

Puoluekokous-aloitteet ja puolue-hallituksen vastausesitykset niihin

Keskusta

Keskustan 81. sääntömääräinen
puoluekokous Tampere
5. – 7.6.2026

Puoluekokouksen sivulle:

Takaisin sisällysluetteloon

Kannen kuva: Adobe Stock

Sisältö

Keskustan järjestötoiminta ja säännöt	5	JÄRJ
Keskustan viestintä	27	VIES
Keskustan ohjelmatyö, politiikan valmistelu ja yleinen toiminta	37	OHJ
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä puolustus	43	ULKO
Talous- ja veropolitiikka	55	TALO
Elinkeinot ja yrittäjyys	87	YRIT
Sisäinen turvallisuus, maahanmuutto ja oikeuskysymykset	95	OIKE
Ilmasto, energia ja ympäristö	119	ILM
Liikenne, posti ja tietoliikenne	137	LIIKE
Kunta- ja aluepolitiikka sekä yleinen hallinto	155	KUNT
Asuminen, kaavoitus ja maankäyttö	169	ASUM
Koulutus ja opintotuki	177	KOUL
Liikunta, nuoriso ja kirkko	207	LIIKU
Sosiaaliturva, etuudet ja perhepolitiikka	215	SOSI
Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä hyvinvointialueisiin liittyvät asiat	245	SOTE
Työelämä, työmarkkinat ja tasa-arvo	297	TYÖ
Maaseutu, maa- ja metsätalous, elintarvikkeet sekä eräkysymykset	311	MAAS

Puoluekokouksen sivulle:

Takaisin sisällysluetteloon

Keskustan järjestötoiminta ja säännöt

1. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Keskustan visio todeksi - vahvistetaan sosiaalista turvallisuutta, lisätään kohtaamisia

2. Keskustan Pielaveden kunnallisjärjestö: Aloite Suomen Keskustan sääntöjen muuttamisesta siten, että puoluekokouksen ajankohta olisi mahdollista siirtää alkukeväälle tai -syksylle

3. Keskustan Miehikkälän kuntayhdistys: Tutustumisjäsenyys

4.Keskustanaisten Oulun paikallisyhdistys: Palkansaajaryhmien vahvempi huomioiminen puolueen toiminnassa

5. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomen Keskustan mainostettava laajemmin työmarkkinajärjestöjen vaaleja ja niiden ehdokasasetteluita

6. .....Kaarelan Keskustaseura: Keskustalle erillinen maaseututoiminnan kehittämisraha

7. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Kaupunkitoiminnan tuen jakotapa palautettava

8. Keskustan Tampereen paikallisyhdistys ja Keskustan Janakkalan kuntayhdistys: Kaupunki- ja lähialuetyö, Kuunteleva Keskusta – kasvutapahtumaformaatti

9. .. Rajattomat Keskustaopiskelijat: Puolueen tulee tarkastella kriittisesti nykyisiä käytössään olevia pilvipalveluita ja toimisto-ohjelmia

10. Kaarelan Keskustaseura: Keskustan käyttämät tietojärjestelmät kilpailutettava

11. Keskustan Forssan kunnallisjärjestö, Keskustan Humppilan paikallisyhdistys, Keskustan Jokioisten kunnallisjärjestö, Keskustan Tammelan kuntayhdistys ja Keskustan Ypäjän kuntayhdistys: Jäsenistö on Suomen Keskustan kivijalka

12. Keskustan Porin kuntayhdistys: Suomen Keskusta järjestää puoluekokouksen joka toinen vuosi

13. Keskustan Helsingin piiri: Jäsenlähtöisen toiminnan vahvistaminen

14. Keskustan Helsingin piiri: Päätöksenteko kuuluu kaikille - puoluehallituksen kokousajat on sovitettava työelämän ehdoilla

15. Keskustan Helsingin piiri: Selvitys kehitysvammaisten osallistumisesta vaaleihin ja ehdokkuudessa tukemisesta

16. Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö: Puoluekokousrakenteen kehittäminen ja resurssien vahvempi suuntaaminen paikalliseen toimintaan

17. Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö: Puoluesihteerin valintatavan uudelleenarviointi järjestöuudistuksen yhteydessä

18. Keskustan Karstulan kuntayhdistys: Jäsenmaksujen keräämisen tehostaminen

19. Keskustan Kokkolan paikallisyhdistys: Keskustan paikallisyhdistykset taloudellisessa ahdingossa kohonneiden pankkikulujen takia

20..... Keskustan Pyhtään kuntayhdistys: Pankkien palvelumaksut yhdistyksille on kohtuullistettava

21. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Yhdistystunnusten hankkiminen yhdistyksille maksuttomaksi

22. Keskustan Ulvilan kunnallisjärjestö: Umpihankihiihtäjä-palkinnon perustaminen

23. Nurmijärven Keskusta: Vuoden Alkiolainen Teko tunnustus koko puolueen palkinnoksi

24. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Keskustalle lahjoitustyökalu varainhankintaan

25. Keskustanaiset Uudenmaan piiri: Kuntayhdistysprosessissa kuntayhdistykset ja paikallisyhdistykset liittyvät Keskustanaisten piirin ja Suomen Keskustanaisten jäseneksi

26. Suomen Keskustanaiset: Naisten asema ja edustuksellisuus turvattava kuntayhdistyksissä

27. Suomen Keskustanaiset: Puoluejohdon on puututtava naisia syrjiviin toimintatapoihin

28. Uudenmaan Keskustanuoret: Selvitys jäsenyysperustaisiin puoluekokousvaltakirjoihin siirtymisestä

29. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Vastuullisuutta vaalikentille!

30. Keskustan Kemin kuntayhdistys: Luottamushenkilöiden oikeusturvan vahvistaminen

1. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Keskustan visio todeksi - vahvistetaan sosiaalista turvallisuutta, lisätään kohtaamisia

Ihmisellä on luontainen tarve kuulua yhteisöön, tavata toisia, osallistua toimintaan ja vaikuttaa asioihin. On tärkeää tuntea kuuluvansa johonkin ryhmään ja olevansa tervetullut. Tämä on osa sosiaalista turvallisuutta, joka koostuu monista tekijöistä.

Tämän päivän yhteiskunnassa monet kärsivät yksinäisyydestä. Arjen kohtaamiset ovat vähentyneet ja monenlaiset häirinnän ja kiusaamisen muodot lisääntyneet etenkin sosiaalisessa mediassa. Tämän vuoksi on lisääntyvästi tarvetta luottamuksen

Takaisin sisällysluetteloon

ja osallisuuden varaan rakentuvalle sosiaaliselle turvallisuudelle ja toisia kunnioittavalle vuorovaikutukselle.

Yhteiskunnan digitalisaatio tekoälyineen vahvistuu ja asioiden hoito tapahtuu entistä enemmän sähköisissä palveluissa. Aiemmin luontaiset fyysiset tapaamiset ovat kaikkinensa vähentyneet niin työelämässä, järjestöissä kuin opiskelussakin. Tilalle ovat tulleet etäkokoukset, etäopiskelu, etäpalaverit, webinaarit jne. Korona-aikana verkon kautta tapahtuva työskentely on tullut jäädäkseen.

Etätyöskentely sinällään on tehokas ja toimiva, mutta kasvokkain kohtaamisiakin tarvitaan. Erään arvion mukaan suomalaisista ainakin 600 000 on sähköisen asioinnin ulkopuolella, toisten avun varassa. Heitä on kaikissa ikäryhmissä.

Paljon on myös niitä, jotka kaipaavat lähikokouksia, lähiopiskelua, kasvotusten tapaamisia. He haluaisivat webinaarien ja etäkokousten sijaan ainakin osittaista paluuta aiempaan toimintatapaan, hyvinvointiakin vahvistavaan vuorovaikutukseen.

Keskustan tavoitteena on olla Suomen innostavin kohtaamis- ja vaikuttamispaikka. Asiat puhutaan halki ja kuuntelemme toisiamme. Vision mukaan puolue on vaikutuskanava myös heille, joiden ääni ei muutoin kuulu yhteiskunnassa. Järjestötoiminta uudistuu, tieto kulkee monisuuntaisesti ja kaikki jäsenet ovat puolueen viestijöitä.

Hyvän vision siirtäminen käytännön toiminnaksi edellyttää muutosta nykyiseen. On palattava vaaliteeman ”Ihmisten keskellä – Keskusta” mukaiseen toimintatapaan. Some-näkyvyys on tätä aikaa, mutta rinnalla tarvitaan aitoa ihmisten kohtaamista periaatteella, että jokainen ihminen on kohtaamisen ja kuuntelemisen arvoinen.

Keskustan kansanedustajien, luottamushenkilöiden, toimihenkilöiden ja johdon on lisättävä läsnäoloa ja liikkumista ihmisten parissa niin isoissa kuin pienissä tapahtumissa, tilaisuuksissa ja arjen toiminnoissa. Tämä toiminta osaltaan edesauttaa uusien jäsenten mukaantuloa. Myös nykyiset jäsenet tarvitsevat kasvokkain tapaamisia, yhteisöllisyyden iloa ja innostusta, kokemusta puolueeseen kuulumisesta sekä mahdollisuutta osallisuuteen ja vuorovaikutukseen.

Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys esittää, että Keskusta vahvistaa toiminnassaan toimintakulttuuria, joka edistää ihmisten arjessa sosiaalista turvallisuutta, luo edellytyksiä kasvokkain kohtaamisille, ihmisten kuuntelulle, osallisuudelle ja yhteisöön kuulumiselle sekä kunnioittavalle ja innostavalle vuorovaikutukselle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Vaikka sosiaalisen median merkitys suomalaisten, poliitikkojen ja puoluetoimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa on kasvanut vuosi vuodelta, niin kasvokkain tapahtuvaa ihmisläheistä vuorovaikutusta sillä ei kuitenkaan pystytä korvaamaan.

Siksi onkin tärkeää, että puoluetyössä kaikilla tasoilla pidetään huolta siitä, että myös aitoa vuorovaikutusta sisältäviä tapahtumia järjestetään jatkossakin ja niitä myös kehitetään sellaisiksi, että ne sisällöltään vetoavat entistä paremmin erilaisiin ihmisiin.

2. Keskustan Pielaveden kunnallisjärjestö: Aloite Suomen Keskustan sääntöjen muuttamisesta siten, että puoluekokouksen ajankohta olisi mahdollista siirtää alkukeväälle tai -syksylle

Suomen Keskustan kannatuksen ydinaluetta on maaseutuvaltainen Suomi, joka koostuu sen eri kolkkiin sijoittuvista maaseutuyhteisöistä, asutuskeskuksista ja kylistä.

Merkittävä osa tällä alueella asuvan väestön toimeentulosta on enemmän tai vähemmän kytköksissä alkutuotantoon. Kasvukausi keväästä syksyyn sitoo alkutuotantovaltaisilla aloilla yrittävien ja työskentelevien aikaresurssin siten, että muille aktiviteeteille ei ole liiemmälti tuolloin tilaa.

Pielaveden Keskusta esittää, että Suomen Keskusta harkitsisi puoluekokouksen järjestämisen ajankohdan siirtoa alkukeväälle tai -syksylle, jotta alkutuotannossa elinkeinoaan harjoittavilla ja työskente-

levillä olisi nykyistä parempi mahdollisuus osallistua puoluekokoukseen. Tämä lisäisi puolueen kannattajien ja sen toiminnasta kiinnostuneiden mahdollisuutta osallistua vahvemmin puolueen toimintaan ja sen kehittämiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen. Puoluekokous tunnistaa kokouksen ajankohdan haasteellisuuden alkutuotannossa elinkeinoaan harjoittavien osalta. Tampereen puoluekokoukseen on valmisteltu Keskustan sääntömuutos, jonka yhteydessä on arvioitu sääntöjen muutostarpeet kokonaisvaltaisesti. Puoluekokous järjestetään kolmipäiväisenä. Siksi sen parhaaksi mahdolliseksi ajankohdaksi on muotoutunut heti kesälomakauden alkaessa kesäkuun ensimmäinen tai toinen viikonloppu.

3. Keskustan Miehikkälän kuntayhdistys: Tutustumisjäsenyys

Liittymisvuosi sekä ensimmäinen (1.) kokonainen vuosi puolueen jäsenenä ilman jäsenmaksua tutustumisjäsenenä.

Perustelu: Madaltaa puolueeseen liittymisen ja toimintaan mukaan tulemisen kynnystä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloitteen tarkoitus madaltaa kynnystä puolueeseen liittymiseen ja toimintaan mukaan tulemiseen on oikea. Keskustalaisuus pysyy elävänä kansanliikkeenä vain, jos sen toimintaan on helppo tulla mukaan ja ovet pysyvät mahdollisimman avoimena.

Keskustalaisuus ja keskustalainen järjestötoiminta perustuu kuitenkin myös tasa-arvon ajatukseen. Kaikilla keskustalaisilla kuuluu olla samat oikeudet ja velvollisuudet myös järjestön sisällä. Siksi myös jäsenmaksu kuuluu uuden jäsenen velvollisuuksiin.

4. Keskustanaisten Oulun paikallisyhdistys: Palkansaajaryhmien vahvempi huomioiminen puolueen toiminnassa

Suomalainen työelämä on murroksessa. Yhä useampi suomalainen toimii palkansaajana yksityisellä tai julkisella sektorilla, eri alojen asiantuntija-, palvelu-, teollisuustyössä, opettajina sekä sosiaali-, hoito-, hoiva- ja terapiatyössä. Palkansaajat muodostavat merkittävän ja kasvavan osan äänestäjäkunnasta – ja tästä ryhmästä löytyy myös suurin uusien äänestäjien potentiaali.

Suomen Keskusta on perinteisesti nähty yrittäjien, maaseudun ja alueiden puolustajana. Samalla puolueella on vahva historiallinen arvopohja työn arvostamisesta, oikeudenmukaisuudesta ja kohtuullisuudesta. Nämä arvot puhuttelevat myös palkansaajia – niin kaupungeissa kuin maaseudulla.

Jotta Keskusta voi kasvaa ja vahvistaa asemaansa koko Suomen puolueena, on palkansaajaryhmät huomioitava nykyistä systemaattisemmin puolueen poliittisessa vaikuttamistoiminnassa, ohjelmatyössä ja tavoitteenasettelussa, kenttätyössä ja järjestötoiminnassa sekä viestinnässä ja kampanjoinnissa.

Keskustan tulee kirkastaa viestiään siitä, että puolue on myös tavallisen palkansaajan asialla – lähihoitajan, opettajan, teollisuustyöntekijän, myyjän, asiantuntijan ja viranhaltijan. Moni näistä ryhmistä jakaa Keskustan arvot, mutta ei vielä koe puoluetta omakseen.

Esitämme, että puolue:
1. Laatii erillisen palkansaajia koskevan poliittisen linjauksen tai toimenpideohjelman osaksi ohjelmatyötään.
2. Vahvistaa vuoropuhelua palkansaajajärjestöjen ja eri alojen työntekijäverkostojen kanssa.
3. Suuntaa viestintäänsä ja kampanjoitaan selkeämmin palkansaajien arjen kysymyksiin.
4. Huolehtii siitä, että puolueen luottamustehtävissä ja ehdokasasettelussa näkyy laaja palkansaajatausta.

Keskustan tulevaisuus rakentuu kyvylle yhdistää eri väestöryhmiä yhteisen Suomen rakentamiseen.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Tilastokeskuksen mukaan palkansaajia oli Suomessa vuonna 2025 noin 2 276 000. Palkansaajat muodostavat valtaosan työllisistä ja noin puolet äänioikeutetuista. Palkansaajien merkitys Suomen talouden menestykselle ja yhteiskunnan toimimiselle on keskeinen. Puolueiden, myös Keskustan, äänestäjäpotentiaalista palkansaajat muodostavat suuren osan.

Keskustassa ohjelmallisia työelämä- ja markkinalinjauksia valmistee avoimen haun kautta nimetty työelämätyöryhmä. Se päivittää ja uudistaa Keskustan poliittisen työelämälinjauksen, josta tiivistetään Keskustan eduskuntavaaliohjelmaan 2027 työelämää koskevat keskeiset tavoitteet. Työelämälinjauksessa tulevat esille vahvasti myös palkansaajia koskevat asiat ja tavoitteet.

Keskustan työelämätyöryhmän kokoonpanossa ja yleensäkin linjausten valmistelussa on jo pitkään ollut periaatteena ja käytäntönä, että niissä yhdistyy sekä työntekijöiden että työnantajien näkemykset, aivan kuten arjen työelämässäkin tulisi yhdistyä.

Keskustalaiset palkansaajat ovat myös omaaloitteisesti verkostoituneet muun muassa oman WhatsApp -ryhmänsä kautta. Lisäksi fyysisiä palkansaajien tapaamisia ja kohtaamisia on järjestetty valtakunnallisten tapahtumien, mm. Keskustaristeilyn, yhteydessä.

Puoluekokous katsoo, että Keskustan puolueena tulee luoda hyvät toiminnan edellytykset keskustalaiselle palkansaajatoiminnalle. Varsinaisen konkreettisen toiminnan vahvistamisessa avainroolissa on sekä valtakunnan että piiritasolla vapaaehtoistoiminta. Viime aikojen onnistumisista esimerkkinä voidaan mainita vuoden 2025 Tehyn valtuustovaalit, joissa sitoutumattomat ja keskiryhmät Sitke sai 10 lisäpaikkaa ja nousi 25 edustajallaan toiseksi suurimmaksi ryhmäksi.

Puoluekokous kannattaa aloitteessa mainitun vuoropuhelun vahvistamista palkansaajajärjestöjen ja eri alojen työntekijäverkostojen kanssa. Tässäkin keskustalaisten palkansaaja-aktiivien rooli on ratkaiseva. Lisäksi puoluetoimiston, puoluejohdon, eduskuntaryhmän ja työelämätyöryhmän edustajat tapaavat ammattiliittojen ja palkansaajien keskusjärjestöjen edustajia varsin aktiivisesti.

Keskusta korostaa, että Suomi tarvitsee työtä, turvaa ja tulevaisuudenuskoa. Tämän ”kattosloganin” alle on luontevaa laajemminkin puolueen viestinnässä tuoda entistä vahvemmin esiin työelämään ja -markkinoihin sekä palkansaajien asioihin liittyviä puolueen tavoitteita.

Puoluekokous kannustaa piirejään ja kuntatason järjestöjään siihen, että ehdokaslistat olisivat eri vaaleissa monipuoliset ja eri väestöryhmät huomioivia. Palkansaajien tulee olla edustettuina vahvasti ja näkyvästi ehdokkaina ja muutoinkin vaalitoiminnassa. Sitä kautta palkansaajaehdokkaat menestyvät vaaleissa ja heillä on mahdollisuudet saada entistä enemmän myös merkittäviä luottamushenkilöpaikkoja.

Puoluekokous kannustaa keskustalaisia palkansaajia asettumaan ehdolle myös puolueen omiin päätöksentekoelimiin niin paikallis- ja kuntatasolla, piireissä kuin valtakunnallisestikin. Näin palkansaajien ääni tulee entistä paremmin esiin puolueen kaikessa toiminnassa.

5. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomen Keskustan mainostettava laajemmin työmarkkinajärjestöjen vaaleja ja niiden ehdokasasetteluita

Työmarkkinajärjestöillä on Suomessa merkittävä vaikutusvalta työelämän pelisääntöihin, sopimusjärjestelmään ja laajemmin yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Suomen Keskustan tavoitteena on olla vahva ja uskottava vaikuttaja koko työmarkkinakentällä, mutta tämä edellyttää nykyistä määrätietoisempaa ja järjestelmällisempää toimintaa työmarkkinajärjestöissä. Puolueen vaikutusvallan vahvistaminen ei synny itsestään, vaan se rakentuu aktiivisen edustuksen ja näkyvän osallistumisen kautta.

Suomen Keskustan tulee lisätä omien ehdokkaidensa määrää työmarkkinajärjestöjen luottamustehtäviin ja vaaleihin. Ehdokasasettelua on tuetta-

va ja tehtävä siitä helpommin lähestyttävää puolueen jäsenille. Tämä edellyttää aktiivista viestintää, jossa kerrotaan ajoissa tulevista vaaleista, avoimista paikoista ja vaikuttamisen mahdollisuuksista eri järjestöissä. Ennen vaaleja on koottava selkeät ja ajantasaiset kokonaisuudet eri työmarkkinajärjestöjen ehdokasasetteluista ja vaaliaikatauluista, jotta jäsenillä on todellinen mahdollisuus osallistua ja asettua ehdolle.

Lisäksi työmarkkinajärjestöjen vaaleja on markkinoitava järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti osana puolueen järjestötoimintaa. Tämä vahvistaa keskustalaista läsnäoloa työelämän arjessa ja tuo puolueen arvot näkyviksi myös neuvottelupöydissä. Näin puolue voi kasvattaa vaikutusvaltaansa työmarkkinakentällä tavalla, joka tukee sekä työntekijöiden että yrittäjien asemaa ja edistää oikeudenmukaista ja kestävää työelämää.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta lisää näkyvyyttään ja viestintäänsä työmarkkinajärjestöjen vaaleista sekä ehdokasasetteluista järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Työmarkkinajärjestöjen vaaleihin panostaminen on tärkeää. Keskustalaisten on hyvä olla vaikuttamassa myös ammattiyhdistystoiminnassa. Eri puolueiden ja aatepohjien näkemykset antavat päätöksenteolle vahvan selkänojan.

Puoluetoimistolla ja piireissä pitää olla tieto tulevista vaaleista ja huolehtia, että niihin osallistutaan. Kuten aloitteessa esitetään, selkeää koordinointia ja vastuunjakoa tarvitaan. Piirejä ja kunnallisjärjestöjä tiedotetaan vaaleista, kannustetaan ehdokashankintaan ja mietitään yleisiä teemoja. Ehdokashankinnan päävastuun kantavat paikalliset keskustatoimijat.

6. Kaarelan Keskustaseura: Keskustalle erillinen maaseututoiminnan kehittämisraha

Kaarelan Keskustaseura esittää, että Keskusta perustaa erillisen maaseututoiminnan kehittämisrahan, joka olisi toiminnalliselta ja taloudelliselta asemaltaan verrattavissa puolueen nykyiseen kaupunkirahaan.

Keskusta on koko historiansa ajan ollut sekä kaupunkien että maaseudun puolue. Puolueen vahvuus ja omaleimaisuus perustuvat siihen, että se kykenee edustamaan erilaisia elämäntapoja ja alueita yhdenvertaisesti.

Viime vuosina puolueessa on tunnistettu tarve kehittää kaupungeissa tapahtuvaa keskustatoimintaa, ja tätä varten on luotu erillinen kaupunkiraha. Tämä on ollut perusteltu ja tarpeellinen toimenpide. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, että myös maaseudulla tapahtuva keskustatoiminta saa vastaavanlaista strategista huomiota ja resursseja. Maaseudulla toimivat paikallisyhdistykset, nuorisojärjestöt ja aktiivitoimijat kohtaavat omia erityisiä haasteitaan toimintaympäristössään. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää myöskin taloudellisia resursseja.

Kaarelan Keskustaseura esittääkin, että puolue käynnistää valmistelutyön erillisestä maaseuturahasta ja laatii sille hakumekanismin sekä jakamiselle periaatteet. Maaseuturaha tulee olla haettavissa ja käytettävissä eduskuntavaaleihin. Maaseuturahan avulla varmistamme äänemme kuulumisen maaseudulla, ja tämä on tärkeä askel kohti vaalivoittoa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous on tietoinen siitä, että taloudelliset resurssit ovat kaikilla paikallisyhdistyksillä rajalliset, niin maaseudulla kuin kaupungeissakin. Nykyiset taloudelliset resurssit eivät kuitenkaan mahdollista uusien vakinaisten avustuserien luomista. Kuluneen vaalikauden aikana puolueen tilinpäätös on ollut joka vuosi alijäämäinen (pl. vuosi 2023 jolloin saatiin iso yksittäinen lahjoitus). Kaupunkirahoituksen tarkoituksena on ollut laajentaa puolueen näkyvyyttä isoissa kaupungeissa (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere) joihin myös väestö keskittyy. Puoluehallitus kantaa huolta myös maaseutualueiden yhdistysten toiminnasta sekä puolueen näkyvyydestä ympäri Suomen. Puolue-

Takaisin sisällysluetteloon

hallitus harkitsee, etenkin vaalivuosien yhteydessä mahdollisuuksia erillisille avustuksille, jotka olisivat kaikkien Keskustajärjestöjen haettavissa.

7. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Kaupunkitoiminnan tuen jakotapa palautettava

Puolue on tukenut kaupunkitoimintaa niissä suurissa kaupungeissa, joissa Keskustalla on matala kannatus. Toimintaraha on ollut ehdoton tae, mikä on osaltaan mahdollistanut osallistumisen tapahtumiin, ihmisten kohtaamisen ja mainonnan. Isoissa kaupungeissa toiminnan kustannukset ovat huomattavasti korkeammat kuin pienemmillä paikkakunnilla, eikä jäsenmaksut, puoluevero ja varainkeruu lähellekään kata menoja. Tänä vuonna kaupunkiraha ehdollistetaan tiettyihin toimenpiteisiin ylhäältä alaspäin. Kaupunkitoimintaa on hyvä kehittää, mutta se ei onnistu väkinäisellä ohjauksella. Tämä rahoituksen muuttaminen rampauttaa perustoiminnan ja johtaa siihen että energia kuluu kenttätyön sijaan byrokratiaan. Vuosi pitää olla etukäteen suunniteltu eikä luovuudelle jää tilaa. Koko Keskustan tulevaisuus riippuu pitkälti siitä miten saamme kannatuksen nousemaan suurissa kaupungeissa ja nuorten keskuudessa. Siellä on eniten voitettavaa ja eniten hävittävää. Tuen saaminen on perusteltua ja koko Keskustan etu.

Esitämme, että kaupunkirahan jako palautetaan ennalleen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Rahoitusta on kaikessa muodossaan suunnattava entistä enemmän toimintaperusteisesti. Erillisrahoituksen tulee myös tukea uusia toimintatapoja ja toiminnan kehittämistä ja ohjata rahoitus sinne missä sitä eniten tarvitaan ja missä se eniten hyödyttää puoluetoimintaa.

Kaupunkirahan määrä, perusteet ja kohderyhmät ovat vaihdelleet eri vuosina. Vuoden 2025 aikana tehdyn uudistuksen tarkoituksena on koota panostus kuuteen etelän suureen kaupunkiin, joissa yli 100.000 asukasta mutta Keskustalla matala kannatus. Kaupunkirahoituksesta ohjataan rahoitusta mm. kaupunkien suurmessuille osallistumiseen, suurkaupunkiseutujen viestinnän kehittämiseen, englanninkieliseen toimintaan sekä erilliseen pääkaupunkiprojektiin ja luodaan koulutusohjelma kaupunkitoimijoille. Puoluekokous katsoo, että uudistuksen raamit ovat sen verran laajat, että se antaa mahdollisuuden paikalliselle luovuudelle mutta ohjaa lempeästi toimintatapojen kehittämiseen ja uudenlaisten toimintamallien toimeenpanoon. Uudistuksen yhteydessä rahoituksen jakoperiaatteet on käyty läpi rahoitusta saavien tahojen kanssa.

8. Keskustan Tampereen paikallisyhdistys ja Keskustan Janakkalan kuntayhdistys: Kaupunki- ja lähialuetyö, Kuunteleva Keskusta – kasvutapahtumaformaatti

Miksi teollisuuden, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuksen ja politiikan tekijöiden verkostoituminen on tärkeää

Talouden kasvu lähtee asiakkaista ja toteutuu yrityksissä, tutkimuksessa ja koulutuksessa toimivien innostuneiden ja motivoituneiden ihmisten tekemänä. Kasvun edellytys on yritysten, oppilaitosten, tutkimuksen ja politiikan tekijöiden aktiivinen vuoropuhelu, joka edesauttaa vakaan, turvallisen ja kilpailukykyisen toimintaympäristön syntymistä. Päätöksiä ei tule tehdä repien ja riidellen, vaan reilusti yhdessä sopien.

Kansallinen tutkimus- ja innovaationeuvosto (TIN) on vahvistanut TKI-politiikan ja -toiminnan strategiset valinnat tammikuussa 2026. Näillä painopisteillä tavoitellaan kestävää kasvua, uudistumista ja kokonaisturvallisuutta. Strategiset valinnat on jaettu neljään pääteemaan, joihin panostetaan lähitulevaisuudessa: (1) digitaalisen talouden ja datan hyödyntämisen vahvistaminen; (2) uusien, mullistavien teknologioiden kehittäminen ja käyttöönotto; (3) osaamisen syventäminen terveysalalla ja hyvinvointiyhteiskunnan tukeminen ja (4) vihreän siirtymän ja ympäristökestävyyden edistäminen. Painopistealueiden lisäksi neuvosto on linjannut kaksi keskeistä kehityskärkeä itse TKI-järjestelmälle. Nämä ovat TKI-toiminnan kokeilukulttuurin ja rohkeuden vahvistaminen ja Suo-

men kilpailukyvyn parantaminen kansainvälisten TKI-investointien saamiseksi. Toteutusta tukevat rahoituksellaan muun muassa Suomen Akatemia ja Business Finland. Kasvun kannalta tärkeässä TKI-toiminnassa tulee panostaa kasvaviin markkinoihin ja painottaa luonnonvarojen kestävää käyttöä, uusiutuvan energian teknologioita, kokonaisturvallisuutta ja hyvinvointia.

Vaikuttava TKI-rahoitus vaatii tuekseen huippuosaajia. Tämä edellyttää panostuksia korkeakoulutukseen ja tutkimusuran vetovoimaisuuteen. Sivistys ja korkeakoulutus on pidettävä saavutettavissa koko maassa. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen roolia tulee vahvistaa valituilla painopistealueilla osana innovaatioekosysteemiä. Suomen vetovoimaa ulkomaisten osaajien silmissä on vahvistettava turvaamalla tutkijauran houkuttelevuus ja saavutettavuus.

Voimassa olevien (2021–2027) valtion ja kuudentoista yliopistokaupungin välisten ekosysteemisopimusten kautta panostetaan alueellisesti kärkialoihin, jotka ovat globaalisti kilpailukykyisiä. Ekosysteemisopimuksilla vahvistetaan kaupunkien ja niiden lähialueiden paikallisia vahvuuksia ja TKI-toiminnan vaikuttavuutta. Valtioneuvosto ja Tutkimus- ja Innovaationeuvosto ovat määritelleet strategiset TK-valinnat, jotka ohjaavat ekosysteemien kehitystä erityisesti vähähiilisyyden, digitaalisuuden, kokonaisturvallisuuden ja hyvinvoinnin suuntaan. Innovaatiotoiminnan ekosysteemejä on kehitettävä koko Suomessa myös meneillään olevan 2027 loppuvan sopimuskauden jälkeen. Tässä tiivis yhteistyö yritysten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuksen ja politiikan tekijöiden välillä on avainasemassa.

TK-rahoitusta tulee suunnata erityisesti hankkeisiin, jotka vahvistavat yritysten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuksen välistä yhteistyötä. Kasvun kannalta on ensiarvoisen tärkeää panostaa start-up yritysten rahoitukseen perustutkimuksen ja tuotekehityksen rajapinnassa ja ideoiden kaupallistamiseen. Tiivis yhteistyö yritysten, korkeakoulujen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuksen ja politiikan tekijöiden välillä on keskeinen edellytys rahoituksen saamiselle ja alueelliselle TKI-ekosysteemien kehittämiselle entistä paremmin pienet ja keskisuuret yritykset huomioivaksi. Tässä yhteistyössä luottamus rakennetaan konkreettisilla toimenpiteillä.

Kuunteleva Keskusta – kasvutapahtumaformaatti

Keskustan Tampereen paikallisyhdistys ja Keskustan Janakkalan kuntayhdistys ovat yhteistyössä kehittäneet Kuunteleva Keskusta – kasvutapahtumaformaatin, jolla aktivoidaan yritysten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuksen ja politiikan tekijöiden yhteistyötä kasvun aikaansaamiseksi. Formaattia kokeiltiin menestyksellisesti yhteistyössä Keskustan Satakunnan piirin kanssa kesällä 2025 Porissa Suomiareenan sivutapahtumana järjestetyssä kasvutyöpajassa (Miten saadaan vauhtia vihreään siirtymään Satakunnassa). Vuoden 2026 aikana formaattia kokeillaan ainakin Lahdessa ja Tampereella. Alustavia keskusteluja on käyty myös tapahtuman järjestämisestä Kajaanissa.

Kuunteleva Keskusta kasvutapahtuma-formaatin keskeiset piirteet ovat:

- Tapahtuma on kasvutapahtuma, ei poliittinen tilaisuus. Tapahtuman aihe pitää olla yleishyödyllinen ja merkittävä.

- Tapahtuman järjestää Keskustan piiri, tyypillisesti yhteistyössä muiden Keskustan piirien, kuntayhdistysten, kunnallisjärjestöjen, paikallisyhdistysten ja erikseen koottujen vapaaehtoisten aktiivien muodostamien tiimien kanssa. Vapaaehtoisten aktiivien tiimeihin pyritään saamaan mukaan myös sitoutumattomia ja muihin puolueisiin kuuluvia painoarvollisia henkilöitä.

- Tapahtuma järjestetään sijainniltaan keskeisellä paikalla olevassa tapahtuman luonteeseen sopivassa kohtuuhintaisessa tilassa.

- Tapahtuma on kutsuvierastilaisuus, johon alueen kansanedustaja kutsuu henkilökohtaisella kutsulla yritysten, kaupunkien, järjestöjen ja yhteisöjen vastuuhenkilöitä keskustelemaan ajankohtaisista asioista valitun markkinalähtöisen kasvuteeman ympärillä (esimerkiksi vihreä siirtymä ja kokonaisturvallisuus). Kutsuvieraslistat laaditaan yhteistyössä kansanedustajan, piirin toiminnanjohtajan ja vapaaehtoisten aktiivien toimesta. Haluttaessa tilaisuus voi olla avoin myös yleisölle.

Takaisin sisällysluetteloon

• Tapahtuma toteutetaan juontajavetoisena työpajakonseptina, jossa kutsuvierailla on keskeinen rooli keskustelun osanottajina. Kansanedustaja avaa tilaisuuden ja käyttää loppupuheenvuoron.

• Tapahtumaan kutsutaan alustajaksi yksi tai kaksi valittuun kasvuteemaan liittyvää asiantuntijaa ja mahdollisesti paikallinen asiantuntija. Asiantuntijat voivat olla sitoutumattomia tai muihin puolueisiin kuuluvia vahvoja substanssiosaajia.

• Tapahtuman kesto on maksimissaan kaksi tuntia. Ohjelmassa aikaa varataan myös vapaaseen keskusteluun. Tarvittaessa tilaisuuden jälkeen voidaan varata esimerkiksi 30 minuutin lisäaika verkostoitumiseen.

• Tapahtumasta tehdään muistio, joka jaetaan tilaisuuteen osallistuneille kutsuvieraille.

Kuunteleva Keskusta – kasvutapahtumalla pyritään aikaansaamaan konstruktiivista keskustelua kasvuun liittyvistä asioista sekä tukemaan yritysten ja muiden toimijoiden verkostoitumista. Samalla pyritään kuuntelemaan ja kirjaamaan ylös yritysten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten, järjestöjen ja yhteisöjen tarpeita ja näkemyksiä.

Keskustan näkökulmasta pyritään lisäämään puolueen näkyvyyttä ja vahvistamaan mielikuvaa Keskustasta ja keskustalaisista kansanedustajista kuuntelevana ja asioihin tarttuvana vastuullisena päättäjänä.

Kuunteleva Keskusta – kasvutapahtumaformaatin demonstraatiovaihe saadaan loppuun vuoden 2026 aikana. Saadut kokemukset kerätään yhteen vuoden 2026 lopussa, jolloin voidaan lopullisesti määritellä formaatin muoto.

Konkreettinen ehdotus

Keskustan Tampereen Paikallisyhdistys ja Janakkalan Kuntayhdistys esittävät Kuunteleva Keskusta - kasvutapahtumaformaatin ottamista puolueen käyttöön valtakunnallisesti vuoden 2027 alusta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Tapahtumien järjestäminen erilaisilla teemoilla on kannattavaa jokaisen piirin alueella. Niiden avulla voimme aktivoida olemassa olevia jäseniämme sekä herättää huomiota Keskustan toimintaan.

Konsepti Kuunteleva Keskusta-tapahtumasta toimii parhaiten paikallisena tapahtumana, jonka myötä se olisi hyvä järjestää piirien toimesta, kuten aloitteessa sanotaankin. Jos tapahtuman konsepti jaetaan puolueelle ja piireille, piirit voivat järjestää tapahtuman ja saada puolueelta tukea puhujien etsimiseen. Aloitteessa esitetty tapahtumaformaatin käyttöönotto valtakunnallisesti ei kuitenkaan ole järkevää, koska puolue ei voi velvoittaa piirejä järjestämään tällaisia tapahtumia. Voimme kuitenkin kannustaa siihen.

9. Rajattomat Keskustaopiskelijat: Puolueen tulee tarkastella kriittisesti nykyisiä käytössään olevia pilvipalveluita ja toimisto-ohjelmia

Puolue on aikoinaan linjannut olevansa maamme johtavin digipuolue. Valitettavasti vaikuttaa siltä, että tämä tavoite ei ole toteutunut – tai jos onkin, niin se on tuottanut vain järkyttävän määrän kustannuksia. Kautta historian puolue on nojannut vahvasti Microsoftin ekosysteemiin toimisto-ohjelmissa sekä siihen nykyään kiinteästi liittyvässä M365-tuoteperheessä.

Markkinoilla on ollut viitteitä siitä, että Microsoftin lisenssihinnat ovat voimakkaassa kasvussa. Tästä johtuen puolueen on syytä tarkastella siirtymistä Googlen ekosysteemin pariin. Oma kysymyksensä on toki pelkästään se, milloin puolueessa on viimeksi toimistoinfraa edes kilpailutettu.

Googlen tuottamat toimisto-ohjelmat, sähköposti ja muut palvelut tarjoavat puolueelle käytännössä samanlaiset palvelut kuin Microsoftin vastaavat tuotteet. Lisäksi hinnaltaan Googlen palvelut ovat huomattavasti edullisemmat ja käytettävyyskin on yksinkertaisempaa. Puolueen ja sen sisarjärjestöjen työntekijöistä ja aktiiveista löytyy varmasti asiantuntemusta kilpailutuksen suorittamiseksi,

Takaisin sisällysluetteloon

mikäli puolue tätä asiantuntemusta vain haluaisi hyödyntää.

Samalla kilpailutuksen yhteydessä tulee suoritettua turhien palveluiden karsiminen pois, sillä monet ICT-palveluntarjoajat saattavat mielellään tarjota palveluita, joita todellisuudessa ei tarvita lainkaan. Näiden selvittämiseen tarvitaan kuitenkin osaamista ja tietoa.

Rajattomat Keskustaopiskelijat esittää seuraavaa:

Puolue perustaa sisäisen ICT-nyrkin, jonka tehtävänä on toimia puoluetoimiston ja -johdon neuvonantajana ICT-asioissa. Nyrkin jäseniksi voitaisiin ottaa esimerkiksi muutamia työntekijöitä, ja siihen voisivat esimerkiksi myös puolueen ja sen sisarjärjestöjen aktiivitoimijat pyrkiä avoimen haun tai kutsumenettelyn kautta.

Puolueen nimittämä ICT-nyrkki teettää Googlen kanssa selvityksen siirtymisestä Googlen ekosysteemin käyttäjäksi. Selvityksessä käydään läpi mahdollisuudet ja laaditaan tiekartta siirtymää varten. ICT-nyrkki käy läpi puolueen nykyiset ICT-sopimukset (pois lukien jäsenrekisteri) ja muodostaa niiden pohjalta kuvauksen tarkoituksenmukaisista ICT-palveluista puolueelle, piirijärjestöille ja sen sisarjärjestöille. Tämän pohjalta ICT-nyrkki pyytää tarjouksia eri palveluntarjoajilta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluetoimisto käy vuosittain läpi puolueen hyödyntämät ICT-palvelut, niihin liittyvät lisenssit sekä laitteistot. Turhat lisenssit ja palvelut on karsittu pois. Nykyisen palveluntuottajan kanssa on tehty ICT-palvelukokonaisuuden lähtökartoitus (laitteet, järjestelmät, palvelimet, tukiratkaisut), jonka perusteella on valikoitunut käytettävät palvelut.

ICT-palvelut ovat paljon muutakin kuin vain toimisto-ohjelmat ja pilvipalvelut. Hinnoittelun ja käytettävyyden lisäksi on aina arvioitava mm. turvallisuutta, tietosuojaa, integraatioita ja järjestelmien laajennettavuutta.

Googlea ja Microsoft365 vertailtaessa niiden hinnoittelumallit ovat hyvin samankaltaisia, eroavaisuudet löytyvät yksityiskohdista. Nyt käytössä oleva MS365 tarjoaa mm. monipuolisemman lisenssi- ja ominaisuusvalikoiman, lisäksi tietoturvan osalta MS365 tarjoaa kattavammat hallintaominaisuudet eikä luota niin paljon tekoälyyn ja automaatioon. Googlen ehdoton vahvuus on sen mahdollistama reaaliaikainen yhteistyötoiminnallisuus mutta MS365 kehittyy myös tässä.

Aloitteen tekijä on oikeassa siinä, että ICT palveluita tulee seurata ja kilpailuttaa aktiivisesti. Erillisen ICT-nyrkin tai työryhmän perustaminen kilpailutusta varten on turhan monimutkainen ja aikaa vievä tapa toimia näin operatiivisessa asiassa. Seuraavaa kartoitusta tehtäessä voidaan kuitenkin hyödyntää erillisiä asiantuntijoita tai kysyä heidän näkemystään. Uusien palveluiden käyttöönotto, yhteensovittaminen ja sovellusten käytön koulutus vaatii myös resursseja, eivätkä tapahdu hetkessä.

10.Kaarelan Keskustaseura: Keskustan käyttämät tietojärjestelmät kilpailutettava

Keskustan tulee kilpailuttaa puolueen ja sen piirijärjestöjen sekä sisarjärjestöjen käytössä olevat sisäiset tietojärjestelmät säännöllisesti, jotta ne olisivat käyttäjäystävällisempiä, toimintavarmempia ja kustannustehokkaampia.

Keskustan toiminta nojaa yhä vahvemmin digitaalisiin järjestelmiin, kuten jäsenrekistereihin, viestintään ja taloushallintoon. Toimivat tietojärjestelmät ovat edellytys sujuvalle järjestötyölle, vapaaehtoisten jaksamiselle sekä puolueen kokonaistehokkuudelle.

Useissa järjestöissä ja organisaatioissa on havaittu, että pitkään ilman kilpailutusta käytössä olleet tietojärjestelmät voivat muodostua kalliiksi, jäykiksi ja käyttäjien tarpeisiin huonosti vastaaviksi. Ilman avointa kilpailutusta puolue ei voi varmistua siitä, että käytössä olevat ratkaisut ovat parhaat mahdolliset sekä hinnan että laadun näkökulmasta.

Kilpailuttaminen lisää läpinäkyvyyttä, kannustaa palveluntarjoajia kehittämään tuotteitaan ja mah-

Takaisin sisällysluetteloon

dollistaa uusien, innovatiivisten ratkaisujen hyödyntämisen. Samalla se voi alentaa kustannuksia ja parantaa järjestelmien käytettävyyttä kaikilla järjestötasoilla.

Kaarelan Keskustaseura esittääkin, että puolue käynnistää välittömästi tietojärjestelmien kilpailutuksen. Kilpailutuksen tavoitteena tulee olla saavuttaa ICT-kuluissa merkittävää säästöä. Säästyneet eurot voidaan laittaa puolueen eduskuntavaalikampanjaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puolueen hyödyntämät ICT-palvelut, niihin liittyvät lisenssit sekä laitteistot on käyty läpi kokonaan vuoden 2025 aikana. Turhat lisenssit ja palvelut on karsittu pois.

Puolue ei kuitenkaan laske pois eri ICT-järjestelmiä ja niiden kilpailuttamista tarpeen tullen tulevaisuudessa.

11. Keskustan Forssan kunnallisjärjestö, Keskustan Humppilan paikallisyhdistys, Keskustan Jokioisten kunnallisjärjestö, Keskustan Tammelan kuntayhdistys ja Keskustan Ypäjän kuntayhdistys: Jäsenistö on Suomen Keskustan kivijalka

Demokratiassa poliittinen valta kuuluu kansalaisille. Kansanvalta on suomalaisen yhteiskunnan perusta, ja sen tulee olla myös Keskustan toiminnan peruspilari. Keskustan vahvuus on perinteisesti ollut laaja jäsenosallistuminen, avoin keskustelu ja päätöksenteon pohjautuminen jäsenistön tahtoon.

Kaikilla keskustalaisilla tulee olla myös tulevaisuudessa aidot ja laajat mahdollisuudet vaikuttaa puolueen linjauksiin ja henkilövalintoihin esimerkiksi aloitteiden, vaalien ja muun osallistumisen kautta. Suomessa valta kuuluu kansalle – Keskustassa sen tulee kuulua jäsenistölle. Puolueen päätöksenteon oikeutus perustuu jäsenistön ja kansalaisten luottamukseen.

Keskustelu puoluevaltuuston jäsenmäärän vähentämisestä tai puoluekokouksen järjestämisestä harvemmin kuin kahden vuoden välein kaventaisi merkittävästi jäsenistön vaikutusmahdollisuuksia puolueen poliittisiin linjauksiin. Samalla se heikentäisi sitoutumista puolueen toimintaan.

Keskusta on ollut puolueista se, jossa jäsenistöllä on perinteisesti ollut vahva rooli. Tätä vahvuutta ei tule murentaa. Vallan keskittäminen yhä harvemmille ei vahvista puolueen elinvoimaa, vaan etäännyttää päätöksenteon ruohonjuuritason toimijoista.

Puoluejohdon henkilövalinnoissa on ajoittain esitetty päätösvallan siirtämistä pois puoluekokoukselta, esimerkiksi puoluesihteerin valinnan osalta. Tällainen kehitys kaventaisi jäsenistön suoraa vaikutusvaltaa.

Jäsenistö muodostaa Keskustan kivijalan. Suuri osa keskustalaisista toimii kunnallisissa ja alueellisissa luottamustehtävissä, tehden arjessa työtä puolueen arvojen ja tavoitteiden eteen. Puoluejohto ja eduskuntaryhmä ovat keskeinen osa tätä kokonaisuutta, mutta ne ovat vain yksi osa laajaa keskustalaista vaikuttajakenttää. Puolueen menestys rakentuu yhteistyölle ruohonjuuritasolta valtakunnan päätöksentekoon saakka.

Me allekirjoittaneet esitämme, että:

1. Keskusta vahvistaa jäsenistön suoria vaikuttamismahdollisuuksia puolueen päätöksenteossa.
2. Puoluevaltuuston edustuksellisuutta ei heikennetä jäsenmäärää vähentämällä.
3. Puoluekokous järjestetään jatkossakin vähintään kahden vuoden välein.
4. Puoluejohdon henkilövalinnat säilyvät puoluekokouksen päätettävänä.
5. Puolue sitoutuu linjaukseen, jonka mukaan päätösvaltaa ei keskitetä harvoille, vaan jäsenistön roolia vahvistetaan systemaattisesti.

Keskustan tulevaisuus rakentuu vahvalle jäsenten osallistumiselle. Jäsenistön ääni on puolueen oikeutuksen ja elinvoiman perusta – nyt ja tulevaisuudessa.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Keskustaliikkeen ydin on oltava jatkossakin sen jäsenistössä ja jäsenistön mahdollisuuksissa puoluetoiminnan kautta vaikuttaa koko Suomen suuntaan.

Jäsenistön roolin vahvistaminen systemaattisesti koko puolueorganisaation kaikissa osissa on myös monivuotinen projekti, joka vaatii sääntömuutosten lisäksi myös toiminnallisia muutoksia puolueen kaikilla tasoilla.

Tampereen puoluekokoukselle on valmisteltu sääntömuutoksia puolueen sääntöihin, joilla vahvistetaan jäsenistön suoria vaikuttamismahdollisuuksia mm. kasvattamalla kuntayhdistysten oikeutta nimetä puoluekokousedustajia. Sääntömääräiset puoluekokoukset järjestetään jatkossakin kahden vuoden välein ja puoluejohdon valitsee jatkossakin puoluekokous.

Puoluevaltuuston kokoa sääntömuutoksessa esitetään pienennettäväksi. Jokaiselle piirillä ja sisarjärjestöllä sääntömuutoksen jälkeenkin säilyy oikeus edustajiin puoluevaltuustossa. Jatkossa pienemmän puoluevaltuuston myötä itse puoluevaltuuston kokoukset on kuitenkin mahdollista järjestää helpommin suurten maakuntakeskusten ulkopuolella, kun kokous- ja majoitusjärjestelyt eivät enää vaadi kokouspaikkakunnalta niin suuria tiloja.

12. Keskustan Porin kuntayhdistys: Suomen Keskusta järjestää puoluekokouksen joka toinen vuosi

Keskustan Porin kuntayhdistys esittää, että kokousväli muutetaan kolmivuotiseksi.

Puoluekokouksen järjestäminen aiheuttaa merkittäviä taloudellisia ja hallinnollisia kustannuksia. Kokousvälin pidentäminen toisi säästöjä, jotka voitaisiin kohdentaa vaalityöhön, jäsenhankintaan ja kenttätoiminnan vahvistamiseen. Samalla vähennettäisiin järjestöorganisaation kuormitusta.

Kolmen vuoden kokousväli tukisi toiminnan pitkäjänteisyyttä ja strategista suunnittelua, antaisi enemmän aikaa päätösten toimeenpanolle sekä parantaisi valmistelun laatua.

Edellä esitetyin perustein esitämme, että puoluekokous päättää muuttaa kokousvälin kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen ja käynnistää tarvittavat sääntömuutokset.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, mutta tunnistaa tarpeen tarkastella aloitteessa esitettyjä seikkoja, kun järjestön uudistamistyötä jatketaan tulevalla puoluekokouskaudella.

Keskustan puoluekokous kokoaa joka toinen vuosi jäsenet ylimpään päättävään kokoukseen. Vuonna 2024 aloitetun järjestöuudistuksen myötä Tampereen puoluekokoukseen on valmisteltu Keskustan sääntömuutos, jonka yhteydessä on arvioitu sääntöjen muutostarpeet kokonaisvaltaisesti. Tässä kokonaisvaltaisessa tarkastelussa päädyttiin siihen, että puoluekokous järjestetään jatkossakin kahden vuoden välein. Osana sääntömuutosesityksiä kysyttiin laajalti mielipidettä puoluehallituksen, puoluevaltuuston ja piirihallitusten jäseniltä, jotka totesivat, että kokousvälin muutosta ei nähdä tarpeellisena. Puoluekokous katsoo silti tarpeelliseksi arvioida puoluekokouskausia järjestöuudistustyössä ja jää odottamaan mahdollisia esityksiä tulevien puoluekokousten käsiteltäväksi.

13. Keskustan Helsingin piiri: Jäsenlähtöisen toiminnan vahvistaminen

Keskusta on kansanliike, jossa yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen ja myös vapaa-ajan toiminta ovat perinteisesti olleet keskeisiä. Elävä kansanliike rakentuu paitsi poliittisesta vaikuttamisesta myös arjen kohtaamisista, yhteisistä tapahtumista, harrastuksista, liikunnasta, retkistä ja vertaistuesta. Tällainen toiminta on tuonut ihmisiä yhteen, madaltanut kynnystä osallistua ja luonut yhteyttä yli sukupolvien.

Tänään ihmisten ajasta kilpaillaan yhä enemmän. Puolueiden toiminta on osin kehittynyt asiantuntijaorganisaatiomaisempaan suuntaan, mikä voi etäännyttää toimintaa arjesta ja vaikeuttaa omaehtoisen tekemisen käynnistämistä.

Takaisin sisällysluetteloon

Keskustan Helsingin piiri esittää, että Keskusta ottaa jäsenlähtöisen toiminnan kehittämisen osaksi järjestöuudistusta ja valmistelee mallin, joka mahdollistaa matalan kynnyksen tapahtumien ja toiminnan järjestämisen myös yli yhdistysrajojen. Malli täydentäisi nykyistä toimintaa vahvistamalla yhteisöllisyyttä, aktivoimalla jäseniä ja houkuttelemalla uusia mukaan.

Toiminta voi olla esimerkiksi harrastus- ja liikuntatoimintaa, yhteisiä retkiä ja elämyksiä, vertais- ja mentorointitoimintaa tai muuta yhdessä tekemistä, joka tuo ihmisiä yhteen ja madaltaa osallistumisen kynnystä. Mallin tulee olla kevyt ja mahdollistaa tarkoituksenmukainen taloudellinen tuki. Tuen ehtona voi olla puolueen arvojen mukaisuus sekä toiminnan poliittinen ulottuvuus suoraan tai välillisesti, samalla kannustaen myös ei-jäseniä osallistumaan.

Jäsenlähtöinen toiminta voi parhaimmillaan yhdistää eri sukupolvia, vahvistaa puolueen yhteyttä ihmisten arkeen ja vapaa-aikaan sekä lisätä puolueen veto- ja pitovoimaa ilman, että se lisää puoluetoimiston hallinnollista kuormaa. Mallin toteutuksessa voidaan hyödyntää yhteistyötä esimerkiksi Maaseudun Sivistysliiton kanssa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Puolue käynnisti vuoden 2024 lopulla järjestöuudistusprosessin perustuen järjestöstrategiaan, jonka keskiössä on jäsen. Tähän liittyen olemme kehittäneet jo toimintaamme jäsenten näkökulmasta, mutta työtä on vielä jäljellä. Tulemme kehittämään tapahtumakonsepteja, joita paikallistoimijat sekä piiri voivat hyödyntää ympäri Suomea. Puolue ei kuitenkaan voi luvata rahallista tukea tapahtumien järjestämiseen paikallisella tasolla.

14.Keskustan Helsingin piiri: Päätöksenteko kuuluu kaikille - puoluehallituksen kokousajat on sovitettava työelämän ehdoilla

Keskusta on kansanliikkeenä oltava saavutettava kaikille ammattiryhmille. Käytäntö, jossa puoluehallitus kokoontuu pääsääntöisesti torstaisin kello 9-12, sulkee monet asiantuntijat, kuten opettajat ja hoitajat, päätöksenteon ulkopuolelle. Myöskään kaksi vuosittaista iltakokousta eivät takaa riittävää tai tasa-arvoista osallistumista.

Voimassa oleva toimintatapa keskittää valtaa niille, joiden työ joustaa tai liittyy suoraan politiikkaan, sivuuttaen palkansaajat, jotka eivät voi itse määrittää työaikojaan. Tämä johtaa edustukselliseen vajeeseen, kun piirien valitsemat edustajat eivät pääse vaikuttamaan yhteisiin päätöksiin.

Keskustan on palattava juurilleen kansanliikkeenä, jossa asiantuntemus ja näkemys eivät ole sidottuja virka-aikaan. Puoluehallituksen kokouskäytäntöjen on muututtava siten, että ne mahdollistavat jokaisen valitun edustajan osallistumisen ilman kohtuuttomia järjestelyjä tai edustuksellista tyhjiötä.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että puoluehallituksen säännölliset kokoukset siirretään pois arkipäivien työajalta ja järjestetään jatkossa ensisijaisesti iltaisin tai viikonloppuisin, jotta kaikkien valittujen edustajien osallistuminen voidaan turvata.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puolueen sääntöjen 24 § mukaisesti puoluehallitus kokoontuu puoluehallituksen puheenjohtajan kutsusta. Puoluehallitukseen kuuluu 30 varsinaista jäsentä sekä läsnäolo-oikeudella puoluetoimiston ja ryhmäkanslian henkilöstö sekä hallitusvastuussa ollessamme myös puolueen ministerit. Näin suuren hallituksen ollessa kyseessä on mahdotonta löytää kokousaikaa, joka aina sopisi kaikille, tästä syystä jokaisella jäsenellä on varajäsen, jotta alueellinen edustuksellisuus parhaalla mahdollisella tavalla aina varmistettu puoluehallituksen kokoontuessa.

Kokousajaksi on vakiintunut torstai aamupäivä mm. eduskunnan työrytmin vuoksi. Ilta- ja viikonloppukokousten osalta on huomioitava kustannusten nousu lisääntyneinä yöpymiskustannuksina koska iltamyöhään liikenneyhteydet eivät enää kaikkialle toimi. Koska puoluehallitus yleisimmin kokoontuu Helsingissä, monen kohdalla iltakokous tarkoittaisi edelleen sitä, että matkaan on lähdet-

Takaisin sisällysluetteloon

tävä kuitenkin jo aamulla ja näin ollen töistä poissaoloja tulisi joka tapauksessa fyysisten kokousten osalta. Noin puolet puoluehallituksen kokouksista pidetään etäkokouksina, jonka myötä myös useimmilla työelämässä mukana olevilla on mahdollisuus osallistua kokouksiin, kun se ei tarkoita koko päivän poissaoloa.

15. Keskustan Helsingin piiri: Selvitys kehitysvammaisten osallistumisesta vaaleihin ja ehdokkuudessa tukemisesta

Yhteisöllisyys, välittäminen, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat Keskustan keskeisiä arvoja. Tämä näkyy puolueen politiikassa ja myös järjestötyössä. Kehitettävää kuitenkin on.

Vaaleissa ehdolla oleminen on valtava ponnistus jokaiselle ehdokkaalle. Puolueella on hyvää koulutusta ja materiaaleja ehdokkaille, mutta ehdokkaiden täytyy tehdä paljon myös yksin.

Kehitysvammaiset ovat merkittävä väestöryhmä, joka on todella aliedustettuna politiikassa ja erityisesti valtuustoissa ja eduskunnassa. Jo ehdokkaaksi ryhtyminen voi olla ison kynnyksen takana. Erityisesti ehdokkuuteen liittyvä byrokratia, talouden pyörittäminen ja markkinointi on tiedostettu olevan kohtuuttoman vaikeita kehitysvammaisille ehdokkaille.

Puolueen tulisi pystyä varmistamaan edellytykset kehitysvammaisten ehdokkaaksi asettumiselle ja onnistuneelle kampanjoinnille. Keskustan Helsingin piiri esittää, että puolue tekee selvityksen siitä, kuinka kehitysvammaisten osallistumista vaaleihin Keskustan ehdokkaana voidaan helpottaa ja kuinka heitä voidaan tukea vaalityössä. Tukemisella tarkoitetaan tässä aloitteessa esimerkiksi taloudellisessa byrokratiassa sekä muussa kampanjoinnissa auttamista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Kehitysvammaiset ovat, kuten aloitteessa todetaan, merkittävä ja politiikassa aliedustettu väestöryhmä. Päätöksentekoon tarvitaan erilaisia arjen asiantuntijoita, joilla on ehkä jopa omakohtaista kokemusta vaikkapa juuri kehitysvammaisille ja muille erityisryhmille suunnattujen palveluiden järjestämisestä. Puolue ryhtyy valmistelemaan selvitystä aloitteen mukaisesti yhdessä piirijärjestöjen kanssa. Ehdokaskouluttamisessa voidaan lisäksi jatkossa korostaa aiempaa enemmän ehdokkaan oman tukijoukon hankkimista, josta on apua kampanjoinnin eri ulottuvuuksien hallinnoimisessa.

16. Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö: Puoluekokousrakenteen kehittäminen ja resurssien vahvempi suuntaaminen paikalliseen toimintaan

Keskustan puoluekokoukset ovat suomalaisessa ja kansainvälisessäkin vertailussa poikkeuksellisen suuria demokraattisia tapahtumia. Ne kokoavat yhteen tuhansia osallistujia, tarjoavat aidon keskustelun areenan ja vahvistavat liikkeemme yhteisöllisyyttä. Puoluekokous on Keskustan sydän – paikka, jossa linja päätetään, johto valitaan ja poliittinen keskustelu saa kasvot ja äänen.

Puoluekokoukset järjestetään kahden vuoden välein, ja niiden kustannus puolueelle on noin 400 000 euroa, minkä lisäksi osallistujille koituu merkittäviä matka- ja majoituskustannuksia. Kokonaisuutena kyse on huomattavasta resurssipanostuksesta.

Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö katsoo, että puoluekokouksen arvo yhteisöllisyyden, poliittisen keskustelun ja demokraattisen päätöksenteon foorumina on kiistaton. Samalla on kuitenkin perusteltua tarkastella, miten puolueen taloudelliset ja toiminnalliset resurssit parhaalla mahdollisella tavalla vahvistavat koko liikkeen elinvoimaa – erityisesti paikallistasolla, jossa jäsenet kohdataan, luottamusta rakennetaan ja vaalivoitot tehdään.

Puolueen toimintaympäristö on muuttunut. Digitaaliset osallistumismuodot ovat kehittyneet, matkustamisen kustannukset ovat nousseet ja taloudellinen toimintaympäristö on kiristynyt. Samalla paikallisyhdistykset ja kunnallisjärjestöt tarvitsevat aiempaa enemmän tukea jäsenhankintaan, viestintään, tapahtumien järjestämiseen ja poliittiseen valmisteluun.

Takaisin sisällysluetteloon

On aiheellista arvioida, voitaisiinko puoluekokousrakennetta ja -rytmiä kehittää siten, että:
• puoluekokouksen yhteisöllinen ja poliittinen merkitys säilyy vahvana
• osallistumiskynnys madaltuu
• kustannustehokkuus paranee
• vapautuvia resursseja voidaan suunnata vahvemmin paikalliseen ja alueelliseen toimintaan

Tarkastelun kohteena voivat olla esimerkiksi kokouksen laajuus, kesto, järjestämistapa, hybridimallien hyödyntäminen tai kokousrytmin arviointi. Tavoitteena ei ole heikentää puoluekokouksen asemaa, vaan varmistaa sen kestävyys ja tarkoituksenmukaisuus muuttuvassa ajassa.

Paikallinen toiminta on Keskustan perusta. Kunnallisjärjestöt ja paikallisyhdistykset tekevät työtä ympäri vuoden – järjestävät tapahtumia, käyvät poliittista keskustelua, valmistelevat aloitteita ja kohtaavat ihmisiä arjessa. Pienikin lisäpanostus paikalliseen toimintaan voi tuottaa merkittäviä tuloksia jäsenkehityksessä, näkyvyydessä ja poliittisessa vaikuttavuudessa.

Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö esittää, että puoluekokous linjaa:
1. Puoluekokousrakenteen ja -rytmin kokonaisarvioinnin käynnistämisen.
2. Arvion siitä, miten kokouksen kustannusrakennetta voidaan kehittää kustannustehokkaammaksi.
3. Selvityksen siitä, miten mahdollisesti vapautuvat resurssit voidaan kohdentaa paikallisyhdistysten ja kunnallisjärjestöjen toiminnan vahvistamiseen.
4. Sen, että puoluekokouksen rooli Keskustan merkittävimpänä yhteisöllisyyden ja poliittisen keskustelun areenana turvataan myös tulevaisuudessa.

Keskustan voima on sen jäsenissä, yhdistyksissä ja maakunnissa. Puoluekokous on tämän voiman näkyvin ilmentymä. Samalla meidän on vastuullisesti arvioitava, miten käytämme yhteiset resurssimme niin, että liike vahvistuu kaikilla tasoilla – valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja ennen kaikkea paikallisesti.

Tämän aloitteen tarkoituksena on vahvistaa Keskustaa – ei vähentämällä demokratiaa, vaan kehittämällä sen rakenteita kestävämmiksi ja tulevaisuuteen suuntautuviksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokousta tulee jatkuvasti tapahtumana arvioida ja kehittää mm. aloitteessa esitettyjen näkökulmien pohjalta ja Tampereen puoluekokoukseen on tuotu uudistuksia, joilla osaltaan tavoitellaan juuri aloitteessa esitettyjä näkökulmia.

Vuoden 2028 puoluekokousta valmistellessa aloitteessa esitetyt näkökulmat tulee ottaa keskeisiltä osin huomioon.

17. Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö: Puoluesihteerin valintatavan uudelleenarviointi järjestöuudistuksen yhteydessä

Keskustassa on käynnissä järjestöuudistus, jonka tavoitteena on selkeyttää johtamisrakenteita, vahvistaa toiminnan vaikuttavuutta ja parantaa koko puolueorganisaation kykyä vastata muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Uudistuksen myötä piirien toiminnanjohtajat ovat entistä vahvemmin siirtymässä puoluetoimiston suoraan alaisuuteen. Tämä merkitsee merkittävää muutosta puolueen operatiiviseen johtamisrakenteeseen.

Puoluesihteerin tehtävä on perinteisesti ollut keskeinen poliittis-organisatorinen luottamustehtävä, jonka puoluekokous on valinnut. Tehtävässä on yhdistynyt poliittinen vastuu, järjestöllinen kehittäminen ja operatiivinen koordinointi. Nyt käynnissä oleva järjestöuudistus kuitenkin muuttaa tehtäväkuvaa olennaisesti.

Kun piirien toiminnanjohtajat tulevat aiempaa selkeämmin puoluesihteerin alaisuuteen, vahvistuu puoluesihteerin rooli nimenomaan työnantaja- ja esihenkilövastuuta kantavana operatiivisena johtajana. Tämä siirtää tehtävän painopistettä entistä enemmän hallinnollis-strategiseen suuntaan. Muutos on merkittävä myös työoikeudellisesta ja johtamisrakenteellisesta näkökulmasta.

Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö katsoo, että tehtäväkuvan muuttuessa on perusteltua arvioida myös puoluesihteerin valintatapaa. On tarkoituksenmukaista pohtia, tulisiko puoluesihteerin va-

linta siirtää puoluekokoukselta puoluevaltuuston tehtäväksi.

Puoluevaltuusto on puolueen korkein päättävä elin puoluekokousten välillä. Se edustaa laajasti puoluekenttää ja kokoontuu säännöllisesti. Mikäli puoluesihteerin tehtävä painottuu jatkossa aiempaa vahvemmin operatiiviseen johtamiseen ja työnantajavastuuseen, voi olla luontevaa, että valinnan tekee toimielin, joka vastaa puolueen strategisesta ohjauksesta ja kykenee myös tarvittaessa arvioimaan tehtävän hoitoa kokouskausien välillä.

Useissa muissa suurissa suomalaisissa puolueissa puoluesihteerin tai vastaavan toiminnanjohtajan valintamalli on sidottu puoluehallitukseen tai puoluevaltuustoon, eikä suoraan puoluekokoukseen. Näissä ratkaisuissa on korostettu johdon toimivuutta, työnantajavastuun selkeyttä ja organisaation yhtenäistä johtamista. Keskustan on perusteltua tarkastella omia käytäntöjään suhteessa näihin malleihin, kuitenkin oma demokraattinen perinteemme säilyttäen.

Tämän aloitteen tarkoituksena ei ole kaventaa puoluekokouksen asemaa, vaan selkeyttää johtamisvastuita ja vahvistaa organisaation toimivuutta uudessa rakenteessa. Puoluekokous säilyisi edelleen ylimpänä linjaavana ja poliittisena päätöksentekoelimenä, mutta operatiivisen johdon valintatapa voisi vastata paremmin muuttunutta tehtäväkuvaa.

Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö esittää, että puoluekokous:
1. Käynnistää selvityksen puoluesihteerin tehtäväkuvan muutoksista järjestöuudistuksen seurauksena.
2. Arvioi puoluesihteerin valintatavan tarkoituksenmukaisuutta muuttuneessa organisaatiorakenteessa.
3. Valmistelee tarvittaessa sääntömuutoksen, jonka mukaan puoluesihteerin valitsisi jatkossa puoluevaltuusto.

Keskustan vahvuus on selkeässä demokratiassa ja toimivassa järjestörakenteessa. Kun organisaatio muuttuu, myös johtamisjärjestelmää on tarkasteltava avoimesti ja ennakkoluulottomasti. Tavoitteena tulee olla vahva, yhtenäinen ja tehokkaasti johdettu Keskusta, joka kykenee palvelemaan jäsenistöään ja vastaamaan tulevaisuuden poliittisiin haasteisiin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, mutta tunnistaa tarpeen tarkastella aloitteessa esitettyjä seikkoja, kun järjestön uudistamistyötä jatketaan myös tulevalla puoluekokouskaudella.

18. Keskustan Karstulan kuntayhdistys: Jäsenmaksujen keräämisen tehostaminen

Keskustan Karstulan Kuntayhdistys päätti vuosikokouksessaan 3.3.2026 jättää puoluekokoukselle aloitteen koskien jäsenmaksujen keräämistä.

Tänä vuonna jäsenmaksut erääntyvät maaliskuun 9. päivä ja nk. rästiperintä tehdään marraskuussa 2026. Eli jäsenmaksunsa maksaneet jäsenet tiedämme vasta loppuvuodesta, kun saamme jäsenrekisterin ajan tasalle maksaneiden jäsenten osalta. Myös jäsenmaksupalautusten maksaminen on mahdollista vasta tämän jälkeen.

Esitämme, että jäsenmaksujen eräpäiväksi sovitaan kunkin vuoden tammikuun viimeinen päivä, ja että rästiperintä tehdään heti tämän jälkeen siten, että rästimaksujen eräpäivä on helmikuun viimeinen päivä.

Tieto jäsenmaksunsa maksaneista ja äänivaltaisista jäsenistä olisi yhdistyksillä käytettävissä, kun valitaan henkilöitä puoluekokoukseen, piirikokoukseen tai yhdistyksen omille luottamuspaikoille. Monessa yhdistyksessä Keskusta edellyttää myös kunnallisten, maakunnallisten ja valtakunnallisten paikkojen jaossa jäsenyyttä ja maksettua jäsenmaksua.

Yhdistyksessä jäsenyys, äänivalta ja jäsenedut edellyttävät jäsenyyttä ja maksettua jäsenmaksua. Keskustan säännöissä pykälässä 12 sanotaan: ” Äänivalta ja puheoikeus puoluekokouksessa on jäsenmaksunsa 5§:n mukaisesti kokousta edeltäneeltä kalenterivuodelta ja vähintään kaksi (2) kuukautta ennen kokousta rekisteröityjen, kuluvalta

Takaisin sisällysluetteloon

vuodelta jäsenmaksunsa suorittaneiden jäsenyhdistysten edustajilla, ellei puoluekokous myönnä puheoikeutta muillekin. Perusjärjestöä edustavan puoluekokousedustajan on oltava edustamansa perusjärjestön jäsen. Kunnallisjärjestön, piirin tai valtakunnallisen keskusjärjestön edustajan on oltava asianomaiseen järjestöön jäsenenä kuuluvan perusjärjestön jäsen".

Piirin kannalta olisi tärkeää saada jäsenmaksut alkuvuodesta, jolloin niillä voidaan järjestää toimintaa vuoden aikana.

Pienille kunta- ja paikallisyhdistyksille jäsenmaksupalautuksella on talouden näkökulmasta suuri merkitys. Palautus tulisi saada käyttöön vuoden toiminnassa. Kun palautukset tulevat joulukuussa, niitä ei voida käyttää toimintavuoden aikana.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Jäsenmaksujen perintää on tehostettava ja siihen pyritään koko ajan. Jäsenrekisterin vaihdoksen myötä on jouduttu tekemään paljon työtä sen eteen, että rekisteri toimisi moitteettomasti ja jäsenmaksujen laskutus olisi sujuvaa.

Jäsenlaskutuksen aikataulu sovitaan aina piirien kanssa yhteistyössä. Tavoitteena on, että jäsenlaskut jatkossa lähtevät tammikuun aikana, jolloin suurin osa maksusuorituksista tapahtuu helmikuun aikana. Ennen muistutuslaskujen lähettämistä on kaikki ne suoritukset kirjattava käsin, joita ei ole maksettu viitteellisenä tai jotka eivät muista syistä ole kohdistuneet avoimeen laskuun, lisäksi on käsiteltävä mm kaikki eroilmoitukset. Muistutuslaskua ei ole näkemyksemme mukaan mm edellä mainituista syistä järkevää lähettää heti alkuperäisen laskun eräännyttyä. Muistutuslaskut tulisi kuitenkin lähettää viimeistään huhtikuun aikana. Huomioitavaa on, että suurin osa jäsenmaksun maksavista maksaa jäsenmaksunsa ensimmäisen laskun saatuaan, murto-osa vasta muistutuslaskun jälkeen, jäsenmaksutulot ovat näin ollen aina piirijärjestöjen käytössä jo alkuvuonna.

Piirien maksupalautukset yhdistyksille on järkevää tehdä vasta loppuvuodesta, kun kaikki jäsenmaksutulot on saatu, näin yhdistykset saavat varmasti sen osuuden jäsenmaksutuloista, joka heille kuuluu, eikä palautuksia tarvitse tehdä useassa erässä. Yhdistysten toimintaan maksupalautusten ajankohdalla ei ole merkitystä kuin ensimmäisen vuoden osalta, alkuvuodesta maksettaessa tuloilla katetaan kuluvan vuoden kulut, loppuvuodesta maksettaessa seuraavan vuoden.

19. Keskustan Kokkolan paikallisyhdistys: Keskustan paikallisyhdistykset taloudellisessa ahdingossa kohonneiden pankkikulujen takia

Keskustan paikallisyhdistykset tekevät arvokasta työtä kentällä – järjestävät toimintaa, pitävät yhteyttä jäseniin ja huolehtivat puolueen näkyvyydestä ja läsnäolosta omilla paikkakunnillaan. Toiminta on suurelta osin vapaaehtoista, ja talous on monissa yhdistyksissä hyvin niukka.

Viime vuosina paikallisyhdistysten taloudellinen tilanne on vaikeutunut merkittävästi, kun pankkipalveluiden kustannukset ovat nousseet jyrkästi. Pankkitilien ja verkkopankkien kuukausimaksut sekä maksutapahtumien hinnat ovat moninkertaistuneet. Joillakin yhdistyksillä pankkikulut ovat vuositasolla suurempi menoerä kuin esimerkiksi jäsenmaksutuotot tai tapahtumien tuotot.

Tämä kehitys on kestämätön. Moni pieni paikallisyhdistys joutuu harkitsemaan tilin lopettamista tai toimintansa supistamista. Keskustan paikallisorganisaatioiden elinvoima ei saa kaatua kohtuuttomiin pankkikuluihin.

Ehdotus
Keskustan puoluekokous esittää, että puolue:

1. Tukee pienimpiä paikallisyhdistyksiä rahallisesti, sillä kustannukset tulevat estämään toiminnan jatkumisen.

2. Vaikuttaa pankkeihin ja viranomaisiin sen puolesta, että puolueen rekisteröidyille paikallisyhdistyksille tarjotaan kohtuuhintaiset peruspankkipalvelut.

Perustelut

Keskustan voima on sen paikallisuudessa ja ihmisissä, jotka toimivat vapaaehtoisesti oman alueensa hyväksi. Kun paikallisyhdistyksillä ei ole varaa ylläpitää tiliä ja hoitaa perustoimintojaan, heikkenee puolueen kyky toimia aidosti ruohonjuuritasolla.

Kohtuulliset pankkipalvelut ovat välttämättömiä, jotta Keskustan paikallisyhdistykset voivat jatkaa työtään yhteisöjensä ja puolueen tulevaisuuden hyväksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puolue ei voi taloudellisesti tukea paikallisyhdistyksiä pankkikulujen rahoittamisessa. Puoluekokous on kuitenkin samaa mieltä siitä, että pankkien palvelumaksut ovat pienille yhdistyksille kohtuuttoman suuret. Puoluekokous katsookin, että pankkien tulisi erottaa pienet yhdistykset erilleen yrityspalveluista ja luoda pienille yhdistyksille kevyempi palvelurakenne, jossa palveluina tarjotaan vain pankkitili ja maksuliikenne. Tällä palvelurakenteella palveluiden hinnoittelu toimisi tapahtumapohjaisesti ilman kuukausiveloitusta. Puoluekokous kannustaa pankkien edustajistonjäseniä olemaan aktiivisia ja ajamaan palvelurakenteen muutosta pankkien sisällä.

20.Keskustan Pyhtään kuntayhdistys: Pankkien palvelumaksut yhdistyksille on kohtuullistettava

Yhdistykset tuottavat hyvinvointia, virkistystä sekä yhteisöllisyyttä lisäävää toimintaa paitsi jäsenilleen myös ympäröivälle yhteiskunnalle.

Yhdistysten taloudesta vastaavat niiden hallitus ja nimetty taloudenhoitaja yhdessä. Yhdistyslaissa on säädetty yhdistysten taloudellisesta toiminnasta pykälässä 37a; kirjanpitovelvollisuus ja muu tilinpitovelvollisuus.

Yhdistysten taloudenhoidossa käytetään pankkitiliä, jonne tallennetaan perittävät jäsenmaksut ja muut yhdistyksen rahavarat.

Pankin palvelumaksut ovat olleet kasvava menoerä yhdistyksille. Erilaiset pankki-, kortti- nosto ja muut palvelumaksut ovat nousseet samalla kun korkotaso on laskenut. Yhdistystilin kuluihin vaikuttavat palvelumaksut voivat sisältää tilinhoitomaksuja ja korttimaksuja sekä muita kiinteitä palvelumaksuja. Yhdistykset on rinnastettu yrityksiin ja näin ollen ne on pakotettu ottamaan kallis yritystili, jolla kulut ovat hyvin suuret suhteutettuna toimintaan ja rahavirtaan.

Pienten yhdistysten rahaliikenne voi rajoittua jäsenmaksuihin ja taloudellisesti vähäarvoisiin toiminnan tuottoihin ja kuluihin. Julkisuudessa ovat olleet henkilöasiakkuuden perusteella saadut ilmaiset palvelumaksut ja bonukset, joita yhdistykset eivät ole saaneet.

Yhdistyksiltä veloitetut kohtuuttoman suuret pankin palvelumaksut vähentävät asiakastyytyväisyyttä ja vaikeuttavat yhdistysten toimintaa. Palvelumaksujen kohtuullistaminen ja tasapuolistaminen henkilöasiakkaisiin nähden - parantaisi yhdistysten taloudellista asemaa ja säilyttäisi toimintamahdollisuudet.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous on samaa mieltä siitä, että pankkien palvelumaksut ovat pienille yhdistyksille kohtuuttoman suuret. Puoluekokous katsookin, että pankkien tulisi erottaa pienet yhdistykset erilleen yrityspalveluista ja luoda pienille yhdistyksille kevyempi palvelurakenne, jossa palveluina tarjotaan vain pankkitili ja maksuliikenne. Tällä palvelurakenteella palveluiden hinnoittelu toimisi tapahtumapohjaisesti ilman kuukausiveloitusta. Puoluekokous kannustaa pankkien edustajistonjäseniä olemaan aktiivisia ja ajamaan palvelurakenteen muutosta pankkien sisällä.

21. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Yhdistystunnusten hankkiminen yhdistyksille maksuttomaksi

Puolueen toiminnan perusta on aktiivinen ja toimiva paikallisyhdistyskenttä. Paikallisyhdistykset tekevät merkittävän osan puolueen käytännön

Takaisin sisällysluetteloon

työstä vapaaehtoisvoimin, ja niiden toimintaedellytyksiä tulee vahvistaa, ei heikentää uusilla maksuilla tai hallinnollisilla esteillä.

Jäsenistöön tulee voida olla yhteydessä ajantasaisesti ja tehokkaasti. Tämä edellyttää pääsyä jäsentietoihin sekä toimivia tunnuksia järjestelmään, joissa näitä tietoja ylläpidetään ja käytetään. Ilman tällaisia tunnuksia paikallisyhdistysten on käytännössä mahdotonta hoitaa keskeisiä tehtäviään, kuten jäsenviestintää, toiminnan organisointia ja jäsenhankintaa.

Jäsenrekisteriä on ennen hoitanut palkatut järjestötyöntekijät ja nyt työ on siirretty vapaaehtoisille paikallisyhdistysaktiiveille. On kohtuutonta, että näitä vapaaehtoisia lisäksi velvoitetaan maksamaan tunnuksista, joita he tarvitsevat tehdäkseen puolueelle tärkeää työtä. Vapaaehtoistyötä tekeviä aktiiveja ei tule kurittaa maksuilla työstä, joka on puolueen toiminnan kannalta välttämätöntä.

Lisäksi on tärkeää, että yhdistystunnusten käyttömahdollisuus ulotetaan myös paikallisyhdistysten kattojärjestöinä toimiviin kunnallisjärjestöihin. Kunnallisjärjestöillä on keskeinen rooli paikallistason yhteistyössä, vaalityössä ja viestinnässä, ja niiden tulee voida toimia samoilla välineillä kuin yksittäiset paikallisyhdistykset.

Puoluekokousaloitteessa esitämme, että oikeus jäsenrekisterin käyttöön tehdään paikallisyhdistyksille täysin maksuttomaksi, jotta paikallisyhdistyksillä on ajantasaiset tiedot jäsenistään ja mahdollisuus pitää yhteyttä jäsenistöönsä. Lisäksi yhdistystunnusten käyttömahdollisuus tulee laajentaa koskemaan myös paikallisyhdistysten kattojärjestöinä toimivia kunnallisjärjestöjä. Näin vahvistetaan vapaaehtoisten toimintaedellytyksiä, parannetaan jäsenviestintää ja tuetaan puolueen paikallistason toimintaa koko maassa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puolue vastaa ammattimaisesta jäsenrekisterin toiminnasta ja kehittämisestä, jäsenlaskujen lähettämisestä, tietoturvasta, salassapito- ja käyttäjäsopimuksista, ylläpitää rekisteriselostetta sekä vastaa henkilötietojen asianmukaisesta käsittelystä.

Nykyisen rekisterin hinnoittelu perustuu käyttäjälisensseihin ja hankinta on pohjattu siihen, että yhdistykset maksavat käyttäjälisenssin järjestelmään. Käyttäjälisenssin hinta on yhdistyksille 42 euroa vuodessa. Mikäli yhdistykset vastaisivat jokainen omasta rekisteristään itsenäisesti, kustannukset olisivat varmasti moninkertaiset käyttäjälisenssiin verrattuna. Keskustajärjestöillä on yhdistyksiä yhteensä 1.422, puolueen kontolle jäädessä kustannukset puolueelle olisivat vuositasolla noin 60.000,00 euroa. Hajautetulla kustannusten kattamisella saadaan vapautettua resursseja muuhun puoluetoimintaan ja tuettua yhdistystoimijoita esim. osallistumismaksujen subventointina.

22. Keskustan Ulvilan kunnallisjärjestö: Umpihankihiihtäjä-palkinnon perustaminen

Aloitteen tarkoitus on nostaa Keskustan näkyvyyttä ja tunnettavuutta maakunnissa saavutetuista, ennakkoluulottomista onnistumisista umpihankihiihtäjän tunnustuksen kautta. Uskalletaan mennä eteenpäin ja toimia suunnannäyttäjinä.

Kerran vuodessa valitaan maakunnan Umpihankihiihtäjä. Valintaan vaikuttavia tekijöitä voisivat olla tahdonvoimaan perustuva, yhteistä hyvää edistävä tekeminen, luoda ennakkoluulottomasti latu tai polku oivaltamisen ja tekemisen kautta sinne, mistä muut eivät ole vielä kulkeneet. Tämä johtaa tavoiteltuun yhteiseen hyvään, johon saadaan muita sidosryhmiä ja henkilöitä mukaan.

Aiheesta saataisiin mainio ja merkittävä näkyvyyden kanava Keskustalle, Umpihankihiihtäjän tunnustuksen saamisesta itselleen tai paikallisyhdistykselle. Saadaan sitä positiivista pöhinää ja keskustelua eri medioihin, hei me hoidetaan tämä homma positiivisen tekemisen kautta, ennakkoluulottomasti!

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Takaisin sisällysluetteloon

Keskusta kannattaa toimijoiden motivointia ja haluamme sitä kehittää monella eri tasolla. Puolueella on kuitenkin jo olemassa ansiomerkkijärjestelmä, jolla osoitetaan valtakunnallisesti arvostusta puolueen eteen tehdystä työstä. Aloitteessa esitetty palkinto voidaan myöntää paikallisella tasolla tai piiritasolla.

23. Nurmijärven Keskusta: Vuoden Alkiolainen Teko tunnustus koko puolueen palkinnoksi

Nurmijärven Keskustalla on puolueen 100 v juhlavuodesta lähtien ollut Vuoden Alkiolainen Teko-niminen tunnustus, jota on jaettu eri alojen nurmijärveläisille heidän ansioistaan kuntalaisten hyvinvoinnin eteen.

Silloisen kunnallisjärjestön puheenjohtajan ja pitkäaikaisen valtuutetun Virpi Korhosen aloitteesta aikaansaatu pysyvä vuosittainen palkinto on tuonut saajille ja antajalle positiivista näkyvyyttä kuntalaisten piirissä. Saajilta saatu palaute on ainoastaan positiivista.

Esimerkkeinä tunnustuksen saajista ovat Nurmijärven yksityisen museon perustajat, torikahvilan pitäjät Kirkonkylän ja Klaukkalan toreilla, kunnan alueen VPK:t, Klaukkalan nuorisoseura, SPRn Help Center toiminta Ukrainan sodan pakolaisille, vain viimeisimpiä mainitaksemme. Tunnustuksen merkiksi annetaan kunniakirja, asiasta tehdään uutinen kuvineen paikalliseen lehteen. Liitteenä viimeisestä jakotilaisuudesta tehty lehtiuutinen kuvineen.

Puolueen toimesta valmistellaan kunniakirja-aineisto, kuvataan laadukas valintaprosessi ja jakotilaisuus välttäen tarpeetonta sääntelyä ja jättäen paikalliselle kuntajärjestölle riittävän vapauden antaa tunnustus oikeaksi katsomalleen taholle tai henkilölle. Siis ulkoinen asu keskitetysti, sisältö paikallisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskusta kannattaa toimijoiden motivointia ja haluamme sitä kehittää monella eri tasolla. Puoluekokous ei kuitenkaan näe järkeväksi, että puolue rakentaa materiaalit ja jakotilaisuuden paikallisesti myönnettävästä palkinnosta. Puolueen sähköisiä materiaaleja, kuten logoja sekä värejä voi käyttää paikallisella tasolla palkintoja varten.

24. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Keskustalle lahjoitustyökalu varainhankintaan

Digitaaliset lahjoitustyökalut, joita käytetään nykyisin laajasti erilaisissa järjestöissä ja yhteisöllisessä varainhankinnassa, ovat viime vuosina muuttaneet tapaa, jolla yksityiset ihmiset voivat tukea ja sitoutua heille tärkeisiin toimijoihin. Perinteinen varainkeruu edellyttää usein verkostoja, aikaisempaa näkyvyyttä tai valmiita taloudellisia resursseja. Etenkin nuorilla ja naisilla on usein vähemmän valmiita rahoittajaverkostoja.

Kuntavaaleissa 2024 Keskusta suositti ehdokkaitaan tekemään varainkeruuta erillisten tukiyhdistysten kautta. Tukiyhdistysten perustaminen vaatii kuitenkin osaamista, viitseliäisyyttä ja valmista varallisuutta, koska pankit laskuttavat yhdistyksiä kuten yrityksiä. Tukiyhdistyksen rahankeruu on työläs ja byrokraattinen tapa hoitaa esimerkiksi kuntavaalien muutamien tuhansien eurojen kampanjoita.

Vaihtoehtona sille, että jokainen keskustan ehdokas tekee varainkeruuta itse ja oman yhdistyksen kautta, olisi puolueen yhteinen varainkeruun työkalu, joka olisi yhdenvertaisesti ehdokkaiden käytössä. Näin jo useat muut puolueet tässä maassa toimivat ja niiden vaalirahoituksesta merkittävä osa tuleekin yksittäisiltä pienlahjoittajilta. Pienlahjoitukset myös sitouttavat äänestäjiä keskustaan jo varhaisessa vaiheessa.

Keskustan tulee aloittaa yhteisen digitaalisen lahjoitustyökalun kehittäminen, joka on jokaisen ehdokkaan käytettävissä. Puolue hoitaa rahankeräysluvan ehdokkaiden puolesta. Lisäksi ehdokkaita on edelleen koulutettava varainkeruusta ja etenkin pienlahjoitusten keräämisestä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Takaisin sisällysluetteloon

Puolue on jo selvittämässä erilaisia vaihtoehtoja lahjoitustyökalun käyttöönottoon ja pyrkii tarjoamaan sellaista ehdokkaille. Samalla puolue kannustaa ja kouluttaa yhdistyksiä ja ehdokkaita hyödyntämään moderneja pankkipalveluita ja rahankeruutyökaluja.

25. Keskustanaiset Uudenmaan piiri: Kuntayhdistysprosessissa kuntayhdistykset ja paikallisyhdistykset liittyvät Keskustanaisten piirin ja Suomen Keskustanaisten jäseneksi

Keskustanaisten Uudenmaan piiri vaatii, että kuntayhdistysprosessissa Keskustanaisten paikallisyhdistys liittyessä kuntayhdistykseen, niin kuntayhdistys hakee Keskustanaisten piirin jäsenyyttä ja Suomen Keskustanaisten jäsenyyttä. Samaa rohkaistaan Keskustan paikallisyhdistyksen liittymisellä.

Perustelut: Paikallisyhdistysten liittymistä perustelemme sillä, että meillä on maantieteellisesti alueita, joissa Keskustanaisten paikallisyhdistyksiä ei ole tai niitä ei ole järkevää perustaa byrokratian takia. Naiset haluavat toimia yhdistyksen naisjaostona tai vastaavasti ja edistää toimintaa. Siten rohkaisemme myös paikallisyhdistyksiä liittymään Keskustanaisten piirin ja Suomen Keskustanaisten jäseniksi. Näin kuntayhdistyksellä ja paikallisyhdistyksellä on mahdollisuus lähettää oma edustaja Keskustanaisten edustajakokoukseen ja piiritasolla varsinaisiin kokouksiin ja asettumaan ehdolle naisten piirin hallitukseen. Naisten edustuksellisuus parantuu ja siten he pääsevät vaikuttamaan naisia koskeviin päätöksentekoon.

Tämä käytäntö parantaa molemminpuolista yhteistyötä. Piirijärjestön tai Suomen Keskustanaisten jäsenmaksun suuruus ei ole este liittymiselle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Jokainen yhdistys on itsenäinen toimija ja he päättävät omista jäsenyyksistään. Tämän myötä jokainen kuntayhdistys ja paikallisyhdistys päättävät itse liittymisestään Suomen Keskustanaisten jäseniksi. Puoluekokous ei ota kantaa yhdistysten itsenäisiin päätöksiin.

26. Suomen Keskustanaiset: Naisten asema ja edustuksellisuus turvattava kuntayhdistyksissä

Suomen Keskusta ajaa järjestöuudistuksessaan voimakkaasti sitä, että keskeinen alueellinen toimija piirijärjestön sisällä on kuntayhdistys. Mikäli uudistusta ei hoideta keskustakonsernin moniarvoisuutta kunnioittaen vaarana voi olla, että paikallinen toiminta hiipuu entisestään ja että esimerkiksi Suomen Keskustanaiset ry:n toimintaan mukaan haluavat eivät löydä alueelta itselleen sopivaa poliittisen vaikuttamisen väylää.

Suomen Keskustanaiset ry. esittää, että kun naisten paikallisyhdistys tulee kuntayhdistyksen jäseneksi, myös kuntayhdistys liittyy Suomen Keskustanaiset ry:n ja alueellaan toimivan naisten piirijärjestön jäseneksi. Näin on monin paikoin tapahtunut, ja Suomen Keskustanaiset ry:n jäseninä on 383 kuntayhdistystä.

Suomen Keskustanaiset ry. on suositellut, että kuntayhdistysten sisään naiset voisivat perustaa omia naisjaostojaan, jotka itsenäisesti ja oman korvamerkityn budjetin puitteissa organisoivat alueen poliittista naistoimintaa, muun muassa rekrytoivat naisehdokkaita vaaleihin ja tukevat valittuja ehdokkaita näiden vaalikampanjoissa, vaalirahoituksen hankkimisessa ja ehdokkaiksi ryhtyneiden mentoroinnissa.

Liittyessään Suomen Keskustanaiset ry:n jäseneksi kuntayhdistyksellä on mahdollisuus lähettää oma edustajansa Suomen Keskustanaisten edustajakokoukseen, piiritasolla sääntömääräisiin kokouksiin ja asettamaan ehdokkaita naisten piirin hallitukseen. Käytäntö parantaisi molemminpuolista yhteistyötä ja tiedonkulkua ja olisi kaikkia toimijoita osallistavaa.

Suomen Keskustanaiset ry. esittää, että puoluekokous päättää voimakkaasti suositella kuntayhdistyksille liittyä Suomen Keskustanaiset ry:n jäseneksi erityisesti silloin, kun kuntayhdistyksiin on fuusioitunut aiemmin itsenäisesti toimineita naisten paikallisosastoja.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Uudenmaan piirin aloitteeseen (numero 25) antamaansa vastaukseen.

27. Suomen Keskustanaiset: Puoluejohdon on puututtava naisia syrjiviin toimintatapoihin

Suomen Keskustassa on paikallisesti ja alueellisesti edelleen toimintakulttuuria, joka leimallisesti syrjii ja jopa karkottaa puolueesta nuoria ja nuorehkoja naisia.

Vuoden 2025 kunta- ja aluevaaleissa erityisesti naiset menestyivät, mutta luottamuspaikkojen jaossa tämä ei paikoin näkynyt. Lisäksi on käynnistynyt prosesseja, joissa ansaitusti johtavan luottamuspaikan saanutta naista on alettu kiusata ja häiritä tehtävien hoidossa.

Puolue on käynnistänyt hyviä koulutusohjelmia, joilla halutaan vaikuttaa asioiden tilaan. Tämä ei kuitenkaan riitä, koska ongelma on strateginen ja puolueen tulevaisuuteen vaikuttava.

Suomen Keskustanaiset vaatii, että puoluekokous edellyttää puoluejohdon viipymättä puuttuvan asiaan. Epäeettistä, uusia toimijoita, naisia ja liikkuvia äänestäjiä karkottavaa toimintatapaa ei voi puolustaa kunta-autonomialla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Keskusta on laatinut valtuustoryhmille yhteiset pelisäännöt, joiden mukaan tulee toimia. Näiden lisäksi on luotu ohjeistukset hyvinvointialueiden ja kunnallisten luottamustoimien jakoon, jotka valtuustoryhmien tulee hyväksyä. Puolue on myös tehnyt erikseen yhteisölliset periaatteet, joita noudatetaan puolueen toiminnassa. Näiden mukaisesti syrjintä, häirintä ja kiusaaminen ei ole missään nimessä sallittua.

Jokainen valtuustoryhmä on kuitenkin itsenäinen toimija, kuin myös jokainen kunnanvaltuusto ja -hallitus. Tällöin puolue ei voi ottaa kantaa valtuustoryhmän tai kunnanvaltuuston sisäisiin päätöksiin paikkajaossa.

28. Uudenmaan Keskustanuoret: Selvitys jäsenyysperustaisiin puoluekokousvaltakirjoihin siirtymisestä

Uudenmaan keskustanuoret esittää, että puolue selvittäisi siirtymistä jäsenyysperustaisiin puoluekokousvaltakirjoihin. Tällöin jokainen puolueen jäsen saisi äänestää puoluekokouksissa. Näin puolueen jäsenten osallisuus vahvistuisi ja jokainen voisi saada äänensä kuuluviin. Malli voisi myös vähentää byrokratiaa, koska sillä ehkäistäisiin turhien eri jäsenyhdistysten ylläpitoa vain puoluekokouspaikojen vuoksi. Jos puoluekokousvaltakirjat määräytyisivät jäsenyyden perusteella, voisi puolueen yhdistysrakennetta suunnitella aidosti sen mukaan, millainen yhdistysrakenne olisi paikallistoiminnan järjestämisen kannalta järkevää. Selvityksessä voitaisiin tarkastella myös vaihtoehtoa, jossa puoluekokousvaltakirjan saaminen edellyttäisi tiettyä jäsenyysaikaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskusta on kansanliike, joka pohjautuu Keskustan yhdistysrakenteeseen paikallisella tasolla. Sen myötä on rakentunut myös edustusoikeus puoluekokouksissa.

Järjestöuudistuksen aikana on selvitetty jo siirtymistä jäsenyysperustaisiin puoluekokousvaltakirjoihin. Selvityksen aikana todettiin, että se ei ole käytännöllistä ja on Keskustan toimintaperiaatteita vastaan. Jäsenmäärän vuoksi äänioikeuden antaminen puoluekokouksessa kaikille puolueen jäsenille on käytännössä mahdotonta. Jo nykyisellä

osallistujamäärällä puoluekokouksen järjestäminen on mahdollista vain suurimmissa kaupungeissa riittävän suurten kokoustilojen ja majoitusmahdollisuuksien vuoksi.

Taloudelliset resurssit eivät myöskään sallisi tällaista.

Takaisin sisällysluetteloon

29. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Vastuullisuutta vaalikentille!

Varsinais-Suomen Keskustanuoret ehdottaa, että keskustalaiset ehdokkaat sitoutuvat jakamaan ja tarjoamaan vain kotimaisia elintarvikkeita kampanjoidessaan.

On täysin pöyristyttävää, että Keskustan vaalikojulta tai ehdokkaalta saa Suomen ulkopuolella tuotettuja elintarvikkeita. Mitä tällainen vastuuttomuus tekee puolueen imagolle? Kuka puolustaa kotimaista ruokaa, jos ei Keskusta? Älkäämme vaalihuumassakaan unohtako sitä, mikä on tärkeää. Vastuullisen vaalikampanjointiin kuuluu paljon muitakin kestävyyden näkökulmia, mutta meidän täytyy vetää selkeä linja elintarvikkeiden alkuperän suhteen. Mikään ei ole niin kiusallista, kuin torilla kahviin lorautettu Oatly tai kampanjaesitteeseen nidottu Sukulaku.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Kotimainen tuotanto ja sen suosiminen on erittäin tärkeä osa keskustan politiikkaa ja periaatteita. Puoluekokous kannustaa ehdokkaita tarjoilu- ja jakotuotteita miettiessään ottamaan huomioon kotimaisen tuotannon suosimisen.

30. Keskustan Kemin kuntayhdistys: Luottamushenkilöiden oikeusturvan vahvistaminen

Suomen Keskustan luottamushenkilöt toimivat vaativissa tehtävissä kunnissa, hyvinvointialueilla, eduskunnassa ja puolueen eri toimielimissä. Tehtäviin liittyvä julkisuus, päätöksentekoon kohdistuvat kantelut, tutkintapyynnöt, häirintä tapaukset sekä oikeudelliset prosessit ovat viime vuosina lisääntyneet. Tämä on omiaan heikentämään halukkuutta asettua ehdolle ja kantaa vastuuta yhteisten asioiden hoidosta.

Puolueen on syytä varmistaa, että luottamushenkilöt voivat hoitaa tehtäviään rohkeasti ja vastuullisesti ilman kohtuutonta henkilökohtaista oikeudellista ja taloudellista riskiä silloin, kun he toimivat Keskustan arvojen, ohjelmien ja päätösten mukaisesti. Aloitteen tavoitteena on luoda Keskustalle selkeä, yhtenäinen ja ennakoitava toimintamalli luottamushenkilöiden oikeusturvan turvaamiseksi.

Esitämme että puoluekokous päättää laatia valtakunnallisen oikeusturvaperiaatteen luottamushenkilöille. Periaatteissa määritellään, missä tilanteissa puolue tukee luottamushenkilöä oikeudellisesti. Tuki koskee luottamustehtävän hoitamiseen liittyviä toimia eikä kata tahallista tai törkeän huolimatonta lainvastaista toimintaa.

Puolue perustaa luottamushenkilöiden oikeusturvajärjestelyn ja selvittää oikeusturvarahaston, vakuutuksen tai muun järjestelyn, jolla voidaan kattaa asianajo-, oikeudenkäynti- ja selvittelykuluja sekä mahdollistaa tarvittaessa ennakollinen oikeudellinen tuki.

Puolue tarjoaa ennaltaehkäisevää oikeudellista neuvontaa ja koulutusta. Luottamushenkilöille järjestetään matalan kynnyksen lakineuvontaa sekä koulutusta vastuista, päätöksenteosta ja oikeudellisista riskeistä erityisesti kunnissa ja hyvinvointialueilla toimiville.

Puolue nimeää vastuullisen yhteyspisteen ja tahon, johon luottamushenkilö voi viipymättä olla yhteydessä oikeudellisissa kysymyksissä.

Perustelemme esitystä seuraavasti. Tavoitteena on saada vahva ja selkeä oikeusturva, joka lisää luottamushenkilöiden turvallisuuden tunnetta, toimintakykyä ja madaltaa kynnystä asettua ehdolle Keskustan luottamustehtäviin, tukee vastuullista ja hyvää hallintoa ja vahvistaa Keskustan houkuttelevuutta koko maan kattavana kansanliikkeenä.

Esitämme että, puoluekokous velvoittaa puoluejohdon valmistelemaan luottamushenkilöiden oikeusturvaa koskevan mallin ja tuomaan sen viipymättä puoluehallituksen ja puoluevaltuuston käsiteltäväksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, mutta tunnistaa aloitteessa esitetyt huolet ja tarpeet luot-

tamushenkilöiden oikeusturvan ja osaamisen vahvistamiseksi.

Luottamushenkilöille on jo nykyisin tarjolla eri toimijoiden tuottamaa oikeudellista ja hallinnollista koulutusta ja apua, myös ongelmatilanteissa. Kuntaliiton neuvontapalvelut tarjoavat oikeudellista koulutusta ja neuvontaa jäsen- ja sopimusasiakkailleen kuntapäätöksentekoon liittyvissä asioissa. Vastaavanlaista palvelua on saatavilla hyvinvointialueita edustavasta Hyvil Oy:stä. Lisäksi vakuutusyhtiöt tarjoavat oikeusturva- ja vastuuvakuutuksia, jotka kattavat kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden julkisten ja yksityisten toimijoiden hallinnossa tehtyjä päätöksiä mahdollisissa vahingonkorvaus-, laiminlyönti- sekä riita- ja rikosasioissa. Vakuutukset kattavat sekä virkajohdon, että luottamushenkilöiden toiminnan ja ovat näin ollen kiinteä osa sisäistä riskienhallintaa. Vakuutuksiin on mahdollista sisällyttää myös oikeudellista neuvontaa.

Puolueiden tehtävänä on vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon edistämällä omia tavoitteitaan. Tätä tarkoitusta varten puolueet saavat puoluetukea mm. poliittiseen toimintaan, vaalitoimintaan, tiedotustoimintaan sekä järjestötoimintaan. Oikeusturvarahastojen perustaminen tai juridinen neuvonta eivät kuulu puolueiden tehtäviin. Keskustan luottamushenkilöt voivat ongelmatilanteissa olla aina yhteydessä puoluetoimistoon joko järjestöpäällikköön tai kuntasihteerin tehtäviä hoitavaan poliittiseen asiantuntijaan.

Keskustan viestintä

31. Pirkanmaan keskustanuoret: Keskustan luovuttava generatiivisen tekoälyn käytöstä viestinnässään

32. Uudenmaan Keskustanuoret: Puolueen luovuttava tekoälykuvien ja -äänen käytöstä sosiaalisessa mediassa

33. Kainuun Keskustanuoret: Keskustapuolueen on luovuttava generatiivisesta tekoälystä viestinnässään

34. Rajattomat Keskustaopiskelijat: Aidot ihmiset korvaavat tekoälykuvat pois puolueen viestinnästä

35. Suomen Keskustanuoret: Keskustan luovuttava generatiivisen tekoälyn käytöstä kuva- ja audioviestinnässä

36. Keskustan Helsingin piiri: Selkokielinen viestintä Keskustalle

37. Keskustanaisten Lapin piiri: Keskustan piireihin palkattava sosiaalisen median sisällöntuottaja

38. Keskustan Tampereen kunnallisjärjestö: Keskustan Canva-mallipohjia päivitettävä jatkuvasti

39. Keskustan Toivakan kuntayhdistys: Keskustan valtakunnallisen viestinnän parempi sovittaminen paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden mukaiseksi

40. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Keskusta viestintä pitää uudistaa kaupunkilaisia puhuttelevaksi

41. Pirkanmaan Keskustanuoret: Keskustan tuotava vahvemmin esille viestinnässään onnistumiset äänestyskäyttäytymisessä rikoslainsäädännön osalta

42. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Keskustan ohjelmien tiivistelmät julkaistava useilla kielillä

43. Vaasan Keskustan kunnallisjärjestö: Ruotsinkielisten kampanjamateriaalien tuottaminen vaalityön tueksi

44. Keskustan Keravan kuntayhdistys: Keskustan joukkoistettu kuvapankki

31. Pirkanmaan keskustanuoret: Keskustan luovuttava generatiivisen tekoälyn käytöstä viestinnässään

Tekoälyn käyttö yleistyy jatkuvasti etenkin sosiaalisessa mediassa. Uutta sisältöä kuten kuvia, videoita, ääntä tai tekstiä tuottavan generatiivisen tekoälymallin käyttö viestinnässä saattaa tuntua lottovoitolta resurssien ollessa minimaaliset, mutta sen käyttö ei kuitenkaan ole ongelmatonta. Tekoälyn luoma "taide", kuten julisteet tai mainoskuvat perustuvat jo olemassa olevaan taiteeseen,

Takaisin sisällysluetteloon

eli töihin jotka joku on joskus jo tehnyt. Tekoäly saattaa tuottaa käyttöömme kuvia "halvemmalla" kun taas alkuperäiset tekijät saattavat jäädä asian kanssa tyhjän päälle. Tulevaisuudessa tekoäly voi lisäksi aiheuttaa esimerkiksi juridisia epäselvyyksiä tekijänoikeuksiin liittyen.

Tekoäly ei ole ilmaista myöskään taloudellisesti tai ekologisesti. Tekoälymallien käyttö ja koulutus vaatii huomattavan määrän vettä, sähköä ja muita raaka-aineita. Datakeskuksissa laitteistojen jäähdyttäminen syö huomattavia määriä vettä. Esimerkiksi lyhyt keskustelu ChatGPT:n kanssa voi kuluttaa jopa puoli litraa vettä. Generatiivisen tekoälyn energiankulutus ei ole myöskään yhtenäistä, sillä kuvien tai videoiden generointi kuluttaa huomattavasti enemmän energiaa kuin tekstinkäsittely. Lisäksi lisääntyvä energiantuotto vaatii tilaa, jolloin vaarassa voivat olla esimerkiksi metsäalueet. Hauskaksi tarkoitetulla tekoälyn luomalla mainoskuvalla voi siis olla merkittävät ympäristövaikutukset.

Generatiivisen tekoälyn epäeettisyys ja ympäristölliset ongelmat huomioon ottaen sen käyttö on arvovalinta. Lisäksi tekoälyn käyttö viestinnässä antaa epäluotettavan kuvan puolueen kyvyistä viestiä itsenäisesti. Pirkanmaan keskustanuoret esittääkin, että keskusta tekee valinnan olla jatkossa käyttämättä generatiivista tekoälyä puolueen viestinnässä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, mutta tunnistaa aloitteessa esiin nostetut huolet liittyen tekoälyn eettisyyteen ja ekologisuuteen.

Keskusta on jo hyödyntänyt viestinnässään tekoälyä, sillä nopeasti kehittyvä työkalu tarjoaa uusia mahdollisuuksia viestinnän jatkuvaan kehittämiseen. Vastuullisesti käytettynä tekoälyllä voidaan parantaa viestinnän tehokkuutta, tavoittavuutta ja saavutettavuutta. On myös niin, että puolueen taloudelliset ja toiminnalliset resurssit viestinnässä ovat rajalliset. Keskustalla ei ole mahdollisuutta jäädä tässä poliittisen viestinnän kilpajuoksussa muista puolueista jälkeen.

Puoluekokous korostaa, että tekoälyn käyttö ei saa korvata aitoa ihmislähtöistä viestintää eikä vaarantaa viestinnän luotettavuutta. Tekoälyllä tuotettua sisältöä ei käytetä harhaanjohtavasti tai väärennöstarkoituksessa. Puolueelle luodaan puoluekokouskauden aikana eettiset ohjeet tekoälyn käyttämiselle, ja ne ovat kaikkien luottavissa puolueen verkkosivuilta. Lisäksi Keskustan toimijoita koulutetaan säännönmukaisesti käyttämään tekoälyä viestinnässä eettisesti kestävällä tavalla.

Digitaalisen ja sosiaalisen median merkitys poliittisessa viestinnässä on kasvanut viime vuosina vauhdilla, minkä seurauksena kuvien tarve on kasvanut räjähdysmäisesti. Keskusta hyödyntää viestinnässään laajasti eri kuvapankkeja, tuottaa itse merkittävän määrän valokuvia, ostaa kuvauspalveluita sekä hyödyntää tekoälyllä tuotettuja kuvituskuvia. Puolue kuitenkin välttää viestinnässään tekoälykuvia, joissa näkyy tunnistettavia ihmisiä.

Keskusta suhtautuu myönteisesti tekoälyn tuomiin mahdollisuuksiin laajemminkin. Esimerkiksi se on korostanut politiikassaan tekoälyn merkitystä tuottavuuden ja talouskasvun ajureina sekä painottanut, että Suomen kilpailukyvyn kannalta on erittäin tärkeää, että emme jää tekoälykehityksestä jälkeen.

32. Uudenmaan Keskustanuoret: Puolueen luovuttava tekoälykuvien ja -äänen käytöstä sosiaalisessa mediassa

Uudenmaan Keskustanuoret vaativat, että Suomen Keskusta R.P ja sen eduskuntaryhmä luopuvat tekoälygeneroitujen kuvien käytöstä sosiaalisessa mediassa. Tekoälyllä generoitujen kuvien ja äänen käyttö syö puolueen uskottavuutta ja antaa puolueen viestistä keinotekoisen kuvan.

Tekoäly myös kuluttaa luonnonvaroja ja hyödyntää oikeiden taiteilijoiden ja graafikkojen tekijänoikeuksilla suojattua työtä vailla korvauksia. Uskottavamman kuvan puolueen viestistä voisi luoda esimerkiksi hyödyntämällä aitoja valokuvia ja keskustalaisten vaikuttajien ääntä videoiden selostuksessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Pirkanmaan Keskustanuoret aloitteeseen (numero 31) antamaansa vastaukseen.

33. Kainuun Keskustanuoret: Keskustapuolueen on luovuttava generatiivisesta tekoälystä viestinnässään

Kainuun Keskustanuoret esittää, että Keskustapuolue luopuisi generatiivisen tekoälyn käytöstä viestinnässään. Olisi keskustalaisten arvojen mukaista hyödyntää esimerkiksi kuvamateriaalin tuottamisessa kotimaisten kuvataiteilijoiden ja valokuvaajien ammattipätevyyttä sen sijaan, että käyttäisimme taiteilijoiden teoksista materiaalinsa varastavaa generatiivista tekoälyä.

Viime aikoina erityisesti kuvallisen ja videollisen materiaalin luotettavuus on kärsinyt generatiivisen tekoälyn ja syvävääreennösteknologian käytön lisääntymisen takia. Mikäli Keskustan sisältö pidettäisiin ihmisen tuottamana, lisäisi tämä myös sisältömme luotettavuutta äänestäjien ja jäsenistön silmissä. Kainuun Keskustanuoret kehottaa myös Keskustapuolueen jäseniä muistamaan, että tekoäly on ainoastaan työkalu, eikä saa korvata omaperäistä poliittista ajattelua. Haluamme muistuttaa, että tekoäly on ihmisten ohjelmoimaa, eikä sen poliittisesta riippumattomuudesta ole takeita.

Kainuun Keskustanuoret pyytääkin siis puoluetta uudelleenharkitsemaan tekoälyn käyttöä toiminnassaan ja toivoo, että ainakin ulospäin näkyvä viestintämateriaali tuotettaisiin muulla tavalla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Pirkanmaan Keskustanuoret aloitteeseen (numero 31) antamaansa vastaukseen.

34. Rajattomat Keskustaopiskelijat: Aidot ihmiset korvaavat tekoälykuvat pois puolueen viestinnästä

Tekoäly näkyy kaikkialla. Siitä on hyötyä monessa asiassa, kuten suuren tietomäärän analysoinnissa ja monien toimintojen tehostamisessa. Sillä voi kääntää puhetta ja tekstiä toiselle kielelle vaivattomasti, sitä voi hyödyntää monenlaisessa ongelmanratkaisussa ja se voi vaikkapa olla apuna virheiden etsinnässä. Tekoälyn avulla on mahdollista myös generoida esimerkiksi kuvia, grafiikkaa ja videoita. Tänä päivänä vain taivas vaikuttaa olevan rajana tekoälyn käytön suhteen.

Puolue on vasta toteuttanut viestinnällisen ilmeen freesauksen, jonka tavoitteena on ollut mm. tehdä viestinnästä uskottavampaa. Puolueemme kaltaisen, vastuullisen toimijan tulisi juuri uskottavuuden vuoksi viestinnässä harkita generatiivisen tekoälyn käyttöä erittäin tarkasti. Väärällä tavalla kohdennettu tai ylitsevuotava tekoälyn käyttö kun voi aiheuttaa eettisiä ongelmia ja uskottavuuden rapautumista.

Rajattomat Keskustaopiskelijat ihmetteleekin, miksi puolueen uskottavuutta tieten tahtoen murennetaan tekoälyllä luoduilla, ihmisiä esittävillä kuvilla? Miksi puolueen viestinnässä halutaan näyttää keinotekoisia ihmisiä, kun valokuvia ihan oikeistakin ihmisistä olisi saatavilla? Eikö viestinnällämme pitäisi pyrkiä ennemmin ihmisläheisyyteen kuin keinotekoisuuteen? Tällä ratkaisullaan puolue näyttää myös keskisormea lukuisille maassamme toimiville valokuvaajille, joista suuri osa on yksinyrittäjiä. Ilmeisesti heidän toimeentulonsa ja äänensä ei ole puolueelle tärkeää.

Rajattomat Keskustaopiskelijat vaatii, että puolueen viestinnässä luovutaan tekoälyllä luotujen, ihmisiä esittävien kuvien käytöstä välittömästi. Sen sijaan puolueen tulisi pyrkiä tukemaan kotimaista työtä kotimaisten kuvapankkien ja valokuvaajien muodossa. Enemmän aitoja ihmisiä ja tunnetta sisältäviä kuvia, vähemmän robotteja ja keinoälyn luomia kylmiä kuvia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Pirkanmaan Keskustanuoret aloitteeseen (numero 31) antamaansa vastaukseen.

35. Suomen Keskustanuoret: Keskustan luovuttava generatiivisen tekoälyn käytöstä kuva- ja audioviestinnässä

Keskustanuoret esittää, että Keskusta luopuu generatiivisen tekoälyn käytöstä puolueen kuva- ja audioviestinnässä, ja sitoutuu käyttämään aitoja kuvia ja ääniä oikeilta ihmisiltä.

Takaisin sisällysluetteloon

Kuva- ja audioviestintä on keskeinen osa sitä, miten puolue rakentaa luottamusta niin jäseniin kuin äänestäjiinkin. Generatiivisella tekoälyllä tuotetut kuvat ja äänet eivät ole yhtä samaistuttavia kuin aito materiaali puolueen toimijoista tai ihmisistä arjen ympäristöissään. Puolueen on muistettava, että aitous rakentaa luottamusta, kun taas tekoälyn luomat keinotekoiset kuvat ja videot voivat jopa etäännyttää kansalaista.

On myös muistettava, että tekoälyn generoima materiaali voi sisältää virheitä tai epärealistisia yksityiskohtia, jotka saattavat aiheuttaa kiusallisia palautteita, sekä heikentää puolueen uskottavuutta. Poliittisessa viestinnässä pienikin epäjohdonmukaisuus voi saada kohtuuttomat mittasuhteet.

Keskustanuoret vaatii, että puoluekokous linjaa puolueen luopuvan generatiivisen tekoälyn käytöstä kuva- ja audioviestinnässä, sekä panostamaan jatkossa aitoon ja eettisesti tuotettuun materiaaliin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Pirkanmaan Keskustanuoret aloitteeseen (numero 31) antamaansa vastaukseen.

36. Keskustan Helsingin piiri: Selkokielinen viestintä Keskustalle

Selkokieli on yleiskieltä helpompaa suomea. Siinä kieltä on mukautettu sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan helpommin luettavaksi ja ymmärrettäväksi. Selkokieli on yksinkertaisempaa kuin yleiskieli.

Selkokieli on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea tai ymmärtää yleiskieltä. Selkokieltä tarvitsevat esimerkiksi monet kehitysvammaiset ihmiset, iäkkäät ja muistisairaat henkilöt sekä henkilöt, joilla on lukivaikeus tai kehityksellinen kielihäiriö. Lisäksi selkokielestä hyötyvät monet maahanmuuttajat ja suomea toisena kielenä opiskelevat.

Vaikea kieli estää monia ihmisiä toimimasta täysivaltaisina kansalaisina suomalaisessa yhteiskunnassa. Selkokielen tarkoitus on auttaa tiedon saamisessa, lukemisessa, omien ajatusten ilmaisemisessa ja osallistumisessa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Selkokieli on saavutettavaa kieltä. Jokaisella on oikeus ymmärrettävään tietoon, joka on itsenäisen elämän ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen perusedellytys.

Selkokeskus on arvioinut, että Suomessa on noin 650 000–750 000 ihmistä, jotka tarvitsevat selkokieltä. Tämän lisäksi suuri joukko ihmisiä hyötyy selkeästä viestinnästä ainakin tietyissä tilanteissa.

Selkokielen tarve voi olla pysyvä esimerkiksi kehitysvamman, lukivaikeuden tai kehityksellisen kielihäiriön vuoksi. Elämän myöhemmässä vaiheessa selkokieltä voidaan tarvita muistisairauden tai afasian seurauksena. Tarve voi olla myös väliaikainen, kuten kielenoppimisen alkuvaiheessa maahanmuuttajilla ja S2-oppijoilla.

Keskustan poliittisena tavoitteena tulee olla, että myös selkokieltä tarvitsevat ihmiset voivat osallistua täysipainoisesti yhteiskunnalliseen ja poliittiseen toimintaan. Tämä edellyttää sitoutumista selkokieliseen viestintään. Selkokieliset ohjelmat, tiedotteet, verkkosivut ja kampanjamateriaalit parantavat saavutettavuutta ja vahvistavat demokratiaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Kaiken viestinnän selkeyttä on parannettava puolueen toiminnan jokaisella tasolla. Selkokielisiä versioita ei ole nykyisillä resursseilla mahdollista tuottaa yksittäisistä linjauksista, kannanotoista ja muusta materiaalista. Erillinen selkokielinen yleisen tason tietopaketti Keskustasta on kuitenkin syytä tuottaa ainakin verkkosivuilla jaettavaksi sekä sosiaalisessa mediassa hyödynnettäväksi.

Puoluekokous kannustaa yleisesti Keskustan kaikkia ohjelma- ja viestintä- ja järjestötyötä tekeviä käyttämään teksteissään ja puheissaan ymmärrettävää kieltä sekä välttämään vierasperäisiä käsitteitä ja vaikeita lauserakenteita.

Takaisin sisällysluetteloon

37. Keskustanaisten Lapin piiri: Keskustan piireihin palkattava sosiaalisen median sisällöntuottaja

Keskustan kaikille alueellisille piireille varataan resurssit palkata joko yhteinen tai piirikohtainen sosiaalisen median sisällöntuottaja, joka vastaa piirin digitaalisen viestinnän suunnittelusta ja toteutuksesta. Puolue tarjoaa piireille keskitetyn perehdytyksen, viestintälinjaukset ja visuaaliset materiaalipankit, jotta viestintä on yhdenmukaista ja tehokasta.

Piireille mahdollistetaan myös työn jakaminen siten, että pienemmät piirit voivat palkata yhden yhteisen sisällöntuottajan tai hyödyntää puolueen keskitettyjä palveluita. Hankkeen vaikutuksia arvioidaan vuosittain, ja kokemusten perusteella kehitetään puolueen digitaalisen viestinnän toimintamalleja.

Tavoitteena on vahvistaa Keskustan näkyvyyttä, parantaa viestinnän laatua ja tukea piirejä siten, että puolue voi menestyä paremmin tulevissa vaaleissa ja saavuttaa laajemman yleisön sosiaalisen median kanavissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous muistuttaa, että puolueen piirijärjestöt ovat itsenäisiä toimijoita. Puolue ei voi velvoittaa piirejä palkkaamaan sosiaalisen median tuottajia. On kuitenkin tärkeää, että piireissä huolehditaan alueellisen viestinnän resursseista ja niiden kohdentamisesta.

Puoluekokous painottaa, että vastuu Keskustan sosiaalisen median tason kohentamisesta ja aktiivisestä sisällöntuotannosta on puolueen kaikkien toimijoiden vastuulla. Mitä aktiivisempia puolueen toimijat ja jäsenet ovat somessa, sitä suurempi on Keskustan näkyvyys.

Puolue on panostanut siihen, että jokaisen keskustalaisen olisi mahdollista tehdä sosiaalisen median viestintää. Tammikuussa 2026 päivitetty visuaalinen ilme tarjoaa selkeät viestinnälliset raamit ja ratkaisut, joiden avulla sisältöä on helppo ja nopea tehdä. Lisäksi puolue on aktiivisesti kouluttanut ja kouluttaa myös jatkossa toimijoitaan viestinnän eri aiheista.

38. Keskustan Tampereen kunnallisjärjestö: Keskustan Canva-mallipohjia päivitettävä jatkuvasti

Keskustan verkkosivuilla on tarjolla Canva-mallipohjia, joiden avulla puolueen aktiivit voivat tuottaa visuaalisia viestejä ja materiaaleja. Tällä hetkellä mallipohjien kehittäminen ja päivittäminen keskittyy kuitenkin pääosin vaalien alla tehtävään markkinointiin, mikä rajoittaa niiden käyttöä muussa viestinnässä.

Mallipohjien määrä on rajallinen, minkä vuoksi aktiivit joutuvat vaalien aikaan usein muokkaamaan omia pohjia Canvassa. Jotta valmiita mallipohjia voitaisiin hyödyntää laajemmin ja niiden käyttö yhdistyksissä lisääntyisi, pohjien tulisi olla monikäyttöisempiä ja päivittyä säännöllisesti myös vaalien välillä.

Kunnioittavasti esitämme Keskustan puoluekokoukselle, että puolue yhtyy aloitteeseemme ja ryhtyy toimenpiteisiin puolueen omien Canva-mallipohjien jatkuvan kehittämisen varmistamiseksi. Näin aktiiveilla olisi ajantasaiset ja monipuoliset välineet käytössään ympäri vuoden, mikä vahvistaa puolueen näkyvyyttä ja viestinnän laatua kaikissa tilanteissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan tavoitteena on tarjota toimijoilleen ajantasaiset ja helppokäyttöiset työkalut viestinnän tueksi. On tärkeää, että viestinnän työkalut tukevat puolueen eri toimijoiden oma-aloitteista sisällöntuotantoa.

Tammikuussa päivitetty ilmeen käyttäminen on tehty mahdollisimman helpoksi Canvalla. Keskustan verkkosivuilla on runsaasti päivitetyn ilmeen mukaisia mallipohjia, joita päivitetään säännönmukaisesti sisällöntuotannossa kertyneen kokemuksen sekä saatujen palautteiden pohjalta.

Takaisin sisällysluetteloon

Sisällöntuotanto korostuu vaalien alla, jolloin tarve esimerkiksi päivitetyille mallipohjille on huomattavasti suurempi. Puoluekokous kannustaa puolueen eri toimijoita viestimään yhä aktiivisemmin myös vaalien välillä varmistamalla, että toimijoiden käytössä on ajantasaisia ja helppokäyttöisiä mallipohjia Canvassa.

39. Keskustan Toivakan kuntayhdistys: Keskustan valtakunnallisen viestinnän parempi sovittaminen paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden mukaiseksi

Keskustan valtakunnallisessa viestinnässä käytetyt teemat, painotukset ja somesisällöt eivät aina vastaa pienten kuntien ja paikallisyhdistysten tarpeita. Luottamustehtävissämme kohtaamme ihmisiä, joille rakentava, arjenläheinen ja yhteistyöhön perustuva viestintätapa on luonnollinen ja toimiva. Kaikki valtakunnallisessa viestinnässä esiintyvät kärjistykset tai valtapoliittiset näkökulmat eivät sellaisenaan sovi käytettäväksi paikallisissa yhteisöissä, joissa toiminta perustuu luottamukseen ja yhdessä tekemiseen.

1. Paikallisyhdistysten toimintaympäristö on erilainen kuin valtakunnallinen politiikka.

Pienissä kunnissa korostuvat palvelut, lähipäätökset, turvallisuus ja yhteisöllisyys – teemat, jotka eivät aina nouse valtakunnallisen viestinnän kärkiaiheiksi.

2. Rakentava viestintä palvelee paremmin Keskustan brändiä paikallistasolla.

Vaikka valtakunnallisessa politiikassa joudutaan osallistumaan kärjekkäämpään keskusteluun some-alustojen logiikan takia, paikallisessa viestinnässä vastaava tyyli voi kääntyä itseään vastaan.

3. Paikalliset toimijat tarvitsevat muokattavissa olevia viestintäpaketteja.

Yhtenäiset materiaalit, joita voidaan helposti sovittaa oman kunnan tilanteeseen, auttaisivat aktiivisia toimijoita ja lisäisivät viestinnän vaikuttavuutta.

4. Paikalliset toimijat ovat Keskustan selkäranka.

Jotta voimme tehostaa viestintää paikallisella tasolla, tulisi viestinnän tarjota helppokäyttöisiä työkaluja ja tarkoitukseen sopivia syötteitä.

Esitämme, että Keskusta:

1. Laatii valtakunnallisen viestinnän rinnalle paikallisyhdistyksille suunnatun vaihtoehtoisen viestintälinjan, jossa painottuvat rakentava sävy, arjenläheisyys ja konkreettiset asiat, joita voidaan soveltaa kunnissa eri puolilla maata.

2. Kehittää viestintätyökalun helppokäyttöisyyttä erilaisiin tarkoituksiin, myös helppokäyttöisyys mobiilissa tulisi huomioida.

3. Mahdollistaa säännöllisen palautekanavan, jossa paikallisyhdistykset voivat kertoa toimivista viestintätavoista, haasteista ja toiveista.

4. Selkeyttää puolueen arvot helposti löydettävälle sivulle ja selkeään muotoon, jotta paikalliset toimijat voivat hyödyntää niitä yhdenmukaisesti viestinnässään.

Tavoitteena on, että Keskusta pystyy paremmin yhdistämään valtakunnallisen näkyvyyden ja paikallistason luottamuksellisen toimintatavan – vahvistaen sekä puolueen brändiä että toimijoiden käytännön työtä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskustan viesti on rakentava, arjenläheinen ja yhteistyöhön perustuva. Keskustan viestinnän vaikuttavuuden kannalta tärkeintä on yhtenäinen viesti. Puolueen pääviestien on oltava yhtenäinen alueesta tai paikkakunnasta riippumatta. Poliittisen viestin on oltava napakka, uskottava ja kansalaisia kiinnostava, jotta se tavoittaa yleisönsä.

Keskustassa tunnistetaan alueellisella ja paikallisella tasolla viestintään liittyvät haasteet. Valtakunnan politiikan viestit eivät puhuttele aina paikallisia toimijoita. Puolueella ei valitettavasti ole resursseja toteuttaa erikseen alueille suunnattua viestintämateriaalia. Toiseksi puolueella ei ole

Takaisin sisällysluetteloon

riittävästi tietoa, mitkä asiat ovat kulloinkin alueellisesti ja paikallisesti pinnalla.

Puoluekokous muistuttaa, että Keskusta toiminta perustuu alhaalta ylöspäin rakennettuun organisaation. Paikallisilla toimijoilla on vastuu oman toimialueensa viestinnästä. Tätä ei vastuuta ei voi siirtää ulkopuolelle.

Keskusta kouluttaa aktiivisesti puolueen toimijoita käyttämään omia viestintäkanaviaan, kuten verkkosivuja ja sosiaalista mediaa. Koulutusta on tarjolla kaikille keskustalaisille, jotka haluavat vahvistaa omia taitojaan.

Puolueen verkkosivuilta löytyvät selkeät ja monipuoliset ohjeet erilaisten ilmoitusten ja julkaisujen hyödyntämiseen. Puolueen arvot ja visio ovat myös luettavissa Keskustan verkkosivuilla.

40. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Keskusta viestintä pitää uudistaa kaupunkilaisia puhuttelevaksi

Keskustan arvot – vastuullisuus, yhteisöllisyys, kohtuullisuus ja paikallisuus – ovat ajankohtaisia myös kaupungeissa. Pääkaupunkiseudulla puolueen viestintä ei kuitenkaan aina tavoita kaupunkilaisten arkea, kieltä ja näkökulmia riittävän selkeästi.

Etelä-Suomen kasvukeskuksiin muuttaa Keskustan vahvoilta kannatusalueilta väestöä opiskelun ja työn perässä, mutta aate jää radan ja moottoritien varten. Samanlaisia arjen haasteista on kasvukeskuksissa kuin muualla Suomessa, esim. perhe- ja sosiaalipolittiikka, ympäristöasiat, toimeentuloa, palkansaaja, julkinen liikenne ja asuminen.

Keskustan viestinnän tulee puhutella keskustalaisesti ajattelevia kaupunkilaisia. Viestintä niin, että puolueen arvot tulevat näkyväksi myös kaupunkiympäristössä.

Espoon Keskusta ehdottaa, että Keskusta vahvistaa ja uudistaa viestintäänsä siten, että se puhuttelee pääkaupunkiseudun kaupunkilaisia ja tekee puolueen arvot näkyviksi myös kaupunkiympäristössä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Keskusta on koko Suomen yleispuolue. Sen viestin on puhuteltava kaikkia suomalaisia asuinpaikasta riippumatta. Puolueen valtakunnallisen viestinnän on oltava samanlainen kaikissa kanavissa. Puolueen alueellisissa ja paikallisissa kanavissa poliittiset painotukset voivat luonnollisesti olla erilaisia.

Keskusta tunnistaa kannatukseen liittyvät alueelliset haasteet. Puolueen viestinnässä on huomioitava jatkossa entistä paremmin kasvukolmion sisällä asuvien kansalaisten tarpeet.

Muilta osin puoluekokous viittaa Keskustan Toivakan kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 39) antamaansa vastaukseen.

41.Pirkanmaan Keskustanuoret: Keskustan tuotava vahvemmin esille viestinnässään onnistumiset äänestyskäyttäytymisessä rikoslainsäädännön osalta

Suomen Keskusta on oppositiossa toimiessaan harjoittanut rikoslainsäädännön osalta vastuullista ja rakentavaa politiikkaa. Puolue on useissa keskeisissä rikosoikeudellisissa kysymyksissä tukenut perusteltuja rangaistusten kiristyksiä ja kovempia tuomioita erityisesti vakavien ja toistuvien rikosten osalta. Tämä linja on ollut omiaan vahvistamaan yleistä oikeustajua ja parantamaan yhteiskunnan turvallisuutta.

Suomen Keskusta ei kuitenkaan ole viestinnässään tuonut riittävästi esille omaa äänestyskäyttäytymistään ja saavutuksiaan rikoslainsäädännön kehittämisessä. Tämän seurauksena puolueen vastuullinen linja on jäänyt julkisessa keskustelussa vähemmälle huomiolle, eikä keskustalaisten päätösten vaikutus ole välittynyt äänestäjille selkeästi.

Erityisesti puolueen olisi syytä tehdä näkyväksi erot omassa äänestyskäyttäytymisessään verrattuna muihin oppositiopuolueisiin. Rikoslainsäädäntöön liittyvissä äänestyksissä puolueiden väliset linjaerot ovat olleet selkeitä, ja näiden erojen avaaminen auttaisi äänestäjiä ymmärtämään keskustan

Takaisin sisällysluetteloon

aseman turvallisuutta ja oikeusvaltiota vahvistavana toimijana.

Selkeä ja johdonmukainen viestintä rikoslainsäädäntöä koskevasta äänestyskäyttäytymisestä vahvistaisi puolueen uskottavuutta, lisäisi puolueen näkyvyyttä turvallisuuskeskustelussa ja tukisi kansalaisten luottamusta puolueen linjaan.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta tuo viestinnässään nykyistä selkeämmin ja järjestelmällisemmin esille onnistumisensa ja vastuullisen äänestyskäyttäytymisensä rikoslainsäädännön osalta sekä avaa puolueiden välisiä linjaeroja suhteessa muihin oppositiopuolueisiin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Keskusta tukeutuu politiikassaan vahvasti lakikirjaan. Vastuu rikoslainsäädännön onnistumisista on puolueen päättäjillä, joilla on keskeinen rooli puolueen linjan muodostamisessa.

Puoluekokous kannustaa puolueen keskeisiä päättäjiä olemaan aktiivisempia rikoslainsäädäntöä ja sisäistä turvallisuutta koskevien asioiden julkistamisessa. Tämä on tehokkain tapa tuoda esille puolueen vastuullista linjaa esille äänestäjien keskuudessa.

42. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Keskustan ohjelmien tiivistelmät julkaistava useilla kielillä

Suomi on monikielinen yhteiskunta. Demokratian saavutettavuus edellyttää, että poliittiset ohjelmat ovat ymmärrettäviä mahdollisimman laajalle joukolle.

Espoon Keskustan kuntayhdistys esittää, että Keskusta julkaisee keskeisistä ohjelmistaan tiivistelmät vähintään englanniksi, ruotsiksi ja selkosuomeksi sekä selvittää mahdollisuudet käännöksiin suurimmille maahanmuuttajakielille.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Muiden kuin suomenkielisten osuus äänestäjistä kasvaa nopeasti. Kielellinen saavutettavuus on vaali- ja muussakin poliittisessa toiminnassa yksi keskeisimmistä asioista. Kun ohjelmien ja politiikan kieli on ymmärrettävää, se kannustaa ihmisiä äänestämään, ottamaan kantaa ja muutoinkin osallistumaan yhteisten asioiden hoitamiseen.

Keskustan ohjelmien kääntäminen mahdollisimman monelle kielelle on kannatettava tavoite. Se on kuitenkin osaamista, ammattitaitoa ja tarkkuutta vaativaa työtä etenkin monien niiden suomen kielen sanojen ja käsitteiden osalta, joihin ei kaikkiin välttämättä muissa kielissä löydy täysin vastaavia ilmaisuja. Tekoäly voi olla kääntämisessä työkalu, mutta se ei voi korvata ohjelmallisten tekstien kääntämisessä ihmistä.

Edellä esitetty tarkoittaa sitä, että ohjelmien kääntäminen joudutaan pääosin hankkimaan ostettuina palveluina. Esimerkiksi eduskuntavaaleissa 2023 vaaliohjelma käännätettiin kokonaisuudessaan ruotsiksi. Ohjelman johdanto sekä pääteesit ja -tavoitteet käännettiin englanniksi.

Puoluekokous toteaa, että Keskustan taloudelliset resurssit ovat vähentyneet merkittävästi etenkin kahden peräkkäisen eduskuntavaalitappion vuoksi. Säästöt ja leikkaukset ovat kohdistuneet myös puolueen ohjelma- ja vaalityöhön, mukaan lukien käännöstyöt. On jouduttu ja myös lähitulevaisuudessa joudutaan harkitsemaan, mitä ohjelmia voidaan kääntää.

Puoluekokous edellyttää, että uusi periaateohjelma käännetään kokonaisuudessaan ruotsiksi ja englanniksi. Periaateohjelmasta laaditaan myös selkokielinen versio. Eduskuntavaalien 2027 ohjelma käännetään myös kokonaisuudessaan ruotsiksi ja tiivistelmä englanniksi. Uusi Suunta Suomelle -ohjelman kärkitavoitteet (tiivistelmä) käännetään myös ruotsiksi ja englanniksi.

Muiden kun edellä mainittujen ohjelmien osalta puoluekokous toteaa, että puoluetoimistolla on harkintavalta taloudellisten resurssien raameissa päättää, onko ohjelmia ja politiikkalinjauksia syytä kääntää myös muille kielille kuin suomeksi ja missä laajuudessa.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluekokous korostaa, että riippumatta siitä missä laajuudessa ohjelmia tai niiden tiivistelmiä käännetään, voidaan puolueen viestintää ja mainontaa toteuttaa resurssien salliessa eri kielillä.

Politiikan kielen ymmärrettävyyden osalta kyse ei ole pelkästään maahanmuuttajista ja vieraskielisistä. Maassamme on satoja tuhansia muitakin ihmisiä (mm. kehitysvammaiset henkilöt, muistisairaat, lukihäiriöistä kärsivät jne), joille monesti suomen yleiskielenkin ymmärtäminen on vaikeaa.

Puoluekokous kannustaa kaikkia Keskustan ohjelma- ja viestintätyötä tekeviä käyttämään teksteissään ja puheissaan ymmärrettävää kieltä sekä välttämään vierasperäisiä käsitteitä ja vaikeita lauserakenteita.

43.Vaasan Keskustan kunnallisjärjestö: Ruotsinkielisten kampanjamateriaalien tuottaminen vaalityön tueksi

Suomi on perustuslaillisesti kaksikielinen maa, ja Keskusta on perinteisesti ollut koko Suomen puolue. Jotta voimme uskottavasti tavoitella kasvua ja vahvistaa asemaamme valtakunnallisena toimijana, meidän on puhuteltava äänestäjiä heidän omalla äidinkielellään. Tällä hetkellä ruotsinkielisen materiaalin tuotantovastuu ja kustannukset lankeavat usein kaksikielisten alueiden paikallisyhdistysten ja yksittäisten ehdokkaiden harteille.

Vaasan Keskustan kunnallisjärjestö esittää, että puolue ottaa strategiseksi tavoitteekseen tuottaa laadukasta ruotsinkielistä vaalimateriaalia, digitaalista sisältöä ja jakotavaraa keskitetysti kaikkien piirien ja ehdokkaiden käyttöön.

1) Uusien äänestäjäryhmien tavoittaminen: Rannikkoseuduilla ja suurissa kaupungeissa on merkittävä määrä äänestäjiä, jotka jakavat keskustalaiset arvot, kuten huolen huoltovarmuudesta, lähipalveluista ja yrittäjyydestä. Kielimuuri on kaadettava. Ruotsinkielinen viestintä madaltaa kynnystä äänestää Keskustaa.

2) Uskottavuus ja valtakunnallinen vastuu: Keskustalla on historiallinen rooli sivistyspuolueena. Tuottamalla materiaalia molemmilla kansalliskielillä osoitamme, että otamme kaksikielisyyden vakavasti ja arvostamme kaikkia suomalaisia asuinpaikasta tai kielestä riippumatta.

3) Ehdokashankinnan helpottaminen: Kaksikielisillä alueilla ehdokkaiden on helpompi sitoutua kampanjaan, kun puolue tarjoaa valmiit, ammattimaiset työkalut molemmilla kielillä. Tämä vähentää ehdokkaiden työmäärää ja varmistaa viestin yhtenäisyyden.

Edellä olevan perusteella Vaasan Keskustan kunnallisjärjestö esittää, että

1. Keskusta tuottaa jatkossa kaikissa valtakunnallisissa vaaleissa keskeiset kampanjamateriaalit (esitteet, some-pohjat, videot ja teemat) myös ruotsin kielellä.

2. Puolueen virallisessa verkkojakelussa on tarjolla ruotsinkielistä tai kaksikielistä jakotavaraa.

3. Puolueen verkkosivujen ruotsinkielistä osiota päivitetään aktiivisesti vastaamaan suomenkielistä viestintää.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta on kaksikielinen puolue. Eduskuntavaaleissa 2027 tuotetaan vaalimateriaalia suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi sekä tarvittaessa myös muilla kielillä. Ehdokkailla ja paikallisilla toimijoilla on monikielisen viestinnän toteuttamisessa myös tärkeä rooli.

Muilta osin puoluekokous viittaa Keskustan Espoon kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 42) antamaansa vastaukseen.

44. Keskustan Keravan kuntayhdistys: Keskustan joukkoistettu kuvapankki

Keskustan ja sen perusjärjestöjen viestinnässä tarvitaan elämänmakuista ja monipuolista kuvastoa. Puolueen jäsenistössä on paljon taitavia valokuvaajia, joilla uskomme olevan halukkuutta osallistua kuva-aineiston tuottamiseen talkooperiaatteella koko keskustaliikkeen käyttöön. Mielestämme keskustaliikkeen arvopohjaan sopii

Takaisin sisällysluetteloon

aitoihin kuviin pohjaava viestintä, jossa tekoälyllä tuotetuilla kuvilla on vain täydentävä rooli.

Esitämme, että Keskusta perustaa joukkoistetun kuvapankkialustan, johon halukkaat vapaaehtoiset voivat luovuttaa laadukasta kuva-aineistoaan kaikin käyttöoikeuksin ja korvauksetta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous tunnistaa kasvavan tarpeen kuvamateriaalille, ja viittaa Pirkanmaan Keskustanuorten aloitteeseen (numero 31) antamaansa vastaukseen tekoälyllä tuotettujen kuvien osalta.

Keskusta hyödyntää viestinnässään laajasti olemassa olevia eri kuvapankkeja, tuottaa itse merkittävän määrän valokuvia, ostaa kuvauspalveluita sekä hyödyntää tekoälyllä tuotettuja kuvituskuvia. Puoluekokous kuitenkin kannustaa piirejä rakentamaan alueellisia esimerkiksi vapaaehtoispohjalta. kuvapankkeja, joissa korostuvat kunkin alueen omaleimaisuus ja paikalliset erityispiirteet.

Takaisin sisällysluetteloon

Keskustan ohjelmatyö, politiikan valmistelu ja yleinen toiminta

45. Keskustanaisten Pirkanmaan piirijärjestö: Koko Suomi huomioitava

46. Keskustan Ahtiala-Lastusten paikallisyhdistys: Keskustan organisoitava sisäinen keskustelu EU:n tulevaisuudesta

47. Keskustan Lehtimiehet: Keskustan pitää käydä ytimiin menevää Eurooppa-keskustelua

48. Keskustan Helsingin piiri: Poliittisten päättäjien käytöksen arvokkuus ja poliittisen kulttuurin kehittäminen polarisoivasta rakentavaksi

49. Suomen Keskustanaisten Tampereen osasto: Kello käy – eikä Keskustaa vieläkään näy! Keskusta ei käytä mahdollisuuksiaan

45. Keskustanaisten Pirkanmaan piirijärjestö: Koko Suomi huomioitava

Suomen elinvoima perustuu koko maan kattavaan asutukseen ja palveluiden saatavuuteen. Keskustan aatteen perusta on alueellinen oikeudenmukaisuus. On varmistettava, etteivät palvelut keskity liiaksi kasvukeskuksiin, vaan asukkaiden arki ja tasa-arvo toteutuvat koko maassa.

Elämää on muuallakin kuin suurissa kaupungeissa. Suomea pitäisi kehittää, eikä ajaa alas. Aivan liian usein puhutaan siitä, kuinka jo edesmennyt tai vanhempi sukupolvi on tuhonnut maamme. Historiaan pitää tutustua paremmin.

Nyt lakkautetaan kyläkouluja, tyhjennetään maaseutua, jätetään tiet hoitamatta, lopetetaan lähipalvelut, kaupat, apteekit ja pankit. Palvelut viedään suuriin kaupunkeihin. Tämä on jo johtanut siihen, että talous, ihmiset ja ympäristö kärsivät. Jatkuva luonnonsuojelu ei ole tuonut niitä toivottuja vientituloja. Kyläkoulujen oppilaat pärjäävät maailmalla. Maaseudun lapset ja nuoret ovat haasteiden edessä, kun koulu- ja hoitopäivät ovat kuljetuksineen pidempiä kuin aikuisten työpäivät. Paljonko olet itse aikuisena valmis työpäivän lisäksi käyttämään aikaa työmatkoihin?

Maaseutu tuottaa raaka-aineita, joita ei kaupungeissa tuoteta. Maaseutu on pidettävä elävänä vaihtoehtoisena asuinpaikkana elää ja yrittää. Maaseutu hoitaa hiilinieluja ja runsasta eliöstöä. Luonto tarvitsee hoitajan, jolla on osaamista ja kokemusta, jota ei kirjoista saa. Paikallinen viljelijä tietää, mitä hän voi ja pystyy kasvattamaan. Viljely ei ole sitä, että joka vuosi vaihdetaan viljeltäviä kasveja virkamiesten määräysten mukaan.

Hajautettu maatalous on ollut Suomen ympäristön monimuotoisuuden tuoja. Jokainen velvoite, joka koskee maataloutta pitää myös korvata maanviljelijöille. Maatalouden yrittäjyys edellyttää, että toiminnan on oltava kannattavaa. Toiminta perustuu tuotantopanosten tarkkaan optimointiin, kustannustietoisuuteen ja investointien suunnitteluun. Kannattava yritys maataloudessa tuottaa paljon ja tehokkaasti.

Maaseudun, mutta myös kaupunkien asukkaiden on oltava aidosti kiinnostuneita huoltovarmuudesta ja vihreästä taloudesta. Koko Suomen tarpeiden huomioiminen on meidän yhteinen asiamme. Kaupungeissa asuvat ihmiset tarvitsevat ympäristöönsä hyvinvointia tukevaa metsää, puita ja nurmialueita. Harvaan asuttujen alueiden ammattilaisten sekä heidän perheidensä palvelutarpeista on pidettävä huolta. Tarvitsemme maanviljelijöiden tietoa ja kokemusta syödäksemme turvallista ja ekologisesti tuotettua kotimaista ruokaa.

Keskustanaisten Pirkanmaan piirijärjestö esittää, että Suomen Keskusta r.p. puoluekokous edellyttää puolueen päätöksenteossa, ohjelmatyössä ja poliittisessa linjauksessa koko Suomen ja sen asukkaiden palvelutarpeiden huomioimista tasapuolisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustalainen politiikka on koko Suomen kehittämistä – Helsingistä Utsjoelle. Se perustuu alueiden yhteistyöhön ja kumppanuuteen, ei niiden vastakkainasetteluun.

Keskustalle aluepolitiikka on myös arjen oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa. Se on ihmisille tärkeiden palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta eri alueilla - myös kuntien ja kaupunkien sisällä. Toimiviin palveluihin ja hyvään elämään on oltava

Takaisin sisällysluetteloon

mahdollisuus niin kaupunkien keskustoissa, lähiöissä, kehyskunnissa kuin maaseudun kylissäkin.

Puoluekokous katsoo, että Keskustan pitää entistä vahvemmin jatkaa määrätietoista työtään Suomen eri alueiden elinvoiman ja menestyksen edellytysten turvaamiseksi ja vahvistamiseksi. Keskustan pitää olla vastavoima ideologiselle keskittämiselle ja ihmisille tärkeiden palveluiden alasajolle. Viisaalle ja modernille 2020-luvun aluepolitiikalle on yhä tilausta.

Aloitteessa tuodaan ansiokkaasti esille huoltovarmuusnäkökulma. Puoluekokous korostaa epävakaassa maailmantilanteessa sitä, että kauttaaltaan asuttu ja elinvoimainen Suomi on myös kriisinkestävä maa.

Puoluekokous muistuttaa, että etenkin markkinaehtoisten palvelujen säilyminen on kiinni myös niiden käyttäjistä. Lähikauppa, korjaamo, parturi ja lounasravintola säilyvät ja menestyvät, jos paikalliset asukkaat käyttävät riittävästi niiden tuotteita ja palveluita.

46.Keskustan Ahtiala-Lastusten paikallisyhdistys: Keskustan organisoitava sisäinen keskustelu EU:n tulevaisuudesta

Viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet, että Euroopan Unionin tulee ryhdistäytyä ja parantaa päätöksentekokykyään. Keskusta r.p:n tulisi organisoida sisäinen keskustelu EU:n toimintakyvyn parantamisesta. Eteen katsova keskustelu ja julkinen järjenkäyttö on tässäkin asiassa Suomen ja tasavallan elintärkeiden etujen mukaista. Asia tulee jossain muodossa esiin jo seuraavissa hallitusneuvotteluissa.

USA:n ulkopoliittiseen strategiaan on kirjattu yhtenä tavoitteena EU:n heikentäminen ja EU:n vastaisten poliittisten voimien tukeminen. Venäjä pyrkii mullistamaan koko eurooppalaisen turvallisuusrakenteen. Luottamamus NATOn toimintaan ei ole samalla tasolla kuin Suomen liittyessä puolustusliittoon. Euroopan yhteisiä puolustusrakenteita luodaan. Kun Ukrainan sota joskus päättyy, tukeutuu maan jälleenrakennus eurooppalaisiin toimijoihin. Yhtenä haasteena on EU:n budjetti. EU:n ryhdistäytyminen ja Ukrainan tulevaisuus vaatii rahaa. Ellei jäsenmaiden rahoitusosuuksia nosteta, leikataan tarvittavat varat alue- ja maatalouspolitiikan osuuksista.

Kaikki nämä seikat luovat tarpeen katsoa eteenpäin niin instituutioiden kehittämisen, yhteisen politiikan, turvallisuusratkaisujen kuin EU:n budjettitalouden kohdalla. Se on parasta toimintaa Suomen kansallisten etujen puolesta.

Keskustan Ahtiala-Lastusten osasto ehdottaa, että tätä aihepiiriä käsiteltäisiin maakunnallisissa ja järjestöllisissä tilaisuuksissa v. 2026 aikana. Laaja kansanvaltainen käsittely vaikuttaa myös asenteisiin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteisiin osittain.

Epävakaa ja jatkuvassa muutoksessa oleva maailman tilanne vahvistaa Euroopan unionin merkitystä Suomelle etenkin luontevana arvoyhteisönä sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisena toimijana.

Unionin tärkein tehtävä, rauhan ja vakauden vahvistaminen, on korostunut vuodesta 2022 lähtien Venäjän hyökkäyssodan seurauksena.

Puoluekokous katsoo, että EU on onnistunut monessa asiassa, mutta haastavassa kansainvälisessä ja sisäisessä tilanteessaan sen on parannettava päätöksentekokykyään, toimintakykyään ja yhtenäisyyttään. Suomi ja Eurooppa tarvitsevat parempaan pystyvän EU:n. Unionin ja jäsenmaiden on keskityttävä löytämään ratkaisut ennen kaikkea Euroopan yhteisiin ja maailmanlaajuisiin suuriin kysymyksiin.

Suomen on myös varmistettava, että erityisolosuhteemme ja kansalliset etumme näkyvät EU:n päätöksissä. Samalla Suomi voi olla monessa asiassa EU:n edelläkävijä ja suunnannäyttäjä.

Tarve EU:n ja Euroopan tulevaisuutta koskevalle keskustelulle on ilmeinen. Aihepiiri on hyvin keskeinen ja tärkeä niin Suomen kuin Keskustankin kannalta.

Puoluekokous toteaa, että erilliseen puoluetoimistosta organisoituun EU-teemaiseen keskustelutilaisuuksien sarjaan ei ennen eduskuntavaaleja 2027 ole resursseja. Aihetta voidaan kuitenkin käsitellä osana Keskustan piiri- ja paikallistason kokouksia ja tilaisuuksia ja muuta toimintaa. Esimerkiksi keskustalaiset europarlamentaarikot ja myös muut vaikuttajat ovat valmiit mahdollisuuksiensa mukaan vierailemaan ja alustamaan näissä tilaisuuksissa.

Puoluekokous kannustaa Keskustan jäsenyhdistyksiä ja henkilöjäseniään avoimeen ja tulevaisuuskatseiseen keskusteluun EU:sta sekä Suomen roolista ja asemasta unionin jäsenenä. Keskustalaisessa kansanliikkeen voima perustuu nimenomaan paikalliseen ja alueelliseen toimintaan ja aloitteellisuuteen.

Keskusta valmistelee syksyn 2026 aikana EU-poliittisen linjapaperin, josta tiivistetään keskeiset tavoitteet Keskustan eduskuntavaaliohjelmaan 2027.

47. Keskustan Lehtimiehet: Keskustan pitää käydä ytimiin menevää Eurooppa-keskustelua

Kansalaiset ihmettelevät: Miksi Eurooppaa ei noteerata? Miksi Euroopan talous jää jälkeen? Mitä eurooppalaisen Naton luominen vaatii? Mikä Euroopan asema on uudessa maailmanjärjestyksessä? Ja yhtenä tärkeimmistä: Kykeneekö nykyisenlainen EU vastaamaan nykypäivän tarpeisiin?

Näemme kuitenkin, että Eurooppa ja Euroopan unioni ovat isänmaallemme yhä tärkeämpiä. Ne ovat lopulta meidän paras turvamme. Siksi on hyvä kysyä: Kun maailma muuttuu, olisiko Suomenkin strategioiden ja asenteiden muututtava? Mikä on Suomen etu? Ja miten keskustan pitää olla mukana tässä muutoksessa?

Unioniin liittyvät asiat ovat vaikeita myös Suomelle ja keskustalle. Mutta halukkaiden koalitiot, unionin päätöksenteon muutostarve, yhteisvelka, Euroopan puolustuksen kehittäminen ja muut käytännön kysymykset vaativat meidänkin vastauksiamme.

Siksi keskustassa tarvitaan keskustelua Euroopan tulevaisuudesta. Sitä ei pidä pelätä. Keskusta on ennenkin näyttänyt suuntaa isänmaan tärkeinä hetkinä. Seitsemän vuotta pääministerinä toimineen Matti Vanhasen neuvo tässä tilanteessa on, että keskustassa pitäisi uskaltaa nollata kaikki 30 vuoden EU-jäsenyyteen liittyvät kovat, periaatteelliset kiistat, ja miettiä mitä aidosti tarvitaan (Suomenmaa 3.2.).

Keskustan Lehtimiehet esittää, että keskusta kannustaa järjestöväkeä käymään avointa ja ytimiin asti ulottuvaa keskustelua keskustan ja Suomen suhteesta Euroopan unioniin. Eurooppa-aiheisia keskusteluja voisivat järjestää kaikenlaiset keskustayhdistykset. Niiden pitäisi olla kaikille avoimia. Niiden pitäisi haastaa myös muita puolueita. EU:n ja Euroopan tulevaisuus on isänmaallemme puolueita suurempi asia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteisiin osittain, ja viittaa Keskustan Ahtiala-Lastusten paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 46) antamaansa vastaukseen.

48. Keskustan Helsingin piiri: Poliittisten päättäjien käytöksen arvokkuus ja poliittisen kulttuurin kehittäminen polarisoivasta rakentavaksi

Suomalaisessa politiikassa on viime vuosikymmeninä ollut yhä enemmän nähtävissä keskusteluilmapiirin kovenemista. Poliittinen dialogi rakentuu yhä useammin vastakkainasettelulle, jossa vaikuttaa siltä että konfliktin kärjistäminen olisi asetettu yhteisten ratkaisujen etsimisen edelle. Myös kansanedustajien ja muiden poliittisten toimijoiden julkisen käytöksen sävyn muuttuminen hyökkäävämmäksi tai jopa henkilöön kohdistuvaksi vaikuttaa normalisoituneen yhä enemmän.

Demokraattinen järjestelmä ei perustu ainoastaan sääntöihin ja instituutioihin, vaan myös poliittiseen kulttuuriin. Keskinäinen luottamus, institutionaalinen kunnioitus ja kyky käydä keskustelua erimielisyyksistä ilman viholliskuvia ovat keskeisiä demokratian kestävyyden tekijöitä.

Takaisin sisällysluetteloon

Poliittisen diskurssin koveneminen ja polarisaatio uhkaavat heikentää päätöksenteon laatua, kansalaisten luottamusta päättäjiin sekä poliittisten instituutioiden arvovaltaa. Samalla kompromissikyky heikkenee, kansalaisten vieraantuminen politiikasta lisääntyy ja yhteiskunnallinen yhtenäisyys rapautuu. Tämä heikentää yhteiskunnan resilienssiä erityisesti tilanteissa, joissa ulkoisen vaikuttamisen tai muiden tekijöiden aiheuttamat kriisit edellyttävät kansallista yhtenäisyyttä, nopeaa yhteistyötä ja parlamentaarista vastuunkantoa. Kyse ei siten ole pelkästään "turvallisen tilan" keskustelukulttuurista, vaan myös kansallisesta turvallisuudesta.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että Suomen Keskusta r.p. ottaa vahvan roolin suomalaisen poliittisen kulttuurin uudistamisesta ja tervehdyttämisestä, luomalla muutosohjelman poliittisen dialogin ja päätöksentekokulttuurin uudistamiseksi vahvistamalla näkyvästi vuorovaikutuksen rakentavuutta, keskinäistä kunnioitusta ja ratkaisuhakuisuutta - yli puoluerajojen. Keskeisenä tavoitteena on hillitä poliittisen keskustelun polarisoitumista, palauttaa julkiselle poliittiselle toiminnalle sille kuuluva arvokkuus sekä vahvistaa yhteiskunnan kykyä toimia yhtenäisesti myös kriisitilanteissa.

Muutosohjelman vaikuttamiskeinoiksi voitaisiin ottaa ainakin esimerkillä johtaminen, parlamentaarisen dialogin vahvistaminen, poliittisen vuorovaikutuksen pelisääntöjen terävöittäminen, kuntatason päätöksenteon kulttuurimuutoksen edistäminen sekä tietoinen pyrkimys kansalaisluottamuksen vahvistamiseen.

Aloitteen tavoittelema muutos ei koske vain yksittäisiä puolueita tai henkilöitä vaan poliittisen päätöksenteon ja kanssakäymisen kulttuuria kokonaisuutena - niin eduskunnassa, kunnissa kuin myös julkisessa keskustelussakin.

Rakentava poliittinen dialogi on osa kansallista turvallisuutta: yhteiskunta, joka kykenee yhteistyöhön sisäisesti, on myös vahvempi kohtaamaan ulkoiset haasteet.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Suomen vahvuus on luja luottamusyhteiskunta. Se on yhteistyökykyä sekä luottamusta toisiimme ja yhteiskunnan instituutioihin. Luottamusyhteiskunnassa voidaan käydä avointa ja turvallista keskustelua laajan sananvapauden turvin. Yhtä lailla luottamusyhteiskuntaan kuuluu vastuu omista sanoista ja teoista sekä toisten mielipiteiden arvostaminen – silloinkin kun olemme eri mieltä.

Luottamusyhteiskuntaa uhataan nyt monelta suunnalta. Etenkin sosiaalinen media, joka toisaalta luo myönteistä yhteisöllisyyttä ja antaa äänen yhteiskunnalliseen keskusteluun yhä useammalle, on monelta osin voimistanut aloitteessa mainittua vastakkainasettelua ja polarisaatiota - niin Suomessa kuin maailmalaajuisestikin. Ratkaisukeskeinen tulevaisuuslähtöinen keskustelu ja politiikka joutuvat tässä tilanteessa yhä ahtaammalle.

Keskusta on jo monen vuoden ajan tunnistanut edellä mainitut ongelmat ja haasteet. Siksi puolue julisti syksyllä 2024 avoimen haun Luottamusyhteiskunnan tulevaisuus -työryhmään. Sen tehtävänä on valmistella Keskustalle poliittinen ohjelmalinjaus, jossa pohditaan keskeisesti ratkaisuja myös aloitteessa esitettyyn huoleen keskustelukulttuurin rapautumisesta ja polarisaation kasvusta. Aihe otetaan esille myös Tampereen puoluekokouksessa 2026 hyväksyttävässä Uusi Suunta Suomelle -ohjelmassa ja Keskustan eduskuntavaaliohjelmassa 2027.

Puoluekokous korostaa, että keskustalaisuuteen on aina kuulunut yhteistyön rakentaminen, ei keinotekoisten vastakkainasettelujen luominen ihmisten ja ihmisryhmien välille. Yksi Keskustan suurista tehtävistä tulevina vuosina on suomalaisen luottamusyhteiskunnan puolustaminen niin kaikilla päätöksenteon tasoilla kuin laajemminkin kansalaisyhteiskunnassa. Siinä tarvitsemme toistemme ymmärtämisen ja yhteistyökyvyn vahvistamista.

49.Suomen Keskustanaisten Tampereen osasto: Kello käy – eikä Keskustaa vieläkään näy! Keskusta ei käytä mahdollisuuksiaan

Puolueen painoarvo on sen kannatuksessa. Keskustalla on ollut erinomainen tilaisuus kasvattaa

kannatustaan SDP:n tapaan kuluvana oppositiokautena. Tätä mahdollisuutta ei ole käytetty. Vaisu esiintyminen on johtanut Keskustan jämähtämiseen välipuolueiden joukkoon.

Vaisuus näkyy Keskustan toiminnassa muutenkin. Perinteinen kenttätyö on puolueelta unohtunut, ja se on pahoin lamaantunut. Kentälle suunnattu tiedottaminen on pudonnut pohjalukemiin. Ei ole ihme, että kannatus vuotaa kaikilta laidoilta muille puolueille.

Puolue ei käytä edes omia sisäisiä mahdollisuuksiaan. Naisten panos on aina ollut merkittävä tekijä Keskustan kannatuksen rakentamisessa ja ylläpitämisessä sekä kenttätyön että poliittisen toiminnan saralla.

Mitä Keskusta tekee nyt? Maamme suurin poliittinen naisjärjestö joutuu käymään jatkuvaa viivytystaistelua puolueen taholta tulevia järjestön taloutta kurjistavia ja toimintaa ehkäiseviä toimenpiteitä vastaan.

Tämä näkyy sekä valtakunnallisella että piiritasolla. Aktiivisia ja päteviä naisia suorastaan estetään pääsemästä ansaitsemiinsa merkittäviin ja vaikuttaviin asemiin. Tätä viestiä saamme kuulla monista maakunnista.

Tällaiseen toimintaan ei Keskustalla eikä Suomella ole varaa. Jos Keskusta haluaa päästä takaisin merkittävään asemaan suurten puolueiden joukossa ja johtamaan Suomen poliittisen linjan suuntauksia, paljon on puolueessa ja sen toiminnassa muututtava.

Keskustan on ryhdistäydyttävä, astuttava rohkeasti ja päättäväisesti politiikan näyttämölle ja ennen kaikkea laitettava kannatuksensa ja painoarvonsa kuntoon.

Tämä edellyttää puolueelta rohkeaa ja päättäväistä otetta, kenttätyön asettamista etusijalle ja kentälle suunnatun tiedottamisen hoitamista kuntoon. Kaikki voimavarat on otettava täysipainoisesti mukaan puoluetyöhön. Jokainen naistoimintaan, tiedottamiseen ja kenttätyöhön panostettu euro tuottaa puolueen tulevaisuuden kannalta moninkertaisen lisäarvon verrattuna nykyisen toimintatavan ylläpitämiseen.

Keskustanaisten Tampereen osasto ry vaatii kaikella ystävyydellä, että puoluekokous velvoittaa puolueen ja sen edustajat toimimaan edellä esitetyllä tavalla Keskustan kannatuksen kasvattamiseksi ja puolueen nostamiseksi jälleen suurten puolueiden joukkoon.

OHJ

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Puolueen menestymisen yksi tärkeimmistä tekijöistä on selkeät pääviestit ja sekä niiden viestintä. Keskustan politiikan sisältöä ja tavoitteita ei tunnisteta riittävästi.

Nykyinen viestintäympäristö suosii kärjekkyyttä ja vastakkainasettelua, ei niinkään tulevaisuuskatseista ratkaisujen hakemista, mikä on Keskustan vahvuus. Puoluekokous katsoo, että tästä huolimatta Keskustan ei tule lähteä kilpaan katteettomien lupausten ja populismin pohjalta, mutta poliittisten tavoitteiden kiteyttämisessä ja terävöittämisessä Keskustan on parannettava toimintaansa.

Puoluetoimisto ja eduskuntaryhmän kanslia tuottavat paljon laadukasta viestintämateriaalia etenkin sosiaaliseen mediaan. Ongelmana on se, että sitä ei jaeta riittävästi. Puoluekokous toteaa, että 2000-luvulla poliittinen viestintä ei toimi pelkästään keskusjohtoisesti vaan edellyttää paljon laajempaa toimijoiden joukkoa. Kaikki ovat viestijöitä -periaate pitää saada todeksi puolueen ylätasolta aina yksittäisiin jäseniin saakka.

Puoluekokous ei yhdy aloitteen näkemykseen kentälle suunnatun viestinnän lamaantumisesta. Keskustan sisäinen viestintä on paremmassa tilassa kuin kertaakaan 2000-luvulla. Jäsenille, jäsenyhdistyksille sekä kunnallisille ja hyvinvointialueiden päättäjille lähtee säännöllisesti sähköpostikirjeitä. Lisäksi tarjolla on koulutusta ja tapaamisia sekä fyysisesti että etäyhteyksin. Kenttätyön osalta puoluetoimisto ja piirit luovat yleisiä edellytyksiä, mutta kansanliikkeessä toteutusvastuu on valtaosin paikallisilla toimijoilla.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluekokous toteaa, että Keskustanaiset saavat vuonna 2026 lakisääteisen viiden prosentin osuuden Keskustan puoluetuesta. Keskustanaiset päättävät itse tämän rahan kohdentamisesta valtakunnalliseen, alueelliseen ja paikalliseen toimintaansa.

Puoluekokous korostaa selkeiden ja yhdessä sovittujen sääntöjen, periaatteiden ja toimintatapojen merkitystä niin luottamushenkilöpaikkojen jaossa kuin muussakin toiminnassa. Puoluehallitus esimerkiksi hyväksyy periaatteet ja ohjesäännöt kunnallisten ja hyvinvointialueiden luottamushenkilöpaikkojen esittämiseen. Niiden tarkoitus on edesauttaa alueilla ja kunnissa Keskustalle tulevien luottamushenkilöpaikkojen mahdollisimman tasapuolista ja oikeudenmukaista valmistelua ja jakamista.

Puoluekokous korostaa, että Keskustan menestyminen edellyttää jokaisen puolueen toimijan panosta, hyvää yhteishenkeä ja toinen toisiamme arvostavaa toimintaa.

Takaisin sisällysluetteloon

Ulko- ja turvallisuus-politiikka sekä puolustus

50. Keskustan Pielisjoen paikallisyhdistys: Rajamaakuntien erityisasema ja elinvoima EU:n tulevalla ohjelmakaudella

51. Keskustan Helsingin piiri: Kurdien itsemääräämisoikeuden tukeminen

52. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Suomen pysyttävä sitoutuneena Bletchleyn periaatepäätökseen

53. Kuopion Keskustaseura: Valtion turvallisuusjohtaminen kestävälle pohjalle.

54. Uudenmaan Keskustanuoret: Euroopan Union aloitettava jäsenyysneuvottelut Kanadan kanssa

55. Pirkanmaan Keskustanuoret: Kehitysavun ehdollistaminen palautusyhteistyöhön osaksi virallista linjaa

56. Kainuun Keskustanuoret: Asepalvelusta suorittavien päivärahaa tuplattava

57. Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Asepalvelukseen mahdollisuus ostaa reserviläisvarusteita palveluksen päättyessä

58. Uudenmaan Keskustanuoret: Suomeen sukupuolineutraali kansalaispalvelusmalli

59. Pirkanmaan Keskustanuoret: Varusmiesten käyttämättä jääneiden lomien hyvittäminen palveluksen päättyessä

60. Keskustan Lahden Kuntayhdistys: Varusmiesten taloudellinen ja terveydellinen tasa-arvoisuus ja tilanne on turvattava

61.... Keskustan Helsingin piiri: Luonnonsuojelua ja turvallisuutta yhdistettävä itärajalla

62..... Keskustan Tervakaupungin paikallisyhdistys: Julkinen paikkatieto tarkempaan harkintaan

63. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Syyskuun kolmas päivä kansalliseksi liputuspäiväksi Urho Kekkosen ja suomalaisen ulkopolitiikan ja diplomatian kunniaksi

64. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomen tunnustettava Holodomor kansanmurhaksi

50. Keskustan Pielisjoen paikallisyhdistys: Rajamaakuntien erityisasema ja elinvoima EU:n tulevalla ohjelmakaudella

Euroopan unionin tulee luoda pysyvä rahoitusinstrumentti tai kohdennettu erityisjärjestely Venäjän ja Valko-Venäjän vastaisilla ulkorajoilla sijaitseville alueille. Ulkoraja-alueiden tilanne on seurausta EU:n yhteisestä turvallisuus- ja pakotepolitiikasta. Näiden alueiden tukeminen on unionin yhteinen vastuu. Rahoituksen tulee kattaa:

- Rajaturvallisuuden ja hybridiuhkiin varautumisen vahvistaminen
- Raja-alueiden elinvoiman turvaaminen ja asuttuna pitäminen
- Energiainfrastruktuurin ja kriittisen infrastruktuurin investoinnit
- Saavutettavuuden ja logistiikkayhteyksien parantaminen

Ulkorajapaketin toimenpiteet ja rahoitus on kohdennettava niihin rajamaakuntiin, joihin ulkorajan sulkeutumisen, turvallisuusvastuun ja geopoliittisen murroksen taloudelliset ja rakenteelliset vaikutukset konkreettisesti kohdistuvat, Suomessa käytännössä itärajan alueelle. Keskustan on sitouduttava edistämään tätä ns. itärajapakettia sekä Suomen kantana että vaikutettava komission kantaan asiassa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Euroopan unionin ulkoraja-alueita on tuettava muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. EU:n itäiset raja-alueet ovat kohdanneet merkittäviä taloudellisia, sosiaalisia ja turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan ja siihen liittyvien pakotteiden sekä vastatoimien seurauksena.

Keskusta pitää perusteltuna edistää EU-tasoista rahoitusinstrumenttia tai erityisjärjestelyä, joka kohdistuu Venäjän ja Valko-Venäjän vastaisiin ulkoraja-alueisiin. Tällä hetkellä EU:ssa ei ole erillistä, pysyvää rahoitusinstrumenttia itärajan erityishaasteisiin, vaan tuki rakentuu hajanaisesti eri rahoitusvälineiden kautta ja se on riittämätöntä raja-alueiden kohtaamiin haasteisiin nähden.

Euroopan komissio julkaisi helmikuussa 2026 strategian, jonka tavoitteena on vahvistaa EU:n itäisten raja-alueiden elinvoimaa, turvallisuutta ja resilienssiä. Komissio ehdotti toimenpiteenään muun muassa EastInvest-rahoitusvälineen luomis-

Takaisin sisällysluetteloon

ta yhdessä Euroopan investointipankkiryhmän, muiden kansainvälisten rahoituslaitosten ja kansallisten kehityspankkien kanssa. EastInvest perustuu lainarahoitukseen eikä siten riittävästi vastaa raja-alueiden tarvitseman suoran tuen ja julkisten investointien tarpeeseen.

Keskusta katsoo, että seuraavaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen tulee luoda EU:n raja-alueita tukeva rahoitusinstrumentti, joka tukee raja-alueiden elinvoimaa, TKI-toimintaa, yritysten toimintaedellytyksiä, infrastruktuuria ja saavutettavuutta. Suomen tulee rahoituskehysneuvotteluissa edistää voimakkaasti ratkaisuja, jotka turvaavat pohjoisen harvaan asuttujen alueiden NSPA-rahoituksen jatkuvuuden.

51. Keskustan Helsingin piiri: Kurdien itsemääräämisoikeuden tukeminen

Kurdikansan oikeus itsemääräämiseen on kansainvälisen oikeuden ja Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan tunnustama periaate. Itsemääräämisoikeus kuuluu kaikille kansoille, ja sen toteuttamisen tulee perustua rauhanomaisiin ja demokraattisiin keinoihin.

Katsomme, että kurdikansan ääni tarvitsee järjestäytyneen, vastuullisen ja rauhanomaisen kanavan, jonka kautta se voidaan tuoda kansainvälisen yhteisön tietoon.

Suomen Keskusta on puolueena sitoutunut demokratiaan, ihmisoikeuksiin ja kansojen oikeuteen päättää omasta tulevaisuudestaan. Näiden arvojen pohjalta on perusteltua, että puolue käy aktiivista keskustelua kurdien asemasta ja oikeuksista sekä tukee oikeudenmukaisia ja rauhanomaisia ratkaisuja.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että Suomen Keskusta r.p. tunnustaa kurdikansan itsemääräämisoikeuden periaatteellisella tasolla osana kansainvälisen oikeuden mukaista ihmisoikeuskehitystä, edistää rauhanomaista ja demokraattista ratkaisua kurdikysymykseen kansainvälisissä yhteyksissä, tukee ihmisoikeuksia, vähemmistöjen oikeuksia ja poliittista vuoropuhelua kaikilla niillä alueilla joilla kurdit elävät sekä kannustaa Suomen hallitusta toimimaan aktiivisesti ihmisoikeuksien ja rauhanprosessien edistämiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Keskusta on sitoutunut demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien edistämiseen kaikkialla maailmassa.

Kansojen itsemääräämisoikeus on keskeinen periaate YK:n peruskirjassa. Keskusta katsoo, että tätä periaatetta tulee tarkastella aina osana kansainvälisen oikeuden kokonaisuutta, johon kuuluvat myös valtioiden alueellinen koskemattomuus, vakaus ja rauhanomainen konfliktien ratkaisu.

Kurdien asema useissa Lähi-idän maissa on ollut pitkään vaikea ja heidän oikeuksiensa toteutumisessa on merkittäviä puutteita. Keskusta pitää tärkeänä, että ihmisoikeuksia ja vähemmistöjen oikeuksia kunnioitetaan kaikilla niillä alueilla, joilla kurdit elävät.

Keskusta korostaa, että kestävät ratkaisut kurdikysymykseen voivat syntyä vain rauhanomaisen vuoropuhelun kautta asianosaisten valtioiden ja toimijoiden kesken.

Keskusta ei pidä tarkoituksenmukaisena puolueen toimesta tunnustaa yksittäisten kansojen itsemääräämisoikeutta, vaan katsoo, että Suomen tulee edistää ihmisoikeuksia, vähemmistöjen oikeuksia ja rauhanomaista vuoropuhelua kurdien asemasta kansainvälisissä yhteyksissä.

52. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Suomen pysyttävä sitoutuneena Bletchleyn periaatepäätökseen

EU:n, Iso-Britannian, Yhdysvaltojen ja Kiinan allekirjoittamassa Bletchleyn julistuksessa (AI Safety Summit 2023) todetaan mm, että kehittyneimmät tekoälymallit voivat aiheuttaa katastrofaalisia riskejä ja niiden välttämiseksi tulee tehdä kansainvälistä yhteistyötä.

Esitämme, että Keskustan tulee ottaa kanta sen puolesta, että Suomen tulee pyrkiä vaikuttamaan

kaikkein suurimpien mahdollisten tekoälyuhkien ennaltaehkäisyyn pitämällä kiinni Bletchleyn periaatepäätöksen hengestä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Tekoäly tarjoaa huomattavia mahdollisuuksia taloudelle, tutkimukselle ja yhteiskunnalle, mutta samalla erityisesti kehittyneimpiin järjestelmiin liittyy myös vakavia ja jopa laajamittaisia riskejä, joiden ennaltaehkäisy edellyttää kansainvälistä yhteistyötä.

Bletchleyn julkilausuma tunnistaa tekoälyn mahdollisuudet ja tekoälyyn liittyvät riskit. Julkilausuman allekirjoittaneet maat ja Euroopan unioni ovat sitoutuneet siihen, että tekoälyn tulee olla ihmiskeskeistä, luotettavaa, vastuullista ja turvallista sen kehityksestä käyttöön asti.

Euroopan unioni sääti ensimmäisenä maailmassa tekoälyasetuksen, joka asettaa säännöt tekoälyn kehitykselle ja käytölle unionin alueella.

Keskusta on sitoutunut Bletchleyn julkilausuman sisältöön ja vaikuttaa tekoälyn vastuullisen kehittämisen, soveltamisen ja käytön puolesta eri foorumeilla.

53.Kuopion Keskustaseura: Valtion turvallisuusjohtaminen kestävälle pohjalle.

Kansainvälisen ja eurooppalaisen turvallisuusympäristön nopea muutos vaatii uudistamaan valtion turvallisuusjohtamisen ja -hallinnan mallia. Seuraavan hallituksen on pystyttävä toteuttamaan valtion turvallisuusjohtamisen vastuunjaon, turvallisuushallinnon rakenteiden ja yhteiskunnallisen työnjaon sekä sääntelyn uudistukset tasapainoisella ja parlamentarismia vahvistavalla tavalla.

Keskustan on valmistauduttava tulevaan hallitusvastuuseen nostamalla valtion turvallisuusjohtamisen kehittäminen puolueen keskeiseksi painopisteeksi. Valtioneuvoston tietopohjainen turvallisuusjohtaminen luo pohjan sekä oikeusvaltion toimivuudelle, yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden vahvistamiselle että ulkoisiin uhkiin vastaamiselle.

Tavoitteena tulee olla, että turvallisuustilanteen jatkuva seuranta ja ennakointi ovat saumaton osa valtioneuvoston johtamista ja osa valtioneuvoston kanslian työtä. Tilanteiden hallinta ja tiedonsaanti eivät saa vaarantua ministeriöiden reviirien varjelun vuoksi. Yksityisten ja julkisten toimijoiden resurssien käytön kriisitilanteiden hallinnassa on oltava sujuvaa.

ULKO

Valtioneuvoston tason ohjauksen on toimittava saumattomasti yhteen alueellisen varautumisen ja alueiden kriisinhallinnan rakenteiden kanssa. Alueelliset erityispiirteet vaikuttavat eri kriiseissä alueiden toimintaedellytyksiin eri tavoin. Tiedonvaihdon keskushallinnon ja alueiden välillä varautumiseen ja tilannekuvan päivitykseen liittyen on oltava vuorovaikutteista ja ennakoivaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta pitää perusteltuna valtioneuvoston turvallisuusjohtamisen uudistamista. Turvallisuusjohtamisen kehittämisellä vahvistetaan Suomen kokonaisturvallisuutta, kriisinkestävyyttä ja huoltovarmuutta.

Valtioneuvosto on käynnistänyt hankkeen valtioneuvoston turvallisuusjohtamisen toimintamallin kehittämiseksi. Valtioneuvoston turvallisuusjohtamisen toimintamallin uudistuksessa varmistetaan viranomaisten vastuunjaon ja toimintavaltuuksien selkeys ja tiedonvaihdon tehokkuus sekä toteutetaan näiden edellyttämät lainsäädäntömuutokset.

Turvallisuusjohtamisen kehittämisen toimeenpano on käynnistetty kuluvalla vaalikaudella ja työ jatkuu ylivaalikautisesti. Keskusta on sitoutunut turvallisuusjohtamisen kehittämisen jatkamiseen ja kiinnittää erityistä huomiota turvallisuusjohtamisen saumattomaan yhteistyöhön kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason välillä.

Takaisin sisällysluetteloon

54. Uudenmaan Keskustanuoret: Euroopan Union aloitettava jäsenyysneuvottelut Kanadan kanssa

Uudenmaan Keskustanuoret esittävät, että Euroopan Unionin on aloitettava jäsenyysneuvottelut Kanadan kanssa. Yhdysvaltojen ja Kanadan välit ovat viime aikoina kärsineet ja Euroopan Unionin on huolehdittava, ettei Kanada jää poliittisesti tai taloudellisesti yksin. Kanadalla ja Euroopalla on yhteinen arvopohja ja tässä ajassa länsimaisten demokratioiden on pidettävä yhtä tiiviimmin kuin koskaan ennen.

Euroopan Unionia ei pidä tarkastella vain maantieteellisten tekijöiden pohjalta vaan ennemmin tulee korostaa arvopohjaa ja strategista kumppanuutta. Näiden tekijöiden perusteella Kanada olisi erittäin tervetullut lisä Euroopan Unioniin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloite nostaa esiin tärkeän ja ajankohtaisen kysymyksen Kanadan ja EU:n yhteistyön tiivistämisestä. Kanadan pääministeri Mark Carneyn esitti puheessaan Davosissa tammikuussa 2026 keskikokoisten ja samanmielisten valtioiden yhteistyön tiivistämistä.

Euroopan unionin ja Kanadan välinen yhteistyö on jo nykyisellään hyvin tiivistä. Osapuolten välinen vapaakauppasopimus (CETA) sekä laaja poliittinen yhteistyö kattavat talouden, turvallisuuden, tutkimuksen ja ilmastopolitiikan. Näitä yhteistyön muotoja tulee edelleen syventää ja hyödyntää nykyistä kunnianhimoisemmin.

Euroopan unionin jäsenyys perustuu paitsi yhteisiin arvoihin myös maantieteelliseen ja institutionaaliseen kokonaisuuteen, joka sisältää velvoitteita muun muassa sisämarkkinoihin, lainsäädäntöön ja yhteiseen päätöksentekoon liittyen. Esitys jäsenyysneuvottelujen avaamisesta Kanadan kanssa ei ole realistinen eikä EU:n laajentumispolitiikan mukainen.

Keskusta katsoo, että on tärkeää vahvistaa EU:n ja Kanadan välistä strategista kumppanuutta entisestään nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. Tämä tarkoittaa muun muassa kauppa- ja investointiyhteistyön syventämistä, turvallisuus- ja puolustusyhteistyön tiivistämistä, arktista yhteistyötä, tutkimus,- innovaatio- ja energia-alan yhteistyön vahvistamista sekä monenkeskisen yhteistyön ja arvojen aktiivista puolustamista kansainvälisillä areenoilla.

55. Pirkanmaan Keskustanuoret: Kehitysavun ehdollistaminen palautusyhteistyöhön osaksi virallista linjaa

Suomen maahanmuuttopolitiikka perustuu oikeusvaltioperiaatteeseen, jossa viranomaisten tekemät lainvoimaiset päätökset tulee pystyä panemaan täytäntöön. Tämä koskee myös karkotuspäätöksiä, joiden uskottavuus edellyttää toimivaa yhteistyötä lähtömaiden kanssa.

Suomessa on katsottu perustelluksi, että palautusyhteistyön toteutuminen vaikuttaa siihen, millä ehdoilla lähtömaita tuetaan julkisin varoin. Lähtömaan kieltäytyminen ottamasta vastaan omia kansalaisiaan, joihin kohdistuu lainvoimainen karkotuspäätös, heikentää viranomaistoiminnan uskottavuutta ja vaarantaa maahanmuuttojärjestelmän toimivuuden.

Kehitysyhteistyön ja muun julkisen tuen tulee tukea vastuullista hallintoa ja kansainvälisten velvoitteiden noudattamista. Palautusyhteistyö on osa tätä vastuuta. On perusteltua, että maat, jotka järjestelmällisesti kieltäytyvät yhteistyöstä, eivät voi odottaa julkisen tuen jatkuvan ennallaan.

Nykyinen käytäntö ei kuitenkaan ole ollut puoluepoliittisesti selkeästi linjattu. Suomen Keskustan tulee ottaa asiassa avoin ja johdonmukainen kanta, joka tukee oikeusvaltiota, viranomaisten työtä ja kansalaisten luottamusta päätöksentekoon.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ottaa viralliseksi linjakseen kehitysavun ja muun julkisen tuen lakkauttamisen sellaisilta mailta, jotka eivät suostu vastaanottamaan omia kansalaisiaan Suomesta annetun lainvoimaisen karkotuspäätöksen jälkeen.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta hyväksyi valtioneuvoston kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon eduskuntakäsittelyssä vuonna 2024. Selonteossa linjattiin, että kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän tukeminen ja yhteistyö omien kansalaisten vastaanottamisessa ovat ehtoja kehitysyhteistyön suuntaamisessa ja toiminnassa kumppanimaiden kanssa.

Keskusta pitää tärkeänä, että Suomen maahanmuuttopolitiikka perustuu oikeusvaltioperiaatteeseen ja että viranomaisten tekemät lainvoimaiset päätökset voidaan panna täytäntöön. Toimiva palautusjärjestelmä on keskeinen osa uskottavaa ja hallittua maahanmuuttopolitiikkaa sekä kansalaisten luottamusta viranomaistoimintaan.

Keskusta katsoo, että Suomen ja Euroopan unionin tulee aktiivisesti edistää palautussopimuksia ja muuta yhteistyötä sellaisten maiden kanssa, jotka eivät ota vastaan omia kansalaisiaan. Yhteistyön toimivuus on osa valtioiden välistä vastuuta.

Kehitysyhteistyötä ei pidä nähdä yksinomaan välineenä maahanmuuttopolitiikan tavoitteiden toteuttamiselle. Kehitysyhteistyö on laaja kokonaisuus, jolla vähennetään äärimmäistä köyhyyttä, parannetaan ruokaturvaa, luodaan kestäviä työpaikkoja sekä kehitetään koulutusta ja terveydenhoitoa kehitysmaissa.

Valmistelussa on otettava huomioon, että kehitysyhteistyön tai muun julkisen tuen ehdoton lakkauttaminen kaikissa tilanteissa ei aina ole kestävä ratkaisu. Tällainen linja heikentää kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta ja lisää epävakautta, mikä vastaavasti johtaa muuttoliikkeen kasvuun. Lisäksi osa tuesta kohdistuu suoraan kansalaisyhteiskunnalle tai humanitaarisiin tarpeisiin.

Suomen tulee edistää johdonmukaista ja vaikuttavaa linjaa, jossa käytetään monipuolisia keinoja palautusyhteistyön vahvistamiseksi. Näitä ovat muun muassa poliittinen vuoropuhelu, EU-tason yhteiset toimet, kannustimet sekä tarvittaessa kohdennetut rajoitteet valtiotason yhteistyöhön.

56. Kainuun Keskustanuoret: Asepalvelusta suorittavien päivärahaa tuplattava

Jokainen vuosi tuhannet nuoret suorittavat asepalveluksen ja antavat täten panoksensa maamme puolustukselle. Korvauksena palveluksesta jokainen saa päivärahaa palveluksen ajalta. Päiväraha on varusmiehille yleensä ainoita rahallisia tulonlähteitä.

Vuoden 2026 helmikuussa päivärahoja korotettiin viidellä sentillä. Täten päiväraha on pienimmillään 6,15 € ja suurimmillaan 14,25 €. Korotus ja päivärahan suuruus ei ole riittävä, eikä tarpeeksi turvaa asepalvelusta suorittavien toimeentuloa.

Kaikki palveluksen suorittavat nuoret ovat puolesta vuodesta vuoteen pois opinnoista ja työstä turvatakseen omalla panoksellaan maamme puolustamisen.

Päiväraha mahdollistaa palvelusta suorittavien toimeentulon palveluksen aikana, mutta voi myös osittain mahdollistaa pärjäämisen myös reservin ensimmäisinä viikkoina. Harva reserviin siirtynyt pääsee heti täysin elämänsyrjään kiinni esimerkiksi työllistyen tai aloittamalla opinnot.

Esitämme, että Suomen Keskusta edistää päivärahan korottamista kaksinkertaisesti ja täten turvaa palvelusta suorittavien toimeentulon ja vähentää palveluksen taloudellista rasittavuutta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Asepalvelusta suorittavien päiväraha ei kata riittävästi palveluksesta aiheutuvia kuluja, vaikka päivärahoja korotettiin vuoden 2026 helmikuussa.

Varusmiesten päivärahojen tasoa seurataan Puolustusvoimissa elinkustannusindeksillä. Päivärahojen korotuksesta päättää puolustusministeriö.

Keskusta pitää perusteltuna asettaa tavoitteeksi asepalvelusta suorittavien päivärahan tason mer-

Takaisin sisällysluetteloon

kittävä korotus nykyisestä puolustusministeriön määrärahojen noustessa tulevina vuosina.

57. Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Asepalvelukseen mahdollisuus ostaa reserviläisvarusteita palveluksen päättyessä

Suomen puolustusratkaisu perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja osaavaan reserviin. Reservin toimintakyky ei kuitenkaan synny pelkästään palveluksessa annettavasta koulutuksesta, vaan myös siitä, miten reserviläiset ylläpitävät kykyjään asepalveluksen jälkeen.

Tällä hetkellä varusmiehillä ei ole mahdollisuutta lunastaa palveluksensa aikana käyttämiään varusteita omaan käyttöönsä. Varusmies joutuu luovuttamaan esimerkiksi jalkaansa muotoutuneet kengät ja tutuksi tulleet ulkoiluvaatteet palveluksen päättyessä. Jos reservissä haluaisi harrastaa, tulee omat varusteet hankkia muuta kautta ja uudet maihinnousukengät muotoutuu jalkaan.

Keskustanuorten Nurmijärven osasto esittää, että jatkossa varusmiehille annetaan mahdollisuus ostaa palveluksensa päätteeksi käytössään olleita varusteita omakustannehintaan. Mahdollisuus voisi koskea ainakin kenkiä ja vaatteita.

Mahdollistamalla varusteiden ostamisen edistettäisiin sitä, että reserviläisillä olisi hallussaan laadukkaita, heille sopivia ja tuttuja varusteita. Tällaiset varusteet kannustavat omaehtoiseen ulkoiluun sekä madaltavat kynnystä osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen, ampumaharjoituksiin ja muuhun reserviläistoimintaan. Myös poikkeustilanteiden näkökulmasta olisi tärkeää, että reserviläisillä olisi laadukkaita varusteita myös omassa omistuksessaan.

Varusteiden myynti tulisi toteuttaa omakustannehintaan. Näin toiminta ei muodostuisi puolustusvoimille taloudelliseksi rasitteeksi. Myydyt varusteet korvattaisiin uusilla hankinnoilla, mikä nopeuttaisi varastojen uusiutumista ja varusteiden kiertoa.

Samalla kotimaisten varustevalmistajien tuotanto kasvaisi, kun korvaavia varusteita hankittaisiin säännöllisemmin. Tämä vahvistaisi kotimaista tuotantokapasiteettia ja mahdollistaisi poikkeusoloja varten suuremman valmistuskapasiteetin ylläpitämisen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Suomen puolustusratkaisun keskeinen perusta on osaava ja toimintakykyinen reservi. On perusteltua, että reserviläisten kyky ylläpitää osaamistaan ja varustautumistaan myös palveluksen jälkeen tunnistetaan nykyistä paremmin. Omaehtoinen harjoittelu, vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta sekä yleinen varautuminen ovat keskeisiä tekijöitä kokonaisturvallisuuden näkökulmasta.

Aloite varusmiehille annettavasta mahdollisuudesta lunastaa käytössään olleita varusteita on lähtökohdiltaan kannatettava. Tutut ja käyttäjälleen sopivat varusteet voivat madaltaa kynnystä reserviläistoimintaan osallistumiseen sekä tukea aktiivista elämäntapaa ja maanpuolustustahtoa.

Puolustusvoimien varustejärjestelmä perustuu yhtenäisyyteen, huollettavuuteen ja toimintavarmuuteen. Kaikkia varusteita ei ole tarkoituksenmukaista siirtää yksityisomistukseen, eikä käytettyjen varusteiden kunto tai soveltuvuus välttämättä täytä jatkokäytön vaatimuksia. Lisäksi tulee varmistaa, ettei järjestely heikennä Puolustusvoimien omaa valmiutta tai lisää hallinnollista taakkaa tai kustannuksia kohtuuttomasti.

Keskusta katsoo, että aloitteen tavoitetta voidaan edistää selvittämällä mahdollisuutta rajattuun ja hallittuun käytäntöön, jossa tietyt henkilökohtaiset varusteet, kuten jalkineet ja osa vaatetuksesta, voitaisiin palveluksen päättyessä lunastaa omakustannehintaan. Samalla tulee arvioida vaikutukset Puolustusvoimien logistiikkaan, kustannuksiin ja varautumiseen.

Lisäksi on perusteltua tarkastella laajemmin keinoja, joilla reserviläisten omaehtoista varautumista ja harjoittelua voidaan tukea. Tämä voi sisältää esimerkiksi vapaaehtoisen

maanpuolustuskoulutuksen kehittämistä, varustehankintojen tukemista verovähennysoikeuden laajentamisella, reserviläisten aselupien hintojen alentamista ja byrokratian keventämistä sekä kotimaisen puolustusteollisuuden toimintaedellytysten vahvistamista.

58. Uudenmaan Keskustanuoret: Suomeen sukupuolineutraali kansalaispalvelusmalli

Oikeus ja velvollisuus puolustaa maata kuuluu jokaiselle suomalaiselle. Suomen puolustuksen perustana tuleekin olla aidosti yleinen asevelvollisuus. Uudenmaan Keskustanuoret esittää, että Suomessa tulee ottaa käyttöön koko ikäluokkaa koskeva sukupuolineutraali kansalaispalvelusvelvollisuus.

Asevelvollisuuden uudistaminen on tärkeää sekä tasa-arvon kannalta että riittävän reservin kouluttamiseksi ikäluokkien pienentyessä. Koko ikäluokkaa koskisi sukupuolineutraali palvelusvelvollisuus, jossa ensisijainen palvelusmuoto olisi edelleen olisi asepalveluksen suorittaminen. Osa ikäluokasta suorittaisi palveluksensa muissa kokonaisturvallisuutta tukevissa tehtävissä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Suomen puolustuksen perustana on yleinen asevelvollisuus. Oikeus ja velvollisuus puolustaa maata kuuluu jokaiselle suomalaiselle. Jyväskylän vuoden 2024 puoluekokouksen aloitevastauksessa kannatettiin koko ikäluokkaa koskevaan palvelusvelvollisuuteen siirtymistä. Valmistelussa on huomioitava se, ettei järjestelmä saa johtaa valikoivaan asevelvollisuuteen.

Asevelvollisuus- ja siviilipalvelusjärjestelmän uudistaminen koko ikäluokkaa koskevaksi kansalaispalvelusvelvollisuudeksi edellyttäisi laajaa virkamiesvalmistelua, johon on kytkettävä Puolustusvoimat ja kaikki kokonaisuuteen liittyvät ministeriöt. Virkamiesvalmistelun tukena on oltava parlamentaarinen valmistelu ja kansallinen yksimielisyys.

Valmistelussa on myös arvioitava valtiontaloudelliset vaikutukset. Kansalaispalvelusjärjestelmän on turvattava asevelvollisuuden suorittaneiden reserviläisten määrä, jonka sodan ajan vahvuus on nostettava 330 000:een tehokkaimmalla ja tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

59. Pirkanmaan Keskustanuoret: Varusmiesten käyttämättä jääneiden lomien hyvittäminen palveluksen päättyessä

Varusmiespalveluksen arki ja rakenteet estävät monissa tapauksissa palvelustaan suorittavia käyttämästä heille kuuluvia lomapäiviä. Erityisesti koulutuksiin sidotut palvelusjaksot, kuten aliupseeri- ja upseerikurssit, sekä palveluksen loppuvaiheen velvoitteet rajoittavat käytännössä mahdollisuuksia hyödyntää henkilökohtaisia lomia ja ansaittuja kuntoisuuslomia. Tällöin varusmies joutuu luopumaan hänelle kuuluvasta vapaa-ajasta omista lähtökohdistaan riippumattomista syistä.

Lomapäivien tarkoituksena on tukea varusmiehen jaksamista, palautumista ja motivaatiota palveluksen aikana. Mikäli lomien pitäminen ei ole palvelusjärjestelyjen vuoksi mahdollista, nykykäytäntö johtaa epäoikeudenmukaiseen tilanteeseen, jossa ansaittu etuus jää kokonaan toteutumatta. Tämä heikentää varusmiesten yhdenvertaista kohtelua eri joukko-osastojen ja palvelustehtävien välillä sekä horjuttaa kokemusta järjestelmän oikeudenmukaisuudesta.

Yhteiskunnassa on vakiintunut periaate, jonka mukaan ansaittua lomaa ei menetetä ilman hyvitystä. Työelämässä käyttämättömät lomapäivät korvataan työsuhteen päättyessä rahallisesti. Vaikka varusmiespalvelus ei ole työsuhde, periaatteellinen lähtökohta on sama: yhteiskunnan määräämä palvelus ei saisi johtaa siihen, että nuori menettää hänelle kuuluvan lepoajan ilman korvausta.

Käyttämättä jääneiden lomien rahallinen hyvittäminen vahvistaisi palvelusmotivaatiota ja osoittaisi, että yhteiskunta tunnistaa ja arvostaa varusmiesten sitoutumista yhteisen turvallisuuden puolesta. Samalla järjestelmä olisi selkeä, ennakoitava ja reilu kaikille, riippumatta palvelusajasta tai tehtävästä.

Takaisin sisällysluetteloon

Hyvityksen tulisi olla kiinteä ja tasasuuruinen, ja sen voisi toteuttaa maksamalla varusmiehelle palveluksen päättyessä korvaus korkeimman päivärahan mukaisesti. Korvauksen saamisen edellytyksenä olisi, että varusmies suorittaa hänelle määrätyn palvelusajan kokonaisuudessaan. Näin varmistettaisiin järjestelmän oikeudenmukaisuus sekä vältettäisiin kannustinongelmat.

Olisi perusteltua kehittää varusmiespalvelusta suuntaan, jossa ansaittujen etuuksien menettäminen ei johdu palveluksen rakenteellisista syistä. Lomien hyvittäminen rahallisesti tilanteissa, joissa niitä ei ole ollut mahdollista käyttää, olisi kohtuullinen ja arvostava ratkaisu nuoria palvelustaan suorittavia kohtaan.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy edistämään mallia, jossa varusmiehille maksetaan palveluksen päättyessä rahallinen hyvitys käyttämättä jääneistä henkilökohtaisista lomapäivistä ja kuntoisuuslomapäivistä korkeimman päivärahan suuruisena, edellyttäen että varusmies on suorittanut koko hänelle määrätyn palvelusajan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskusta pitää tärkeänä, että varusmiespalvelus on oikeudenmukainen, kannustava ja nuorten jaksamista tukeva kokonaisuus. Lomajärjestelmän tarkoitus on mahdollistaa palautuminen, ylläpitää motivaatiota ja tukea palveluksen onnistunutta suorittamista. Aloite tunnistaa perustellusti ongelman, jossa kaikilla varusmiehillä ei aina ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia käyttää ansaitsemiaan lomapäiviä palveluksen rakenteellisista syistä.

Keskusta katsoo, että lähtökohtaisesti varusmiesten tulisi voida käyttää heille kuuluvat lomat palveluksen aikana. Palvelusjärjestelyjä tulee kehittää siten, että lomien pitäminen olisi nykyistä paremmin mahdollista myös koulutuksellisesti sitovissa tehtävissä, kuten aliupseeri- ja upseerikoulutuksessa. Tämä tukee varusmiesten jaksamista ja vahvistaa kokemusta järjestelmän oikeudenmukaisuudesta.

Varusmiespalvelus ei ole työsuhde, eikä lomajärjestelmää voida sellaisenaan rinnastaa työelämän käytäntöihin. On myös tärkeää, ettei synny kannusteita jättää lomia käyttämättä tilanteissa, joissa niiden pitäminen olisi mahdollista.

60. Keskustan Lahden Kuntayhdistys: Varusmiesten taloudellinen ja terveydellinen tasa-arvoisuus ja tilanne on turvattava

Suomen turvallisuus perustuu yleiseen varusmiespalvelukseen. Varusmiehet kantavat vastuuta koko yhteiskunnan turvallisuudesta ja rauhasta.

Yhteiskunnan eri luokat ovat hyvin näkyvillä varusmiespalveluksen arjessa. Tämä näkyy varusmiesten hyvinvoinnissa ja jaksamisessa palveluksen aikana. Lähtökohtaisesti arjessa kaikki ovat samalla viivalla kasarmilla. Palveluksen mielekkyyteen ja kyvykkyyteen, kuitenkin vaikuttaa myös vapaat ja lomat. Näiden aikana tapahtuu palautumista ja valmistautumista seuraavaan jaksoon palveluksessa.

Erityisen paljon eriarvoisuutta aiheuttaa terveydenhuollon puutteellisuus palveluksen aikana. Puolustusvoimien omasta terveyden huollosta huolimatta, on tilanteita, jossa varusmiehen on turvauduttuva yksityiseen terveydenhuoltoon, pystyäkseen jatkamaan palvelusta. Osalla varusmiehistä on mahdollisuus saada tukea vanhemmilta tai löytyy säästöjä, kun taas joidenkin kohdalla vaihtoehtona on laina tai sairauden/vamman hoitamatta jättäminen.

Haluamme nostaa esiin, myös varusteiden puutteellisuuden ja riittämättömyyden erityisesti talviolosuhteissa. Pysyäkseen terveenä ja palveluskykyisenä on varusmiesten toisinaan turvauduttava omiin lisävarusteisiin. Tämä lisää eriarvoisuutta, koska kaikilla ei ole mahdollisuutta hankkia tarvittavia varusteita, kuten alusvaate kerrastoja. Päivärahat eivät riitä sellaisiin hankintoihin.

Keskustaa huolettaa myös puolustusvoimien rakennusten kunto, joka asettaa varusmiesten terveyden ja hengen alttiiksi paitsi palvelusaikana

myös sen jälkeen, mikäli altistumisia ja sitä kautta sairastumisia pääsee syntymään. Puolustusvoimien kiinteistöjen kuntoa ja sisäilman tilannetta tulee alkaa selvittämään järjestelmällisesti ja ongelmat pitää korjata.

Asevelvollisuus ei ole vapaaehtoistoimintaa vaan lakisääteinen velvollisuus, eikä sen pitäisi aiheuttaa taloudellista taakkaa. Terveydenhuolto tai varusteellinen pärjääminen ei myöskään saa olla kiinni varusmiehen taustoista tai asettaa varusmiehiä eriarvoiseen asemaan. Varusmiesten ei pitäisi joutua käyttämään omia säästöjä tai tukeutua vanhempiin näissä asioissa vaan se on yhteiskunnan vastuulla. Varusmiesten päivärahaa korotettiin hiljaittain viidellä sentillä. Sen riittävyyttä voi olla hyvä miettiä tämän kokonaisuuden yhteydessä.

Esitämme, että Keskusta ryhtyy ajamaan varusmiesten asioita ja puuttuu terveyteen vaikuttaviin epäkohtiin, joiden seuraukset voivat näkyä fyysisinä tai henkisinä haasteina myös pitkälle siviilielämässä ja jotka asettavat varusmiehiä eriarvoiseen asemaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta pitää aloitteessa esiin nostettuja huolia vakavina ja perusteltuina. Suomen puolustusratkaisun kivijalka on yleinen asevelvollisuus. On välttämätöntä, että järjestelmä kohtelee varusmiehiä yhdenvertaisesti sekä turvaa heidän terveytensä, jaksamisensa ja toimintakykynsä palveluksen aikana ja sen jälkeen.

Aloitteessa kuvattu eriarvoisuus varusmiesten välillä on ongelma, johon tulee puuttua. Asevelvollisuus on lakisääteinen velvollisuus, eikä sen hoitaminen saa aiheuttaa yksilölle kohtuutonta taloudellista rasitetta tai johtaa tilanteeseen, jossa palveluksen onnistuminen riippuu omista tai perheen taloudellisista resursseista.

Keskusta katsoo, että varusmiesten terveydenhuollon tulee olla kattavaa, oikea-aikaista ja laadukasta kaikissa tilanteissa. Tilanteet, joissa varusmies joutuu turvautumaan yksityiseen terveydenhuoltoon omalla kustannuksellaan voidakseen jatkaa palvelusta, eivät ole hyväksyttäviä. Terveydenhuollon toimivuutta tulee parantaa siten, että hoitoon pääsy on sujuvaa ja vastaa tarpeita kaikissa joukko-osastoissa. Lisäksi on selvitettävä korvauskäytäntöjä tilanteissa, joissa varusmies on joutunut käyttämään yksityisiä palveluita palveluskelpoisuutensa turvaamiseksi.

Keskusta korostaa, että Puolustusvoimien tulee huolehtia siitä, että kaikilla varusmiehillä on käytössään tehtävien ja olosuhteiden edellyttämät asianmukaiset varusteet kaikissa sääolosuhteissa. Erityisesti vaativissa talviolosuhteissa varustuksen riittävyys on keskeinen terveyden ja suorituskyvyn kannalta. Varusmiesten ei pidä joutua täydentämään perusvarustustaan omalla kustannuksellaan pärjätäkseen palveluksessa.

Puolustusvoimien kiinteistöjen kuntoon ja sisäilmaongelmiin tulee suhtautua vakavasti. Keskusta katsoo, että kasarmien ja muiden palvelusympäristöjen kuntoa on seurattava järjestelmällisesti ja havaitut ongelmat on korjattava viivytyksettä. Terveelliset ja turvalliset olosuhteet ovat perusedellytys palveluksen suorittamiselle.

Varusmiesten toimeentuloa on perusteltua tarkastella kokonaisuutena. Päivärahan taso ja sen riittävyys arjen välttämättömiin menoihin on syytä arvioida uudelleen, jotta varusmiehillä on tosiasialliset edellytykset selviytyä palvelusajasta ilman taloudellista ahdinkoa. Keskusta pitää perusteltuna asettaa tavoitteeksi asepalvelusta suorittavien päivärahan tason merkittävä korotus nykyisestä puolustusministeriön määrärahojen noustessa tulevina vuosina.

Keskusta esittää, että aloitteessa esiin nostetut epäkohdat huomioidaan ja niiden korjaamiseksi ryhdytään toimenpiteisiin. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista selvitystä varusmiesten terveydenhuollon toimivuudesta, varustuksen riittävyydestä, palvelusolosuhteista sekä toimeentulosta. Tavoitteena tulee olla järjestelmä, joka turvaa varusmiesten yhdenvertaisuuden, hyvinvoinnin ja palveluskyvyn kaikissa tilanteissa.

Takaisin sisällysluetteloon

61. Keskustan Helsingin piiri: Luonnonsuojelua ja turvallisuutta yhdistettävä itärajalla

Keskustan Helsingin piiri esittää, että osa EU:n itärajalle suunnitellusta lisärahoituksesta ohjataan luonnonesteiden ennallistamiseen ja suojeluun. Ennallistamalla esimerkiksi soita sekä poistamalla tarpeettomia metsäteitä vahvistetaan Suomen maanpuolustusta, vaikeutetaan laitonta maahantuloa ja edistetään luonnon monimuotoisuutta sekä hiilinielujen säilymistä.

Luonnonesteet - kuten suot ja tiheät metsät - ovat historiallisesti osoittautuneet tehokkaiksi puolustuksellisiksi tekijöiksi, kuten Pripetin soilla, Raatteentiellä ja Laatokan raja-alueilla on nähty. Näiden arvo on tunnustettava myös nykyisessä turvallisuustilanteessa.

Esitämme, että ennallistamistoimet aloitetaan paikallisilla pilottihankkeilla valtion omistamilla mailla, jotta kokemuksia saadaan nopeasti ja kustannustehokkaasti. Samalla edistetään Itä-Suomen työllisyyttä ja pidetään rajaseudut elinvoimaisina.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskusta katsoo, ettei luonnon ennallistamisella ole yhteyttä kovan turvallisuuden kysymykseen.

Keskustan puoluekokouksen mukaan luonnon ennallistamista tulee edistää tavalla, joka on oikeudenmukainen, kustannustehokas ja hyväksyttävä paikallisesti. Itä-Suomessa maa- ja metsätalous muodostavat merkittävän osan alueen elinkeinorakennetta, työllisyyttä ja huoltovarmuutta. Näin ollen ennallistamistoimet eivät saa vaarantaa maa- ja metsätalouden kannattavan harjoittamisen toimintaedellytyksiä.

Keskusta korostaa, että ennallistamistoimet on kohdennettava ensisijaisesti alueille, joilla ne tuottavat suurimman luontohyödyn ilman merkittäviä haittoja elinkeinoille. Ennallistamisessa on turvattava maanomistajien omistusoikeus ja taloudelliset menetykset on korvattava täysimääräisesti maan- ja metsänomistajille.

Keskusta katsoo, että ennallistamista ei tule nähdä ratkaisuna rajaturvallisuuden kysymyksiin.

62. Keskustan Tervakaupungin paikallisyhdistys: Julkinen paikkatieto tarkempaan harkintaan

Orpon hallitus käynnisti hallitusohjelman mukaisesti hankkeen, jossa arvioidaan julkisen paikkatiedon turvallisuuspoliittista ulottuvuutta siten, että paikkatiedon julkisuutta voidaan rajoittaa.

Mitään ei kuitenkaan ole tapahtunut.

Suomalainen yhteiskuntajärjestelmä perustuu demokratiaan ja avoimuuteen. Niin sen tulee olla jatkossakin. Mutta yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeän paikkatiedon avoin jakaminen erilaisissa karttapalveluissa ja muissa asiakirjoissa ei ole pois demokratialta. Liian avoin tieto mahdollistaan liian helpon vahingonteon sellaisille tahoille, jotka haluavat häiritä yhteiskuntarauhaa.

Esitämme, että Keskusta osaltaan nopeuttaa kansakunnan toiminnan kannalta kriittisen tiedon tarkempaa salaamista ja luonnostelee oman mallin, jossa vastuutetaan kuntia ja maakuntaliittoja tähän toimeen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Paikkatietojen saatavuus on digitalisaation myötä kasvanut merkittävästi, mikä on tuonut hyötyjä viranomaisille, yrityksille ja kansalaisille. Samalla on tärkeää tunnistaa, että osa paikkatiedoista voi muodostaa turvallisuusriskin, jos tietoa hyödynnetään yhteiskuntaa vahingoittaviin tarkoituksiin.

Valtiovarainministeriö on asettanut työryhmän arvioimaan kriittisen infrastruktuurin tietojen avointa jakamista. Hankkeen tavoitteena on edistää kansallista turvallisuutta sekä vastuullista tietopolitiikkaa. Hankkeen toimikausi on 31.8.2026 saakka.

Keskusta seuraa tarkkaan hankkeen etenemistä ja pitää välttämättömänä, että arviointityön pohjalta tehdään tarvittavat päätökset kriittisen paikkatie-

Takaisin sisällysluetteloon

don suojaamiseksi. Viranomaiset, kunnat ja maakuntaliitot on kytkettävä tiiviiseen yhteistyöhön kriittisen paikkatiedon suojaamiseksi.

63. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Syyskuun kolmas päivä kansalliseksi liputuspäiväksi Urho Kekkosen ja suomalaisen ulkopolitiikan ja diplomatian kunniaksi

Urho Kekkonen oli suomalaisen diplomatian keskeinen hahmo, jonka pitkä presidenttiys (1956–1982) muovasi Suomen asemaa kansainvälisesti ja turvasi itsenäisyyden kylmän sodan jännitteissä. Kekkosen kyky rakentaa luottamusta suurvaltojen välillä sekä ylläpitää vakaata ulkopoliittista linjaa osoittavat, että taitava ja pitkäjänteinen diplomatia on kansakunnalle elintärkeää.

Suomen asema maailmassa on aina vaatinut tasapainottelua, ennakointia ja yhteistyökykyä. Merkittävät saavutukset, kuten Helsingin ETYK-kokous 1975, osoittivat, että suomalaisetkin voivat diplomatialla vaikuttaa kansainvälisesti ja edistää rauhaa. Liputuspäivä 3. syyskuuta muistuttaisi, että rauha ja turvallisuus eivät ole itsestäänselvyyksiä, vaan jatkuvan työn tulosta.

Suomen ulkopolitiikan ja diplomatian päivä tarjoaisi kansalle vuosittaisen tilaisuuden pohtia, miten pienikin valtio voi vaikuttaa maailmassa rakentavasti ja vastuullisesti. Päivä kunnioittaisi niitä, jotka ovat rakentaneet Suomen ulkopoliittista perintöä, ja vahvistaisi ymmärrystä siitä, että diplomatia on keskeinen osa kansakunnan selviytymistä ja menestystä.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittävät, että Keskustan tulee edistää syyskuun 3. päivän nimeämistä kansalliseksi liputuspäiväksi Urho Kekkosen sekä suomalaisen ulkopolitiikan ja diplomatian kunniaksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskusta kunnioittaa Urho Kekkonen keskeistä merkitystä Suomen sodanjälkeisen ulkopolitiikan rakentajana ja kansainvälisen aseman vahvistajana. Kekkosen pitkäjänteinen työ kylmän sodan aikana sekä hänen kykynsä ylläpitää luottamuksellisia suhteita eri suuntiin olivat merkittäviä tekijöitä Suomen itsenäisyyden ja liikkumatilan turvaamisessa.

Aloitteessa esiin nostettu ajatus suomalaisen diplomatian merkityksen korostamisesta on kannatettava. ETYK-kokous Helsingissä vuonna 1975 on hyvä esimerkki siitä, miten Suomi on voinut toimia aktiivisena rauhan ja yhteistyön edistäjänä kansainvälisessä politiikassa.

Keskusta pitää perusteltuna, että suomalaisen ulkopolitiikan ja diplomatian merkitystä tuodaan nykyistä vahvemmin esiin. Tietoisuuden lisääminen vahvistaa kansalaisten ymmärrystä siitä, että turvallisuus ja vakaus rakentuvat pitkäjänteisestä kansainvälisestä yhteistyöstä.

Keskusta korostaa uusien liputuspäivien osalta harkintaa ja kokonaisuuden hallintaa. Kansallisten liputuspäivien määrää ja merkitystä tulee tarkastella yhtenäisenä kokonaisuutena, jotta niiden arvo säilyy. Uusien virallisten liputuspäivien perustaminen edellyttää laajaa yhteiskunnallista keskustelua ja harkintaa.

Keskusta ei sitoudu esittämään 3. syyskuuta viralliseksi liputuspäiväksi. Sen sijaan Keskusta pitää kannatettavana, että suomalaisen diplomatian ja ulkopolitiikan merkitystä tuodaan esiin muilla tavoin, esimerkiksi lisäämällä teemaan liittyvää viestintää, opetusta ja yhteiskunnallista keskustelua sekä hyödyntämällä olemassa olevia merkkipäiviä.

64. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomen tunnustettava Holodomor kansanmurhaksi

Holodomor (”nälkään tappaminen” ukrainaksi) oli vuosina 1932–1933 Neuvostoliiton johdon, erityisesti Stalinin hallinnon, suunnittelema nälänhätä, jossa miljoonia ukrainalaisia kuoli. Toimet kohdistuivat nimenomaan ukrainalaisiin, ja niiden tarkoituksena oli murentaa kansallinen identiteetti ja estää itsenäisyyspyrkimykset.

Takaisin sisällysluetteloon

Vuoteen 2025 mennessä yli 30 maata, kuten Viro, Latvia, Liettua, Puola, Kanada ja Saksa, ovat virallisesti tunnustaneet Holodomorin kansanmurhaksi. Myös Euroopan parlamentti on todennut Holodomorin ”kamalaksi rikokseksi neuvostohallinnon aiheuttamana”.

Tunnustaminen olisi merkittävä kannanotto historiallista oikeudenmukaisuutta puolustavalle ja totalitaarisia rikoksia vastustavalle politiikalle. Samalla se vahvistaisi Suomen moraalista ja poliittista tukea Ukrainalle Venäjän jatkuvan hyökkäyssodan keskellä.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta edistää Holodomorin tunnustamista kansanmurhaksi ja ottaa aktiivisen linjan historiallisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta pitää tärkeänä historiallisten vääryyksien tunnistamista ja tuomitsemista. Ukrainassa vuosina 1932–1933 tapahtunut nälänhätä, Holodomor, oli seurausta Neuvostoliiton johdon politiikasta ja se aiheutti miljoonien ukrainalaisten kuoleman sekä syvää inhimillistä kärsimystä.

Keskusta tunnistaa aloitteessa esitetyn näkemyksen siitä, että Holodomorin arviointi kansanmurhana on monissa maissa saanut virallisen tunnustuksen, ja että kysymys liittyy laajempaan historiallisen oikeudenmukaisuuden ja totalitaaristen rikosten käsittelyyn. Myös Euroopan parlamentti on ottanut asiaan kantaa tuomitsemalla Holodomorin vakavana rikoksena.

Keskusta pitää tärkeänä, että Suomi osallistuu aktiivisesti keskusteluun totalitaaristen järjestelmien rikoksista ja niiden muistamisesta. Suomen vakiintunut linja kuitenkin on, ettei Suomi jälkikäteen tee virallisia kannanottoja historian tapahtumista.

Eduskunnan Ukraina-ystävyysryhmä, kaikkien eduskuntaryhmien puheenjohtajat ja 164 kansanedustajaa allekirjoittivat marraskuussa 2023 kannanoton, jossa tuomittiin teot ja katsottiin, että Holodomoria on perusteltua pitää Stalinin hallinnon Ukrainan kansaan kohdistamana kansanmurhana ja tunnustaa sellaiseksi.

Takaisin sisällysluetteloon

Talous- ja veropolitiikka

65. Keskustan Hauhon paikallisyhdistys: Vesihuolto on kriittistä infrastruktuuria – rahoitusvastuu kuuluu myös valtiolle

66. Keskustan Iin kunnallisjärjestö: Syntyvyyden kääntäminen kasvuun perheverotuksella ja avioliittoja vahvistavilla toimilla

67. Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Ensiasunnon varainsiirtoverovapaus palautettava

68. Keskustan Heinälahden paikallisyhdistys: Asuntojen ja infran kunnossapitoon huomioita talouden toimissa

69. Lapin Keskustanuoret: Omakotitalojen vapautus nuorille perheille kiinteistöveron voimalla

70. Keskustan Eurajoen kunnallisjärjestö: Tiehoitokunnille laajempi mahdollisuus hakeutua arvonlisäverovelvollisiksi

71. Keskustan Forssan kunnallisjärjestö, Keskustan Humppilan paikallisyhdistys, Keskustan Jokioisten kunnallisjärjestö, Keskustan Tammelan kuntayhdistys ja Keskustan Ypäjän kuntayhdistys: Yksityisteiden hoitotyöt vapautettava arvonlisäverosta

72. Keskustan Tampereen kunnallisjärjestö: Puoluekokousaloite yksityisteiden maksaman arvonlisäveron poistosta

73. Pirkanmaan Keskustanuoret: Reserviläistoimintaan hankittavat varusteet sidottava alennettuun arvonlisäverokantaan

74. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Lapsivähennyksen merkittävä korottaminen työtuloista

75. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Vapaaehtoinen perheverotus työn ja lapsitoiveiden tueksi

76. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Selvitys kevennetyn tuloverotuksen käyttöönotosta aloittaville maatalousyrittäjille

77. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Selvitys kotiseutuveron käyttöönotosta Suomessa

78. Keskustan Espoon kuntayhdistys: Jalostavan teollisuuden sijoittuminen kohdistettava uusiutuvan energian vahvoille alueille

79. Keskustan Karstulan kuntayhdistys: Yhteisöverotuksen muutos

80. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Viron verotusmalli käyttöön

81. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Yritysten perintövero tulee poistaa esim. sukupolvenvaihdostilanteissa

82. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Perintövero pois maa- ja metsätiloilta

83. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Verokannustimia sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi

84. Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys: Perintöveroa on uudistettava

85. Keskustan Kittilän kunnallisjärjestö: Asuntolainan korkovähennys takaisin lapsiperheille

86. Keskustan Lahden kuntayhdistys: Päätösten pitkän aikavälin vertailevat kokonaisvaikutusarvioinnit hallitusohjelmaan

87.... Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Metsien perintövero tulee poistaa

88. Keskustan Norin paikallisyhdistys ja Keskustan Kainasto Hangaskylän paikallisyhdistys: Eläketulovero eriarvoistavana poistettava

89. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Suomeen tarvitaan mittava verouudistus

90. Keskustan Oriveden kuntayhdistys: Verotusta on muutettava lähitulevaisuudessa, koska tekoäly vie työpaikat

91. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Talkoolaisten kilometrikorvausten ilmoittaminen tulorekisteriin vapaaehtoiseksi

92. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: 5 sentin kolikoista luovuttava

93. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Energiankulutusvero (datakeskuksille työeläkkeitä varten)

94. Keskustan Petäjäveden kuntayhdistys: Perintö- ja lahjaverolain (PerVL 12.7.1940/378) muuttaminen siten, että sisarusten lapset rinnastettaisiin perintö- ja lahjaverotuksessa omiin lapsiin

95. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Keskustan veropolitiikassa oltava arvopohja

96. Suomen Keskustanuoret: Keskustan sitouduttava oikeudenmukaiseen tulevaisuuslupaukseen

97.Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Kotitalousvähennyksen palauttaminen aiemmalle tasolle

98. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Kotitalousvähennys palautettava edellisvuosien tasolle

99. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Kotitalousvähennys tulee muuttaa kotitalouskohtaiseksi

100. Keskustan Ylöjärven Kunnallisjärjestö: Turisteveron (matkailijamaksun) käyttöönoton edistäminen Suomessa

101. Keskustanaisten Tarvon osasto: Krääsäveron käyttöönotto kestävän kulutuksen ja reilun kilpailun edistämiseksi

102. Keskustan Kouvolan kunnallisjärjestö: Kiinalai-

Takaisin sisällysluetteloon

selle krääsälle loppu

103. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Halpatuotanto tekee luonnosta kertakäyttöistä

104. Keskustanuorten Oulun osasto ja Oulun Keskustaopiskelijat: Lemmikkivero osaksi perhepoliittista kokonaisuutta

105. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomen edistettävä Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistä päihdeveropolitiikkaa

106. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Suomen tulee pyrkiä eroon kirjojen arvonlisäverosta

107. Keskustan Pielisjoen paikallisyhdistys: Pääomatuloverotuksen uudistus

109. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Varainsiirtovero poistettava!

110. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Erillinen, kohdennettu vero puolustusmenojen kattamiseksi

112. Keskustan Konneveden kuntayhdistys: Lainsäädäntöä esitetään muutettavaksi niin, että pakkolunastustapauksissa luovutaan metsävähennyksen tulouttamisvelvollisuudesta

65. Keskustan Hauhon paikallisyhdistys: Vesihuolto on kriittistä infrastruktuuria – rahoitusvastuu kuuluu myös valtiolle

Valtion on kannettava vastuunsa vesihuollon saneerausvelan hallitussa purkamisessa. Vesihuolto on perusinfrastruktuuria ja osa huoltovarmuutta – aivan kuten tiet, rautatiet ja sähköverkot. Siksi myös Rahoitusvastuun on jakauduttava laajemmin kuin vain kuntien ja vesihuoltolaitosten asiakasmaksujen varaan. Ilman valtion osallistumista saneerausvelka kasvaa hallitsemattomasti, ja seuraukset näkyvät väistämättä koko Suomessa.

Vesihuolto on yksi yhteiskunnan tärkeimmistä peruspalveluista ja osa huoltovarmuutta. 1960–1980 luvuilla rakennettu vesijohto- ja viemäriverkosto on tullut tai tulossa käyttöikänsä päähän. Vesihuollon saneerausvelka kasvaa vuosi vuodelta, koska investointitaso ei vastaa todellista korjaustarvetta.

Vuonna 2023 RIL ry (Rakennusinsinöörit- ja arkkitehdit) julkaisi ROTI-raportin (Rakennetun omaisuuden tila raportti), jonka mukaan arvio vesihuollon vuotuisesta kokonaisinvestointitarpeesta vuoteen 2040 asti on 777 miljoonaa euroa vuodessa. Tällä hetkellä investointitaso on noin 400 miljoonaa euroa vuodessa.

Vuoden 2026 alussa voimaan tullut uusi vesihuoltolaki kiristää vesihuoltolaitosten velvoitteita. Se edellyttää entistä suunnitelmallisempaan omaisuudenhallintaan, riskien tunnistamista ja ennakoivaa kunnossapitoa.

Laki tunnistaa vesihuollon saneerausvelan, mutta jättää ratkaisematta keskeisimmän kysymyksen: rahoituksen. Vesihuoltomaksujen tulisi kattaa myös investoinnit ja saneeraukset, mutta kuinka paljon yksittäisen asiakkaan maksuja voidaan nostaa? Pelkkä asiakasmaksujen korottaminen ei ole kestävä eikä alueellisesti oikeudenmukainen ratkaisu.

Erityisesti pienissä ja taloudellisesti haastavissa kunnissa kustannuspaine kohdistuu suoraan asukkaisiin ja yrityksiin, mikä heikentää alueiden elinvoimaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Valtiolla on edessään mittava miljardien eurojen valtiontalouden tervehdyttämisurakka. Valtiolla ei ole edellytyksiä ottaa rahoitusvastuulleen kuntien ja kunnallisten yhtiöiden omistamaa infran korjaamista.

Muutos kohtelisi myös eriarvoisesti niitä kuntia, joissa kunnallinen infra on pidetty hyvässä kunnossa ja vesihuollon vaatimat korjaukset toteutettu oikea-aikaisesti, jos valtio ryhtyisi maksamaan kaikkien suomalaisten piikkiin sellaisen kunnallisen infran ylläpidon, johon on päästetty syntymään vuosien saatossa suuri korjausvelka.

Kunnallisen infran rahoitusvastuun siirtäminen valtiolle loisi myös tulevaisuutta ajatellen kannustinongelman, jossa kunnan ei kannattaisi enää itse huolehtia omistamansa infran kunnosta, koska tiedettäisiin, että valtio tulee laittamaan paikat kuntoon siinä vaiheessa, kun korjausvelka on kasvanut riittävän suureksi. Kunnalliseen itsehallintoon kuuluu paitsi oikeuksia niin myös velvollisuuksia.

Takaisin sisällysluetteloon

66. Keskustan Iin kunnallisjärjestö: Syntyvyyden kääntäminen kasvuun perheverotuksella ja avioliittoja vahvistavilla toimilla

1. Lähtökohta: Syntyvyyden kääntäminen kasvuun

Suomen syntyvyys on laskenut pitkään, ja kehitys vaarantaa hyvinvointivaltion rahoituspohjan sekä työvoiman saatavuuden ja kansallisen turvallisuuden. Tämän aloitteen päätavoite on kääntää syntyvyys kasvuun vahvistamalla perheiden taloudellista turvaa ja tukemalla perheen ja avioliittojen perustamista.

2. Kansainvälisiä esimerkkejä

Ranskassa perheverotus keventää monilapsisten perheiden verotaakkaa. Unkarissa perheille on kehitetty verohuojennuksia, asumistukia ja monia taloudellisia kannustimia. Suomessa oli vuoteen 1975 asti käytössä avioparien yhteisverotus, jonka periaatteita voidaan edelleen soveltaa modernisoituna.

3. Tavoite

Tavoitteena on rakentaa perhemyönteinen verotus- ja tukimalli, joka:

- parantaa lapsiperheiden taloudellista asemaa
- tekee perheen perustamisesta ja kasvattamisesta helpompaa
- tukee pysyviä parisuhteita ja avioliittoja
- nostaa syntyvyyttä ja vahvistaa huoltosuhdetta

4. Ehdotetut toimenpiteet

A) Perheverotus ja lapsiperheiden taloudellinen tukeminen

- Selvitetään perheverotusmallin käyttöönotto, jossa lasten määrä keventää verotusta.
- Laajennetaan perhekohtaisia verovähennyksiä lapsiluvun mukaan.
- Suunnitellaan monilapsisille perheille kohdennettuja verohuojennuksia.
- Kehitetään lapsiperheiden asumisen tukimuotoja, kuten korkotukilainoja ja ensiasunnon tukia.
- Mahdollistetaan kertaluonteiset tuet monilapsisille perheille sekä arkea helpottavat palvelut.
- Toteutetaan kattavat vaikutusarviot ja tarvittaessa pilottialueita ennen valtakunnallista käyttöä.

B) Toimet avioliittojen määrän kasvattamiseksi

Avioliiton solmineilla pareilla on keskimäärin korkeampi lapsiluku, joten avioliittojen lisääntyminen tukee suoraan syntyvyyden nousua.

Ehdotamme:

- avioliiton solmimisen kannustamista viestinnällä
- ensiasunnon tukimalleja aviopareille
- verokannustimia avioliiton solmineille pareille
- parisuhde- ja perhevalmennuksen vahvistamista kunnissa ja järjestöissä

5. Aloite

Keskustan kunnallisjärjestö esittää, että puoluekokous päättää käynnistää valmistelun kokonaisuudesta, jonka tavoitteena on syntyvyyden kääntäminen kasvuun. Tavoite toteutetaan vahvistamalla lapsiperheiden taloutta, uudistamalla verotusta perhemyönteiseksi, tukemalla avioliittoja ja toteuttamalla esitetyt toimenpiteet osana laajaa, kokonaisvaltaista perhepolitiikan uudistusta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen siitä, että perheen perustamiseen tulee kannustaa.

Lapsiperheköyhyys on iso ongelma Suomessa. Keskustan mielestä erilaisia verotuksellisia ja sosiaaliturvaan liittyviä keinoja on syytä selvittää julkisen talouden ahtaan liikkumatilan puitteissa.

Sinänsä on hyvä tunnistaa, että tuloverotukseen sisältyy jo nyt työtulovähennyksen lapsikorotus, jolla on haluttu tukea tavallisia työssäkäyviä lapsiperheitä.

Myös verotuksen avulla tehtävät kokeilut voisivat olla paikallaan. Yksittäisten keinojen tehokkuutta on syytä selvittää ja arvioida huolellisesti ennen päätöksentekoa. Puoluekokous tunnistaa, että perheen yhteisverotukseen siirtyminen olisi suuri periaatteellinen linjamuutos suomalaiseen tulove-

Takaisin sisällysluetteloon

roverojärjestelmään, joka on yksilökohtaisuuden myötä kannustanut siihen, että perheessä molempien vanhempien kannattaa osallistua työelämään tasapuolisesti.

Perheverotuksen riskinä olisi, että varsinkin maahanmuuttajataustaisissa perheissä, joissa muutoinkin naisten työmarkkinaosallistuminen on vähäisempää, muodostuisi kannustin jäädä pysyvästi työelämän ulkopuolelle. Suomessa päinvastoin on tarve saada nostettua työllisyysastetta nykyisestään.

67. Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Ensiasunnon varainsiirtoverovapaus palautettava

Nuorten mahdollisuus päästä kiinni omistusasumiseen on heikentynyt 2000-luvulla. Jo vuosina 2006–2019 ensiasunnon ostajan keski-ikä on noussut ja ensiasunnon ostajien määrä vähentynyt. Kehitystä on heikentänyt entisestään Orpon hallituksen päätös poistaa ensiasunnon varainsiirtoverovapaus. Kertaluonteinen varainsiirtovero kasvattaa ensiasunnon ostamisen aloituskustannuksia tilanteessa, jossa säästöjä tarvitaan jo käsirahaan ja muihin kuluihin.

Vapautuksen poistaminen heikentää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. Aiemmat sukupolvet ovat voineet hyödyntää verovapautta ensiasuntoa hankkiessaan, mutta nykyisiltä nuorilta tämä mahdollisuus on viety pois samaan aikaan, kun heihin kohdistuu leikkauksia monesta muustakin suunnasta.

Omistusasuminen on keskeinen väylä varallisuuden kerryttämiseen, taloudelliseen vakauteen ja alueelliseen sitoutumiseen. Ensiasunnon verovapauden palauttaminen olisi kohdennettu ja oikeudenmukainen keino helpottaa nuorten siirtymistä omistusasumiseen.

Keskustanuorten Nurmijärven osasto esittää, että ensiasunnon varainsiirtoverovapaus palautetaan, jotta tulevillakin sukupolvilla olisi mahdollisuus tavoitella omistusasumista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen, sillä huomiolla, että tässä suhdannetilanteessa asuntokauppaa tulisi vauhdittaa sillä, että määräaikaisesti poistettaisiin varainsiirtovero asunto- ja kiinteistökaupoista yleisemminkin.

Ensiasunnon ostajien osalta varainsiirtoveron vapaus voisi olla pysyvästi poistettu, jos julkisen talouden tiukka liikkumatila tämän mahdollistaa. Lisäksi keskusta yhdistäisi kustannusneutraalilla tavalla kiinteistöjen ja rakennusten sekä asuntoosakkeiden ja kiinteistöyhtiöiden varainsiirtoverokannat, jotta omakotitalojen sekä rivi- ja kerrostalojen varainsiirtovero olisi yhdenmukainen.

68. Keskustan Heinälahden paikallisyhdistys: Asuntojen ja infran kunnossapitoon huomioita talouden toimissa

Suomen perustuslain mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.

Harvaan asuttujen alueiden haasteita on tuotu esiin monissa puheenvuoroissa, kuten palveluiden huono saavutettavuus ja väestön ikääntyminen ja asutuksen väheneminen maaseudulla. Kiinteistöjen arvon alentuminen, asuntojen kunnossapitoon tarvittavan rahoituksen saannin vaikeus tai asuntolainan saamisen vaikeutuminen, jos haluaa hankkia asunnon kuntakeskusten ulkopuolelta, ovat tulleet uusina ilmiöinä keskusteluun.

Kotona mahdollisen pitkään asumisen mahdollistavalle tuelle on tarvetta. Liikuntaesteisten kotona pärjäämiseen tarvittavien muutostöiden rahoitus, korkotukilaina tai edes kunnollinen kotitalousvähennys tarvitsee kehittämistä, koska esimerkiksi pienetkin korjaustyöt kuten esim. oviaukkojen suurentaminen pesutiloihin mahdollistaisi rollaattorilla tai pyörätuolilla liikkuvien itsenäistä toimintakykyä mahdollisimman pitkään.

Työmatkojen pituuden kasvaminen omalta alueelta työpaikkojen puuttumisen ja palvelujen karkaamisen vuoksi korostaa teiden kunnon heikentymisen haittoja. Maaseudulla toimivien yritysten osal-

ta ongelmat toiminnan rahoituksen saatavuuteen ovat kasvun este.

Heinälahden paikallisyhdistys esittääkin, että ettei enää heikennettäisi talouskasvun elpymisen edellytyksiä alueilla, vaan tuotaisiin asuttujen asuntojen ja infran kunnossa pitoon keinoja lisää. Julkisen talouden ja rahoituslaitosten tulisi yhdessä miettiä keinot tilanteen parantamiseen.

Ikääntyvässä maakunnassa tarvitaan lähipalveluita.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja arvioi samalla laajemminkin tarvetta asuntopolitiikan uudistamiselle.

Keskusta on valmis toteuttamaan asuntopolitiikan voimallisen uudistuksen, jossa painopistettä siirretään ihmisten itse omistamissa kodeissa asumisen mahdollistamiseen.

Keskusta lopettaisi asteittain yleisten vuokra-asuntojen rakentamisen valtiontakaukset ja myös niiden vuotuiset korkotukivaltuudet. Jatkossa tukea vuokra-asumiseen myönnettäisiin vain erityisryhmärakentamiseen (opiskelijat, vammaiset, ikäihmiset) ja asuntotuotannon merkittävimmät panokset suunnataan omistusasumiseen.

Tällä tavoin annetaan ihmisille mahdollisuus asumishaaveiden toteuttamiseen ja saadaan käyntiin merkittävä pientalorakentaminen.

Tarvittaessa suhdannetoimenpiteenä voidaan toteuttaa ns. välimallin vuokra-asumista, kuten toimittiin finanssikriisin aikaan, jossa asumista koskevat rajoitteet ovat lievemmät, eivätkä johda samalla tavoin asuinalueiden eriytymiskehitykseen kuin pysyvät tuetun asumisen vuokratalo-alueet.

Valtion kannusteet suunnataan ensinnäkin omakotitalojen tai pientaloasuntojen rakentamiseen ja peruskorjauksiin. Tämä toteutetaan rakentamalla yhdessä pankkien kanssa malli, jossa valtiontakauksella mahdollistetaan oman kodin rakentaminen tai ostaminen. Jo budjetoitujen valtiontakausten lisäksi kohdennetaan valtion lisärahoitusta tappiovarauksina, jolla saadaan vivutettua merkittävä määrä lisää ihmisten itse omistamien kotien rakentamista.

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärät Keskusta haluaisi palauttaa pääministeri Orpon hallituksen suurta heikennystä edeltävälle tasolleen ja pitää suurena vihreenä kokoomushallituksen päätöstä heikentää kotitalousvähennystä taantuman keskellä. Lisäksi Keskusta tuplaisi yksinasuvien ja yksinhuoltajien kotitalousvähennyksen enimmäismäärän.

Lisäksi suhdannetoimenpiteenä tulee ottaa taloyhtiöille käyttöön 10 % korjausavustus (vrt. finanssikriisin malli).

Pysyvänä toimenpiteenä tulee uudistaa taloyhtiöiden perusparannuslainan takauksen ehdot, jotta sillä voidaan tarkoituksensa mukaisesti taata myös muuttotappioalueilla asunto-osakeyhtiöiden peruskorjausremontteja. Tähän oleva budjettivaltuus on budjetissa joka vuosi olemassa, mutta sitä ei käytetä toimimattoman lainsäädännön vuoksi.

69. Lapin Keskustanuoret: Omakotitalojen vapautus nuorille perheille kiinteistöveron voimalla

Esitämme kiinteistöveroon muutosta, siten että tyhjillään olevasta omakotitalosta maksettaisiin korkeampaa kiinteistöveroa. Esityksessä vaadimme omakotitaloille kiinteistöveromallia, missä omakotitaloon, jossa ei ole kenenkään vakinaista osoitetta väestörekisterissä, tällaiselle kiinteistölle luodaan uusi veroluokka, joka noudattaa liikekiinteistön verotuslogiikkaa. Tällöin kunnat voisivat itse määritellä kiinteistöveron osuuden riippuen kunnan omasta tilanteesta.

Tällä muutoksella esimerkiksi omakotitalot maaseudulla tulisivat myyntiin tai vuokralle taloa vaille oleville henkilöille maaseudulla, eivätkä olisi tyhjillään tai minimaalisessa käytössä vapaa-ajanasuntona. Tämä muutos ei pakottaisi ketään myymään omaisuuttaan, mutta voisi vahvistaa halua myydä tai vuokrata taloa eteenpäin sitä tarvitsevalle. Mikäli talo on käyttökelvoton siitä voi nykyiseen tapaan tehdä verohallinnolle ilmoituksen, jolloin kiinteistöveroon tulee muutos.

Takaisin sisällysluetteloon

Haluammehan pitää maakuntien maaseudut asuttuina, emmekä autioituneiden ja ränsistyneiden talojen tyyssijana. Monessa maakunnassa ollaan tilanteessa, että uusien talojen rakentaminen ei ole taloudellisesti järkevä ratkaisu, talon valmistumisen jälkeisen välittömän arvonmenetyksen takia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloitteen esittämä muutos johtaisi tilanteeseen, jossa monen kiinteistön omistajan verotus moninkertaistuisi ilman, että hänellä on todellista mahdollisuutta saada kiinteistöään kaupaksi järkevällä hinnalla, koska realiteetti on, että kaikille tyhjänä oleville maaseutukiinteistöille ei löydy pysyviä asukkaita.

Keskusta tukisi mieluummin omakotitaloissa asuvia perheitä aloitevastauksissa (Keskustan Heinälahden paikallisyhdistys: Asuntojen ja infran kunnossapitoon huomioita talouden toimissa ja Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Ensiasunnon varainsiirtoverovapaus palautettava) mainituilla keinoilla.

70.Keskustan Eurajoen kunnallisjärjestö: Tiehoitokunnille laajempi mahdollisuus hakeutua arvonlisäverovelvollisiksi

Puoluekokous päättää, että Keskusta edistää lainsäädäntömuutosta, joka mahdollistaa tiehoitokunnille vapaaehtoisen hakeutumisen arvonlisäverovelvollisiksi ilman liiketoiminnan muodollista edellytystä. Tämä antaisi tiehoitokunnille oikeuden vähentää hankintoihinsa sisältyvän arvonlisäveron ja parantaisi niiden taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Yksityisteiden kunnossapito on maaseudun elinvoiman ja saavutettavuuden kannalta välttämätöntä. Tiehoitokunnat vastaavat teiden aurauksesta, kunnostuksesta ja muista kunnossapitotöistä, mutta eivät nykyisin voi vähentää hankintoihinsa sisältyvää arvonlisäveroa, jos niiden toimintaa ei katsota liiketoiminnaksi.

Tiehoitokunta voi hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi vain, jos se harjoittaa liiketoimintaa, kuten tien maksullista käyttöä ulkopuolisille. Tienpidon ja kustannusten jakamista osakkaiden kesken ei kuitenkaan pidetä liiketoimintana, mikä sulkee suurimman osan tiehoitokunnista vähennysoikeuden ulkopuolelle.

Kustannukset ovat nousseet esimerkiksi arvonlisäverokannan nousun vuoksi, kun taas yksityistieavustukset eivät ole kasvaneet vastaavasti. Tämä heikentää tiehoitokuntien mahdollisuuksia hoitaa tehtäväänsä yhteiseksi hyväksi.

Lainsäädäntöä tulee uudistaa siten, että tiehoitokunnat voivat halutessaan hakeutua arvonlisäverovelvollisiksi ja saada ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähennettyä. Tämä toisi verokohteluun oikeudenmukaisuutta ja tukisi maaseudun saavutettavuutta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous ymmärtää sinänsä aloitteen tavoitteet ja perustelut. Yksityisteiden kunnossapitäminen on tärkeä osa koko Suomen huoltovarmuutta sekä edellytys haja-asutusalueiden elinkeinojen ylläpitämiselle ja kehittämiselle.

Yksityisteiden alv-velvollisuudesta on tehty Keskustan puoluekokoukselle aloitteita aiempinakin vuosina. Arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavaran ja palvelun myynnistä. Verotuskäytännössä liiketoiminnan muodossa tapahtuvana pidetään ansiotarkoituksessa tapahtuvaa, jatkuvaa, ulospäin suuntautuvaa ja itsenäistä toimintaa, johon sisältyy tavanomainen yrittäjäriski. Muun muassa vähäinen toiminta on rajattu hallinnollisista syistä verotuksen ulkopuolelle. Siksi liiketoiminnassakin vuonna 2026 alv-alaraja on asetettu 20 000 euroon vuodessa.

Arvonlisäverotusta koskevien yleisten periaatteiden ja verotuskäytännön mukaan yksityistien ylläpitoon velvolliset tiekunnat eivät harjoita toimintaansa liiketoiminnan muodossa, joten tiekun-

ta ei voi olla alv-velvollinen ja saada vähennyksiä. Tiekunnat rinnastetaan arvonlisäverotuksessa lopulliseen kuluttajaan. Tiekunnan osakkailta perittävät hoitomaksut on katsottu heidän väliseksi kustannustenjaokseen. Koska verottajan näkemyksen mukaan kyse ei ole liiketoiminnasta, joutuu tiekunta hankkimaan toiminnassaan tarvitsemansa tavarat ja palvelut verolliseen hintaan ilman alv-vähennysoikeutta.

Arvonlisäverotuksessa sovellettavan veropohjan laajuudesta on säädetty Suomea sitovasti neuvoston arvonlisäverodirektiivissä (2006/112/EY). Yksityisten tiekuntien harjoittaman tienpidon osalta Suomessa omaksuttu arvonlisäverolain tulkintakäytäntö ei puoluehallituksen käsityksen mukaan poikkea direktiivin sääntelystä eikä sen soveltamiskäytännöstä. Tiekuntia koskevan palautusjärjestelmän luominen tai esimerkiksi yksityisteiden tienhoitopalveluiden ja materiaalien vapauttaminen arvonlisäverosta ei ole arvonlisädirektiivin mukaan mahdollista.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että Suomen kansantaloudelle ja huoltovarmuudelle tärkeiden yksityisteiden kunnossapitovastuuta ei sysätä kokonaan tieosakkaille. On myös valitettavaa, että aina kun Keskusta on oppositiossa, yksityisteiden perusparannukseen tarkoitettuja valtionavustuksia on leikattu huomattavasti. Tiekunnat ansaitsevat nykyistä enemmän tukea toiminnalleen, mutta se pitää tapahtua muulla tavalla kuin arvonlisäverotuksen avulla.

Yksityisteiden yllä- ja kunnossapitämisestä huolehtiminen on tulevaisuudessakin oleellinen osa keskustalaista liikennepolitiikkaa.

71. Keskustan Forssan kunnallisjärjestö, Keskustan Humppilan paikallisyhdistys, Keskustan Jokioisten kunnallisjärjestö, Keskustan Tammelan kuntayhdistys ja Keskustan Ypäjän kuntayhdistys: Yksityisteiden hoitotyöt vapautettava arvonlisäverosta

Suomessa on noin 370 000 kilometriä yksityisteitä, mikä kattaa noin 80 prosenttia koko tieverkostosta. Yksityisteiden varrella asuu noin puoli miljoonaa suomalaista, ja niillä on arviolta kaksi miljoonaa käyttäjää. Yksityistieverkosto on elintärkeä haja-asutusalueiden asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätaloudelle. Yksityisteiltä lähtee päivittäin noin 4 000 puurekkaa, mikä korostaa niiden merkitystä kansantaloudelle ja vientituloille.

Vaikka yksityistiet ovat toiminnaltaan arvonlisäverottomia, tiekunnat joutuvat maksamaan urakoitsijoiden tekemistä kunnossapito- ja hoitotöistä 25,5 prosentin arvonlisäveron. Tämä heikentää merkittävästi tiekuntien taloudellisia mahdollisuuksia huolehtia teiden asianmukaisesta kunnossapidosta.

Arvonlisäveron poistaminen yksityisteiden hoitotöistä toisi käytännössä noin 25 prosenttia lisää resursseja teiden kunnossapitoon ilman lisäkustannuksia tiekunnille tai valtionhallinnon raskaita tukijärjestelmiä. Ratkaisu parantaisi yksityisteiden kuntoa ja käytettävyyttä koko maassa.

Hyväkuntoinen yksityistieverkosto vahvistaa huoltovarmuutta, kokonaisturvallisuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Se turvaa myös maaseudun asuttavuutta ja yritystoiminnan jatkuvuutta.

Me allekirjoittaneet esitämme, että puoluekokous:

1. Edellyttää, että Suomen Keskusta ryhtyy ajamaan lainsäädäntömuutosta, jolla yksityisteiden kunnossapito- ja hoitotyöt vapautetaan arvonlisäverosta.

2. Vaatii hallitukselta pikaisia toimia tiekuntien arvonlisäverorasituksen poistamiseksi.

3. Korostaa yksityisteiden merkitystä osana kansallista huoltovarmuutta, kokonaisturvallisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Yksityisteiden hoitotöiden vapauttaminen arvonlisäverosta on konkreettinen ja vaikuttava keino vahvistaa maaseudun elinvoimaa sekä koko Suomen toimivaa infrastruktuuria.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, ja viittaa Keskustan Eurajoen kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 70) antamaansa vastaukseen.

Takaisin sisällysluetteloon

72. Keskustan Tampereen kunnallisjärjestö: Puoluekokousaloite yksityisteiden maksaman arvonlisäveron poistosta

Suomessa yksityisteiden kunnossapito ja perusparannukset rahoitetaan pääosin tiekuntien sekä yksityisten maanomistajien varoista. Tiekunnat joutuvat maksamaan arvonlisäveroa (ALV) kaikista kunnossapitoon liittyvistä palveluista ja tarvikkeista – kuten sorasta, aurauksesta ja lanauksesta – mikä kasvattaa kustannuksia merkittävästi, vaikka kyse on välttämättömästä infrastruktuurista, joka palvelee asukkaita, elinkeinoja ja koko yhteiskuntaa.

Yksityistiet ovat keskeisiä maaseudun asuttavuuden, elinkeinojen ja huoltovarmuuden kannalta. Arvonlisäveron poistaminen kunnossapidosta keventäisi tiekuntien ja maanomistajien taloudellista taakkaa, loisi tasapuolisuutta julkisiin teihin nähden ja vahvistaisi maaseudun elinvoimaisuutta ilman merkittävää vaikutusta valtiontalouteen.

Kunnioittavasti esitämme Keskustan puoluekokoukselle, että puolue yhtyy aloitteeseemme ja ryhtyy toimenpiteisiin yksityisteiden kunnossapitoon liittyvien palveluiden ja tarvikkeiden arvonlisäveron poistamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, ja viittaa Keskustan Eurajoen kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 70) antamaansa vastaukseen.

73. Pirkanmaan Keskustanuoret: Reserviläistoimintaan hankittavat varusteet sidottava alennettuun arvonlisäverokantaan

Suomen puolustus nojaa laajasti koulutettuun reserviin, jonka toimintakyky ja varustautuminen ovat keskeinen osa maanpuolustuksen uskottavuutta. Tällä hetkellä reserviläiset joutuvat maksamaan itse hankkimistaan, sotilaalliseen käyttöön tarkoitetuista varusteista täyden 25,5 prosentin arvonlisäveron. Tämä koskee varusteita, joita käytetään reserviläistoiminnassa, vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa, harjoittelussa sekä kertausharjoituksissa.

Reserviläistoiminnan yleishyödyllisen ja koko yhteiskuntaa palvelevan luonteen vuoksi reserviläisten omakustanteiset materiaalihankinnat tulisi siirtää alennettuun 10 prosentin arvonlisäverokantaan. Alennettu verokanta koskisi ainoastaan varusteita, jotka on tarkoitettu ensisijaisesti maanpuolustukseen, sotilaalliseen harjoitteluun tai reserviläistoimintaan. Varusteet voitaisiin rajata puolustusvoimien ja reserviläisjärjestöjen yhdessä ylläpitämän, selkeän ja ajantasaisen listan avulla.

Kyseinen ratkaisu olisi kustannustehokas tapa vahvistaa Suomen puolustuskykyä. Varusteiden hankinta tapahtuisi omakustanteisesti reserviläisten, järjestöjen ja varusmiesten toimesta, eikä se edellyttäisi merkittäviä lisähankintoja puolustusbudjetista. Yhteiskunnan rooli rajoittuisi verotukselliseen kannustimeen, joka tukisi jo olemassa olevaa maanpuolustustahtoa ja vapaaehtoista toimintaa.

Lisäksi itse hankitut varusteet parantavat puolustuskykyä myös käytännön tasolla. Kun reserviläiset voivat hankkia omiin tarpeisiinsa ja kehon mittoihin sopivia varusteita, he pystyvät harjoittelemaan niillä ennakkoon ja rakentamaan itselleen toimivan kokonaisuuden. Tämä lisää varusteiden käytettävyyttä, turvallisuutta ja tehokkuutta tositilanteessa sekä harjoituksissa, verrattuna tilanteeseen, jossa varusteet ovat vieraita tai harvoin käytössä.

Aloitteen toteutuessa suomalainen yhteiskunta tukisi kansalaisiaan, vahvistaisi vapaaehtoista maanpuolustusta ja parantaisi puolustuskykyä erittäin kustannustehokkaalla tavalla. Samalla se lähettäisi vahvan viestin siitä, että reserviläisten omaa panosta ja vastuunkantoa arvostetaan.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta edistää reserviläistoimintaan, vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, harjoitteluun ja kertausharjoituksiin hankittavien varusteiden siirtämistä alennettuun 10 prosentin arvonlisäverokantaan siten, että alennus koskee ainoastaan puolustusvoimien ja reserviläisjärjestöjen yhdessä määrittelemiä, ensisijaisesti maanpuolustuskäyttöön tarkoitettuja varusteita.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous pitää reserviläistoimintaa tärkeänä osana Suomen maanpuolustusta, mutta toteaa, että näköpiirissä olevassa julkisen talouden tilanteessa esitetyn kaltaisille veronkevennyksille ei ole edellytyksiä, koska julkista taloutta on päinvastoin vahvistettava parlamentaarisen sopimuksen mukaisesti alustavien tietojen mukaan 8–11 miljardilla eurolla tulevalla vaalikaudella. Siinä tilanteessa, että reserviläistoimintaan kohdistettava verotuki voitaisiin katsoa osaksi puolustusmenojen kasvuuraa, voitaisiin asiaa harkita uudestaan.

Käytännössä silloinkin kyseeseen tulisi jonkinlainen jälkikäteisen verohyvityksen hakeminen, jotta verotuki kohdistuisi todella reserviläistoimintaan, eikä tuen piiriin lipuisi elämisen yleisiä kustannuksia, koska rajanveto tuotteiden ensisijaisen käyttötarkoituksen suhteen ei ole helpporajainen tehtävä.

74. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Lapsivähennyksen merkittävä korottaminen työtuloista

Suomen syntyvyys on historiallisen alhaisella tasolla, ja yhä useampi perhe kokee taloudellisen epävarmuuden esteenä lapsitoiveiden toteuttamiselle. Nykyinen verojärjestelmä ei riittävästi huomioi lapsiperheiden taloudellista vastuuta eikä palkitse työssäkäyviä vanhempia.

Lapsiperheiden arjessa:

- asuminen, ruoka ja harrastukset kallistuvat
- hoivavastuu ja työelämäpaineet kasaantuvat
- taloudellinen liikkumavara kaventuu

Työtuloihin kohdistuva lapsivähennys on suora, kannustava ja hallinnollisesti selkeä keino tukea lapsiperheitä. Se vahvistaa työn ja perheen yhteensovittamista sekä lisää lapsiperheiden ostovoimaa.

Espoon Keskusta ehdottaa, että Keskusta ryhtyy ajamaan lapsivähennyksen merkittävää korottamista työtuloista siten, että lapsiperheiden verotus kevenee nykyistä selkeämmin lasten määrän perusteella ja vahvistaakseen työssäkäyvien lapsiperheiden taloudellista asemaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen tukea lapsiperheitä ja toteaa, että työtulovähennyksen lapsikorotuksen käyttöönotto ollut perusteltu toimenpide, jota keskustakin on kannattanut. Keskusta on valmis jatkamaan lapsiperheiden verotukien edistämistä, jos se tiukka julkisen talouden tilanne huomioiden on mahdollista.

75. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Vapaaehtoinen perheverotus työn ja lapsitoiveiden tueksi

Suomen väestörakenne muuttuu ja syntyvyys on laskussa. Työelämään osallistuminen ja lapsitoiveiden toteutuminen ovat monelle perheelle haasteellisia yhdistää. Nykyinen Suomen verojärjestelmä ei riittävästi huomioi perheiden erilaisia elämäntilanteita tai palkitsee perheen perustamisesta tai huomioi lastenhoidosta aiheutuneita kuluja tai valintoja.

Monissa Euroopan maissa, kuten Ranskassa on säädetty verotusjärjestelmiä, jotka ottavat paremmin huomioon perheen ja työn yhteensovittamisen, tai nuorille kannustamaan perheen perustamiseen opiskelun aikana. Vapaaehtoinen perheverotus voi olla yksi keino vähentää perheiden verotaakkaa, tehdä työn ja lastenhoidon yhdistämisestä kannustavampaa tukea perheiden, taloudellista turvaa, vahvistaa lasten ja perheiden hyvinvointia.

Keskustan arvoihin kuuluu ihmisen kunnioittaminen, vastuullinen perhepolitiikka ja työn ja perheen tasapainon edistäminen. Vapaaehtoinen perheverotus vastaisi näihin arvoihin ja toisi konkreettisia hyötyjä suomalaisille perheille.

Espoon Keskustan kuntayhdistys esittää, että Keskusta ryhtyy valmistelemaan ja ajamaan verotusjärjestelmän uudistusta, jonka tavoitteena on ottaa käyttöön vapaaehtoinen perheverotusmalli. Tämä sisältää mahdollisuuden verotuksen progressiivi-

Takaisin sisällysluetteloon

suuden lieventämiseen lasten määrän mukaan tai hoivavastuun perusteella siten, että perheet voivat aktiivisesti valita perheystävällisemmän verokohtelun tilanteensa mukaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen siitä, että perheen perustamiseen tulee kannustaa ja viittaa Keskustan Iin kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 66) antamaansa vastaukseen.

76. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Selvitys kevennetyn tuloverotuksen käyttöönotosta aloittaville maatalousyrittäjille

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret on huolissaan siitä, ettei maatalousyritysten sukupolvenvaihdoksia tapahdu riittävästi. Maatalousyritysten jatkajista on pula, eivätkä nykyiset tukimuodot yksin riitä vastaamaan tilanteen vakavuuteen. Aiemmin käytössä ollut luopumistukijärjestelmä kannusti oikea-aikaisiin sukupolvenvaihdoksiin, mutta nyt tarvitaan uusia ja vaikuttavia keinoja maatalousyrittäjyyden houkuttelevuuden vahvistamiseksi.

Yksi selvittämisen arvoinen vaihtoehto on määräaikainen kevennetty tuloverotus aloittaville maatalousyrittäjille esimerkiksi toiminnan ensimmäisten vuosien ajaksi. Tämä voisi helpottaa alkutaipaleella olevien yrittäjien taloudellista taakkaa, nopeuttaa velkojen takaisinmaksua ja parantaa mahdollisuuksia kehittää tilaa ja sen kilpailukykyä.

Kevennetty ja määräaikainen tuloverotus voisi myös kannustaa aloittavia maatalousyrittäjiä tavoittelemaan vahvempaa taloudellista tulosta jo toiminnan alkuvaiheessa sen sijaan, että verotukselliset kannustimet ohjaisivat tarpeettomiin loppuvuoden investointeihin. Näin veroratkaisu tukisi nykyistä paremmin kannattavaa ja kasvuhakuista yritystoimintaa
maataloudessa.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että selvitetään kevennetyn tuloverotuksen käyttöönoton mahdollisuudet aloittaville maatalousyrittäjille osana sukupolvenvaihdosten edistämistä ja maatalouden elinvoiman vahvistamista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, mutta tunnistaa nuorten maanviljelijöiden hankalan taloudellisen tilanteen.

Aloittavien maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien tilannetta voitaisiin helpottaa siten, että pakolliset eläkevakuutusmaksut porrastettaisiin tulojen mukaan ja aivan ensimmäisiltä vuosilta saisi nykyistä korkeamman maksuhuojennuksen.

Tässä julkisen talouden tilanteessa ei ole edellytyksiä näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa aloitteessa esitetyille veronalennuksille, koska edessä on mittava julkisen talouden sopeuttaminen. Asiaan voidaan palata, kun julkinen talous on paremmassa kunnossa. Puoluekokous kiinnittää huomiota, että myöskään verojärjestelmää ei ole tarpeellista monimutkaistaa nykyisestään.

Keskustan tavoitteena on parantaa yrittäjävähennystä. Se helpottaisi myös maa-, metsä- ja porotalouden harjoittajien tilannetta.

77. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Selvitys kotiseutuveron käyttöönotosta Suomessa

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret on huolissaan maaseudun elinvoimasta ja kuntien rahoituspohjasta. Kaupungistuminen on vienyt verotuloja pois pieniltä kunnilta, vaikka monilla kaupungeissa asuvilla on yhä vahvat siteet omaan kotiseutuunsa. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä tasaa kuntien välisiä eroja, mutta se ei mahdollista sitä, että yksilö voisi itse vaikuttaa osan verorahojensa kohdentumiseen.

Yhä useampi suomalainen elää monipaikkaista elämää ja käyttää palveluita useamman kunnan alueella. Japanissa käytössä olevan kotiseutuveromallin kokemusten mukaan veronmaksaja voi ohjata osan jo maksamistaan veroista valitsemaansa kuntaan. Vastaavan kaltaisen ratkaisun arviointi voisi Suomessa vahvistaa maaseutukuntien rahoituspohjaa, lisätä paikallista yhteisöllisyyttä ja tarjota uuden keinon huomioida monipaikkaisen elämän realiteetit.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret korostaa, että mahdollinen kotiseutuveromalli tulisi toteuttaa siten, ettei se nosta kokonaisveroastetta, vaan perustuu veron kohdentamisen mahdollistamiseen olemassa olevan veropohjan puitteissa.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomessa selvitetään mahdollisuus kotiseutuveron käyttöönottoon osana kuntien rahoitusjärjestelmän kehittämistä ja monipaikkaisen asumisen huomioimista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja pitää asian jatkoselvittämistä tarpeellisena. Samassa yhteydessä on selvitettävä kaksoiskuntalaisuuden mahdollistaminen.

78. Keskustan Espoon kuntayhdistys: Jalostavan teollisuuden sijoittuminen kohdistettava uusiutuvan energian vahvoille alueille

Keskusta rakentaa markkinaehtoista ja teknologianeutraalia siirtymää, jossa kotimainen puhdas energia, kohtuullisuus, ylisukupolvisuus, tasapainoinen luontosuhde ja alueiden elinvoima kulkevat käsi kädessä. Hajautettu energiantuotanto vahvistaa huoltovarmuutta, kriisinkestävyyttä ja omavaraisuutta. Siinä samalla on olennaista ohjata sähkön teollista käyttöä lähelle uusiutuvan sähkön tuotantoa. Espoon Keskusta esittää viittä keinoa kohdistaa kulutusta ja tuotantoa lähelle toisiaan, mikä vahvistaisi myös työpaikkojen luomista koko Suomessa.

1) Alueellisesti kohdennetut verokannusteet sähköintensiivisille jalostusinvestoinneille uusiutuvan tuotannon ydinalueilla. Veroratkaisuilla kalliit ja markkinoita rasittavat tukiratkaisut ja vahvistetaan ennakoitavaa investointiympäristöä.

2) Kotimaisten kaasujen ekosysteemi: vauhditetaan biokaasun ja synteettisen metaanin tuotantoa ja käyttöä osana alueellisia energia- ja teollisuusklustereita, mukaan lukien raskas liikenne ja työkoneet

3) Vihreä ammoniakki ruokaturvan tueksi: edistetään kotimaista lannoiteomavaraisuutta ja tuontiriippuvuuden pienentämistä vihreän ammoniakin avulla. Luodaan vihreän ammoniakin tuottamiselle valtiollinen tiekartta yhteistyössä sähköä paljon tuottavien maakuntien kanssa.

4) Kulutusjoustot ja pitkäaikaiset sähkösopimukset (PPA:t): kannustetaan teollisuutta ja datakeskuksia osallistumaan joustoon ja solmimaan sopimuksia, jotka lisäävät suomalaista uusiutuvaa tuotantoa ja pitävät sähkön hinnan kohtuullisena myös kotitalouksille.

5) Kekkosen esimerkki: ohjataan valtio-omisteiset yhtiöt ja kumppanuudet näyttämään suuntaa Urho Kekkosen perinnettä kunnioittaen, sijoittamalla sähköintensiivisiä hankkeita maakuntien Suomeen hyödyntäen alueiden vahvuuksia.

Näillä toimilla vahvistetaan koko Suomen kilpailukykyä, huoltovarmuutta ja työllisyyttä oikeudenmukaisella tavalla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että yksi Suomen keskeinen kilpailukykytekijä on pinta-ala, joka mahdollistaa sekä uusiutuvan energian tuotantoon että sen käyttöön perustuvien teollisten hankkeiden sovittamisen eri puolille Suomea.

Valtion, energian tuotantoon keskittyvien toimijoiden, energian siirtoon keskittyvien toimijoiden sekä energian käyttäjien tarpeita tulisi kuitenkin koordinoida ja yhteensovittaa nykyistä aktiivisemmin, jotta suunnitteilla olevia hankkeita saadaan toteutumaan Suomeen. Isot teolliset investoinnit edellyttävät myös johdonmukaista ja ennakoitavaa politiikkaa, jotta investointeja uskalletaan Suomeen toteuttaa.

Erityisenä haasteena itäisen Suomen tilanne, jossa maanpuolustukselliset tarpeet asettavat omia rajoitteitaan energian tuotantoon liittyville hankkeille. Keskusta aloittaisikin erityistalousalueiden käynnistämisen itäisestä Suomesta, mutta myöhemmin niitä voisi laajentaa myös muualle maahan. Valitettavasti kuluvalla vaalikaudella hal-

Takaisin sisällysluetteloon

litukselle ei ole ollut riittävää tahtotilaa edistää erityistalousalueita niin, että ne olisi saatu käyttöön.

79. Keskustan Karstulan kuntayhdistys: Yhteisöverotuksen muutos

Karstulan kuntayhdistys esittää, että Suomessa siirryttäisiin ns. Viron-malliin yhteisöverotuksessa.

Virossa yritykset eivät maksa yhteisöveroa jakamattomasta tai uudelleeninvestoidusta voitosta. Veroa peritään vasta, kun voitot jaetaan osinkoina. Tämän mallin ansiosta yritykset voivat ohjata voittovarojaan toimintaan, rekrytointeihin tai kehitykseen ilman vuotuista verotaakkaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Yhteisöverotusta on tarpeen kehittää Viron veromallin suuntaan, jossa yritykseen sisälle investointien, tki:n, työllistämisen ja muiden kasvuun tähtäävien toimien osalta tuloksen yhteisöverotusta kevennettäisiin.

Toisaalta ulos jaettavien voittovarojen osalta verotusta voitaisiin hieman kiristää nykyisestään eli tältä osin maksettaisiin täydennystä yhteisöverotukseen silloin, kun voittovaroja nostetaan yrityksestä ulos.

Yritykseen sisään jätettävän tuloksen osalta veroprosentti voisi olla esimerkiksi 15 % ja uudistus toteutettaisiin kustannusneutraalilla tavalla.

Puoluekokous ei kuitenkaan pidä realistisena eikä tarpeellisenakaan siirtyä malliin, jossa yritykseen jätettävää tulosta ei verotettaisi laisinkaan. Ei ole tarkoituksenmukaista, että ulosjaettavan ja sisään jätettävän tuloksen veroero kasvatetaan valtaisan suureksi, vaan pääomamarkkinoiden tehokkaan toimivuuden kannalta on järkevää, että omistajat nostavat voittovarat ulos yrityksestä, jos niille ei ole mielekästä tarvetta kyseisen yrityksen kehittämiseksi.

Keskusta ei myöskään kannata Orpon hallituksen esittämää yhteisöveron yleistä alentamista 20 prosentista 18 prosenttiin, koska iso osa veroalen hyödystä valuu tällöin suuryhtiöille, jotka jakavat tuloksesta merkittävän osan ulos omistajilleen, jolloin velaksi toteuttavan veronalennuksen hyödyt päätyvät osin ulkomaisille sijoittajille. Tällaisen velkaantumista tuntuvasti kiihdyttävän veroalen toteuttamista ei voi pitää kovinkaan vastuullisena talouspolitiikkana.

Talouspolitiikan toimien tulisi vahvemmin tähdätä siihen, että ne vahvistavat talouskasvun edellytyksiä Suomessa.

80. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Viron verotusmalli käyttöön

Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö vaatii ottamaan käyttöön Viron mallin verotuksessa. Poistetaan kokonaan perintö-, lahja- ja varallisuusvero. Peritty omaisuus on Virossa vastaanottajalle verovapaata, ja tätä mallia voidaan soveltaa myös Suomessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteen tavoitteeseen perintö- ja lahjaveron kokonaan lakkauttamisesta.

Puoluekokous toistaa perintö- ja lahjaveroa koskevaan aloitteeseen vuonna 2020 ja 2024 antamansa vastauksen: ”Puoluekokous toteaa, että aloitteentekijöiden esiin nostamat perintö- ja lahjaveroon liittyvät kipupisteet etenkin yritysten sukupolven vaihdoksissa ovat todellisia. Lisäksi yksittäiset perintöä saavat henkilöt voivat joutua kohtuuttomilta tuntuviin taloudellisiin tilanteisiin esimerkiksi joutuessaan ottamaan lainaa verojen maksamiseksi.

Keskusta pitää tärkeänä, että perintö- ja lahjaveron muutokset kohdistetaan siten, että niillä saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus sukupolvenvaihdoksiin sekä työnteon kannusteisiin ja että tavallisten perintöjä saavien suomalaisten tilanne helpottuu. Sipilän hallitus kevensi perintö- ja lahjaverotusta vuoden 2016 alusta veroasteikkojen kaikissa portaissa ja kevennykset painotettiin yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdosten edistämiseksi. Samalla muun muassa verotuksen puoliso- ja alaikäisyysvähennystä korotettiin.

Takaisin sisällysluetteloon

Perintö- ja lahjaveron poistaminen kerralla, ilman muita muutoksia, johtaisi ojasta allikkoon. Korkeamman luovutusveron vuoksi perintöveron poistaminen merkitsisi joillekin tuntuvaa verotuksen nousua. Omaisuuden myyntihinnasta ei voisi enää vähentää perintö- tai lahjaverotusarvoa ja se merkitsisi nykyistä korkeampaa veroa.

Puoluekokous katsoo, että verotusta tulee kehittää kokonaisvaltaisesti. Perintöveron poistaminen edellyttäisi myös muita muutoksia verojärjestelmään ja sen varmistamista, ettei muutos aiheuttaisi suurta aukkoa valtiontalouteen. Siksi mahdolliset muutokset perintöveroon tulee tarkastella osana verotuksen kokonaisuudistusta, jonka tavoitteena on työllisyyttä ja talouskasvua tukeva verojärjestelmä.

Lopuksi puoluekokous toteaa, että julkisen talouden alijäämä on näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa niin mittava, että uudet merkittävät veronkevennykset perintö- jalahjaverotukseen eivät tällä hetkellä ole realistisia."

Puoluekokous täydentää vastausta sillä huomiolla, että ensi vaiheessa perintö- ja lahjaveroa olisi tärkeää kehittää siten, että saataisiin 10 vuoden aito maksuaika kumpaankin, jolloin veron voisi maksaa kymmenen vuoden aikana kymmenessä erässä. Korkona perittäisiin vain valtion viitekorkoa, mutta ei ylimääräistä lisäkorkoa.

Lisäksi puoluekokous huomauttaa, että Suomessa ei ole käytössä varallisuusveroa pl. kiinteistövero, joka toki on kiinteistövarallisuuden verotusarvoon perustuva vuosittainen vero kuntatalouden rahoittamiseksi. Halutessaan aloitteen tekijät voivat paikallisesti omassa kotikaupungissaan edistää tämän vuotuisen varallisuusveron keventämistä, koska Mikkelin kiinteistöveroprosentit ylittävät voimassa olevan kiinteistöverolain veroprosenttien alarajat.

81. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Yritysten perintövero tulee poistaa esim. sukupolvenvaihdostilanteissa

Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö vaatii perintöveron poistamista pien- ja perheyritysten sukupolvenvaihdostilanteissa. Perintöveron poistolla luodaan positiivista ilmapiiriä omistamisen ympärillä, mikä vahvistaa koko kansantaloutta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 80) antamaansa vastaukseen sekä toteaa lisäksi, että lahja- ja perintöverotusta on tarpeen kehittää yhtäaikaisesti, eikä ainoastaan toista niistä.

82. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Perintövero pois maa- ja metsätiloilta

Maa- ja metsätalous on keskeinen osa suomalaista elinkeinorakennetta, huoltovarmuutta ja alueellista elinvoimaa. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla maa- ja metsätilat työllistävät ja turvaavat kotimaisen ruoantuotannon, jonka jatkuminen on elintärkeää myös tulevaisuudessa. Perintöverotus sukupolvenvaihdostilanteissa muodostaa kuitenkin merkittävän taloudellisen rasitteen tilan jatkajalle ja heikentää tilan toimintaedellytyksiä.

Usein perintövero joudutaan maksamaan ottamalla merkittäviä lainoja, myymällä osia tilasta tai realisoimalla omaisuutta. Metsätilojen kohdalla tämä tarkoittaa usein laajoja ennenaikaisia hakkuita, mikä on myös vahvasti vastaan metsänhoidollisia ympäristötavoitteita. Valtava verotaakka heikentää tilan investointikykyä ja pitkän aikavälin kannattavuutta sekä lisää maa-alueiden pirstaloitumista ja siirtymistä isoille yhtiöille tai rahastoille.

Sukupolvenvaihdosten sujuvuus on ratkaisevaa koko alan tulevaisuudelle. Suomessa on viime vuosina korostunut kotimaisen tuotannon, kestävyyden ja huoltovarmuuden merkitys. Näiden ylläpitäminen edellyttää, että tilojen jatkajat voivat aloittaa toimintansa ilman kohtuutonta verotaakkaa. Maa- ja metsätilat ovat tuotantovälineitä, joiden arvo on sidottu aktiiviseen käyttöön ja pitkäjänteiseen työhön, ei passiiviseen omistamiseen.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittää, että Keskusta ajaa lainsäädännön muutosta siten, että aktiivisessa maa- ja metsätalouskäytössä olevien tilojen siirtyessä

Takaisin sisällysluetteloon

perintönä jatkajalle perintöveroa ei peritä, mikäli jatkaja sitoutuu harjoittamaan toimintaa tilalla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 80) antamaansa vastaukseen sekä toteaa lisäksi, että lahja- ja perintöverotusta on tarpeen kehittää yhtäaikaisesti, eikä ainoastaan toista niistä.

83. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Verokannustimia sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi

Monilla toimialoilla suuri määrä pk-yrityksiä on lähivuosina omistajanvaihdoksen edessä. Ilman toimivia ja tehokkaita veroratkaisuja iso osa elinkelpoisista yrityksistä lopettaa toimintansa, mikä heikentää työllisyyttä, kasvua ja alueellista elinvoimaa.

Verotuksella voidaan merkittävästi vaikuttaa siihen, siirtyykö yritys jatkajalle hallitusti vai päätyykö se myyntiin, pilkkoutumiseen tai alasajoon. Sukupolvenvaihdosten sujuvuus tukee kansallista huoltovarmuutta ja kotimaista omistajuutta, joten verokannustinten merkitys koko kansantalouteen olisi huomattava. Verotuksella voidaan vaikuttaa esimerkiksi luovutusvoittoverotuksen tai perintö- ja lahjaverohuojennusten kautta.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittää, että Keskusta ajaa lainsäädännön muutoksia sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi ja helpottamiseksi osana seuraavan hallituskauden hallitusohjelmaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 80) antamaansa vastaukseen.

84. Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys: Perintöveroa on uudistettava

Nykyinen perintövero on tullut tiensä päähän. Suurten ikäluokkien kerryttämä varallisuus on siirtynyt tai siirtymässä seuraavalle sukupolvelle. Nykymalli ajaa perinnön saajat kohtuuttomiin tilanteisiin, jossa perintöveroa ei yksinkertaisesti ole varaa maksaa eikä perintöä voi ottaa vastaan.

Esitämme, että perintöveroa uudistetaan kahdella vaihtoehtoisella mallilla.

1. Perintöveron maksuun 10 vuoden koroton maksuaika. Tällöin valtio saa omansa, mutta perinnön saajalla on mahdollisuus maksaa vero korottomana verovelkana, joka ei aiheuta kohtuutonta tilannetta perinnön saajalle. Saadusta perinnöstä on kuitenkin sen muodostuessa jo maksettu erilaisia veroja vähintään kahteen kertaan.

2. Perintöveron huojennukset
Perintöveroa voi myös uudistaa siten, että alarajaa nostetaan ja perintöveron prosenttiosuuksia lasketaan sekä perinnön arvon määrän laskentaa yksinkertaistetaan. Tämä malli voisi lisätä myös valtion tuloja, kun malli yksinkertaistuu ja perintösuunnittelun määrä vähenee.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 80) antamaansa vastaukseen.

85. Keskustan Kittilän kunnallisjärjestö: Asuntolainan korkovähennys takaisin lapsiperheille

Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeutta alettiin ajaa alas Jyrki Kataisen hallituskaudella. Vuonna 2023 se loppui kokonaan. Verovähennysoikeuden palauttamisesta on Keskustassa käytetty puheenvuoroja ennenkin. Esitämme, että Keskusta yhdistää perhe-, kasvu- ja asuntopolitiikan ja ottaa kannakseen asuntolainan verovähennysoikeuden palauttamisen siten, että se on sidottu lapsilukuun. esim. Asunnosta asuvasta yhdestä alaikäisestä lapsesta vähennetään 50 %, kahdesta

ja useammasta lapsesta vähennetään korkomenot täysimääräisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen tukea lapsiperheitä oman kodin hankkimiseksi, mutta ei näe näköpiirissä olevassa julkisen talouden tilanteessa tosiasiallisia edellytyksiä asuntolainan verovähennysoikeuden pysyvälle palauttamiselle, koska edessä on mittava, arvilta noin 8–11 miljardin euron sopeutusurakka seuraavalla vaalikaudella.

Puoluekokous viittaa samalla Keskustan Heinälahden paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 68) antamaansa vastaukseen, jossa on käsitelty tarkemmin puoluekokouksen näkemyksiä asuntopolitiikkaan.

86. Keskustan Lahden kuntayhdistys: Päätösten pitkän aikavälin vertailevat kokonaisvaikutusarvioinnit hallitusohjelmaan

Keskustan tulee seuraavissa hallitusneuvotteluissa edellyttää hallitusohjelmaan kirjausta, joka vahvistaa merkittävien julkisten päätösten sekä yhteiskunnallisesti merkittävien yksityisten investointien kokonais- ja vertailevaa vaikutusarviointia.

Suomessa tehdään päätöksiä, jotka sitovat julkista taloutta vuosikymmeniksi ja vaikuttavat alueiden elinvoimaan, ympäristöön, yhteisöihin sekä kansalliseen turvallisuuteen. Tällaisia päätöksiä ovat esimerkiksi kouluverkon muutokset sekä terveyskeskusten, päivystyksen tai sairaaloiden sulkeminen, mutta myös suuret infrastruktuuri-, datakeskus- ja kaivosinvestoinnit.

Vaikka valtiolla on käytössä lainvalmistelun vaikutusarviointimalli ja kunnille sekä hyvinvointialueille on annettu suosituksia vaikutusten arvioimisesta, niitä ei kaikissa merkittävissä taloudellisissa ja strategisissa päätöksissä sovelleta riittävän systemaattisesti eikä vertailevasti.

Merkittävissä päätöksissä tulee tarkastella vaihtoehtoja ja arvioida niiden vaikutuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Vaikutusarvioiden tulee olla julkisia, ja päätösten toteutuneita vaikutuksia tulee myöhemmin verrata alkuperäisiin arvioihin.

Ilman vertailtua kokonaisvaikutusten arviointia päätöksenteossa voidaan päätyä ratkaisuihin, jotka näyttävät lyhyellä aikavälillä säästöiltä tai investoinneilta, mutta jotka pitkällä aikavälillä lisäävät kustannuksia tai heikentävät alueiden elinvoimaa.

Esimerkiksi lähikoulun lakkauttamisen yhteydessä tulee tarkastella säästöjen lisäksi kuljetuskustannuksia, rakennusten ylläpito-, rakennus- ja purkukustannuksia sekä vaihtoehtoisten ratkaisujen kustannuksia. Lisäksi tulee arvioida vaikutuksia opettajien työllisyyteen sekä yhteisöihin, oppilaisiin, vanhempiin, paikallisiin yrityksiin ja paikkakunnan veto- ja pitovoimaan.

Suurten investointien kohdalla tulee arvioida investoinnin todelliset vaikutukset työllisyyteen, verotuloihin ja arvonlisään sekä verrata niitä vaihtoehtoisiin maankäytön ja elinkeinopolitiikan ratkaisuihin. Esimerkiksi datakeskushankkeissa tulee tarkastella vaikutuksia energiankäyttöön, infrastruktuurikustannuksiin, työllisyyteen, arvonlisään ja paikalliseen talouteen sekä verrata niitä vaihtoehtoiseen maankäyttöön ja muihin mahdollisiin investointeihin.

Keskustan tulee edellyttää hallitusohjelmaan kirjausta, jonka mukaan merkittävissä julkisissa päätöksissä toteutetaan vertaileva vaikutusten kokonaisarviointi. Arvioinnissa tarkastellaan esitettyä ratkaisua, vaihtoehtoista toteutustapaa sekä nykytilan säilyttämistä.

Arvioinnin tulee kattaa muun muassa:

- pitkän aikavälin (10–20 vuoden) taloudelliset vaikutukset ja julkiset vastuut
- alueelliset vaikutukset maakuntiin ja kuntiin
- vaikutukset asukkaisiin, paikallisiin yrityksiin ja työllisyyteen
- ympäristö- ja luonnonvaravaikutukset
- sosiaaliset ja yhteisölliset vaikutukset
- huoltovarmuus- ja turvallisuusvaikutukset

Hallitus laatii yhtenäisen arviointikehikon ja vahvistaa kunnille, maakunnille ja hyvinvointialueille annettavat vaikutusarviointisuositukset siten, että

Takaisin sisällysluetteloon

arvioinnit ovat julkisia, vertailukelpoisia, läpinäkyviä ja valtakunnallisesti yhdenmukaisia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen kehittää erilaisten päätösten vaikutusten arviointia, mutta huomauttaa samalla, ettei tästä saa muodostua uutta byrokratiaa lisäävää kynnystä investointien tekemiselle, koska Suomessa on pikemmin tarve yksinkertaistaa byrokratiaa, sujuvoittaa sääntelyä ja nopeuttaa luvitusprosessien kestoa. Tämän puitteissa vaikutusarvionteihin liittyvien työkalujen jatkuva kehittäminen on perusteltua.

87. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Metsien perintövero tulee poistaa

Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö vaatii metsäkiinteistöjen perintöveron poistamista.

Suomen perintöverotuksesta johtuen metsätilat ovat siirtymässä ulkomaalaisomisteisten yhtiöiden ja rahastojen omistukseen. Nämä organisaatiot maksavat veroja Suomeen hyvin vähän tai ei lainkaan. Perintövero kaventaa omistajien kykyä toteuttaa sukupolvenvaihdos.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 80) antamaansa vastaukseen.

88.Keskustan Norin paikallisyhdistys ja Keskustan Kainasto Hangaskylän paikallisyhdistys: Eläketulovero eriarvoistavana poistettava

Suomessa on muutamien vaalikausien ajan kannettu eläketuloveroa, mikä kohdistuu määritellyn tuloverorajan ylittävään vero-objektiin. Ongelmalliseksi jo mahdollisesti perustuslainkin näkökulmasta eläketuloveron tekee se, että se kohdistuu vain eläkeisiin, jotka maksavat kuten muutkin kansalaiset samanaikaisesti progressiivista tuloveroa samasta vero-objektista eli henkilökohtaisesta tulosta.

Monet eläketuloveroa maksavat kokevat tämän eriarvoistavana epäoikeudenmukaiseksi jo progressiivisen tuloveron lisäksi. Kyseessä koetaan olevan niin sanotun kateusveron.

Lain tekee ongelmaksi myös se, että se kohdistuu myös iästä riippumatta nuorenakin iästä riippumatta eri sairauksien ja vammojen johdosta eläkkeelle joutuneisiin henkilöihin.

Vaikka kaikkein pienituloisimmat eivät joudukaan eläketuloveron maksajiksi, on eläketuloverolla kielteisiä vaikutuksia eläkeläisten ostovoimaan. Yhteiskunnassa ostovoima pitää yllä lähipalveluita ja edistää pienyrittäjyyttä kautta maan.

Samoin eläketulovero toimii kielteisesti eläkeläisten mahdolliseen työskentelyyn työelämässä. Suomessa myös työikäisen väestön vähentymisen vuoksi tarvittaisiin vapaaehtoisuuteen perustuvaa eläkeikäisten työpanosta. Usein voi kyse olla myös erityis- ja ammatillisista osaajista, joiden työskentely työelämässä vaikkapa osatoimisestikin olisi tarpeellista. Nyt eläketulovero lähinnä kateusverona toimii negatiivisena kannustimena.

Edellä olevan perusteella esitetään, että Keskusta toimii iän perusteella normaalin tuloveron lisäksi määritellyn eriarvioitavan eläketuloveron poistamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja toteaa, että tämäntapainen verojen keventäminen on julkisen talouden mittava, arviolta noin 8–11 miljardin tulevan vaalikauden, sopeutustarve huomioiden epärealistinen odotus. Mahdollisia veronkevennyksiä voidaan kohdistaa korkeintaan rajatusti työnteon ja yrittäjyyden kannusteisiin, mutta ei juurikaan muualle.

Puoluekokous toteaa lisäksi, että etukäteen on mahdotonta sulkea erilaisia yhteiskunnan sektoreita, kuten eläkkeensaajia, sopeutustoimien ulkopuolelle, koska tarve on niin merkittäville nopeavaikutteisille sopeutuksille.

Puoluekokous myös huomauttaa, että mielestä eläketulon lisäveroa maksavat eivät ole sillä tavoin

yhteiskunnan heikko-osaisempia, että heitä voitaisiin pitää erityissuojelussa. Eläketulon lisäveroa maksetaan valtiolle 5,85 prosenttia vasta 60 000 euroa vuodessa (5 000 €/kk) ylittävistä tuloista. Lisäveroa maksavat eläkeläiset saavat siis verrattain korkeaa eläkettä tavanomaiseen eläkeläiseen verrattuna ja lisäveron raja ylittää myös keskimääräisen suomalaisen palkansaajan kuukausitulot selvästi.

89. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Suomeen tarvitaan mittava verouudistus

Suomi on läpi 2010- ja 2020-lukujen elänyt hyvin niukassa talouskasvussa eikä Orpon hallitus tee riittäviä toimia talouskasvun edistämiseksi. Suomeen tarvitaan kipeästi talouskasvua, joten Pohjois-Savon Keskustanuoret esittävätkin mittavaa veropolitiikan uudistamista Suomessa.

Suomessa ansiotuloveron progressio on liian jyrkkä. Suomeen ei synny niin sanottua varakasta keskiluokkaa, joka luo kulutusvalinnoilla talouskasvun pohjan. Suomalainen 4 500 € kuussa tienaava ihminen maksaa bruttotuloistaan yli 6 % enemmän tuloveroa kuin vastaavasti tienaava ruotsalainen. Tämä haittaa suomalaista talouskasvua edelleen, sillä keskituloinen ihminen ei saa työstään Suomessa yhtä suurta korvausta kuin muualla. Tällöin työtä havitteleva maahanmuuttaja katsoo kernaasti toisaalle, jossa hän saa itse päättää ansaitsemistaan rahoista vapaammin. Vaikutukset ulottuvat myös esimerkiksi perheisiin, joissa korkea verotus näkyy muun muassa halvemman ruuan suosimisessa kotimaisen sijaan. Suomen tulee uudistaa verotustaan, jotta saamme jokaisen Suomessa työssäkäyvän innostumaan niin valtion kuin myös itsensä tulevaisuudesta. Tuloveron progressiota on laskettava maltillisesti kaikissa tuloluokissa ja verotusta siirrettävä työn verotuksesta enemmän kulutusvalintojen haittojen verottamiseen, jotta voimme turvata suomalaisen työssäkäyvän aseman yhteiskunnassa nyt ja tulevaisuudessa.

Suomessa myös yritykset maksavat korkeaa veroa. Arvonlisävero, yhteisövero ja TyEL-maksut lähtevät yrityksen tekemistä voitoista jo ennen kuin yrittäjä on saanut itse palkkaansa ollenkaan. Yrittäjä maksaa vielä YEL-vakuutuksen ja ansio- tai pääomatuloveron tai jopa molempia jakaessaan yrityksen voittoja itselleen. Suomessa yrityksillä ei siis ole samoja varoja investoida kuin muualla Euroopassa, sillä yritysten verotus on erittäin korkealla.

Esimerkiksi Virossa veroja maksetaan vain, kun yritys jakaa voittojaan. Tällöin virolaisille yrityksille jää enemmän varoja investoida ja kehittää yritystoimintaa, kuten palkata lisää työvoimaa ja tarjota palveluita laajemmin. Suomi tarvitsee tällaista yritysten positiivista kehitystä velkalaivan kääntämiseksi ja talouskasvun palauttamiseksi.

Emme voi luoda talouskasvua ilman yritysystävällistä ilmapiiriä, joten Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää yritysten verotuksen uudelleen tarkastelua. Tällaista tarkastelua voidaan tehdä esimerkiksi yhteisöveron kohdalla. Näin luomme pohjaa uudelle Suomelle, jossa yritykset saavat päättää tuottojensa käytöstä tehokkaammin ja luoda talouskasvua sekä itselleen että koko yhteiskunnalle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteessa tunnistettuun tuloverotuksen veroeroon suhteessa Ruotsiin.

Aloitteentekijät ovat aivan oikein kiinnittäneet huomion siihen, että nimenomaan keskituloiset maksavat Suomessa poikkeuksellisen korkeaa tuloveroa naapurimaahan verrattuna.

Sen sijaan pienituloisimpien palkansaajien verotus on Suomessa jo selvästi kevyempää kuin Ruotsissa, joten pienituloisten verotusta ei ole erityistä tarvetta, eikä oikein mahdollisuuttakaan enää entisestään keventää. Suurituloisten osalta verotus on vuonna 2026 voimaantulleen marginaaliverotuksen keventämisen jälkeen suunnilleen samalla tasolla.

Niinpä puoluekokouksen mielestä tuloverotuksen mahdollinen kevennysvara julkisen talouden tiukka tilanne huomioiden tulee kohdistaa ahkerasti töitä tekeville keskituloisille.

Suurituloisimpien marginaaliverotusta voidaan edelleen alentaa siten, että eläkevakuutuksessa ja muussa sosiaalivakuuttamisessa porrastetaan tulojen mukaan kertymää alemmas siten, että lopulta muodostuu katto erilaisille sosiaalivakuu-

Takaisin sisällysluetteloon

tuksille. Samalla kun hyvätuloisten vastuuta tällä tavoin lisätään omasta sosiaaliturvastaan, niin heidän maksamiaan veroluonteisia sosiaalivakuutusmaksuja voidaan puolestaan keventää, jolloin todellinen verotus käytännössä keventyy.

Yhteisöverotuksen uudistamisen osalta puoluekokous viittaa Keskustan Karstulan kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 79) antamaansa vastaukseen.

90.Keskustan Oriveden kuntayhdistys: Verotusta on muutettava lähitulevaisuudessa, koska tekoäly vie työpaikat

Keskustan pitää tehdä eduskunnassa aloite siitä, että käynnistetään valmistelu veropohjan laajentamiseksi. Palkkatyö tulee mm. tekoälyn seurauksena vähenemään niin paljon, ettei nykyinen veropohja enää yksinään riitä hyvinvointivaltion ylläpitoon. Yksi mahdollisuus kehittää veropohjaa on siirtyminen kassavirtaverotuksen (cash flow taxation) suuntaan. Asiaan pitää hakea ratkaisua sekä EU:ssa että kansallisella tasolla. Erityisesti automaation avulla tehty taloudellinen lisäarvo täytyy saada jatkossa verotuksen piiriin. Veroa pitää kerätä myös Suomessa toimivilta kansainvälisiltä yrityksiltä, eikä pidä sallia niiden voittojen täysimääräistä siirtoa ulkomaille. Kaikkien suomalaista puhdasta sähköä hyödyntävien yritysten ml. datakeskusten tulee maksaa sähkövero Suomeen täysimääräisenä, sillä niiden työllistävä vaikutus on marginaalinen. Asiassa pitää edetä yhdessä kaikkien EU-maiden kanssa, jotta Suomi säilyy jatkossakin houkuttelevana investointikohteena. Asia on kiireellinen ja toimenpiteisiin pitää ryhtyä välittömästi.

Ennustusten mukaan työttömyys tulee Suomessa kasvamaan oleellisesti jo lähivuosina, koska yritykset kasvattavat tuottavuutta automaatiolla, robotiikalla ja hyödyntämällä tekoälyä vähentämään kalliin työvoiman tarvetta. Vain parhaiten koulutetut ja taitavimmat pääsevät töihin, eikä liene tarkoitus jättää kansalaisia vaille huolenpitoa ja pahimmassa tapauksessa näkemään nälkää. Nykyinen verokanta perustuu merkittävältä osin työn verotukseen. Palkkatyön verotus Suomessa on jo niin kireää, että nykyisenä etätyön aikana tiettyjä työtehtäviä kannattaa tehdä etänä halvemman verotuksen maista käsin. Nykyinen työn verotusaste on esteenä ihmisten työllistämiselle. Edelleen, kun työpaikat oleellisesti vähenevät, valtion saama verokertymä pienenee. Lisäksi alustatalouden työntekijät ja halpatyövoima eivät maksa valtion veroa.

Tekoälyn työllisyyttä vähentävä vaikutus ei kohdistu pelkästään Suomeen. Lisäksi datakeskukset nostavat sähkön markkinahintaa ja siten vähentävät muun teollisuuden kilpailukykyä, investointeja ja yksityistä kulutusta. Tällöin terveydenhuoltoon, eläkkeisiin sekä koulujen että toimivan infran ylläpitoon ja sosiaaliturvaan ei kerry riittävästi rahaa. Näin ollen sosiaalivaltio tekee konkurssin ellei veropohjaa pystytä oleellisesti laajentamaan ajoissa.

Jos verotuloja ei saada lisättyä, yhteiskunta ei pysty huolehtimaan nykyisistä velvoitteistaan. Jo nyt yhteiskunnan pitää tehdä rajankäyntiä asioista, jotka se hoitaa ja mikä kuuluu yksilön vastuulle. Ne pitää kertoa kansalaisille selvästi ja ajoissa, etteivät ne myöhemmin tule yllätyksenä. Monia sairauksia ei ole varaa hoitaa, vanhusten hoito jää lasten ja ystävien varaan, maaseudulla teiden ylläpito loppuu, monenlaiset palvelut saa vain digitaalisena eli mm. vanhukset eivät niitä pystykään käyttämään. Tällaiset rajoitukset pitää pystyä kertomaan kansalaisille jo silloin, kun he vielä itse pystyvät niihin esim. säästämällä vaikuttamaan eikä vain yhtäkkiä vähentää rajusti esimerkiksi eläkkeiden maksua. Tarkoitus ei ole nostaa kokonaisveroastetta tai muuten heikentää yritysten asemaa, eikä muuttaa yritysten investointihalukkuutta Suomeen huonommaksi kuin muihin EU-maihin. Tarkoitus on estää Suomen ja suomalaisten hyväksikäyttö. Haastetta EU:n tasolla aiheuttaa eri maiden elinkeinorakenteen ja ilmaston erilaisuus, mutta emme voi jäädä vain odottamaan suurta työttömyyttä ja sosiaalivaltion romahtamista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tarpeeseen kehittää verotusta sellaiseksi, että verokertymä turvataan myös tulevaisuudessa.

Esimerkiksi liikenteen verotuksen muutostarve on ollut tiedossa jo pitkään, mutta koska sen kehittämisestä ei ole löytynyt poliittista yhteisymmärrystä

Takaisin sisällysluetteloon

niin nyt veropohja toisaalta sulaa kovaa vauhtia ja verotaakka kertyy yhä harvempien ja tyypillisesti keskimääräistä pienituloisempien autoilijoiden harteille, kun hyvätuloiset ovat voineet jo siirtyä kevyemmin verotettujen sähköautojen käyttäjiksi. Tämä on esimerkki siitä, että veropolitiikan kehittäminen ei ole ollut ennakoivaa, jolloin veropohja rappeutuu.

Aloitteen arvio siitä, että tekoäly vähentäisi ihmistyön määrää ei kuitenkaan ole mikään kiistaton tosiasia. Kuten aiemmatkin suuret teollisen mittakaavan ja kotitalouksien käyttämät teknologiamurrokset alkaen höyrykoneesta, sähköstä, tietokoneesta ja internetistä, ovat kaikki kyllä vaikuttaneet työhön ja työtehtäviin.

Esimeriksi ennen muinoin tavallinen vossikkakuskin ammatti on nykyään harvinaisuus ja samalla tavoin maailmalla taksikuskien työtä syrjäyttää jo parhaillaan robottitaksien yleistyminen.

Monet aiemmista teknologiamurroksista ovat kohdistuneet matalamman koulutustason suorittavaan työhön, mutta tekoäly muuttaa myös korkean osaamisen työtä. Esimerkiksi lääkäreiden, lakitoimistojen, insinöörien ja kielenkääntäjien työtä.

Tarve osaavalle työvoimalle ei kuitenkaan aiemmissa teollisissa vallankumouksissa ole poistunut eikä edes vähentynyt mihinkään, vaan teknologian kehittyminen on mahdollistanut elintasoa nostavan ja työaikaa lyhentävän korkean työllisyysasteen aikaisen tuottavuusloikan, jonka myötä hyvinvointiyhteisunta on myös saatu rahoitettua ja rakennettua.

Mikään automaatio teknologian nopea kehittyminen ei siis ole sille, että työllisyys kokonaisuudessaan laskisi. Murroksen vaikutusta on kuitenkin seurattava hyvin tarkasti ja seuraavalla vaalikaudella on tarpeen arvioida verotuksen kehittämistarpeita tekoälyn yleistyminen huomioiden.

Elinikäinen oppiminen ja aikuisopintojen tukimalli on myös huomioitava.

91. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Talkoolaisten kilometrikorvausten ilmoittaminen tulorekisteriin vapaaehtoiseksi

Tulorekisteriuudistuksen vuoksi nykylainsäädännön mukaan kaikki kilometrikorvaukset on ilmoitettava tulorekisteriin, oli maksava yhteisö maksanut palkkoja tai ei. Tämä tarkoittaa esimerkiksi, että myös joka ikinen vapaaehtoisvoimin pyörivä yhdistys joutuu ilmoittamaan talkoolaisille maksetut kilometrikorvaukset tulorekisteriin 5 päivän sisällä maksusta. Mikäli ilmoitus myöhästyy, tulee siitä yhdistykselle verottajalta huomattava sakkomaksu. Asian tosiasiallinen tila on jo nyt sellainen, että usea yhdistys jättää noudattamatta määräystä tulorekisteri-ilmoituksesta.

Esitämme, että kilometrikorvausten ilmoittamiseen tehdään huojennus, minkä mukaan jos maksettava kilometrikorvaus on maksimissaan puolet verottajan määräämästä maksimikorvauksesta, tulorekisteri-ilmoitusta maksetuista kilometrikorvauksista ei tarvitsisi tehdä. Tämä purkaisi byrokratiaa ja keventäisi vapaaehtoistoimijoiden työtaakkaa sekä kustannuksia niin yhteiskunnalle kuin vapaaehtoisvoimin työskenteleville kansalaisjärjestöille ja muille organisaatioille.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Keskustan puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen purkaa byrokratiaa ja poistaa tuhraa hallinnollista taakkaa sekä pitää perusteltuna, että aloitteessa esitettyä huojennusta talkoolaisten kilometrikorvausten ilmoittamisvelvollisuuteen selvitettäisiin seuraavalla vaalikaudella.

92. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: 5 sentin kolikoista luovuttava

Kun Suomi liittyi euroalueeseen vuonna 1999 ja otti valuutan käyttöön 2002, oli se ainoa maa, mikä ei ottanut käyttöön 1 ja 2 sentin kolikoita. Huolimatta käyttöönotosta, ovat 1 ja 2 sentin kolikot silti käypiä maksuvälineitä, vaikka niitä ei pankista nostamalla taikka vaihtorahana saakaan. Nyt kun käteisen rahan käyttö on vähentynyt radikaalisti ja rahan arvo edelleen heikentynyt 25 vuodessa,

Takaisin sisällysluetteloon

olisi syytä tarkastella viiden sentin kolikon tarpeellisuutta maksuvälineenä.

Esitämme, että Suomi luopuu viiden sentin kolikoista maksuvälineenä ja että käteisostokset pyöristetään jatkossa lähimpään 10 senttiin. Kolikoita otettaisiin vastaan 1 ja 2 sentin kolikon tavoin, mutta niitä ei painettaisi taikka laskettaisi liikkeelle enää ollenkaan. 5 sentin kolikoista luopuminen vähentäisi byrokratiaa ja kustannuksia käteisen rahan käsittelijöille.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Keskustan puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että rahan arvon kehitys huomioiden 5 sentin kolikot voitaisiin tosiaan jättää jo pois uusien kolikkojen liikkeellelaskuista, jos tällä muutoksella arvioidaan olevan käteisen rahan käsittelyyn vähäistä suurempaa merkitystä.

Puoluekokouksen mielestä ehdotuksen edistämistä kannattaisi ainakin arvioida jatkovalmistelussa.

93. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Energiankulutusvero (datakeskuksille työeläkkeitä varten)

Energiankulutusvero, josta saa vähentää maksetut työeläkemaksut, kohdistuu käytännössä vain työvoimaa korvaavaan automaatioon ja ohjaa sen tuottamat voitot eläkejärjestelmän rahoittamiseen.

Esitämme, että Suomessa säädetään oikeushenkilöille yleinen energiankulutusvero, joka on nykyisen sähköveron normaaliluokan suuruinen, mutta koskee kaikkea kulutettua energiaa, riippumatta sen tuotantotavasta, myös itse omilla välineillä tuotettua energiaa tai Mankala-periaatteella siirrettyä energiaa tai muuta kuin sähköenergiaa. Verosta saa vähentää kaikki maksetut muut energiaverot sekä erityisesti oikeushenkilön maksamat työeläkemaksut, ei kuitenkaan alle nolla euroa.

Suomen nykyinen kokonaisenergiankulutus on noin 40 GW. Jos tämä verotetaan sähkön normaaliveroluokan tasolla, se tuottaa noin 10 miljardia euroa vuodessa. Mikäli tekoälydatakeskukset kasvattavat energian kulutusta tästä moninkertaiseksi, vero skaalautuu. Vero ei aiheuta nykyisille yrityksille merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, koska näiden työeläkevakuutusmaksut pääosin ylittävät näiden energiakulutusveron suuruuden, jolloin maksettavaksi tulee 0. Tämä on näin myös nykyisten suurkuluttajayritysten kuten paperitehtaiden kohdalla.

Tekoälydatakeskusten omistajille kyseessä on käänteinen yritystuki, koska ne voivat palkata työvoimaa siten että niiden kustannukset työeläkevakuutusmaksujen osalta ei nouse ollenkaan. Ne voivat esimerkiksi ulosmitata tätä etuuttaan perustamalla vuokratyöyrityksiä, jotka vuokraavat työvoimaa muille yrityksille. Tämä aiheuttaa ihmistyövoiman suosimista.

Jos työvoiman tarve laskee tekoälyjen vuoksi radikaalisti, tämän toimen ansiosta yhteiskunta pysyy silti edelleen pitkälti nykyisen kaltaisena: ihmistyövoimaa käytetään, ihmiset käyvät töissä, ja palkkataso määräytyy markkinaehtoisesti kuten nykyisin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Datakeskusten verotusta ollaan 1.7.2026 lähtien korottamassa tuntuvasti poistamalla datakeskuksilta ja kaivoksilta alemman sähköverokannan myötä syntynyt laskennallinen verotuki. Konesaleja ja kaivoksia ei siis enää rinnasteta teollisuuteen, vaan ne maksavat samaa 2,24 snt/kWh veroa kuin kotitaloudetkin, kun vero oli aiemmin 0,05 snt/kWh.

Tämä veronkorotus on kuitenkin niin tuntuva, että maan hallitus on ilmoittanut valmistelevansa nyt konesaleille erillistä suoraa tukea, jolloin tuki voidaan yleistä verotukea tarkemmin kohdistaa yhteiskunnan kokonaisedun kannalta hyödyllisille konesaleille, joissa esimerkiksi hukkalämpö tulee hyödynnetyksi tai datakeskus kykenee esim. akkujen avulla tasaamaan energiankulutuksen piikkejä.

Pitkäaikaisia investointeja tekeville tahoille veropolitiikan ennustettavuus on keskeinen kulmakivi, jotta investoija voi arvioida investoinnin kannattavuutta. Suomeen on runsaasti suunnitteilla puhtaaseen siirtymään liittyviä investointeja sekä

energian tuotantoon että energian käyttöön, mutta ei ole mitenkään itsestään selvää, että nämä investoinnit toteutuvat juuri Suomeen.

Uuden erillisen datakeskusten verokannan valmistelua ja sähköverotuksen kytkettäviä monimutkaistavia ja byrokraattisia lisäelementtejä ei voi pitää perusteltuna verotuksen kehityssuuntana.

94. Keskustan Petäjäveden kuntayhdistys: Perintö- ja lahjaverolain (PerVL 12.7.1940/378) muuttaminen siten, että sisarusten lapset rinnastettaisiin perintö- ja lahjaverotuksessa omiin lapsiin

Perintö- ja lahjaverotuksen täydellinen poistaminen ei ole mahdollista nykyisessä valtiontalouden tilanteessa, mutta kohdennetut huojennukset ovat kustannustehokas tapa tukea talouden elinvoimaisuutta ja kotimaista omistajuutta ilman suuria menetyksiä valtion tuloille.

Esitämme, että perintö- ja lahjaverolakia muutetaan siten, että sisarusten lapset (veljen- tai sisarenlapset) rinnastetaan veroluokassa I oleviin omiin lapsiin ja lapsenlapsiin perintö- ja lahjaveron huojennusten osalta. Lakimuutos olisi talouden kasvua vahvistava. Se edistäisi erityisesti sukupolvenvaihdoksia perheyrityksissä ja maa- ja metsätiloissa (PerVL 55 §),
sillä se laajentaisi potentiaalisten yritystoiminnan jatkajien määrää suvun sisällä. Muutos ei vaikuttaisi veroluokkien perusjakoon, vaan ainoastaan huojennusten soveltamisalaan, jotta se kohdistuisi tehokkaasti perhetilojen ja yritysten jatkuvuuden turvaamiseen.

Keskeinen perustelu muutokselle on lapsettomuuden lisääntyminen ja syntyvyyden voimakas heikkeneminen, joka on jatkunut pitkään 2010-luvulta lähtien. Vuonna 2025 kokonaishedelmällisyysluku oli 1,30, mikä on selvästi alle väestön uusiutumiseen tarvittavan tason. Tämä on johtanut siihen, että yhä useammissa perheissä ei ole yritystoiminnan jatkamisesta kiinnostuneita jälkeläisiä, mutta sisarusten lapsista niitä voisi löytyä. Muutos tukisi perheiden kykyä ylläpitää sukupolvia ylittäviä rakenteita, kun väestö ikääntyy ja työikäisten määrä vähenee. Lakiuudistus edistäisi perheyritysten ja maa- sekä metsätilojen suunnitelmallisia sukupolvenvaihdoksia.

Muutos edistäisi kotimaisen omistuksen säilyttämistä, sillä se vähentäisi myös painetta myydä omaisuutta ulkomaisille sijoittajille. Tämä on erityisen tärkeää maa- ja metsätaloudessa, jossa tilojen jatkuvuus vaikuttaa ruokaturvaan ja luonnonvarojen hallintaan.

Aloitteemme tukisi talouden kestävyyttä ja vastaisi väestökehitykseen ilman merkittäviä lisäkustannuksia valtiolle. Se on linjassa vuoden 2026 verouudistusten kanssa, kuten perintöveron alarajan noston 30 000 euroon, ja vahvistaisi perheiden kykyä suunnitella tulevaisuuttaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 80) antamaansa vastaukseen, jossa on käsitelty perintö- ja lahjaverotusta.

95. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Keskustan veropolitiikassa oltava arvopohja

Suomen Keskustan veropolitiikan tulee perustua oikeudenmukaisuuteen, kohtuullisuuteen ja heikoimmassa asemassa olevien huomioimiseen. Keskustan aatteellinen perusta nousee alkiolaisesta ihmis- ja yhteiskuntakäsityksestä, jossa korostuvat yhteisvastuu, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja se, ettei yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevien asemaa heikennetä muiden hyväksi.

Keskusta on nostanut esiin niin sanottua Ruotsin veromallia, jossa kaikkein pienituloisimpien verotusta kiristetään maltillisesti samalla kun keskituloisten verotusta kevennetään. Vaikka tällainen malli saattaa joidenkin arvioiden mukaan olla kokonaistaloudellisesti perusteltavissa, se on Keskustan arvopohjan näkökulmasta ongelmallinen. Keskustalainen oikeudenmukaisuuskäsitys ei perustu siihen, että keskituloisten asemaa parannetaan kaikkein pienituloisimpien kustannuksella. Keskituloinen suomalainen ei halua parantaa omaa asemaansa köyhimmän kukkarosta. Tällainen ajattelu on kaukana alkiolaisesta perinteestä, jossa

yhteiskunnan kehitystä rakennetaan heikoimmista huolehtien. Lisäksi tällaisen linjan edistäminen olisi myös poliittisesti lyhytnäköistä. Jos Keskusta nähtäisiin puolueena, joka hyväksyy pienituloisten verotuksen kiristämisen keskituloisten veronalennusten rahoittamiseksi, se heikentäisi puolueen uskottavuutta ja tarjoaisi muille puolueille helpon populistisen lyömäaseen Keskustaa vastaan. Tämä vaarantaisi puolueen kannatuksen.

Keskustan tulee rakentaa veropolitiikkaa, joka vahvistaa työnteon kannustavuutta ja keskiluokan asemaa ilman, että se tapahtuu kaikkein pienituloisimpien kustannuksella. Verotuksen kehittämisessä on etsittävä ratkaisuja, jotka ovat sekä taloudellisesti kestäviä että arvopohjaltaan keskustalaisia. Edellä olevan perusteella esitämme, että Suomen Keskusta linjaa veropolitiikassaan seuraavaa: Keskusta ei edistä veromallia, jossa pienituloisten verotusta kiristetään keskituloisten verotuksen keventämiseksi. Keskustan veropolitiikan tulee perustua oikeudenmukaisuuteen siten, että kaikkein pienituloisimpien asemaa ei heikennetä veroratkaisujen seurauksena.

Puolueen tulee etsiä verotuksen uudistamiseen ratkaisuja, jotka vahvistavat työn kannustavuutta ja keskiluokan asemaa ilman, että se tapahtuu heikoimmassa asemassa olevien kustannuksella.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Keskustan arvopohja pohjautuu periaateohjelmassa määriteltyihin linjauksiin. Keskusta ei ole esittänyt pienituloisten palkansaajien verotuksen kiristämistä keskituloisten verojen alentamiseksi. Aloitteessa viitattaneen sen sijaan Keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin, jossa veronalennuksia olisi suurituloisten sijaan painotettu keskituloisille. Suomessa nimenomaan keskituloisten verotus on poikkeuksellisen kireää naapurimaa Ruotsiin nähden. Pienituloisen palkansaajan verotus on sen sijaan huomattavasti Ruotsia kevyempää, joten sinne ei ole vastaavaa veronalennustarvetta eikä oikein mahdollisuuttakaan tunnistettu kuin keskituloiselle palkansaajalle ja yrittäjälle. Keskituloisella tarkoitetaan tässä yhteydessä noin 2400–6000 euroa kuukaudessa ansaitsevaa.

Keskustan tavoitteena on, että sopeutuksissa voitaisiin mahdollisimman pitkälle välttää työn ja yrittäjyyden veronkorotukset. Tämä kuitenkin edellyttää, että sopeutustoimenpiteitä ollaan valmiita hyväksymään runsaammin muualla. Sopeutustarve on niin mittava ja nopea, että verosopeutuksilta ei voida kokonaan välttyä.

96. Suomen Keskustanuoret: Keskustan sitouduttava oikeudenmukaiseen tulevaisuuslupaukseen

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on ollut kansallinen menestystarina. Se on rakentunut työn, koulutuksen, luottamuksen ja vastuullisen taloudenpidon varaan. Viime vuosina julkisen talouden velkaantuminen, hidas talouskasvu ja raju väestörakenteen muutos ovat kuitenkin koetelleet hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuutta.

Tulevaisuususkoa koettelee erityisesti yhteiskunnallisen ilmapiirin synkentyminen. Julkinen keskustelu on viime vuosina värittynyt leikkauksien, velkajarrun ja sopeutuksien välityksellä käytävänä talouskeskeisenä todellisuutena. Pahimmillaan lyhyen aikavälin säästöt koulutuksesta ja ennaltaehkäisevistä palveluista voivat realisoitua pitkän aikavälin kustannuksina kuten osaajapulana, heikentyneinä oppimistuloksina sekä pahoinvointina.

Näiden asioiden rinnalle tarvitsemme näkymän uudistumisesta ja tulevaisuususkon vahvistamisesta. Keskustan täytyy pystyä vastaamaan nuorten sukupolven tulevaisuudennäkymiin sitoutumalla oikeudenmukaiseen tulevaisuuslupaukseen, jossa määritellään, etteivät nuoret ole tulevien yhteiskunnallisten leikkausten kohteena. Pelkkä velan taittaminen tulevaisuuskeinona ei ole riittävä tae hyvinvointiyhteiskunnan säilymisestä, mikäli nuorten tulevaisuususko rapautuu samanaikaisesti. Tulevaisuuslupauksen keskiössä on määriteltävä, kuinka rakennamme yhteiskuntaa, jossa nuorilla on syytä uskoa huomiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen todeten kuitenkin, että julkisen talouden tervehdyttäminen itsessään on myös yksi keino vahvistaa tulevaisuudenuskoa. Ihmiset ja yritykset joutuvat nimittäin

ottamaan toiminnassaan huomioon huonossa kunnossa olevan julkisen talouden.

Keskusta on sitoutunut vahvistamaan julkista taloutta seuraavalla vaalikaudella parlamentaariseen velkajarrutyöryhmän esityksen mukaisesti ja edellyttää, että myös muut yhteistyöhön ryhtyneet puolueet pitävät tästä sitoumuksestaan kiinni. Aloitteentekijät ovat kuitenkin oikeassa siinä, että pelkkä velkaantumisen taittaminen ei yksinään ole riittävä keino tulevaisuudenuskon vahvistamiseksi, vaikka onkin yksi välttämätön osa sitä.

97. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Kotitalousvähennyksen palauttaminen aiemmalle tasolle

Kotitalousvähennys on ollut yksi suomalaisen veropolitiikan onnistuneimmista ja vaikuttavimmista kannustimista. Se on tukenut ennen kaikkea ikäihmisten mahdollisuutta asua omassa kodissaan pidempään, vahvistanut pienyrittäjien toimintaedellytyksiä sekä vähentänyt harmaata taloutta. Viimeaikaiset heikennykset kotitalousvähennykseen ovat kuitenkin heikentäneet näitä myönteisiä vaikutuksia.

Ikäihmisille kotitalousvähennys on konkreettinen keino hankkia arkea helpottavia palveluita – kuten siivousta, pihatöitä ja kodin kunnostusta – kohtuullisin kustannuksin. Tämä tukee kotona asumisen mahdollisuuksia pidempään, vähentää raskaampien ja kalliimpien hoivapalveluiden tarvetta sekä vahvistaa ihmisten omaa toimijuutta ja arvokkuutta. Ennaltaehkäisevä tuki on sekä inhimillisesti että julkistaloudellisesti kestävä ratkaisu, ja koskee myös lapsiperheitä ja va.

Samalla kotitalousvähennys on ollut monelle pienyrittäjälle – erityisesti maaseudulla ja pienissä kunnissa – elintärkeä. Se on luonut työtä, madaltanut kynnystä yrittäjyyteen ja vahvistanut paikallistaloutta. Heikennykset vähennykseen ovat heijastuneet suoraan palveluiden kysyntään ja yritysten toimintaedellytyksiin.

Lisäksi kotitalousvähennys on tehokas keino torjua harmaata taloutta. Kun palveluiden ostaminen on taloudellisesti kannattavaa laillisesti, vähenee houkutus maksaa työstä pimeästi. Tämä kasvattaa verotuloja ja vahvistaa reilua kilpailua.

Suomen Keskustan tulee johdonmukaisesti puolustaa työntekoa, yrittäjyyttä, ihmisten arvokasta arkea sekä hajautetun Suomen elinvoimaa. Kotitalousvähennyksen kokonaisuuden palauttaminen ennalleen on konkreettinen toimi näiden tavoitteiden edistämiseksi.

Kotitalousvähennyksen palauttaminen ennalleen on investointi ihmisten arkeen, palvelujen yhdenvertaisuuteen sekä lähipalveluihin ja yrittäjyyteen.

Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri ry esittää, että Suomen Keskusta

1. Sitoutuu ajamaan kotitalousvähennyksen palauttamista sille tasolle, jolla se oli ennen viimeisimpiä heikennyksiä; eli vähennyksen enimmäismäärä sekä korvausprosentti nostetaan ja omavastuu lasketaan ennen vuotta 2025 olleelle reaalitasolle.

2. Vaikuttaa hallitus- ja eduskuntatyössään siihen, että kotitalousvähennyksen taso turvaa sitä hyödyntävien ihmisten mahdollisuudet hankkia arkea tukevia palveluita.

3. Korostaa kotitalousvähennyksen merkitystä pienyrittäjyyden ja työllisyyden tukena sekä harmaan talouden torjunnan välineenä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta haluaisi palauttaa kotitalousvähennyksen enimmäismäärät pääministeri Orpon hallituksen suurta heikennystä edeltävälle tasolleen ja pitää suurena virheenä kokoomushallituksen päätöstä heikentää kotitalousvähennystä taantuman keskellä. Lisäksi Keskusta tuplaisi yksinasuvien ja yksinhuoltajien kotitalousvähennyksen enimmäismäärän.

Takaisin sisällysluetteloon

98. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Kotitalousvähennys palautettava edellisvuosien tasolle

Kotitaloustöistä saatava verovähennys mahdollistaa merkittävää työllistymistä ja työn teettäjä saa huojennuksen verotuksessa. Kiinteistöjen remontit, kotitaloustyöt ja ylipäänsä kodin ja kotiympäristön kunnostukset lisäävät asumismukavuutta ja -turvallisuutta. Suomessa on runsaasti kodeissa. asuntotaloissa, osakkeissa, jotka on rakennettu vuosikymmeniä sitten paljon ns. korjausvelkaa joiden asuinkelpoisena pitäminen kotitalousvähennyksen turvin lisää ja jatkaa asunnon asuinkelpoisena pitämistä pitkälle tulevaisuuteen.

Suuret ikäluokat tarvitsevat lisääntyvässä määrin kotona-asumisen ja pärjäämisen tukea. Sama toivotaan koskevan myös lapsiperheitä. Kotipalvelun ja kotitalousvähennyksen turvin asuminen mahdollistuu sekä lisää kaukanakin asuvien omaisten vastuuta osallistua ikääntyneen, sairaan ja vammaisen pärjäämisen tukemiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piirin aloitteeseen (numero 97) antamaansa vastaukseen.

99. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Kotitalousvähennys tulee muuttaa kotitalouskohtaiseksi

Kotitalousvähennyksen voi saada verotuksessa esimerkiksi kunnossapito- ja perusparannustöistä, jotka on teetetty ennakkoperintärekisteriin merkityllä yrityksellä. Vähennyksen maksimimäärä on henkilökohtainen ja sen voivat saada samassa taloudessa asuvat puolisot. Yksinasuvat henkilöt saavat siis vähennyksen vain omalta osaltaan. Siksi kotitalousvähennys tulee muuttaa kotitalouskohtaiseksi. Yksinasuvia oli vuoden 2024 lopussa 1,34 miljoonaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piirin aloitteeseen (numero 97) antamaansa vastaukseen.

100. Keskustan Ylöjärven Kunnallisjärjestö: Turistiveron (matkailijamaksun) käyttöönoton edistäminen Suomessa

Useissa Euroopan maissa on käytössä turistivero eli matkailijamaksu, joka peritään tyypillisesti majoittumisen yhteydessä muutaman euron suuruisena maksuna per henkilö per yö. Esimerkiksi Italia on soveltanut järjestelmää laajasti, ja monet kaupungit kuten Rooma ja Venetsia keräävät matkailijoilta maksua paikallisen infrastruktuurin ja matkailukohteiden ylläpitoon.

Turistiveron tarkoituksena on kattaa matkailun aiheuttamia kustannuksia, vahvistaa kohteiden kestävää kehittämistä sekä varmistaa, että matkailun tuottama taloudellinen hyöty kohdentuu oikeudenmukaisesti myös paikallisyhteisölle.

Suomessa vastaavaa valtakunnallista mallia ei ole käytössä, mutta asiasta on käyty keskustelua ja valmistelua erityisesti kasvavien matkailualueiden näkökulmasta.

Perustelut turistiveron käyttöönotolle

1. Oikeudenmukaisuus ja kustannusten kohdentaminen

Matkailu kuormittaa kuntien infrastruktuuria, ympäristöä ja palveluita. On perusteltua, että osa näistä kustannuksista katetaan niiltä, jotka palveluita käyttävät. Turistivero kohdistuu matkailijoihin eikä heikennä suoraan suomalaisten ostovoimaa.

2. Tuki kasvaville matkailualueille

Esimerkiksi Lapissa ja pääkaupunkiseudulla matkailu on kasvanut nopeasti. Kunnille syntyy lisäkustannuksia muun muassa: katujen ja yleisten alueiden kunnossapidosta, jätehuollosta, turvallisuudesta ja ympäristönsuojelusta. Turistiveron tuotot voitaisiin korvamerkitä alueen matkailuinfrastruktuurin ja kestävän kehityksen vahvistamiseen.

3. Kestävä matkailu ja ympäristövastuu

Pieni, maltillinen maksu (esim. 2–5 euroa per yö) ei kansainvälisten kokemusten perusteella merkit-

tävästi vähennä matkailua, mutta se mahdollistaa resurssit matkailun haittojen hallintaan. Erityisesti luontokohteissa tämä tukisi ympäristönsuojelua ja vastuullista matkailua.

4. Kansainvälinen vertailu ja kilpailukyky

Koska vastaava järjestelmä on jo käytössä useissa Euroopan maissa, Suomi ei olisi yksin uudistuksen kanssa. Oikein mitoitettu maksu ei heikentäisi olennaisesti kilpailukykyä, mutta loisi kunnille uuden työkalun vastata matkailun kasvuun.

5. Mahdollisuus alueelliseen pilotointiin

Malli voitaisiin toteuttaa vaiheittain esimerkiksi alueellisena kokeiluna. Näin vaikutukset matkailuun, yritystoimintaan ja kuntatalouteen voitaisiin arvioida ennen laajempaa käyttöönottoa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta mahdollistaisi halukkaille kunnille pienen yökohtaisen matkailumaksun tai -veron käyttöönoton mm. matkailun tarvitseman infran rahoittamiseksi. Keskusta on jo pidempään pitänyt esillä eduskuntaryhmän budjettivaihtoehdossa tällaista toimintamallia ja nyt myös pääministeri Orpon hallitus on sitä valmistelemassa siten, että hallituksen esitys on tarkoitus antaa vielä tämän vuoden aikana.

101. Keskustanaisten Tarvon osasto: Krääsäveron käyttöönotto kestävän kulutuksen ja reilun kilpailun edistämiseksi

Suomeen ja Euroopan unioniin tuodaan jatkuvasti kasvavia määriä erittäin halpaa ja lyhytikäistä kulutustavaraa erityisesti EU:n ulkopuolelta. Nämä tuotteet ovat usein heikkolaatuisia, vaikeasti korjattavia ja huonosti kierrätettäviä. Niiden valmistus ja pitkät kuljetusmatkat aiheuttavat merkittäviä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia sekä lisäävät jätteen määrää Suomessa. Samalla tällainen halpatuonti heikentää kestävämmin tuotettujen, usein kotimaisten ja eurooppalaisten tuotteiden kilpailukykyä.

Nykyinen verotus- ja tullijärjestelmä ei riittävästi huomioi tuotteiden elinkaaren aikaisia ympäristövaikutuksia. Tämä on ristiriidassa Suomen ja Euroopan unionin ilmasto-, kiertotalous- ja kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa. Useissa Euroopan maissa etsitään keinoja puuttua ilmiöön. Ranskassa on valmistelussa malli, jossa EU:n ulkopuolelta tuleville halpatuontipaketeille esitetään noin kahden euron suuruista maksua sekä ympäristövaikutuksiin perustuvia lisämaksuja erityisesti pikamuodin ja kertakäyttökulutuksen hillitsemiseksi.

Suomen Keskustan tavoitteena on edistää kohtuullista kulutusta, vastuullista tuotantoa ja reilua kilpailua. Näitä tavoitteita tukisi verotuksellinen ohjaus, joka huomioi tuotteiden ympäristövaikutukset ja elinkaaren.

Tarvon osasto ehdottaa, että Suomen Keskusta edistää niin sanotun krääsäveron käyttöönoton selvittämistä osana Suomen talous-, ympäristö- ja EU-politiikkaa. Krääsävero kohdistuisi ensisijaisesti EU:n ulkopuolelta tuotuihin, ei-välttämättömiin kulutustavaroihin, joiden käyttöikä on lyhyt ja ympäristövaikutukset suuret. Selvitystyössä tulee tarkastella veron vaikutuksia kulutukseen, ympäristöön ja kotimaisen sekä eurooppalaisen tuotannon kilpailukykyyn sekä mahdollisuuksia edistää vastaavia ratkaisuja EU-tasolla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Ultrapikamuoti ja halpatavarakrääsä on syytä panna verolle. Keskustan mielestä tulisi selvittää pikamuodille (Ranskan malli) ja Kiinan halpatavaratuonnille ympäristöveroa tai pakkausmaksua (ns. krääsävero) ja vastaavasti kevennetään uudelleenkäytettävien tuotteiden verotusta, kuten vaatteiden ja kenkien korjauspalveluiden sekä käytettyjen tuotteiden arvonlisäveroa. Osin EU on jo yhteisellä toimillaan vastaamassa tähän ilmiöön, mutta jos se ei ole riittävää vaikuttavuudeltaan, niin Suomen tulee ponnistella EU:n voimallisempien toimien vaatimiseksi ja selvitettävä samalla kansallisia toimintaedellytyksiä lisätoimenpiteille.

Veron tai maksun lisäksi keskusta on valmis rajoittamaan ultrapikamuotiyritysten, kuten Sheinin ja

Takaisin sisällysluetteloon

Temun, mainontaa. Tavoitteena on suojella suomalaista vaateteollisuutta ja edistää vastuullisempia kulutusvalintoja. Näillä toimenpiteillä pyritään rajoittamaan pikamuodin haitallisia vaikutuksia ympäristölle ja kotimaan taloudelle.

102. Keskustan Kouvolan kunnallisjärjestö: Kiinalaiselle krääsälle loppu

Kaupan Liiton mukaan vuonna 2025 Suomeen tuli 40,5 miljoonaa pakettia EU:n ulkopuolelta, määrän kasvua oli 46 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna. Näistä paketeista 98,5 prosenttia saapui Kiinasta. Kiinasta tulleet paketit ovat usein pieniä tavaroita jotka on ostettu halvalla, Kiinasta tuodun paketin keskimääräinen arvo vuonna 2025 oli Tullin mukaan 5,53 euroa.

Kiinasta tulevista tuotteissa on myös havaittu merkittäviä kemikaalikuormien ylityksiä ja Eurooppalaisen tuotteiden turvallisuuden vaatimuksien laiminlyöntejä. Tuotteet voivatkin olla jo riski kansanterveydenkin näkökulmasta.

Tämä meno ei voi jatkua. Pienet Kiinasta tulevat paketit rasittavat ympäristöä sen tuottamalla jätemäärällä sekä lisäävät päästöjä kuljetuksillaan. Lisäksi pakettien suuri määrä kuormittaa Tullia, puhumattakaan siitä missä olosuhteissa tavarat on tehty. Keskustan tulisikin nostaa Kiinasta tulevan krääsän lieveilmiöt esiin ja edistää esimerkiksi verotuksellisten keinojen kautta pakettimäärien hillintää.

Tuotteiden valmistajien tulee jatkossa huolehtia koko elinkaari tuotteen osalta eli myös kierrätys, se ei näiden Kiinasta halpatuontina tulevien kohdalla päde. Olisikin aiheellista asettaa näille tuotteille kierrätysmaksu. Muutenhan nämä tuotteet jäävät yhteiskunnan maksettavaksi ja välillisesti sitten jokaisen maksettavaksi ja syövät ostovoimaa. Ostovoimaa, jonka vastuullinen kuluttaja käyttäisi toisin.

Tämän lisäksi ratkaisuna voisi olla veronkevennys korjauspalveluihin, ja korjauspalveluiden osalta kotitalousvähennysten nosto lisäisivät myös tuotteiden elinkaarta ja vähentäisivät tarvetta krääsätuotteille.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Tarvon osaston aloitteeseen (numero 101) antamaansa vastaukseen.

103. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Halpatuotanto tekee luonnosta kertakäyttöistä

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret näkee, että halpatuotannon ja pikamuodin ympäristövaikutukset on saatava näkymään nykyistä selkeämmin tuotteiden hinnoissa, jotta kuluttajia ohjataan suosimaan laatua ja pitkää käyttöikää. Teollisuus on pitkään tavoitellut yhä halvempia hintoja ja siirtynyt laatutuotannosta massatuotantoon. Seurauksena on lyhytikäisiä tuotteita, jotka hajoavat nopeasti ja päätyvät jätteeksi.

Tämä kehitys lisää luonnonvarojen haaskausta eikä tue kestävää taloutta. On aika palauttaa laatu ja kestävyys ostamisen keskeisiksi kriteereiksi. Tämä edellyttää poliittista ohjausta. Keinoina voidaan selvittää ympäristöperusteisen verotuksen kehittämistä siten, että lyhytikäiset ja ympäristöä kuormittavat tuotteet maksavat enemmän, ja kestävien sekä korjattavien tuotteiden ja korjauspalveluiden verotusta kevennetään.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että ryhdytään toimiin, joilla pikamuodin haitat sisällytetään nykyistä paremmin hintoihin, vähennetään luonnonvarojen haaskausta ja luodaan tilaa kotimaiselle kestävälle tuotannolle sekä käsityöyrittäjyydelle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Tarvon osaston aloitteeseen (numero 101) antamaansa vastaukseen.

104. Keskustanuorten Oulun osasto ja Oulun Keskustaopiskelijat: Lemmikkivero osaksi perhepoliittista kokonaisuutta

Oulun nuorkeskusta katsoo, että Suomen syntyvyyskriisi edellyttää uusia ja rohkeita perhepo-

liittisia ratkaisuja. Samaan aikaan koiranpentuja rekisteröidään vuosittain enemmän kuin maahan syntyy lapsia. Kehityksellä on pitkän aikavälin vaikutuksia yhteiskuntaan ja julkiseen talouteen.

Lemmikit ovat monille rakkaita, eikä niiden omistamista ole tarkoitus kieltää. On kuitenkin tunnistettava, että lemmikin omistaminen on elämäntapavalinta, kun taas lasten kasvattaminen on yhteiskunnallisesti välttämätön investointi tulevaisuuteen.

Tällä hetkellä lemmikkien omistamista ei Suomessa veroteta lainkaan, vaikka monista muista omistamisen muodoista, kuten ajoneuvoista, maksetaan veroa. Kohtuullinen, valtakunnallinen lemmikkivero olisi arvovalinta, jolla vahvistetaan perhemyönteistä veropolitiikkaa. Maltillisella vuosittaisella maksulla olisi mahdollista kerryttää merkittävä rahoitus, joka tulisi kohdentaa lapsiperheiden tukemiseen ja perhepolitiikan rahoituspohjan vahvistamiseen.

Oulun Keskustaopiskelijat ja Oulun Keskustanuoret esittävät, että Suomessa valmistellaan valtakunnallinen lemmikkiveromalli, jonka tuotot kohdennetaan lapsiperheiden tukemiseen ja perhepolitiikan rahoituspohjan vahvistamiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous ei näe aloitteentekijöiden tavoin lemmikkejä ja lapsia vastakkainasettelun kautta, vaan toteaa, että myös monessa lapsiperheessä on lemmikkieläimiä. Suomessa oli käytössä aikanaan kunnallinen koiravero ja sen käytöstä on luovuttu.

Lemmikkeinä erityisesti koirat kuuluvat kiinteänä osana suomalaiseen metsästyskulttuuriin ja monen lemmikkieläin on näin ollen myös hyötykäytössä.

Sinänsä on arvostettavaa luovuutta vaikeassa julkisen talouden tilanteessa aloitteentekijöiltä pohtia uusien tulomuotojen käyttöönottoa, mutta minkään verojen tuottoja ei korvamerkitä johonkin tiettyyn tarkoitukseen vaan ne ovat yleiskatteellisia budjetin menojen rahoittamiseen. Lemmikkiveron käyttöönotto itsessään ei siis tarkoittaisi parannuksia perhe-etuuksiin. Lemmikkieläinten ylläpito on jo nykyisellään verrattain kallista. Keskusta ei halua luoda sellaista yhteiskuntaa, jossa monille rakkaaseen lemmikkieläimeen on varaa ainoastaan hyväosaisimmilla.

105. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomen edistettävä Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistä päihdeveropolitiikkaa

Alkiolainen raittiusajattelu on keskeinen osa Suomen Keskustan arvopohjaa. Sen lähtökohtana on vastuu lähimmäisistä ja yhteiskunnasta sekä ymmärrys siitä, että päihteiden käyttö aiheuttaa laaja-alaisia sosiaalisia, terveydellisiä ja taloudellisia haittoja. Päihdepolitiikan tavoitteena ei tule olla pelkästään kulutuksen ohjaaminen, vaan haittojen ehkäisy ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin vahvistaminen erityisesti lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta.

Päihteiden verotus on tutkitusti yksi tehokkaimmista keinoista vähentää alkoholinkulutusta ja siihen liittyviä haittoja. Suomessa verotuksen kiristämistä on kuitenkin rajoittanut alkoholin rajakauppa ja kulutuksen siirtyminen naapurimaihin, joissa verotus on kevyempää. Yksittäisen valtion tekemät veronkorotukset voivat johtaa päihteiden hankinnan siirtymiseen ulkomaille, jolloin verotuksen kansanterveydellinen vaikutus ja julkistaloudellinen hyöty jäävät vajaiksi.

Pohjoismaat ja Baltian maat muodostavat maantieteellisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti tiiviin alueen, jossa päihteiden rajat ylittävä hankinta on vaivatonta. Tästä syystä päihdeverotuksen kehittäminen edellyttää nykyistä tiiviimpää alueellista yhteistyötä. Mikäli Pohjoismaat yhdessä Baltian maiden kanssa sitoutuvat samansuuntaiseen päihdeveropolitiikkaan, voidaan ehkäistä verokilpailua ja estää kulutuksen siirtymistä maasta toiseen.

Yhteisesti sovitut ja samanaikaisesti toteutetut päihdeveron korotukset loisivat kaikille alueen maille paremmat edellytykset toteuttaa kansanterveyttä edistävää ja raittiusajatteluun nojaavaa päihdepolitiikkaa. Samalla ne vahvistaisivat julkista taloutta ja osoittaisivat, että yhteiskunnallista vas-

Takaisin sisällysluetteloon

tuuta voidaan kantaa tehokkaasti myös valtioiden välisellä yhteistyöllä.

Suomen tulee olla aloitteellinen toimija Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisessä yhteistyössä ja edistää aktiivisesti yhteistä näkemystä päihdeverotuksen kehittämisestä olemassa olevien pohjoismaisten ja alueellisten yhteistyörakenteiden kautta.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy edistämään Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistä linjausta päihteiden verotuksen korottamiseksi siten, että korotukset toteutetaan yhteisesti ja samanaikaisesti päihteiden kulutuksen siirtymisen estämiseksi, kansanterveyden vahvistamiseksi ja alkiolaisen raittiusajattelun mukaisen päihdepolitiikan edistämiseksi.

Puoluekokouksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen tavoitteeseen koordinoida alkoholiverotusta ja samalla yhteistyötä on syytä tehdä myös tupakkatuotteiden verotuksessa. Tätä yhteistyötä on kuitenkin syytä tehdä valtioiden tasolla, jota yksittäinen puolue voi toki omien yhteistyöverkostojensa kautta sitten tukea.

Koska edessä on mittava julkisen talouden sopeuttaminen ja veronkorotuksissa on syytä mahdollisuuksien mukaan välttää työn ja yrittämisen veronkorotuksia, niin silloin on hyväksyttävä se, että vähemmän työtä ja yrittäjyyttä haittaaviin veroihin puolestaan kohdistuu korotuksia. Alkoholi- ja tupakkaverot ovat tällaisia haittaveroja, joihin jokainen voi omalla käyttäytymisellään vaikuttaa. Puoluekokous muistuttaa, että alkoholista ja tupakasta aiheutuvat yhteiskunnalliset kustannukset ovat merkittävät, joten niitä on tämänkin vuoksi tarpeen verottaa tiukemmin. Kuten aloitteen tekijät niin rajoitteeksi muodostuu kuitenkin matkustajatuonnin lisääntyminen, jos naapurimaiden verotaso on merkittävästi alhaisempi. Tämän vuoksi koordinointi Pohjoismaiden ja Baltian maiden kesken olisi tarpeen, mutta se ei ole yksinkertaista, koska jokainen maa arvioi veropolitiikkansa kehittämistarpeita omista lähtökohdistaan käsin.

106. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Suomen tulee pyrkiä eroon kirjojen arvonlisäverosta

Hallitus nosti vuoden 2025 alussa kirjojen arvonlisäveron kymmenestä prosentista neljääntoista prosenttiin ja vuoden 2026 alussa se laski puolella prosenttiyksiköllä. Suomi onkin Euroopassa kirjallisuuden verotuksen kärkimaa. Tämä on täysin väärä suunta Suomelle. Meidän tulisi Suomessa pyrkiä tukemaan kirjallisuutta ja kannustaa sen luomiseen ja kuluttamiseen.

Kuluttajilla on onneksi Suomessa käytössään maamme kirjastopalvelut, joten kirjallisuus on harvoin täysin tavoittamatonta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että voisimme laiminlyödä ostettua kirjallisuutta. Kirjakauppojen hintojen tulisi olla mahdollisimman matalia kannustaaksemme kaiken ikäisiä lukijoita, nuoresta vanhaan, myös ostamaan ja kuluttamaan kirjallisuutta tätä kautta. Annetaan kaikille mahdollisimman tasavertainen mahdollisuus omistaa kirjallisuutta, ei vain varakkaille.

Kirjojen kasvava arvonlisävero vaikuttaa myös kirjallisuuden tuottajien, kustantajien ja myyjien elämään. Kirjojen kasvavat hinnat vähentävät kysyntää, joka vaikeuttaa kirjallisuuden tuottamista ja myyntiä. Kysynnän vähentymisen myötä myös kustantajat sekä kivijalkakaupat menettävät asiakkaita. Suomen Kustannusyhdistys ja Suomen Kirjailijaliitto ovatkin viime vuosina kritisoineet Suomen kulkevan väärään suuntaan kirjojen verotuksen suhteen, tuoden esiin huolen kysynnän vähentymisestä.

Kirjojen arvonlisäveron laskemisella on ollut Euroopassa positiivinen vaikutus kirjallisuuden kuluttamiseen. Matalammat hinnat ovat lisänneet kysyntää kirjakaupoissa, joka on elävöittänyt maiden lukukulttuuria. Suomen tulisi seurata muun Euroopan esimerkkiä.

Keskustan olisi aika linjata pyrkimyksestä luopua kirjojen arvonlisäverosta kokonaan, lisätäksemme kirjallisen kulttuurin saavutettavuutta sekä tukeaksemme sen luomista. Suomen tämänhetkisessä taloudentilassa kirjojen arvonlisäverosta luopuminen voi olla haastavaa, mutta linjaus antakoot

Takaisin sisällysluetteloon

toivoa ja osoittakoot katsovamme myös tulevaisuuteen!

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen arvostaen aloitteentekijöiden kulttuurimyönteisyyttä.

Verotuksella on useissa tapauksissa käytöstä ohjaava vaikutus. Sivistyspuolueena Keskusta pitää virheenä kirjojen ALV:n nostoa etenkin, kun esim. oluen verotusta laskettiin.

Keskusta on huolissaan suomalaisten heikentyvästä lukutaidosta ja sen pitkäaikaisista vaikutuksista myös talouskasvun edellytyksiin. Lukutaidon kohentamisen vuoksi keskusta on valmis poikkeamaan kirjojen arvonlisäveron kohdalla yleisestä verolinjastaan, jossa julkisen talouden reunaehdot huomioiden veronalennukset tulee i kohdistaa työn ja yrittäjyyden verotukseen kasvua tukevalla tavalla.

Ensisijaisena tavoitteenaan Keskusta pitää kirjojen ALV:n palauttamista ennen nykyhallitusta vallinneelle tasolle (10 %), jolloin kirjojen ja lehtien arvonlisävero olisi samalla tasolla. Sen toteutuminen voi viedä aikaa huomioiden julkisen talouden ajautuminen velkakierteeseen nykyisen hallituksen aikana. Kun julkinen talous on saatu tasapainotettua, on kirjojen ALV:n poisto perusteltu sivistyspoliittinen toimi.

107. Keskustan Pielisjoen paikallisyhdistys: Pääomatuloverotuksen uudistus

Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa kansankapitalismia, lisätä kotitalouksien sijoittamista ja varallisuutta sekä turvata valtion verotuotot. Malli keventää pienien ja keskisuurten pääomatulojen verotusta, mutta säilyttää suurten tulojen verotuksen vahvana.

Uudistuksen pääkohdat

1. 2 000 € pääomatulon perusvähennys

·Ensimmäiset 2 000 € pääomatuloja (osingot, myyntivoitot, vuokratulot) ovat verovapaita.
· Hyödyttää erityisesti pieniä sijoittajia.

2. Kevyt progressio 2 000–30 000 € tuloille

· 2 000–10 000 €: 15 % verokanta
· 10 000–30 000 €: 22 % verokanta Tämä laskee veroastetta tyypillisille kotitaloussijoittajille.

3. Yli 30 000 € pääomatuloihin 34 % tasavero – Yksinkertaistaa järjestelmää ja varmistaa verotuoton.

Vaikutukset

· Sijoittamiseen: Arviolta +25 % lisää sijoittamista ja kymmeniä tuhansia uusia sijoittajia.
· Valtion verotuottoihin: Nettovaikutus –150… +100 M€ vuodessa (käytännössä neutraali).
· Tulojakoon: Pienet ja keskituloiset hyötyvät eniten; suurituloisten verotus pysyy korkeana.
· Talouskasvuun: Lisää kotimaista omistajuutta, vahvistaa yritysten rahoitusta ja tukee investointeja.

Yleisarvio

Uudistus on taloudellisesti ja poliittisesti tasapainoinen:

· keventää verotusta oikeista kohdista
· edistää sijoittamista ja kansankapitalismia
· säilyttää valtion verotuotot
· on sosiaalisesti ja poliittisesti perusteltavissa
· kerryttää eläketurvaa

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous ei näe tässä julkisen talouden tilanteessa, jossa edessä on miljardiluokan sopeutukset, kevennysvaraa pääomatulojen verotukseen aloitteessa esitetyllä tavalla.

Aloitteen tekijät eivät aloitteessaan esitä lähdettä väittämilleen vaikutusarvioille ja julkisen talouden vaikutuksille, jotka aloitteessa on arvioitu jopa positiivisiksi, vaikka aloitteessa ei yli 30 000 euron pääomatuloista veroprosentti säilyy nykyisellään ja sitä pienemmistä tuloista olennaisesti kevenee nykyisestään.

Takaisin sisällysluetteloon

Aloitteen väite siitä, että verouudistuksen itserahoitusaste olisi jopa yli 100 prosenttia kaipaisi tuekseen vahvaa näyttöä ja vähintäänkin lähdeviitteen. Puoluekokous toivoo, että jatkossa aloitteentekijät esittävät tämäntapaisille väitteille uskottavat lähteet, jotta niiden taustalla olevat olettamukset ja tutkimukset ovat puoluekokouksen tarkistettavissa.

Keskusta on piensijoittamisen edistämiseksi valmis kehittämään osakesäästötiliä nykyistä monipuolisemmaksi ja katoltaan korkeammaksi julkisen talouden reunaehtojen puitteissa.

108. Raahen Keskustan kunnallisjärjestö: Dieselveron poisto

Luovutaan dieselverosta, koska veron perustana oleva polttoaineiden hintojen tasaaminen on poistunut.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Suomessa dieselin litrakohtainen vero on bensaa matalammalla tasolla. Tällä on haluttu tukea pitkien etäisyyksien maassa raskasta liikennettä ja veroetu on muilta autoilijoilta neutralisoitu vuotuisella käyttövoimaverolla eli ns. dieselverolla, jotta Suomen veromalli kohtelisi direktiivien vaatimuksen mukaisesti bensaa ja dieseliä samalla tavoin.

Konkreettisesti moottoribensiinin energiasisältövero, hiilidioksidivero ja huoltovarmuusmaksu ovat 70,18 senttiä litralta. Vastaavasti dieselöljyssä 53,3 senttiä litralta. Koska tähän päälle tulee arvonlisävero, niin se nostaa entisestään veroeroa tankilla dieselin hyväksi.

Diesel-autojen käyttövoimaveron poistaminen on siis kyllä sinänsä mahdollista, mutta se johtaisi tämä arvonlisävero huomioiden yli 20 sentin dieselin hinnankorotukseen tankilla. Tämä nostaisi erityisesti raskaan liikenteen kustannuksia tarpeettomasti Suomessa ja heikentäisi samalla vientiteollisuuden kilpailukykyä.

Puoluekokous tunnistaa ajoittain aloitteentekijöiden huolen siitä, että verotuesta huolimatta dieselin tankkihinta on bensaa korkeammalla tasolla. Tämä johtuu kuitenkin dieselin maailmanmarkkinahinnasta eikä siitä, että Suomen verojärjestelmään olisi tehty muutoksia. Diesel on edelleen tankilla selvästi kevyemmin verotettua kuin bensa.

Mikäli polttoaineiden hintakriisiin ei tule nopeaa rauhoittumista, niin Suomessa tulisi kaivaa esille sitä työssäkäyntiin ja haavoittuvimpiin väestöryhmiin kohdistettua vero- ja sosiaalipoliittista keinovalikoimaa, jolla vuonna 2022 vastattiin polttoaineen hintojen nopeaan nousuun.

Käyttövoimaveron tulevaisuutta on syytä pohtia laajemman liikenteen verotuksen uudistuksen yhteydessä.

109. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Varainsiirtovero poistettava!

Varsinais-Suomen Keskustanuoret ehdottaa, että varainsiirtovero poistetaan. Erityisesti nyt, kun asuntokauppa on jäissä ja rakennusteollisuus laahaa, pystymme selvästi havaitsemaan varainsiirtoveron haitallisuuden. Poistamalla varainsiirtoveron voimme lisätä talouden dynaamisuutta, asuntomarkkinoiden liikkuvuutta ja tehokkuutta sekä työmarkkinoiden toimivuutta.

Vero on myös taloustieteellisestä näkökulmasta tehoton. Vero voi estää ihmisiä muuttamasta, vaikka muutto olisi järkevää esimerkiksi työn, opiskelun tai perhetilanteen kannalta. Lisäksi monet taloustieteelliset organisaatiot, kuten OECD, ovat suositelleet verotuksen painopisteen siirtämistä pois kauppaa ja liikkuvuutta jarruttavista veroista kohti kiinteistöihin ja kulutukseen perustuvaa verotusta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain, mutta toteaa että näköpiirissä olevassa julkisen talouden tilanteessa, jossa edessä on vaatelias julkisen talouden sopeuttaminen, ei tämänkaltaisiin pysyviin veronalennuksiin ole edellytyksiä. Sen sijaan puoluekokous on valmis määräaikaisesti poistamaan asuntokaupan vauhdittamiseksi varainsiirtoveron ja viittaa Keskustanuorten Nurmijärven osaston aloitteeseen (numero 67) antamaansa vastaukseen.

110. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Erillinen, kohdennettu vero puolustusmenojen kattamiseksi

Suomen puolustusmenot ovat nousemassa jyrkästi jo lähivuosina. Pelkästään NATO-jäsenyyden rahoituspaineet – jäsenosuuden mahdollinen nousu 2 prosentista 5 prosenttiin – merkitsevät miljardiluokan lisämenoja. Näin mittava kasvu uhkaa väistämättä kaventaa vähäosaisten toimeentuloa entisestään ja murentaa suomalaisen hyvinvointivaltion perustaa.

Keskustan Turun Seudun paikallisyhdistys esittää Suomen Keskustan puoluekokoukselle, että äkilliset puolustusmenot katetaan erillisellä verolla, joka kohdistuu ensisijaisesti maksukykyiseen väestönosaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Verotuloja ei Suomessa ole korvamerkitty mihinkään tiettyyn tarkoitukseen aiemminkaan, eikä näin tule toimia jatkossakaan. Veroja kerätään yleiskatteellisesti erilaisten menojen kattamiseen.

111. Lapin Keskustanuoret: Pois palkanmaksun byrokratia – lakkautetaan muut henkilösivukulut

Palkan maksusta pidätetään ennakonpidätyksen ja eläkemaksun lisäksi sairausvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksua sekä tapaturmavakuutusmaksua ja ryhmähenkivakuutusmaksua. Nämä tulee kaikki tilittää käytännössä eri paikkoihin ja huomioida palkkalaskelmalla.

Esitämme, että sairausvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksua sekä tapaturmavakuutus- että ryhmähenkivakuutusmaksua ei enää perittäisi, ja näiden kustannukset kiertäisivät suoraan valtion budjetin kautta. Käytännössä tämä tarkoittaisi sivukulumaksujen poistumista ja vastaavasti verotuksen kiristymistä vastaavasti.

Muutos vähentäisi byrokratiaa, kun työnantajan tulisi ainoastaan huolehtia palkan, ennakonpidätyksen ja eläkkeen maksusta. Lisäksi erillisten organisaatioiden kuten työttömyysvakuutusrahaston lakkauttaminen toisi säästöjä. Palkkaaminen helpottuisi kaikin osin ja työntekijän ymmärrys omasta palkastaan parantuisi. Yritysten kirjanpidossa henkilöstökulujen alla olisi täten enää palkat ja eläkkeet.

Esitämme myös, että Keskustan tulisi selvittää hyödyt ja haitat siitä, että palkkoja korotettaisiin työnantajan eläkevakuutusmaksun verran ja vakuutusmaksu tulisi kokonaan työntekijän maksettavaksi ja näin ollen näkyväksi myös palkkalaskelmalle – kustannusneutraalisti. Tämä mahdollistaisi tulevaisuudessa eläkemaksun perimisen osana ennakonpidätystä, ja eläkeyhtiölle varat siirtyisivät verottajan kautta. Työntekijä voisi tällöin valita itse oman eläkeyhtiönsä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous ei näe palkan sivukulujen tilittämistä sellaisena byrokratiana, josta 2020-luvulla työnantajat eivät selvittäisi ilman kohtuutonta vaivannäköä, kun se on tähänkin päivään saakka onnistunut varsin hyvin.

Aloite siirtäisi tämän tehtävän valtion kontolle, jolloin pitäisi puolestaan julkisin kustannuksin varmistaa, että tilitykset tapahtuvat oikein.

Näin jos palkkakuitissa olisikin jotain ongelmia, niin työnantajan ja mahdollisesti myös työntekijän tulisi ryhtyä selvittämään asiaa valtion edustajan kanssa sen sijaan, että asia korjataan työnantajan kanssa suoraan erilaisten rahastojen suuntaan.

Keskustan puoluekokous toteaa, että palkoista neuvotellaan Suomessa työmarkkinoilla työntekijöiden ja työnantajien sekä heidän edustajiensa kesken. Puolueiden ei tule toimia osapuolena palkkaneuvotteluissa.

112. Keskustan Konneveden kuntayhdistys: Lainsäädäntöä esitetään muutettavaksi niin, että pakkolunastustapauksissa luovutaan metsävähennyksen tulouttamisvelvollisuudesta

Takaisin sisällysluetteloon

Keskustan Konneveden kuntayhdistys tekee puoluekokousaloitteen, jolla lainsäädäntöä esitetään muutettavaksi niin, että pakkolunastustapauksissa luovutaan metsävähennyksen tulouttamisvelvollisuudesta.

Nykyisen verolainsäädännön mukaan käytetty metsävähennys on lisättävä luovutusvoittoon myös pakkolunastustapauksessa, jos lunastettu metsä on ollut metsävähennysjärjestelmässä, eli metsä on hankittu vastikkeellisesti 1.1.1993 jälkeen. Puhtaan siirtymän investoinnit ja siitä seuraa voimakkaasti lisääntyvä sähkön siirron tarve aiheuttaa kasvavia määriä johtokäytävien pakkolunastuksia. Johtoalueiden lunastustapauksissa maanomistajat kokevat uudistetusta lunastuslaista huolimattaa epäoikeudenmukaisuuden tunnetta. Maitaan ja elinympäristöjään voimalinjojen alle menettäviä yrittäjiä ja kansalaisia ei pitäisi rangaista yhtään lisää verotuksen kautta.

Tämän vuoksi Keskustan Konneveden kuntayhdistys esittää, että Keskustan tavoittelee tuloverolain muutosta (535/1992), jossa lunastustapauksissa luovutaan metsävähennyksen tulouttamisvelvollisuudesta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen maanomistajan omaisuudensuojan parantamiseksi, mutta pitää ensisijaisena ja vaikuttavampana keinona lunastuskorvausten korjaamista siten, että myös johtokäytävien tapauksissa maanomistajat voisivat olla tyytyväisiä saamaansa korvaustasoon.

Puoluekokouksen mielestä valtion ei siis verohuojennuksin tule olla puutteellisten lunastuskorvausten kompensoija, vaan lunastuslakia on muutettava sellaiseksi, että se lunastusta vaativa taho maksaa asianmukaisen korvauksen sähkölinjojen rakentamisesta.

Takaisin sisällysluetteloon

Elinkeinot ja yrittäjyys

113. Keskustan Helsingin piiri: Mikro- ja pienyritysten kasvun esteiden poistaminen ja työllisyyden nopea vahvistaminen

114. Keskustan Helsingin piiri: Nuorten yrittäjyyteen kannustaminen

115. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Kyläkauppatuen etäisyyskriteeristön uudistaminen alueellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi

116. Keskustan Liperin kuntayhdistys: Helppo palkanmaksu - nuorille kynnyksetön pääsy yrittäjyyteen

117. Keskustanuorten Etelä-Pohjanmaan piiri: Palkansaajasta isännäksi: Suomi nousuun työntekijäomisteisuudella

118. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Seksityö

119. Oulun Keskustakerho: Yritysjatkumon vahvistaminen ja pitkäjänteisen omistajuuden edistäminen Suomessa

120. Lapin Keskustanuoret: Jokaisesta suomalaisesta yrittäjä ilman yrittäjästatusta

121. Lapin Keskustanuoret: Tilintarkastajille luotava rekisteröintitunnus ja rekisterimerkintöjen muokkaus mahdollisuuksia laajennettava

122. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Kansalaisyrittäjätili jokaiselle suomalaiselle tukemaan yrittäjyyttä työntekijän statuksella

123. Satakunnan Keskustanuoret: Valtion lainantakaus rakennusalaa piristämään

124. Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Ilotulitteet vain ammattilaisten käyttöön

125. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Valtiontakaus paikkamaan asuin- ja yritysinvestointien vakuusvajetta maakunnissa

113. Keskustan Helsingin piiri: Mikro- ja pienyritysten kasvun esteiden poistaminen ja työllisyyden nopea vahvistaminen

Suomen Keskusta r.p.:n tulee ottaa aloitteellinen rooli suomalaisen työllisyyden vahvistamisessa erityisesti mikroyrittäjiin ja yksinyrittäjiin keskittymällä.

Suomessa yli 95 % yrityksistä on mikroyrityksiä. Ne työllistävät yli 320 000 henkilöä ja tuottavat yli 40 % yksityisen sektorin BKT:sta. Mikroyrittäjät muodostavat Suomen nopeimmin ja realistisimmin hyödynnettävän työllisyysreservin.

Tutkimusten mukaan 50 % mikroyrittäjistä haluaa kasvaa ja 14 % harkitsee työntekijän palkkaamista seuraavan 12 kuukauden aikana – mikä vastaisi yli 40 000 uutta työpaikkaa. Kasvun esteet eivät siis ole halun puutteessa vaan rakenteissa.
- Yrittäjät ovat itse ilmaisseet keskeisiksi esteiksi esimerkiksi:
- liian suuret taloudelliset riskit ja kustannukset (26 %),
- yrityksen taloudellisen tilanteen epävarmuuden (23 %),
- epävakaan tai ristiriitaisen yrityspolitiikan (41 %),
- verotuksen tason ja ennakoimattomuuden (39 %),
- yrittäjän eläketurvan epävarmuuden tai koetun epäoikeudenmukaisuuden (51 %).

Yksinyrittäjälle ensimmäinen rekrytointi merkitsee käytännössä yrityksen koon kaksinkertaistumista sekä hallinnollisen vastuun, sääntelyn ja taloudellisen riskin merkittävää kasvua. Nykyiset rakenteet kannustavat usein pysymään yksinyrittäjänä sen sijaan, että yritys laajenisi työllistäjäksi.

Suomen heikon työllisyystilanteen vuoksi toimenpiteisiin tulee ryhtyä välittömästi. Keskustan Helsingin piiri esittää, että Keskusta selvittää mikro- ja yksinyrittäjien kasvun esteet, valmistelee poliittisia ratkaisuja sekä edistää niiden pohjalta alueellisia ja toimialakohtaisia pilotteja.

Keskustan Helsingin piiri toteaa, että yllä kuvailtuihin toimiin tulisi tarttua välittömästi, jotta työllisyys ja Suomen talous saadaan kasvuun. Keskusta voi näillä toimillaan vahvistaa profiiliaan käytännönläheisenä uudistajana, joka siirtää työllisyyspolitiikan painopisteen tukijärjestelmien laajentamisesta työpaikkojen syntymisen esteiden poistamiseen - ketterästi, kokeillen ja kokeiluilla saatujen faktojen perusteella.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen mikro- ja pienyritysten kasvun esteiden poistamiseksi ja työllisyyden nopea vahvistamiseksi.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluekokous toteaa, että Keskustan eduskuntaryhmän tuoreessa toimenpideohjelmassa on esitetty ratkaisuja siihen, miten pienyrittäjyydellä saadaan työpaikkoja ja Suomi nousuun. Toimenpideohjelma on julkaistu maaliskuussa 2026. Tämän vuoksi puoluekokous ei pidä tarpeellisena uuden erillisen valmistelun aloittamista.

Sen sijaan puoluekokous yhtyy Keskustan eduskuntaryhmän tekemiin esityksiin. Toimenpideohjelma on luettavissa täältä: Keskustan eduskuntaryhmältä toimenpideohjelma: Pienyrittäjyydellä lisää työpaikkoja työttömyys-Suomeen - Suomen Keskusta

114. Keskustan Helsingin piiri: Nuorten yrittäjyyteen kannustaminen

Suomen talous on huonolla tolalla ja työttömyys syvintä koko Euroopassa. Tarvitsemme rohkeita ja konkreettisia tekoja suunnan kääntämiseksi.

Nuorten yrittäjyyskasvatukseen ja yrittäjyyteen kannustamisen eteen on tehty jo työtä yhteiskunnassamme ja myös puolueemme on pitänyt teemaa esillä. Tilanteessa, jossa nuorten työllistyminen on hyvin haastavaa, voisi yrittäjyys tarjota monille nuorille tavan toimeentulon hankkimiseen. Vallitsevan työllisyys- ja taloustilanteen lisäksi epävarmuus työttömyysturvan, sairauspäivärahan tai muun sosiaaliturvan osalta voivat olla esteitä yrittäjäksi ryhtymiselle.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että nuorille, eli alle 30-vuotiaille yrittäjille, myönnetään ensimmäiselle toimintavuodelle verohelpotus. Lisäksi heille tulee tarjota palveluseteli, jolla voi hankkia asiantuntija-apua esimerkiksi kirjanpitoon, taloushallintoon, lakineuvontaan tai yrittäjäsparrakseen. Näin madalletaan kynnystä ryhtyä yrittäjäksi ja parannetaan uusien yritysten selviytymisedellytyksiä.

Keskustan tulee aktiivisesti edistää verohelpotuksen ja palvelusetelin käyttöönottoa lainsäädäntötyössä sekä tuoda esitys osaksi puolueen valtakunnallista talous- ja työllisyysohjelmaa. Keskustan on viestittävä selkeästi, että nuorten yrittäjyys on keskeinen osa Suomen kasvustrategiaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen kannustaa nuoria yrittäjyyteen ja toteaa, että osana eduskuntavaaliohjelman talous- ja veropoliittista linjauksen valmistelun yhteydessä on perusteltua selvittää keinoja tukea nuorten yrittäjyyttä.

115. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Kyläkauppatuen etäisyyskriteeristön uudistaminen alueellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi

Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö esittää, että kyläkauppatukea uudistetaan. Luokitusperusteinen rajaus pitää poistaa etäisyyskriteeristä siten, että ratkaisevaa on todellinen etäisyys ja saavutettavuus lähimpään päivittäistavarakauppaan riippumatta maantieteellisestä alueluokituksesta. Lisäksi saavutettavuutta pitäisi kokonaisarvioida siten, että huomioidaan etäisyyden lisäksi tieverkoston laatu ja vuodenaikojen vaikutukset, julkisen liikenteen puuttuminen tai heikko saavutettavuus, väestön rakenne ja alueen todelliset asiointisuunnat. Samankaltaisessa palvelutilanteessa olevia kauppoja pitää kohdella tasapuolisesti koko maassa.

Kyläkaupat ovat monilla alueilla viimeinen päivittäinen lähipalvelu ja keskeinen osa maaseudun elinvoimaa, turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Keskustalle alueellinen oikeudenmukaisuus, palveluiden saavutettavuus ja koko Suomen asuttuna pitäminen ovat perusarvoja.

Nykyinen kyläkauppatuen etäisyyskriteeristö ei kuitenkaan kohtele kauppoja tasapuolisesti. Tuen myöntäminen perustuu osittain maantieteellisiin luokituksiin (harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu, kaupungin läheinen maaseutu jne.), mikä johtaa tilanteisiin, joissa saman palvelutilanteen omaavat kaupat ovat eri asemassa pelkästään tilastollisen alueluokituksen vuoksi.

Luokitusperusteinen malli voi johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin. Esimerkiksi eräällä maaseutualueella kyläkaupasta on matkaa lähimpään päivittäistavarakauppaan lähes 30 kilometriä. Kauppa täyttää kaikki muut kyläkauppatuen myöntämisen

Takaisin sisällysluetteloon

ehdot, mutta jää tuen ulkopuolelle, koska alue on luokiteltu kaupungin läheiseksi maaseuduksi.

Tällaisessa tilanteessa hallinnollinen luokitus ohittaa todellisen saavutettavuuden. Lähes 30 kilometrin asiointimatka on pitkä riippumatta siitä, miten alue on kartalla määritelty. Kyläkauppatuen tarkoitus on turvata palveluiden säilyminen ja saavutettavuus. Siksi tukijärjestelmän tulee perustua todelliseen palveluetäisyyteen ja alueen olosuhteisiin, ei hallinnollisiin rajoihin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokouksen mielestä seuraavalla eduskuntavaalikaudella olisi tarpeen selvittää tarpeet kehittää kyläkauppatukea sellaiseksi, että sen avulla voidaan turvata kaupalliset palvelut eri puolilla Suomea huomioiden kuitenkin sen, ettei muutosta tule toteuttaa niin, että se johtaisi puolestaan kyläkauppojen sulkemiseen toisaalla.

116. Keskustan Liperin kuntayhdistys: Helppo palkanmaksu - nuorille kynnyksetön pääsy yrittäjyyteen

'Automaattinen palkkatili' -aloite tarkoittaa sähköistä verokorttia palkanmaksutilissä niin, ettei palkan maksajan tarvitse tehdä tai teettää työlästä ja erikoisosaamista vaativaa ennakkopidätysten, eläke- ja sotumaksujen, ym. laskentaa lukuisine eri tilillepanoineen. Tarvitsee vain maksaa palkka tilille. Automaattinen pankin palkkalaskentarobotti hoitaa loput.

Jos tänään haluaa yksityisenä työllistää vaikka naapurin pojan tai tytön esimerkiksi kaupallakäyntiin, ruohonleikkuuseen, siivoukseen, lastenvahdiksi, puutarha- tai lumitöihin, niin palkanlaskennan byrokratia tahtoo viedä aikaa paljon pidempään, kuin itse työ. Puhumattakaan, että vain hyvin harva osaa palkanlaskennan.

Nykytilanteessa meillä on käytännössä työllistämiskielto yksityisille ihmisille, koska palkanlaskenta on liian vaativa ja työläs taito opetella. Siksi yksityishenkilöt maksavatkin työn teettämisestä pimeänä. Eivät niinkään säästääkseen, vaan koska palkan laskenta ja maksujen jaottelu useille tileille on muille, kuin kirjapidon ammattilaisille tai pitkäaikaisille yrittäjille lähes ylitsepääsemättömän vaikea tehtävä.

Keskisuuret ja suuret yritykset eivät ehkä niinkään tarvitse palkanmaksun helpottamista, koska heillä on jo osaavat ammattimaiset palkanlaskijat. Yksinkertaisesta palkanmaksusta hyötyvätkin eniten pienyritykset ja varsinkin yksityiset henkilöt, joille palkanlaskenta on tähän saakka ollut käytännössä tekemättömän mutkikas velvollisuus.

Kun palkanmaksua yksinkertaistetaan niin, että tarvitsee vain maksaa bruttopalkka henkilön palkkatilille, niin ollaan lähellä alkuaikojen tilannetta, jossa kuka tahansa voi olla palkanmaksaja lähes kenelle tahansa. Palkkatilin automaatti jakaa palkan kaikkien saajien tileille verokirjan, mahdollisen työehtosopimuksen, eläkesopimusten ym. mukaisesti.

Ohjelmoinnin ammattilaiset kertovat, että kaikki laskenta ja maksut, joista on säädöksissä määrätty, on mahdollista koodata toimimaan automaattisesti. Sitä vartenhan tietotekniikka lienee keksitty..?

On tullut, ja jatkuvasti tulee lisää säädöksiä niin, että palkanlaskennasta lukuisine liittyvine maksuineen on muodostunut tavalliselle ihmiselle läpitunkematon viidakko..! Automaattinen palkkatili perinteisen palkanlaskennan rinnalle tuotuna pantaa kaikille tasapuolisen oikeuden ja mahdollisuuden maksaa palkkoja laillisesti ja helposti, tarvitsematta opiskella palkanlaskentatiedettä. Kun siihen vielä lisätään vakuutus- ja eläkeyhtiöiden valintaklikkaus palkansaajalle - niin onpa helppoa!

Palkanmaksajan ei edes tarvitse tietää palkansaajan verotietoja, koska automaatti hoitaa maksujen laskennan ja lajittelun lukuisille eri tileille. Palkanmaksajan tarvitsee tietää vain palkkatilin numero, ja palkkasumma. Henkilötietoturva paranee automaattisen palkkatilin myötä. Kotitöiden teettäjä saattaisi saada apulaisilleen maksamastaan palkasta jopa kotitalousvähennystä, kun ei enää ole pakko maksaa pimeänä.

Vero- ja eläkekertymät kasvavat, koska ennen pimeinä maksetut palkat voikin maksaa laillisesti.

Takaisin sisällysluetteloon

Työeläkeyhtiöt käsittääkseni saisivat vähän nykyistä enemmän, koska monet nyt pimeänä maksavat yksityiset tai satunnaiset työnantajat pystyisivät maksamaan palkan avoimesti?
Automaattisen palkkatilin myötä ei tarvitse enää jättää työmahdollisuuksia käyttämättä työlään palkanlaskenta- ja maksubyrokratian vuoksi, ja se auttaa tekemään kaikista yhdenvertaisia palkanmaksun ja -saamisen helppouden suhteen. Etenkin toimeliaita ja työintoisia nuoria sujuva palkan saanti voi jopa innostaa ja kannustaa yrittäjyyteen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen ajatukseen siitä, että palkkaamisen tulee olla yksinkertaista, mutta toteaa, että tähän on pientyönantajille jo olemassa palveluita.

Palkan ja sivukulut voit maksaa esimerkiksi Palkka.fi-palvelun kautta. Palvelu tekee tarvittavat viranomais- ja eläkeyhtiöilmoitukset ja ohjaa palkan ja lisäkulujen laskemisessa. Tulevaisuudessa on syytä arvioida, onko palkanmaksusta mahdollista tehdä vieläkin yksinkertaisempaa.

117. Keskustanuorten Etelä-Pohjanmaan piiri: Palkansaajasta isännäksi: Suomi nousuun työntekijäomisteisuudella

Suomalainen yrityskenttä on murroksessa, kun kymmenet tuhannet yrittäjät etsivät jatkajaa elämäntyölleen. Nämä elinvoimaiset yritykset joko hiipuvat pois tai myydään ulkomaisille pääomasijoittajille, jolloin sekä päätösvalta että voitot valuvat rajojemme ulkopuolelle. Maamme talous tarvitsee kipeästi uutta potkua, joka muuttaa hiipuvan omistajuuden uudeksi kotimaiseksi kasvuksi.

Ratkaisu tähän haasteeseen löytyy modernista työntekijöiden omistusmallista. Menestyviä esimerkkejä tällaisesta järjestelmästä löytyy maailmalta muun muassa Britanniasta (Employee Ownership Trust) ja Tanskasta (Employee-Owned Company). Tässä mallissa työntekijät voivat hankkia yrityksen osake-enemmistön kollektiivisen säätiön tai rahaston kautta. Keskeistä on, ettei työntekijöiden tarvitse sijoittaa omia säästöjään, vaan kauppahinta jää säätiön velaksi, joka maksetaan takaisin esimerkiksi yrityksen tulevilla voitoilla. Malli tarjoaisi yrittäjille vastuullisen tavan luopua elämäntyöstään ja työntekijöille mahdollisuuden nousta passiivisista palkansaajista aktiivisiksi osallisiksi.

Tämän mallin hyödyt yhteiskunnalle ovat tutkitusti merkittäviä. Työntekijäomisteiset yritykset ovat usein perinteisiä yrityksiä tuottavampia ja kriisinkestävämpiä, sillä ne eivät pakene ensimmäisen suhdannekuopan kohdalla vaan taistelevat jokaisesta työpaikasta. Malli on myös tehokas lääke tuloerojen kasvua vastaan. Taloudellinen menestys jakautuu useammalle ja pitää veroeurot suomalaisissa kunnissa sen sijaan, että ne valuisivat ulkomaille veroparatiiseihin.

Kyse on myös syvästä kulttuurin muutoksesta. Yrittäjä-vastaisen ilmapiirin sekä työnteon ja pääoman vastakkainasettelun sijaan pääsisimme lähemmäksi demokraattista markkinataloutta. Päätökset yritysten tulevaisuudesta tulee tehdä täällä, ei kaukaisissa pääkonttoreissa.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret vaatii, että kankeat henkilöstörahastolait päivitetään ja luodaan järjestelmä, joka tekee työntekijäomistajuudesta helpon ja houkuttelevan vaihtoehdon kaikilla toimialoilla. On aika rakentaa Suomi, jossa omistajuus ei ole harvojen etuoikeus, vaan jokaisen suomalaisen ulottuvilla oleva mahdollisuus. Rakennetaan tulevaisuus, jossa työ ja omistajuus kuuluvat yhteen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen edistää kotimaista omistajuutta.

Osuustoiminta on yksi hyvä esimerkki tällaisesta mallista. Työntekijäomisteisuutta edistäviä malleja on tarpeen jatkoselvittää ja kehittää, sillä tällaiselle työntekijävetoiselle omistamiselle on tilausta suomalaisten yritysten parissa.

118. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Seksityö

Suomessa seksityön harjoittajat ovat tämänhetkisen ”kompromissimallin” vuoksi ikävässä asemas-

sa. Suomen rikoslain vuoksi seksityöntekijät eivät voi esimerkiksi vuokrata omia toimitiloja, panostaa työturvallisuuteen tai joissain tapauksissa edes käyttää pankkipalveluita.

Seksityöntekijät ovat elinkeinoharjoittajia siinä missä muutkin ja ansaitsevat ihmisarvon mukaiset turvalliset työolot ja tilat. Tämänhetkinen lainsäädäntö ei sitä salli, joten on aika korjata lainsäädäntöä tasa-arvoisemmaksi.

Lainsäädäntöä täytyy tarkastella uudelleen ja muuttaa siten, että se sallii seksityöntekijöille turvallisemmat toimintamahdollisuudet, sekä selventää heidän asemaansa pankkien palveluiden suhteen.

Kyse ei ole seksityön totaalisesta vapauttamisesta tai parituslain kumoamisesta, vaan lainsäädännön muuttamisesta siten, että se mahdollistaa seksityöntekijöille turvallisemmat työolot, sekä oikeudet omaan toimitilaan ja pankkipalveluihin. Seksityöntekijät ovat ihmisiä ja ansaitsevat ihmisen arvoista kohtelua. Tasavertaistetaan siis lakia ja annetaan heille mahdollisuus turvallisempaan työhön, niin kuin antaisimme muillekin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen vaan toteaa vuoden 2024 puoluekokousaloitteessa annetun aloitevastauksen mukaisesti:

Suomessa seksin myyminen ja ostaminen on lähtökohtaisesti laillista, mutta toimintaa säännellään alaan liittyvän rikollisuuden vuoksi. Muun muassa seksin ostaminen alaikäiseltä tai ihmiskaupan uhrilta on laitonta, kuten myös paritus ja parituksen kohteelta palvelun ostaminen. Keskusta ei näe välitöntä tarvetta säädösten muuttamiselle.

119. Oulun Keskustakerho: Yritysjatkumon vahvistaminen ja pitkäjänteisen omistajuuden edistäminen Suomessa

Suomalaisessa yrityskentässä on nähtävissä kulttuurinen muutos, jossa sukupolvien yli rakentuva yritysjatkumon perinne on heikentynyt. Yhä useammin yritykselle ei löydy jatkajaa, ja menestyvätkin yritykset päätyvät nopean kasvun jälkeen myyntiin ja ulkomaiseen omistukseen. Samalla yhteiskunnan panostukset osaamiseen, tutkimukseen ja yritysten kehittämiseen eivät aina realisoidu pitkäaikaisena kotimaisena omistajuutena, työpaikkoina ja verotuloina.

Esitämme, että Keskusta käynnistää laaja-alaisen tarkastelun yritysjatkumon vahvistamiseksi Suomessa. Tavoitteena on edistää pitkäjänteistä omistajuutta, kotimaista pääomaa ja hallittuja sukupolvenvaihdoksia. Tavoitteena on myös vahvistaa pk-yritysten jatkuvuutta ja turvata niiden rahoitus. Yrityspolitiikassa tulee huomioida kasvuyritysten ohella myös perinteiset, ammattitaitoon ja asiakassuhteisiin rakentuvat yritykset, joiden arvo syntyy vuosikymmenten työstä.

Samalla on arvioitava, miten julkiset yritystuet ja innovaatiorahoitus tukevat kestävää kotimaista omistusta ja yhteiskuntavastuuta. Yrittäjyyskasvatuksessa tulee korostaa työn arvostusta, ammattitaidon merkitystä ja vastuullista yrittäjyyttä nopean irtautumisen kulttuurin sijaan.

Tavoitteena on vahvistaa Suomeen yrityskulttuuri, jossa arvostetaan jatkuvuutta, osaamista ja kohtuullista kasvua. Samalla turvataan yritystoiminnan hyödyt suomalaiselle yhteiskunnalle myös tuleville sukupolville.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja pitää tärkeänä, että yritysjatkumoa vahvistetaan ja edistetään pitkäjänteistä omistajuutta Suomessa.

120. Lapin Keskustanuoret: Jokaisesta suomalaisesta yrittäjä ilman yrittäjästatusta

Suomen Keskusta on aina ollut työnteon ja yritteliäisyyden puolue. Jo aikojen alusta saakka Maalaisliitto-Keskusta on korostanut ihmisen omaehtoista toimeliaisuutta, sillä tämä on myös köyhän asiaa. Suomessa yrittäminen on tehty hankalaksi, eikä aloitteleville yrittäjille ole annettu mahdollisuutta epäonnistua. Hyvän bisnesidean heikko menestys on johtanut usealla aloittelevalla yrittäjällä taloudellisiin menetyksiin ja tulottomuudesta huolimatta evättyihin työttömyys ym. etuihin.

Takaisin sisällysluetteloon

Esitämme, että jokaiselle suomalaiselle annettaisiin mahdollisuus avata valitsemastaan pankista yrittäjyystili. Tili olisi sellainen, että sille tuleva laskutus olisi arvonlisäveron alarajaan saakka sellaista, että henkilöä ei tulkita yrittäjäksi. Verottaja pidättäisi tililtä ennakonpidätyksen tavoin verot, ja nettosumma olisi nostettavissa. Yrittäjyystilin kautta tehtävästä työstä ei maksettaisi eläkemaksuja ja pidätyksenä olisi ainoastaan verot. Mikäli yritystoiminnasta koituu kuluja, henkilön tulisi ilmoittaa nämä verottajalle ja verottaja vähentäisi kulujen osuuden pidättämistään veroista, jolloin nostettavissa oleva raha kattaisi myös yrittäjyystoiminnan kulut.

Yrittäjyystilin etuja olisi se, että jokainen suomalainen saisi laskuttaa vapaasti, esimerkiksi naapuriaan mistä tahansa työstä, kuten lumenluonnista tai remonttitöistä. Tilin helppous vähentäisi tarpeen teettää pimeää työtä ja harmaan talouden määrä supistuisi merkittävästi, lisäten valtion saamia verotuloja. Yrittäjyystili toimisi työssäkäyvän henkilön lisätulojen hankinnassa taikka työttömän henkilön hankkiessa tuloja työttömyyskorvausten päälle. Työttömän yritystililtä voisi pidättää osan työttömyyskorvauksesta kertyvien yrittäjyystulojen mukaisesti.

Yrittäjyystili toimisi parhaiten Keskustan jo aiemmin hyväksymän perustulotavoitteen kanssa, jolloin kuka tahansa meistä saisi tienata omatoimisesti tuloja perustulon päälle. Nyt kun Suomessa on vakava työttömyys ja pula työpaikoista, sekä puuttuva kasvu, toisi esitetty yrittäjyystili itsensä työllistämisen mahdollisuutena yhä useammalle. Yrittäjyystili olisi helposti sovitettavissa niin nykyiseen sosiaaliturvajärjestelmään kuin mahdollisesti tulevaan perustuloon perustuvaan järjestelmään.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Tavoite yritystoiminnan kynnyksen madaltamisesta on kannatettava. Yritystoiminta on kyettävä laittamaan pystyyn päivässä. Puoluekokous ei kuitenkaan pidä tavoiteltavana sitä, että luotaisiin laajamittaisesti sellaista yrittäjämäistä toimintaa, josta ei maksettaisi eläkevakuutusmaksuja ja näin ollen ei myöskään kertyisi sosiaaliturvaa. Puoluekokous pitää perustellumpana keskustan eduskuntaryhmän esittämää mallia, jossa eläkevakuutusmaksut määräytyisivät todellisten verotettavien yrittäjätoiminnan ansiotulojen mukaisesta. Kuitenkin siten, että pienten yrittäjyystulojen osalta eläkevakuutusmaksut olisivat huojennettuja.

121. Lapin Keskustanuoret: Tilintarkastajille luotava rekisteröintitunnus ja rekisterimerkintöjen muokkaus mahdollisuuksia laajennettava

Tilintarkastajat ovat tuoneet pitkään huolen esille, että he joutuvat jakamaan henkilötunnustaan asiakkailleen kaupparekisteriin rekisteröimiseksi. Tilalle on toivottu järjestelmää, että tilintarkastajan voisi rekisteröidä jollain muulla tavalla. PRH:n tilintarkastusvalvonta ylläpitää tilintarkastajarekisteriä ja tämä on julkisesti saatavilla. Mikäli henkilö ei kuulu rekisteriin, on tilintarkastajana esiintyminen lainvastaista. Esitämme, että asiassa edettäisiin niin, että jo olemassa olevaan tilintarkastajarekisteriin lisättäisiin jokaiselle tilintarkastajalle yksilöintitunnus. Kaupparekisteriin tilintarkastajaa ilmoitettaessa lomake antaisi tilintarkastajan haettavaksi suoraan tilintarkastajarekisteristä joko tunnuksen taikka nimen perusteella. Näin ollen tilintarkastaja ei olisi enää velvollinen antamaan henkilötunnustaan asiakkaalleen.

Kaupparekisteriin merkitsemisen lisäksi tilintarkastaja on velvollinen huolehtimaan, että hänen nimensä ei esiinny sellaisen yhteisön rekisterissä, minkä tilintarkastajana hän ei enää toimi. Yksityinen tilintarkastaja pystyy ilmoittamaan kaupparekisterille merkinnän poistosta maksuttomasti, mutta tilintarkastusyhteisölle poisto on huomattava kustannus. Tilintarkastajille tulisi luoda oma portaali, missä he voisivat tarkastella merkintöjä, hyväksyä/hylätä niitä sekä poistaa tietonsa niin itsensä kuin edustamansa yhteisön puolesta. Näin tilintarkastaja pysyisi myös kartalla siitä, onko häntä valittu tehtävään vastoin tahtoaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen ja toteaa, että aloitteen teknistä toteuttamisedellytystä ja kustannuksia on syytä selvittää vielä tarkemmin.

Takaisin sisällysluetteloon

122. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Kansalaisyrittäjätili jokaiselle suomalaiselle tukemaan yrittäjyyttä työntekijän statuksella

Suomen talous ja yhteiskunta tarvitsevat innovatiivista, joustavaa ja ihmislähtöistä yrittäjyyttä. Nykyinen verotus- ja sosiaaliturvajärjestelmä ei riittävästi kannusta pienimuotoiseen yrittäjyyteen, omaehtoiseen palvelutuotantoon tai työkalujen ja osaamisen hyödyntämiseen talouden dynaamisuuden lisäämiseksi.

Kansalaisyrittäjätilin avulla jokaiselle kansalaiselle voidaan tarjota selkeä, turvallinen ja ennakoitava alusta pienimuotoiseen yrittäjyyteen. Tämä vähentäisi byrokratiaa, lisäisi taloudellista aktiivisuutta, vähentäisi kannustinloukkuja ja samalla tukisi ihmislähtöistä yritystoimintaa.

Espoon Keskustan kuntayhdistys esittää, että Keskusta ryhtyy valmistelemaan ja ajamaan laajempaa sosiaali-, vero- ja yrittäjyysjärjestelmän uudistusta, jossa otetaan käyttöön Viron kaltainen kansalaisyrittäjätilimalli, jossa verotus ja pakolliset maksut hoituvat automaattisesti yrittäjätilille tehdyistä maksuista, ilman varsinaista yrityksen perustamiseen liittyvää byrokratiaa. Kansalaisyrittäjätilillä jokaiselle kansalaiselle mahdollistetaan pienimuotoisen yrittäjyyden ja tulonhankinnan turvallinen ja ennakoitava väylä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen helpottaa yrittäjyystoimintaa ja pitää perusteltuna, että kansalaisyrittäjätilimallin teknistä toteuttamismahdollisuutta selvitettäisiin seuraavalla eduskuntavaalikaudella arvioiden mm. vaikutuksia verotuloihin ja sosiaaliturvaan.

123. Satakunnan Keskustanuoret: Valtion lainantakaus rakennusalaa piristämään

Suomessa rakennusalan kuoppa on ollut syvempi kuin muissa EU maissa. Ongelmissa ovat niin työntekijät kuin myös yritykset. Töiden vähentyessä alalle myös hakeutuu ja pääsee vähemmän työntekijöitä. Yhdessä vanhenevan rakennuskannan kanssa nämä muodostavat erittäin huonon yhdistelmän.

Piristysruiskeena jumittuneelle rakennusalalle Satakunnan Keskustanuoret esittää 20 prosenttista lainantakausta valtiolta korjausrakentamiseen. Taloustilanteen vuoksi taloyhtiöt lykkäävät välttämättömiä remontteja, mikä kasvattaa jo entuudestaan suurta korjausvelkaa ja lisää pitkän aikavälin menoja. Valtion lainantakaus kannustaisi ajoissa tehtäviin peruskorjauksiin perusteellisemmin, kuten putki- ja julkisivuremontteihin sekä energiatehokkuutta parantaviin toimiin. Samalla se vauhdittaisi rakennusalan työllisyyttä ja tukisi kotimaisia yrityksiä. Erityisesti ikääntyvissä ja harvaan asutuissa kunnissa tämä ehkäisisi asuntojen arvon romahtamista ja alueiden eriytymistä. Tässä kohdassa apu ja panostus korjaamiseen olisi investointi talouskasvuun ja kestävään asumiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen vauhdittaa rakentamista.

Aloitteen ajatus taloyhtiöiden lainatakauksista peruskorjauksia varten on perusteltu. Lisäksi puoluekokous pitää harkitsemisen arvoisena suhdanneluontoisena toimenpiteenä myös korjausavustuksia, joita oli käytössä finanssikriisin aikaan. Puoluekokouksen mielestä kerros- ja rivitaloyhtiöiden lisäksi myös omakotitalojen peruskorjausmahdollisuuksia tulisi helpottaa sekä kotitalousvähennyksen ehtojen parantamisella että antamalla myös niihin valtion lainatakauksia.

124. Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Ilotulitteet vain ammattilaisten käyttöön

Ilotulitteiden käyttö aiheuttaa vuosittain merkittävää ympäristön roskaantumista. Rakettien ja patojen hylsyt sekä muovi- ja pahviosat leviävät kaduille, pelloille, metsiin ja vesistöihin. Suurinta osaa jätteestä ei kerätä pois, ja siivousvastuuta joutuvat kantamaan kunnat ja yksityiset maanomistajat. Kyse ei ole vain esteettisestä haitasta vaan ympäristöongelmasta.

Takaisin sisällysluetteloon

Lisäksi ilotulitteiden vaarallinen väärinkäyttö on toistuva ongelma, joka aiheuttaa inhimillistä kärsimystä ja kustannuksia yhteiskunnalle. Rakettien huolimaton käyttö aiheuttaa esimerkiksi silmävammoja. Valitettavasti raketteja käytetään myös vaarallisen ilkivallan välineenä, ja niitä ammutaan esimerkiksi päin rakennuksia ja ihmisiä.

Keskustanuorten Nurmijärven osasto esittää, ilotulitteiden hankinta ja käyttö rajataan vain ammattilaisille. Luvanvaraisuus vähentäisi roskaantumista, ehkäisisi väärinkäyttöä ja parantaisi kansalaisten turvallisuutta. Se tarjoaisi myös yhä useammalle tulitusyrittäjälle mahdollisuuden elinkeinoon ja lisäisi yhteisöllisiä uudenvuodentapahtumia, joissa kylät kokoontuvat yhteen yhteistä ilotulitusta katsomaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ilotulitteiden hankinnan ja käyttö rajaamiseksi vain ammattilaisille.

Puoluekokous muistuttaa, että pelastusviranomainen voi lain mukaan kieltää ilotulitteiden käytön pelastustoimen toiminta-alueella sellaisissa paikoissa, joissa ilotulitteiden voidaan katsoa aiheuttavan erityistä vaaraa esimerkiksi tulipalon seurauksena. Puoluekokous kannustaa kuntia olemaan aktiivisia pelastusviranomaisen suuntaan, jos tällaisille rajoituksille esimerkiksi tiiviisti asutuilla alueilla on tarvetta, jolloin yhdessä pelastusviranomaisten kanssa voitaisiin katsoa sopivat paikat ilotulitteiden sallimiselle. Pelastusviranomainen ei voi lain mukaan kuitenkaan perustaa päätöstään esimerkiksi meluhaitalle, joten tältä osin lainsäädäntöä voitaisiin tarkistaa, että tulisiko kynnystä ilotulitteiden käytön rajoittamiselle madaltaa nykyisestään vahinkojen minimoimiseksi.

125. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Valtiontakaus paikkamaan asuin- ja yritysinvestointien vakuusvajetta maakunnissa

Asuin- ja yrityskiinteistöjen vakuusarvo on sidoksissa kiinteistön sijaintipaikkakuntaan ja vieläpä siten, että kiinteistön oletettu markkinahinta laskee sitä jyrkemmin mitä kauempana se sijaitsee maakunta- tai seutukeskuksesta.

Tilanne aiheuttaa monenlaisia vääristymiä. Yksi niistä on kiinteistön verotusarvon ja markkina-arvon ristiriita. Juha Sipilän hallitus käynnisti kiinteisveron uudistamishankkeen tavoitteena määrittää verotusarvo markkina-arvon tasolle. Uudistus on edelleen kesken.

Kiinteistön markkina-arvoa oleellisesti korkeampi verotusarvo voi synnyttää vakavia vääristymiä myös perintöverotuksessa.

Koko maan asuttuna pitämisen ja kehittämisen näkökulmasta suurimman ongelman muodostaa kuitenkin vähänkin syrjemmässä sijaitsevien kiinteistöjen vakuusarvo.

Omakotirakentaja ja valmiin asunnon ostaja ei saa pankkilainaa, kun rakennettavan tai ostettavan kiinteistön vakuusarvo painetaan rahoittajan päätöksellä minimiin. Saman tilanteen edessä on suuri joukko pk-yrittäjiä, jotka haluaisivat investoida kotipaikkakunnalleen.

Tilanteen vakavuutta kuvaa se, että helmikuussa 2026 julkaistun yritysbarometrin mukaan yli 40 prosenttia pk-yrityksistä ei ole saanut tai hakenut investointirahoitusta vakuusongelmien vuoksi.

Rahoittajat syyttävät tilanteesta EU:n/EKP:n tiukkaa regulaatiota, mutta kyse lienee myös rahoittajien ylivarovaisuudesta, kun luottotappiot halutaan välttää kaikissa tilanteissa.

Tässä maakuntakeskusten ulkopuoliset alueet ovat ajautuneet jo parin vuosikymmenen ajan kiihtyvään syrjäytymiskierteeseen. Sen sijaan, että pankit ja niiden konttorit kantaisivat huolta toimialueensa elinvoimasta, ne vauhdittavat sen hiipumista kiristämällä vakuusvaatimuksia entisestään.

Valtiovallan tulisi huolestua tästä alueita nopeasti eriarvoistavasta kehityksestä jo yksin kansallisen turvallisuuden näkökulmasta ja selvittää, mitä mahdollisuuksia politiikalla on vaikuttaa tilanteeseen lainsäädännön ja rahoituksen keinoin.

Takaisin sisällysluetteloon

Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys esittää, että Suomen Keskusta käynnistää selvitystyön siitä, voidaanko asunto- ja pk-yrityskiinteistöjen kauppoja tai investointeja edistää valtiontakauksella alueilla, joilla pankit arvioivat kiinteistöjen vakuusarvon riittämättömäksi hankkeiden rahoittamiseksi. Tämän uudenlaisen aluepoliittisen instrumentin takauskatto voisi olla esimerkiksi 30 prosenttia lainamäärästä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen selvittää, että voidaanko asunto- ja pk-yrityskiinteistöjen kauppoja tai investointeja edistää valtiontakauksella alueilla, joilla pankit arvioivat kiinteistöjen vakuusarvon riittämättömäksi hankkeiden rahoittamiseksi. Puoluekokous viittaa Satakunnan Keskustanuorten aloitteeseen (numero 123) antamaansa vastauksen.

Sisäinen turvallisuus, maahanmuutto ja oikeuskysymykset

126. Keskustan Liperin kuntayhdistys: Kyläturvayhteydet

127. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Selvitys lakiosasta luopumisen ehtojen uudistamisesta

128. Keskustan Pyhännän paikallisyhdistys: Kuolinpesät määräaikaisiksi

129. Keskustan Alahärmän Alapään naisjaosto: Henkilökortin voimassaoloaikaa on pidennettävä

130. Pirkanmaan Keskustanuoret: Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomareille asetettava vaatimukseksi aikaisempi kokemus tuomarin työstä

131. Pirkanmaan Keskustanuoret: Ilokaasun myynti päihdekäyttöön kiellettävä

133. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Elatusmaksujen määräytyminen elatuskyvyn mukaan – selkeä taulukkomalli

134. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Lähipoliisitoimintaa pitää vahvistaa häiriöalttiilla alueilla

135. Keskustan Helsingin piiri: Kolmannen juridisen sukupuolimerkinnän kehittäminen Suomessa

136. Keskustan Helsingin piiri: Sähköisen tunnistautumisen mahdollistaminen kansalaisille ilman pankkitunnistautumisen vaatimusta

137. Keskustanaisten Helsingin piiri: Sähköisen tunnistautumisen mahdollistaminen kansalaisille ilman pankkitunnistautumisen vaatimusta

138. Keskustan Kouvolan paikallisyhdistys: Suomen perustuslain päivittäminen

139. Keskustan Sysmän kunnallisjärjestö: Tuomioistuinten käsittelyaikojen lyhentäminen ja oikeusvarmuuden vahvistaminen

140. Pirkanmaan Keskustanuoret: Kiihottamisrikosten syyttämiskäytäntöjä tulee uudistaa

141. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomessa käynnistettävä laaja-alaisen demokratian ja oikeusvaltion turvaamiseen tähtäävä uudistustyö

142. Suomen Keskustanaiset: Eduskuntavaaleihin asetettava rahallinen kampanjakatto

143. Keskustanaisten Uudenmaan piiri: Viranomaisten on tunnistettava ja löydettävä keinot ennaltaehkäistä lähisuhdeväkivaltaa paremmin ja nostettava aihe Keskustan eduskuntavaaliohjelmaan

144. Suomen Keskustanaiset: Lähisuhdeväkivallan kitkeminen vaatii muutoksia lainsäädäntöön ja

Takaisin sisällysluetteloon

joustavuutta oikeusprosesseihin

145. Suomen Keskustanaiset: Pakottava kontrolli kriminalisoitava

146. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Lapsella oltava mahdollisuus useampaan kuin kahteen juridiseen vanhempaan

147. Keskustan Vantaan kunnallisjärjestö: Suomen kieli on avain kotoutumiseen

148. Keskustan Hyrylän paikallisyhdistys: Lähiturvajoukkojen perustaminen poliisin avuksi

149. Keskustanaisten Kainuun piiri: Rangaistukset kiristyvät, mutta entä turvallisuus vankiloissa ja sen ulkopuolella?

150. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Suomen on oltava valmis vastaanottamaan ilmastopakolaisia

126. Keskustan Liperin kuntayhdistys: Kyläturvayhteydet

Etenkin haja-asutusalueilla puhelin- ja nettikatkokset ovat tavanomaisia mm. myrskyjen, tykkylumen ja sähkönjakeluhäiriöiden katkoessa sähköjä sekä kulkuyhteyksiä tunneiksi, tai pahimmillaan useiksi vuorokausiksi. Kun tavanomaiset sähköiset viestiyhteydet eivät toimi, asukkailla ei ole keinoja lähettää esimerkiksi häiriöilmoituksia eikä tilannetietoja vahinkojen korjaamiseksi, pyytää apua myrskynkaatojen tukkimien liikenneyhteyksien raivaamiseen, eikä saada yhteyttä pelastustoimeen eikä sairaankuljetukseen, tai pyytää toimittamaan välttämättömiä tarvikkeita, kuten lääkkeitä.

Varautumis- ja turvayhteyksiin sopivia radiopuhelimia on haja-asutusalueiden ihmisillä runsaasti käytettävissä, mutta tällä hetkellä niiden käyttö varautumis- ja turvaviestintäviestiverkkojen muodostamiseen on käytännössä joko laitonta, tai siitä vaaditaan suhteettoman korkea vuosittainen radiolupamaksu. Lupaviranomainen Traficom ei yleensä myönnä radiolupia sellaisille varautumis- ja turvatoistimille, jotka yhdistävät tavallisia ihmisten käyttämiä radiopuhelimia viestejä yhteyskatkosalueilta muuhun maahan välittäviksi radioverkoiksi, koska tällaista turvaviestintätarvetta ei ole laissamme vielä huomioitu. Varautumis- ja turvayhteyksiin soveltuvat hyvin mm. tavalliset metsästäjien, elinkeinoelämän, veneilijöiden, vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja radioharrastajien käyttämät radiopuhelimet.

Kansalaisille tarvitaan laillinen oikeus toteuttaa ja ylläpitää oma-aloitteisesti ja omakustanteisesti lupamaksuvapaita langattomia varautumis- ja turvayhteyksiä kansalaisten välttämättömimpien viestiyhteyksien varmistamiseksi tavanomaisten sähköisten viestiyhteyksien katkeillessa. Kyläturva- ja haja-asutusalueyhteyksien viestitueksi ovat käyttökelpoisia esimerkiksi yksinkertaiset ja halvat RHA68-, PMR446- ja CB27- 'kansanradioiden' yhteyksiä välittävät turvatoistimet, jotka yhdistävät ihmisten radiopuhelimia samaan tapaan, kuin tukiasemat kännyköitä. Nämä turvatoistimet ovat hyvin edullisia, ja hyvissä sijainneissa niiden on havaittu kykenevän välittämään ihmisten koti-, käsi- ja autoradiopuhelinten yhteyksiä maakunnanlaajuisesti sekä keskenään, sekä muualle maahan.

Tässä aloitteessa ehdotetaan lakisääteistä oikeutta ihmisille oma-aloitteisesti, omakustanteisesti ja lupamaksuvapaasti varautua langattomin yhteyksin, kuten tavanomaisten radiopuhelinten viestejä välittävin jatkuvan valmiuden toistin- ja tukiasemin sähkönjakelun ja viestiyhteyksien katkoksiin kansalaisten välttämättömimpien viestiyhteyksien varmistamiseksi tavanomaisten yhteyksien häiriötilanteissa.

Ehdotamme myös, että irtaudumme sellaisista vanhentuneista sopimuksista Venäjän kanssa, jotka tarpeettomasti rajoittavat kansalaistemme jokapäiväisiä mobiiliyhteyksiä, sekä poikkeusoloihin varautumiseen tarpeellisia turvaviestintäyhteyksiä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous kiittää aloitteentekijöitä tärkeän ja ajankohtaisen asian esiin nostamisesta, ja puoltaa aloitetta osittain. Siinä nostetaan esiin aito ja tärkeä huoli haja-asutusalueiden viestintäyhteyksien toimivuudesta häiriö- ja poikkeustilanteissa. Myrskyt, sähkökatkot ja muut häiriöt voivat käytännössä katkaista arjen yhteydet pitkäksikin aikaa. Kansalaisten kokema epävarmuus on silloin ymmärrettävää. On myönteistä, että aloitteessa korostetaan varautumisen merkitystä ja kansalaisten omaa aktiivisuutta osana kokonaisturvallisuutta.

Suomessa viranomaisviestinnästä ja kriittisestä turvallisuusviestinnästä vastaavat kuitenkin viran-

omaiset, joille on osoitettu tätä varten omat, suojatut ja häiriönsietokykyiset viestintäjärjestelmät. Pelastustoimen, poliisin, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden toimivaltaisten viranomaisten viestintä pohjautuu viranomaisverkkoihin, kuten VIRVE:een ja niitä koskevaan lainsäädäntöön. Näiden järjestelmien keskeisiä ominaisuuksia ovat toimintavarmuus, priorisointi, tietoturva ja selkeä vastuunjako. Siksi viranomaisviestintää ei voida rakentaa tai korvata kansalaisten vapaaehtoisesti ylläpitämien järjestelmien varaan.

Aloitteessa esitetty ajatus kansalaisten omista radiopohjaisista varautumis- ja turvayhteyksistä voisi sen sijaan toimia osana kotitalouksien ja paikallisyhteisöjen omaehtoista varautumista. Lyhyen kantaman radioratkaisut, paristokäyttöiset radiot ja muut omatoimista viestintää tukevat keinot voivat toimia kotivarana sekä parantaa ihmisten kykyä selviytyä häiriötilanteiden alkuvaiheessa. Näiltä osin aloite on linjassa yleisten varautumissuositusten kanssa.

Sen sijaan aloitteessa mainittuihin laajapeittoisten toistimiin perustuvien kansalaisten radioverkkojen salliminen ja luvittaminen kohtaisi merkittäviä lainsäädännöllisiä ja teknisiä esteitä. Nykyinen taajuuspolitiikka, radiolupajärjestelmä ja häiriönhallinta perustuvat siihen, että taajuuksien käyttö on tarkasti määriteltyä ja valvottua. Avoimet, käyttäjämäärältään ja liikenteeltään hallitsemattomat verkot voisivat lisätä häiriöriskejä ja heikentää muiden, myös turvallisuuskriittisten viestintäjärjestelmien toimivuutta. Lisäksi yksityishenkilöiden tai yhdistysten ylläpitämät järjestelmät eivät voi täyttää viranomaisviestinnälle asetettuja luotettavuus- ja vastuuvaatimuksia.

Kokonaisuutena aloitteessa esitetty tavoite vahvistaa varautumista on kannatettava, mutta esitetty ratkaisu ei sellaisenaan sovi osaksi viranomaisviestintää eikä sen perustaksi. Kansalaisten oman varautumisen vahvistaminen kotivaraksi on kuitenkin tärkeää. Siinä voidaan hyödyntää aloitteessa esiin nostettuja sallittuja viestintävälineitä ja paikallista yhteistoimintaa. Viranomaisviestinnän kehittäminen, vastuut ja järjestelmät on kuitenkin perusteltua pitää viranomaisten ohjauksessa lainsäädäntöön nojautuen.

127. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Selvitys lakiosasta luopumisen ehtojen uudistamisesta

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että jokaisella ihmisellä tulee olla vahva oikeus määrätä omaisuutensa periytymisestä. Nykyinen perintöoikeus turvaa rintaperilliselle aina oikeuden vähintään lakiosaansa, ja perinnöttömäksi tekemisen perusteet ovat erittäin tiukat ja poikkeukselliset.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että vanhemman vaikutusmahdollisuudet perimysjärjestykseen ovat hyvin rajalliset myös tilanteissa, joissa perhesuhde on tosiasiallisesti ja pysyvästi katkennut. Tällaisissa tapauksissa lakiosaoikeuden automaattinen säilyminen voi johtaa oikeudenmukaisuuden näkökulmasta ongelmallisiin tilanteisiin.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että perintöoikeuden sääntelyä on perusteltua tarkastella yhteiskunnan ja perherakenteiden muutokset huomioiden. Samalla on tärkeää turvata oikeusturva ja välttää tulkinnanvaraiset tilanteet.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että selvitetään mahdollisuudet uudistaa lakiosaa koskevaa lainsäädäntöä siten, että perinnöttömäksi tekeminen voisi olla tarkkarajaisesti mahdollista tilanteissa, joissa perhesuhde on pysyvästi ja todennettavasti katkennut.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ymmärtää aloitteentekijöiden näkemyksen, mutta ei puolla aloitetta.

Perittävä voi määrätä omaisuutensa jaosta tekemällä testamentin. Oikeus lakiosaan, joka on puolet perintöosasta, on perittävän lapsella. Hänen pitää vaatia lakiosaansa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon testamentista.

Puoluekokous toteaa, että oikeus lakiosaan on perintöoikeuden keskeinen periaate. Sen tarkoituksena on varmistaa, että vainaja ei voi testamentilla sivuuttaa omia lapsiaan täysin. Laissa on kaksi perustetta, jolloin perittävä voi tehdä lapsensa kokonaan perinnöttömäksi ilman oikeutta lakiosaan: lapsi on syyllistynyt rikokseen perittävää kohtaan

Takaisin sisällysluetteloon

tai lapsi on jatkuvasti elänyt kunniattomasti. Pelkkä perittävän mielipide ei riitä, vaan halu jättää oma lapsi kokonaan ilman perintöä on testamentissa perusteltava. Tässä suhteessa voimassa olevaa lakia voidaan pitää riittävän tarkkarajaisena.

Puoluekokouksen mielestä oikeus lakiosaan suojaa myös perittävää muiden perillisten tai testamentinsaajien painostukselta jättää perittävän lapsi ilman perintöä. Yhteydenpito on saattanut katketa myös ilman perittävästä ja hänen lapsestaan johtunutta syytä, esimerkiksi paikkansa pitämättömien huhujen seurauksena. Puoluekokouksen mielestä voimassa oleva laki on kokonaisuutena katsoen tasapainossa eikä se siksi puolla lakiosan poistamista tai sen selvittämistä.

128. Keskustan Pyhännän paikallisyhdistys: Kuolinpesät määräaikaisiksi

Suomen nykyinen perintökaari (40/1965) on kuolinpesien osalta vanhentunut ja ongelmallinen. Nykyinen laki edellyttää kuolinpesiltä yksimielistä päätöksentekoa, mikä voi estää omaisuuden järkevän hoidon. Yksikin kuolinpesän osakas voi halutessaan estää vaikkapa metsien käsittelyn tai kiinteistön myymisen, vaikka osakkaiden enemmistö niitä kannattaisi.

Suomessa monet kuolinpesät jäävät kokonaan purkamatta, jolloin niiden omistajiksi tulee aikaa myöten toisia kuolinpesiä. Vanhimmat purkamattomat kuolinpesät ovat peräisin 1800-luvulta. Niissä voi olla osakkaita useissa maissa ja eri mantereilla, joten niiden purkaminen on lähes mahdoton tehtävä. Kuolinpesien omistama uinuva varallisuus muodostaa jo merkittävän ongelman Suomen kansantaloudelle. Esimerkiksi kuolinpesien omistamat talot jäävät usein tyhjilleen ja rapistuvat paikoilleen, mikä osaltaan vauhdittaa maaseudun autioitumista.

Pyhännän Keskusta esittää perintökaaren uudistamista siten, että kuolinpesien päätöksenteosta poistetaan yksimielisyysvaade ja kuolinpesille määrätään viiden vuoden määräaika, jonka kuluessa ne on purettava.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ymmärtää aloitteentekijöiden näkemyksen, mutta ei puolla aloitetta.

Kuolinpesissä osakkuus voi syntyä suoraan lain nojalla tai testamentin kautta. Se on yhteisomistusta eli kaikki osakkaat omistavat kuolinpesästä kaiken. Siksi kuolinpesää koskevat päätökset on tehtävä yksimielisesti. Jos päätökset muutettaisiin enemmistöpäätöksiksi, heikentäisi se helposti jonkun kuolinpesän osakkaan asemaa. Muut osakkaat voisivat lyöttäytyä yhteen esimerkiksi toista sisarusta, sisaruspuolta tai testamentin saajaa vastaan hänen oikeuksiensa ja etujensa vastaisesti.

Puoluekokous yhtyy näkemykseen, että jakamattomissa kuolinpesissä pesänjaon pitkittyessä ne usein monimutkaistuvat ja käyvät kuolinpesän osakkaille kalliiksi. Puoluekokous toteaa, että siinä tilanteessa jokaisella kuolinpesän osakkaalla on oikeus milloin tahansa vaatia kuolinpesän jakamista sekä hakea pesäselvittäjää ja pesänjakajaa. Se on keino, jos osakkaat eivät pääse sopimukseen kuolinpesän omaisuuden jakamisesta ja jako uhkaa pitkittyä. Se aiheuttaa kustannuksia, mutta samasta syystä se voi olla keino päästä sopimukseen jaosta. Myös aloitteessa ehdotettu kuolinpesän purkaminen viiden vuoden määräajan umpeuduttua edellyttäisi pesänselvittäjän tai -jakajan hakemista, joka mahdollisuus on jo käytössä.

129. Keskustan Alahärmän Alapään naisjaosto: Henkilökortin voimassaoloaikaa on pidennettävä

Sirullisen henkilökortin käyttö yleistyy, kun yhä useammassa paikassa on tunnistauduttava. Kortin nykyinen voimassaoloaika on viisi vuotta. On resurssien tuhlaamista, että kortti on uusittava viiden vuoden välein, kun kortin tekninen käyttöikä on pidempi. Hakijalle tulee kustannuksia valokuvasta ja kortista sekä niihin liittyvistä matkoista. Yhteiskunnalle syntyy omat kustannukset hakemusten käsittelystä ja fyysisestä kortista. Mielestämme kortin voimassaoloaika olisi syytä olla vähintään 10 vuotta.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

EU sallii henkilökorteissa 10 vuoden voimassaoloajan. Suomessa se on vain viisi vuotta siksi, että henkilön pystyttäisiin tunnistamaan valokuvasta ja että henkilökorttiin liitetyn kansalaisvarmenteen tekninen turvallisuus pysyisi ajan tasalla.

Sisäministeriö on valmistellut lainmuutosta, jonka mukaan passien ja henkilökortin voimassaoloaikaa pidennettäisiin 10 vuoteen. Digi- ja väestötietovirasto on vastustanut esitystä. Sen mukaan 10 vuoden passeja, ja todennäköisesti myös henkilökortteja, ei ole tarkoituksenmukaista eikä turvallista tuottaa ennen kuin henkilötietojen luotettavuuden varmistavat ratkaisut ovat kvanttiturvallisia.

Puoluekokous ymmärtää viraston huolen, mutta pitää myös käsittämättömänä, kuinka vaikeaksi Suomessa on tehty kansalaisten arkea helpottavat uudistukset. Henkilökorttien voimassaoloajan pidentämisellä halutaan vähentää kansalaisten asiointitaakkaa ja yhdenmukaistaa Suomen käytäntö EU-maiden kanssa. Tavoite on kannatettava. Lähes kaikissa EU-maissa voimassaoloaika on jo 10 vuotta. Se kertoo siitä, että siellä on onnistuttu turvaamaan henkilökorttien turvallisuus. Sen ei pitäisi olla mahdotonta Suomessakaan.

130. Pirkanmaan Keskustanuoret: Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomareille asetettava vaatimukseksi aikaisempi kokemus tuomarin työstä

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimella on merkittävä asema Suomen oikeusjärjestelmässä. Tuomioistuimen ratkaisut sitovat Suomea ja vaikuttavat kansalliseen lainkäyttöön sekä lainsäädännön tulkintaan. Tämän vuoksi on perusteltua kiinnittää huomiota myös siihen, millä perusteilla kyseisen tuomioistuimen tuomarit valitaan.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan kukin sopimusvaltio asettaa kolme ehdokasta, joista Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous valitsee tuomarin. Sopimus edellyttää, että tuomarit edustavat korkeaa moraalia ja joko kelpoisia kotimaansa korkeimman tuomioistuimen virkaan tai muutoin tunnustetun pätevyyden omaavia oikeusoppineita. Sopimus ei sisällä nimenomaista vaatimusta siitä, että ehdokkaalla olisi aiempaa kokemusta tuomarina toimimisesta.

Valintakriteerit mahdollistavat sen, että tuomareiksi voidaan valita henkilöitä erilaisista oikeudellisista taustoista, mukaan lukien akateeminen, hallinnollinen tai lainkäyttöön liittyvä ura. Tämä on sopusoinnussa nykyisen sopimusjärjestelmän kanssa ja vastaa sen sanamuotoa.

On kuitenkin perusteltua arvioida, ovatko nykyiset valintaperusteet riittävän täsmällisiä ottaen huomioon Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen laaja-alaisen vaikutuksen jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin. Tuomarin tehtävä edellyttää erityistä ammatillista osaamista, johon kuuluu oikeuden soveltaminen, ratkaisutoiminta ja perus- ja ihmisoikeuksia koskevien kysymysten punninta. Näiden vaatimusten merkitystä on perusteltua tarkastella osana valintakriteerejä. Nykyinen järjestelmä on tältä osin puutteellinen, koska tuomarilta ei edellytetä aikaisempaa kokemusta tuomarin virasta.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy edistämään tavoitetta, jonka mukaisesti Suomi edistää Euroopan neuvostossa keskustelua tuomarien valintaperusteiden muuttamiseksi siten, että myös tuomarikokemus otettaisiin huomioon osana pätevyysvaatimuksia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuomeen nimitetyt tuomarit ovat usein professoreita, korkeita virkamiehiä, kotimaidensa korkeimpien oikeuksien jäseniä tai kokeneita asianajajia, joiden oikeudellinen osaaminen on erittäin korkealla tasolla.

Tuomarikokemusta ei ole valintaperusteissa, koska työskentely Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa poikkeaa kansallisten tuomioistuinten työskentelystä. Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa tuomarit eivät edusta omia kotimaitaan, vaan he ovat riippumattomia.

Puoluekokous kuitenkin katsoo, että jos tuomarikokemuksen lisääminen valintaperusteisiin kasvat-

Takaisin sisällysluetteloon

taa kansalaisten luottamusta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen, niin Suomen pitää edistää tällaista keskustelua Euroopan neuvostossa.

131. Pirkanmaan Keskustanuoret: Ilokaasun myynti päihdekäyttöön kiellettävä

Ilokaasun käyttö päihteenä on lisääntynyt nuorten keskuudessa viime vuosina. Ilmiö on noussut esiin useiden viranomaisten ja ammattilaisten raporteissa, ja sen yhteydessä on havaittu myös käytettyjen kaasupullojen määrän kasvua julkisilla paikoilla.

Ilokaasun väärinkäyttö aiheuttaa merkittäviä terveysriskejä. Se voi johtaa hapenpuutteeseen, aivovaurioihin ja kuolemantapauksiin. Pitkäaikainen käyttö voi vaurioittaa hermostoa, mikä ilmenee esimerkiksi tasapaino- ja tuntohäiriöinä. Lisäksi on tutkimusnäyttöä siitä, että ilokaasun käyttö voi lisätä mielenterveyden ongelmia.

Kaasua on helposti saatavilla verkkokaupasta, ja sen myyntiä markkinoidaan teknisiin tarkoituksiin, vaikka suuri osa päätyy päihdekäyttöön. Säiliöiden koon kasvu on lisännyt käyttömäärien suuruutta, ja ilmiö on aiheuttanut haittoja myös jätehuollossa. Nykyinen lainsäädäntö ei anna riittäviä keinoja puuttua tilanteeseen.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta alkaa edistämään seuraavien toimenpiteiden viemistä osaksi lainsäädäntöä ilokaasun päihdekäytön vähentämiseksi:
- Ilokaasun maahantuonti ja verkkokauppa säädetään luvanvaraisiksi.
- Ilokaasun myynti sallitaan vain lääketieteelliseen ja ammatilliseen käyttöön.
- Ilokaasun myynti päihdekäyttöön kielletään.
- Ilokaasun välittäminen alaikäisille kielletään.
- Alle 18-vuotiailta kielletään ilokaasun hallussapito.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Ilokaasun käyttö päihdetarkoitukseen on erittäin vaarallista. Viranomaiset ovat toistuvasti varoittaneet ilmiön kasvusta erityisesti nuorilla ja nuorilla aikuisilla. Sitä ovat havainneet niin Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, HUS:n Myrkytystietokeskus ja Tulli. Ongelma näkyy erityisesti nuorten ajanviettopaikoilla, joissa tyhjien ilokaasupatruunoiden määrä on kasvanut jatkuvasti. Valvonta on nykytilanteessa vaikeaa, sillä ilokaasua voi tilata helposti ulkomaisista verkkokaupoista. Muut Pohjoismaat ja useat EU-maat ovat jo rajoittaneet myyntiä ja hallussapitoa alaikäisiltä.

Puoluekokous pitää tärkeänä, ettei Suomi jää tässä kehityksessä muita maita jälkeen. Ilokaasun maahantuonti ja verkkokauppa tulee tehdä luvanvaraiseksi, jotta valvonta voidaan varmistaa. Samalla myynti sekä käyttö päihdetarkoitukseen ja alaikäisille on kiellettävä.

132. Pohjois-Savon Keskustanuoret: ILO 169 -sopimus ja pohjoismainen saamelaissopimus ratifioitava

Suomi tunnustaa saamelaiset perustuslaissaan alkuperäiskansana ja tunnustuksen tulee näkyä johdonmukaisesti myös kansainvälisten velvoitteiden hyväksymisessä ja toimeenpanossa. Tästä huolimatta International Labour Organization:n alkuperäiskansoja koskevaa yleissopimusta nro 169 (ILO 169) ei ole Suomessa vieläkään ratifioitu, eikä Pohjoismaista saamelaissopimusta ole saatettu voimaan.

ILO 169 -sopimus vahvistaa alkuperäiskansojen oikeuden omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja perinteisiin elinkeinoihinsa sekä turvaa aidon neuvottelu- ja osallistumisoikeuden heitä koskevassa päätöksenteossa. Sopimuksen keskeinen sisältö liittyy erityisesti maankäyttöön ja luonnonvaroihin liittyviin kysymyksiin. Ratifiointi loisi selkeämmät pelisäännöt ja vahvistaisi oikeusvaltiota.

Pohjoismainen saamelaissopimus puolestaan loisi yhteiset, rajat ylittävät puitteet saamelaisten oikeuksien toteutumiselle Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Saamelaiset ovat yksi kansa valtioiden rajojen yli, ja oikeuksien toteutumisen tulisi perustua yhtenäisiin periaatteisiin koko Saamenmaan alueella. Sopimuksen etenemättömyys viivästyttää pohjoismaisen yhteistyön syventämistä ja jättää saamelaisten aseman osin kansallisen sääntelyn varaan.

Takaisin sisällysluetteloon

Ratifiointi vahvistaisi oikeusvaltioperiaatetta, lisäisi ennakoitavuutta maankäyttö- ja luonnonvarakysymyksissä sekä osoittaisi Suomen sitoutumisen kansainvälisiin ihmisoikeusnormeihin. Samalla se loisi selkeämmät pelisäännöt viranomaisille, elinkeinoelämälle ja saamelaisille itselleen.

Suomen tulee ryhtyä viipymättä toimiin ILO 169 -sopimuksen ja Pohjoismaisen saamelaissopimuksen ratifioimiseksi sekä varmistaa niiden täysimääräinen toimeenpano yhteistyössä saamelaisten kanssa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Saamelaiskäräjälakia uudistettiin hiljattain poistamalla laista saamelaismääritelmä ja korvaamalla se oikeudella tulla merkityksi Saamelaiskäräjien vaaliluetteloon. Saamelaiskäräjälain vaaliluettelo tullaan kokoamaan uudelleen. Uudistusta koskevan lain esitöiden mukaan muutoksessa kysymys olisi ainoastaan vaali- ja osallistumisoikeuksista saamelaiskäräjillä, eikä tätä laajemmasta saamelaisuuden määritelmästä. Tämän vuoksi laissa ei ole enää määritelmää, kuka on saamelainen. Kysymys on olennainen, koska laista poistetulla saamelaismääritelmällä oli suora kytkös mm. erityislaeissa kirjattuihin saamelaisten varallisuusoikeuksiin, kuten oikeuksista poronhoitoon, metsästykseen, kalastukseen ja maastoliikenteeseen saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevilla valtion mailla. Tästä lainmuutoksen mukanaan tuomasta epäselvyydestä varoittivat myös asiantuntijat eduskuntakäsittelyn aikana.

Siksi puoluekokous katsoo, että Suomella ei tällä hetkellä ole mitään edellytyksiä ratifioida ILO 169-sopimusta ennen kuin oikeudellinen epäselvyys saamelaisuuden määritelmästä on Suomessa ratkaistu. Uudelleen koottavaa Saamelaiskäräjien vaaliluetteloa ei lainsäätäjän mukaankaan ole tarkoitettu luetteloksi saamelaisista.

Puoluekokous toteaa, että saamelaiskäräjälain uudistaminen olisi pitänyt tehdä tavalla, joka olisi kunnioittanut ja edistänyt kaikkien saamelaisten ja saamelaisryhmien kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista ottaen huomioon Suomen perustuslaki ja Suomea sitovat kansainväliset sopimukset. Puolueena Keskusta on ollut valmis ratkaisemaan riitoja eikä kärjistämään niitä entisestään, kuten saamelaiskäräjälain uudistaminen on tehnyt.

Puoluekokous muistuttaa, että Keskusta on vuosikymmeniä ollut vahvasti edistämässä saamelaisten kulttuurillisten oikeuksien toteutumista sekä myötävaikuttamassa saamelaisten kulttuurillisen itsehallinnon perustamiseen Suomessa. Olemme olleet edistämässä muun muassa saamelaiskäräjälain säätämistä, saamelaiskäräjien, museo- ja luontokeskus Siidan sekä kulttuurikeskus Sajoksen perustamisia sekä myöntämässä erityislaeissa saamelaisille oikeuksia harjoittaa valtion mailla perinteisiä saamelaiselinkeinoja.

133. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Elatusmaksujen määräytyminen elatuskyvyn mukaan – selkeä taulukkomalli

Suomessa elatusmaksujen määräytyminen perustuu tapauskohtaiseen arviointiin, joka johtaa usein erimielisyyksiin, pitkittyneisiin neuvotteluihin ja oikeudenkäynteihin. Tämä kuormittaa perheitä, lisää kustannuksia ja heikentää lapsen asemaa.

Saksassa käytössä oleva niin sanottu Düsseldorfin taulukko on selkeä, tulotasoon perustuva ja ennakoitava malli, jonka avulla elatusmaksut voidaan määrittää ilman laajaa oikeudellista prosessia. Malli lisää oikeusvarmuutta, vähentää riitoja ja turvaa lapsen edun.

Selkeä, elatuskykyyn perustuva taulukkomalli: lisää ennakoitavuutta ja tasapuolisuutta, vähentää oikeudenkäyntien tarvetta, turvaa lapsen toimeentulon ja huomioi maksukykyä vastaavan kohtuullisuuden.

Keskustan oikeudenmukaisuuden ja kohtuullisuuden periaatteiden mukaisesti elatusmaksujen tulee olla sekä lapsen edun mukaisia että maksukykyyn perustuvan mukaisia.

Espoon Keskusta ehdottaa, että Keskusta ryhtyy ajamaan lainsäädäntöuudistusta, jossa elatusmaksujen määräytymistä varten laaditaan valtakunnallinen, elatuskykyyn perustuva taulukkomalli Saksan käytännön mukaisesti, joka vähentää

Takaisin sisällysluetteloon

riitoja, oikeudenkäyntikuluja ja vahvistaa lapsen ja erovanhemman etua.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Lapsella on oikeus riittävään elatukseen molemmilta vanhemmiltaan. Elatusmaksut määräytyvät lapsen tarpeen ja elatusvelvollisen maksukyvyn mukaan.

Taulukkomalli lisäisi järjestelmän läpinäkyvyyttä ja vähentäisi eroja samanlaisissa tilanteissa. Vanhemmat tietäisivät etukäteen, mihin suuruusluokkaan elatusmaksut asettuvat. Tämä voisi vähentää riitoja elatusmaksun suuruudesta.

Taulukkomalli sellaisenaan ei kuitenkaan sovellu kaikenlaisiin elämäntilanteisiin. Lasten erityistarpeet, vanhempien asumisjärjestelyt, terveyskulut, harrastuskustannukset ja lasten vanhempien nettotulot voivat poiketa merkittävästi. Taulukkomallissa liika kaavamaisuus voi johtaa helposti liian korkeisiin tai mataliin elatusmaksuihin esimerkiksi vuoroviikkovanhemmuudessa tai tilanteessa, jossa maksajalla on vaihtelevat tulot.

Puoluekokous katsoo, että kompromissi olisi tässä toimivin ratkaisu. Taulukko antaisi selkeän lähtökohdan, jota on voitava täydentää perustellulla tapauskohtaisella harkinnalla. Tämä turvaisi lapsen edun, ottaisi huomioon vanhempien todellisen elatuskyvyn ja sujuvoittaisi päätöksentekoa jättäen järjestelmälle joustavuuden.

134. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Lähipoliisitoimintaa pitää vahvistaa häiriöalttiilla alueilla

Monilla kaupunkialueilla esiintyy toistuvaa häiriökäyttäytymistä, ilkivaltaa ja turvattomuuden tunnetta, joka heikentää asukkaiden arkea, yritysten toimintaedellytyksiä ja julkisten tilojen käyttöä. Turvallisuus ei synny pelkästään reagoinnista rikoksiin, vaan poliisin näkyvästä läsnäolosta ja ennaltaehkäisevästä työstä.

Lähipoliisitoiminta on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi: ehkäistä rikoksia ja häiriöitä lisätä asukkaiden turvallisuuden tunnetta vahvistaa nuorten ja poliisin välistä vuorovaikutusta tukea koulujen, nuorisotyön, järjestöjen ja sosiaalipalveluiden yhteistyötä Keskustan paikallisuus- ja turvallisuusajattelu korostaa arjen turvallisuutta ja läsnä olevaa viranomaisyhteistyötä.

Espoon Keskustan kuntayhdistys esittää, että Keskusta vahvistaa lähipoliisitoimintaa ja kohdentaa poliisin näkyvän läsnäolon alueille, joilla häiriökäyttäytyminen heikentää arjen turvallisuutta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja sen perusteluihin.

Poliisin kenttätoiminnan järjestämisestä ja toimeenpanosta vastaavat Poliisihallitus ja alueelliset poliisilaitokset (tässä Länsi-Uudenmaan poliisilaitos). Eduskunnan tehtävänä on huolehtia poliisin riittävästä rahoituksesta sekä pitää lainsäädäntö ajan tasalla vastata erilaisiin turvallisuusuhkiin.

135. Keskustan Helsingin piiri: Kolmannen juridisen sukupuolimerkinnän kehittäminen Suomessa

Suomessa jokaiselle määritellään syntymässä juridinen sukupuoli, joko mies tai nainen. Merkintä näkyy esimerkiksi henkilötunnuksessa ja erilaisissa asiakirjoissa.

Kaikille tämä jako ei kuitenkaan vastaa omaa kokemusta sukupuolesta. Osa ihmisistä ei koe olevansa yksiselitteisesti miehiä tai naisia, mikä voi aiheuttaa arjessa hankalia tilanteita esimerkiksi viranomaisasioinnissa tai henkilöllisyyttä todistettaessa.

Vaikka syrjintä sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella on kielletty, voi käytännössä syntyä tilanteita, joissa asiakirjojen merkinnät eivät vastaa sitä, miten ihminen elää ja tulee kohdatuksi.

Useissa maissa on otettu käyttöön miehen ja naisen rinnalle vaihtoehtoinen sukupuolimerkintä, ja myös kansainvälisissä matkustusasiakirjoissa tällainen on mahdollinen. Samalla on tunnistettu, ettei sukupuolitiedon kerääminen ole kaikissa

Takaisin sisällysluetteloon

tilanteissa tarpeellista. Hallinnon tulee olla selkeää ja ihmislähtöistä sekä välttää tarpeettomia ongelmia ihmisten arjessa.

Helsingin Keskustan piiri esittää, että Keskusta edistää juridisen sukupuolimerkinnän kehittämistä siten, että Suomessa valmistellaan kolmannen sukupuolimerkinnän käyttöönotto ja toteutetaan tarvittavat lainsäädäntö- ja rekisterimuutokset hallitusti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Asiaan liittyy paitsi tieteellisiä näkökulmia biologisesta sukupuolesta myös sukupuoli-identiteettikysymykset. Puoluekokous korostaan, että on tärkeää rakentaa yhteiskuntaa, jossa jokainen voi kokea olevansa hyväksytty ja arvokas sellaisena kuin on.

Suomen perustuslaissa on oma pykälä sille, että kaikkia on kohdeltava yhdenvertaisesti mm. sukupuoleen katsomatta. Keskusta on sanoutunut irti kaikenlaisesta syrjinnästä. Valitettavasti sellaista tapahtuu, olipa lainsäädäntö millaista tahansa.

Puoluekokous myös muistuttaa, että aidosti suvaitsevaisena puolueena keskustalaisille lainsäätäjille on perinteisesti annettu vapauksia tehdä päätöksiä oman harkintansa mukaisesti ns. identiteettipoliittisissa kysymyksissä ilman, että heitä alettaisiin arvostelemaan.

136. Keskustan Helsingin piiri: Sähköisen tunnistautumisen mahdollistaminen kansalaisille ilman pankkitunnistautumisen vaatimusta

Digitaaliset palvelut ovat nykyään olennainen osa jokapäiväistä elämäämme, mutta kaikilla kansalaisilla ei ole yhtäläistä pääsyä näihin palveluihin. Erityisesti vanhukset, vammaiset henkilöt sekä ne, jotka eivät syystä tai toisesta käytä pankkipalveluita, kohtaavat esteitä digitaalisessa ympäristössä. Lisäksi on huomioitava, että pankkitunnukset eivät ole saatavilla henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään verkkopankkia, mikä asettaa heidät vielä haavoittuvampaan asemaan digitaalisessa yhteiskunnassa.

Tunnistautumisvälineiden, kuten henkilökorttien ja passien, maksullisuus on myös este, joka voi estää joitakin kansalaisia pääsemästä digitaalisiin palveluihin. Sama pätee pankkipalveluihin, joiden käyttö voi olla maksullista, erityisesti tietyissä pankkitoiminnoissa. Tämä tekee pankkitunnistautumisesta paitsi saavuttamattoman vaihtoehdon tietyille ryhmille, myös taloudellisesti rasittavaa. Pankkitunnistautumisessa piilee myös omat tietoturvariskinsä, joita olemme Suomessa saaneet jo kokea. Lisäksi Suomen valtio maksaa vuosittain pankeille ja operaattoreille yli 6 miljoonaa euroa sähköisestä tunnistautumisesta.

Kaikille kansalaisille tulee siis kehittää saavutettavissa oleva sähköisen tunnistautumisen järjestelmä, jolla mahdollistetaan yhdenvertaiset mahdollisuudet kirjautua yhteiskunnan sähköisiin järjestelmiin terveydenhuollon, verottajan ja muihin yhteiskunnan palveluita tuottaviin alustoihin, joihin sähköistä, vahvaa tunnistautumista vaaditaan.

Keskustan Helsingin piiri katsoo, että tämä järjestelmä tulee suunnitella turvalliseksi, luotettavaksi ja ennen kaikkea helppokäyttöiseksi, jotta se palvelisi kaikkia väestöryhmiä, mukaan lukien heitä, jotka eivät pankkitunnuksia saa tai pysty niitä käyttämään. Järjestelmän tulee olla myös maksuton, jotta se ei muodostaisi taloudellista estettä kenellekään. Mallia voisi ottaa esimerkiksi Viron sähköisestä henkilökortista.

Tavoitteenamme on varmistaa, että digitaalinen yhdenvertaisuus toteutuu, sekä parantaa käyttäjäkokemusta tarjoamalla esteettömiä tunnistautumisratkaisuja ja samalla tukea teknologista kehitystä. Tämä vaatii perusteellista selvitystyötä, monialaisen työryhmän kokoamista ja pilottihankkeiden toteuttamista sekä tarvittaessa lainsäädännön päivittämistä.

Tämän aloitteen avulla pyrimme varmistamaan, että kaikki kansalaiset, erityisesti ne, jotka kohtaavat suurimpia esteitä, voivat osallistua digitaaliseen yhteiskuntaan tasavertaisesti, ilman taloudellisia esteitä ja riippumatta heidän mahdollisuudestaan käyttää pankkitunnuksia.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Pankkitunnusten ei tule olla ainoa vahvan sähköisen tunnistautumisen väline. Tällä hetkellä mahdollisuudet vaihtoehtoisille tunnistautumistavoille ovat olleet vähäisiä. Vain mobiilivarmenne sekä sirulliseen henkilökorttiin liitetty sähköinen tunniste, jonka käyttö vaatii kortinlukijan.

Suomi on ottamassa käyttöön eurooppalaisen digitaalisen identiteettilompakon. Sen pitäisi tapahtua vuoden 2026 lopussa. Identiteettilompakko toimisi pankkitunnusten, mobiilivarmenteen ja kansalaisvarmenteen vaihtoehtona uutena vahvan tunnistautumisen välineenä kaikissa EU-maissa. Toivottavasti Digi- ja väestötietovirasto (DVV) pysyy luvatussa aikataulussa.

137. Keskustanaisten Helsingin piiri: Sähköisen tunnistautumisen mahdollistaminen kansalaisille ilman pankkitunnistautumisen vaatimusta

Digitaaliset palvelut ovat nykyään olennainen osa jokapäiväistä elämäämme, mutta kaikilla kansalaisilla ei ole yhtäläistä pääsyä näihin palveluihin. Erityisesti vanhukset, vammaiset henkilöt sekä ne, jotka eivät syystä tai toisesta käytä pankkipalveluita, kohtaavat esteitä digitaalisessa ympäristössä. Lisäksi on huomioitava, että pankkitunnukset eivät ole saatavilla henkilöille, jotka eivät kykene niitä itsenäisesti käyttämään, mikä asettaa heidät vielä haavoittuvampaan asemaan digitaalisessa yhteiskunnassa.

Tunnistautumisvälineiden, kuten henkilökorttien ja passien, maksullisuus on myös este, joka voi estää joitakin kansalaisia pääsemästä digitaalisiin palveluihin. Sama pätee pankkipalveluihin, joiden käyttö voi olla maksullista, erityisesti tietyissä pankkitoiminnoissa. Tämä tekee pankkitunnistautumisesta ei ainoastaan saavuttamattoman vaihtoehdon tietyille ryhmille, vaan myös taloudellisesti rasittavan. Pankkitunnistautumisessa pilee myös omat tietoturvariskinsä, joita olemme Suomessa saaneet jo kokea. Lisäksi Suomen valtio maksaa vuosittain pankeille ja operaattoreille yli 6 miljoonaa euroa sähköisestä tunnistautumisesta.

Kaikille kansalaisille tulee siis kehittää saavutettavissa oleva sähköisen tunnistautumisen järjestelmä, jolla mahdollistetaan yhdenvertaiset mahdollisuudet kirjautua yhteiskunnan sähköisiin järjestelmiin terveydenhuollon, verottajan ja muihin yhteiskunnan palveluita tuottaviin alustoihin, joihin sähköistä, vahvaa tunnistautumista vaaditaan.

Tämä järjestelmä tulee suunnitella turvalliseksi, luotettavaksi ja ennen kaikkea helppokäyttöiseksi, jotta se palvelisi kaikkia väestöryhmiä, mukaan lukien heitä, jotka eivät pankkitunnuksia saa tai pysty niitä käyttämään. Järjestelmän tulee olla myös maksuton, jotta se ei muodostaisi taloudellista estettä kenellekään. Mallia voisi ottaa vaikka Viron sähköisestä henkilökortista.

Tavoitteenamme on varmistaa, että digitaalinen yhdenvertaisuus toteutuu, sekä parantaa käyttäjäkokemusta tarjoamalla esteettömiä tunnistautumisratkaisuja ja samalla tukea teknologista kehitystä. Tämä vaatii perusteellista selvitystyötä, monialaisen työryhmän kokoamista ja pilottihankkeiden toteuttamista sekä tarvittaessa lainsäädännön päivittämistä.

Tämän aloitteen avulla pyrimme varmistamaan, että kaikki kansalaiset, erityisesti ne, jotka kohtaavat suurimpia esteitä, voivat osallistua digitaaliseen yhteiskuntaan tasavertaisesti, ilman taloudellisia esteitä ja riippumatta heidän mahdollisuudestaan käyttää pankkitunnuksia (esim. Keskustan Itä-Helsingin paikallisyhdistys: Keskustan järjestörakenteen uudistaminen).

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Helsingin piirin aloitteeseen (numero 136) antamaansa vastaukseen.

138. Keskustan Kouvolan paikallisyhdistys: Suomen perustuslain päivittäminen

Perustuslaki on tullut voimaan 1.3 2000. Ukrainan sota on muuttanut tilanteen. Perustuslaki ei sisällä kyberhyökkäystä, liikekannallepano on puutteel-

linen. Päivitetään perustuslaki uudelleen kokonaisuudessaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, koska mahdolliset puutteet voidaan korjata perustuslakia muuttamatta.

Perustuslaissa on määritelty Suomen valtiomuoto, jokaiselle kuuluvat perusoikeudet, julkisen vallan käytöstä ja sen perusperiaatteista, poliittisesta päätöksentekojärjestelmästä sekä periaatetasoilla lakien säätämisestä, valtiontaloudesta, kansainvälisistä suhteista, lainkäytöstä, laillisuusvalvonnasta, hallinnon järjestämisestä ja itsehallinnosta sekä maanpuolustuksesta. Perustuslain luonne on paitsi pysyvyys, niin se myös asettaa reunaehtoja tavalliselle lainsäädännölle, jossa määritellään tarkemmin mm. tehtävistä, oikeuksista ja velvollisuuksista. Tämä luo yhteiskuntaan ennustettavuutta ja vakautta kulloistenkin valtaa pitävien mielivallalta.

Aloitteessa viitattu liikekannallepano on lainsäädännöllisesti järjestetty niin, että perustuslain mukaan tasavallan presidentti päättää valtioneuvoston esityksestä puolustusvoimien liikekannallepanosta. Liikekannallepanon toimeenpanosta taas säädellään ns. tavallisessa lainsäädännössä, kuten asevelvollisuuslaissa, valmiuslaissa ja Suomen puolustusta koskevassa lainsäädännössä. Valmiuslakia uudistetaan parhaillaan, ja siinä tullaan huomioimaan myös varautuminen erilaisiin kriisitilanteisiin, kuten kyberhyökkäykset.

139. Keskustan Sysmän kunnallisjärjestö: Tuomioistuinten käsittelyaikojen lyhentäminen ja oikeusvarmuuden vahvistaminen

Suomen talouskasvun ja yrittäjyyden kannalta oikeusvarmuus, ennakoitavuus ja kohtuulliset käsittelyajat ovat välttämättömiä. Tuomioistuinten pitkät ja hitaat prosessit heikentävät yritysten toimintaympäristöä, lisäävät kustannuksia ja synnyttävät rakenteellisen korruption riskejä. Nämä tekijät yhdessä vaarantavat Suomen asemaa oikeusvaltiona.

1. Hallinto-oikeuksien käsittelyajat ovat kohtuuttoman pitkiä

Hallinto-oikeuksien keskimääräinen käsittelyaika on viime vuosina ollut 8–10 kuukauden tasolla, ja monissa keskeisissä yritystoimintaa koskevissa asiaryhmissä – kuten ympäristö-, rakentamis-, lupa- ja verotusasioissa – käsittely kestää tyypillisesti 12–16 kuukautta. Investointien, rakentamisen ja kaavoituksen kannalta tällaiset viiveet ovat erittäin haitallisia, koska ne siirtävät päätöksiä yli vuodella.

Erityinen ongelma on, ettei hallinto-oikeudessa määrätä viivästyssanktioita. Valituksen käsittelyn venyessä kustannukset kaatuvat aina valituksen kohteena olevaan yritykseen tai toimijaan, vaikka viivästys ei olisi heidän syytään. Tämä voi pysäyttää investointeja, hidastaa hankkeita ja aiheuttaa merkittäviä taloudellisia menetyksiä ilman korvausmekanismeja.

2. Käräjäoikeuksien prosessit ruuhkautuvat ja kustannukset kasvavat

Käräjäoikeuksissa keskimääräinen käsittelyaika rikosasioissa on noussut noin 3 kuukaudesta lähes 6–7 kuukauteenkahden vuosikymmenen aikana. Ruuhkaisissa tuomioistuimissa, kuten Helsingin käräjäoikeudessa, rikosasioiden käsittelyaika on keskimäärin lähes vuoden.

Laajoissa riita-asioissa käsittely kestää tyypillisesti 12 kuukautta, ja pahimmillaan yksittäisiä asioita on käsitelty 6–9 vuotta. Näissä tilanteissa oikeuden saatavuus ei ole enää yhdenvertaista – käytännössä vain vahvarahaisilla on varaa käydä prosessi loppuun. Näin "raha alkaa ratkaista eikä oikeus".

3. Hitaat ja raskaat prosessit lisäävät rakenteellisen korruption riskiä

Ari Salmisen (2013, 2015, 2018, 2022) korruptiotutkimus osoittaa, että Suomen suurimmat korruptioriskit eivät liity lahjontaan, vaan: epävirallisiin verkostoihin ("hyvä veli" -verkostot), monimutkaisiin ja läpinäkymättömiin prosesseihin, rakenteisiin, jotka vaikeuttavat valvontaa, järjestelmätason heikkouksiin – "mätä tynnyri" pikemminkin kuin "mätä omena".

Takaisin sisällysluetteloon

Kun päätöksenteko ja oikeudenkäynti kestävät pitkään, epävirallisten vaikutuskanavien riski kasvaa. Mitä hitaampi ja raskaampi hallinto- tai oikeusprosessi on, sitä enemmän syntyy tilaa epäselville menettelyille ja epäviralliselle vaikuttamiselle. Tämä heikentää luottamusta oikeusvaltioon ja vaarantaa julkisen vallan legitimiteetin.

4. Suomen on vahvistettava oikeusvaltiota ja kilpailukykyä

Yrittäjyyden ja investointien näkökulmasta Suomi tarvitsee: ennakoitavat ja kohtuulliset käsittelyajat, tehokkaat prosessit, tasapuolisen riskinjaon valittajan ja valituksen kohteen välillä, rakenteellisen korruption riskien tunnistamisen ja torjunnan.

Pitkät prosessit eivät ole neutraaleja viivästyksiä – ne ovat kustannuksia, jotka heikentävät taloutta ja kasvua.

Esitykset aloitteeseen liittyen:
1. Hallinto-oikeuksiin asetetaan sitovat käsittelyaikatavoitteet.
Tavoitteena keskimääräinen käsittelyaika alle 6 kuukautta, erityisesti yritystoimintaa koskevissa lupa- ja valitusasioissa.
2. Otetaan käyttöön viivästyssanktiot tai korvausmekanismi.
Valituksen kohteelle ei saa jäädä yksin viivästyksen taloudellista riskiä. Tarvitaan malli, jossa: kohtuuttomasta viivästyksestä voidaan määrätä hyvitys, tai kustannuksia jaetaan tasapuolisemmin osapuolten välillä.
3. Käräjäoikeuksien resurssit nostetaan vastaamaan käsittelymäärää.
Erityisesti pääkaupunkiseudulla tarvitaan lisäresursointia ja prosessien keventämistä, jotta käsittelyajat saadaan alle 6 kuukauden.
4. Käynnistetään valtakunnallinen ohjelma oikeusprosessien digitalisoinnin ja sujuvoittamisen edistämiseksi. Tavoitteena on vähentää byrokratiaa, vahvistaa avoimuutta ja lisätä prosessien ennakoitavuutta.
5. Rakenteellisen korruption riskit otetaan osaksi oikeuslaitoksen kehittämistä.
Prosessien läpinäkyvyyttä ja valvontaa tulee vahvistaa hyödyntäen Ari Salmisen tutkimuksissa esiin nostettuja periaatteita hyvästä hallinnosta ja korruption torjunnasta.

Yhteenveto:

Pitkät oikeusprosessit ovat sekä taloudellinen että oikeusvaltiollinen ongelma. Ne hidastavat investointeja, kasvattavat kustannuksia, heikentävät yrittäjien toimintavarmuutta ja lisäävät rakenteellisen korruption riskiä. Nämä ongelmat ovat ratkaistavissa poliittisilla päätöksillä, riittävällä resurssoinnilla ja selkeillä käsittelyaikatavoitteilla.

Keskustapuolueen tulee olla edelläkävijä oikeusvaltion vahvistamisessa ja sujuvan, tehokkaan hallinnon rakentamisessa – se on edellytys Suomen talouskasvulle, kilpailukyvylle ja luottamukselle julkiseen päätöksentekoon.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja aloitteentekijöiden näkemykseen kohtuuttoman pitkistä oikeudenkäyntiajoista. Yhdessä korkeiden oikeudenkäyntikulujen kanssa ne vaarantavat oikeusturvaa.

Ongelman juurisyyt ovat monitahoisia. Lainsäädäntöuudistusten voimaansaattaminen ilman lisääntynyttä työmäärää vastaavia voimavaroja on kasvattanut tuomioistuinten ruuhkia ja vaikuttanut siihen, ettei jo syntyneitä jutturuuhkia ole saatu purettua. Lisäksi oikeudenkäytön sujuvoittamishankkeiden tehostamistoimilla saavutettavat säästöt on useimmiten vähennetty tuomioistuimien rahoituksesta etupainotteisesti, jolloin sujuvoittamisen tavoitteet ovat jääneet saavuttamatta. Myös lainsäätäjän muutkin päätökset ovat lisänneet tuomioistuinten jutturuuhkia. Esimerkkinä mainittakoon tuore muutos lupa-asioihin, jossa saman lupaviraston osasto voi valittaa toisen osaston tekemistä lupapäätöksistä. Merkittäviä kustannuksia ja viivettä asioiden käsittelyssä aiheuttavat myös oikeudenkäyntien peruuntumiset henkilökohtaisesti paikalle kutsuttujen asianosaisten poisjäämisen vuoksi. Myös hallinnonalalle kohdistetut säästöt ja leikkaukset sekä ICT- ja toimitilakustannusten voimakas kasvu samoin kuin linjaukset siitä, ettei uuteen lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin pääsääntöisesti kohdisteta lisäresursseja, hankaloittavat tilannetta. Jatkuvana haasteena on koettu myös koko oikeudenhoidon ketjun (poliisi, syyttäjät, tuomioistuimet ja vankeinhoito) rahoituksen epätasapaino. Kun poliisin

Takaisin sisällysluetteloon

rahoitusta lisätään, niin samalla tulisi lisätä myös muun oikeudenhoidon ketjun rahoitusta, jotta tuomioistuimet eivät ruuhkaituisi lisää ja juttujen käsittelyajat venyisi entisestään. Kasvava ilmiö on ollut myös kiusantekomielessä valituksia tehtailevat ns. sarjavalittajat.

Yllä olevan perusteella puoluekokous toteaa, että aloitteessa esitettyjen ongelmien ratkaisu ei ole helppoa. Se vaatii aluksi perinpohjaista esiselvitystä. Ja mitä todennäköisimmin lisärahoitusta, tarvetta ohjata sujuvoittamishankkeissa syntyvät säästöt ruuhkien purkamiseen, muutoksia oikeuspaikkasäännöksiin, etäyhteyksien merkittävää lisähyödyntämistä, ns. sarjavalittajien kuriin saamista, puuttumista poissaolon takia peruuntuneisiin istuntoihin sekä siirtää selvät ja riidattomat asiat pois tuomioistuimista muille viranomaisille (esim. avioeroasiat).

140. Pirkanmaan Keskustanuoret: Kiihottamisrikosten syyttämiskäytäntöjä tulee uudistaa

Kiihottamiseen kansanryhmää vastaan syyllistyy henkilö, joka asettaa yleisön saataville, levittää tai muuten pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen, vammaisuuden tai niihin rinnastettavan muun perusteella. Kiihottamisrikokset ilmenevät usein viharikoksena tai rasistisena propagandana. Lain tarkoituksena on suojata yhteiskuntarauhaa, turvallisuutta ja yksilöiden oikeuksia, ja se liittyy vahvasti sananvapauden rajojen määrittelyyn.

Nykyisin kiihottamisrikoksista syytteen nostaa valtakunnansyyttäjä, mikä keskittää huomattavaa valtaa yhden viranomaisen käsiin. Tämä käytäntö voi johtaa siihen, että syytteiden nostaminen ja lain tulkinta riippuvat merkittävästi siitä, kuka toimii valtakunnansyyttäjänä.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta alkaa edistämään kiihottamisrikoksia koskevien syytetoimivallan käytäntöjä uudistamista siten, että syyteoikeus ei olisi enää yksinomaan valtakunnansyyttäjän päätettävissä, vaan että syytteiden nostamisesta vastaisi ensisijaisesti useammat valtionsyyttäjät.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Kysymys on siitä, alammeko muuttamaan prosessioikeudellista syyteoikeusjärjestelmää, jonka päätteeksi tuomioista päättäisivät edelleenkin tuomioistuimet. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on virallisen syytteen alainen rikos. Silloin syytteen nostaminen tehdään yleisen edun nimissä eikä se vaadi rikoksen uhrin suostumusta. Päätöksen syytteen nostamisesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan tekee usein valtakunnansyyttäjä tai hänen määräämänsä syyttäjä. Suomessa on sananvapauteen liittyvien näkökohtien toteutumisen vuoksi pidetty perusteltuna, että syyteoikeus virallisen syytteen alaisissa julkaistun viestin sisältöön perustuvista rikoksista, kuten kiihottamisessa kansanryhmää vastaan, säädetty kaikissa tapauksissa ylimmän syyttäjän, valtakunnansyyttäjän, tehtäväksi. Tavoitteena on ollut varmistaa syyttämiskäytännön yhdenmukaisuus yleisen edun suojaamiseksi säädetyissä ilmaisuvapausrikoksissa, joissa samalla määritellään sananvapauden rajoja. Oikeusministeriö on vuonna 2024 teettänyt selvityksen ”Kiihottamista kansanryhmää vastaan koskevan rikossäännöksen muutostarpeista”. Siinä ei ehdoteta syyteoikeuden laajentamista edellä mainituin perustein.

141. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomessa käynnistettävä laaja-alaisen demokratian ja oikeusvaltion turvaamiseen tähtäävä uudistustyö

Demokratiaa ja oikeusvaltiota suojaavien rakenteiden ja toimintatapojen vahvistaminen on Suomen tulevaisuuden keskeinen edellytys. Näiden rakenteiden merkitys korostuu erityisesti tilanteissa, joissa poliittinen epävarmuus kasvaa tai julkisen vallan instituutioihin kohdistuu politisoitumisen riskejä. Historiallisesti monet demokratiat ovat heikentyneet asteittain silloin, kun suojamekanismeja ei ole ollut riittävästi tai niitä ei ole ajoissa kehitetty.

Takaisin sisällysluetteloon

Suomessa on ennaltaehkäisevästi arvioitava ja vahvistettava demokraattisen järjestelmän kestävyyttä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oikeuslaitoksen, virkamieskoneiston sekä turvallisuusviranomaisten poliittiseen riippumattomuuteen. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista ja parlamentaarisesti sitoutunutta uudistustyötä.

Puoluekokousaloitteen tavoitteena on käynnistää laaja-alainen, hallitus–oppositiorajat ylittävä parlamentaarinen uudistustyö demokratian ja oikeusvaltion turvaamiseksi. Uudistustyön tulee perustua asiantuntijatietoon, avoimuuteen ja kaikkien eduskuntapuolueiden osallistumiseen, jotta sen legitimiteetti ja pitkäjänteisyys voidaan varmistaa.

Uudistustyön lähtökohtana tulee olla kokonaisvaltainen kartoitus niistä demokraattisista ja institutionaalisista rakenteista, joihin kohdistuu suurimmat politisoitumisen, vallan keskittymisen tai epäselvän vastuun riskit. Kartoituksessa ja sen pohjalta toteutettavissa uudistuksissa tulee erityisesti tarkastella julkisen vallan nimitys-, palkkaus- ja irtisanomiskäytäntöjä sekä niiden vaikutusta poliittiseen riippumattomuuteen, valtajärjestyksen ja vallan jatkuvuuden selkeyttä kriisi- ja poikkeustilanteissa, turvallisuusviranomaisten roolia, toimivaltuuksia ja poliittisen ohjauksen rajoja kriisitilanteissa, vallan keskittymistä oikeuslaitoksessa sekä mekanismeja, joilla tasapainoa ja riippumattomuutta voidaan vahvistaa, varakansanedustajien aseman, vastuiden ja toiminnan selkeyttämistä, virka- ja luottamustehtäviä, joissa tulisi edellyttää luopumista puoluejäsenyydestä poliittisen riippumattomuuden turvaamiseksi, sekä perustuslakivaliokunnan nykyistä asemaa ja mahdollisuutta siirtyä riippumattomampaan perustuslaillisen valvonnan malliin.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta edistää laaja-alaisen, parlamentaarisen demokratia- ja oikeusvaltiouudistuksen käynnistämistä seuraavalla vaalikaudella. Uudistustyön lähtökohdaksi asetetaan hallitus–oppositiorajat ylittävä yhteistyö sekä vahva asiantuntijaosallistuminen. Suomen Keskusta sitoutuu siihen, että uudistustyön tavoitteena on vahvistaa julkisen vallan instituutioiden poliittista riippumattomuutta, vallan tasapainoa ja demokratiaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous toteaa, että suomalaisen demokratian ja julkisen vallan käytön tila on yhä varsin tukevalla pohjalla. Laajoja ja syvälle meneviä esimerkiksi politisoitumiseen liittyviä ongelmia ei sen enempää oikeuslaitoksessa, hallinnossa ja viranomaistoiminnassa kuin muissakaan yhteiskunnan rakenteissa juurikaan esiinny. Suomi on kansainvälisestikin vertailtuna hyvin toimivan demokratian, oikeusvaltion ja hallinnon maa. Tähän tilanteeseen ei pidä kuitenkaan liikaa tuudittautua vaan toimiva demokratia tarvitsee koko ajan keskustelua, mitä voisimme tehdä vielä paremmin kiihtyvästi muuttuvassa toimintaympäristössämme.

Keskusta on tunnistanut suomalaiseen luottamusyhteiskuntaan ja demokratiaan kohdistuvat - niin kotimaasta kuin rajojemme ulkopuolelta tulevat – uhat ja haasteet. Siksi puolue julisti syksyllä 2024 avoimen haun Luottamusyhteiskunnan tulevaisuus -työryhmään. Sen tehtävänä on valmistella Keskustalle aihepiiriään koskeva poliittinen ohjelmalinjaus, jossa osin pohditaan ratkaisuja myös aloitteessa esitettyihin huoliin.

Tampereen puoluekokouksessa 2026 hyväksyttävässä Uusi Suunta -ohjelmassa esitetään, että tulevien hallitusneuvotteluiden ohjelmaan pohjautuen käynnistetään parlamentaarinen tulevaisuustyö. Sen tarkoituksena on kansalaisia ja kansalaisyhteiskuntaa osallistaen muodostaa tulevaisuusskenaario Suomelle sekä sitä koskeva parlamentaarinen toimenpidesuunnitelma. Puoluekokous toteaa, että tämän työn yhteydessä voitaisiin pohtia myös aloitteessa esitettyjä teemoja ja asioita.

142. Suomen Keskustanaiset: Eduskuntavaaleihin asetettava rahallinen kampanjakatto

Raha ei saa ratkaista vaalimenestystä. Todellinen tasa-arvoteko olisi määrätä eduskuntavaalikampanjoinnille rahallinen katto, joka mataloittaisi ehdokkaaksi lähtemisen kynnystä ja olisi demokratian toteutumisen kannalta askel nykyistä parempaan suuntaan.

Takaisin sisällysluetteloon

Eduskuntavaalikampanjan kustannukset vaihtelevat suuresti ehdokkaan tavoitteiden, puolueen ja vaalipiirin mukaan. Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa valituksi tulleiden henkilöiden kampanjakulut olivat 20 000–50 000 euroa. Kampanjoiden kustannukset voivat ylittää jopa 100 000 euron rajan.

Kampanjoinnin kustannuksista ja taloudellisten edellytysten merkityksestä on käytävä julkista keskustelua. Vaalirahoituksen läpinäkyvyys on parantunut, mikä on erinomainen asia, mutta demokratian sankariksi ryhtyminen ei saa johtaa taloudelliseen katastrofiin.

Naisten vaalieuro on pienempi kuin miesten. Miesten on naisia helpompaa hankkia vaalirahoitusta. Puolueet voivat tukea kärkiehdokkaitaan, mutta on suuri joukko heitä, jotka eivät tule valituiksi, ja vaaliuurastuksen seurauksena voi jäädä henkilökohtaista velkaa.

Kampanjakatto tukisi myös aidosti aliedustettuina olevia ryhmiä, kuten nuoria, opiskelijoita, monikulttuurisia ja vammaisia henkilöitä. Sosiaalinen media on tasoittanut vaalityötä osittain, mutta myös äänestäjien joukossa on runsaasti sellaisia, jotka eivät pysty tai halua etsiä ehdokkaitaan sosiaalisen median kautta.

Suomen Keskustanaiset esittää, että vaalirahoituslakiin lisätään rahallinen kampanjakatto. Vaaleja koskevat kampanjoinnin haasteet on kitkettävä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

On tosiasia, että ehdokkaiden kampanjoiden taloudellisten resurssien määrissä on suuret erot. Tämä on yksi tekijä, joka luo jo lähtökohtaisesti eriarvoisuutta ehdokkaiden välille. Etenkin monet nuoret ehdokkaat joutuvat tekemään vaalikampanjansa niukoilla varoilla. Joidenkin kohdalla kampanjan rahoituksen ennakoidut vaikeudet voivat johtaa siihen, että ehdokkuudesta kieltäydytään tai luovutaan. Keskustelu ja vaatimukset vaalien kampanjakatoista ovat siksi ymmärrettäviä.

Kampanjarahoituksen määrä on kuitenkin vain yksi eriarvoistava tekijä ehdokkaiden välillä. Esimerkiksi osa ehdokkaista on jo valmiiksi tunnettuja ja he yleensä saavat myös ns. ilmaista julkisuutta lehtijutuissa, tv-ohjelmissa sekä muutoinkin median ja yleisen huomion muodossa. Tällaisessa tilanteessa etenkin uusien ja vähemmän tunnettujen ehdokkaiden yksi keinoista saada näkyvyyttä ja parantaa ”kilpailuasetelmaansa” on maksetut ilmoittelut ja muut kampanjamuodot.

Ilmoitushinnoissa, vaalitilaisuuksien paikkojen maksullisuudessa ja muissa kampanjakustannuksissa on varsin suuriakin eroja eri puolilla Suomea. Tämäkin tuottaisi haasteen yhden ja ainoan valtakunnallisesti määritellyn euromääräisen kampanjakaton asettamiselle.

Kampanjakaton valvonta todennäköisesti edellyttäisi myös lisäresurssointia Valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Parlamentaarinen vaalityöryhmä pohti kampanjakaton mahdollisuutta vaalikaudella 2019–2023. Sille löydettiin sekä puoltavia että kieltäviä perusteluja. Osa puolueista, ml. Keskusta, ei kannattanut kampanjakaton säätämistä, joten asian lainsäädännölliselle jatkovalmistelulle ei ollut edellytyksiä.

Puoluekokous katsoo, että kampanjakattoa tärkeämpää on vaalirahoituksen vahva avoimuus eli että ehdokkaiden kampanjoiden rahoitukset ja kulut tulevat selkeästi esille ja ovat vertailukelpoisia. Vaali- ja puoluerahoituksen avoimuus on tärkeää etenkin suomalaisen demokratian ja puoluejärjestelmän hyväksyttävyyden kannalta.

143. Keskustanaisten Uudenmaan piiri: Viranomaisten on tunnistettava ja löydettävä keinot ennaltaehkäistä lähisuhdeväkivaltaa paremmin ja nostettava aihe Keskustan eduskuntavaaliohjelmaan

Suomessa raportoidaan noin 13000 lähisuhdeväkivalta tapausta olevaa rikosta vuodessa. Tilastoissa tapaukset ovat kasvussa. Väestötutkimuksessa tapauksia on huomattavasti enemmän. Uhreista joka kolmas on nainen. Näistä yli puolet naisista ovat kokeneet fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa

Takaisin sisällysluetteloon

elämänsä aikana. Noin puolet naisista on kokenut myös henkistä väkivaltaa parisuhteessaan. Lähisuhdeväkivalta ei vain rajoitu naisiin, mutta myös perheen alaikäisiin lapsiin ja samaa sukupuolta olevissa parisuhteessa. Useimmat lähisuhdeväkivaltaa kokeneet, että henkinen väkivalta on pahempaa, koska henkinen väkivalta saattaa olla koko ajan läsnä ja siitä ei tule fyysisesti näkyviä vammoja.

EU vertailussa suomalaisten naisten kohtaama lähisuhdeväkivalta osuus on korkeampi kuin muihin eurooppalaisiin sisariin verrattuna. Positiivisena voidaan kertoa, että Suomessa ja Pohjoismaissa tilastoidaan tapaukset herkemmin. Edelleen miesten kokemat lähisuhdeväkivallan kokemukset ovat huonosti tilastoitu tai tunnistettu. Oletus kuitenkin on, ettei miesten kokemukset ole sen vähäisemmät.

Keskustanaisten Uudenmaan piiri vaatii, että Keskustan tulee ottaa seuraavaan eduskuntavaaliohjelmaan kanta puolustaa lähisuhdeväkivallan uhreja. Vaatimalla, että viranomaiset, poliisi ja sosiaalityöntekijät, tunnistavat paremmin lähisuhdeväkivallan tunnusmerkit, samoin keinot ennaltaehkäistä lähisuhdeväkivaltaa. Koulutuksen lisääminen aiheesta viranomaisille helpottaa tunnusmerkkien tunnustamisessa. Rohkaistaan asianomaista kertomaan omasta kokemuksestaan viranomaiselle ja saa siten apua tilanteeseensa. Lähestymiskieltoa pitää pystyä paremmin valvomaan poliisin taholta ja puuttumaan siihen.

Lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuneen tulee saada aiemmin apua ja vältymme myös kuolonuhreilta. Erotilanteissa ja huoltajuuskiistoissa riski kasvaa. Tilastojen mukaan väkivallan teko harvoin yksi äkillinen teko, vaan uhkailua, vainoamista ja fyysistä väkivaltaa on jatkunut pitkään, jopa vuosia. Perheessä on jo aiemmin ilmennyt päihdeongelmaa, työttömyyttä ja aiempaa väkivaltaa tai rikostaustaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous korostaa, että väkivalta ei ole ratkaisu yksilöiden, perheiden, muiden yhteisöjen tai laajemminkaan yhteiskunnan ongelmiin.

Naisten ja miesten kohtaaman väkivallan muodoissa on selkeitä eroja. Naiset joutuvat Suomessa miehiä useammin nimenomaan lähisuhdeväkivallan uhreiksi mutta kodin ulkopuolella miehet kohtaavat enemmän väkivaltaa. Naisiin kohdistuva väkivalta on toistuvampaa, kun taas miehet kohtaavat enemmän kertaluonteista väkivaltaa.

Lähisuhdeväkivalta voi pahimmillaan johtaa äärimmäisiin seurauksiin. THL:n mukaan vuosina 2013–2023 surmattiin vuosittain keskimäärin yhdeksän naista nykyisen tai entisen puolison toimesta. Tämä kattaa yli puolet kaikista aikuisiin naisiin kohdistuneista henkirikoksista.

Lähisuhde- ja perheväkivallasta suuri osa jää pimentoon, koska läheskään kaikkea tällaista väkivaltaa ei ilmoiteta viranomaisille. THL:n tilaston (2024) mukaan tietoon tulleista pari- ja lähisuhdeväkivallan yli 18-vuotiasta uhreista 7 100 oli naisia. Miesuhreja puolestaan oli vajaat 2 500. Alaikäisissä uhreissa sukupuolijakauma oli kutakuinkin yhtä suuri. Pari- ja lähisuhdeväkivaltaan syylliseksi epäillyistä 75 % oli miehiä.

Puoluekokous toteaa, että perhe- ja lähisuhdeväkivalta on aina tuomittavaa, olipa tekijän ja uhrin sukupuoli, ikä tai muu taustatekijä mikä tahansa. Naisten kokemaan lähisuhdeväkivaltaan on kiinnitetty 2000-luvulla enenevästi määrin ja aivan oikeutetusti huomiota. Sen sijaan nainen lähisuhde- ja perheväkivallan tekijänä on yhä tabu. Miesuhrit puolestaan voivat kokea kohtaamastaan väkivallasta häpeää ja vähättelyä.

Vuonna 2024 noin 18 % viranomaisten tietoon tulleista perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista oli ulkomaalaistaustaisia. Maahanmuuttajien kotouttamisessa tuleekin yhä vahvemmin kiinnittää asiaan huomiota. Puoluekokous korostaa, että perinteet, kulttuuri, uskonto, suvun kunnia tms. eivät oikeuta lähisuhde- tai muuhunkaan väkivaltaan minkään väestöryhmän keskuudessa tai niiden välillä.

Lähestymiskiellot ovat tärkeä keino uhrin suojaamisessa, mutta ne eivät nykyisellään aina ole riittäviä väkivallan kierteen katkaisemiseen tai uhrin turvallisuuden takaamiseen. Siksikin on oltava saatavilla kattavia matalan kynnyksen tuki- ja hoitopalveluita. Turvakotien paikkojen riittävyys pitää

Takaisin sisällysluetteloon

varmistaa joka puolella Suomea. Väkivallan kierteen katkaisemiseksi myös tekijä tarvitsee apua rangaistusten ohella.

Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen, ehkäisy ja siihen puuttuminen edellyttävät viranomaisilta ja palvelujärjestelmältä monipuolista osaamista sekä toimivaa yhteistyötä. Siksi etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon ja sivistystoimen työntekijöiden osaamista väkivallan tunnistamisessa pitää vahvistaa. Fyysisen väkivallan ohella tulee yhä enemmän painottaa henkisen väkivallan tunnistamista.

Puoluekokous toteaa, että myös lainsäädäntöä, rikosten rangaistusasteikkoa ja viranomaisten toimintaa tulee tarkastella ja ryhtyä tarvittaessa uudistuksiin, jotta etenkin perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrit kokisivat saavansa oikeutta ja olevansa turvassa väkivallalta.

Puoluekokous toteaa, että Keskustalta on valmistumassa sisäisen turvallisuuden ja oikeuspolitiikan linjaus, jossa perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa käsitellään. Myös Keskustan eduskuntavaaliohjelmassa tullaan asia nostamaan esille.

144. Suomen Keskustanaiset: Lähisuhdeväkivallan kitkeminen vaatii muutoksia lainsäädäntöön ja joustavuutta oikeusprosesseihin

Lähisuhdeväkivalta on ihmisoikeusrikos, joka on jo vuosikymmeniä ollut Suomessa yleisen syytteen alainen. Tästä huolimatta lähisuhdeväkivaltaa esiintyy Suomessa paljon ja se on monin paikoin raaistunut. Valitettavasti ilmiö nousee harvoin päivänpoliittiseen keskusteluun.

Suomen Keskustanaisten mielestä lähisuhdeväkivallan kitkeminen vaatii muutoksia lainsäädäntöön. Läheisväkivallan ja sen liitännäisrikosten rangaistusasteikko on Suomessa verrokkimaihin nähden lievä, ja esimerkiksi laittomista uhkauksista saattaa selvitä käytännössä rangaistuksetta. Myös lähestymiskiellon rikkomisesta pitäisi seurata nykyistä tiukempia sanktioita. Sekä uhrilla että tämän avustajilla pitäisi olla mahdollisuus hakea sähköisesti valvottua lähestymiskieltoa.

Rangaistusasteikon kiristäminen on yhteiskunnan puolelta signaali siitä, että teot ovat moitittavia. Voimakas korjausliike muokkaa myös asenteita ja saattaa siten toimia tekoja ehkäisevästi.

Lähisuhdeväkivallan uhrien auttamisjärjestelmä on Suomessa pistemäinen. Poliisin, sosiaalipalveluiden, terveydenhuollon ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyötä on tiivistettävä ongelman tunnistamisessa ja uhrin auttamisessa. Moni tapaus vaipuu unohduksiin, kun esitutkinta-ajat saattavat venyä vuosien mittaisiksi. Usein tapaukset jäävät syyttämättä siksi, että uhri ei uskalla tehdä rikosilmoitusta, että poliisi ei ole yhteydessä muihin viranomaisiin, eikä aiemmasta hoitopolusta ole käytettävissä dokumentteja.

Suomen Keskustanaiset esittää puoluekokoukselle, että puoluekokous edellyttää lähisuhdeväkivallan kitkemistä tukevien toimenpiteiden sisällyttämistä Suomen Keskustan eduskuntavaaliohjelmaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Uudenmaan piirin aloitteeseen (numero 143) antamaansa vastaukseen.

145. Suomen Keskustanaiset: Pakottava kontrolli kriminalisoitava

Suomessa pakottava kontrolli ei ole rikos. Pakottava kontrolli tarkoittaa pitkään jatkuvaa äärimmäistä henkistä väkivaltaa. Pakottava kontrolli voi ilmetä monin tavoin, kuten henkisenä painostamisena, uhkailuna tai kontrollina, jolla tähdätään uhrin itsemääräämisoikeuden murentamiseen. Vaikka seuraukset uhrille ovat vakavia ja kauaskantoisia, nykyinen lainsäädäntö ei tunnista pakottavan kontrollin prosessimaista ja pitkäkestoista luonnetta. Pakottava kontrolli tulee säätää rangaistavaksi omana rikosnimikkeenään.

Oikeusministeriön vuonna 2023 teettämässä selvityksessä henkisen väkivallan osalta suositellaan rikoslakiin säädettäväksi uusi rikostunnusmerkistö pakottavasta kontrollista. Useat järjestöt ovat vaatineet kriminalisointia jo pitkään ja myös Istanbulin sopimus velvoittaa jäsenvaltioita kriminali-

Takaisin sisällysluetteloon

soimaan henkisen väkivallan, mutta Suomi ei ole vielä toteuttanut tätä velvoitetta.

Pakottavan kontrollin kriminalisointi olisi merkittävä askel uhrien suojelussa. Se mahdollistaa varhaisemman puuttumisen, ehkäisee väkivallan eskaloitumista ja tunnistaa henkisen väkivallan monimuotoisuuden. Kriminalisointi ei yksin riitä – tarvitaan myös koulutusta, moniammatillista yhteistyötä ja riittäviä resursseja uhrien tukemiseen.

Suomen Keskustanaiset esittää, että Keskusta edistää pakottavan kontrollin kriminalisointia eli tehtäväksi rangaistavaksi viipymättä. Lainsäädännössä tulee ottaa huomioon väkivallan prosessimaisuus ja pitkäkestoisuus, sekä nostaa uhrin ja tekijän läheinen suhde rangaistuksen koventamisperusteeksi. Lisäksi samalla tulee edistää koulutusta niin yleis- kuin erityispalveluissa, vahvistaa viranomaisten yhteistyötä sekä taata järjestöille riittävät resurssit ehkäisevälle työlle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Pakottava kontrolli on luonteeltaan jatkuvaa, systemaattista ja uhrin elämää vahingoittavaa vallankäyttöä. Se ei useinkaan sisällä fyysistä väkivaltaa. Nykylainsäädännössä se jää piiloon eikä tule rangaistavaksi, ellei voida näyttää toteen terveyden vahingoittumista tai sen konkreettista riskiä.

Pakottavan kontrollin kriminalisointi loisi selkeän oikeudellisen välineen puuttua muun muassa parisuhdeväkivaltaan, kunniaan liittyvään väkivaltaan, pakkoavioliittoihin ja ihmiskauppaan ja muunlaisiin ilmiöihin, joissa henkinen alistaminen ja pelon ylläpitäminen ovat keskeisiä kontrollin keinoja. Se tunnustaisi henkisen hyvinvoinnin suojeltavaksi oikeushyväksi ja ottaisi huomioon uhrin kokeman vahingon myös silloin, kun näkyviä vammoja ei synny.

Oikeusministeriön selvitykset ja rikosoikeuden asiantuntijoiden arviot tukevat sitä, että sääntely tulisi rakentaa "on omiaan aiheuttamaan pelkoa tai ahdistusta" kriteerin varaan, ei seurauksen todistamisen varaan. Tämä poistaisi keskeisen todistamisen ongelman ja mahdollistaisi tehokkaamman puuttumisen. Samalla se suojelisi uhrin itsemääräämisoikeutta ja psyykkistä terveyttä tavalla, joka nykyisessä lainsäädännössä jää vajaaksi. Kriminalisointi olisi myös selkeä signaali siitä, että henkinen väkivalta ei ole vähäisempi tai vähemmän haitallinen kuin fyysinen väkivalta.

Puoluekokous toteaa, että pakottavan kontrollin kriminalisointi edellyttää huolellista lainvalmistelua. Siinä on varmistettava, että sääntely on rajattu, täsmällinen ja rikosoikeuden periaatteiden mukainen eikä kriminalisointi ulotu arkipäiväiseen ja normaaliin vuorovaikutukseen, kuten kasvatusvastuun suorittamiseen tai tavanomaisen ristiriidan ratkaisuun. Tavoitteena ei voi olla sanktioida tavallista perhe-elämää, vaan suojella niitä ihmisiä, joiden elämäntilanne on muuttunut vaaralliseksi epäasiallisen kontrollin ja siitä johtuvan pelon vuoksi.

146. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Lapsella oltava mahdollisuus useampaan kuin kahteen juridiseen vanhempaan

Suomalainen perhe-elämä on monimuotoistunut. Yhä useampi lapsi kasvaa perheessä, jossa hänen arjestaan, hoidostaan ja kasvatuksestaan vastaa useampi kuin kaksi sitoutunutta aikuista. Nykyinen lainsäädäntö kuitenkin tunnistaa pääsääntöisesti vain kaksi juridista vanhempaa, vaikka lapsen elämässä voisi tosiasiallisesti olla useampi pysyvä ja vastuullinen vanhemmuussuhde.

Tällaisia tilanteita syntyy esimerkiksi uusperheissä ja sijaisperheissä, joissa lapsen elämässä on useita aikuisia, jotka kantavat pitkäjänteisesti vastuuta hänen hyvinvoinnistaan. Kun juridisia vanhempia voi olla vain kaksi, osa lapsen elämässä keskeisistä aikuisista jää ilman virallista asemaa ja vastuuta. Tämä voi aiheuttaa käytännön ongelmia esimerkiksi päätöksenteossa, arjen sujuvuudessa ja lapsen oikeusturvassa.

Lapsen edun näkökulmasta on tärkeää, että hänen elämässään pysyvästi mukana olevat ja vastuuta kantavat aikuiset voivat osallistua lapsen asioiden hoitamiseen myös juridisesti. Mahdollisuus useampaan kuin kahteen juridiseen vanhempaan voisi vahvistaa lapsen turvaa ja vastata paremmin nykyisten perheiden todellisuutta.

Takaisin sisällysluetteloon

Useissa maissa on jo kehitetty ratkaisuja, joissa lapsella voi olla enemmän kuin kaksi juridista vanhempaa tietyin selkein edellytyksin. Myös Suomessa on perusteltua tarkastella, voitaisiinko lainsäädäntöä kehittää lapsen edun näkökulmasta tähän suuntaan.

Me aloitteen tekijät esitämme, että puoluekokous linjaa puolueen tavoitteeksi:

selvittää mahdollisuudet uudistaa perheoikeudellista lainsäädäntöä siten, että lapsella voisi olla tietyin edellytyksin useampi kuin kaksi juridista vanhempaa, sekä varmistaa, että mahdollinen uudistus perustuu aina lapsen etuun ja selkeään vastuun ja velvollisuuksien jakautumiseen.

Tavoitteena on erityisesti vahvistaa lapsen oikeuksia, turvata hänen arkeaan sekä tunnistaa paremmin perheiden monimuotoisuus.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Vaikka perheiden monimuotoisuus on tosiasia, juridisen vanhemmuuden laajentaminen yli kahden vanhemman voi muodostaa merkittäviä oikeudellisia ja käytännön ongelmia, jotka voivat lopulta heikentää lapsen asemaa. Vanhemmuuteen liittyvät päätöksenteko-oikeudet, elatusvastuu, huoltajuusriitojen ratkaisuperusteet ja viranomaisten toimivaltuudet perustuvat nykyisin vahvasti kahden vanhemman vanhemmuusmalliin.

Useampien juridisten vanhempien väliset erimielisyydet saattaisivat lisätä riitaisuuksia ja vaikeuttaa lapsen kannalta tärkeää yhdenmukaisuutta kasvatuksessa ja lapsen arkea koskevissa päätöksissä. Lisäksi lainsäädäntömuutos voisi avata ristiriitaisia tulkintatilanteita siitä, ketkä katsotaan lapsen pysyviksi vanhemmiksi.

Kaikki tämä ei olisi lapsen etu, koska hän joutuisi tahtomattaan riitojen keskipisteeksi. Näistä syistä ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä valmistelemaan muutosta, joka voisi tuottaa enemmän haasteita kuin hyötyjä lapsen näkökulmasta.

Puoluekokous korostaan, että lapsen etu on, että jokaisella lapsella olisi lähellään turvallisia aikuisia, jotka huolehtivat häneen kasvatuksestaan, ja joilta hän saa rakkautta ja huolenpitoa. Tämän toteutuminen ei edellytä juridisen vanhemmuuden muutosta lainsäädäntöön.

147. Keskustan Vantaan kunnallisjärjestö: Suomen kieli on avain kotoutumiseen

Vantaan Keskusta nostaa esiin maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyviä teemoja, jotka ovat erityisen ajankohtaisia pääkaupunkiseudulla. Keskusteluissa on noussut esiin tarve kehittää kotoutumista entistä vaikuttavammaksi, tavoitteellisemmaksi ja arkea tukevaksi kokonaisuudeksi, joka hyödyttää sekä tulijoita että koko yhteiskuntaa. Keskeisenä painopisteenä pidämme suomen kielen oppimista. Riittävä kielitaito on edellytys työllistymiselle, osallisuudelle ja itsenäiselle asioinnille. Pitkällä aikavälillä vahva kieliosaaminen vähentää myös tulkkauspalveluiden tarvetta ja niihin liittyviä kustannuksia. Kielenoppimisen tueksi on tärkeää parantaa opetuksen saavutettavuutta, joustavuutta ja resurssien riittävyyttä, esimerkiksi mahdollistamalla opiskelu työn ohessa tai ilta-aikoina. On tärkeää korostaa, että suomen kielen oppiminen ei koske vain tukien varassa olevia, vaan myös työssäkäyviä maahanmuuttajia. Työssäkäynti ei yksin takaa riittävää kielitaitoa, eikä kielen oppimisen vastuu voi jakautua epätasaisesti. Yhteiskunnan näkökulmasta on perusteltua, että kaikilla Suomessa pysyvästi asuvilla on velvollisuus kehittää kielitaitoaan asemasta riippumatta. Kielenoppimisen rinnalla kotoutumisen tukitoimien tulee sisältää perehtymistä suomalaiseen yhteiskuntaan, sen toimintatapoihin ja tapakulttuuriin. Tämä tarkoittaa ymmärrystä suomalaisista arvoista, kuten tasa-arvosta, yhdenvertaisuudesta, lain noudattamisesta, täsmällisyydestä, työnteon merkityksestä sekä viranomaistoiminnan avoimuudesta ja luottamukseen perustuvasta toimintatavasta. Käytännössä kulttuurinen kotoutuminen voi sisältää tutustumista työelämän pelisääntöihin, koulutusjärjestelmään, varhaiskasvatuksen ja koulun rooliin, sukupuolten väliseen tasa-arvoon, sananvapauteen sekä yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuuksiin. Lisäksi ohjaaminen paikalliseen toimintaan, harrastuksiin,

Takaisin sisällysluetteloon

vapaaehtoistyöhön ja järjestötoimintaan vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tukee luonnollista kielen oppimista arjen vuorovaikutuksessa. Tässä yhteydessä on perusteltua pohtia selkeiden velvoitteiden ja odotusten kytkemistä kielen oppimiseen ja kotoutumista edistäviin palveluihin. Ajatuksena on, että yhteiskunnan tarjoamat koulutus-, tuki- ja palvelumuodot edellyttävät vastavuoroisesti aktiivista osallistumista suomen kielen opiskeluun ja kotoutumista edistävään toimintaan. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi säännöllistä osallistumista kielikoulutukseen, henkilökohtaisten oppimistavoitteiden asettamista ja seurantaa sekä todellista edistymistä kieli- ja yhteiskuntataidoissa. Selkeät velvoitteet ja odotukset eivät tarkoita rangaistuksia tai tuen heikentämistä, vaan johdonmukaista rakennetta, jossa oikeudet ja velvollisuudet kulkevat rinnakkain. Samalla välitetään vahva viesti siitä, että kielen oppiminen ja suomalaisten käytäntöjen omaksuminen ovat keskeinen osa kotoutumista ja että niihin panostaminen hyödyttää sekä yksilöä että yhteiskuntaa kokonaisuutena. Vantaalla voisi olla mahdollisuus toimia pilottikaupunkina, jossa kotoutumisen palvelut ovat aidosti saavutettavia, joustavia ja arkeen kiinnittyviä. Tulijoille tulee olla selkeää, mitä heiltä odotetaan ja millaista tukea on tarjolla. Konkreettisena keinona kotoutumisen vahvistamiseksi voitaisiin kehittää esimerkiksi mentorointi- tai kummitoimintaa, joka tukee kielen oppimista ja kotoutumista arjen kontaktien ja vuorovaikutuksen kautta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Ongelmat kotoutumisessa osoittavat, että kotouttaminen Suomessa ei toimi. Se näkyy työttömyystilastoissa, matalassa koulutustasossa, etuisuuksien maksutilastoissa ja rikostilastoissa. Paremmat kotouttamispalvelut sekä riittävä tiedonsaanti palveluista voivat olla osa ratkaisua, mutta ei koko ratkaisu.

Puoluekokous toteaa, että kaiken lähtökohta onnistuneessa kotouttamisessa on, että kotoutujalla on oma vahva tahto kotoutua. Oppia suomen tai ruotsin kieltä sekä suomalaisen yhteiskunnan vaatimille tavoille. Jos hän käyttää muutaman tunnin viikossa kotouttamispalveluja ja kaiken muun ajan viettää omiensa piireissä pois suomalaisten sekä suomea tai ruotsia puhuvien luota, hän ei kotoudu. Sama ongelma on myös toisen sukupolven maahanmuuttajilla, jos he eivät käytä varhaiskasvatuspalveluja lapsilleen. Siksi kotouttamisessa pitää lisätä sen velvoittavuutta esimerkiksi etuisuuksien leikkaamisen uhalla. Työnteko joko palkkatyössä tai yrittäjänä, opiskelu sekä tiivis kanssakäyminen suomalaisten kanssa on parasta kotouttamista.

148. Keskustan Hyrylän paikallisyhdistys: Lähiturvajoukkojen perustaminen poliisin avuksi

Strateginen ehdotus Suomen sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

1. Suomen sisäisen turvallisuuden kasvavat uhat

Suomen sisäinen turvallisuusympäristö on muuttunut pysyvästi. Uhkat ovat monimuotoistuneet samaan aikaan, kun viranomaisten resurssit ovat kiristyneet. Keskeisiä tunnistettuja sisäisiä turvallisuusuhkia ovat: 1) Kansainvälinen ja rajat ylittävä järjestäytynyt rikollisuus 2.) Katujengien kasvu ja väkivallan lisääntyminen, 3.) Terrorismi ja radikalisoituminen, 4.) Hybridivaikuttaminen ja rajaturvallisuuden painostus, 5.) Sabotaasi ja kriittisen infrastruktuurin häirintä, 6.) Luonnon ilmiöt ja ympäristö katastrofit, 7.) Poliisin ja Rajavartiolaitoksen resurssipula 8.) Kuntien heikentynyt kriisinkestävyys. Edellä mainitut sisäisen turvallisuuden uhka ovat kasvavat ja monimutkaistuvia. Merkille pantavaa on, että viranomaisresurssit eivät kasva samassa tahdissa.

2. Lähiturvajoukot

Lähiturvajoukkojen kaltaista toimintaa on aiemmin esittänyt Keskustan sisältä esimerkiksi entinen puolustusministeri ministeri Seppo Kääriäinen. Lähiturvajoukot koottaisiin sisäministeriön alaiseksi, vapaaehtoisuuteen perustuvakasi turvallisuusorganisaatioksi. Joukot toimisivat ainoastaan viranomaisen virka-apupyynnöstä.

Organisaatio ei olisi sotilaallinen vaan siviilihallinnon rakenne. Joukot eivät korvaisi mitään viranomaistahoa poliisia, Rajavartiolaitosta tai pelastus-

viranomaisia, vaan toimisivat niiden alaisuudessa virka-apupyynnön perusteella. Joukkojen tuki tehtävät eivät olisi sotilaallisia vaan sisäiseen turvallisuuteen liittyviä. Joukot toimivat edellä mainittujen valtiollisten organisaatioiden alaisuudessa viranomaisia tukevissa selkeästi rajatuissa tehtävissä. Joukot eivät voisi ottaa vastuulleen viranomaiselle kuuluvia tehtäviä

3. Kansainväliset esimerkit

Kansainvälisesti eri maissa on jo olemassa lähiturvajoukkojen kaltaisia joukkoja. Näillä joukoilla on kyseisissä maissa merkittävä strateginen asema sisäisen turvallisuuden alalla. Merkittävimmät joukot ovat: Kaitseliit – Viro, Zemessardze – Latvia, KASP – Liettua, Hemvärnet – Ruotsi, Hjemmeværnet – Tanska ja Heimevernet – Norja

Useissa Nato- ja EU-maissa vapaaehtoiset turvallisuus- ja maanpuolustusjoukot ovat keskeinen osa kokonaisturvallisuutta. Suomen Lähiturvajoukot rakentuvat näille hyväksi todetuille periaatteille, mutta ne sovitetaan Suomen sisäisen turvallisuuden ja lainsäädännön tarpeisiin.

Sen sijaan lähiturvajoukkojen tärkein verrokkimalli olisi Kaitseliit, joka on Suomen kannalta realistisin ja poliittisesti vertailukelpoisin malli. Liitto toimii viranomaisjohtoisena vapaaehtoisrakenteena ja se on tiiviisti integroituna poliisin ja puolustusvoimien toimintaan. Liitto tukee hybridivaikuttamisen torjuntaa ja kriisivalmiutta ja se on rakennettu pienen valtion rajallisilla resursseilla toimintaa ohjaa selkeä lainsäädäntö ja vastuunjako

4. Lähiturvajoukkojen konkreettiset tehtävät

Lähiturva joukot toimisivat ensisijaisesti Poliisin tukena. Heidän tehtävinään olisivat ensisijaisesti
- alueiden eristäminen ja suojaus
- Liikenteenhallinta ja väestön ohjaus
- Rikospaikkojen turvaaminen

5.Esimerkit rakennemalleiksi

A-luokka – perusvapaaehtoiset
Logistiikka-, evakuointi-, muonitus- ja huoltotehtävät

B-luokka ympäristö- ja luonnonkatastrofit
Auttaminen ympäristökatastrofeissa sekä luonnon katastrofeissa
Edellytykset: tarvittava koulutus
Varusteet: tarvittavat tapauskohtaiset varusteet

C-luokka – aseeton varustettu tuki
JV- ja virka-apukoulutus
Varusteet: luotiliivi, käsiraudat, kaasusumutin

D-luokka – aseellinen tuki
viranomaisjohtoinen
Edellytykset: aselupa, soveltuvuustesti, JV- ja virka-apukoulutus
Varusteet: ase, luotiliivi, kypärä, käsiraudat, kaasusumutin

6.Poliittiset ja taloudelliset hyödyt
Lähiturvajoukot tehostaa poliisin toimintaa ja lyhentävät vasteaikoja, erityisesti Itä-Suomessa ja Lapissa, mutta esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla. Joukot Parantavat hybridinkestävyyttä ja rajaturvallisuutta sekä vapauttaa viranomaisresursseja kriittisiin tehtäviin. Lähiturvajoukot voivat osallistua myös lisääntyvien ympäristö- ja luonnonkatstrofien hallintaan.

Kyseinen malli on valtiolle lähes kustannusneutraali vapaaehtoismalli, koska toiminta perustuu kansalaisten vapaaehtoisuuteen. Lähiturvajoukot toimivat näin pääosin omilla varoillaan, rasittamatta valtion budjettia. Jokainen joukkoihin osallistuva sitoutuu itse hankkimaan tarvittavat varusteet.

7.Yhteenveto ja poliittinen ehdotus
Lähiturvajoukot on nopein, kustannustehokkain ja vaikuttavin keino vahvistaa Suomen sisäistä turvallisuutta nykyisessä turvallisuustilanteessa. Malli perustuu kansainvälisesti testattuun osaamiseen ja nojaa vahvaan kotimaiseen asiantuntijuuteen sekä sopii suoraan Suomen viranomaisrakenteeseen

Lähiturvajoukot nostetaan Keskustan vaaliteemaksi osana sisäisen turvallisuuden, kokonaisturvallisuuden ja alueellisen varautumisen kokonaisuutta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous arvostaa aloitteentekijöiden ehdotusta, jolla vahvistettaisiin sisäistä turvallisuutta.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluekokous ei kuitenkaan yhdy aloitteeseen, koska lainsäädännöllisesti sen toteuttaminen olisi vaikeaa, ellei mahdotonta. Kynnykseksi on vastaavanlaisissa asioissa muodostunut perustuslain asettamat vaatimukset.

Suomessa sisäinen turvallisuus on hoidettu turvallisuusviranomaisten johdolla vastuualueittain. Puolustusvoimat huolehtii maanpuolustuksesta, poliisi yleisestä turvallisuudesta, Rajavartiolaitos rajaturvallisuudesta sekä pelastuslaitos palo- ja pelastustoiminnasta. Yllättävien häiriötilanteiden varalle kullakin niillä on jo oma reservinsä tai sellainen on jo tulossa, kun poliisille ollaan perustamassa omaa reserviään. Nämä muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jossa viranomaistoimivalta ja vastuut ovat lailla säädeltyjä ja toimivaltuudet selkeitä. Valmiudet kullakin perustuvat koulutukseen, valvontaan ja virkavastuuseen. Nämä vaatimukset ovat kummunneet perustuslaista ja sen tulkinnasta.

Suomen viranomais- ja valmiusjärjestelmän kannalta lähiturvajoukkojen perustaminen ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista esitetyn kaltaisessa yleisessä muodossa. Se loisi edellä mainituille turvallisuusviranomaisille ja niiden omille reserveille uuden rinnakkaisjärjestelmän. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on myös linjannut esimerkiksi reservipoliiseja koskevan aiemman esityksen yhteydessä muun muassa, että myös reserviläisten käyttö tulee perustua lakiin, niiden toimivaltuudet on oltava tarkkarajaisia, koulutuksen tulee olla täsmällistä ja riittävää sekä vastuiden oltava selkeitä. Tämän lisäksi lähiturvajoukkojen perustamisen haasteena olisi yhteensopivuus poliisin, Rajavartiolaitoksen tai pelastustoimen ja niiden reservien tehtävien kanssa. Tämä voisi vaikeuttaa kokonaisjohtamista sekä aiheuttaa epäselvyyksiä kriisitilanteissa, joissa selkeä viranomaisjohto on keskeinen osa tehtävien menestykselliselle hoitamiselle.

149. Keskustanaisten Kainuun piiri: Rangaistukset kiristyvät, mutta entä turvallisuus vankiloissa ja sen ulkopuolella?

Rikoslainsäädäntöä on viime vuosina tiukennettu, ja erityisesti seksuaalirikoksiin kohdistuneet rangaistusten kovennukset ovat olleet välttämättömiä. Uhrien suojeleminen ja oikeuden toteutuminen ovat yhteiskunnan keskeisiä velvollisuuksia. On oikein, että vakavista rikoksista seuraa aiempaa useammin vankeusrangaistus ja että rikoksiin puututaan päättäväisesti.

Samalla on kuitenkin katsottava seurauksia pidemmälle. Vankiloiden täyttöaste on noussut nopeasti, ja monin paikoin tilat käyvät jo ahtaiksi. Kun vankiloissa on liikaa vankeja, turvallisuus heikkenee. Ahtaus lisää levottomuutta, väkivallan riskiä ja kuormittaa kohtuuttomasti henkilökuntaa. Turvaton vankilaympäristö ei edistä kuntoutumista eikä vähennä uusintarikollisuutta – päinvastoin.

Siksi Suomeen tarvitaan lisää vankilapaikkoja ja uusia vankiloita. Tämä ei ole arvokysymys vaan vastuullista turvallisuuspolitiikkaa. Rangaistuksia ei voi kiristää ilman, että huolehditaan niiden turvallisesta ja inhimillisestä täytäntöönpanosta. Alueellinen näkökulma on tärkeä myös maakunnille, joissa työpaikat ja toimivat palvelut tukevat koko alueen elinvoimaa.

Pelkkä vankiloiden rakentaminen ei kuitenkaan riitä. Painopistettä on siirrettävä vahvemmin ennaltaehkäisyyn ja kuntoutukseen. Monen vangin taustalla on hoitamattomia mielenterveyden ongelmia, päihderiippuvuutta tai neuropsykiatrisia haasteita. Vankien psykososiaaliseen kuntoutukseen on panostettava, jotta rangaistus voi olla myös mahdollisuus muutokseen.

Erityisesti nepsy-aikuisten tutkimuksiin ja tukeen on ohjattava lisää resursseja. Kun ihminen saa ajoissa oikean diagnoosin ja apua arjen hallintaan, voidaan ehkäistä syrjäytymistä ja rikoskierteen syntyä. Tämä on inhimillisesti oikein ja taloudellisesti järkevää.

Myös vankilan jälkeinen yhteiskuntaan integroituminen vaatii panostuksia. Ilman asuntoa, hoitoa, koulutusta ja työllistymisen tukea riski palata rikoksiin kasvaa. Ennaltaehkäisy ja jälkihoito maksavat, mutta laiminlyönti maksaa vielä enemmän.

Keskustanaisten Kainuun piiri katsoo, että turvallinen Suomi rakennetaan kokonaisvaltaisilla ratkaisuilla. Rangaistusten on oltava oikeudenmukaisia

ja vankiloiden turvallisia, mutta rinnalle tarvitaan vahvaa ennaltaehkäisyä ja todellisia mahdollisuuksia uuteen alkuun. Turvallisuus ei synny vain vankilan seinien sisällä, vaan myös sen ulkopuolella.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja jakaa aloitteentekijöiden näkemykset.

Suomessa vankilat ovat jo liian täynnä. Niiden täyttöaste on noin 110 %, kun määrän tulisi olla enintään noin 90 %:n luokkaa. Kokoomuksen ja perussuomalaisten johtama hallitus on rikoslakia kiristämällä lisännyt vankien määrää, mutta samalla se on unohtanut osoittaa vankiloista vastaavalle Rikosseuraamuslaitokselle riittävät voimavarat. Sen sijaan osana hallituksen tuttavuusohjelmaa myös Rikosseuraamuslaitokselta on leikattu määrärahoja.

Puoluekokous toteaa, että vankiloissa työskentelevät ymmärtävät vankien kuntouttamisen tärkeän merkityksen, jotta he pääsisivät elämässään uuteen alkuun ja pois rikoskierteestä. Kuntouttaminen vaatii paitsi riittäviä voimavaroja, niin myös vangilta vahvaa halua kuntoutua. Se voi olla vaikeaa, jos ystävä- ja tuttavapiiri koostuu rikollisista eikä heistä pääse eroon.

Uusina haasteina varsinkin nuorten kohdalla on havaittu ihailua rikollista elämää kohtaan, jota sosiaalinen media ruokkii. Heillä on mielikuva nopeasta rikastumisesta, jännittävästä elämästä ja tarve tulla hyväksytyksi. Kasvava ongelma on myös rajat ylittävä ammattimaistunut järjestäytynyt rikollisuus, joka hyväksikäyttää jopa alaikäisiä rikosten tekemisissä.

150. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Suomen on oltava valmis vastaanottamaan ilmastopakolaisia

Ilmastonmuutoksen edetessä ilmastopakolaisten määrä tulee kasvamaan. Tänä vuonna on tehty ensimmäiset konkreettiset suunnitelmat kokonaisen uppoavan valtion evakuoimiseksi, kun Tuvalu ja Australia solmivat yhteistyösopimuksen. Juuri nyt on korkea käynnistää keskustelu myös Suomessa siitä, mitä ilmastopakolaisuus meidän mielestämme on ja miten siihen suhtaudutaan.

Myös Suomen täytyy olla valmis ottamaan vastaan ilmastopakolaisia. Siksi siihen täytyy alkaa varautua jo nyt. Tälle täytyy olla selkeä malli, ja Suomen täytyy myös EU-tasolla olla aktiivinen keskustelun edistäjä.

Tämän päivän nuorten elämää ilmastonmuutos tulee muuttamaan radikaalisti monilla tavoilla. Yhteiskunnallinen muutos seuraavien vuosikymmenten aikana tulee olemaan valtava. Keskustanuorina meidän täytyy olla tietoisia aikamme merkittävistä ilmiöistä, ja meiltä täytyy löytyä niihin sanottavaa. Siksi myös Keskustanuorten sisäisesti täytyy aloittaa keskustelu ilmastopakolaisuudesta. Tarvitsemme lisää tietoa siitä, ja uusia näkökulmia.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että Suomessa laaditaan malli ilmastopakolaisten vastaanottamiselle. Suomi on edelleen ilmastoltaan hyvin turvallinen maa, johon meriveden nousu ei vaikuta niin merkittävästi. Siksi meillä on mahdollisuus auttaa myös muita, ja toivottaa tervetulleeksi ihmiset, joiden kotiseutu muuttuu asuinkelvottomaksi. Ilmastopakolaisuudelle täytyy luoda muusta pakolaisuudesta erillinen systeemi, sillä näiden ihmisten kohdalla lähtökohta on, etteivät he koskaan pysty palaamaan kotiseudulleen. Oikeudenmukaista on, että he pystyvät nopeasti integroitumaan yhteiskuntaan ja saavat uuden kotimaansa kansalaisuuden.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloitteessa tarkoitettu ns. humanitaarinen suojeluperuste poistettiin Suomen ulkomaalaislaista vuonna 2016. Sillä Suomi yhdenmukaisti suojeluperusteet yhteensopiviksi muiden Pohjoismaiden kanssa poistaen samalla vetovoimatekijän Suomeen hakeutumiselle. Poistamista kannattivat silloin myös tuomioistuimet ja Maahanmuuttovirasto, koska humanitaarinen suojeluperuste oli epäselvä.

Puoluekokous tähdentää, että Suomen ei tule ottaa globaalia vastuuta enemmän kuin se ky-

Takaisin sisällysluetteloon

kenee kantamaan. Suomi jo osallistuu globaalin yhteisvastuun kantamiseen kehitysyhteistyöllä ja pakolaisjärjestelmän kautta sekä ottamalla vastaan turvapaikkahakemuksia. Muista maista poikkeavien vetovoimatekijöiden palauttaminen ulkomaalaislakiin palvelisi ainakin ihmissalakuljettajia, joiden bisneksiä Keskusta ei halua edistää.

Tällä hetkellä Suomella on kasvavia haasteita huonosti kotoutuneiden ulkomaalaisten kanssa. Myös Suojelupoliisi on painottanut, että konfliktialueilta tulevien taustat voivat edellyttää turvallisuusarvioinnin tehostamista. Vallitsevassa maailmanpoliittisessa tilanteessa Suomen tulisi yhdessä EU:n kanssa varautua siirtolaistulvaan ja sen hallinnassa pitämiseen eikä omilla päätöksillään ainakaan lisätä Suomeen suuntautuvaa siirtolaisuutta.

Takaisin sisällysluetteloon

Ilmasto, energia ja ympäristö

151. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Jokaisenoikeuden pelisääntöjen selkeyttäminen kaupallisen luonnontuotteiden keruun osalta

152. Keskustan Alpuan paikallisyhdistys: Maatilojen biokaasulaitosten hallinnollista taakkaa kevennettävä ja toimintaedellytyksiä parannettava

153. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Sähkön hintakatto kotitalouksien turvaksi

154. Keskustan Helsingin piiri: Palautetaan päätehakkuun ikäraja ja järeysvaatimus metsien monimuotoisuuden ja kestävyyden turvaamiseksi

155. Keskustan Helsingin piiri: Sekametsät turvaavat luonnon ja tulevaisuuden - lisätään kannustimia monipuoliseen metsänkasvatukseen

156. Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö: Alueellisesti oikeudenmukaisemman sähkömarkkinamallin selvittämiseksi

157. Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö: Keskustan tulee vahvistaa rooliaan ympäristöpolitiikassa

158. Keskustan Kontiolahden kuntayhdistys: Energiaomavaraisuuden ja kohtuuhintaisen sähkön turvaaminen

159. Keskustan Nousiaisten kuntayhdistys: Tehomaksu on tehoton maksu

160. Keskustan Kuusamon kunnallisjärjestö: Kantaverkon ja sähkön riittämättömyys Kainuussa, Koillismaalla ja Itä-Lapissa

161. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kohtuullinen sähkönsiirto koko Suomessa

162. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Kantaverkon rakentaminen ja sähkön riittävyyden turvaaminen itärajalla

163. Keskustan Ruoveden kuntayhdistys: Turve turvaksi

164. Keskustan Vesilahden kuntayhdistys: Voimalaitosten (yli 1 MW) sähkökattiloiden polttoaineen hinnoittelu vain ja vain markkinalähtöiseksi

165. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Luonnonarvokaupasta lisävauhtia ympäristönsuojeluun

166. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Metsänomistajille oikeus maansa hiili-imuihin

167. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Velvollisuus lisätä aurinkovoimaa uudisrakentamisessa

168. Kuopion Keskustaseura: Sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden vahvistaminen

169. Kuopion Keskustaseura: Tuulivoima tukemaan turvallisuutta itäisessä Suomessa

170. Oulun Keskustakerho: Luonnon oikeuksien vahvistaminen ja oikeushenkilöaseman edistäminen

171. Oulun Keskustakerho: Vesivoimalaitosten lupien ajantasaistaminen ja vesistöjen hyvän tilan turvaaminen

172. Siikalatvan Keskusta: Pörssisähkön hinnoittelu oikeudenmukaisemmaksi

174. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Datakeskusten tarvitsema sähkö ei saa vaarantaa kantaverkon toimivuutta

175. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Itä-Suomeen malttia sähköverkon varoalueen leveydessä

151. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Jokaisenoikeuden pelisääntöjen selkeyttäminen kaupallisen luonnontuotteiden keruun osalta

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret korostaa jokaisenoikeuden merkitystä suomalaisessa kulttuurissa ja pitää tärkeänä, että oikeus kerätä marjoja, sieniä ja muita luonnontuotteita omaan käyttöön säilyy jatkossakin selkeänä ja toimivana. Jokaisenoikeus on arvokas osa suomalaista luontosuhdetta, eikä sen perusperiaatteita tule heikentää.

Nykytilanteessa jokaisenoikeuteen perustuvaa luonnontuotteiden keruuta hyödynnetään kuitenkin myös laajamittaisessa kaupallisessa toiminnassa, jossa taloudellinen hyöty ei aina kohdistu Suomeen tai paikallisille toimijoille. Tämä on herättänyt perusteltua keskustelua järjestelmän oikeudenmukaisuudesta sekä kotimaisten toimijoiden toimintaedellytyksistä.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että jokaisenoikeuden ja kaupallisen toiminnan välistä rajapintaa on tarpeen selkeyttää siten, että kotimaisten toimijoiden kilpailuedellytykset turvataan, luonnonvarojen kestävä käyttö varmistetaan ja jokaisenoikeuden yksinkertaisuus säilyy.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että selvitetään keinoja täsmentää kaupalliseen luonnontuotteiden keruuseen liittyviä pelisääntöjä erityisesti laajamittaisen ulkomaisen kaupallisen

Takaisin sisällysluetteloon

toiminnan osalta siten, että jokaisenoikeuden perusperiaatteet säilyvät ja kotimaisen toiminnan edellytykset vahvistuvat.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloitteessa nostetaan esiin jokaisenoikeuksien keskeinen rooli suomalaisessa kulttuurissa ja luontosuhteessa ja tämä arvio on oikea. Jokaisenoikeuksien ydin on mahdollistaa luonnossa liikkuminen ja luonnontuotteiden kerääminen yhdenvertaisilla, selkeillä ja vakiintuneilla ehdoilla. Jokaisenoikeudet on suomalaisille ylpeyden aihe, eikä sitä tule tarpeettomasti monimutkaistaa.

Nykytilanteessa jokaisenoikeuksien ja kaupallisen toiminnan välinen rajapinta on jo varsin selkeä. Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö määrittävät hyvin sen, millainen toiminta kuuluu jokaisenoikeuden piiriin ja milloin toiminta edellyttää maanomistajan lupaa.

Aloitteessa esiin nostettu huoli kotimaisten toimijoiden kilpailuedellytyksistä on ymmärrettävä, mutta ongelmaan ei ole tarkoituksenmukaista vastata muuttamalla jokaisenoikeuden perusluonnetta. Jokaisenoikeuksien ideana on nimensä mukaisesti taata kaikille Suomessa liikkuville samat oikeudet luonnon käyttöön riippumatta henkilön taustasta, kansalaisuudesta tai taloudellisesta asemasta. Järjestelmän lähtökohtana ei ole turvata markkinoiden kilpailuasetelmaa vaan vapaa luonnossa liikkuminen ja luonnontuotteiden kerääminen omaan käyttöön.

Lisäksi on huomattava, että jokaisenoikeuksien kaventaminen tai kaupallisen keruun kategorinen eriyttäminen voisi johtaa vaikeasti valvottaviin, rajanvetoa vaativiin tilanteisiin ja lisätä hallinnollista taakkaa ilman todellista hyötyä. Tämä voisi lopulta heikentää sekä jokaisenoikeuksien selkeyttä, että luonnossa liikkujien yhdenvertaista kohtelua.

Keskustalaisen luontopolitiikan näkökulmasta luonnonvarojen kestävä käyttö ja omaisuudensuoja ovat keskeisiä periaatteita. Nykyisen järjestelmän puitteissa nämä voidaan turvata ilman, että jokaisenoikeuden perustaa lähdetään muuttamaan. Jos kaupalliseen keruuseen liittyy yksittäisiä ongelmia – esimerkiksi työperäiseen hyväksikäyttöön, lupamenettelyihin tai verotuksen toteutumiseen liittyen – niihin voidaan puuttua kohdennetuilla toimilla jokaisenoikeuksien muuttamisen sijaan.

Näistä syistä ei ole tarkoituksenmukaista käynnistää selvitystä, joka kohdistuisi jokaisenoikeuksien tai niiden soveltamisen uudelleenrajaamiseen. Nykyinen järjestelmä on toimiva, selkeä ja suomalaiselle luontokulttuurille keskeinen, eikä esitetty selvitystyö toisi siihen lisäarvoa.

152. Keskustan Alpuan paikallisyhdistys: Maatilojen biokaasulaitosten hallinnollista taakkaa kevennettävä ja toimintaedellytyksiä parannettava

Maatilat pystyvät tuottamaan puhdasta kotimaista energiaa, vahvistamaan energiaomavaraisuutta ja parantamaan huoltovarmuutta. Biokaasulla on tässä keskeinen rooli. Viime vuosien lainsäädäntömuutokset ja tulkinnat ovat kuitenkin tehneet maatilamittakaavan biokaasutuotannosta hallinnollisesti raskasta, samalla kannattavuus on heikentynyt.

Maatilatason biokaasulaitoksilta tulisi poistaa ylimitoitettu todentamismenettely. EU ei edellytä maatilakokoisten biokaasulaisten todentamismenettelyä. Maatilakokoiset laitokset ovat 15 kertaa pienempiä kuin EU:n todentamisvaatimusta edellyttävä raja 2 MW.

Ympäristölupamenettely tulisi kohtuullistaa maatilamittakaavan laitoksille silloin, kun toiminta perustuu oman tilan syötteisiin. Maatilan biokaasulaitos pitäisi saada edelleen rakentaa rakennusluvalla navetan yhteyteen. Orpon hallitus päinvastoin ajoi uuden ympäristölupalain, jossa edellytetään aina ympäristölupaa biokaasulaitokselle.

Orpon hallitus alensi hallituskauden alussa uusiutuvien polttoaineiden lisävelvoitteen neljästä kahteen prosenttiin, joka vähensi biometaanin kysyntää liikennepolttoaineena. Se on myös heikentämässä biokaasulaitosten kannattavuutta.

Myös joustomekanismia tulisi korjata, jotta biokaasu tunnustetaan täysimääräisesti fossiilisen polttoaineen korvaajaksi.

Lisäksi uusiutuvan energian tiketin saamiseen käytettävä kasvilajimääritelmä on tulkinnanvarainen. Viljelijä ei saa A-luokan tikettiä käyttäessään biokaasulaitoksessa pilaantunutta viljaa – toisin kuin kauppa.

Myös tilojen välistä yhteistä biokaasuntuotantoa tulisi edistää.

Keskustan Alpuan paikallisyhdistys esittää, että Keskusta edistää edellä kerrottuja asioita ja ottaa ne myös mukaan eduskuntavaalien jälkeisiin hallitusohjelmaneuvotteluihin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Biokaasussa hyödynnetään se, mikä muuten menisi hukkaan ja siksi Keskusta näkeekin sen keskeisenä osana kiertotaloutta ja energiaomavaraisuutta. Se tarjoaa ratkaisun fossiilisten polttoaineiden korvaamiseen ja huoltovarmuuden parantamiseen. Biokaasuun panostaminen luo taloudellisia mahdollisuuksia. Viljelijät voivat saada lisätuloja biomassoista ja laitokset tuovat työpaikkoja sekä investointeja alueille.

Biokaasua tarvitaan erityisesti sellaisilla sektoreilla, joissa fossiilisia polttoaineita pitää korvata, eikä sähköistäminen ole järkevää tai mahdollista. Biokaasu on toimiva ratkaisu esimerkiksi raskaan liikenteen ja teollisuuden päästöjen vähentämiseen. Tulevaisuudessa biokaasun jalostusarvoa voidaan nostaa kehittämällä mädätteen prosessointia ja ravinteiden kierrätystä. Jokainen uusi biokaasulaitos edistää ilmastotavoitteita, kiertotaloutta ja riippumattomuutta tuontienergiasta.

Nykyinen lupamenettely ja todentamisvaatimukset ovat monimutkaisia ja aiheuttavat kustannuksia erityisesti maatilakokoluokan laitoksille. Biokaasusektorin sääntely on rakentunut jätteenkäsittelystä, joka tuottaa nyt haasteita maatalouden biomassojen hyödyntämisen yleistyessä. Sääntelyn haasteisiin lukeutuvat myös kestävyyskriteerit ja jakeluvelvoitesääntely, joka on rakennettu isojen jalostamoiden tarpeista ja samoja kriteerejä sovelletaan nyt myös pieniin biokaasun tuottajiin, jotka tuottavat liikennepolttoainetta.

Ratkaisuina tulisi yksinkertaistaa lupaprosesseja ja yhtenäistää käytäntöjä eri viranomaisten välillä. Keskusta katsoo, että tarpeettomat todentamisvaatimukset tulisi poistaa alle 2 MW:n biokaasulaitoksilta. Samalla todentamismenettely tulisi olla kevyempi alle 20 MW:n laitoksilla. Lisäksi tulee laatia selkeät tulkintaohjeet, jotta viranomaiset eivät sovella sääntelyä tiukemmin kuin EU edellyttää. Yksi alan mahdollisuuksista, mutta samalla haasteista on, että biokaasua voidaan tuottaa monesta kestävästä raaka-aineesta. Siksi olisi tärkeää, että saatavilla olisi julkinen raaka-ainelistaus, jotta kestävyyskriteeriä ei tarvitsisi hakea jokaisen syötteen kohdalta erikseen.

Biokaasulaitokset ovat pienimpiä YVA-menettelyyn joutuvia laitoksia. Alhainen YVA-raja aiheuttaa tarpeettomia viiveitä ja luo esteitä maatilojen yhteisille biokaasulaitoksille. Biokaasulaitosten YVA-rajaa tulisi nostaa vastaamaan muiden kaasulaitosten rajaa

Ristiriita jätelain ja lannoitelainsäädännön välillä tulee poistaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että mädätysjäännöstä käytetään lainnoitteena ja maanparannusaineena, mutta tästä huolimatta niitä katsotaan lainsäädännön näkökulmasta jätteenä, joka aiheuttaa biokaasutoimijoille ylimääräisiä kustannuksia ja hallinnollista taakkaa.

153. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Sähkön hintakatto kotitalouksien turvaksi

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret näkee, että sähkön ja sähkön siirron hinnalle on asetettava kohtuullinen hintakatto, jotta kotitalouksien rahat riittävät välttämättömiin elinkustannuksiin. Elinkustannusten noustessa korkea sähkölasku voi muodostua monille perheille kohtuuttomaksi ja vaarantaa arjesta selviytymisen.

Sähkö on nykymaailmassa välttämättömyys, eikä ylellisyystuote. Sen hinnan voimakas vaihtelu tai pitkäaikainen korkea taso ei saa kaataa kotita-

Takaisin sisällysluetteloon

louksien taloutta. Hintakatolla voidaan turvata ennakoitavuus ja kohtuullisuus erityisesti kriisitilanteissa.

Sähkön siirtohintojen kehitys on myös herättänyt huolta. Sähköverkkojen yksityistämisen seurauksena siirtoyhtiöille on muodostunut alueellisia monopoleja, ja siirtohinnat ovat nousseet monin paikoin voimakkaasti. Monelle kotitaloudelle sähkön siirto muodostaa jopa suuremman menoerän kuin itse sähköenergia.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että selvitetään mahdollisuus säätää sekä sähkölle että sähkön siirrolle kohtuullinen hintakatto tai muu sääntelymalli, jolla turvataan kotitalouksien asema ja estetään kohtuuttomat hinnankorotukset. Tavoitteena on varmistaa, että peruspalveluna pidettävä sähkö pysyy kaikkien saatavilla kohtuulliseen hintaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esiin nostettuun huoleen kotitalouksien kasvavista elinkustanuksista ja sähkön hinnan vaihtelun vaikutuksista arkeen. On selvää, että sähkö on välttämättömyyshyödyke ja sen hinnan kohtuullisuus sekä ennakoitavuus ovat monille kotitalouksille keskeisiä kysymyksiä.

Puoluekokous ei kuitenkaan yhdy aloitteessa esitettyyn ratkaisuun hintakaton säätämisestä sähkölle tai sähkön siirrolle. Hintakaton asettaminen kansallisesti olisi ongelmallista sekä markkinoiden toimivuuden että investointien kannustimien näkökulmasta.

Myös sähkön siirtohintojen osalta on huomattava, että toimintaa säännellään jo nykyisin vahvasti. Energiavirasto valvoo verkkoyhtiöiden hinnoittelua ja määrittää sallitun tuottotason. Hintakaton kaltaisen jäykän sääntelymallin sijaan nykyistä valvontaa voidaan kehittää ja tarvittaessa tarkentaa, jotta kohtuullinen hinnoittelu toteutuu ilman, että vaarannetaan verkkojen ylläpito ja kehittäminen.

Hintakatto ei myöskään kohdennu tehokkaasti. Se hyödyttäisi kaikkia kuluttajia tulotasosta riippumatta, vaikka suurimmat haasteet koskevat pienituloisia kotitalouksia. Tämän vuoksi on perusteltua pyrkiä tukea kotitalouksia kohdennetuilla toimilla, kuten sosiaaliturvan keinoin tai määräaikaisilla tukimalleilla poikkeuksellisissa tilanteissa.

Keskusta katsoo, että sähkön hinnan kohtuullisuutta ja kotitalouksien asemaa tulee turvata ensisijaisesti markkinoiden toimivuutta vahvistamalla, lisäämällä kotimaista ja uusiutuvaa energiantuotantoa sekä varmistamalla riittävä säätövoima.

Puoluekokous yhtyy kuitenkin aloitteen huomioon siitä, että hintakatto voi olla hyödyllinen kriisitilanteissa. Äärimmäisissä kriisitilanteissa hintakatto voi olla ratkaisu elinolojen ylläpitämiseen, mutta ratkaisuja tulee hakea ensisijaisesti EU-tasolla.

154. Keskustan Helsingin piiri: Palautetaan päätehakkuun ikäraja ja järeysvaatimus metsien monimuotoisuuden ja kestävyyden turvaamiseksi

Keskustan Helsingin piiri esittää, että Suomessa palautetaan lakiin päätehakkuun alaraja joko ikärajana tai järeysvaatimuksena. Nämä rajat ovat tärkeitä työkaluja metsien luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä, hiilinielujen turvaamisessa ja kestävän metsänhoidon edistämisessä.

Nykyinen käytäntö mahdollistaa päätehakkuut liian nuorissa metsissä, mikä heikentää metsien kykyä toimia hiilinieluina, uhkaa metsälajien elinympäristöjä ja vie tulevilta sukupolvilta mahdollisuuksia hyödyntää metsien koko potentiaalia. Hakkuun lykkääminen lisää myös puuston arvoa ja tuo parempaa tuottoa metsänomistajille pitkällä aikavälillä.

Esitämme, että lakiin säädetään selkeä päätehakkuun vähimmäisikä tai puuston järeysvaatimus, joka ottaa huomioon metsän kasvupaikan ja puulajin, sekä turvaa metsän ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset arvot. Samalla on varmistettava, että metsänomistajilla säilyy riittävä päätösvalta ja kannustimet kestävään metsänhoitoon.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous jakaa aloitteen tavoitteen luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä, hiilinielujen turvaamisesta ja kestävän metsänhoidon edistämisestä. On sekä yhteiskunnan, että metsänomistajan etu, että metsät voivat ja kasvavat hyvin.

Myös aloitteessa esitetyt päätehakkuiden ikärajan tai järeysvaatimuksen palauttaminen ovat toimina kannatettavia, kuitenkin siten, että näiden osalta voidaan soveltaa tapauskohtaisuutta.

Keskusta nojaa metsäpolitiikassaan vahvasti omistajan suojaan, vapaaehtoisuuteen ja kannustavuuteen. Sikäli päätehakkuiden ikäraja ja järeysvaatimus voitaisiin ottaa jälleen käyttöön, mikäli poikkeuksien hakeminen on metsänomistajille mahdollista ennaltamääritellyissä tilanteissa.

155. Keskustan Helsingin piiri: Sekametsät turvaavat luonnon ja tulevaisuuden - lisätään kannustimia monipuoliseen metsänkasvatukseen

Keskustan Helsingin piiri esittää, että metsänomistajia tulee kannustaa nykyistä vahvemmin kasvattamaan sekametsiä yksipuolisten kuusikkojen tai mäntyvaltaisten metsien sijaan. Monipuolinen puulajirakenne parantaa metsien terveyttä, monimuotoisuutta ja ilmastonkestävyyttä sekä lisää metsän pitkän aikavälin taloudellista arvoa.

Yhden puulajin metsiä uhkaavat ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät tuholaiset, kuivuus ja myrskyt. Sekametsät sen sijaan ovat tutkitusti vastustuskykyisempiä ja tukevat lajirikkaampaa eliöstöä. Tämä sataa sekä metsänomistajien, että luonnon laariin. Siksi yhteiskunnan on edistettävä aktiivisesti sekametsien syntyä ja säilymistä.

Mahdollisia toimenpiteitä sekametsien turvaamiseksi on useita. Metsänhoidon tukia voidaan kohdentaa entistä enemmän sekametsien perustamiseen ja hoidolliseen monipuolistamiseen. Metsänhoitosuosituksia voidaan uudistaa tukemaan puulajiston monipuolistamista kaikilla kasvupaikoilla. Verotuksellisia tai tukiperustaisia kannustimia voidaan kehittää sekametsiin siirtyville metsänomistajilla. Lisäksi voidaan selvittää mahdollisuutta asettaa velvoittava minimivaatimus puulajikirjosta uusissa uudistushakkuissa valtion omistamilla tai tukia saavilla yksityismailla.

Tulevaisuuden metsät eivät ole pelkkiä puupeltoja. Sekametsät ovat askel kohti terveempiä metsiä, parempaa luonnon monimuotoisuutta ja kestävää metsätaloutta. Nyt on oikea hetki tehdä valintoja, joilla turvataan metsiemme arvo myös tuleville sukupolville.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan ympäristöpolitiikan tavoitteena on kokonaiskestävyys, jossa talous, sosiaalinen hyväksyttävyys ja luonnon kantokyvyn turvaaminen ovat keskiössä. Ilmastonmuutoksen vaikutuksena erilaiset sääilmiöt ja aloitteessakin mainitut tuholaiset haastavat metsien kasvua ja monimuotoisuutta.

Keskustan tavoitteena on kannustaa metsätaloutta sekametsien lisäämiseen monimuotoisuuden edistämiseksi ja metsätuhojen ehkäisemiseksi. Aloite on näin ollen linjassa puolueen tavoitteen kanssa.

156. Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö: Alueellisesti oikeudenmukaisemman sähkömarkkinamallin selvittämiseksi

Suomen energiajärjestelmä on murroksessa. Teollisuuden sähköistyminen, vihreä siirtymä, vedyn tuotanto ja datakeskusten nopea kasvu lisäävät sähkön kysyntää merkittävästi tulevina vuosina. Samalla sähköntuotanto keskittyy yhä vahvemmin pohjoiseen ja sisämaahan, erityisesti tuuli- ja vesivoiman muodossa. Sähkön kulutus ja investoinnit painottuvat kuitenkin Etelä-Suomeen ja rannikkoseuduille. Tämä rakenteellinen epätasapaino näkyy siirtoverkon kuormituksessa, investointitarpeissa ja aluepoliittisessa keskustelussa.

Keski-Suomi on tässä kokonaisuudessa keskeinen läpikulkualue. Niin sanottu Harjulinja, osa 400 kilovoltin kantaverkkoyhteyksiä, tulee kuljettamaan sähköä pohjoisesta etelään maakuntamme halki.

Takaisin sisällysluetteloon

Kantaverkosta vastaa Fingrid. Harjulinjasta tulee valtakunnallisesti tärkeä infrastruktuuri, mutta sen vaikutukset kohdistuvat paikallisesti: maankäyttöä rajoitetaan, maisemavaikutukset ovat merkittäviä ja kunnat joutuvat sovittamaan kaavoitustaan siirtolinjojen ympärille. Keski-Suomi toimii energian siirtäjänä, mutta ei hyödy sähkömarkkinan hinnoittelussa tästä asemasta.

Suomessa on yksi valtakunnallinen sähkön hinta-alue. Hinta muodostuu pohjoismaisessa sähköpörssissä. Malli on hallinnollisesti selkeä, mutta se ei ota huomioon alueellisia siirtorajoitteita samalla tavoin kuin esimerkiksi Ruotsissa, jossa kantaverkkoyhtiö on jakanut maan useampaan hinta-alueeseen. Ruotsin malli heijastaa siirtokapasiteetin rajoitteita ja antaa alueellisen hintasignaalin tuotannon ja kulutuksen sijoittumiselle.

Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö katsoo, että Suomen tulee selvittää vastaavanlaisen alueellisen vyöhykeajattelun mahdollisuudet. Kyse ei ole ensisijaisesti hintojen nostamisesta tai laskemisesta, vaan markkinasignaalin tarkentamisesta. Jos sähkö on edullisempaa siellä, missä tuotantoa on runsaasti ja siirtokapasiteettia vapaana, se ohjaa luonnollisesti investointeja näille alueille. EU:n sähkömarkkinasääntely edellyttää myös, että siirtorajoitteet näkyvät hinnoittelussa.

Tällä on merkittävä aluepoliittinen ulottuvuus. Datakeskukset, vetyhankkeet ja muut erittäin paljon sähköä käyttävät laitokset etsivät sijoittumispaikkoja, joissa sähkön saatavuus on varmaa ja kustannustaso ennakoitava. Ilman alueellista hintasignaalia Suomi ei täysimääräisesti hyödynnä pohjoisen ja sisämaan tuotantopotentiaaliaan. Samalla siirtotarve kasvaa ja investointipaine kohdistuu yhä uusiin runkoverkkohankkeisiin.

Alueellinen hinnoittelu voisi:

- vahvistaa maakuntien elinvoimaa
- vähentää siirtotarvetta pitkällä aikavälillä
- parantaa huoltovarmuutta hajauttamalla kulutusta
- tukea oikeudenmukaista energiasiirtymää
- ohjata investointeja tasapainoisemmin koko maahan

Keskustalle aluepolitiikka ei ole sivujuonne vaan ydinarvo. Energiamarkkinoiden rakenteelliset ratkaisut vaikuttavat suoraan siihen, minne työpaikat syntyvät, minne investoinnit ohjautuvat ja miten maakunnat kehittyvät. Harjulinjan kaltaiset ratkaisut osoittavat, että Keski-Suomi kantaa vastuuta koko maan sähkönsiirrosta. On perusteltua tarkastella, heijastuuko tämä vastuu riittävästi myös markkinarakenteisiin ja investointiohjaukseen.

Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö esittää, että puoluekokous linjaa Keskustan edistävän selvitystä Suomen sähkömarkkinan alueellisen hinnoittelumallin mahdollisuuksista. Selvityksessä tulee arvioida vaikutukset alueelliseen elinvoimaan, teollisiin investointeihin, siirtotarpeisiin ja huoltovarmuuteen. Samalla tulee tarkastella Harjulinjan ja muiden runkosiirtoyhteyksien alueellisia vaikutuksia kokonaisvaltaisesti.

Suomen sähköistyvä tulevaisuus ratkaistaan nyt tehtävillä rakenteellisilla valinnoilla. Keskustan tehtävä on varmistaa, että energiapolitiikka tukee koko maan tasapainoista kehitystä ja vahvistaa alueiden mahdollisuuksia kasvuun. Alueellisesti oikeudenmukaisempi sähkömarkkinamalli on osa tätä kokonaisuutta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteiseen osittain.

Aloitteessa kuvataan ansiokkaasti suomalaisen energiajärjestelmän murrosta ja siihen liittyviä alueellisia jännitteitä. On totta, että tuotannon ja kulutuksen maantieteellinen epätasapaino on kasvanut ja että siirtoverkon merkitys korostuu entisestään sähköistyvässä yhteiskunnassa.

Puoluekokous yhtyy aloitteen näkemykseen siitä, että ns. Harjulinja on tarpeellinen ja perusteltu investointi. Keskusta onkin linjannut asian puolesta jo aikaisemmin. Kantaverkon kehittäminen on keskeinen edellytys vihreän siirtymän toteutumiselle ja koko maan huoltovarmuudelle.

Sen sijaan puoluekokous ei yhdy aloitteessa esitettyyn alueellisen hinnoittelumallin käyttöönoton edistämiseen. On huomattava, että alueellinen hinnoittelu ei poistaisi siirtoverkon investointi-

tarpeita, vaan sähkön kysynnän kasvu edellyttää joka tapauksessa merkittäviä panostuksia kantaverkkoon. Riskinä on myös markkinan monimutkaistuminen sekä epävarmuuden lisääntyminen investointipäätöksissä.

Aluepoliittisiin tavoitteisiin voidaan vaikuttaa tehokkaammin muilla keinoilla. Sähkön tuotannon ja kulutuksen tasapainoa voidaan edistää esimerkiksi sujuvoittamalla luvitusta, vahvistamalla alueiden infrastruktuuria sekä huolehtimalla siitä, että investointiympäristö on ennakoitava koko maassa. Myös kantaverkon kehittämisessä tulee huomioida alueelliset vaikutukset ja varmistaa oikeudenmukainen kohtelu niille alueille, joiden kautta siirtoyhteydet kulkevat.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että energiapolitiikka tukee koko maan tasapainoista kehitystä. Tässä kokonaisuudessa keskeistä on vahva ja toimiva kantaverkko sekä investointeja edistävä, selkeä markkinavetoinen malli.

157. Keskustan Jyväskylän kunnallisjärjestö: Keskustan tulee vahvistaa rooliaan ympäristöpolitiikassa

Luonto on tärkeä tai erittäin tärkeä lähes kaikille (81 %) suomalaisille (Ilmasto- ja luontobarometrit 2025. Ympäristöministeriö). Ympäristöpoliittisissa kysymyksissä Keskusta ei ole viime vuosina ottanut aloitteen tekijän roolia, useammin on jouduttu reagoivaan asemaan. Keskustan tulee tehdä ympäristöpoliittisia kannanottoja ja linjauksia julkisuudessa. Tällä aloitteella Jyväskylän keskustan kunnallisjärjestö haluaa nostaa esiin esimerkkejä, joihin tarttumalla Keskustan on mahdollisuus palauttaa maineensa ympäristötietoiseksi puolueeksi.

1.Vesistökysymykset: Vesi on kallein luonnonvaramme. Ehdotamme vesistöasioiden ympärille rakentuvia keskustalaiseen arvomaailmaan istuvia poliittisesti edistettäviä tavoitteita:

• Vesistön saastumisen ehkäisy: Kaivos- ja akkuteollisuuden päästöjen ehkäisyyn lisää tutkimusta, osaamista ja normeja. Kaivosten varsinaisten jätevesien lisäksi vesistöihin pääsee haitta-aineita esimerkiksi kaivannaisjätteiden varastoinnin aikana tai hulevesien kuljettamana. Kaivosjätteiden eristyksissä tiedetään olevan puutteita Suomessa: kaivannaisjätedirektiivin ja -asetuksen pohjalta ei ole luotu sitovia ohjeistuksia siten, kuin yhdyskuntajätteen osalta on tehty. THL:n mukaan normaalitilanteessakin kaivoksen jätevedet ovat yleensä suurin ja merkittävin päästölähde ympäröiviin vesistöihin. Olemme vielä kaukana ympäristölle turvallisesta kaivostoiminnasta, mikä on Keskustan tavoite. Kaivannaisjätteiden käsittely ja valumien hallinta vaatii osaamisen vahvistamista sekä säätelyn ajantasaistamista: Kaivannaisjätedirektiivi tuli voimaan vuonna 2006 (2006/21/EY) ja kaivannaisjäteasetus vuonna 2013 (190/2013). Ensitilan korjaus on, että laaditaan sitovat ohjeistukset olemassa olevan lainsäännön noudattamiseksi käytännössä. Tarvitaan raja-arvo sulfaateille ja vaatimukset jätevedenpuhdistuksesta.

• Vesistöjen samenemisen/tummumisen ehkäisy: Metsä- ja maataloudella on oma roolinsa vesistövalumien hallinnassa. Ne voivat olla osa ratkaisua, ei ongelmaa. Tutkittu tieto käyttöön, valumien hallintaan on keinoja.

• Määrätietoisia tekoja niin maa- kuin vesiluonnon rikastamiseksi. Vesiluonnon monimuotoisuuden kannalta virtavesien ekosysteemien palauttaminen ja kalojen vaellusyhteyksien avaaminen on konkreettinen poliittinen tavoite.

• Eu-rahastojen varojen kanavointi vesistön parantamishankkeisiin kuten valumien hallintaan sekä järvien, lampien ja virtavesien ennallistamiseen. Maakuntaliitolla voisi olla asiassa vahvempi rooli. Ennallistamishankkeiden byrokratia lupaviranomaisten (LVV) kanssa on osoittautunut työlääksi, prosesseja voidaan parantaa.

2. Kaupungeissa Keskustalla on tilaa profiloitua viherympäristöteemoissa.

Vehreät elinympäristöt ovat suomalaisen hyvinvoinnin hiljainen perusrakenne, joka voi murentua liian tiiviin rakentamisen seurauksena. Viherympäristöliitolla on vuoden2026 kampanja ”Hyvinvointi rakentuu elävässä ympäristössä” nostaa esiin, kuinka rakennetun ympäristön puistot, lähimetsät, tieympäristöt, kotipihat sekä koulupihojen ja hoivaympäristöjen vihreät alueet tukevat kokonais-

Takaisin sisällysluetteloon

valtaista terveyttä, ehkäisevät sairauksia ja vahvistavat kuntien elinvoimaa – tutkitusti. Keskusta voi tehdä avauksia konkreettisista, tutkittuun tietoon perustuvista ratkaisuista, kuinka viherympäristöjä voidaan hyödyntää osana terveys-, ilmasto- ja talouspolitiikkaa.

3. Kuntapoliittisen työn vahvistaminen em. teemoissa:

Keskustan kuntapoliitikoille voidaan pitää koulutuksia ja keskustelutilaisuuksia, joissa voidaan jakaa kokemuksia ja tietoa paikallisiin kysymyksiin vaikuttamisesta. Esimerkiksi hulevesien hallinta ja jätevesien käsittely ovat konkreettisia paikallispolitiikassa vaikutettavia asioita vesistökysymyksissä. Kaupunkien viherrakenteen kehittämiseksi voisimme myös jakaa innovaatioita ja avauksia nykyistä paremmin yhteistyötä tiivistämällä. Yhteistyötä järjestöjen, kuten viherympäristöliiton kanssa voitaisiin tällaisissa koulutustilaisuuksissa hyödyntää nykyistä paremmin.

Meidän tulee osoittaa kaikilla poliittisilla tasoilla konkreettisten tekojen kautta, että Keskusta seisoo suomalaisille rakkaan luonnon puolella – kestävästi, vastuullisesti ja tulevia sukupolvia kunnioittaen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous toteaa, että keskustalaisessa ilmasto-, energia ja ympäristöpolitiikassa otetaan jo monin osin huomioon aloitteessa mainittuja teemoja. Puolue on panostanut ympäristöpolitiikan työstämiseen viime vuosina nimeämällä useita, aihetta käsitteleviä työryhmiä, esimerkiksi liittyen kaivoksiin, puhtaaseen ruokaan ja veteen sekä metsäpolitiikkaan.

Puoluekokous kiittää aloitteen kirittävästä luonteesta. Keskustalaisen ympäristöpolitiikan keskiössä on yhdistää suojelu, ennallistaminen ja luonnonhoito osaksi arkea ja taloutta. Omaisuuden suojaa tulee kunnioittaa ja poliittisten toimien sosiaalinen hyväksyttävyys on syytä pitää korkealla tasolla.

158. Keskustan Kontiolahden kuntayhdistys: Energiaomavaraisuuden ja kohtuuhintaisen sähkön turvaaminen

Suomessa sähkön hinta on ollut ajoittain selvästi korkeampi kuin naapurimaissa, erityisesti Ruotsissa. Tämä on herättänyt huolta kotitalouksien ostovoimasta, yritysten kilpailukyvystä ja koko yhteiskunnan huoltovarmuudesta. Talvikausien hintapiikit ovat osoittaneet, että energiajärjestelmämme on haavoittuva tilanteissa, joissa kulutus kasvaa ja sääriippuvainen tuotanto ei riitä kattamaan kysyntää. Samalla sähkön kokonaiskulutus kasvaa teollisuuden investointien ja uusien suurkuluttajien myötä, mikä lisää painetta tuotantokapasiteetin riittävyydelle.

Energiapolitiikan on perustuttava kokonaisvaltaiseen tarkasteluun, jossa huoltovarmuus, kohtuuhintaisuus ja kotimainen elinvoima kulkevat rinnakkain ilmastotavoitteiden kanssa. Suomen on kyettävä turvaamaan riittävä ja vakaa perusvoima kaikissa olosuhteissa sekä varmistamaan, että sääriippuvaisen tuotannon rinnalla on riittävästi säätö- ja varavoimaa. Samalla on arvioitava kotimaisten energialähteiden rooli realistisesti osana kansallista huoltovarmuutta.

Kontiolahden Keskustan kuntayhdistys esittää, että Suomen Keskusta linjaa tavoitteekseen energiapolitiikan, joka vahvistaa kotimaista energiaomavaraisuutta, lisää vakaata perusvoimaa erityisesti ydinvoiman keinoin, turvaa vesivoiman aseman säätövoimana, huomioi kotimaiset polttoaineet osana huoltovarmuutta ja varmistaa, että uudet suuret sähkönkuluttajat eivät heikennä kotitalouksien ja pk-yritysten asemaa. Tavoitteena tulee olla kokonaisvaltainen energia- ja huoltovarmuuslinja, joka turvaa kohtuuhintaisen sähkön, vahvistaa Suomen kriisinkestävyyttä ja tukee alueellista elinvoimaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan tavoitteena on Suomen energiaomavaraisuus, joka vahvistaa huoltovarmuutta ja riippumattomuutta. Kotimaiseen uusiutuvaan ja puhtaaseen energiaan perustuva energiajärjestelmä vahvistaa alueiden taloutta ja koko Suomen turvallisuutta. Hajautettu energiajärjestelmä ja

Takaisin sisällysluetteloon

sähköistymisen edellytyksistä huolehtiminen parantavat huoltovarmuutta sekä tukevat kasvua ympäri Suomen.

Energiaomavaraisuus ei kuitenkaan tarkoita sulkeutuneisuutta, vaan käsittää myös toimivan yhteisen markkinan ja riittävät siirtoyhteydet.

Energiamurros eli energiajärjestelmän vähäpäästöisyyden ja älykkyyden lisääminen onnistuu vain, jos markkinoilla vallitsee luottamus ja ennakoitavuus. Siksi sitoudumme markkinaehtoiseen energiapolitiikkaan ja teknologianeutraaliin siirtymään. Emme valitse voittajia, vaan luomme mahdollisuuksia erilaisille puhtaille ratkaisuille.

159. Keskustan Nousiaisten kuntayhdistys: Tehomaksu on tehoton maksu

Keskusta on aina puolustanut alueellista yhdenvertaisuutta. Uutena uhkana tälle on energiaviraston kaavailema sähkönsiirron tehomaksu, joka toteutuessaan kohdistuu kotitalouksiin epätasaarvoisesti. Haja-asutusalueilla asuvalle uhkaa tehomaksusta tulla jälleen yksi uusi elinkustannuksia kasvattava kulu, johon heillä ei ole tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa. Tämä kehityskulku voi myös entisestään kärjistää kiinteistöjen arvojen eriytymistä alueittain.

Tehomaksun perusteluna on käytetty tarvetta ohjaustyökalulle, jolla kotitalouksia kannustetaan tasaamaan sähkönkulutuksen huippujaan. Perusteena on usein sähkön niukkuus. Vaikka kuluttaja yrittäisikin välttää sähkönkäyttöä esimerkiksi kytkemällä vesivaraajan ja lämmityksen pois päiväaikaan, jolloin sähkön käyttö valtakunnallisesti on korkeimmalla tasolla, rankaisee tehomaksu kuluttajaa kuitenkin yöaikaan, kun varaaja ja lämmitys ovat taas käytössä, vaikka sähköstä ei valtakunnallisesti ole enää niukkuutta.

Pahimmillaan tehomaksun käyttöönotto nykytasolla voi ohjata kuluttajia jopa saastuttavampien energiamuotojen käyttäjiksi.

Päinvastaisista vakuutteluista huolimatta herää epäilys siitä, että sähkönjakeluyhtiöille on luotu vain uusi tapa sähkönsiirron hinnan nostamiseksi. Kuluttajien ymmärryksessä ei ole vikaa: vähempi sähkönkulutus tietää pienempää sähkölaskua. Tehomaksun käyttöönotto uhkaa viedä tältä pohjan pois, kun sähkön siirron hinta ei määräydykään kokonaiskäytön vaan satunnaisten kulutuspiikkien mukaan sähkön käyttöajasta riippumatta.

Nousiaisten Keskusta ehdottaa puoluekokoukselle, että Keskusta ajaisi tehomaksusta luopumista. Kuluttajille suunnatut nykyiset työkalut sähkönkäytön ohjaamiseksi ovat mielestämme riittävät.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Tehomaksu on jo osittain käytössä ja sen on tarkoitus tulla laajemmin pakolliseksi vuoden 2028 alusta. Sen tavoitteena on ohjata kulutusta tasaisemmaksi ja vähentää verkon kuormitushuippuja. Käytännössä on kuitenkin perusteltua kysyä, toteutuuko tämä tavoite tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti kaikissa olosuhteissa.

Puoluekokous jakaa aloitteessa esitetyn huolen siitä, että tehomaksu voi muodostua tehottomaksi ohjauskeinoksi. Erityisesti sähkölämmitteisissä omakotitaloissa kulutushuippujen välttäminen ei ole aina realistista. Tällöin maksu kohdistuu kotitalouksiin tavalla, johon ne eivät voi aidosti vaikuttaa. Tämä voi lisätä kustannuksia etenkin maaseudulla ja heikentää alueellista yhdenvertaisuutta.

Samalla on tärkeää huolehtia siitä, että kuluttajille on tarjolla erilaisia ja joustavia sopimusmalleja. Yhden mallin pakottaminen kaikille ei ota huomioon kotitalouksien erilaisia tarpeita ja olosuhteita. Valinnanmahdollisuuksien säilyttäminen on keskeistä sekä oikeudenmukaisuuden että hyväksyttävyyden kannalta.

Puoluekokous korostaa, että energiapolitiikassa tulee välttää tempoilevuutta, eikä siksi voi yhtyä aloitteeseen täysin. Ennen kuin jo tehtyjä päätöksiä ryhdytään purkamaan, on tärkeää arvioida huolellisesti niiden todelliset vaikutukset. Mikäli tehomaksun käyttöönotosta ei ole osoitettavissa merkittäviä hyötyjä tai jos sen haitalliset vaikutukset kotitalouksille ja alueelliselle yhdenvertaisuu-

Takaisin sisällysluetteloon

delle osoittautuvat merkittäviksi, on perusteltua arvioida sen jatkoa kriittisesti.

160. Keskustan Kuusamon kunnallisjärjestö: Kantaverkon ja sähkön riittämättömyys Kainuussa, Koillismaalla ja Itä-Lapissa

Edellytämme, että Fingrid lähtee välittömästi rakentamaan 400kW linjaa itärajalla. Lisäksi tulee vaikuttaa puolustusvoimiin, jotta tutkien siirto ja hajauttaminen sekä tuulivoimakompensaatiot toteutuvat. Näin ollen tuulivoiman rakentaminen alueellemme mahdollistuu. On myös varmistettava, että lainsäädäntö mahdollistaa tuulivoiman rakentamisen alueelle.

Perustelut:
- Huoltovarmuus rauhan aikana ja kriiseissä on turvattava.
- EU:n halu turvata itärajan toimivuus kriisitilanteissa on hyödynnettävä.
- Elinvoima ja sähköintensiivinen elinkeinoelämä vaativat sähköä yhä enemmän.
- Päästötöntä energiaa ja vihreä siirtymää tulee edistää
- Tuulivoimayhtiöiden halu kehittää toimintaa alueellamme edellyttää ja toisaalta edesauttaa kantaverkon kehittämistä.
- Kantaverkon kehittäminen alueellemme on ehto alueen kehittymiselle ja investoinneille.
- Koko Suomen asuttuna pitäminen ja itärajan kuntien vireys on merkityksellinen osa rajaturvallisuutta sekä elinvoimaista Suomea.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous pitää tärkeänä itäisen ja pohjoisen Suomen kehittämistä ja koko Suomen elinvoiman edistämistä. Elinvoima syntyy moninaisista tekijöistä ja ne on otettava kokonaisvaltaisesti huomioon myös energian huoltovarmuuden osalta. Keskustalle on tärkeää, että koko Suomessa on yhdenvertaiset edellytykset sähköä vaativille investoinneille ja siirtoverkot ovat tärkeä osa infraa.

Investointien esteenä tai hidasteena on tunnistettu olevan sähkönsiirtoverkon kapasiteetti. Puoluekokous toteaakin, että Keskustan linjana on jo, että riittävä sähkönsiirtokapasiteetti tulee turvata, rakentamalla uusi voimalinja Kainuusta Pohjois-Karjalan kautta Etelä-Karjalaan (ns. Vaara-linja).

Myös tuulivoimakysymys tulee saada selvitettyä itäisessä Suomessa. Keskusta edistääkin ratkaisun löytymistä omassa politiikassaan.

161. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kohtuullinen sähkönsiirto koko Suomessa

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että alueelliset erot sähkön siirtohinnoissa ovat muodostuneet kohtuuttomiksi erityisesti Itä-Suomessa ja muilla harvaan asutuilla alueilla. Sähkön siirto on monilla seuduilla huomattavasti kalliimpaa kuin kasvukeskuksissa, vaikka kyse on välttämättömästä peruspalvelusta.

Nykyinen alueellisiin monopoleihin perustuva hinnoittelu syventää alueellista eriarvoisuutta ja heikentää Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaa. Asuinpaikka ei saa määrittää kohtuuttomasti kotitalouksien perusmenoja eikä vaikeuttaa alueilla asumista, työntekoa tai yrittämistä.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että käynnistetään selvitys sähkön siirtohintojen alueellisten erojen syistä ja vaikutuksista sekä tarkastellaan mahdollisia keinoja erojen kohtuullistamiseksi, kuten sääntelyn kehittämistä, alueellisten hintakattojen mahdollisuutta tai valtakunnallisia tasausmalleja, tavoitteena kohtuuhintainen sähkön siirto ja alueellisen oikeudenmukaisuuden vahvistaminen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous kannattaa aloitteen esitystä siirtohintojen alueellisten erojen syiden ja vaikutusten käynnistämisestä sekä mahdollisten keinojen etsimisestä erojen kohtuullistamiseksi. Puoluekokous ei ota kantaa aloitteessa otettuihin mahdollisiin kohtuullistamisratkaisuihin, mutta niitä voidaan tarkastella osana selvitystyötä.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluekokous toteaa, että erojen tasaaminen täydellisesti on hyvin epätodennäköistä, koska jakeluverkkojen kustannukset ovat korkeampia harvaanasutuilla alueilla.

162. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Kantaverkon rakentaminen ja sähkön riittävyyden turvaaminen itärajalla

Kantaverkon vahvistaminen ja tuulivoiman rakentamisen mahdollistaminen ovat ratkaisevia toimia alueen itärajan kuntien elinvoiman, huoltovarmuuden ja vihreän siirtymän turvaamiseksi. Sähkön käyttö lisääntyy, eikä kapasiteetiltaan riittävän suuria siirtolinjoja ole Pohjois-Suomen itäisiin kuntiin.

Itärajalla sijaitsevien maakuntien – kuten Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin – omia energiantuotantosuunnitelmia on maakuntakaavoissa rajoitettu Puolustusvoimien antamien kielteisten lausuntojen perusteella, koska tuulivoimalat heikentävät ilmavalvontatutkien kantamaa ja luovat katvealueita. Tämä on hidastanut koko Suomen energiasiirtymää.

Ongelma on ratkaistavissa investoimalla Puolustusvoimien uuteen valvontatekniikkaan kompensaatiomallin kautta. Tuulivoimayhtiöt voisivat osallistua valvontalaitteiston rahoitukseen niin kutsutuilla kompensaatiomaksuilla. Tämä loisi mahdollisuuden perustaa itärajalle alueita, joilla tuulivoimaa voidaan rakentaa.

Kompensaatiomalli tarjoaa pitkäjänteisen ja strategisesti tärkeän ratkaisun, joka samanaikaisesti vahvistaa Suomen puolustuskykyä, mahdollistaa merkittävät energiainvestoinnit sekä tukee alueiden elinvoimaa ja vihreää siirtymää.

Aloitteenamme esitämme, että puoluekokous päättää tukea valtakunnallisella tasolla kompensaatiomallin käyttöönottoa, jotta itäisen Suomen kunnat voivat edetä tuulivoimarakentamisessa Puolustusvoimien valvontakyvyn heikentymättä.

Esitämme myös, että hallitus ja Fingrid ryhtyvät välittömiin toimiin 400 kW:n linjan rakentamiseksi Koillismaalla ja Itä-Lapissa.

Suomen Keskustan tulee olla aktiivisesti mukana edistämässä ratkaisuja, joka hyödyntävät kansallista turvallisuutta, kestävää talouskehitystä ja koko Suomen kehittymistä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyihin huomioihin sähkön riittävyydestä, itäisen Suomen kuntien elinvoimaisuuden, huoltovarmuuden ja vihreän siirtymän turvaamisen osalta.

Keskusta on jo linjannut, että tuulivoiman edistämistä itäisessä Suomessa tulee edistää yhdessä Puolustusvoimien kanssa. Aloitteessa esitettyä kompensaatiomallia voidaan siten selvittää osana tuulivoiman edistämistä itäisessä Suomessa.

Puoluekokous viittaa 400 kW:n linjan rakentamiseksi itäiseen Suomeen Keskustan Kuusamon kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 160) antamaansa vastaukseen.

163. Keskustan Ruoveden kuntayhdistys: Turve turvaksi

Turve on uusiutuva luonnonvara. Keskustan Ruoveden kuntayhdistys esittää turpeen tuotannon nostamista entiselle tasolle huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Aloitteessa nostetaan esiin tärkeä näkökulma turpeen roolista osana Suomen huoltovarmuutta. Puoluekokous tunnistaa turpeen merkityksen erityisesti tilanteissa, joissa energiajärjestelmän toimintavarmuus korostuu. Turve soveltuu ominaisuuksiensa puolesta hyvin huoltovarmuuspolttoaineeksi. Lisäksi sen energiasisältö on korkea, mikä tekee siitä käyttökelpoisen osan energiahuollon varautumista.

On myös keskeistä huomata, että turvetuotanto ei koske pelkästään energiaa. Kasvu- ja kuiviketurpeella on merkittävä rooli maa- ja puutar-

Takaisin sisällysluetteloon

hataloudessa sekä koko ruokaketjussa. Näiden turvejakeiden saatavuus ja kohtuullinen hintataso ovat merkityksellisiä kotimaisen ruoantuotannon toimintaedellytyksille.

Puoluekokous voi näin ollen yhtyä aloitteen huoleen turpeen merkityksestä huoltovarmuudelle sekä tarpeeseen turvata turvetuotannon edellytykset osana laajaa energiapalettia.

Sen sijaan aloitteessa esitetty tavoite turpeen tuotannon nostamisesta "entiselle tasolle" on ongelmallinen. Ilmaus on epämääräinen, eikä yksittäiseen aiempaan tuotantotasoon palaaminen sellaisenaan ole tarkoituksenmukaista tai välttämättä tarpeen nykyisessä energiajärjestelmässä. Energiamarkkinat, päästötavoitteet ja teknologiat ovat muuttuneet nopeasti, ja ratkaisut tulee tehdä tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeista lähtien.

Puoluekokous katsoo, että turpeen roolia tulee tarkastella ensisijaisesti huoltovarmuuden näkökulmasta. Tämä tarkoittaa riittävän, tarkoituksenmukaisen tuotantotason turvaamista erityisesti huippukulutuksen ja poikkeustilanteiden varalle sekä kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuden varmistamista. Tavoitteena ei ole paluu mihin tahansa aiempaan tuotantotasoon, vaan taso, joka vastaa nykyisiä ja ennakoituja tarpeita.

164. Keskustan Vesilahden kuntayhdistys: Voimalaitosten (yli 1 MW) sähkökattiloiden polttoaineen hinnoittelu vain ja vain markkinalähtöiseksi

Etupäässä kaukolämpöä tuottavien voimalaitosten polttoainehuolto on muuttunut muutaman viime vuoden aikana. Monissa voimaloissa on otettu käyttöön aiempien biopohjaisten polttoaineiden sijaan sähkö. On totta, että muuttuvissa tuotantoolosuhteissa sähköä on verkossa aika-ajoin yltäkylläisesti, jolloin sen käyttö on suotavampaa, kuin niukan tuotannon aikana. Nykyisellään voimalaitosten käyttämä sähkö hinnoitellaan vain joiltain osin markkinalähtöisesti, joten kulutusohjaus ei vastaa täydellisesti markkinoilla olevaa tilannetta, vaan on vääristynyt. Tämä saa aikaan tilanteita, jossa niukan sähköntuotannon ja korkeiden hintojen aikana olisi sähkön riittävyyden takaamiseksi järkevämpää käyttää lämmön tuotantoon vaihtoehtoista polttoainetta. Nykyisen osittain tasahintaan perustuvan sähkönhinnoittelun myötä vaihtoehtoinen biopolttoaine on vaarassa joutua sivuun, vaikka sitä olisi kokonaistilanne huomioiden useammin järkevämpää käyttää voimalaitoksen polttoaineena

Raportissa Kansantaloudellisesti tasapainoinen nielupolku Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen (Ollikainen, Honkatukia, Pukkala 2025) on esitetty useita erilaisia lähestymistapoja lämmön tuotantoon. Mikäli raportin hengessä sähkökattiloiden määrää aletaan merkittävästi kasvattamaan, tulisi niiden vaikutusta sähkömarkkinoihin analysoida myös sähkön riittävyyden näkökulmasta. Raportti ehdottaa, että "yhteiskunta voisi jouduttaa (sähkökattila-)investointeja vero- tai tukipolitiikalla." Asia voidaan nähdä myös toisessa valossa: Raportin esittämää 340 miljoonan euron investointitarvetta sähkökattiloihin ja siitä johtuvien vero- ja tukierien määrää voitaisiin pienentää hyödyntämällä jo olemassa olevaa lämmöntuotantolaitteistoa. Samalla turvattaisiin sähkön riittävyys niukkuuden – eli korkeimpien markkinahintojen – aikana käyttämällä vaihtoehtoisia biopohjaisia polttoaineita.

Mainittakoon, että biopohjaiset polttoaineet luovat runsaasti työmahdollisuuksia erityisesti kasvukeskusten ulkopuolille. Tasaisempi biopolttoaineiden virta parantaa koneiden ja laitteiden käyttöastetta, jolla on positiiviset vaikutukset kustannusrakenteeseen. Biopolttoaineista ensisijaisesti tulisi käyttää kuiduttavalle teollisuudelle kelpaamattomia eriä, kuten esimerkiksi hakkuutähteitä ja muuta ainespuun mitta- ja laatuvaatimukset täyttämätöntä puuainesta.

Hinnoittelumallin muutoksen ei arvioida lisäävän lämmön tuotannon kustannuksia sen enempää, koska aina valitaan kulloinkin edullisin tapa tuottaa lämpöä. Muutoksen tarkoitus on parantaa lämpövoimalaitosten kulutusohjautuvuutta sähkömarkkinoilla.

Esitämme, että nominatiivisella ohjauksella mahdollistetaan voimalaitosten lämmöntuotantoon käyttämän sähkön hinnan täydellinen markkinaohjautuvuus, minkä tarkoitus on turvata sähkön

riittävyys verkossa erityisesti niukkoina tuotantojaksoina.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyyn näkemykseen siitä, että markkinaehtoisuuden tulee ohjata energiajärjestelmää. Puoluekokous pitää myös tärkeänä, että sähkökattilat ovat osa lämmöntuotannon keinovalikoimaa. Ne tarjoavat joustavan tavan hyödyntää tilanteita, joissa sähköä on runsaasti saatavilla, ja tukevat energiajärjestelmän kokonaistehokkuutta. Samalla on kuitenkin tärkeää, että lämmöntuotanto säilyy monipuolisena.

Biopohjaisilla polttoaineilla on tässä kokonaisuudessa merkittävä rooli. Ne tukevat huoltovarmuutta ja tarjoavat kotimaisen vaihtoehdon tuontienergialle. On tärkeää, että biopolttoaineisiin perustuva kapasiteetti säilyy osana energiajärjestelmää, jotta käytettävissä on riittävästi säätövoimaa erityisesti tilanteissa, joissa sähkö on niukkaa tai kallista.

Sen sijaan puoluekokous ei näe tarvetta erilliselle ohjausmekanismille sähkökattiloiden käytön edistämiseksi. Energiamarkkinoiden tulee toimia ensisijaisesti markkinaehtoisesti, ja investointien sekä tuotantoratkaisujen tulee perustua markkinasignaaleihin.

Lisäksi puoluekokous ei tunnista aloitteessa kuvattua selkeää rakenteellista ongelmaa nykyisessä sääntelyssä sähkökattiloiden toiminnan osalta. Nykyinen järjestelmä mahdollistaa jo erilaisten tuotantomuotojen rinnakkaiselon, ja markkinat ohjaavat tuotantoa tilanteen mukaan. Keskeistä on huolehtia siitä, että energiajärjestelmä säilyy monipuolisena ja joustavana.

165. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Luonnonarvokaupasta lisävauhtia ympäristönsuojeluun

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ovat merkittävä uhka monille luonnon ekosysteemipalveluille ja vaarantaa samalla myös monien elinkeinojen toimintaedellytykset. Luonnon monimuotoisuutta on pyritty ylläpitämään ja vahvistamaan niin valtion omilla suojeluohjelmilla kuin myös rahoitusmalleilla, joilla on haluttu kannustaa yksityisiä maanomistajia vapaaehtoiseen suojeluun. Yksityismaanomistajien keskuudessa on tutkimusten mukaan halukkuutta suojella metsiään. Suojelun tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja maanomistajien on saatava suojelusta oikeanlainen korvaus.

Vapaaehtoisen suojelun lisäämiseksi tarvitaan julkisen rahoituksen lisäksi myös yksityistä rahaa luonnonarvokaupan muodossa. Luonnonarvokaupassa yksityinen toimija maksaa maanomistajan suojelemasta, ennallistamasta tai muuten ylläpitämästä elinympäristöstä korvauksen säilytetyistä tai tuotetuista luonnonarvohehtaareista, joilla on positiivinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittävät, että Keskustan tulee edistää luonnonarvokaupan käynnistymistä ja kehittämistä vapaaehtoisen ympäristönsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous pitää erittäin kannattavana lisätä vapaaehtoista suojelua ja edistää luonnonarvokauppaa. Keskustan mielestä vapaaehtoisen suojelun rinnalle on tuotava

markkinamekanismeja, jotka kannustavat monimuotoisuuden lisäämiseen.

Puoluekokous katsoo järkeväksi rakentaa markkinamekanismeja, kuten luonnonarvomarkkinaa, joka kannustaa suojeluun, ennallistamiseen ja luonnonhoitoon. Vapaaehtoisten luontotoimien, kuten ekologisen kompensaation verotuskäytäntöjen tulee olla kannustavia sekä hyvitysten tuottajalle, että ostajalle.

Takaisin sisällysluetteloon

166. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Metsänomistajille oikeus maansa hiilikiimuihin

Metsänomistajille tulee jakaa puolet näiden metsän kasvun tuottamasta negatiivisesta hiilipäästöstä. Päästösertifikaatit tähän voidaan ottaa valtion huutokauppakiintiöstä.

Valtio huutokauppasi vuonna 2025 ilmaisia hiilipäästöoikeuksia noin 600 miljoonan euron edestä. Samaan aikaan mediassa todetaan hakkuiden vähentävän yhteiskunnan hiilitasetta negatiiviseksi. Valtion tulee hyvittää metsänomistajille puolet näiden metsän kasvusta hiilipäästösertifikaatteina tai valtion niiden huutokauppaamisesta saamalla rahalla. Tämä kannustaa metsänomistajat kasvattamaan metsää ja valtio saisi negatiivisia nettopäästöjä puoleen hintaan kuin se voi ostaa markkinoilta. Kannustimen suuruus on metsänomistajalle merkittävä, metsämaan arvon voi olettaa nousevan useita tuhansia euroja hehtaarilta. Asiaa voidaan viedä eteenpäin VTT:n mallin suuntaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloitteessa nostetaan esiin tärkeä tavoite vahvistaa metsien hiilinieluja ja kannustaa metsänomistajia pitkäjänteiseen metsänkasvatukseen. Puoluekokous pitää metsien kasvun ja hiilensidonnan vahvistamista tärkeänä osana Suomen ilmasto- ja metsäpolitiikkaa.

Puoluekokous ei kuitenkaan voi yhtyä aloitteessa esitettyyn malliin, jossa metsänomistajille jaettaisiin puolet metsän kasvun tuottamasta negatiivisesta hiilipäästöstä päästösertifikaatteina tai valtion huutokauppatuloina.

Mallin keskeinen ongelma liittyy laskennan vaikeuteen. Metsän kasvu, hiilensidonta ja nieluvaikutus vaihtelevat merkittävästi alueittain, puulajeittain, maaperän, metsän iän sekä hakkuutoimien mukaan. Lisäksi hiilitaseen luotettava ja oikeudenmukainen kohdentaminen yksittäiselle metsänomistajalle on erittäin haastavaa.

On myös huomattava, että Suomen maankäyttösektoria ja hiilinieluja ohjaa vahvasti EU:n LULUCF-sääntely. Metsien hiilinielut ovat osa kansallista ilmastotasekokonaisuutta, jolla Suomi vastaa EU:n sitovista velvoitteista. Käytännössä valtiolla on EU-lainsäädännön kautta vastuu ja oikeus hyödyntää tätä hiilitasekokonaisuutta kansallisten ilmastotavoitteiden täyttämiseksi.

Puoluekokous katsoo, että metsänomistajien kannustimia hiilinielujen vahvistamiseen on perusteltua selvittää jatkossakin. Mahdolliset kannustemallit tulee kuitenkin rakentaa huolelliseen selvitykseen perustuen siten, että ne ovat laskennallisesti luotettavia, hallinnollisesti toteuttamiskelpoisia ja yhteensopivia EU-sääntelyn kanssa.

167. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Velvollisuus lisätä aurinkovoimaa uudisrakentamisessa

Suomi on sitoutunut ilmastotavoitteisiin muun muassa osana Euroopan unionin energiapolitiikkaa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää uusiutuvan energian tuotannon lisäämistä ja hajauttamista nopeasti. Koska rakennusten energiankulutus muodostaa suuren osan kokonaiskulutuksesta, on toimenpiteet perusteltua kohdentaa nimenomaan uudisrakentamiseen.

Aurinkosähkö on kustannustehokas ja helppo ratkaisu, kun se huomioidaan jo rakentamisen suunnitteluvaiheessa. Uudisrakentamiseen voitaisiin asettaa velvollisuus asentaa aurinkosähköjärjestelmä, mikäli rakennuksen sijainti ja tekniset edellytykset mahdollistaa sen. Velvoite koskisi julkisia, liike- ja teollisuus- sekä asuinrakennuksia. Ratkaisun ei ole tarkoitus kattaa koko rakennuksen energiantarvetta, vaan lisätä kotimaista uusiutuvan energian tuotantoa, vahvistaa energiaomavaraisuutta, tasata sähkön hintaheilahtelua sekä tuke vihreää siirtymää. Energiaratkaisut on kustannustehokkainta toteuttaa jo rakennusvaiheessa, joten aurinkoenergian määrittäminen osaksi rakentamiskäytäntöä on merkittävä teko tulevaisuuden kestävän yhteiskunnan rakentamiseksi.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittää, että Keskusta ajaa aurin-

kovoiman lisäämistä uudisrakentamisessa osana ilmasto- ja energiapolitiikkaansa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Aloitteessa nostetaan esiin tärkeä tavoite lisätä uusiutuvan energian tuotantoa sekä parantaa rakennusten energiatehokkuutta. Puoluekokous jakaa näkemyksen siitä, että aurinkosähkö tarjoaa monin paikoin kustannustehokkaan ja toimivan ratkaisun erityisesti silloin, kun se huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa.

Puoluekokous kannattaa aurinkovoiman lisäämistä ja sen hyödyntämistä osana hajautettua energiantuotantoa. On perusteltua edistää ratkaisuja, jotka vahvistavat energiaomavaraisuutta, tukevat vihreää siirtymää ja parantavat energiajärjestelmän joustavuutta. Tässä työssä keskeistä on myös energiatehokkuuden parantaminen, jotta kokonaisenergiankulutus pysyy hallinnassa.

Keskustan mielestä aurinkovoimaa tulee edistää monipuolisesti eri tavoin. Tähän kuuluvat esimerkiksi asuinaluekohtaiset energiayhteisöt, niin sanotut aurinkokylät sekä maatilojen omat ja yhteiset energiantuotantoratkaisut. Lisäksi aurinkovoiman rakentamisessa tulee hyödyntää ensisijaisesti joutomaita, entisiä turvetuotantoalueita sekä jo rakennettuja ympäristöjä.

Sen sijaan aloitteessa esitetty velvoite asentaa aurinkosähköjärjestelmä kaikkeen uudisrakentamiseen on ongelmallinen. Rakennuskohteet, sijainnit ja käyttötarkoitukset vaihtelevat suuresti, eikä aurinkosähkö ole kaikissa tapauksissa teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukainen ratkaisu. Yleinen velvoittava sääntely voisi lisätä rakentamisen kustannuksia ja jäykistää energiaratkaisujen kehittämistä tilanteissa, joissa muut ratkaisut olisivat kokonaisuuden kannalta parempia.

168. Kuopion Keskustaseura: Sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden vahvistaminen

Kuopion Keskustaseura ry ehdottaa, että sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi sekä sähkön hintavaihteluiden tasaamiseksi edistetään vesivoiman ja sähkön ja lämmön yhteistuotannon toimintaedellytyksiä ja investointeja erilaisiin energian varastointiratkaisuihin kuten akkuihin, lämmön kausivarastoihin ja pumppuvoimaan.

Keskusta politiikan ytimessä on jo pitkään ollut maamme huoltovarmuuden ja kriisisietokyvyn vahvistaminen. Keskeinen osa tätä on sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden turvaaminen. Keskustan periaateohjelmassa osuvasti todetaan: ”Ruoka, vesi, energia, hoiva ja yhteiskunnan turva pitää taata kaikille kriiseissäkin. Huoltovarmuus ja riittävä omavaraisuus ovat tärkeä osa kansamme henkivakuutusta.” Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa keskustan on nostettava vielä nykyistäkin selkeämmin korostettava näitä asioita ja otettava sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden varmistaminen yhdeksi keskustan energiapolitiikan kärkitavoitteeksi.

Suomessa sähköntuotanto on lähes hiilidioksidineutraalia ja sähkön hinta on Euroopan alhaisimpia. Lisäksi vuositasolla Suomi on sähkön osalta omavarainen. Sään mukaan vaihtelevan tuotannon jatkaessa kasvuaan sähköjärjestelmän haasteena onkin sähkön hinnan voimakas vaihtelu sekä ennen kaikkea toimitus- ja huoltovarmuuden turvaaminen. Erittäin korkeista sähkön pörssihinnoista onkin tullut lähes jokatalvinen ilmiö, joka rasittaa etenkin pienituloisia sähkölämmitteisessä kodissa asuvia.

Sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden turvaamisen kannalta vesivoima on ylivoimainen tuotantomuoto. On kuitenkin epärealistista kuvitella, että Suomessa pystytään riittävän nopeaan tahtiin kasvatettua vesivoiman kapasiteettia. Keskeistä onkin varmistaa olemassa olevan vesivoiman toimintaedellytykset ja kilpailukyky. Tämän lisäksi sähköjärjestelmän jouston edistämiseksi on panostettava nykyistä voimakkaammin erilaisiin energian varastointiratkaisuihin, kuten esimerkiksi akkuihin, lämmön kausivarastoihin ja pumppuvoimaan. Kaikkia näitä teknologioita tarvitaan, sillä jokaisella niistä on oma rooli ja paikka sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden varmistamisessa. Panostaminen näihin teknologioihin tasaisi myös sähkön hintapiikkejä ja toisi näin helpotusta etenkin talven sähkölaskuihin.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Aloitteessa esitetään perusteltuja näkemyksiä sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden vahvistamisesta muuttuvassa energiajärjestelmässä. Sään mukaan vaihtelevan tuotannon lisääntyessä sähköjärjestelmän joustavuuden ja varmuuden merkitys korostuu. On tärkeää turvata olemassa olevan vesivoiman toimintaedellytykset sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannon asema osana energiajärjestelmää.

Huoltovarmuuden vahvistaminen on keskeinen osa Keskustan energiapolitiikkaa, ja aloitteessa esitetyt toimet tukevat tätä tavoitetta hyvin.

169. Kuopion Keskustaseura: Tuulivoima tukemaan turvallisuutta itäisessä Suomessa

Itäisen Suomen tuulivoiman rakentamisen nostaminen nykyiseltä tasolta merkittävästi on tärkeää Suomen energiahuoltovarmuuden kannalta. Se tasapainottaa sään vaihteluiden vaikutusta energiantuotantoon maan eri osissa.

Tuulivoimaa voidaan rakentaa turvallisuutta vahvistavalla tavalla uudenlaisen tutkateknologian avulla, jota kehitetään muun muassa LUT-yliopistossa Lappeenrannassa. Lisäksi tuulivoimaloiden yhteyteen voidaan liittää muitakin puolustusta tukevia sekä kaksikäyttöratkaisuja kuten suojarakenteita ja muuta infrastruktuuria. On tärkeää edistää puolustusalan ja energia-alan yhteistyötä uusien ratkaisujen kehittämisessä. Nämä innovaatiot ovat myös kansainvälisesti kiinnostavia.

Tuulivoiman rakentaminen tukee itäisen Suomen elinvoimaa monin tavoin. Se mahdollistaa vetytalouden ja vedyn jalosteiden valmistuksen vientiin. Lisäksi itäisen Suomen useat metsäteollisuuden tuotantolaitokset luovat erinomaiset edellytykset bioperäisten hiilidioksidipäästöjen talteenotolle, mikä on vetytalouden kasvun keskeinen voimavara.

Keskustan tulee ottaa aktiivinen ote edistää puolustushallinnon ja energia-alan yhteistyötä tuulivoiman tuotannon kasvattamiseksi idässä puolustuksen edellytyksiä vahvistavalla tavalla. Asiaa edistävä ResilEast aloite on nostettu Euroopan komission tiedonantoon unionin itäisten raja-alueiden tukemiseksi, jossa se mainitaan esimerkkinä itäisten alueiden häiriönsietokykyä, turvallisuutta ja elinvoimaa vahvistavista jäsenmaiden aloitteista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Tuulivoiman lisääminen itäisessä Suomessa on tärkeää koko maan energiajärjestelmän tasapainon kannalta. Se loisi merkittäviä mahdollisuuksia alueelliselle kehitykselle, investoinneille sekä esimerkiksi siihen liittyvien arvoketjujen rakentumiselle.

Puoluekokous pitää erityisen tärkeänä aloitteessa esiin nostettua puolustus- ja energia-alan yhteistyötä. On perusteltua edistää ratkaisuja, joissa tuulivoiman rakentaminen voidaan sovittaa yhteen maanpuolustuksen tarpeiden kanssa esimerkiksi uuden teknologian ja kaksikäyttöratkaisujen avulla. Tämä vahvistaa sekä turvallisuutta että alueiden elinvoimaa.

Keskusta etsii yhdessä Puolustusvoimien kanssa ratkaisuja tuulivoiman hyödyntämiseen myös itäisessä Suomessa.

170. Oulun Keskustakerho: Luonnon oikeuksien vahvistaminen ja oikeushenkilöaseman edistäminen

Luontokato on aikamme suurimpia haasteita. Tarvitsemme uusia, vaikuttavia keinoja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja ylisukupolvisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi. Oikeusjärjestelmämme tunnistaa oikeushenkilöiksi esimerkiksi yritykset – ihmisten luomat toimijat. On perusteltua arvioida, miten myös luonnon perusarvo voitaisiin tunnistaa vahvemmin oikeudellisessa järjestelmässämme.

Esitämme, että Keskusta edistää selvitystyötä ja lainsäädännöllisiä ratkaisuja, joilla luonnolle tai sen osille voidaan harkitusti ja Suomen oikeusjärjestelmään soveltuvalla tavalla antaa oikeushenkilön asema tai sitä vastaava oikeudellinen suoja. Kan-

sainväliset esimerkit, kuten Ecuadorin perustuslakiin kirjatut luonnon oikeudet, osoittavat, että ajattelu on mahdollista tuoda osaksi oikeudellista kehikkoa. Ratkaisut voivat olla osa luontolain säätämisen kokonaisuutta.

Tavoitteena on vahvistaa luonnon asemaa päätöksenteossa, ehkäistä luontokatoa sekä turvata ainutlaatuinen suomalainen luonto tuleville sukupolville tavalla, joka on yhteensopiva oikeusvaltion, omistusoikeuden ja alueellisen elinvoiman kanssa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloitteessa nostetaan esiin tärkeä huoli luontokadosta ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Puoluekokous jakaa näkemyksen siitä, että luonnon arvo on tunnistettava entistä vahvemmin päätöksenteossa. Luonnon kunnioittaminen on myös syvällä suomalaisessa kulttuuriperinteessä, ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on keskeinen osa kestävää yhteiskuntaa.

Puoluekokous ei kuitenkaan voi yhtyä aloitteessa esitettyyn malliin luonnon tai sen osien oikeushenkilöaseman edistämisestä. Oikeushenkilöaseman ulottaminen luontoon loisi myös huomattavia tulkinnallisia ja oikeudellisia epävarmuuksia esimerkiksi vastuiden, oikeuksien ja edustamisen osalta.

Puoluekokous katsoo, että luonnon asemaa voidaan ja tulee vahvistaa tehokkaammin nykyisen oikeusjärjestelmän puitteissa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi luonnonsuojelun, kestävän maankäytön ja luonnonvarojen vastuullisen käytön kehittämistä sekä kannustavien ja toimivien ohjauskeinojen hyödyntämistä.

171. Oulun Keskustakerho: Vesivoimalaitosten lupien ajantasaistaminen ja vesistöjen hyvän tilan turvaaminen

Suomen vesistöjen hyvä ekologinen tila on sekä ympäristövastuun että alueiden elinvoiman kannalta keskeinen tavoite. Vesipuitedirektiivin velvoitteet edellyttävät, että myös vesivoimalaitosten luvat vastaavat nykylainsäädäntöä ja ympäristötavoitteita.

Esitämme, että Keskusta edistää vesivoimalaitosten vesipuitedirektiivin mukaisten lupien tarkistamista ja päivittämistä. Samalla tulee ratkaista niin sanottu nollavelvoiteasia hallitusti ja oikeudenmukaisesti, huomioiden vesivoiman merkitys kotimaiselle, uusiutuvalle energiantuotannolle ja huoltovarmuudelle. Nollavelvoitteella tarkoitetaan tilannetta, jossa osa vesivoimaloista on saanut aikoinaan toimiluvan ilman velvoitetta huolehtia esimerkiksi kalateistä, kalakantojen hoidosta, ympäristövirtaamasta ja muista vesistön ekologista tilaa turvaavista toimista. On myös tilanteita, joissa kohtuullisiakaan velvoitteita ei ole toteutettu vaaditulla tasolla.

Tavoitteena on sovittaa yhteen energiantuotanto, alueellinen elinvoima ja vesistöjen ekologinen kestävyys siten, että hyvä ekologinen tila voidaan saavuttaa kustannustehokkaasti ja ennakoitavasti. Asialla on merkitystä myös vesivoiman sosiaalisen hyväksyttävyyden kannalta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Aloitteessa nostetaan esiin tärkeä tavoite vesistöjen hyvän ekologisen tilan turvaamisesta sekä vesivoiman roolin yhteensovittamisesta ympäristötavoitteiden kanssa. Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siltä osin, että vesien ekologista tilaa tulee parantaa ja vesipuitedirektiivin mukaisten lupien tarkistaminen ja päivittäminen on kannatettavaa.

On perusteltua, että vesistöjen tilaa parannetaan kustannustehokkaasti ja ennakoitavasti sekä hyödynnetään keinoja, jotka tukevat kalakantojen elinvoimaa ja luonnon monimuotoisuutta. Samalla on tärkeää vahvistaa vesivoiman hyväksyttävyyttä osana suomalaista energiajärjestelmää.

172. Siikalatvan Keskusta: Pörssisähkön hinnoittelu oikeudenmukaisemmaksi

Nykyinen pörssisähkön hinnoittelumalli alistaa tavallisen kansalaisen pörssin pelinappulaksi ja lopulta kustannusten maksajaksi. Mielestämme hinnoittelu n. vuorokausi eteenpäin ja varttihinnoittelu ovat lähes perustuslain vastainen. Tämä ei

Takaisin sisällysluetteloon

ohjaa kohti pitkäjänteistä suunnittelua kansalaisten elämässä vaan tämä pakottaa pikaratkaisuihin ja tuottaa ahdistusta. Perustuslain henki on antaa turvaa kansalisilleen, ei ahdistusta ja turvattomuuden tunnetta.

Aloitteena esitämme, että
- Pörssisähkön hinnoittelu lukittava vähintään 4vrk ennakkoon
- Lyhin jakso palautettava 1h tasolle
- Tehomaksun nosto 10kW tasolle

Tällä aloitteella palautetaan kansalaisille mahdollisuus suunnitelmalliseen toimintaan viikkotasolla ja ohjataan kulutusta tarkemmin sinne missä on enemmän tarjontaa. Tehomaksun alarajan nosto antaa myös mahdollisuutta tehokkaammin osallistua sähkön käytön säätelyyn ja tehopiikkien tasaamiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloitteessa nostetaan esiin ymmärrettävä huoli sähkön hinnan vaihtelusta ja sen vaikutuksista kotitalouksien arkeen. Sähkön hinnan ennakoitavuus on monille tärkeää, ja energiamarkkinoiden muutokset voivat aiheuttaa epävarmuutta.

Puoluekokous ei kuitenkaan voi yhtyä aloitteessa esitettyihin muutoksiin pörssisähkön hinnoittelumalliin.

Pörssisähkön keskeinen tarkoitus on ohjata sähkön kulutusta vastaamaan tuotannon vaihtelua. Lyhyempi hinnoittelujakso ja ajantasainen hintasignaali auttavat tasaamaan kulutushuippuja, parantavat sähköjärjestelmän tasapainoa ja tukevat erityisesti uusiutuvan, sään mukaan vaihtelevan tuotannon hyödyntämistä. Hinnoittelun muuttaminen useiden päivien päähän lukittavaksi heikentäisi tätä ohjausvaikutusta merkittävästi.

Puoluekokous korostaa, että energiamarkkinoilla tulee olla tarjolla erilaisia sopimusmuotoja. Pörssisähkö sopii osalle kuluttajista, mutta sen rinnalla on tärkeää säilyttää kiinteähintaiset ja muut ennakoitavammat sopimusvaihtoehdot niille, jotka arvostavat hintavakautta. Näin jokaisella on mahdollisuus valita omaan tilanteeseensa sopivin ratkaisu.

173. Suomen Keskustanuoret: Keskustan ympäristölinjausten perustuttava tieteeseen

Luontokato ja ilmastonmuutos ovat aikamme suurimpia yhteiskunnallisia uhkia. Luonnon monimuotoisuus heikkenee Suomessa yhä edelleen ja nykyiset toimet sen pysäyttämiseksi ovat riittämättömiä. Suomalaisen luonnon erityispiirteitä ei voi suojella missään muualla kuin Suomessa, sillä vastuu on globaalin maailman lisäksi kansallinen.

Vaikuttava ympäristöpolitiikka edellyttää päätöksenteon systemaattista pohjaamista tutkimustietoon, ympäristövaikutusten johdonmukaista arviointia lainvalmistelussa ja ennen kaikkea ilmasto- ja luontotavoitteiden yhteensovittamista kaikilla politiikan sektoreilla.

Luontokadon ja ilmastonmuutoksen vaikutukset eivät rajoitu ainoastaan ympäristöön, vaan ne heijastuvat suoraan talouteen, alueiden elinvoimaan, huoltovarmuuteen ja ihmisten hyvinvointiin. Mikäli luonnon kantokyky heikkenee, heikkenevät myös ne edellytykset, joille useat elinkeinot, kuten maa- ja metsätalous, matkailu ja biotalouden lähtökohdat rakentuvat.

Keskustanuoret vaatii, että puolue sitoutuu kaikissa ympäristö- ja ilmastopoliittisissa linjauksissaan johdonmukaisesti parhaaseen saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon ja päivittää linjauksiaan myös tutkimustiedon kehittyessä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous jakaa aloitteessa esitetyn ajatuksen luontokadon ja ilmastonmuutoksen luomista uhkista ihmiskunnalle ja ylisukupolvisuudelle. Tarvitsemme kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, joka ottaa huomioon niin taloudellisen, sosiaalisen kuin ympäristöllisenkin kestävyyden.

Puoluekokous huomauttaa, että erityisesti hiilidioksidipäästöjen mittaamiseen liittyy paljon epävarmuuksia ja tutkimusmenetelmän kehittyvät jatkuvasti. Keskusta korostaa päästövähennysten roolia ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siksi edel-

lyttää yhteismitallista nielujen mittausta ja laskentaa koko Euroopassa.

174. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Datakeskusten tarvitsema sähkö ei saa vaarantaa kantaverkon toimivuutta

Perustettavat datakeskukset tarvitsevat paljon sähköä. Tämän johdosta kantaverkkoa tulee vahvistaa, jotta sähköntuotanto on riittävää alueella. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö esittää, että Itä-Suomeen tulee saada käyttöä vastaavaa määrää monipuolisesti tuotettua energiaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Monipuolinen energiapaletti ja kattava kantaverkko ovat edellytyksiä onnistuneelle energiapolitiikalle. On totta, että datakeskukset tarvitsevat paljon sähköä. Puoluekokous katsookin, että tässä murroksessa on syytä varmistaa, että vihreän sähkön kulutuspotentiaalia jää muillekin kuin sähkönkulutuksessa joustamattomille datakeskuksille. Tämän varmistamiseksi aloitteessa mainittu sähköntuotannon riittävyyden varmistaminen on ensiarvoisen tärkeää.

175. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Itä-Suomeen malttia sähköverkon varoalueen leveydessä

Itä-Suomen maasto koostuu pienistä pelloista ja järvistä sekä laajoista metsäalueista. Sähköverkon rakentaminen vaatii tarkkaa harkintaa ja neuvottelua maanomistaiien kanssa. Oikeudenmukaiset korvaukset ovat välttämättömät. Sähköverkkoja voidaan rakentaa kapeampaan johtokäytävään hyödyntäen korkeampia pylväsrakenteita, eikä erillisiä varoalueita tule rakentaa. Leveät johtokäytävät aiheuttavat metsäkatoa ja lisäävät hiilipäästöjä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan metsäpolitiikka nojaa vahvasti omaisuudensuojaan ja puoluekokous yhtyykin vahvasti aloitteen ajatukseen tarkasta harkinnasta, neuvotteluista maanomistajien kanssa, sekä oikeudenmukaisista korvauksista.

Sähköverkkoja rakentaessa erilaisten ratkaisujen hakeminen ympäristön ehdoilla on erittäin suotavaa. Kyse on paitsi metsäkadon hillitsemisestä ja hiilipäästöjen suitsemisesta, myös pinta-alan järkevästä käytöstä.

Liikenne, posti ja tietoliikenne

176. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Kansalliset tietojärjestelmäratkaisut säilytettävä kotimaisissa tai eurooppalaisissa tietoympäristöissä

177. Suomen Keskustanuoret: Euroopan digitaalinen omavaraisuus kuntoon

178. Pirkanmaan Keskustanuoret: Riippuvuutta Euroopan ulkopuolisista tietojärjestelmistä vähennettävä

179. Keskustan Keuruun kunnallisjärjestö: Digitaalisen huoltovarmuuden vahvistaminen

180. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Suomi ja Eurooppa digiomavaraiseksi

181. Uudenmaan Keskustanuoret: Tekoälyn tuottamalle sisällölle tekninen tunniste

182. Keskustan Rantsilan paikallisyhdistys: Kellojen siirrosta luopuminen

183. Keskustan Ahvion-Länsi-Muhniemen paikallisyhdistys: Suomen pysyttävä normaaliajassa

184. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Hyötyjä maksaa -mallin hyödyntäminen suurten infrahankkeiden rahoituksessa

185. Keskustan Heinolan kuntayhdistys: Oikoradan jatkaminen välille Lahti-Heinola-Mikkeli

186. Keskustan Heinälahden paikallisyhdistys: Lahti-Heinola-Mikkeli-oikoradasta kirjaus seuraavaan hallitusohjelmaan

187. Kainuun Keskustanuoret: Karjala-Kainuu-rata turvaamaan Itä-Suomen elinvoimaa

188. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Joensuu-Kontiomäki rataosuus sähköistettävä

189. Keskustan Satakunnan piiri: Satakunnan ratayhteyksien kehittäminen: Tampere-Pori-Rauma-rata sekä Pori-Parkano-Haapamäki-radan palautta-

Takaisin sisällysluetteloon

minen liikennekäyttöön

190. Keskustan Kangasniemen kunnallisjärjestö: Itä-Suomen olemassa olevan päällystetyn tiestön korjausvelan taittaminen

191. Keskustan Sauvon kuntayhdistys: Valtion teiden romahtanut kunto on korjattava maaseudulla

192. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Väylärahoituksen painopistettä on siirrettävä korjausvelan hoitamiseen

193. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Tieverkon kunnossapito

194. Keskustan Hauhon paikallisyhdistys: Yksityistiet ja alempi tieverkko osaksi kansallista korjausvelkaohjelmaa

195. Keskustan Lappeenrannan kunnallisjärjestö: Saimaan kanava Suomen puolelle

196. Vaasan Keskustan kunnallisjärjestö: Merenkurkun kiinteän yhteyden (Vaasa–Uumaja) edistäminen

197. Keskustan Kolarin kuntayhdistys Kolarin radan sähköistäminen ja rautatieyhteyden jatkaminen Kolarista Norjaan

198. Keskustan Vesilahden kuntayhdistys: Seututien 301 kevyenliikenteen väylä parantaa koko Suomen liikkuvuutta

199. Keskustan Orimattilan kuntayhdistys: Päijät-Hämeen eteläisimmän kunnan, Orimattilan Tuuliharjan teollisuusalueen kehittäminen (tiehankkeelle valtion rahoitus)

200. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Ikäihmisten tiedon saannin turvaaminen

201. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Promilleraja nollaan nuorille ja kokemattomille kuljettajille

176. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Kansalliset tietojärjestelmäratkaisut säilytettävä kotimaisissa tai eurooppalaisissa tietoympäristöissä

Varsinais-Suomen Keskustanuoret ehdottaa, että Suomi ei osta tietojärjestelmäratkaisuja yhdysvaltalaisilta yrityksiltä, vaan selvittää kotimaisten ja eurooppalaisten palvelujen tilannetta.

Vuonna 2027 aloitetaan automatisoidut päätöksentekoratkaisut tietyissä Kansaneläkelaitoksen palveluissa, ja meneillään on myös Oikeusministeriön hanke vaalitietojärjestelmien tiedon siirtämiseen Suomen ulkopuolisille, Amazonin ylläpitämille palvelimille. Verohallinto puolestaan ottaa käyttöön Microsoft Azure-palvelun, eli siirtää verotietoja Microsoftin ylläpitämille palvelimille.

Näitä varten Suomi on ostamassa palveluita yhdysvaltalaisyrityksiltä, mikä lisää riippuvuutta Yhdysvalloista, ja luo tietoturvariskin. Samalla asiakastiedot hajautetaan ympäri Eurooppaa. Yhdysvaltain lainsäädäntö osaltaan sallii datan keräämisen yhdysvaltalaisyrityksiltä, myös maan rajojen ulkopuolelta.

Tähän mennessä tieto on säilytetty kansallisilla palvelimilla.

Asiaan liittyvä ”Digitaalinen itsenäisyys” -kansalaisaloite on kerännyt ensimmäisen kuukauden aikana, 05.03.2026 mennessä yli 33 000 kannattajaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja kiittää aloitteentekijöitä tärkeän ja ajankohtaisen kysymyksen esiin nostamisesta aikana, jolloin julkisen sektorin keskeisiä tietojärjestelmiä ollaan siirtämässä kansallisista ympäristöistä EU:n ulkopuolisten kansainvälisten toimijoiden pilvipalveluihin. Suomen digitaalisen suvereniteetin ja tietoturvan näkökulmasta olisi perusteltua arvioida kriittisesti tällaisen riippuvuuksien pitkäaikaisia vaikutuksia.

Puoluekokouksen mielestä valtionhallinnon keskeisen datan tulisi säilyä suomalaisten päätösvallassa. Kansallisesti tai eurooppalaisesti hallitut palvelut tarjoaisivat tässä suhteessa paremmat lähtökohdat, sillä ne perustuvat EU:n tietosuoja- ja tietoturvasääntelyyn, jotka asettavat selkeät, läpinäkyvät ja yhdenmukaiset reunaehdot datan käsittelylle. Eurooppalaisten ja kotimaisten teknologiatoimijoiden hyödyntäminen vahvistaisi Suomen omaa teknologista omavaraisuutta ja tukisi uuden innovatiivisen ekosysteemin kehittymistä, joka voisi tulevaisuudessa tarjota palveluja tarvitseville kilpailukykyisiä vaihtoehtoja EU:n ulkopuolisille globaaleille toimijoille.

Aloitteessa esitetty huoli tiedon hajautumisesta eri puolille Eurooppaa on ymmärrettävä. Ratkaisu ei välttämättä olisi tietojen keskittäminen yhteen sijaintiin, vaan se, että datan käsittely tapahtuisi selkeästi määritellyissä ja turvallisissa ympäristöis-

sä, joissa palveluntarjoajien vastuut, rajaukset ja valvonta ovat yksiselitteiset. EU-lainsäädäntö, kuten GDPR- ja NIS2-, antaa tähän vahvat rakenteet, kunhan palveluiden sopimuksellinen ja tekninen toteutus on riittävän tarkasti määritelty.

On myös tärkeää huomata, että digitaalinen itsenäisyys puhuttelee kansalaisia laajasti. Aloitteessa mainittu ja lyhyessä ajassa kymmeniä tuhansia allekirjoituksia kerännyt ”Digitaalinen itsenäisyys” -kansalaisaloite osoittaa, että kyse ei ole vain teknisestä tai hallinnollisesta kysymyksestä, vaan laajemmasta yhteiskunnallisesta huolesta koskien Suomen digitaalista päätösvaltaa, tietoturvaa ja demokraattista toimintakykyä. Myös sen vuoksi olisi perusteltua lähteä siitä, että Suomen julkisen sektorin kriittiset tietojärjestelmät ja niihin liittyvä data tulisi ensisijaisesti sijoittaa kotimaisiin tai eurooppalaisiin tietoympäristöihin, jotta kansalaisten vahva luottamus julkiseen valtaan säilyisi.

177. Suomen Keskustanuoret: Euroopan digitaalinen omavaraisuus kuntoon

Keskustanuoret esittää, että puolue sitoutuu edistämään EU-tasolla Euroopan digitaalista omavaraisuutta, kehittämään aidosti eurooppalaisia tietojärjestelmiä sekä politiikkaa, joka vähentää riippuvuutta suurvaltojen somejäteistä.

Jatkuvasti muuttuva maailma ja epävarmat suhteet suurvaltoihin korostavat tarvetta vahvistaa Euroopan omaa digitaalista kapasiteettia. Nykytilanteessa keskeisiä digitaalisia alustoja ja niiden algoritmeja ohjataan Euroopan ulkopuolelta käsin tavalla, johon yksittäisellä valtiolla, tai edes EU:lla on rajallinen vaikutusmahdollisuus. Tämä heikentää merkittävästi alustojen läpinäkyvyyttä.

Keskustanuoret on vaatinut sosiaalisen median algoritmien suitsimista sekä läpinäkyvyyden lisäämistä, ja nyt puolueen on otettava asian suhteen sama suunta. Eurooppalaisten alustojen kehittäminen tukisi näitä tavoitteita, sillä eurooppalaisia toimijoita ja niiden algoritmeja on helpompi säädellä, valvoa ja kehittää, kuin suurvaltojen somejättejä.

Digitaalinen omavaraisuus on niin talous- kuin turvallisuuspoliittinenkin kysymys. Vahvat eurooppalaiset digitaaliset alustat luovat turvaa epävakaassa maailmantilanteessa, mutta tarjoavat myös työpaikkoja ja edistävät kilpailukykyä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Varsinais-Suomen Keskustanuorten aloitteeseen (numero 176) antamaansa vastaukseen.

178. Pirkanmaan Keskustanuoret: Riippuvuutta Euroopan ulkopuolisista tietojärjestelmistä vähennettävä

Suomen julkinen, yksityinen ja kolmas sektori nojaavat toiminnassaan vahvasti ulkomaalaisiin tietojärjestelmiin. Erityisesti yhdysvaltalaiset suuryhtiöt kuten Google, Meta, Microsoft ja Amazon hallitsevat merkittävää osaa käytössä olevista pilvi, ohjelmisto ja palvelujärjestelmistä. Tämä on synnyttänyt epäterveen riippuvuussuhteen kyseisten yhtiöiden palveluihin ja luonut lähes monopolin kaltaisen aseman tiettyjen järjestelmien osalta.

Julkisten ITjärjestelmien käyttöoikeuksien ja ohjelmistosopimusten arvot ovat myös huomattavia. Julkinen sektori on solminut mm. Microsoftkäyttöoikeuksien jakelu ja hallintapalveluita koskevan satojen miljoonien eurojen arvoisen puitesopimuksen, mikä kuvaa suurten ohjelmisto ja lisenssikustannusten valtavaa merkitystä julkisen sektorin toiminnassa.

Tämän riippuvuuden seurauksena varallisuutta valuu pois Euroopasta sen sijaan, että eurooppalaiset ja kotimaiset ratkaisut vahvistuisivat markkinoilla. Riippuvuussuhde myös asettaa riskin järjestelmien toimintavarmuudelle ja tietosuojalle, kun kriittiset toiminnot ovat yksittäisten suurten Euroopan unionin ulkopuolisten toimijoiden varassa.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta alkaa määrätietoisesti etsimään eurooppalaisia ratkaisuja Euroopan ulkopuolisten tietojärjestelmien korvaamiseksi julkisella sektorilla sekä edistämään eurooppalaisten ja kotimaisten tietojärjestelmäratkaisujen syntymistä ja käyttöönottoa kaikilla tasoilla.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Varsinais-Suomen Keskustanuorten aloitteeseen (numero 176) antamaansa vastaukseen.

179. Keskustan Keuruun kunnallisjärjestö: Digitaalisen huoltovarmuuden vahvistaminen

Maailman turvallisuustilanne on nopeasti muuttunut. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, Lähi-idän konfliktit kärjistyvät ja suurvaltakilpailu on voimistunut. Kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä on paineessa, ja valtioiden välinen luottamus on heikentynyt.

Muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää Suomelta entistä vahvempaa varautumista puolustuksessa ja huoltovarmuudessa – myös digitaalisessa toimintaympäristössä. Yhteiskunnan keskeiset toiminnot, kuten energiahuolto, maksujärjestelmät, sosiaali- ja terveyspalvelut, viranomaisviestintä ja logistiikka, ovat vahvasti riippuvaisia tietoverkoista, ohjelmistoista ja datasta.

Digitaalisen toimintaympäristön häiriöt – kyberhyökkäykset, tietoliikennekaapelien vauriot, pilvipalveluiden käyttökatkokset tai geopoliittiset jännitteet – voivat nopeasti lamauttaa yhteiskunnan keskeisiä toimintoja. Nykyiset haavoittuvuudet Suomen digitaalista huoltovarmuutta heikentävät muun muassa: Riippuvuus ulkomaisista pilvipalveluista, käyttöjärjestelmistä ja ohjelmistoista sekä datakeskusten ulkomainen omistus. Kriittisen tietoliikenneinfrastruktuurin haavoittuvuus. Puutteellinen varautuminen digitaalisten järjestelmien laajoihin häiriöihin julkisella ja yksityisellä sektorilla. Kyberturvallisuusratkaisujen ja -osaamisen hajanaisuus sekä riittämätön käyttäjäkoulutus.

Tekoälyn nopea kehitys, joka tuo sekä uusia mahdollisuuksia että ennakoimattomia uhkia.

Huoltovarmuuden järjestäminen nykyisessä turvallisuusympäristössä edellyttää digitaalisen suvereniteetin vahvistamista. Digitaalinen suvereniteetti tarkoittaa kykyä hallita kriittistä dataa, infrastruktuuria ja järjestelmiä siten, että niiden toimintaa ei voida estää poliittisella painostuksella, pakotteilla tai ulkoisella häirinnällä.

Suomen Keskusta on perinteisesti korostanut omavaraisuutta, alueellista tasapainoa ja kokonaisturvallisuutta. Digitaalinen huoltovarmuus on luonteva jatke näille periaatteille. Digitaalisen infrastruktuurin kehittäminen tarjoaa myös mahdollisuuden vahvistaa alueellista elinvoimaa, kotimaista ja eurooppalaista omistajuutta sekä teknologista osaamista. Datakeskukset, varmistetut palvelinratkaisut ja kyberturvaosaaminen voivat muodostua uusiksi alueellisiksi kasvualoiksi erityisesti energiaomavaraisilla ja osaamisintensiivisillä alueilla.

Kriittisten toimintojen – kuten sähkönjakelun ohjauksen, vesihuollon, terveydenhuollon tietojärjestelmien ja viranomaisviestinnän – on voitava toimia myös poikkeusoloissa kansallisesti hallituissa ja suojatuissa ympäristöissä. Digitaalisen varautumisen rinnalla on varmistettava myös analogiset toimintamallit. Kriittisten toimintojen on oltava operoitavissa tilanteessa, jossa tietojärjestelmät eivät ole käytettävissä.

Keskustan puoluekokous linjaa, että puolue:
1. Laatii kokonaisvaltaisen ohjelman digitaalisen huoltovarmuuden vahvistamiseksi osana kansallista kokonaisturvallisuutta.
2. Edistää kriittisten digitaalisten järjestelmien ja datan kotimaista tai eurooppalaista omistus- ja hallintarakennetta.
3. Vahvistaa kuntien ja hyvinvointialueiden kyberturvavalmiuksia pysyvällä ja ennakoitavalla rahoituksella.
4. Tukee kotimaisten ja alueellisten datakeskus- ja pilvipalveluratkaisujen kehittämistä.
5. Selvittää kansallisesti varmistetun, kriittisiä viranomais- ja turvallisuusjärjestelmiä palvelevan turvapilviratkaisun toteuttamisen.
6. Edistää avointen ja riippumattomien ohjelmistoratkaisujen hyödyntämistä julkisessa hallinnossa huoltovarmuuden vahvistamiseksi.

Keskustan tulee toimia aktiivisesti sen puolesta, että Suomesta rakennetaan digitaalisen huoltovarmuuden edelläkävijämaa, jossa teknologinen kehitys, turvallisuus ja alueellinen elinvoima kulkevat käsi kädessä.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Varsinais-Suomen Keskustanuorten aloitteeseen (numero 176) antamaansa vastaukseen.

180. Keskustan Oulun kunnallisjärjestö: Suomi ja Eurooppa digiomavaraiseksi

Keskustan on otettava tavoitteekseen ajaa digiomavaraisuuden edistämistä kaikilla yhteiskunnan ja päätöksenteon tasoilla.

Kaikki, mitä digipalvelujen tuottamiseksi tarvitaan, on suomalaisessa ja eurooppalaisessa omistuksessa. Tähän kuuluvat niin aineelliset laitteet ja niiden valmistus kuin myös ohjelmistot ja data.

Suomi ja Eurooppa ovat täysin riippuvaisia ulkomaisista digipalveluista, joista valtaosaa hallinnoi suuret teknologiayhtiöt kuten Alphabet, Microsoft, Apple, Amazon ja Meta. Teknojättien alustoja ei käytetä ainoastaan julkisella sektorilla ja yrityksissä, vaan myös tavalliset kansalaiset viettävät päivässä jopa tuntikausia kiinalaisiin ja amerikkalaisiin sovelluksiin. Tämä antaa näille muutamille yhtiöille valtaa vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin ja kiristää ja valvoa Euroopan päättäjiä.

Euroopassa ja Suomessa on runsaasti tietoteknistä osaamista, jota ei hyödynnetä täysin. Alustajättien palveluille löytyy lukuisia kotimaisia, eurooppalaisia ja vapaan ohjelmiston vaihtoehtoja, joiden käyttöönotto paitsi palauttaisi yhteiskuntamme itsemääräämisoikeuden myös loisi työpaikkoja ja toisi digipalveluihin käytetyt rahat Eurooppaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Varsinais-Suomen Keskustanuorten aloitteeseen (numero 176) antamaansa vastaukseen.

181. Uudenmaan Keskustanuoret: Tekoälyn tuottamalle sisällölle tekninen tunniste

Uudenmaan keskustanuoret esittää, että tekoälyn luomalle materiaalille tulisi luoda Euroopan unionin laajuinen digitaalinen tunniste. Tekoälyn luomat kuvat ja videot kehittyvät jatkuvasti, ja niitä ei pian enää erota aidoista kuva- ja videosisällöistä.

Kehitys haastaa yhteiskunnan perusrakenteita: luottamusta mediaan, demokraattiseen päätöksentekoon ja kansalaisten kykyyn muodostaa perusteltuja mielipiteitä. Manipuloidut tai täysin synteettiset kuvat, äänitteet ja videot voivat vaikuttaa vaaleihin, horjuttaa yhteiskuntarauhaa sekä vahingoittaa yksittäisten ihmisten mainetta ja oikeusturvaa.

Tämän vuoksi tekoälysisällölle tarvitaan yhtenäinen, teknisesti toteutettava ja pakollinen tekninen, joka mahdollistaa tekoälyn tuottaman sisällön tunnistamisen luotettavasti.

Tunnisteen tulee olla teknisesti kestävä, vaikeasti poistettavissa ja perustua avoimeen standardiin, jotta se voidaan todentaa riippumattomasti. Tunniste olisi eri palveluiden luettavissa siten, että tekoälysisällöt erottuisivat esimerkiksi sosiaalisen median palveluissa aidoista kuvista ja videoista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen luoda EU:n laajuiset läpinäkyvyysvelvoitteet.

Aloitteen tavoite on perusteltu ja ajankohtainen, mutta sisältö on jo Euroopan unionin käsittelyssä. Suomen tulee edetä tässä asiassa EU:n tekoälyasetuksen ja Euroopan komission linjausten mukaisesti, edistää yhtenäisiä ja avoimia eurooppalaisia ratkaisuja sekä vahvistaa tekoälylukutaitoa osana kansalaisten oikeusturvaa ja demokraattisen yhteiskunnan resilienssiä.

Tekoälyasetus (AI Act, erit. Artikla 50) sisältää aloitteen tavoittelemat läpinäkyvyysvelvoitteet tekoälyn tuottamalle tai manipuloimalle sisällölle. Asetus edellyttää, että sisältö on sekä tunnistettavissa tekoälyn tuottamaksi että merkintä on toteutettu teknisesti mahdollisuuksien mukaan koneellisesti luettavalla tavalla. Asetuksen täysimääräinen soveltaminen alkaa elokuussa 2026. Euroopan komissio valmistelee parhaillaan tekoälyllä tuotetun sisällön Code of Practice -ohjeistusta, jonka tavoitteena on varmistaa yhtenäinen, avoimiin standardeihin perustuva ja koko EU:ssa

Takaisin sisällysluetteloon

yhteentoimiva toteutus. Suomen lähtökohtana tulee olla AI Actin johdonmukainen toimeenpano sekä EU:n tukeminen kansallisten vesileima- ja tunnistestandardien kehittämisen sijaan, sillä erilliset kansalliset tekniset ratkaisut voivat heikentää yhteentoimivuutta EU:n sisämarkkinoilla, lisätä kustannuksia ja vaikeuttaa velvoitteiden noudattamista erityisesti rajat ylittävässä digitaalisessa toimintaympäristössä.

Samalla on tärkeää korostaa, että pelkkä tekninen tunniste ei yksin riitä turvaamaan kansalaisten oikeusturvaa. Vaikka vesileima- ja merkintätekniikat kehittyvät, ne voivat pettää tai jäädä puutteellisiksi. Tunnisteiden rinnalla Suomessa on erityisen tärkeää panostaa tekoälylukutaidon kehittämiseen. Kansalaisten, viranomaisten ja median kyky ymmärtää tekoälyn toimintaa, sen rajoitteita ja riskejä vahvistaa yksilöiden mahdollisuuksia arvioida sisältöjen luotettavuutta myös silloin, kun tekninen tunniste puuttuu tai ei ole luotettava.

182. Keskustan Rantsilan paikallisyhdistys: Kellojen siirrosta luopuminen

Kellojen tunti siirtely on liian kallis operaatio, ei mitään hyötyä, ainoastaan haittaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Kellonaikojen siirtelyjen lopettamisesta vallitsee Suomessa laaja yksituumaisuus. Myös asiantuntijat ovat vahvasti tuoneet esille, että nykyisestä menettelystä aiheutuu selkeästi enemmän haittoja kuin hyötyjä. Suomi ei voi kuitenkaan kansallisesti päättää kellonaikojen siirtelyn luopumisesta, koska se on EU-tasolla säädettävä asia. EU:n komissio teki Suomen aloitteesta ehdotuksen kellonaikojen siirtelyn lopettamisesta vuonna 2018. EU:n parlamentti äänesti vuonna 2019 sen poistamisen puolesta vuodesta 2021 alkaen. Ehdotus on kuitenkin pysähtynyt EU-neuvostoon, koska jäsenmaat eivät päässeet sopuun siitä, otettaisiinko pysyvästi käyttöön kesä- vai talviaika.

Puoluekokous toteaa, että Keskusta ei puolueena ole ottanut kantaa siihen, olisiko pysyvä kellonaika talvi- vai kesäaika. Suomen pitää alkaa ajaa kellonaikojen siirtelyn lopettamista ponnekkaammin EU:ssa. Suomen päättäessä kellonajastaan se pitää koordinoida EU-tasolla niin, että Suomen aikaero naapurimaihin ja keskeisiin muihin EU-maihin ei ainakaan kasva nykyisestä koko vuoden aikana. Vain yhtenäisillä käytännöillä voidaan varmistaa, etteivät mm. sisämarkkinoiden ja liikenteen toiminnat häiriinny.

183. Keskustan Ahvion-Länsi-Muhniemen paikallisyhdistys: Suomen pysyttävä normaaliajassa

Perusteina pelkän talviajan käytölle on ihmiset sopeutuvat siihen kesäsikaa paremmin. Kellon kääntö on tehnyt jatkuvan väsymyksen koko kesäksi. Kellon kääntö sekoitti ystävämme mielen, hän joutui kalliisiin hoitoihin.

Kellojen käännöstä ei ole mitään hyötyä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Rantsilan paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 182) antamaansa vastaukseen.

184. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Hyötyjä maksaa -mallin hyödyntäminen suurten infrahankkeiden rahoituksessa

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että Suomen tie- ja liikenneverkko on keskeinen osa huoltovarmuutta, elinkeinoelämän toimivuutta sekä sujuvaa arkea koko maassa. Perustason tieverkko ja muu perusinfrastruktuuri tulee jatkossakin rahoittaa valtion budjettivaroista, jotta alueellinen tasa-arvo ja liikkumisen yhdenvertaisuus toteutuvat myös pitkien etäisyyksien Suomessa.

Samaan aikaan julkisen talouden paineet sekä kasvavat investointitarpeet edellyttävät uusien rahoitusmallien tarkastelua erityisesti yksittäisissä suurissa infrahankkeissa. Uudet moottoritieosuudet, merkittävät ohitustiet, suuret siltahankkeet sekä kansainväliset liikenneyhteydet ovat hankkeita, joissa hyödyt kohdistuvat usein selkeästi tunnistettavalle käyttäjäjoukolle.

Takaisin sisällysluetteloon

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että näissä tilanteissa on perusteltua arvioida hyötyjä maksaa -periaatteen hallittua hyödyntämistä osana rahoitusratkaisua. Käyttäjämaksujen mahdollinen käyttö tulee rajata selkeästi yksittäisiin investointihankkeisiin, toteuttaa teknologianeutraalisti esimerkiksi automaattisen tunnistuksen avulla ja toteuttaa lähtökohtaisesti määräaikaisina ja ensisijaisesti investointikustannusten kattamiseen sidottuina siten, ettei niillä synny pysyvää yleistä tieverkon maksujärjestelmää. Tavanomaista tieverkkoa tai arjen välttämätöntä liikkumista koskevaa yleistä maksujärjestelmää ei tule ottaa käyttöön. Hyvin kohdennettuna malli voi nopeuttaa välttämättömien liikennehankkeiden toteutumista, vahvistaa investointikykyä sekä kohdentaa kustannuksia oikeudenmukaisesti hankkeesta eniten hyötyville.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että Keskusta edistää Suomessa mallia, jossa yksittäisten suurten tie- ja infrahankkeiden rahoituksessa voidaan tapauskohtaisesti hyödyntää hyötyjä maksaa -periaatteeseen perustuvia käyttäjämaksuja alueellisen oikeudenmukaisuuden turvaten, samalla varmistaen, että perusinfrastruktuuri rahoitetaan jatkossakin budjettivaroista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyyn näkemykseen siitä, että Suomessa väylärahoitus ei voi nojautua pelkästään valtion budjettiin.

Puoluekokous toteaa, että Suomessa erityisesti tie- ja rataverkon rakentaminen sekä perusväylänpito on rahoitettu pääosin valtion budjettivaroista. Vaalikausittain hyväksytyillä Liikenne 12 -suunnitelmilla on pyritty lisäämään väyläpolitiikan ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Suurimmilla kaupunkiseuduilla valtio ja kunnat ovat osallistuneet rahoitukseen yhdessä (MAL-sopimukset). Joitakin suuria tiehankkeita on toteutettu valtio–yksityinen sektori -yhteistyönä PPP-elinkaarimallilla, jossa yksityinen toimija vastaa rakentamisesta ja ylläpidosta ja valtio maksaa pitkän aikavälin palvelumaksuja. Rautatieinvestointeja varten on perustettu erillisiä hankeyhtiöitä, joita on pääomitettu valtion ja kuntien varoin. Suuriin investointihankkeisiin on mahdollisuus hakea myös EU-rahoitusta. Lisäksi liikenneväylähankkeita on rahoitettu EU-tukien avulla, erityisesti TEN-T-verkkoa palvelevissa rata- ja satamahankkeissa.

Aloitteessa esitettyä käyttäjämaksurahoitusta on Suomessa käytetty vasta vesiväylämaksuissa ja lentokenttämaksuissa. Raideliikennelaki mahdollistaa investointiperusteisten ratamaksujen perimisen, mutta se ei velvoita siihen. Monista muista maista poiketen Suomessa ei peritä tienkäyttäjiltä maksuja lainkaan. Jo pelkkä mahdollisuus sellaisten perimiseen on aiemmin aiheuttanut voimakasta vastarintaa.

Puoluekokous pitää valitettavana, että Suomessa ei ole saatu aikaan liikenteen verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistusta. Ainoa yritys on tällä vuosituhannella ollut niin sanottu liikenneverkkoyhtiömalli alkuvuonna 2017, joka olisi sisältänyt muun muassa aloitteessa ehdotetut tienkäyttömaksut. Tämä kaatui muutamassa viikossa valtavan julkisen kohun seurauksena ennen kuin esityksestä ehdittiin käydä asiapohjaista julkista keskustelua. Nyt Suomi on jo ajautunut tilanteeseen, missä alamme olla auttamattomasti myöhässä. Liikenteestä kerättävät verotulot ovat jo romahtaneet autokannan sähköistymisen myötä. Myös liikenneväylien kunto heikkenee jatkuvasti.

Siksi puoluekokous edellyttää Keskustan huolehtivan siitä, että välttämätön ja laajuutensa takia ainakin kaksi vaalikautta vaativa liikenteen verotuksen ja rahoituksen uudistus saadaan käyntiin seuraavalla vaalikaudella ja se tehdään vaiheittain yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa myös päämäärällä, ettei uudistus lisää niin sanottua liikenneköyhyyttä.

185. Keskustan Heinolan kuntayhdistys: Oikoradan jatkaminen välille Lahti-Heinola-Mikkeli

Venäjän hyökkäyssota ja kiristynyt maailmantilanne on muuttanut globaalin tilanteen hyvin epävakaaksi. Turvallisuusuhkat ovat todellisia ja myös Suomen tulee huolehtia omasta huoltovarmuudesta- ja turvallisuudesta muuttuvassa maailmassa. Toimiva raideliikenne on osa huoltovarmuutta ja vastuullista turvallisuuspolitiikkaa.

Takaisin sisällysluetteloon

Oikorata Helsingistä Lahteen on tehty noin 15 vuotta sitten ja radalla on suuri merkitys alueen vetovoimaan ja elinvoimaisuuteen niin asuinpaikkana kuin yrityksien toimintaedellytyksien ylläpitäjänä. Lahti-Heinola-Mikkeli oikorata nopeuttaisi myös matka-aikoja Helsingistä koko pohjoiseen Suomeen. Oikorata tukee kestävää kehitystä ja on taloudellisesti järkevin ratkaisu jatkaa sitä Lahdesta Heinolan kautta Mikkeliin hyödyntäen jo olemassa olevaa oikorataa. (Proxion- selvitys 4/22).

Päijät-Hämeen maakuntakaavaluonnos 2060 on ollut nähtävillä ja lausunnot ovat käsittelyssä. Ratalinjaus on olemassa myös jo nyt voimassa olevassa kaavassa.

Heinolan Keskustan kuntayhdistys esittää, että oikorata välille Lahti-Heinola – Mikkeli eli ns. Savonrata-linjaus tulee ottaa mukaan Keskustan puolueohjelmaan ja hanketta tulee kiirehtiä sekä selvittää mahdollisen EU-rahoituksen saaminen hankkeeseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteentekijöiden näkemyksiin.

Itäisen Suomen väyläverkon, raideyhteyksien ja kasvuedellytysten turvaaminen on välttämätöntä huoltovarmuuden, maanpuolustuksen ja elinkeinoelämän tarpeiden kannalta. Liikennejärjestelmän kehityssuunta on tällä vaalikaudella painottanut eteläistä ja läntistä Suomea jättäen erityisesti itäisen Suomen väylät, raiteet ja yhteydet vaille riittävää huomiota. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että alue kärsii eniten muuttuneen turvallisuustilanteen ja Venäjä-pakotteiden vaikutuksista ja tarvitsee siksi määrätietoisia toimia saavutettavuuden parantamiseksi.

Puoluekokous katsoo, että Lahti–Heinola–Mikkeli-oikorata vastaisi itäisen Suomen tarpeisiin varsin kustannustehokkaalla tavalla. Oikorata lyhentäisi Mikkelin ja Helsingin välistä matka-aikaa yli tunnilla ja loisi uuden kasvukäytävän Päijät-Hämeen ja Etelä-Savon välille. Mikkelikin voisi silloin muuttua Helsingin työssäkäyntialueeksi ja päinvastoin. Se parantaisi merkittävästi myös Savon ja Kainuun yhteyksiä ja vahvistaisi koko itäisen Suomen asemaa suhteessa nykyiseen keskittävämpään liikennepolitiikkaan. Se tukisi samalla myös koko maan tasapainoista kehittämistä.

186. Keskustan Heinälahden paikallisyhdistys: Lahti-Heinola-Mikkeli-oikoradasta kirjaus seuraavaan hallitusohjelmaan

Hyvät liikenne- ja nopeat raideyhteydet ja niiden myötä saavutettavuuden parantaminen on tehokas tapa vastata alueelliseen kehitykseen, elinvoimaan sekä yrittäjyyden vahvistamiseen ja uusien työpaikkojen syntymiseen.

Etelä-Savon ja Mikkelin kehityksen kannalta avainkysymys on alueen ja kaupungin saavutettavuus ja nopeat liikenneyhteydet etelän suuntaan sekä Pohjois-Savoon ja Kainuuseen. Nopeammat liikenneyhteydet houkuttelevat asukkaita, matkailijoita ja investointeja alueelle.

Lahti-Heinola-Mikkeli-oikorata lyhentäisi huomattavasti matka-aikoja Mikkelistä Helsinkiin. Helsingistä Mikkeliin pääsisi 1 tunnissa ja 24 minuutissa. Matka-aika lyhenisi yli tunnin. Oikorata parantaisi huomattavasti Savon ja Kainuun saavutettavuutta. Raideyhteys on myös muita vaihtoehtoja kustannustehokkaampi. Lahti-Heinola-Mikkeli-radan rakentaminen on todettu Liikenneministeriön ja Väyläviraston selvityksissä kannattavammaksi investoinniksi kuin Itärata.

Valtiontalouden kannalta ja koko Itä-Suomen saavutettavuuden kannalta on huomattavasti järkevämpää panostaa Lahti-Heinola-Mikkeli-rataan kuin Itärataan.

Oikorata muodostaisi uuden Etelä-Savon ja Päijät-Hämeen kasvukäytävän kytkien alueet nykyistä tiiviimmin pääkaupunkiseutuun. Oikoradasta hyötyisi koko itäinen Suomi Kuopiota ja Kainuuta myöten.

Savon oikorata on ollut kauan merkittynä maakuntakaavoihin ja hanke on todettu kustannustehokkaaksi. Nyt on aika laittaa suunnitelmiin ja vaikuttamiseen vauhtia valtioneuvoston päätöksentekotasolla.

Keskustan Heinälahden paikallisyhdistys esittää, että Keskustan puoluekokous kannattaa valtioneuvoston selvityksen laatimista Lahti-Heinola-Mikkeli-oikoradan rakentamisesta ja edellyttää kirjausta selvityksestä vuoden 2027 vaalien jälkeen aloittavan seuraavan hallituksen ohjelmaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteentekijöiden näkemyksiin ja viittaa Keskustan Heinolan kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 185) antamaansa vastaukseen.

187. Kainuun Keskustanuoret: Karjala-Kainuu-rata turvaamaan Itä-Suomen elinvoimaa

Kainuun Keskustanuoret esittää, että Joensuun ja Kontiomäen välille avattaisiin junaratayhteys. Tämä parantaisi Itä-Suomen yhteistyömahdollisuuksia ja asettaisi Itä-Suomen alueellisesti tasa-arvoisempaan asemaan muuhun Suomeen nähden. Kyseiset yhteydet ovat jo olemassa, mutta junaliikenteen mahdollistamiseksi radat pitäisi sähköistää.

Karjala-Kainuu-radan avaaminen voisi hyödyttää myös maan puolustusta siten, että se helpottaisi tavaran ja puolustusvoimien kuljettamista itärajan mukaisesti. Mikäli rata perustellusta syystä nähtäisiin kriisitilanteessa turvallisuusuhkana, voitaisiin se katkaista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteentekijöiden näkemyksiin ja viittaa perusteluiden osalta Keskustan Heinolan kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 185) antamaansa vastaukseen kuljetusreittien tärkeydestä osana Suomen huoltovarmuutta.

188. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Joensuu-Kontiomäki rataosuus sähköistettävä

Joensuu-Kontiomäki väli on Itä-Suomen kannalta keskeinen ratayhteys, joka yhdistää Pohjois-Karjalan ja Kainuun sekä kytkee alueen valtakunnalliseen rataverkkoon. Radan merkitys korostuu erityisesti teollisuuden logistiikassa sekä huoltovarmuuden näkökulmasta.

Pohjois-Karjalan ja Kainuun alueella toimii lukuisia merkittäviä teollisuusyrityksiä, joiden tarve kuljetuksille Pohjanlahden ja Suomenlahden satamiin on kasvanut valtavaksi Saimaan kanavan sulkemisen myötä. Tällä hetkellä raidekapasiteetti riittää vain murto-osaan todellisesta tarpeesta, jolloin valtaosa logistiikasta kulkee maanteillä kumipyörin. Tämä kuluttaa jo valmiiksi heikkoa tieinfraa sekä aiheuttaa merkittäviä päästöjä.

Rataosuuden sähköistäminen parantaisi merkittävästi radan kapasiteettia, nopeutta ja kustannustehokkuutta. Sähköistetty rata vähentäisi dieselvetureiden käyttöä ja siten myös liikenteen päästöjä tukien kestävän liikenteen kehittämistavoitteita. Vaikutukset alueen teollisuuden toimintaedellytyksiin sekä uusien investointien houkutteluun olisivat merkittävät ja ehdottomasti tavoiteltavat.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittää, että Keskusta ottaa seuraavan vaalikauden tavoitteekseen Joensuu-Kontiomäki rataosuuden sähköistämisen aloittamisen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteentekijöiden näkemyksiin ja viittaa perusteluiden osalta Keskustan Heinolan kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 185) antamaansa vastaukseen kuljetusreittien tärkeydestä osana Suomen huoltovarmuutta.

189. Keskustan Satakunnan piiri: Satakunnan ratayhteyksien kehittäminen: Tampere-Pori-Rauma-rata sekä Pori-Parkano-Haapamäki-radan palauttaminen liikennekäyttöön

Keskustan Satakunnan piiri esittää, että Suomen Keskusta sitoutuu Satakunnan ratayhteyksien kokonaisvaltaiseen kehittämiseen osana kansallista liikenne-, huoltovarmuus- ja maanpuolustuspolitiikkaa.

Satakunta on vahva teollisuus- ja vientimaakunta. Porin ja Rauman satamat ovat keskeinen osa Suomen ulkomaankauppaa, teollisuuden logistiikkaa ja huoltovarmuutta. Tampere-Pori-Rauma-rata-

Takaisin sisällysluetteloon

osuuden kehittäminen on välttämätöntä satamien kilpailukyvylle, vientiteollisuuden kuljetuksille sekä koko Länsi-Suomen saavutettavuudelle.

Rataosuudella on myös merkittävä maanpuolustuksellinen rooli. Porin prikaati, Huovinrinteen ja Niinisalona varuskunnat ovat keskeinen osa Suomen puolustusjärjestelmää, ja toimivat raideliikenneyhteydet ovat tärkeitä joukkojen ja kaluston siirroissa. Porin ja Rauman satamat ovat lisäksi strategisesti merkittäviä myös sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmasta.

Tampere–Pori–Rauma-rataosuuden kehittämisessä tulee edistää radan perusparannusta, kapasiteetin vahvistamista, junaliikenteen nopeuttamista ja täsmällisyyttä sekä turvata riittävä henkilö- ja tavaraliikenteen vuorotarjonta. Rauman radan henkilöliikenteen käynnistäminen parantaa koko Satakunnan saavutettavuutta ja vahvistaa työssäkäyntialueita. Rataosuudella toteutettava digiratakokeilu tarjoaa mahdollisuuden kehittää raideliikenteen digitalisaatiota, turvallisuutta ja kustannustehokasta radanpitoa koko Suomessa.

Samalla Keskustan tulee edistää Pori-Parkano-Haapamäki-radan palauttamista liikennekäyttöön. Rata loisi vaihtoehtoisen poikittaisen ratayhteyden Länsi-Suomen satamien ja sisämaan välillä, parantaisi Suomen huoltovarmuutta ja vahvistaisi rataverkon toimintavarmuutta häiriötilanteissa. Yhteys tukisi myös teollisuuden kuljetuksia, aluekehitystä sekä mahdollistaisi uusia henkilö- ja tavaraliikenneratkaisuja.

Satakunnan ratayhteyksien kehittäminen vahvistaa Suomen huoltovarmuutta, maanpuolustuksen toimintakykyä, vientiteollisuuden kilpailukykyä sekä Satakunnan ja koko Suomen elinvoimaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteentekijöiden näkemyksiin.

Aloitteessa esiin nostetut Satakunnan ja laajemmin Länsi-Suomen raideliikenneyhteyksien kehittämistavoitteet vastaisivat muuttuneen turvallisuus-, huoltovarmuus- ja elinkeinopoliittisen toimintaympäristön vaatimuksia. Pori–Parkano–Haapamäkiradan palauttaminen liikennekäyttöön täydentäisi tarkoituksenmukaisella tavalla Tampere–Pori–Raumaradan kehittämistä ja vahvistaisi Suomen poikittaissuuntaista rataverkkoa.

Puoluekokous toteaa, että Satakunta on vahva teollisuus- ja vientimaakunta. Porin ja Rauman satamat ovat kansallisesti merkittäviä ulkomaankaupan, teollisuuden logistiikan ja huoltovarmuuden solmukohtia. Näiden satamien kilpailukyky ja toimintavarmuus edellyttävät toimivia ratayhteyksiä sisämaahan. Pori–Parkano–Haapamäkirata toisi mukanaan vaihtoehtoisen ja häiriötilanteissa välttämättömän ratayhteyden Länsi-Suomen satamista KeskiSuomen ja ItäSuomen suuntiin, mikä parantaisi koko rataverkon toimintavarmuutta ja tukisi teollisuuden kuljetuksia sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa.

Aloitteessa esiin nostettu radan maanpuolustuksellinen merkitys on niin ikään perusteltu. Porin prikaatin sekä Niinisalon ja Huovinrinteen varuskuntien toiminta, joukkojen siirrot ja sotilaallinen liikkuvuus edellyttävät toimivaa ja monipuolista raideliikenneverkkoa. Myös satamien strateginen merkitys osana sotilaallista huoltoketjua korostaa tarvetta kehittää raideliikenneyhteyksiä kokonaisuutena eikä yksittäisinä pistemäisinä hankkeina.

Pori–Parkano–Haapamäkiradan liikennekäytön palauttaminen tukisi myös aluekehitystä ja tasapainoista aluerakennetta. Rata lisäisi Länsi ja Sisä-Suomen saavutettavuutta, vahvistaisi työssäkäynti ja asiointialueita sekä loisi edellytyksiä uusille henkilö- ja tavaraliikenneratkaisuille, mukaan lukien kiskobussiliikenne.

Puoluekokous korostaa, että ylipäätäänkin liikennejärjestelmän kehittämistä ja väylien kunnossapitämistä tulisi tarkastella vahvemmin koko maan näkökulmasta. Pelkkien liikennemäärien ohella tulisi vahvemmin ottaa huomioon kuljetettujen tavaroiden määrät, arvo sekä alueellinen ja kansallinen strateginen merkitys.

190. Keskustan Kangasniemen kunnallisjärjestö: Itä-Suomen olemassa olevan päällystetyn tiestön korjausvelan taittaminen

Esitämme, että Keskusta pyrkii toimillaan edistämään Itä-Suomen jo olemassa olevien päällys-

tettyjen teiden kunnostamista sekä korjausvelan taittamista, erityisesti todella huonoon kuntoon päätyneitä alempia tieluokkia. Itä-Suomi on jäänyt maantieteellisen sijaintinsa sekä vuosikymmeniä jatkuneiden alueelle epäsuotuisten ja -johdonmukaisten valtiovallan päätösten vuoksi tieinvestoinneista paljolti syrjään.

Valtion turvallisuusympäristö on murroksessa. Olemassa olevan tiestön kunnossapito on osa huoltovarmuutta, turvallisuutta, omavaraisuutta ja elinvoimaa. Koko Suomi olisi pidettävä asuttuna. Huono tiestö ei houkuta muuttamaan, asumaan tai mökkeilemään tällaisten kanta- seutu- ja yhdysteiden vaikutusalueelle. Näiden teiden varsilla on paljon alkutuotantoa, yrittäjyyttä sekä sieltä lähtee suurin osa puutavarakuljetuksista jatkotuotantoon. Elinkeinotoiminta kärsii teiden korjausvelan takia.

Kesäisin Itä-Suomen kanta-, seutu- ja yhdysteiden liikennemäärät moninkertaistuvat, mikä lisää huonokuntoisilla teillä riskejä vaarallisiin tilanteisiin ajoneuvoille ja ihmisille. Lisäksi autokannan uudistaminen hidastuu teiden kunnon myötä, sillä aina on mahdollisuus, että ajoneuvo rikkoutuu tien montun, urautumisen tai kohouman takia. On kohtuutonta, että valtion omistamat tiet on ajan saatossa päästetty näin huonoon kuntoon.

Liikenteestä kerättävät veroeurot tulisi kohdistaa paremmin olemassa olevien alempien tieluokkien käyttöön tai kehittää tiestön kunnossapitoon keskittyvä rahasto, esimerkiksi Norjan mallin mukaisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että huonokuntoisten väylien niin sanottu korjausvelka on kasvanut jo tasolle, joka heikentää liikenneturvallisuutta, kuljetusten sujuvuutta, alueiden elinvoimaa ja yritysten toimintaedellytyksiä. Vaalikaudella 2023–2027 väylien yhteenlaskettu korjausvelka on kasvamassa noin miljardilla eurolla kivuten jo yli viiteen miljardiin euroon.

Korjausvelan kasvu on seurausta pitkäaikaisesta rahoitusvajeesta, jossa perusväylänpidon määrärahoja on leikattu samalla kun rahoitusta on ohjattu suuriin yksittäisiin kehittämishankkeisiin ja investointiohjelmiin. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa etenkin itäisen ja pohjoisen Suomen tie- ja rataverkko on rapautunut. Myös siltojen huono kunto aiheuttaa todellisia riskejä liikenneturvallisuudelle, huoltovarmuudelle ja maanpuolustukselle.

Puoluekokous katsoo, että olemassa olevan väyläverkon korjaaminen tuottaisi sujuvampaa liikennettä, parempaa saavutettavuutta ja turvallisuutta. Hyödyt olisivat laaja-alaisempia verrattuna esimerkiksi kalliisiin miljardi-investointeihin. Korjaaminen on myös kustannustehokkaampaa, ja sen hyödyt näkyvät nopeasti. Lisäksi pienemmät korjausurakat tarjoavat työtä laajalle yritysjoukolle eri puolilla maata, mikä tukee aluetalouksia. Siksi korjausvelan vähentäminen on sekä taloudellisesti järkevää että aluepoliittisesti oikeudenmukaista.

Myös turvallisuustilanteen muutos korostaa entisestään kunnossa olevien väylien välttämättömyyttä. Saavutettavuus ei ole enää pelkkä liikennepoliittinen tavoite, vaan se on tärkeä osa huoltovarmuutta ja maanpuolustusta. Siksi ei ole hyväksyttävää, että väylien korjausvelkaa on alkanut kasautua erityisesti itäisen Suomen alueille, jonne on jopa ehdotettu pikiteiden muuttamista sorateiksi. Puoluekokous ei tätä hyväksy.

191. Keskustan Sauvon kuntayhdistys: Valtion teiden romahtanut kunto on korjattava maaseudulla

Tienhoidon taso on kaikilla Elinvoimakeskuksen hallinnoimilla valtion teillä heikentynyt jo vuosien ajan. Myös perusparannuksia on laiminlyöty pitkään. Reikäiset ja painuneet öljysoratiet ovat ennemmin sääntö kuin poikkeus.

Myös soratiet vaativat huoltoa. Tie pitää tasoittaa ”nimismiehen kiharoista” tarpeen mukaan. ”Tiekarhu” on harvinainen näky nykyisin. Kuorma-autoon asennettu tiehöylä ei aja samaa asiaa.

Valtio ei ole ottanut talvikunnossapitoa vakavasti. Kilpailutuksissa ei aseteta teiden olosuhteita vastaavia kriteerejä urakoitsijoiden kalustolle. Teiden hoitoon tulee asettaa selkeät kriteerit, joita urakoitsijoiden on noudatettava. Elinvoimakeskuksen

Takaisin sisällysluetteloon

on myös tultava paikan päälle kentälle ja seurattava urakoitsijoiden työn laatua.

Asia on vakava, koska kyse on huoltovarmuudesta ja pahimmassa tapauksessa ihmishengistä. Pelastusajoneuvot eivät pääse kohteeseen ilman turvallista tiestöä. Sairaskohtauksen saanut ei hyödy pelkästä etähoidosta. Koulukuljetusten, työmatkalaisten, maitoautojen ja kuorma-autojen on päästävä perille päivittäin myös kaupunkeihin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Kangasniemen kunnallisjärjestön aloitteeseen (190) antamaansa vastaukseen.

Puoluekokous toteaa myös, että viime vuosien kokemukset sekä tienkäyttäjiltä, kuljetusalalta että viranomaisten omat havainnot osoittavat, että erityisesti tiestön talvihoidon taso ei vastaa liikenteen, elinkeinoelämän ja huoltovarmuuden asettamia vaatimuksia. Tämä näkyy lisääntyneinä onnettomuuksina, liikennekatkoksina ja vaaratilanteina sekä ajoneuvojen rikkoutumisina.

Kuljetusbarometrien tulokset vahvistavat käsitystä siitä, että erityisesti liukkaudentorjunnassa, polanteiden tasaisuudessa ja yöaikaisessa kunnossapidossa on merkittäviä puutteita. Huolestuttavaa on myös se, että talvihoidon taso vaihtelee huomattavasti urakka-alueiden välillä, vaikka sääolosuhteet olisivat samankaltaiset.

Ongelmaksi on osoittautunut tiestön kunnossapidon urakkamalli. Urakat on kilpailutettu liian suurina kokonaisuuksina, joita voittanut urakoitsija on pilkkonut pienempiin aliurakoihin. Aliurakoitsija tarvitsee pääurakoitsijalta luvan lähteä töihin. Myös kunnossapidon valvonta on osoittautunut toimimattomaksi. Tämä ei ole tienkäyttäjien näkökulmasta hyväksyttävää.

Aloitteessa esiin nostetut vaatimukset tiestön hoidon laatutason nostamisesta ja sen tasaisemmasta toteuttamisesta ovat perusteltuja. Erityisesti heikoimman hoitotason alueilla on tehtävä selkeä parannus. Urakoitsijoiden toimintaa sekä kalustoa koskevien vaatimusten on vastattava todellisia tie- ja sääolosuhteita. Esimerkiksi sorateiden hoidossa aloitteessa mainitut tiekarhut ovat välttämättömiä. Tilaajan roolia työn laadun valvonnassa ja kentällä tapahtuvassa seurannassa on vahvistettava. Myös digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet keliseurannassa ovat tärkeitä, mutta ne eivät korvaa paikan päällä tehtävää havainnointia ja nopeaa reagointia tienkäyttäjien palautteeseen.

Puoluekokous tähdentää, että kyse ei ole vain liikenteen sujuvuudesta, vaan liikenneturvallisuudesta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksistä ja viime kädessä ihmishengistä. Aloite tukee tarpeellista ja ajankohtaista tavoitetta parantaa tienhoidon tasoa sekä nostaa esiin valtakunnallisesti tunnistetut ongelmat ja kehittämistarpeet.

192. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Väylärahoituksen painopistettä on siirrettävä korjausvelan hoitamiseen

Suomen väylien korjausvelka on jo 4,3 miljardia eli 4 300 miljoonaa euroa. Korjausvelka kasvoi vuonna 2025 sadalla miljoonalla eurolla. Valtion tieverkolla on korjattavaa 2,6 miljardilla ja rataverkolla 1,6 miljardilla eurolla. Puutteet alentavat mm. nopeuksia, kantavuutta ja liikenneturvallisuutta. Hoitamaton korjausvelka heikentää valtakunnallisesti Suomen kilpailukykyä ja paikallisesti alueiden vetovoimaa.

Vaikka korjausvelka on suuri ja kasvanut vuodesta toiseen, Suomessa on samaan aikaan esillä erittäin kalliita uusia väylähankkeita niin rauta- kuin maanteillä. Maakunnilla on pitkät listat tavoitteita uusien väylien rakentamisesta, vaikka nykyiset ovat puutteellisessa kunnossa. Uusien väylien rakentaminen tuottaa samalla lisää kunnossapidettävää, mikä vaikeuttaa entisestään korjausvelan hoitamista.

Kokonaan uusia ratoja ja teitä perustellaan usein matka-aikojen, saavutettavuuden ja turvallisuuden paranemisella. Kuitenkin myös olemassa olevat väylät täydessä kunnossa ollessaan luovat samoja vaikutuksia ja ovat investointeja elinvoimaan.

Korjausvelan hoitaminen tuo myös työtä. Urakat ovat pienempiä, jolloin niitä voivat voittaa myös pienet, paikalliset yritykset. Vaikutukset ovat nope-

Takaisin sisällysluetteloon

ampia kuin erittäin pitkillä prosesseilla toteutuvilla uusilla väylähankkeilla.

Suomen tulisi siirtää väylärahoituksen painopistettä korjausvelan hoitamiseen. Kunnossa olevat radat, päätiet ja alempiasteinen tieverkko ovat yhtä lailla investointi, joka tuottaa hyvinvointia koko Suomelle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Kangasniemen kunnallisjärjestön aloitteeseen (190) antamaansa vastaukseen sekä Sauvon kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 191) antamaansa vastaukseen.

193. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Tieverkon kunnossapito

Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö vaatii riittäviä määrärahoja tieverkon ylläpitämiseen maakuntien Suomessa. Asukkaat taajamissa ja kylillä ja luontomatkailijat mökeillä ja luonnossa tarvitsevat hyvät kulkuyhteydet kohteisiin. Teiden hyvä kunto edistää huoltovarmuutta haja-asutusalueilla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Kangasniemen kunnallisjärjestön aloitteeseen (190) antamaansa vastaukseen sekä Sauvon kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 191) antamaansa vastaukseen.

194. Keskustan Hauhon paikallisyhdistys: Yksityistiet ja alempi tieverkko osaksi kansallista korjausvelkaohjelmaa

Suomeen on laadittava monivuotinen ja sitova korjausvelkaohjelma, jossa vahvistetaan yksityisteiden ja vähäliikenteisten teiden rahoitusta. Rahoitusta kohdennetaan erityisesti kantavuuden ja kuivatusjärjestelmien parantamiseen. Lisäksi tieverkon kunnossapidon ja peruskorjausten rahoitus on sidottava kustannuskehitykseen, jotta rahoituksen todellinen taso ei vuosittain heikkene.

Tiestön kunto on keskeinen osa huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta. Poikkeusoloissa ja kriisitilanteissa korostuvat erityisesti alempi tieverkko ja yksityistiet, joita tarvitaan kiertoreitteinä, jakelun turvaamisessa sekä viranomaistoiminnassa. Huoltovarmuutta ei voida rakentaa vain pääväylien varaan. Koko tieverkko, mukaan lukien yksityistiet on oltava liikennöitävä ja kantava ympäri vuoden.

Suomen tieverkko mahdollistaa arjen liikkumisen ja elinkeinoelämän kuljetukset. Tieverkko muodostuu valtion maanteistä, kuntien kaduista ja teistä sekä yksityisteistä. Valtaosa Suomen tieverkosta on yksityisteitä, jotka palvelevat pysyvää asutusta sekä maa- ja metsätaloutta. Monilla alueilla yksityisteiden kantavuus on riittämätön ja tiet ovat kelirikkoherkkiä. Vuoden 2025 alussa Suomen maateiden korjausvelka oli noin 2,56 miljardia euroa. Päällystetyistä maanteistä merkittävä osa on huonokuntoisia. Erityisesti alemman tieverkon kunto heikkenee, kun tehdään vain pintapaikkauksia eikä tarvittavia rakenteellisia korjauksia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Kangasniemen kunnallisjärjestön aloitteeseen (190) antamaansa vastaukseen sekä Sauvon kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 191) antamaansa vastaukseen.

Puoluekokous toteaa myös, että erityisesti yksityisteiden ja vähäliikenteisten maanteiden heikkokuntoisuus on muodostunut sekä alueellisen saavutettavuuden että huoltovarmuuden kannalta vakavaksi riskiksi. Huonoa kehitystä on vauhdittanut hallituksen päätökset leikata yksityistieavustukset lähes nollaan.

Yksityisteiden osalta korostuu erityisesti tosiasia, että valtaosa Suomen tieverkosta on niiden varassa palvellen muun muassa pysyvää asutusta sekä maa ja metsätalouden kuljetuksia. Yksityisteiden avustusten rahoitustaso on siksi palautettava vähintään vuonna 2021 parlamentaarisesti sovittuun 25 miljoonaan euroon vuodessa.

Takaisin sisällysluetteloon

195. Keskustan Lappeenrannan kunnallisjärjestö: Saimaan kanava Suomen puolelle

Tällä aloitteella esitämme, että Saimaan kanavan uudelleen linjaus ja rakentaminen toteutetaan Suomen puolelle Nuijamaalta Virolahdelle ja Suomenlahdelle.

Itä-Suomi tarvitse yhteyden Saimaalta merelle. Kanavayhteyttä Saimaasta Suomenlahteen kaavailtiin ensimmäistä kertaa jo 1500-luvun alusta lähtien. Jo silloin pidettiin Saimaan kanavan merkitystä suurena ja Itä- ja Kaakkois-Suomen taloudellisen hyvinvoinnin edistäjänä.

Saimaan järvialue ylettyy Iisalmesta Lappeenrantaan ja Saimaan vaikutusalue kattaa reilusti puoli Suomea. Saimaan vesistö ja Saimaan kanava on ollut teollisuudelle ja etenkin metsäteollisuudelle tärkeä tavarareitti merelle.

Uusi kanavareitti on myös turvallisuuskysymys. Uuden kanavan jälkeen riippuvuus Venäjästä poistuu. Nato-maat ovat velvoitettuja tekemään maanpuolustuksellisia investointeja. Suomi voi luoda Saimaan kanavasta uuden vesistöllisen puolustuksellisen linjan, tehdä elvyttävää talouspolitiikkaa ja luoda uuden matkailukohteen Kaakkois-Suomeen.

Itä- ja Kaakkois-Suomi tarvitsee konkreettisia elinvoimahankkeita, työtä ja toimeentuloa. Saimaan kanava Suomen puolelle on juuri tällainen hanke.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyyn näkemykseen Saimaan kanavan merkityksestä. Siinä esitetty huoli alueen elinvoimasta ja logistisista yhteyksistä on perusteltu. Kanavayhteydellä on ollut huomattava merkitys erityisesti Itä- ja Kaakkois-Suomen alueen teollisuudelle ja viennille.

Aloitteessa esitetty Saimaan kanavan uudelleen linjaus Suomen alueelle olisi kuitenkin mittaluokaltaan poikkeuksellisen suuri infrastruktuurihanke, joka edellyttäisi perusteellisia teknisiä, taloudellisia, ympäristöllisiä ja turvallisuuspoliittisia selvityksiä. Hankkeen kustannukset ja rahoitus, vaikutukset vesistöihin sekä toteutusaikataulu pitäisi myös selvittää. Lisäksi investoinnin suhde muihin Itä-Suomen saavutettavuutta ja elinvoimaa tukeviin ratkaisuihin, kuten tie-, raide- ja satamainfrastruktuuriin, on tarkasteltava kokonaisuutena.

Aloitteessa esiin nostettua turvallisuusulottuvuutta sekä riippuvuuden vähentämistä on syytä tarkastella osana Suomen laajempaa huoltovarmuutta ja puolustuspolitiikan tarjoamia mahdollisuuksia osana Nato-liittokuntaa. Myös alueen matkailun ja muun elinkeinotoiminnan kehittämispotentiaali on tärkeä näkökulma, mutta sen arviointi edellyttää erillisiä vaikutusarvioita.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että Itä- ja Kaakkois-Suomen taloudellista toimintakykyä vahvistavia ratkaisuja etsitään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti. Tässä yhteydessä myös Saimaan vesiliikenteen tulevaisuutta pitää tarkastella. Aloitteessa esitettyä Saimaan kanavan uudelleen linjausta ei kuitenkaan voida toteuttaa ilman edellä mainittuja perusteellisia selvityksiä, joiden pohjalta voidaan arvioida hankkeen toteuttamiskelpoisuutta, kustannuksia, rahoitusratkaisuja sekä vaikutuksia suhteessa muihin alueen kehittämistoimiin.

196. Vaasan Keskustan kunnallisjärjestö: Merenkurkun kiinteän yhteyden (Vaasa–Uumaja) edistäminen

Merenkurkun yli kulkeva kiinteä yhteys – silta Vaasan ja Uumajan välillä – ei ole enää vain kaukainen visio, vaan strateginen välttämättömyys muuttuneessa maailman poliittisessa tilanteessa. Keskusta on perinteisesti tunnettu maakuntien elinvoiman, liikenteen ja infrastruktuurin puolueena. Me ymmärrämme, että toimivat yhteydet ovat edellytys sille, että koko maa pysyy asuttuna ja kilpailukykyisenä. Vaasan Keskustan kunnallisjärjestö esittää, että keskusta toimii aktiivisena veturina Merenkurkun kiinteän yhteyden edistämiseksi yhteistyössä valtion, Ruotsin viranomaisten ja EU-toimijoiden kanssa.

1. Aluetaloudelliset vaikutukset ja elinvoima
Kiinteä yhteys toisi toteutuessaan yhtenäisen työssäkäynti- ja talousalueen, joka yhdistäisi Vaasan ja Uumajan seudut. Tämä tarkoittaisi tuhansia uusia työpaikkoja, sujuvampaa tavaraliikennettä ja merkittävää piristysruisketta alueen yrittäjyydelle.

Takaisin sisällysluetteloon

Keskusta on aina katsonut, että hyvinvointi syntyy työllisyydestä ja investoinneista – silta olisi sukupolven suurin investointi alueen tulevaisuuteen.

2. Huoltovarmuus ja varautuminen pohjoismaissa

Muuttunut turvallisuustilanne ja Suomen NATO-jäsenyys korostavat itä-länsi-suuntaisten liikenneyhteyksien merkitystä. Merenkurkun kiinteä yhteys tarjoaisi kriittisen varmuusventtiilin Suomen viennille ja tuonnille, mikäli Itämeren eteläosien meriliikenne häiriintyisi. Se yhdistäisi Suomen suoraan Skandinavian rata- ja tieverkkoon, mikä on elintärkeää maamme huoltovarmuuden kannalta. Merenkurkun kiinteä yhteys olisi konkreettinen osoitus pohjoismaisesta yhtenäisyydestä. Se vahvistaisi Vaasan asemaa kansainvälisenä osaamiskeskuksena ja mahdollistaisi saumattoman yhteistyön esimerkiksi energiateknologian ja koulutuksen aloilla.

3. Keskusta siltojen ja maakuntien puolueena

Keskustan perintöön kuuluu koko Suomen kehittäminen. Olemme puolue, joka on uskaltanut rakentaa infraa sinne, missä se luo uutta kasvua. Merenkurkun yhteys on luonnollinen jatkumo sille pitkäjänteiselle työlle, jota Keskusta on tehnyt Suomen saavutettavuuden eteen.

Esitämme: Keskusta tukee Merenkurkun kiinteän yhteyden toteuttamista ja edistää asiaa hallitusohjelmassa, vaihtoehtobudjeteissa ja liikennetavoitteissaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyyn näkemykseen Merenkurkun sillan merkityksestä. Suuria miljardi-investointeja, kuten Merenkurkun silta, ei tule sulkea pois pitkän aikavälin visiosta, mutta niiden rahoitus- ja toteutusmallit on arvioitava perusteellisesti. Se voi olla osa Suomen pitkän aikavälin strategiaa, joka edellyttää laajaa pohjoismaista ja eurooppalaista yhteistyötä sekä huolellisia vaikutusarviota.

Puoluekokous toteaa, että aloitteessa esiin nostetut myönteiset aluetaloudelliset vaikutukset, rajat ylittävä yhtenäinen työssäkäynti- ja talousalue, tässä Vaasan ja Uumajan välillä, yritysten uudet mahdollisuudet sekä energiateknologisen osaamiskeskittymän kansainvälisen aseman vahvistaminen luovat Suomeen uusia talouskasvun mahdollisuuksia.

Myös pohjoismaisen liikenneinfran vahvistaminen olisi luonteva osa Suomen uutta turvallisuusstrategiaa. Suomella ei silloin olisi riski jäädä pussinperäksi läntisen Euroopan nurkkaan, vaan tarvitsemme myös vahvoja Suomen rajojen yli ulottuvia pitkän aikavälin liikenneyhteyksiä, jotka kytkevät Suomen tiiviimmin osaksi pohjoismaista ja eurooppalaista liikennejärjestelmää. Se on jopa välttämätöntä huoltovarmuuden ja Suomen ulkomaankaupan kannalta varsinkin, jos meriliikenne Itämerellä häiriintyy.

197. Keskustan Kolarin kuntayhdistys Kolarin radan sähköistäminen ja rautatieyhteyden jatkaminen Kolarista Norjaan

Keskustan Kolarin kuntayhdistys esittää, että Keskusta ajaa seuraavaan hallitusohjelmaan Kolarin radan sähköistämisen ja rautatieyhteyden jatkamisen Kolarista Norjaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyyn näkemykseen Kolarin radan sähköistämisestä sen ulottamisesta Norjaan ja viittaa perusteluissaan Vaasan Keskustan kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 196) antamaansa vastaukseen rajat ylittävien liikenneväylien monipuoliseen merkitykseen.

198. Keskustan Vesilahden kuntayhdistys: Seututien 301 kevyenliikenteen väylä parantaa koko Suomen liikkuvuutta

Keskusta on koko kansan puolue, ja sen tehtävä on hoitaa koko Suomen asiaa. Jotta Suomi olisi jatkossakin elinvoimainen ja eteenpäin suuntaava, on tärkeä huolehtia meidän ihmisten hyvinvoinnin ylläpitämisestä ja jaksamisesta. Monin paikoin asiaan on paneuduttu tosissaan. Silti on alueita, jossa hyvinvointia voidaan lisätä. Verraten pienillä teoilla saadaan aikaan kauaskantoisia vaikutuksia,

Takaisin sisällysluetteloon

jotka edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Esimerkkinä tästä ovat liikunnan tuoma ilo ja parempi jaksaminen arjessa. Liikkuva ihminen on sekä fyysiseltä että henkiseltä vireydeltään monin verroin terveempi ja energisempi.

Eräs tapa edesauttaa suomalaisten liikunnan lisääntymistä on panostaa kuntien ja kunnissa olevien kylien välillä olevien kevyenliikenteen väylien rakentamiseen, ja huolehtia olemassa olevista väylistä. Esimerkkinä tästä on Vesilahden Narvasta Lempäälään suuntaavan ja vilkkaasti liikennöidyn seututien 301 kevyenliikenteenväylän tarve. Välillä Narva–Keihonen se palvelee suoraan tai välillisesti liikennettä viiden eri Vesilahden kylän välillä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Kunnille on myönnetty hakemuksesta valtionavustusta kävelyä ja pyöräilyä edistäviin infrahankkeisiin sekä muihin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parantaviin hankkeisiin. Kunnat olleet olleet aktiivisia käyttämään tukea, koska se parantaa liikenneturvallisuutta sekä liikunta edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia.

Puoluekokous toteaa, että liikenneturvallisuudelle tärkeiden pyöräteiden rakentamisen valtionosuutta on kuluvalla vaalikaudella lähes puolitettu. Hallituksen laatimassa pitkän aikavälin Liikenne 12-selonteossa ei tilanteeseen ole tulossa parannusta tulevillekaan vuosille. Toinen ongelma on ollut, että tukea on voitu myöntää vain kunnan omistamille liikenneväylille. Suomessa on kuitenkin paljon erityisesti maaseutumaisia kuntia, jotka sijaitsevat valtion omistaman tieverkon varrella. Tällaisille alueille ei ole voitu tukea myöntää.

Siksi puoluekokous yhtyy Keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetteihin kirjattuihin näkemyksiin, että kävelyn ja pyöräilyn edistämisen määrärahoitusta on korotettava sekä tukea pitää voida kohdentaa myös kunnan halki kulkevien valtion omistamien liikenneväylien varrelle rakennettaville pyöräteille, jolloin myös maaseutumaisissa kunnissa saataisiin hankkeita toteutettua . Summat eivät olisi suuria, mutta hyödyt sitäkin merkittävämpiä.

199. Keskustan Orimattilan kuntayhdistys: Päijät-Hämeen eteläisimmän kunnan, Orimattilan Tuuliharjan teollisuusalueen kehittäminen (tiehankkeelle valtion rahoitus)

Tuuliharjan alueen kehittäminen valtatie 4:n varrella on Orimattilalle ja Päijät-Hämeelle strategisesti tärkeä elinvoimahanke. Kehittämisen keskeinen edellytys on nykyisen palveluliittymän muuttaminen eritasoliittymäksi sekä noin kahden kilometrin yhdystien rakentaminen valtatie 4:n ja Vanhan Helsingintien (mt 140) välille.

Hanke mahdollistaa noin 300 hehtaarin suuruisen yritys- ja logistiikka-alueen kehittämisen logistisesti erittäin hyvään sijaintiin valtatie 4:n ja Lahden oikoradan läheisyyteen.

Tuuliharjalla on erityinen merkitys myös tulevaisuuden investointien näkökulmasta. Alue muodostaa Päijät-Hämeessä poikkeuksellisen laajan ja saavutettavan sijoittumisalustan suurille teollisille investoinneille. Vastaavaa kokonaisuutta ei maakunnasta löydy. Tuuliharja on myös keskeinen osa suunnitteilla olevaa monipaikkaista teollisuuspuistokonseptia. Lisäksi hanke parantaa raskaan liikenteen taukopaikkaverkostoa ja tukee TEN-T-ydinverkon kehittämistä valtatie 4:n varrella.

Tuuliharjan eritasoliittymä ja yhdystie on noin 15 miljoonan euron liikenneinvestointi, joka mahdollistaa 300 hehtaarin yritys- ja logistiikka-alueen kehittämisen valtatie 4:n varteen.
Hanke luo Päijät-Hämeen mittakaavassa ainutlaatuisen sijoittumisalustan suurille teollisille ja vihreän siirtymän investoinneille sekä vahvistaa TEN-T-ydinverkon raskaan liikenteen palveluja ja liikenneverkon toimintavarmuutta.

Pyydämme ystävällisesti Keskusta ry:n huomioimaan edellä esitetyt kehittämistarpeet alueellista rahoitusta jaettaessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siltä osin, että Suomi tarvitsee talouskasvua. Sen vauhdittamiseksi valtiovallan tehtävänä on edistää teollisia investointeja. Puoluekokous ei perinteisesti ole

ottanut kantaa yksittäisten hankkeiden puolesta tai vastaan, jos niillä ei ole laajempaa valtakunnallista merkitystä. Puoluekokous kuitenkin toteaa aloitteen perusteella, että TEN-T-ydinverkon suunnitteluun ja rakentamiseen on mahdollista saada EU-rahoitusta, jolla valtion rahoitusosuutta saadaan pienemmäksi. Hankkeen toteutumisen kannalta se on hyvä asia.

200. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Ikäihmisten tiedon saannin turvaaminen

Tieto on valtaa. Sitä tarvitsemme kaikki. Mutta kaikille se ei ole saavutettavissa, löydettävissä tai muutoin helposti omaksuttavissa.

Tämän päivän trendi on johtamassa jatkuvaan julkisen tiedon kaventumiseen. Päivittäisten sanomalehtien jakelu on vähentynyt ja ongelmissa. Lehtien tilausmäärät ovat kuihtumassa kustannussyistä. Painetun sanan merkitys yleisenä tiedon lähteenä on kutistumassa jatkuvan digiloikan ansiosta. Miten tulevaisuuden tiedonvälitys voisi saavuttaa kaikki kansalaiset? Ennen kaikkea ikääntyneet ja erilaisten erityisryhmien ihmiset, nettipalveluiden ulkopuolella elävät, maahanmuuttajat sekä harvaan asutuilla alueilla sinnittelevät kansalaiset? Itärajan tuntumassa yhteydet eivät toimi, tai toimivat hyvin puutteellisesti. Tienvarsimainokset julistavat ”Tarvitseeko kaiken olla digiä”. Sitä voidaan kysyä erityisesti ikääntyvältä väestöltä, joka on alati kasvava joukko.

Suomi ikääntyy kovaa vauhtia. Tänä päivänä meillä on noin 170 000 yli 85- vuotiasta ihmistä. Vuonna 2040 tuo luku on jo noin 340 000. Suurin osa näistä ihmisistä on netin ulkopuolella painetun sanan saavuttamattomissa. Heitä lienee noin yli 600 000 henkilöä.

Tänä päivänä lähes kaikki tieto on sosiaalisissa ja digitaalisissa kanavissa. Sosiaali- ja terveysasiat, Kelan asiat ja muut tiedotteet. Myös ikääntyneillä on oikeus tasapuoliseen ja ymmärrettävään tiedonsaantiin heitä koskevissa asioissa.

Hyvä keino asian hoitamiseksi on saada radio tai Ylen kavavat televisiossa avuksi paikalliseen ja kansalliseen tiedotukseen, sillä radio löytynee todennäköisesti edelleen joka kodista.

Esitämme, että esimerkiksi alkuvaiheessa tiedottaminen voisi tapahtua kokeiluluonteisena niin kutsuttuna ikäihmisten radiona vaikka 30 min-1 tunti viikossa, missä käsiteltäisiin ajankohtaisia asioita liittyen hyvinvointipalveluihin, Kelan asiointiin sekä muihin hyvinvointiin liittyviin asioihin.

Esitystämme perustelemme YLE:n osalta Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7§:n mukaisella ja tähän hankkeeseen oikein tulkittavalla velvoitteella vastata monipuolisen ja kattavan tiedon saannin turvaamisesta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti. Siksi hankkeen toteutuminen vaatinee YLE:n osalta myös riittävän poliittisen tahdon toteutumisen.

Asiasta ovat kiinnostuneet myös Ikäinstituutti ja Vanhustyön Keskusliitto, mutta asian eteenpäin vieminen vaatii monikanavaista yhteistyötä sekä vahvaa poliittista sitoutumista ja tahtoa. Viime kädessä päätös on poliittinen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Ikäihmisten ja myös heitä nuorempien monipuolisesta tiedonsaannista on syytä olla huolissaan. Esimerkiksi Posti Oyj on päättänyt lopettaa ilmaisjakelulehtien ja mainosten jakamisen kokonaan sekä nostanut huomattavasti tilattavien sanoma- ja aikakauslehtien jakelumaksuja erityisesti maaseudulle jaettuina. Kaikki tämä vaikeuttaa erityisesti paikallislehtien tulevaisuutta sekä asettaa tietoja tarvitsevia ihmisiä eriarvoiseen asemaan pelkän postinumeron perusteella.

Puoluekokous toteaa, että Yleisradiosta annetun lain perusteella sen on julkisen palvelun tehtävänsä toteuttamisessa otettava huomioon se, että ohjelmatoiminta palvelee laajasti ja yhdenvertaisesti Suomessa asuvaa väestöä. Siitä, että ohjelmiston kokonaisuus on monipuolinen, yhteiskunnallisesti merkityksellinen sekä kansalaisten perusoikeuksia, erityisesti sananvapautta ja tiedonsaantia tukeva. Tämä tarkoittaa sitä, että Yleisradion tulee tarjota uutisia, ajankohtaisohjelmia, kulttuuria, viihdettä, opetuksellista sisältöä ja lastenohjelmia niin, että

Takaisin sisällysluetteloon

eri ikäryhmät, alueet ja väestöryhmät tulevat huomioiduiksi.

Puoluekokous muistuttaa myös, että edellä kerrotut periaatteet koskevat Yleisradion tarjoamia ohjelmakokonaisuuksia, mutta yksittäisiin ohjelmiin ja niiden sisältöihin ei voida esimerkiksi poliittisin päätöksin puuttua, koska Yleisradion riippumattomuus pitää turvata.

Puoluekokous pitää valitettava, että osana Yleisradion sopeuttamistoimia ovat leikkaukset kohdistuneet aluetoimituksiin sekä alueellisiin lähetyksiin.

201. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Promilleraja nollaan nuorille ja kokemattomille kuljettajille

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret on huolissaan nuorten liikenneturvallisuudesta. Tilastojen mukaan nuorilla kuljettajilla on keskimääräistä suurempi riski joutua liikenneonnettomuuteen. Kokemattomuuden lisäksi riskiä kasvattaa alkoholin käyttö, joka heikentää ajokykyä jo pieninä annoksina.

Useissa Euroopan maissa nuorille tai vastikään ajokortin saaneille kuljettajille on jo käytössä yleistä promillerajaa tiukempi sääntely. Liikenneturvallisuuden näkökulmasta on perusteltua vahvistaa selkeää viestiä siitä, ettei ajamista ja alkoholin käyttöä tule yhdistää erityisesti riskiryhmissä. Promillerajan asettaminen nollaan nuorille kuljettajille sekä ajokortin alkuvaiheessa vahvistaisi tätä periaatetta ja vähentäisi onnettomuusriskiä. Muutos olisi valvonnan näkökulmasta selkeä, sillä valvonta voidaan toteuttaa nykyiseen tapaan alkometritarkastuksilla ilman uusia valvontamenetelmiä.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomessa säädetään 0,0 ‰ promilleraja alle 21-vuotiaille kuljettajille sekä ajokortin kahden ensimmäisen vuoden ajaksi liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Autoilu ja alkoholi tai muunlaiset päihteet eivät sovi yhteen. Nuorilla kuljettajilla on jo vähäisemmän ajokokemuksen takia muita suurempi riski joutua onnettomuuksiin, ja he ovat yliedustettuina liikenneonnettomuuksissa.

Puoluekokous pitää valitettavana, että hiljattain tehdyssä ajokorttilain muutoksessa hallitus ei esittänyt nollapromillerajaa nuorille kuljettajille. Nollarajaa ei asetettu, koska promillerajat haluttiin pitää kaikille ajokortin omaaville samanlaisena, valvonnan väitettiin olevan vaikeampaa ja nuorten kuljettajien riskien katsottiin liittyvän enemmän ajamisen yöaikaiseen ajankohtaan ja kokemattomuuteen kuin promillelukuihin. Puoluekokous pitää esitettyjä perusteluja selittelynä.

Takaisin sisällysluetteloon

Kunta- ja aluepolitiikka sekä yleinen hallinto

202. Keskustan Hämeenkyrön paikallisyhdistys: Puoluekokousaloite valtuustoaloitepankin perustamisesta alue- ja kuntapoliittisen valtuustotyön tueksi

203. Keskustan Limingan kunnallisjärjestö: Keskustalle perustetaan valtakunnallinen aloitepankki kuntien ja hyvinvointialueiden aloitteiden tueksi

204. Keskustan Mäntsälän Kuntayhdistys: Kuntien valtuustoaloitteiden kokoaminen Keskustan yhteiseen tietopankkiin

205. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Lähiluonto ja lähipalvelut toimivat osana arjen turvallisuutta

206. Leppävirran Keskustanaiset: Maksuton aamu- ja iltapäivätoiminta kaikille esikoululaisille sekä 1. ja 2. luokkalaisille

207. Turun Keskustaopiskelijat: Valtion virastojen keskittäminen Helsinkiin lopetettava

208. Kuhmon Keskusta: Maahanmuuttovirasto säilytettävä Kuhmossa

209. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Itäisten raja-alueiden elinvoimaa vahvistettava

210. Eurajoen Keskusta: Negatiiviset valtionosuudet on poistettava seuraavalla hallituskaudella

211. Keskustan Kontiolahden kuntayhdistys: Kuntien rahoitusjärjestelmä on uudistettava vastaamaan nuorten ja kasvavien kuntien todellisuutta

212. Keskustan Utajärven kuntayhdistys, Keskustan Muhoksen kuntayhdistys ja Keskustan Vaalan kunnallisjärjestö: Valtionosuusuudistuksen tasausjärjestelmästä

213. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Valtionosuuksista liikunta- ja kulttuuriseteleitä kotiopetuksessa oppivelvollisuuttaan suorittaville

214. Kaarlelan Keskustaseura: Keski-Pohjanmaan maakuntarajojen vahvistaminen

215. Keskustan Taivassalon kuntayhdistys: Valtion osallistuttava susien aiheuttamiin koulukuljetuskustannuksiin (ns. susikuljetukset)

216. Rovaniemen Keskustanaiset: Harvaanasutusalueille palveluita

217. Keskustan Mäntyharjun kunnallisjärjestö: Keskustan Mäntyharjun kunnallisjärjestö ehdottaa koko itäisen Suomen kattavan erityistalousalueen perustamista

218. Keskustan Helsingin piiri: Rakenteellisen korruption arkipäiväistymisen pysäyttäminen

219. Keskustan Kataloisten paikallisyhdistys: Sukupuolikiintiöt poistettava lainsäädännöstä

220. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Sukupuolikiintiö 40 prosentista yksi kolmasosaan (1/3)

221. Etelä-Pohjanmaan Keskustanaiset: Ihmislähtöinen digitalisaatio ja vaihtoehtoiset asiointitavat kaikille

222. Pirkanmaan Keskustanuoret: Varusmiesten rinnastaminen opiskelijoihin julkisen sektorin alennuskäytännöissä

202. Keskustan Hämeenkyrön paikallisyhdistys: Puoluekokousaloite valtuustoaloitepankin perustamisesta alue- ja kuntapoliittisen valtuustotyön tueksi

Monet valtuustoryhmät kunnissa sekä hyvinvointialueilla tekevät valtuustoaloitteita asioiden esiin tuomiseksi valtuustojen kokouksissa. Useat näistä aloitteista jäävät kuitenkin käsiteltäväksi kunnan tai hyvinvointialueen päätöksentekoon, eivätkä välttämättä saavuta muiden alue- ja kuntapoliittisten toimijoiden tietoisuutta.

Useilla puolueilla, kuten Kristillisdemokraateilla, Sosiaalidemokraateilla ja Vasemmistoliitolla, on verkkosivuillaan valtuustoaloitepankki, jossa listataan kunnissa ja hyvinvointialueilla tehdyt aloitteet. Keskustalla ei tällä hetkellä ole vastaavaa aloitepankkia, jonka tavoitteena olisi tukea alue-ja kuntatason päätöksentekijöitä valtuustoaloitteiden kehittämisessä keskeisistä aiheista. Tällainen järjestelmä voisi myös mahdollistaa valtuustoaloiteideoiden jakamisen muiden puolueen toimijoiden kesken.

Esitämme mitä kunnioittavammin Keskustan puoluekokoukselle, että se yhtyisi aloitteeseemme ja edellyttäisi puoluetta luomaan verkkosivuilleen valtuustoaloitepankin tukemaan kuntien ja hyvinvointialueiden valtuustoaloitteiden valmistelua.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Keskustalla on, toisin kuin Hämeenkyrön paikallisyhdistyksen aloitteessa esitetään, jo käytössä aloitepankit kunnanvaltuutettujen ja aluevaltuutettujen työn tueksi. Aloitepankkeihin pääsee oman

Takaisin sisällysluetteloon

toiminnanjohtajan kautta tai olemalla yhteydessä puoluetoimiston kuntasihteeriin.

Kuntapäättäjien työn tukena toimii myös oma, suljettu Facebook-ryhmä nimeltä ”Keskustan kuntavaikuttajat.” Ryhmässä on tarkoitus käydä keskustelua päätöksentekoon liittyvistä asioista, jakaa hyviä käytäntöjä ja myös valtuustoaloitteita suoraan käyttäjien kesken.

Keskustan kotisivuille perustettiin kesällä 2025 omat alasivut nimeltä ”Keskustalaiset luottamushenkilöt.” Tätä sivustoa kehitetään edelleen. Julkiselle, kaikille käyttäjille tarkoitetulle aloitepankille, joka sijaitsee puolueen kotisivuilla, emme näe tarvetta. Aloitteet ovat luonteeltaan paikallisia.

Tehostamme tiedotustamme luottamushenkilöiden tukimateriaaleista ja aloitepankin olemassaolosta kunta- ja aluepäättäjäkirjeiden yhteydessä, kotisivuillamme ja koulutuksissamme.

203. Keskustan Limingan kunnallisjärjestö: Keskustalle perustetaan valtakunnallinen aloitepankki kuntien ja hyvinvointialueiden aloitteiden tueksi

Keskustalla on laaja ja osaava verkosto alue- ja kuntapäättäjiä eri puolilla Suomea. Monissa kunnissa ja hyvinvointialueilla keskustalaiset luottamushenkilöt tekevät erinomaisia aloitteita, mutta hyvät ideat jäävät usein vain paikalliseen käyttöön. Tällä hetkellä ei ole yhtenäistä, helposti saavutettavaa järjestelmää, jonka kautta kuntien ja hyvinvointialueiden parhaat käytännöt ja aloitteet voitaisiin jakaa koko puolueen kentälle.

Puolueen sisäinen yhteistyö, tiedon jakaminen ja parhaiden toimintatapojen levittäminen vahvistaisivat Keskustan vaikuttavuutta kunnissa ja hyvinvointialueilla sekä lisäisivät poliittisen työn laatua.

Perustetaan Keskustalle valtakunnallinen, digitaalinen aloitepankki, johon kaikki keskustalaiset kuntapäättäjät, hyvinvointialuepäättäjät ja yhdistystoimijat pääsevät kirjautumaan.
Aloitepankkiin kootaan:
- valtuustoaloitteita
- talousarvioaloitteita
- toimenpidealoitteita
- hyviä käytäntöjä ja mallipohjia

Aloitteet luokitellaan teemoittain (esimerkiksi koulutus, elinvoima, maaseutu, hyvinvointi, yrittäjyys, ympäristö / sosiaali- ja terveyspalvelut, pelastustoimi, ikääntyneiden palvelut), jotta niitä on helppo hyödyntää eri kunnissa.

Perustelut
- Parhaat ideat leviävät nopeasti koko maahan.
- Uusien valtuutettujen kynnys tehdä aloitteita madaltuu.
- Keskustan poliittinen linja näkyy johdonmukaisemmin eri kunnissa ja hyvinvointialueilla.
- Säästetään aikaa ja vahvistetaan osaamista.
- Rakennetaan yhteisöllisyyttä puolueen sisällä.

Esitämme, että Keskusta ryhtyy valmistelemaan ja toteuttamaan valtakunnallisen aloitepankin osaksi puolueen digitaalista toimintaympäristöä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain ja viittaa Keskustan Hämeenkyrön paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 202) antamaansa vastaukseen.

204. Keskustan Mäntsälän Kuntayhdistys: Kuntien valtuustoaloitteiden kokoaminen Keskustan yhteiseen tietopankkiin

Valtuustoaloite on kunnanvaltuutetun tai valtuustoryhmän keskeinen vaikuttamisväline kunnan toiminnan ja palveluiden kehittämisessä. Kunnissa tehdään jatkuvasti hyviä ja innovatiivisia aloitteita, mutta ne jäävät pääosin kuntakohtaisiksi, eikä niiden sisältöä hyödynnetä laajemmin puolueen sisällä.

Suomen Keskusta on vahva koko maan puolue, jolla on laaja kuntapäättäjien verkosto. Keskustan Mäntsälän Kuntayhdistys ry esittää, että puolue ryhtyy kokoamaan keskustalaisten valtuutettujen valtuustoaloitteet valtakunnalliseen, helposti saavutettavaan tietopankkiin.

Takaisin sisällysluetteloon

Tietopankkiin koottaisiin aloitteen otsikko ja lyhyt kuvaus sekä kunta ja aloitevuosi. Koonti tarjoaisi valtuutetuille konkreettisen työkalun ideoiden jakamiseen, vertaistukeen ja hyvien käytäntöjen levittämiseen sekä vahvistaisi puolueen sisäistä yhteistyötä kunnissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain ja viittaa vastauksessaan viittaa Keskustan Hämeenkyrön paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 202) sekä Keskustan Limingan kunnallisjärjestön paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 203) antamiinsa vastauksiin.

205. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Lähiluonto ja lähipalvelut toimivat osana arjen turvallisuutta

Lähiluonto ja lähipalvelut vahvistavat arjen turvallisuutta ja alueiden elinvoimaa. Palveluiden etääntyminen heikentää turvallisuuden tunnetta ja kuntien kehitystä.

Espoon Keskustan kuntayhdistys esittää, että Keskusta sitoutuu turvaamaan lähipalveluiden kohtuullisen saavutettavuuden ja vahvistamaan lähiluonnon asemaa osana arjen turvallisuutta ja alueellista elinvoimaa. Kaupungissa hakatun metsän tilalle pitää istuttaa vastaavasti metsää.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan perusarvoihin kuuluu arjen turvallisuuden ja sujuvuuden vahvistaminen. Keskusta on nostanut lähi- ja peruspalvelujen puolustamisen vahvasti osaksi aluevaaliohjelmaa jo vuonna 2022 ja keskustan eduskuntaryhmän työssä on myös nostettu esiin lähipalvelujen merkitys koko Suomen asiana.

Valtion talouden tasapainotustarve haastaa palvelurakenteen säilyttämistä. Keskustan perusviesti on jatkossakin, että keskittäminen ei ole kustannustehokkain ratkaisu. Vaikutusten arviointi arjen turvallisuuteen on arvioitava päätöksenteossa huolellisesti ja nykyistä paremmin.

Keskusta on korostanut poliittisissa tavoiteohjelmissaan lähiluonnon merkitystä, viimeksi kevään 2025 kuntavaaliohjelmassa. Ohjelmatyön tulee perustua tutkittuun tietoon, kuinka rakennetun ympäristön puistot, lähimetsät, tieympäristöt, kotipihat sekä koulupihojen ja hoivaympäristöjen vihreät alueet tukevat kokonaisvaltaista terveyttä, ehkäisevät sairauksia ja vahvistavat kuntien elinvoimaa.

206. Leppävirran Keskustanaiset: Maksuton aamu- ja iltapäivätoiminta kaikille esikoululaisille sekä 1. ja 2. luokkalaisille

Meillä Suomessa kunnat saa päättää asiasta itsenäisesti, kuinka ja kenelle ja millä reunaehdoilla esikoululaisten, 1. ja 2. luokkalaisten aamu-ja iltapäivätoimintaa järjestetään.

Nyt eri puolilla Suomea on herkullinen tilanne nopeuttaa koulujen lakkautuksia niin, että ne kyläkoulut tai koulut jotka halutaan sulkea, niihin ei tarjota iltapäivähoitoa ollenkaan. Vaatimus lapsimäärästä on asetettu niin korkeaksi, ettei aamu- ja iltapäivä toimintaa sillä varjolla tarjota laisinkaan. Toinen epäkohta, joka vaikeuttaa aamu- ja iltapäivätoiminna järjestämistä on, ettei varhaiskasvatuksen lapset (alle 7-vuotiaita) kuuluvat varhaiskasvatuksen piiriin ja vaativat siksi eritasoisen opetuksen kuin koululaiset.

Esitämme, että lakia muutettaisi niin, että eskarilaiset kuuluisivat samaan kategoriaan lainsäädännössä, kuin koululaiset (ei varhaiskasvatuksen piiriin). Tällöin kunnat voisivat järjestää helpommin (ja lakia rikkomatta) aamu- ja iltapäivätoimintaa samoilla resursseilla niin eskarilaisille, kuin pienimmille koululaisillekin.

Toiseksi, kuntien olisi tarjottava aamu- ja iltapäivähoitoa kaikissa yksiköissään, kaikille lapsille. Kyse on tasa-arvosta ja kaikkien ihmisoikeuksien toteutumisesta.

Kaikille tarjottava aamu- ja iltapäivä toimininta vähentäisi sitä toimintatapaa, että kouluja suljetaan

Takaisin sisällysluetteloon

nimenomaan maaseutualueilta pois. Oppilasmäärä ennusteet saadaan tällä toiminnalla laskemaan nopeammin, koska vanhempien on laitettava pieni eskarilainen tai koululainen, yleensä vain sinne kirkonkylän kouluun, jossa palvelua tarjotaan. Riippumatta siitä, riittääkö lapsia myös pienemmissä yksiköissä ryhmän perustamiseen.

Kaikki vanhemmat eivät voi jäädä puolikkaalle työajalle sen vuoksi, että on oltava kotona lapsen käytyä neljä tuntia esikoulua tai koulua. Kelalta voi saada tukea lapsen kotona kaitsemiseen 2. luokkaan asti, mutta korvaus on 104 euroa kuussa. Se arvo, mikä tässä samassa ajassa on poissa työajasta ja tuottavuudesta, on suurempi. Kaikilla meillä ei ole sitä onnea, että isovanhemmat olisivat elossa, tai asuisivat niin lähellä, että he voisivat viettää eskarilaisen tai ekaluokkalaisen kanssa iltapäiviä.

Maaseudun elinvoimaisuuden, lasten tasapuolisen kohtelun ja ihmisoikeuksien puolesta, nykyistä lainsäädäntöä esikoululaisten ja 1. ja 2. luokkalaisten osalta on muutettava.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Keskusta yhtyy aloitteen tavoitteeseen rinnastaa eskarilaiset aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta 1.–2. luokkalaisiin.

Keskusta on puhunut pitkään pienten lasten koulun puolesta, jossa varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta ja perusopetuksen 1.–2. luokasta muodostetaan yhtenäinen kokonaisuus, joka tukee perustaitojen kehittymistä ja oppimista joustavasti lasten ja perheiden ehdoilla. Tähän liittyy myös kysymykset sujuvien ja turvallisten koulukuljetusten sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä. Jo nykyisellään esim. harrastamisen Suomen malli, joka on syntynyt Keskustan aloitteesta ja joka kattaa perusopetuksessa olevat 1.–9. luokkalaiset, kannustaa järjestämään ohjattua toimintaa ja harrastuksia koulupäivien yhteyteen.

Keskusta taistelee myös sivistyspuolella ideologista keskittämistä vastaan. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja peruskoulun tulee jatkossakin olla lähipalvelu, joka turvaa yhteisöllisen ja turvallisen ympäristön oppia. Kuntien on hyvä tiivistää yhteistyötä laadukkaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämiseksi, jotta aloitteessa mainituilta koulujen lakkauttamisilta vältytään.

207. Turun Keskustaopiskelijat: Valtion virastojen keskittäminen Helsinkiin lopetettava

Turun Keskustaopiskelijat ehdottaa puolueelle poliittista linjausta, jonka mukaan valtiollisia virastoja tulisi jatkossa sijoittaa useisiin eri kaupunkeihin nykyisen Helsinkiin keskittämisen sijasta. Keskittäminen pääkaupunkiimme on viety jo niin pitkälle liiallisuuksiin, ettei se enää vastaa suomalaisten nykypäivän alueellisia, taloudellisia eikä turvallisuuspoliittisia tarpeita.

Hajauttamisella vahvistetaan yhteiskunnan rakenteita. Hajauttamalla virastoja ja muita valtion toimintoja eri puolille maata voidaan lujittaa alueiden elinvoimaa sekä lisätä koko Suomen kriisinkestävyyttä. Keskittämistä merkittävästi vähentävä hallintomalli lisää siis maamme resilienssiä, sillä yhteen kaupunkiin keskittynyt hallinto on myös haavoittuvaisempi erinäisissä mahdollisissa kriisitilanteissa.

Tällä hetkellä Helsinkiin keskittyvä päätöksenteko on myös suuressa vaarassa etääntyä arjesta muualla Suomessa ja heikentää kansalaisten kokemusta siitä, että valtio kuuluu tasavertaisesti koko Suomelle. Vallankäytön alueellinen hajauttaminen edistää tasapainottamisen kautta demokratiaa maassamme. Teknologian kehittyminen ja etätyömahdollisuudet auttavat luomaan tänä päivänä tehokkaan, monipaikkaisen hallinnon, kunhan olemme valmiita hyödyntämään nämä mahdollisuudet.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Suomen tasapainoinen kehittäminen on ollut ja on jatkossakin keskustapolitiikan vahvaa ydintä. Olemme puolueista useimmiten ainoana puolustaneet koko Suomea, emme vain kasvavien alueiden ihmisiä ja asioita. Keskustan tulee rakentaa vahvaa aluepolitiikkaa jatkossakin, mutta nyt myös yhä vahvemmin turvallisuuspoliittisin perustein. Suju-

va, hajautettu hallinto on osa arjen turvallisuutta ja yhteiskunnan toimintakykyä.

Päätöksenteon ja palvelujen tulee olla mahdollisimman lähellä kansalaisia, ei keskitettynä valtioon tai suuriin kaupunkeihin. Hajauttaminen tarkoittaa Keskustalle myös valtion työpaikkojen sijoittamista eri puolille Suomea, tasavertaisia koulutusmahdollisuuksia sekä monipaikkaistuvaa Suomea etätyömahdollisuuksineen ja digipalveluineen.

208. Kuhmon Keskusta: Maahanmuuttovirasto säilytettävä Kuhmossa

Maahanmuuttoviraston toimipiste Kuhmossa on yksi kaupungin isoja työllistäjiä. Virastossa työskentelee noin 40 henkeä Suomen itärajan läheisyydessä.

"Hallitus on käynnistänyt Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmatyön tavoitteenaan edistää alueiden mahdollisuuksien täysimääräistä hyödyntämistä taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden näkökulmista.

Itäisen Suomen ohjelmalla on myös itse aluetta laajempi, strateginen EU-tason merkitys. Itäisen Suomen elinvoimaisuuden vahvistaminen on keskeistä koko EU:n Venäjän vastaiseen ulkorajaan liittyvissä kysymyksissä. Ohjelmalla edistetään Suomen huoltovarmuutta ja omavaraisuutta muuttuneessa turvallisuus- ja geopoliittisessa tilanteessa."

Kuhmon Keskusta näkee Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelman olevan ristiriidassa Kuhmossa sijaitsevan Maahanmuuttoviraston toimipaikan lakkauttamissuunnitelmien kanssa.

Samaan aikaan, kun valtio etsii keinoja Itäisen Suomen alueen tukemiseen, valtion virasto suunnittelee lakkauttavansa alueelta työllisyysvaikutuksiltaan suuren toimipaikan. Kaikki taidamme tietää, miten meni tarina hölmöläisten peiton jatkamisesta.

Maahanmuuttoviraston toimipiste on perustettu Kuhmoon aikanaan aluepoliittisena päätöksenä vuonna 2004. Tuolle päätökselle on edelleen perustelunsa.

Kuhmon Keskusta esittää, että Maahanmuuttoviraston Kuhmon toimipisteen säilyttäminen otetaan osaksi Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelman toimenpiteitä, jolla turvataan alueen elinvoimaisuutta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Turun Keskustaopiskelijoiden aloitteeseen (numero 207) antamaansa vastaukseen.

209. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Itäisten raja-alueiden elinvoimaa vahvistettava

Pohjois-Karjala ja muut Itä-Suomen maakunnat ovat itärajan sulkeuduttua kärsineet taloudellisen toimeliaisuuden ja työpaikkojen menetyksestä. Itäisen Suomen ongelmat on tunnistettu, mutta elinvoimaa vahvistavat erityistoimenpiteet ovat jääneet olematttomiksi.

EU:n ulkorajamaakunnat ovat keskeinen osa koko Euroopan turvallisuutta ja kriisinkestävyyttä. Tämän myös EU:n komissio on tunnustanut ja todennut, että raja-alueiden tukeminen on välttämätöntä turvallisuuden, kilpailukyvyn ja vakauden kannalta.

Kysymys on kokonaisturvallisuudesta ja alueiden elinvoimalla on sotilaallisen turvallisuuden ja kriisinkestävyyden ohella olennainen merkitys.

Rajaturvallisuuden rinnalla onkin tärkeää parantaa yritystoiminnan edellytyksiä ja saada yrityksiä investoimaan niin tuotannolliseen toimintaan kuin matkailuun ja palveluihin.

Raja-alueiden elinkeinoista maa- ja metsätalous on tärkeällä sijalla. Elinvoimaa vahvistavia ja jatkuvuutta turvaavia investointeja tarvitaan niin alueen maatalouteen kuin metsä- ja energiasektorille.

Elinvoiman vahvistamisessa rajamaakunnissa tarvitaan kohdennettuja toimenpiteitä, kuten verohelpotuksia, takauksia, investointitukia ja panostuksia

Takaisin sisällysluetteloon

liikenneyhteyksiin sekä muuhun infrastruktuuriin. Suuret odotukset on asetettu paljon esillä olleen erityistalousalueen perustamiseen elinvoiman vahvistamiseksi.

Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys esittää, että Suomen Keskusta edistää ja kiirehtii kaikin keinoin Pohjois-Karjalan ja muiden itäisten raja-alueiden elinvoiman vahvistamista, erityistalousalueen perustamista, maa- ja metsätalouden investointeja ja jatkuvuutta, elinkeinopohjan vahvistamista ja monipuolistamista sekä investointeja liikenneyhteyksiin ja muuhun raja- alueiden infrastruktuuriin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen, sen tavoitteisiin ja perusteluihin.

Maan hallituksen politiikka on ollut kaudella 2023–2027 vahvasti investointeja keskittävää ja kasvukolmiota Helsinki-Turku-Tampere suosivaa politiikkaa. Tätä Keskusta ei voi koko Suomen puolueena hyväksyä. Keskustan tuore ”Ratkaisuja itäiselle Suomelle” – vaihtoehto sisältää aloitteessa mainitut toimenpiteet Itä-Suomen elinvoimaisuuden ja kehittämisen vauhdittamiseksi. Yksi tavoitteista on Itäisen Suomen nimeäminen erityistalousalueeksi.

Aloitteessa esitettyjen toimenpiteiden lisäksi Keskustan tulee myös huolehtia, että Itä- ja Pohjois-Suomi säilyttävät EU- ja muissa tuissa harvaan asutun alueen asemansa. Vastuu tästä on maan hallituksella. Seuraavan ohjelmakauden rahoitukseen tulee myös saada erillisrahoitus rajamaakuntien tukemiseen. Rahoituksessa tulee huomioida Pohjois-Karjalan lisäksi Kaakkois-Suomen alue, Kymenlaakso ja Etelä-Karjalaa, jotka ovat yhtä lailla kärsineet Venäjän rajan sulkeutumisesta.

210. Eurajoen Keskusta: Negatiiviset valtionosuudet on poistettava seuraavalla hallituskaudella

Puoluekokous päättää, että Keskusta vaikuttaa siihen, että seuraavalla hallituskaudella uudistetaan kuntien valtionosuusjärjestelmä ja poistetaan negatiiviset valtionosuudet.

Perustelut:

Suomen valtionosuusjärjestelmä on muodostunut rakenteellisesti vinoutuneeksi, ja se kohtelee kuntia epätasapuolisesti. Osa kunnista joutuu maksamaan valtiolle niin sanottuja negatiivisia valtionosuuksia — eli käytännössä maksamaan siitä, että ne saavat järjestää lakisääteisiä palveluja, kuten varhaiskasvatusta ja perusopetusta.

Negatiiviset valtionosuudet eivät johdu kuntien omista virheistä tai varallisuudesta, vaan vanhentuneista laskentaperusteista. Sote-uudistuksen seurauksena kunnille on jäänyt kustannuksia, joihin niillä ei enää ole vaikutusvaltaa. Tämä on johtanut epäoikeudenmukaiseen ja taloudellisesti kestämättömään tilanteeseen.

Kyse ei ole vain talouskysymyksestä, vaan myös perustuslaillisesta ongelmasta. Perustuslain 121 § edellyttää, että kunnilla on tehtäviinsä nähden riittävät voimavarat ja tosiasiallinen taloudellinen itsehallinto. Negatiiviset valtionosuudet rikkovat tätä periaatetta ja vaarantavat kuntien mahdollisuudet turvata lakisääteiset palvelut.

Keskustan tulee toimia aktiivisesti sen puolesta, että seuraavalla hallituskaudella valtionosuusjärjestelmä uudistetaan ja negatiiviset valtionosuudet poistetaan. Kuntien rahoituksen on perustuttava oikeudenmukaisuuteen, ajantasaisuuteen ja perustuslain mukaiseen rahoitusperiaatteeseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta on pettynyt nykyisen hallituksen kyvyttömyyteen toteuttaa yhtä tärkeintä eli kuntien peruspalveluita koskevaa valtionosuusuudistusta. Uudistus kaatui hallituksen sisäisiin erimielisyyksiin pitkän valmistelun jälkeen ja nyt valtionosuuslaki kohtelee kuntia täysin eriarvoisesti, kuten aloitteessa todetaan.

Keskustan edellytti jo kuntavaaliohjelmassaan syksyllä 2024, että negatiivisten valtionosuuksien kuntien ongelma tulee korjata välittömästi, mutta mitään ei ole tapahtunut. Valtion on huolehdittava kunnille asetettujen velvoitteiden ja rahoituksen tasapainosta nykyistä paremmin.

Takaisin sisällysluetteloon

Keskusta näkee, että pelkän kuntien peruspalvelujen valtionosuuslainsäädännön uudistamisen sijaan tarvitsemme kokonaisvaltaisen kuntien rahoitusjärjestelmän uudistuksen, jossa huomioidaan myös kuntien vero- ja maksutulot sekä mm. elämisen monipaikkaisuus.

211. Keskustan Kontiolahden kuntayhdistys: Kuntien rahoitusjärjestelmä on uudistettava vastaamaan nuorten ja kasvavien kuntien todellisuutta

Hyvinvointialueuudistus on muuttanut merkittävästi kuntien tehtäviä ja vastuuta. Kunnille on jäänyt keskeinen rooli varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, sivistyspalveluiden sekä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämisessä. Tästä huolimatta kuntien rahoitusjärjestelmää ei ole kokonaisvaltaisesti uudistettu vastaamaan tätä uutta tilannetta.

Nykyinen kuntien valtionosuusjärjestelmä perustuu pitkälti rakenteisiin ja painotuksiin, jotka on luotu aikana, jolloin sosiaali- ja terveyspalvelut kuuluivat kuntien vastuulle. Järjestelmä painottaa edelleen vahvasti ikääntyneen väestön määrää ja siihen liittyviä kustannustekijöitä. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen tämä painotus ei enää kaikilta osin vastaa kuntien todellista tehtäväkenttää.

Erityisesti nuoret, kasvavat ja lapsiperhevaltaiset kunnat ovat uudessa tilanteessa epäedullisessa asemassa. Näissä kunnissa lasten ja nuorten määrä kasvaa, mikä lisää varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja oppilashuollon kustannuksia sekä aiheuttaa merkittäviä investointipaineita päiväkoteihin, kouluihin ja muihin palvelurakenteisiin. Nykyinen rahoitusjärjestelmä ei kuitenkaan riittävästi tunnista eikä kompensoi näitä kasvusta ja elinvoimasta aiheutuvia kustannuksia.

On ongelmallista, että kunnat, jotka onnistuvat houkuttelemaan lapsiperheitä, vahvistamaan syntyvyyttä ja rakentamaan tulevaisuuden elinvoimaa, joutuvat kantamaan tästä suhteettoman suuren taloudellisen vastuun. Elinvoima, kasvu ja nuorten määrän lisääntyminen eivät saa muodostua kuntataloudelliseksi riskiksi.

Keskustan Kontiolahden kuntayhdistys katsoo, että kuntien rahoituksen tulee olla oikeudenmukaista, ajanmukaista ja tulevaisuuteen katsovaa. Valtionosuusjärjestelmää on uudistettava siten, että se vastaa hyvinvointialueuudistuksen jälkeistä kuntien tehtäväkenttää, lisää lasten ja nuorten määrän painoarvoa rahoituksen perusteissa sekä huomioi paremmin väestönkasvun ja lapsiperheiden palvelutarpeet.

Kuntien tulee saada riittävät taloudelliset edellytykset panostaa koulutukseen, varhaiskasvatukseen ja ennaltaehkäisevään hyvinvointityöhön. Koko Suomen tulevaisuus rakentuu lapsista ja nuorista, ja myös kuntien rahoitusjärjestelmän on seurattava tätä perusperiaatetta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Eurajoen Keskustan aloitteeseen (numero 210) antamaansa vastaukseen.

Keskusta korostaa, että kuntien rahoituksen on vastattava kuntien tehtäviä ja kuntalaisten palveluntarpeita. Tällä hetkellä kuntien eriytyminen ja väestökehitys näkyvät kuntien taloudessa ja kehityksessä erilaisina muutospaineina. Syntyvyyden ja väestökehityksen keskittymisen myötä suuret investointitarpeet keskittyvät kasvaviin kuntiin ja kaupunkeihin kuten aloitteessa on kuvattu, kun toisessa ääripäässä ovat kunnat, joissa palvelutarve pienenee ja tulevaisuuden haasteena on palveluverkon sopeuttaminen vastaamaan pieneneviä tarpeita. Tämä nostaa yksikkökustannuksia kunnissa ja investointipaineita suurissa asukaskeskittymissä.

Kuntien valtionosuusjärjestelmän tulee perustua laskennallisten, luotettavien tietojen pohjalle. Valtionosuusjärjestelmässä pitää huomioida kriteereinä (palvelutarvekerroin) todellinen kustannuksia aiheuttava haja-asutus ja kaupunkien erityiskustannuksia aiheuttavat tekijät. Järjestelmässä tulisi huomioida myös mm. kausiasukkaiden osuus kunnan väkimäärästä.

Takaisin sisällysluetteloon

212. Keskustan Utajärven kuntayhdistys, Keskustan Muhoksen kuntayhdistys ja Keskustan Vaalan kunnallisjärjestö: Valtionosuusuudistuksen tasausjärjestelmästä

Suomeen on jo rakennettu ja tullaan edelleen rakentamaan, merkittävä määrä uusiutuvan energian tuotantoa. On erittäin tärkeää pitkäjänteisesti ja tulevaisuuteen katsoen, kehittää alueellisia sekä myös kansallisesti merkittäviä vihreän energian tuotanto- ja jatkojalostusalueita. Tämä on ainoa kehityssuunta, joka mahdollistaa myös uusien innovaatioiden syntymisen alalle maassamme.

Painotamme, että tulevien investointien tulee hyödyttää rakennettavia alueita kaikin tavoin. Työllisyysvaikutusten lisäksi, myös verohyötyjen täytyy kohdentua oikeudenmukaisesti kunnille, jotta kunnilla säilyy kannustin edesauttaa investointeja, kuitenkaan aiheuttamatta tarvetta ”ylikaavoittaa” energiahankkeita. Valtionosuusuudistuksessa tasausjärjestelmään ei saa laittaa vesi-, tuuli- ja aurinkovoimaloiden kiinteistöveroja, vaan tulot kuuluvat kuntiin, joissa energiatuotanto ja myös tuotannosta aiheutuvat haitat syntyvät. Nykyinen valtionosuuslainsäädäntö tämän toteuttaa ja sitä ei saa muuttaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Kestävän taloudellisen perustan kunnalliselle itsehallinnolle muodostaa rajoittamaton kunnan verotusoikeus (tuloverossa) sekä riittävä muu rahoitus: valtionosuusrahoitus ja muut verotulot eli kiinteistövero kokonaisuudessaan ja osuus yhteisöverosta sekä maksutulot.

Koska kuntakohtaiset asukaskohtaiset tuloerot sekä palvelutarpeet ovat kasvussa, on Suomessa huolehdittava kuntien verotulojen tasauksesta myös tulevaisuudessa, jotta kansalaisten yhdenvertaisuus turvataan. Kiinteistöverotuksen tulee olla kokonaan (100 %) valtionosuuden tasausjärjestelmän piirissä pois lukien kuitenkin voimalaitosten kiinteistöverotus.

Voimalaitosten kiinteistöverotulojen tulee kohdistua täysimääräisesti niihin kuntiin, jotka kantavat myös voimalaitoksista aiheutuvat haitat.

213. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Valtionosuuksista liikunta- ja kulttuuriseteleitä kotiopetuksessa oppivelvollisuuttaan suorittaville

Kunnille maksetaan valtionosuudet kunnassa asuvien perusopetusikäisten lukumäärän mukaan. Tähän lasketaan myös kotiopetuksessa oppivelvollisuuttaan suorittavat, mutta tällä hetkellä kaikki opetuksen kulut, kuten oppimateriaalit, ruokailut, liikuntamaksut, museovierailut tulevat kokonaisuudessaan kotioppijan huoltajien maksettavaksi.

Ehdotamme, että kuntien saamista valtionosuuksista käytetään jatkossa osa kotiopetuksessa opiskeleville annettaviin liikunta- ja kulttuuriseteleihin lasten ja nuorten yhdenvertaisten oppimis- ja osallisuusmahdollisuuksien tukemiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Suomessa on voimassa oppivelvollisuus, mutta ei kouluvelvollisuutta, kuten esimerkiksi Ruotsissa. Perheet voivat siis valita, suorittavatko lapset oppivelvollisuutensa koulussa vaiko kotona. Kotiopetus on valinta, jonka toteutuksesta perheet vastaavat itse.

Keskusta on huolissaan lasten ja nuorten heikentyneistä oppimistuloksista. Lasten ja nuorten syrjäytymisriski on samaan aikaan kasvanut ja monissa perheissä kärsitään myös köyhyydestä. Koulupäivien yhteydessä järjestettävä harrastustoiminta antaa tasavertaiset mahdollisuudet esimerkiksi kulttuurin ja liikunnan harrastamiseen ko. aineiden oppimäärän rinnalla.

Keskustan tavoitteena on siirtyä Ruotsin malliin eli kouluvelvollisuuteen pois lukien terveydelliset syyt, joiden perusteella kotiopetus olisi edelleen mahdollista.

Takaisin sisällysluetteloon

214. Kaarlelan Keskustaseura: Keski-Pohjanmaan maakuntarajojen vahvistaminen

Aina ajoittain kaikenlaisten aluehallintouudistusten yhteydessä kannetaan huolta siitä, onko Keski-Pohjanmaa nykyisellä väestöpohjallaan riittävän suuri huolehtimaan vaativista tehtävistä, kuten erityissairaanhoidosta, pitkällä aikavälillä.

Vaikka huoli väestöpohjan riittävyydestä on aiheellinen, keskustalainen ratkaisu ei ole maakunnan hukkaaminen suuriin hallintohimmeleihin tai sen yhdistäminen naapurimaakuntiin. Tämän sijaan Keski-Pohjanmaan maakunnan rajat tulisi laajentaa vastaamaan alueen luonnollista kulttuurista ja kielellistä aluetta.

Ihmisten puhuma kieli ja murre ovat inhimillisen kulttuurin ytimessä, ja kielitiede tarjoaakin perustellun ratkaisun rajakysymykseen. Vallitsevan tutkimuksen mukaan keski- ja pohjoispohjalaisten murteiden raja kulkee Pyhäjokilaaksossa tai osittain jopa sen pohjoispuolella.

Kaarlelan Keskustaseura esittääkin: Että Keskusta ryhtyy edistämään voimakkaasti maakuntajaon muuttamista siten, että Keski-Pohjanmaan maakuntaan liitetään Kala- ja Pyhäjokilaakson kunnat ja kaupungit.

Tällöin maakunnan asukasmäärä nousisi nykyisestä noin 68 000 asukkaasta merkittävästi lähemmäs 150 000 asukasta. Samalla Kala- ja Pyhäjokilaaksojen asukkaiden ääni ja merkitys maakunnallisessa päätöksenteossa vahvistuisi, kun he eivät enää olisi reuna-alueena kaukana Oulun hallitsemassa suurmaakunnassa. Tämä muutos turvaisi alueen elinvoiman, lähipalvelut ja aidon keskipohjalaisen identiteetin säilymisen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Nykyiset maakuntarajat ovat muodostuneet historiallisen kehityksen tuloksena. Alueen asukkaat ovat itse päättäneet, mihin maakuntaan he katsovat kuuluvansa.

Murre- ja kulttuurialueet eivät ole ikuisia, vaan ne ovat jatkuvassa muutoksessa. Siksi maakuntarajatkin voivat muuttua. Jos kunta ja sen asukkaat haluavat vaihtaa maakuntaa, pitää asiasta päättää kunnanvaltuustossa ja anoa sen jälkeen maakunnan siirtoa valtioneuvostolta.

Halu maakunnan vaihtamiseen täytyy nousta alhaaltapäin, kuntalaisilta, ja päätöksen pitää noudattaa heidän tahtoaan. Keskusta ei voi puolueena sanella minkään alueen ratkaisua.

Maakuntarajojen muuttamisen sijaan Keskusta kannustaa kuntia maakuntarajat ylittävään yhteistyöhön. Esimerkiksi hyvinvointialueiden palveluita voidaan järjestää yli maakuntarajojen.

215. Keskustan Taivassalon kuntayhdistys: Valtion osallistuttava susien aiheuttamiin koulukuljetuskustannuksiin (ns. susikuljetukset)

Susikannan merkittävä kasvu ja laajentuminen mm. Lounais-Suomessa on aiheuttanut monissa kunnissa tilanteen, jossa lasten koulumatkojen turvallisuutta joudutaan toistuvasti arvioimaan uudelleen. Kunnat ovat joutuneet järjestämään susivaaran vuoksi ylimääräisiä koulukuljetuksia, mikä kuormittaa kuntien taloutta.

Suden aiheuttama uhka on paikallinen, mutta uhan säätelyyn vaikuttavat valtakunnallinen suurpetopolitiikka ja EU-tason suojelusäädökset. Siksi on kohtuutonta, että susien aiheuttama turvattomuus ja siitä syntyvät kuljetuskustannukset jäävät yksin kuntien maksettavaksi.

Keskustan on ajettava suomalaisten turvallisuutta.

Keskustan tulee edistää poliittisessa toiminnassaan ja hallitusohjelmatavoitteissaan valtionavustuksen luomista kunnille, jotka joutuvat järjestämään ylimääräisiä koulukuljetuksia susihavaintojen tai todistetun petovaaran vuoksi. Susikuljetukset tulee tunnistaa virallisesti erikoiskoulukuljetuksiksi, joiden kustannusten kattamiseen valtio osallistuu suoraan, ilman että se syö kuntien normaalia valtionosuusrahoitusta. Keskustan tulee edistää aktiivisesti suurpetojen määrän rajoitta-

Takaisin sisällysluetteloon

mista alueellisesti, jotta tarve erikoiskuljetuksille vähenee.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että suomalaisten turvallisuus on asetettava etusijalle ja kuntien on järjestettävä koulukyydit susialueilla niin, että lapsen terveys tai henki eivät ole vaarassa. Valtion on korvattava petokyydityksistä aiheutuvat lisäkustannukset kunnille täysimääräisesti alakouluikäisten ja esiopetuksessa olevien osalta sekä jatkettava aktiivisia toimenpiteitä susikannan pienentämiseksi.

Puoluekokous muistuttaa, että kunnilla itsellään ei ole mahdollisuutta vaikuttaa susien lukumäärään tai kaatolupiin, vaan niitä säätelee valtio ja EU.

216. Rovaniemen Keskustanaiset: Harvaanasutusalueille palveluita

Aloitteessa esitetään kirjastoautopalveluiden laajentamista harvaanasutuilla alueilla, joilla peruspalvelut ovat usein pitkien välimatkojen päässä. Kirjastoautot voisivat tarjota matalan kynnyksen terveysneuvontaa yhteistyössä ammattilaisten kanssa, kuten terveysvalistusta, verenpaineen mittauksia ja ohjausta pitkäaikaissairauksien omahoitoon.

Lisäksi autoissa voitaisiin järjestää oikeudellista ja sosiaalipalveluihin liittyvää neuvontaa sekä opastusta Kelan ja muiden viranomaisten etäpalveluiden käyttöön. Digituen avulla asukkaita autettaisiin käyttämään verkko- ja mobiilipalveluja sekä löytämään luotettavaa tietoa.

Yhteistyö paikallisten toimijoiden, järjestöjen ja opiskelijoiden kanssa vahvistaisi palvelujen toteutusta. Näin kirjastoautot voisivat toimia monipalvelupisteinä, jotka parantavat palveluiden saavutettavuutta ja tukevat hyvinvointia harvaanasutuilla alueilla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta on sitoutunut politiikanteossaan lähipalvelulupaukseen, joka kattaa keskeiset sivistys- ja sotepalvelut kuten lasten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä keskeiset sotepalvelut kuten perusterveydenhuollon ja vanhustenhoidon. Näitä lähipalveluita täydennetään erilaisilla etä/digipalveluilla sekä kiertävillä palvelupisteillä.

Hyvinvoinnin rakentamisessa ihmisellä on merkittävä vastuu itsestään ja lähimmäisistään. Julkiset palvelujen tuottajat kuten kunnat ja hyvinvointialueet, järjestöt ja yritykset sekä seurakunnat ja muut yhteisöt ovat merkittäviä hyvinvoinnin edistäjiä ja arjen sujuvuuden turvaajia. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä tulee tulevaisuudessa aktiivisesti lisätä. Aloitteessa esitetty malli harvaan asuttujen alueiden kirjastoautosta, joka tarjoaa myös terveyspalveluiden rinnalla palveluneuvontaa ja eri toimijoiden asiointitukea on kannatettava, kunhan mm. potilasturvallisuus ja yksityisyydensuoja pystytään varmistamaan.

217. Keskustan Mäntyharjun kunnallisjärjestö: Keskustan Mäntyharjun kunnallisjärjestö ehdottaa koko itäisen Suomen kattavan erityistalousalueen perustamista

Keskustan on vahvistettava aluepoliittista profiiliaan. Itäisen Suomen kehitysnäkymät ja elinvoima ovat kärsineet mittavista ongelmista Venäjän kaupan tyrehtymisen myötä. Samalla alueiden eriarvoistuminen on kärjistynyt.

Tämä on ongelma koko maan taloudelle sekä turvallisuudelle. Asuttu ja elinvoimainen Suomi luo talouden kasvulle edellytykset ja mahdollistaa kokonaisturvallisuudesta huolehtimisen.

Itäiseen Suomeen ei saa muodostua turvallisuustyhjiöitä, jotka ovat riski maanpuolustustyölle. Keskeistä on yritysten toimintaedellytykset ja niiden vahvistaminen, hyvinvointipalveluista huolehtiminen ja liikenne- ja tietoliikenneinfran kehittäminen.

Ehdotamme puoluekokousaloitteessamme määräaikaisia toimia:
* Itäisen Suomen yrityksille vapaat poisto-oikeudet:

”Viron veromallin” käyttöönotto, siltä osin kun yritykset käyttävät voittovaransa investointeihin, eikä osingonmaksuun.
* Hyvinvointialueille hoidon tarveperusteisen osuuden merkittävä nosto rahoituslaissa.
* Erillisen infrapaketin rakentamista ja Yritysten takuuinstrumentin valmistelua.

Varmistetaan, että itäiseen Suomeen tulevat EU:n aluekehitysvastuut käytetään itäisen Suomen alueella.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen sekä sen tavoitteisiin ja viittaa Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistyksen aloitteeseen (numero 209) antamaansa vastaukseen.

218. Keskustan Helsingin piiri: Rakenteellisen korruption arkipäiväistymisen pysäyttäminen

Keskustan tulisi ottaa näkyvä rooli yhteiskunnallisena toimijana, joka pyrkii parantamaan yhteiskuntaa kaikille ja vahvistamaan toimivan demokratian perusperiaatteiden toteutumista myös käytännössä.

Suomi sijoittuu säännöllisesti maailman vähiten korruptoituneiden maiden joukkoon Transparency International -järjestön vertailussa. Tämä vertailu ei kuitenkaan ota huomioon rakenteellista tai piilossa tapahtuvaa korruptiota, joka on korkean luottamuksen pohjoismaisille yhteiskunnille tyypillinen korruption muoto.

Rakenteellisella korruptiolla tarkoitetaan tässä aloitteessa päätöksenteon rakenteisiin juurtuneita käytäntöjä, joissa valta, resurssit ja vaikuttamismahdollisuudet keskittyvät epävirallisiin verkostoihin, sidonnaisuuksiin ja läpinäkymättömiin valmisteluprosesseihin. Tällainen korruptio voi tapahtua esimerkiksi päätösten valmistelun keskittymisenä rajatuille verkostoille, lobbaustoiminnan epätasaisena näkyvyytenä tai virkanimitysten ja hankintojen rajallisena avoimuutena.

Konkreettisena ja pahimpana vaarana on rakenteellisen korruption hiljainen hyväksyminen ja sen arkipäiväistyminen normaaliksi ilmiöksi. Se uhkaa vähitellen heikentää kansalaisten luottamusta demokraattiseen järjestelmään ja rapauttaa kansalaisten toimijuuden välinpitämättömyydeksi ja poliittiseksi apatiaksi, heikentäen koko yhteiskunnan resilienssiä.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että puolue etsii ja luo ratkaisuja, joilla voidaan tunnistaa ja ehkäistä rakenteellista korruptiota sekä lisätä päätöksenteon avoimuutta, vastuullisuutta ja kansalaisten luottamusta julkiseen valtaan.

Konkreettisia keinoja rakenteellisen korruption kitkemiseksi voivat olla esimerkiksi riippumattoman, systemaattisen valvonnan kehittäminen, päätöksenteon avoimuuden lisääminen sekä kansalaisten osallistumismahdollisuuksien laajentaminen “whistleblower”-käytäntöjä kehittämällä.

Aloitteen tarkoituksena ei ole kyseenalaistaa suomalaisen järjestelmän nykyisiä vahvuuksia vaan varmistaa että korkea luottamus säilyy myös tulevaisuudessa. Rakenteellisen korruption kitkeminen ja ennaltaehkäisy vahvistavat yhdenvertaisuutta, lisäävät päätöksenteon legitimiteettiä ja ylläpitävät toimivaa demokratiaa.

KUNT

Suomen Keskusta r.p.:llä on mahdollisuus profiloitua tämän työn edelläkävijänä: toimijana, joka ei ainoastaan puolusta demokratian periaatteita, vaan myös osoittaa uskottavasti haluavansa varmistaa niiden toteutumisen konkreettisissa päätöksenteon rakenteissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Suunta Suomelle ohjelman yksi kärkiteema on luottamusyhteiskunnan korjaustalkoot juuri siksi, että kansalaisten luottamus demokratiaan on aloitteen mukaisesti keskeinen osa yhteiskunnan resilienssiä. Taustaksi muistutamme myös, että valtioneuvosto on hyväksynyt päivitetyn korruptionvastaisen strategian ja toimenpideohjelman vuosille 2025–2027, johon myös Keskustan eduskuntaryhmä on antanut oman panoksensa. Ohjelma sisältää toimenpiteitä mm. julkishallinnon ja poliittisten toimijoiden sitouttaminen korruption

Takaisin sisällysluetteloon

torjuntaan, päätöksenteon läpinäkyvyyden lisäämiseen, korruptiotapausten paljastumisen tehostamiseen sekä kansallisen korruptiotilannekuvan kokoamiseen. Strategiassa on myös tunnistettu rakenteellisen korruption riskialueet.

Keskustassa tunnistetaan aloitteentekijöiden huoli siitä, riittävätkö jo käytössä olevat toimet puuttumaan pinnan alla oleviin luottamusta heikentäviin ilmiöihin tai laillisiin mutta epäeettisiin rakenteisiin. Tällaisia ovat esimerkiksi läpinäkyvyyden puute, epäasiallinen vallankäyttö, verovälttely, vastuuttomat yritysverkostot sekä ihmisoikeus- ja ympäristöongelmat toimitusketjuissa.

Keskusta sitoutuu omalta osaltaan niin ohjelmatyössään, luottamushenkilöitä koskevassa ohjeistuksessaan kuin koulutuksessaan vahvistamaan luottamushenkilöidensä valmiuksia tunnistaa rakenteellisen korruption muotoja ja vaikuttaa niihin. Tarvitaan myös aloitteen mukaisia ja uusia keinoja vahvistaa päätöksenteon avoimuutta. Valvontatoimet ja säätelyn parantaminen erityisesti rakenteellisen korruption riskialueilla ovat välttämättömiä.

Rakenteellista korruptiota vastaan taistellaan tekemällä näkymätön näkyväksi. Näihin talkoisiin tarvitsemme mukaan kaikki yhteiskunnalliset toimijat ja päätöksiä tekevät.

219. Keskustan Kataloisten paikallisyhdistys: Sukupuolikiintiöt poistettava lainsäädännöstä

Nykyinen tasa-arvolainsäädäntö määrää valtion ja kuntien toimielimissä miesten ja naisten osuudeksi 40%. Laki on aikanaan tarkoitettu varmistamaan sukupuolten tasa-arvon toteutumisen päätöksenteossa. Nykyaikana tämä periaate on suurelta osin menettänyt merkityksensä, koska sukupuolen merkitys on selkeästi laskenut tasa-arvoistuneessa yhteiskunnassa.

Sen sijaan kiintiöiden noudattaminen vaikeuttaa nykyään suuresti etenkin kunta-ja aluepolitiikassa luottamuspaikkojen täyttämistä ja jakoa. Pelkkä sukupuoli menee usein pätevyyden, kiinnostuksen ja pahimmillaan myös alueellisen tasapuolisuuden edelle. Tämä ei ole hyvä asia etenkin kun tehtäviin on jo muutenkin yhä vaikeampi löytää tekijöitä, alkaen jo vaalien ehdokasasettelusta.

Tänä päivänä kiintiöiden noudattaminen pikemminkin syrjii päteviä henkilöitä ja tavallaan molempia sukupuolia siinä samalla, sen sijaan että edistäisi tasa-arvoa enää millään lailla!

Kataloisten py. katsoo nykyiset sukupuolikiintiöt aikansa eläneiksi ja vanhentuneeksi menneen ajan käytännöksi!

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Nykyisin käytössä oleva kiintiösäännös saatiin valtavasta vastustuksesta huolimatta mukaan vuoden 1995 tasa-arvolain uudistukseen. Suomi oli tällöin edelläkävijämaa ottaessaan käyttöön sitovan velvoitteen 40 % sukupuolikiintiön valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa, työryhmissä sekä kunnan hallituksissa ja – lautakunnissa. Ennen tätä naisten osuus valtion komiteoissa oli 27 %, säädöksen myötä se kasvoi nopeasti yli 40 prosenttiin. Yhtä lailla vaaleilla valittujen valtuustojen sukupuolijakauma lähti tasa-arvoistumaan, saavuttaen 40 % tason 2000-luvulla. On selvää, että ilman tätä uudistusta nykyinen kuntapolitiikka näyttäisi täysin erilaiselta. Yhteiskunnassa itsestään selväksi mielletyt asiat voidaan menettää nopeastikin - näin tapahtuu useissa demokraattisissa valtioissa tälläkin hetkellä.

Säädöksestä kokonaan luopuminen olisi nykykehityksen vastaista. Tänä vuonna voimaan astuu EU direktiivi, joka tuo ensimmäistä kertaa 40 % kiintiöt myös pörssiyhtiöiden hallituksiin.

Keskustassa kuitenkin tunnistetaan hyvin kiintiösäännöksen kääntöpuolet käytännössä ja erityisesti kuntien ja hyvinvointialueiden luottamustehtäväpaikkajaossa. Säädöksen tarkoituksena ei saa olla vaikeuttaa pätevimpien ja motivoituneimpien henkilöiden valikoitumista tehtäviin. Säädöksellä ei saisi myöskään vaarantaa kansanvallan toteutumista eli heikentää kansan antamaa poliittista mandaattia. Nykyisen säädöksen ongelmana on myös, että se jättää muunsukupuoliset henkilöt tunnistamatta.

Ehdotamme, että säädöksen päivittäminen tutkitaan: Voidaanko säädöstä täydentää asetuksilla, jotka antaisivat mahdollisuuksia tehdä perusteltuja joustoja kunta- ja hyvinvointialueen luottamushenkilöneuvotteluissa vaalituloksen mukaisesti jollakin prosentuaalisella vaihteluvälillä? Asetuksella ja ohjeistuksella muutos tulee kohdentaa paikallisdemokraattisen työn helpottamiseen siten, että itse tasa-arvotavoite säilyy.

Meillä on jo paikkakuntia, joissa valtuustot ovat naisvaltaisia, joten tasa-arvokiintiö turvaa myös miesten oikeuksia.

220. Keskustan Turun kunnallisjärjestö: Sukupuolikiintiö 40 prosentista yksi kolmasosaan (1/3)

Tasa-arvolain mukaan julkishallinnon toimielimissä tulee olla kumpaakin sukupuolta vähintään 40 prosenttia. Säädöksellä on pyritty turvaamaan naisten osuus kunnanhallituksissa, kunnallisissa lautakunnissa, valtion neuvottelukunnissa, komiteoissa ja muissa toimielimissä. Viimeisten vuosikymmenien aikana naisten osuus julkisessa päätöksenteossa on kasvanut voimakkaasti. Joissakin tapauksissa päteviä ja halukkaita naisia on tarjolla enemmän kuin miehiä. Kiintiö toimii joskus naisia vastaan. Nykyisin yhä useammin joudutaan nostamaan merkittäville paikoille vähemmän ääniä saanut henkilö, kun kiintiö estää luottamusta enemmän saaneen joissain tapauksissa jopa pätevämmän henkilön valinnan. Tämä ei palvele kenenkään etua – ei demokratian, ei edustuksen eikä tasa-arvon.

Päätöksenteossa on tärkeää, että luottamushenkilöt edustaisivat mahdollisimman laajasti eritaustaisia ihmisiä. Sitä moninaisuutta ei saavuteta vain sukupuolikiintiöllä. Edustuksellisuudessa on tärkeää huomioida esimerkiksi eri ikäryhmät, asuinalueet, kieliryhmät, koulutus ja sosioekonomiset taustat sekä elämänkokemukset. On aika luottaa siihen, että puolueet ja valtuustoryhmät osaavat valita edustajansa oikeudenmukaisesti ilman liian tiukkia kiintiöitä.

Kiintiön poistaminen kokonaan voisi johtaa siihen, että jotkut elimet esimerkiksi kunnalliset lautakunnat olisivat painotetusti miesten lautakuntia ja toiset naisten lautakuntia. Kokonaisuuden kannalta tämä ei olisi hyvä. Kaikkiin toimielimiin on syytä varmistaa kummankin sukupuolen kohtuullinen edustus. Kiintiöpykälää tulisi kuitenkin lieventää. Kiintiön muuttaminen yksi kolmasosaksi lieventäisi kiintiöjakoa. Se olisi myös loogisempi kuin prosentteina määritelty kiintiö. Useat kunnalliset elimet ovat kolmella jaollisia 9, 12 tai 15 -jäsenisiä. Näissä riittäisi että 3, 4 tai 5 jäsentä olisi vähemmistönä olevaa sukupuolta. Pykälän muutos todennäköisesti ohjaisi siihen, että hallinto- ja muissa säännöissä toimielinten jäsenmäärät tulisivat pääsääntöisesti kolmella jaollisiksi. Tällöin sukupuolikiintiön täyttyminen olisi helppo todeta.

Edellä olevan perusteella esitämme, että Keskusta alkaa selvittämään mahdollisuuksia voisiko lakia naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta muuttaa niin, että naisia ja miehiä kumpiakin tulisi toimielimissä olla yksi kolmasosaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous jakaa Turun kunnallisjärjestön esittämän huolen ja yhtyy aloitteeseen osittain. Tasa-arvokiintiösäädöstä tulisi päivittää joustavammaksi vastaamaan paremmin aikaa ja vaalitulosta eli kansan tahtoa. Puoluekokous viittaa vastauksessaan Keskustan paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 219) antamaansa vastaukseen.

221. Etelä-Pohjanmaan Keskustanaiset: Ihmislähtöinen digitalisaatio ja vaihtoehtoiset asiointitavat kaikille

Etelä Pohjanmaan Keskustanaiset esittää puoluekokoukselle, että Keskusta ottaa tavoitteekseen ihmislähtöisen digitalisaation mallin, joka turvaa palvelujen saavutettavuuden kaikille Suomessa asuville ja työskenteleville riippumatta digitaidoista, asuinpaikasta tai pankkitunnusten saatavuudesta.

Suomessa julkiset ja yksityiset palvelut siirtyvät nopeasti digitaalisiin kanaviin. Digitalisaatio tuo tehokkuutta ja uusia mahdollisuuksia, mutta samalla se aiheuttaa kasvavia ongelmia erityisesti niille, joilla ei ole riittäviä taitoja, välineitä tai yhteyksiä. Tämä koskee erityisesti ikääntyvää väestöä, haja-asutusalueita, heikossa asemassa olevia sekä niitä, joiden arki on muuten kuormittunutta.

Takaisin sisällysluetteloon

Digitalisaation edetessä fyysisiä palvelupisteitä on suljettu, asiakaspalvelua keskitetty ja asiointi siirretty verkkoon. Tämä on lisännyt eriarvoisuutta ja jättänyt osan väestöstä palvelujen ulkopuolelle. Samalla huijaukset, tietoturvariskit ja monimutkaiset digipalvelut ovat lisänneet turvattomuutta.

Lisäksi kaikilla Suomessa asuvilla tai työskentelevillä ei ole suomalaista pankkitiliä, eikä siten mahdollisuutta käyttää pankkitunnuksiin sidottuja tunnistautumispalveluja. Tämä sulkee osan ihmisistä kokonaan digitaalisten palvelujen ulkopuolelle, vaikka heillä olisi laillinen oikeus asioida Suomessa.

Digitalisaatio ei saa tarkoittaa sitä, että palvelut ovat vain niille, jotka osaavat ja jaksavat käyttää niitä.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanaiset edellyttää, että Keskustapuolue edistää valtakunnallisesti seuraavia tavoitteita:

1. Jokaiselle taataan vaihtoehtoinen asiointitapa, joka voi olla esim. puhelinpalvelu, fyysinen palvelupiste tai asiointituki saatavilla kaikissa keskeisissä palveluissa.
2. Hyvinvointialueille ja kunnille luodaan velvoite arvioida digitalisaation vaikutukset väestöön ikärakenne, sairastavuus, alueelliset erot ja palvelutarve huomioiden.
3. Pankkitunnuksiin sidottu tunnistautuminen korvataan aidosti kaikille saavutettavilla vaihtoehdoilla myös niille, joilla ei ole suomalaista pankkitiliä.
4. Digipalvelujen suunnittelussa otetaan käyttöön ”ketään ei jätetä” -periaate, koska palvelun on toimittava myös niille, joilla on heikommat digitaidot tai rajalliset välineet.

Digitalisaation tulee helpottaa arkea. Ei vaikeuttaa sitä. Keskustan tulee olla se voima, joka varmistaa, että palvelut ovat kaikkien saavutettavissa asuinpaikasta, iästä, taustasta tai digitaidoista riippumatta. Ihmislähtöinen digitalisaatio vahvistaa yhdenvertaisuutta ja turvallisuutta koko Suomessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen muulta osin, mutta ei kannata kuntien ja hyvinvointialueiden hallinnollisten tehtävien lisäämistä.

Kansalaiset ovat palveluiden saatavuuden osalta epätasa-arvoisessa asemassa asuinpaikan, iän ja toimintakyvyn suhteen. Suomessa on esimerkiksi tällä hetkellä vanhusasiavaltuutetun mukaan 300 000 sellaista ikääntynyttä, jotka ovat täysin vailla digitaitoja.

Oikeus päättää ja hoitaa omia asioita kuuluu Keskustan mielestä kaikille oikeustoimikelpoisille, myös ikäihmisille. ”Puolesta asiointia” ei tule poliittisin päätöksin lisätä, vaan tarjota sen sijaan ohjausta, asiointitukea, vaihtoehtoisia asiointitapoja, yhteispalvelupisteitä yms. asiakkaan itsensä asioidenhoitoon. Lisäksi lähipalveluita tulee olla saatavilla jokaisessa kunnassa, koska asiointi ei saa olla kiinni kulkuyhteyksistä tai mahdollisuudesta käyttää omaa autoa.

222. Pirkanmaan Keskustanuoret: Varusmiesten rinnastaminen opiskelijoihin julkisen sektorin alennuskäytännöissä

Varusmiespalvelus on merkittävä yhteiskunnallinen velvollisuus, joka koskettaa vuosittain suurta osaa ikäluokasta. Palveluksen aikana varusmiesten toimeentulo on niukkaa, eikä mahdollisuuksia lisäansioihin käytännössä ole. Tästä huolimatta varusmiehet eivät ole valtakunnallisesti yhtenäisellä tavalla mukana julkisen sektorin alennusjärjestelmissä, vaikka heidän taloudellinen asemansa ja elämäntilanteensa ovat monin osin verrattavissa opiskelijoihin.

Paikoin varusmiehille myönnetään jo opiskelija-alennuksiin rinnastettavia etuja esimerkiksi joukkoliikenteessä, liikuntapalveluissa tai kulttuurikohteissa. Käytännöt vaihtelevat kuitenkin merkittävästi alueittain, palveluntarjoajittain ja jopa saman organisaation sisällä. Tämän seurauksena varusmiesten kohtelu on epäyhtenäistä, eikä heidän asemansa vastaa opiskelijoille tarjottuja kattavia ja selkeitä alennuskokonaisuuksia.

Julkisella sektorilla sekä julkisen vallan omistamissa yhtiöissä on laajasti käytössä opiskelija-alennukset muun muassa joukkoliikenteessä, uimahalleissa, kuntosaleilla, museoissa, teattereissa ja muissa kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluissa. Olisi kohtuullista, että varusmiehet kuuluisivat järjes-

Takaisin sisällysluetteloon

telmällisesti samoihin alennusryhmiin ja saisivat käyttöönsä kaikki ne edut, jotka on jo tunnustettu opiskelijoille. Kyse ei ole uusien etuusryhmien luomisesta, vaan olemassa olevien käytäntöjen laajentamisesta ja yhdenmukaistamisesta.

Julkisen vallan alennuskäytännöillä on lisäksi vahva ohjaava vaikutus yksityiseen sektoriin. Opiskelija-alennusten vakiintuminen julkisissa palveluissa on pitkälti johtanut niiden laajenemiseen myös yksityisiin palveluihin, kuten ravintoloihin, kahviloihin ja vapaa-ajan toimijoille. Selkeä ja valtakunnallinen linja varusmiesten rinnastamisesta opiskelijoihin voisi vastaavasti edistää varusmiehiä koskevien alennusten leviämistä myös yksityiselle sektorille.

Aloite tukee varusmiesten arjen sujuvuutta, jaksamista ja yhdenvertaisuutta palveluksen aikana. Samalla se toimii konkreettisena tapana osoittaa yhteiskunnan arvostusta niille nuorille, jotka suorittavat lakisääteistä palvelustaan yhteisen turvallisuuden hyväksi.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta edistää linjausta, jonka mukaan varusmiehille myönnetään julkisella sektorilla ja julkisen vallan omistamissa yhtiöissä samat alennukset kuin opiskelijoille, kaikissa niissä alennusryhmissä, joissa opiskelijaedut ovat käytössä. Tavoitteena tulee olla valtakunnallisesti yhtenäinen ja selkeä käytäntö, joka ohjaa myös yksityistä sektoria huomioimaan varusmiehet opiskelijoiden tavoin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Varusmies suorittaa yhteiskunnallista palvelusta ja yhtenäinen alennuskäytäntö on konkreettinen osoitus, että yhteiskunta arvostaa varusmiesten työtä isänmaan eteen. Kyse ei ole vain eduista vaan siitä, miten yhteiskunta tunnistaa erilaiset elämäntilanteet ja niihin liittyvät taloudelliset realiteetit.

Opiskelija-alennukset on luotu helpottamaan arkea pienituloisille ja varusmiehet ovat kiistatta pienituloisia.

Asuminen, kaavoitus ja maankäyttö

223. Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Opiskelija-asuntojen riittävä määrä turvattava

224. Keskustaopiskelijat: Perheellisille opiskelijoille katto pään päälle

225. Keskustaopiskelijat ja Keskustanuoret: Nuorille avaimet omaan kotiin

226. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Turvallisempi kiinteistökauppa

227. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Toteutetaan vähähiilisen rakentamisen ohjelma ja perustetaan valtakunnallinen puurakentamisen osaamiskeskus

228. Keskustan Limingan Kunnallisjärjestö: Puurakentamisen normien uudistaminen ja puurakentamisen markkinaosuuden kaksinkertaistaminen

229. Keskustan Kymenlaakson piiri: Hiilineutraalia rakentamista edistettävä

230. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Koko Itä-Suomen asuttamista edistettävä

231. Keskustan Helsingin piiri: Ilmoitus lemmikeistä asunnon oveen

232. Keskustanaiset Kajaanin Kaijat paikallisyhdistys: Rottaongelma kuriin kaupungeissa

233. Keskustanaisten Kajaanin Kaijat paikallisyhdistys: Asunnottomuus Suomessa

234. Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö: Maaseudun kiinteistöjen arvo kunniaan

223. Keskustanuorten Nurmijärven osasto: Opiskelija-asuntojen riittävä määrä turvattava

Monilla korkeakoulupaikkakunnilla on tällä hetkellä suuri pula edullisista opiskelija-asunnoista. Viime vuosien aikana lisätyt korkeakoulujen aloituspaikat ovat lisänneet asuntoa tarvitsevien opiskelijoiden määrää, ja opiskelijoiden sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset luovat yhä useammalle opiskelijalle tilanteen, jossa ei ole varaa asua yksityisiltä markkinoilta vuokratussa asunnossa.

Pula opiskelija-asunnoista on maanlaajuinen. Monin paikoin opiskelija-asuntojen löytämisen vaikeus on voinut johtaa siihen, että opiskelija opiskelee etänä, eikä kiinnity opiskelupaikkakunnalleen

Takaisin sisällysluetteloon

lainkaan. Esimerkiksi Rovaniemellä on huomattu, että opiskelijoita muuttaa kaupungista pois talvisesongin ajaksi.

Keskustanuorten Nurmijärven osasto vaatii, että opiskelija-asuntojen saatavuuden parantamiseksi niiden rakentamisen lisäämiseen kohdennetaan riittävä julkinen rahoitus. Näin edistettäisiin opiskelijoiden toimeentuloa ja mahdollisuutta vakaaseen asumiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Opintojen aloittaminen on kriittinen vaihe nuoren elämässä eikä tähän tilanteeseen tarvita yhtään lisää haasteita. Pula opiskelija-asunnoista vaikeuttaa opintojen alkua ja nämä ongelmat kertaantuvat jatkossa heijastuen opintomenestykseen ja opintoaikatauluihin. Pula opiskelija-asunnoista uhkaa selvästi koulutuspoliittisia tavoitteita.

Opiskelijoiden määrä kasvaa nopeammin kuin asuntoja rakennetaan. Investointiavustusten leikkaukset ovat pysäyttäneet monia hankkeita. Korkotukilainojen valtuus on pienentymässä merkittävästi mikä uhkaa muodostaa uuden pullonkaulan opiskelija-asuntojen rakentamiselle.

Keskusta katsoo, että jokaisella on oltava mahdollisuus asua kohtuuhintaisesti toiveidensa ja elämäntilanteensa mukaisesti. Opinnot eivät saa jäädä toteutumatta asuntopulan takia.

224. Keskustaopiskelijat: Perheellisille opiskelijoille katto pään päälle

Opiskelija-asuntojen käyttöaste ympäri Suomen on kasvanut ennätyslukemiin opiskelijoiden siirryttyä opintotuen asumislisälle. Tämä sinäänsä positiivinen ongelma kannustaa myös rakentamaan lisää opiskelija-asuntoja, mutta uusia asuntoja tehdessä olisi entistä tärkeämpää huomioida myös perheasuntojen pula. Keskustaopiskelijat esittääkin, että Keskusta sitoutuisi tuomaan esille perheasuntojen tarvetta yleisessä keskustelussa.

Tällä hetkellä useassa korkeakoulukaupungissa perheasunnon saaminen on pitkässä puussa olemassa olevien asuntojen ollessa varattuja, ja asuntojonojen pitkiä. Myös perheellisillä opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus kohtuuhintaiseen asumiseen - etenkin, kun asumisen tukea on leikattu. Keskustaopiskelijat näkeekin, että puoluekokouksen yhtyessä aloitteeseen, maalaisi se myös Keskustan periaatteita nuorten perheiden ja perheellistymisestä haaveilevien tukemisen kohdalla entistä kirkkaammiksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta katsoo, että jokaisella on oltava mahdollisuus asua kohtuuhintaisesti toiveidensa ja elämäntilanteensa mukaisesti. Yhtä lailla jokaisella on oltava mahdollisuus perustaa perhe ja saada lapsia jo opiskeluaikana.

Perheen perustamiselle ei ole olemassa yhtä oikeaa ikää. Mahdollisuus perustaa perhe ja saada lapsia silloin kuin se itsestä tuntuu oikealta, on tärkeä osa yksilönvapautta. Opiskelijoiden perheasuntojen pula nostaa turhaan synnytysikää eikä auta lapsihaaveiden toteutumista.

Keskusta katsoo, että uusia opiskelija-asuntoja rakennettaessa sekä vanhoja remontoitaessa perheasuntojen tarve on otettava paremmin huomioon.

225. Keskustaopiskelijat ja Keskustanuoret: Nuorille avaimet omaan kotiin

Omistusasunto karkaa etenkin kasvukeskuksissa yhä useamman nuoren ulottumattomiin. Jos perhe ei pysty auttamaan, ensiasunto muuttuu helposti vuosien mittaiseksi säästöprojektiksi samalla, kun vuokrat syövät säästövaraa ja työurat ovat epävarmempia kuin aiemmin. Nykyiset ratkaisut eivät auta riittävästi: ensiasunnon hankintaa pitäisi helpottaa, mutta käytännössä järjestelmä voi olla nuorelle jopa huonompi kuin tavallinen pankkilaina, sillä kynnyskustannukset ovat kasvaneet.

Keskustaopiskelijat ja Keskustanuoret esittää, että keskusta sitoutuu avaamaan nuorille aidosti toimivan reitin omistusasumiseen. Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä on uudistettava nuorten näkökulmas-

ta käsin. Järjestelmästä on luotava yksinkertainen ja houkutteleva päivittämällä lainaehtoja kuten takaisinmaksuaikaa realistisemmaksi, korottamalla lainan enimmäismääriä, tarkastamalla omarahoitusosuuden vastaavuutta markkinakäytännön suuntaan ja keventämällä hankinnan kynnyskuluja tavalla, joka ei siirry suoraan maksettaviin hintoihin.

ASP-omistamisen polkua on vahvistettava niin, että se toimii niin kasvukeskuksissa kuin maaseutualueilla. Kunnille tarjotaan selkeitä kannusteita ja toimivia työkaluja, jotta ne voivat tuottaa riittävästi kohtuuhintaisia tontteja, kehittää arjen liikkumisesta sujuvaa ja monipuolistaa asuntotarjontaa sekä selkeyttää kaavoitusprosesseja.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Suomalaisten opiskelijoiden valmistuminen tapahtuu suhteessa myöhemmin kuin muiden OECD-maiden opiskelijoiden. Suomessa on viime vuosina siirrytty lainapainotteiseen opintotukeen samalla kun elämisen kulut ovat nousseet voimakkaasti. Nyt tämä kehitys haittaa ASP-lainan saamista. Opiskelijoilla kaikki raha menee elämiseen eli ASP:n hyödyntäminen on entistä hankalampaa. Opintolainojen yleistyminen ja opintolainamäärien kasvu ovat syyt ensiasuntojen entistä myöhempään hankintaan.

Ensiasunnon ostajat ovat usein tulokehityksensä alkuvaiheissa, jolloin pidempi laina-aika olisi perusteltua mahdollistaen myös säästämisen lainan takaisinmaksun rinnalla. Samasta syystä myös lyhennysvapaata koskevien sääntöjen joustavuutta tulisi lisätä.

Keskustalaisen asuntopolitiikan ydinajatus on se, että jokaisella on oltava mahdollisuus asua kohtuuhintaisesti toiveidensa ja elämäntilanteensa mukaisesti. Suurelle osalle se tarkoittaa itse omistettua kotia.

226. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Turvallisempi kiinteistökauppa

Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö esittää, että maassamme tulee ottaa käyttöön laajasti käytettävä vapaaehtoinen myyjän vastuuvakuutus sekä käynnistää selvitys vastuumallin uudistamisesta. Tavoitteena on turvallisempi ja oikeudenmukaisempi kiinteistökauppa. Esimerkkinä voi käyttää Ruotsissa käytettävää mallia.

Suomalainen arki on muuttunut merkittävästi viimeisten vuosikymmenten aikana. Uusioperheet, työn perässä muuttaminen ja elämäntilanteiden nopeat muutokset tarkoittavat, että ihmiset vaihtavat kotiaan aiempaa useammin. Koti on yhä elämän suurin taloudellinen investointi, mutta riskejä ei voi sysätä yksittäisen kansalaisen harteille.

Nykyinen lainsäädäntö asettaa myyjälle viiden vuoden vastuun salaisista virheistä, vaikka myyjä ei olisi ollut virheistä tietoinen. Ostajalla on selonottovelvollisuus. Hänen tulee tarkastaa kiinteistö ennen kauppaa ja havaita ne virheet, jotka ovat tavanomaisessa tarkastuksessa havaittavissa. Käytännössä rajanveto ostajan ja myyjän vastuun välillä on usein epäselvä. Käytännössä vakuutusturvaa ei ole, ja riitatilanteissa yksityishenkilöt jäävät yksin merkittävien taloudellisten vaatimusten kanssa. Tämä on johtanut inhimillisiin tragedioihin ja pitkiin oikeusprosesseihin.

Kun kodin ostamiseen ja myymiseen liittyvät riskit koetaan liian suuriksi, asuntomarkkinat jäykistyvät. Työvoiman liikkuvuus heikkenee, alueellinen kehitys hidastuu ja talouden dynamiikka kärsii. Turvallinen kiinteistökauppa on myös kansantaloudellinen kysymys.

Vakuutuskäytäntöjen lisäksi on tarkasteltava vastuumallia kokonaisuutena. Kiinteistökaupan vastuunjako perustuu maakaareen (540/1995) ja oikeuskäytäntöön. Järjestelmä on ostajaa suojaava ja asettaa myyjälle laajan vastuun. Myyjä vastaa kiinteistössä olevista salaisista virheistä viiden vuoden ajan kaupanteosta. Vastuu on ankaraa: myyjä voi joutua vastuuseen, vaikka ei olisi tiennyt virheestä, ei olisi itse rakentanut taloa eikä virhe olisi aiemmin vaikuttanut rakennuksen käyttöön.

Takaisin sisällysluetteloon

Suomessa on perusteltua arvioida, onko nykyinen vastuunjako oikeudenmukainen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Kiinteistökauppoihin liittyvät riidat ovat Suomessa varsin yleisiä ja ne ovat taloudellisesti ja henkisesti raskaita prosesseja niin ostajalle kuin myyjälle. Yleisin syy riidalle on piilevä virhe, joka on ollut olemassa, mutta josta ei ole ollut tietoa kaupantekohetkellä. Perusteellinen kuntotarkastus on tarpeen ennen kiinteistön myyntiä sekä ostajan että myyjän kannalta. Vapaaehtoinen myyjän vastuuvakuutus on paikallaan, jos myyjä ei tunne kohdetta tarpeeksi hyvin ja siihen liittyy merkittäviä riskejä.

Kiinteistökaupan vastuunjakoa voidaan tarkastella ja kehittää, mutta myyjän vastuulle on vankat perusteet, sillä myyjä tuntee myymänsä kiinteistön paremmin kuin ostaja.

Perusperiaatteena on, että myyjä vastaa virheistä, jotka poikkeavat siitä, mitä ostaja voi kauppaa tehdessään perustellusti odottaa – joko annetun tiedon tai kiinteistön iän ja kunnon perusteella.

227. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Toteutetaan vähähiilisen rakentamisen ohjelma ja perustetaan valtakunnallinen puurakentamisen osaamiskeskus

Puurakentamiseen ja puutuotteiden jalostukseen on tavoiteltu kasvua Puu-Suomi hankkeilla vuosikymmenten ajan. Puu-Suomi -teeman keskeisiä tavoitteita ovat ilmastonmuutoksen hillintä, teollinen rakentaminen, osaamisen kasvattaminen ja puun käytön lisääminen.

Vähähiilisellä puurakentamisella voidaan korvata fossiilista rakentamista ja vähentää rakentamisen välittömiä päästöjä. Samalla saavutetaan tavoiteltua puun jalostusarvon kasvua. Puurakentamisen mittavaankin lisäämiseen metsissämme riittää raaka-ainetta. Olennaista on, mihin puu käytetään.

Jo nykyiset 200 puukerrostaloa osoittavat, että Suomessa on teollisessa puurakentamisessa tarvittavaa osaamista ja teknistä valmiutta. Erinomaisia esimerkkejä osaamisesta löytyy muun muassa Joensuusta. Puurakenteinen Kiihtelysvaaran kirkko oli Suomesta ainoana rakennuskohteena Building of the Year 2026 -kilpailun finaalissa omassa kategoriassaan ja toi suomalaiselle puurakentamiselle mittavasti kansainvälistä julkisuutta.

Puun käytön lisäystä julkisissa kohteissa on kiireesti lisättävä ja poistettava rakentamisen esteitä. Kysymys on poliittisista valinnoista. Valitsemalla vähähiilisen puurakentamisen hillitsemme ilmastomuutosta, edistämme työllisyyttä ja kohotamme puuraaka-aineen jalostusarvoa.

Metsäsektorin merkitys työn ja toimeentulon antajana korostuu Pohjois-Karjalan kaltaisissa maakunnissa. Joensuussa ja Pohjois-Karjalassa on myös mittavasti metsään ja puurakentamiseen liittyvää osaamista. Joensuu sopiikin erinomaisesti myös tarvittavan puurakentamisen osaamiskeskuksen paikaksi.

Vähähiilisen puurakentamisen kasvussa Suomelle on myös suuri vientimahdollisuus. Esimerkiksi Tanskassa vähähiilinen puurakentaminen on rakennusteollisuuden tuella otettu ilmastopolitiikan keinoksi.

Metsäbiotalouden tiedepaneelin raportin mukaan puurakentamisen runsas lisääminen on tehokas ilmastokeino. Se sijoittuu toiseksi jätteenpolttolaitosten hiilen talteenoton jälkeen ja on tehokkaampi kuin biopolttoaineen jakeluvelvoitteen lisäys tai sähköautoilun edistämistoimet.

Puurakentamisen ja muiden materiaalien vastakkainasettelu on tuloksetonta. Parhaiten puurakentamista on mahdollista edistää osana vähähiilisen rakentamisen kokonaisuutta, jossa kootaan osaaminen ja keskitytään ilmastotavoitteisiin. Voimavarojen kokoaminen luo edellytyksiä myös vähähiilisen rakentamisen viennin kasvulle.

Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys esittää, että Suomen Keskusta edistää kaikin tavoin vähähiilisen puurakentamisen kasvua. Tähän liittyen tulee poistaa puurakentamisen esteitä, toteuttaa vähähiilisen rakentamisen ohjelma ja perustaa sen osaksi kilpailukykyinen puurakentamisen osaamis-

keskus sekä panostaa samalla myös vähähiilisen rakentamisen vientiin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puu toimii hiilivarastona ja säilyy pitkään, kun sitä käytetään rakennusmateriaalina. Puun hiili on ilmaston kannalta parhaimmassa varastossa, kun sitä käytetään rakentamiseen. Katon alle varastoituna se on pystypuustoa paremmassa turvassa myrskyiltä, metsäpaloilta ja metsätuhoilta, Rakennussektori on merkittävä päästölähde ja puurakentamisen lisäämisellä on merkittävä ilmastohyöty.

Puun hiilijalanjälki on selvästi perinteistä betonia ja terästä pienempi. On kuitenkin huomattava, että myös betonin ja teräksen valmistuksessa on otettu isoja loikkia kohti vähähiilisyyttä. Ilmastoystävällinen rakentaminen tulee asettaa etusijalle julkisissa hankinnoissa. Kaavoituksen ja rakennusmääräysten avulla voidaan myös edistää kestävämpää rakentamista.

Kevyenä materiaalina puu mahdollistaa rakennuselementtien tehdasvalmistuksen mikä mahdollistaa rakentamisen tuottavuusloikan. Tehtaalla rakentaminen on nopeampaa, kustannustehokkaampaa ja laadun tarkkailu on helpompaa.

Keskusta haluaa edistää puun käyttöä ja puurakentamista. Meillä on Euroopan metsäisimpänä maana erinomaiset mahdollisuudet lisätä puurakentamisen osuutta rakentamisesta. Kaikessa rakentamisessa tulee tavoitella vähähiilisyyttä huomioiden aluetaloudelliset vaikutukset.

228. Keskustan Limingan Kunnallisjärjestö: Puurakentamisen normien uudistaminen ja puurakentamisen markkinaosuuden kaksinkertaistaminen

Tausta

Suomi on yksi maailman metsäisimmistä maista. Puu on kotimainen rakennusmateriaali, joka sitoo hiilidioksidia koko elinkaarensa ajan. Rakentamisessa käytetty puu toimii pitkäaikaisena hiilivarastona ja kasvattaa metsätalouden jalostusarvoa.

Suomessa on korkeatasoista osaamista massiivipuurakentamisessa, mutta erityisesti kerrostalo- ja julkisessa rakentamisessa puurakentamisen osuus on edelleen rajallinen.

Ruotsissa puukerrostalojen osuus uudisrakentamisessa kasvoi vuosituhannen vaihteessa 1 %:sta 15 %:iin kymmenessä vuodessa. Ruotsissa toiminnallisella palomitoituksella on mahdollistettu rakenteiden pienemmät poikkileikkaukset, enemmän näkyvää puuta, korkeampi rakentaminen sekä kilpailukykyisempi puurunkoratkaisu betonirunkoon nähden. Suomessa kehitys on ollut hankekohtaista eikä riittävän teollista ja mittakaavaltaan kasvavaa. Yhtenä keskeisenä esteenä ovat normiympäristön jäykkyydet, tulkintojen vaihtelevuus kuntien välillä ja toisaalta yksityiskohtiin menevä sääntely erityisesti palomääräysten osalta. Sääntelyn ennakoitavuus on keskeinen tekijä investointien syntymisessä.

Suomessa teknologia ja osaaminen ovat olemassa. Nyt tarvitaan selkeä poliittinen linjaus, joka mahdollistaa puurakentamisen merkittävän kasvun ja puurakenteisten rakennusten laajemman käyttöönoton.

Tavoite

ASUM

Kaksinkertaistaa puurakentamisen markkinaosuus Suomessa uudistamalla rakentamisen normipolitiikkaa siten, että se mahdollistaa puurakentamisen laajamittaisen kasvun.

Tämä tarkoittaa esimerkiksi:

- Puurakennusten hiilivaraston selkeää huomioimista osana rakentamisen ohjausjärjestelmää.
- Palomääräysten ja niiden yksityiskohtaisten tulkintakäytäntöjen kehittämistä nykyistä joustavampaan ja toiminallisempaan suuntaan.
- Puurakenteiden palotilanteen hiiltymismitoituksen parempaa huomioimista ja näkyvien puupintojen hyväksyttävyyden selkeyttämistä lisäämällä toiminnallisen palomitoituksen mahdollisuutta.
- Viranomaiskäytäntöjen yhtenäistämistä valtakunnallisesti.
- Normien ennakoitavuuden parantamista teollisen puurakentamisen investointien turvaamiseksi.

Takaisin sisällysluetteloon

Perustelut

• Nostaa kotimaisen puuraaka-aineen jalostusarvoa ja vahvistaa metsätalouden arvoketjua.
• Luo investointeja ja työpaikkoja erityisesti maakuntiin.
• Mahdollistaa rakennusten toimimisen pitkäaikaisina hiilidioksidivarastoina.
• Parantaa suomalaisen puurakentamisen teollista kilpailukykyä.
• Lisää sääntelyn ennakoitavuutta ja vähentää hankekohtaista epävarmuutta.
• Vahvistaa kotimaisen rakentamisen omavaraisuutta ja arvonmuodostusta.
• Tarjoaa vientipotentiaalia suomalaiselle puurakentamisen osaamiselle ja massiivipuuratkaisuille, erityisesti CLT- ja liimapuuelementeissä, sekä suunnittelu- ja konsultointipalveluissa kansainvälisillä markkinoilla.

Esitys

Esitämme, että Keskusta asettaa tavoitteeksi puurakentamisen markkinaosuuden kaksinkertaistamisen Suomessa ja käynnistää rakentamisen normipolitiikan uudistamisen valmistelun siten, että sääntely mahdollistaa puurakentamisen merkittävän kasvun.

Tavoitteena tulee olla joustavampi, ennakoitavampi ja teollista investointia tukeva normiympäristö, joka vahvistaa kotimaisen puun käyttöä rakentamisessa ja lisää puurakentamisen osuutta asuin-, julkisessa ja teollisessa rakentamisessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistyksen aloitteeseen (numero 227) antamaansa vastaukseen.

229. Keskustan Kymenlaakson piiri: Hiilineutraalia rakentamista edistettävä

Hiilineutraali rakentaminen on osa Suomen ympäristötyötä. Rakennusmateriaalin hankinta on puurakentamisessa hioutunut reilussa vuosisadassa. Puu on syrjäyttänyt järviruon ja oljen helpon saatavuuden ja teollisten rakennusmateriaalien sekä elementtituotannon seurauksena. Puu on merkittävä hiilen sitoja maailmassa. Järviruoko on myös hyvä hiilen ja ravinteiden sitoja. Käyttäessämme järviruokoa rakennusmateriaalina sidomme hiilen rakenteisiin. Kasvuston katekäytössä ravisteet vapautuvat käyttöön muutamassa vuodessa.

Järviruoko kasvaa ravinteikkaissa järven ja meren lahdissa. Omalta osaltaan ne keräävät ravinteita pois vedestä. Järviruoko kasvattaa vuosittain uuden korsiston joka jää useimmiten rannoille mätänemään. Mädäntyvä ruoko tuottaa metaania ja hiilidioksidia ilmakehään. Mädäte jää lahtiin, aiheuttaen umpeen kasvamista, jolloin avoin ranta muuttuu vähäpuustoiseksi suoksi. Tällöin esimerkiksi siika menettää kutupaikkansa suolla viihtyville eläimille.

Talvella tapahtuva niitto ottaa suuren osa ruokomassasta pois vesistöstä. Talviniitto ei häiritse lintujen pesintää. Jättäessä saarekkeita, toimenpidelupaan liitetyn niittosuunnitelman mukaisesti niittoalueelle, sen reunoissa viihtyvät linnut ja muut eläimet, jolloin osakaskunnat et hyönteiset saavat elinympäristöä.

Ruokojen käsittely ja rakentaminen toisi alueiden elinvoimaa tukevaa työtä Suomeen,. Hiilineutraalin rakentamiseen pyrittäessä negatiivisen hiilijalanjäljen omaava järviruoko toisi tavoitteen paljon lähemmäksi. Ruokoeristetty ja ruokokattoinen talo voi kompensoida rakentamisen muiden osien hiilijalanjälkeä.

Keskustan Kymenlaakson piiri esittää että järviruo'on niiton luvituksia tulisi uudistaa niin että erityisesti talviniitto loka-huhtikuun aikana helpottuu. Lisäksi esitämme järviruo'on nykyistä parempaa huomioimista rakennusmääräyksissä ja -ohjeissa sekä alalla toimivien yritysten nykyistä parempaa tukemista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistyksen aloitteeseen (numero 227) antamaansa vastaukseen.

Järviruoko on ekologinen rakennusmateriaali. Sitä käytetään erityisesti Baltiassa sekä Itä- ja Keski-Euroopassa kattomateriaalina ja eristeenä.

Takaisin sisällysluetteloon

Järviruo'on hyödyntäminen edistää samalla vesistöjen kunnostusta ja luonnon monimuotoisuutta.

230. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Koko Itä-Suomen asuttamista edistettävä

Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö esittää vakituisten asukkaiden rantarakentamisen monipuolistamista. Rantarakentamisella voidaan saada veronmaksajia ja tuloja kunnalle tai kaupungille. Rakennuspaikan myöntämisessä tulee käyttää harkintaa huomioiden koko vesialueen luontoarvot. Vakioasukas suojelee lähiluontoa kuin kotiaan. Vakituiset asukkaat ovat kautta aikain pystyneet asumaan sopusoinnussa esimerkiksi saimaannorpan kanssa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen koko Itä-Suomen asuttamisen edistämiseksi.

Rantarakentaminen on perustellusti tarkkaan säädeltyä. Uusi rakentamislaki ei juurikaan vapauttanut rantarakentamista, vaikka pieniä rakennuksia voi tietyin ehdoin rakentaa ilman lupaa.

Rantarakentaminen vaikuttaa erityisesti vesistöjen tilaan. Lisäksi rannan ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen merkittäviä kohteita. Luontoarvojen lisäksi rantamaisemalla suuri yhteisöllinen ja kulttuurillinen merkitys. Me kaikki olemme vesillä liikkuessamme nähneet, kun rantamaisemassa jokin tökkää silmään. Rantarakentamisen luvitus vaatii erityistä huolellisuutta.

231. Keskustan Helsingin piiri: Ilmoitus lemmikeistä asunnon oveen

Keskustan Helsingin piiri esittää, että jokaisen lemmikin omistajan tulisi ilmoittaa asunnon ovessa tai postiluukun läheisyydessä tarralla, jos asunnossa on lemmikki tai lemmikkejä.

Nykyään postinkantajat, ruokalähetit ja muut kuljettajat tuovat huomattavan määrän lähetyksiä suoraan asunnon ovelle. Oven avaamisen yhteydessä lemmikki saattaa yllättäen tulla ovelle, mikä voi säikäyttää jakajan tai kuljettajan. Vaikka lemmikit tuovatkin iloa omistajilleen, eivät kaikki ihmiset pidä eläimistä. Taustalla voi olla esimerkiksi aiempia traumaattisia kokemuksia tai eläinfobiaa. Huomionarvoista on myös mahdolliset vakavatkin eläinallergiat. Näin ollen selkeä ilmoitus lemmikistä asunnon ovessa auttaisi ennakoimaan tilannetta ja lisäämään turvallisuuden tunnetta.

Ilmoitus lemmikistä tai lemmikeistä on hyödyllinen myös mahdollisessa hätätilanteessa. Esimerkiksi ensiapu- ja pelastushenkilöstö saisi etukäteen tiedon, että asunnossa on eläin ja lemmikit osattaisiin näin huomioida pelastustilanteessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen.

Ilmoitus lemmikistä asunnon ovessa on hyvä ja suositeltava tapa. Se turvaa ja huomioi yhtä lailla lemmikkiä, kuin asuntoon saapuvaa vierailijaa.

Tässä asiassa velvoittava lainsäädäntö muodostuisi helposti turhaksi normiksi, se olisi vaikeasti valvottavaa ja vaatisi merkittävästi resursseja.

232. Keskustanaiset Kajaanin Kaijat paikallisyhdistys: Rottaongelma kuriin kaupungeissa

Monessa Suomen kaupungeissa on havaittu viime aikoina poikkeuksellisen paljon rottia ja havaintojen määrä on kasvanut selvästi. Rotat liikkuvat yleensä yön aikaan mutta nyt tulee havaintoja, että rotta liikuu ihmisasuntojen lähellä, kaduilla, ym. tiloissa päivän aikaa. Rotat lisääntyvät nopeasti, mikä mahdollistaa populaation rajähdysmäisen kasvun. Rottaongelman pahentumisen taustalla Suomessa on useita tekijöitä. Tutkijoiden mukaan juuri ilmastomuutoksista johtuvat entistä leudommat talvet auttavat lajia runsastumaan.

Rottia on nähty tänä talvena poikkeuksellisen paljon asutusten lähellä, koska talvi on ollut ankara. Rotat leviävät aina siellä missä on tarjolla suotuisat olosuhteet eli ravintoa ja suojaa. Rotat voivat lisääntyä nopeasti. Rottanaaras synnyttää poikueen noin kerran kuussa. Rotta voi synnyttää jopa 70–80 poikasta vuodessa.

Takaisin sisällysluetteloon

Rottaongelma on kiinteistön omistajien vastuulla ja torjunta perustuu ensisijaisesti siisteyteen, jätehuoltoon ja loukutukseen. Rotan loukutus ei ole ihan helppoa, koska rotta on viisas elän ja on vaikea saada loukkuun. Loukutus on myös epähygieenistä loukuttajalle. Rottaongelmasta on tullut asukkaiden ja kiinteistöjen huolen aihe.

Laajemmassa rottaongelmassa suositellaan kääntymistä tuholaistorjunnan ammattilaisen puoleen. Rottien torjuntaan tarkoitettuja torjunta-aineita voimaassa olevan EU- lainsäädännön mukaan voi hankkia ja käyttää vain tuholaistorjunta-alan ammattilaiset.

Rotat voivat aiheuttaa huomattavaa vahinkoa rakennuksille ja rakenteille jyrsimällä sähköjohtoja, kaapeleita ja levittämällä tauteja ihmisiin ja kotieläimiin esimerkiksi salmonellaa, suolistoinfektioita ja E. Coli- bakteeria. Rotta voi aiheuttaa jyrsimällä vesivahingon tai oikosulun, mikä voi johtaa tulipaloon. Ennaltaehkäisy on ensisijaisen tärkeä rottien torjunnassa. Tähän pitää saada nyt ajoissa parannusta. Ei voi jättää kiinteistöjen ja omakotitalojen omistajien huoleksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Tehokkain tapa rottaongelmaan on huolehtia jätehuollosta. Tiiviit, siistit ja suljetut jäteastiat ovat erityisen tärkeitä biojätteiden hallinnassa. Viemäristön tulee olla kunnossa ja ehjä, sillä rotat kulkevat viemäreitä pitkin. Myös lintujen ruokintaan on syytä kiinnittää huomiota. Nämä asiat ovat ensisijaisesti kiinteistön omistajan vastuulla.

Kunnan vastuulla on huolehtia yleisestä siisteydestä. Rotat viihtyvät suojaisissa paikoissa, pensaikoissa, romukasoissa ja ranta-alueilla. Rotat myös leviävät tehokkaasti naapurustossa. Rottaepidemian ratkaisemiseksi tarvitaan koordinoituja toimia koko epidemia alueella. Tähän tarvitaan usein ammattilaisten ja kunnan viranomaisten apua. Ennaltaehkäisyssä kunnalla on merkittävä rooli ohjeistajana ja valvojana.

233. Keskustanaisten Kajaanin Kaijat paikallisyhdistys: Asunnottomuus Suomessa

Asunnoton on henkilö, jolla ei ole omaa asuntoa tai voimassa olevaa vuokrasopimusta, ja jotka yöpyvät esimerkiksi ulkona, porrashuoneistossa, ensisuojissa, erilaisissa laitoksissa tai majoittuvat tilapäisesti sukulaisten tai tuttavien luona.

Asunnottomuus on kääntynyt viime vuosina huomattavaan kasvuun. Vuonna 2024 Suomessa oli 3806 yksinelävää asunnotonta. Tilastojen mukaan Helsingissä on havaittu uutena asunnottomien ryhmänä pienituloiset, joilla ei ole päihdeongelmaa tai muita vakavia ongelmia. Myös asunnosta häädöt ovat olleet etenkin Helsingissä selkeässä kasvussa.

Vuonna 2025 on 4579 yksinelävää ilman omaa asuntoa, joista pitkäaikaisasunnottomia 1306 ihmistä. Ulkona, porrashuoneissa ja ensisuojissa yöpyi 758 ihmistä. Katuasuunottomien määrä on lisääntynyt hyvin voimakkaasti lähinnä Suomen suurimmissa kaupungeissa. Asunnottomuus lapsiperheissä on myös tiedossa, joka on ikävä ongelma. Vuonna 2025 asunnottomia perheitä oli 68. Yli puolet asunnottomista asuu pääkaupunki seudulla mutta asunnottomia on myös pienemmissä kaupungeissa ja kunnissa.

Asunnottomuus on yhteiskunnallinen ongelma, jonka syitä ovat taloudellinen paine, työttömyyden kasvu, elinkustannusten nousu ja talousvaikeuksien myötä vaikuttavat tekijät. Yksilötasolla asunnottomuuden riskitekijöitä ovat mm. vähävaraisuus, elämänhallinnan vaikeudet, päihde- ja mielenterveysongelmat, sosiaalisten resurssien vähäisyys sekä muutokset elämäntilanteissa, kuten sairaus, avio- tai avoero, muutto toiselle paikkakunnalle ja työttömäksi jääminen.

Perustuslain mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon, lisäksi valtiolla on velvollisuus edistää jokaisen oikeutta asuntoon, joka on hänen koti.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyyn huoleen asunnottomuudesta Suomessa. Varinaista esitystä aloite ei sisällä.

Asunnottomuus on tämän hallituskauden aikana kääntynyt taas nousuun, mutta toisaalta hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisesta vuoteen 2027 mennessä.

Asumisen kalleus erityisesti kasvukeskuksissa ja yleisesti heikentynyt taloustilanne näkyvät nyt asunnottomuuden kasvussa. Ratkaisuksi tarvittaisiin lisää kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa sekä asumis- ja talousneuvontaa. Nuorten kohdalla päihde ja mielenterveyspalveluiden riittämättömyys johtaa turhan usein asunnottomuuteen. Erityisesti nuorten kohdalla ennakoiva, oikea-aikainen ja riittävä apu olisi pienimmän riesan tie.

234. Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö: Maaseudun kiinteistöjen arvo kunniaan

Maaseudulla kiinteistöt menettävät arvoaan päivä päivältä enemmän. Erityisen paha tilanne on itäisessä Suomessa, jossa yhä useampi varmasti pohtii uskaltaako ostaa unelmiensa taloa jos talon arvo laskee merkittävästi ajan kuluessa. Toisaalta myös pankit suhtautuvat varautuneesti hajaasutusalueella olevan talon rahoittamiseen. Tämä on kestämätön tie niille, jotka haaveilevat omasta talosta maaseudun rauhassa.

Maaseudun kiinteistöjen arvon aleneminen tulisikin pysäyttää ja kääntää suunta kohti arvon nousua. Näin myös kiinteistöjen vakuusarvot säilyisivät ja yhä useammalla olisi mahdollista toteuttaa haaveensa maaseudun rauhasta. Kiinteistöjen arvon ja vakuusarvojen lasku onkin kohtalon kysymys koko Suomen asuttuna pitämisessä.

Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö toivookin puolueelta konkreettisia avauksia maaseudulla olevien kiinteistöjen arvon nostamisesta. Aihe on merkittävä niin aluepoliittisella tavalla, kuin kiinteistöjen omistajien näkökulmasta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Paras keino huolehtia maaseudun kiinteistöjen arvosta on huolehtia koko Suomen elinvoimasta. Tämä tarkoittaa toimivia liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä myös harvaan asutuille alueille. Alueiden elinvoiman edistämiseksi Keskusta on ehdottanut muun muassa erityistalousalueita. Erityistalousalueilla voi olla esimerkiksi veroporkkanoita ja joustavampaa byrokratiaa. Erityistalousalueilla voidaan vahvistaa yritysten edellytyksiä sijoittua alueelle, luoda työpaikkoja, saada ihmisiä muuttamaan alueelle ja tätä kautta nostaa kiinteistöjen arvoa.

Alueiden elinvoimaa ja houkuttelevuutta lisää myös palveluiden saavutettavuus. Keskusta on puolustanut lähipalveluita ihmisten arjen helpottamiseksi.

Koulutus ja opintotuki

235. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Lähikoulujen turvaaminen valtionosuusjärjestelmää uudistamalla

236. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Maaseudun kyläkoulut on turvattava!

237. Keskustan Pirkanmaan piiri: Erityisryhmät ja -luokat sekä – koulut palautettava

238. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Nepsylasten koulunkäynnin ja oppimisen turvaaminen

239. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Koulutuksen kieliohjelman monipuolistaminen

240. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Arjen taidot osaksi perusopetusta ja vapaata nuorisotyötä

241. Keskustan Limingan kunnallisjärjestö: Kädentaidot ja robotiikka perustaitoina, lisää käsityön opetusta yläkouluihin

242. Keskustanaisten Pirkanmaan piiri: Kädentaidot ovat kansalaistaito, jonka säilyminen Suomessa tulee varmistaa

243. Keskustanaisten Karjalan piiri: Move!:n tuloksien pohjalta on tehtävä selkeitä johtopäätöksiä

244. Keskustan Ruoveden kuntayhdistys: Yhteiskuntapolitiikan panostaminen kouluissa

Takaisin sisällysluetteloon

245. Keskustan Akaan kuntayhdistys: Uudet keinot opettajiin kohdistuvien huoltajien tekemien rikosilmoitusten vähentämiseen

246. Keskustanuorten Oulun osasto: Määräaikaisten opettajien työkokemuksen kertymisen eriarvoisuus korjattava

247. Oulun Keskustakerho: Nuorten oppivelvollisuus korjattava

248. Keskustanaisten Pirkanmaan piiri: Ammatillisen koulutuksen alamäki käännettävä nousuun

249. Keskustan Pirkanmaan piiri: Vaadimme toisen asteen koulutuksen kehittämistyölle jatkoa

250. Oulun Keskustakerho: Ammatillisen koulutuksen rakennetta kehitettävä ja rahoitukseen panostettava

251. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Ammattikoulutuksen rahoitus sijoitettava opetuksen laatuun

252. Etelä-Savon Keskustanaisten piiri: Sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoiden työharjoittelujen muuttaminen palkallisiksi

253. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Korkeakouluissa rajoitettava palkattomia harjoitteluja

254. Rovaniemen keskustaopiskelijat: Haja-asutusalueen harjoittelulisän käyttöönotto

255. Keskustaopiskelijat: Korkeakouluharjoittelupaikkojen saatavuus turvattava

256. Keskustan Helsingin piiri: Työllistyminen huomioitava koulutuksen rahoituksessa

257. Kainuun Keskustanuoret: Luonnonvara-alojen koulutukseen lisättävä monimuotoisuus- ja vesistötietoutta

258. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Kohti reilumpaa korkeakouluvalintaa - Luovutaan ensikertalaiskiintiöistä ja palautetaan pääsykokeet korkeakouluvalintojen pääväyläksi

259. Satakunnan Keskustanuoret: Valintakokeita kehitettävä vastaamaan paremmin hakukohteiden osaamisvaatimuksia

260. Satakunnan Keskustanuoret: Yhteishaun hakukohteiden järjestyksen vaikutus opiskelupaikan vastaanottamiseen poistettava

261. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Yhden opiskelupaikan malli

262. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Puutekniikan DI-koulutusoikeus Itä-Suomen yliopistolle

263. Keskustan Siilinjärven kunnallisjärjestö: Lääkäreiden sosiaaliturvaosaamista vahvistettava

264. Keskustaopiskelijat: Suurelle suomalaiselle korkeakouluhuijaukselle seis!

265. Keskustan Hämeenlinnan kunnallisjärjestö: Vieraskielisille korkeakouluopiskelijoille laadukas kotoutuminen jo opiskeluaikana

266. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomen kielen asema turvattava korkeakouluissa

267. Satakunnan ja Pirkanmaan Keskustanuoret: Tohtorikoulutusohjelmat ammattikorkeakouluihin

268. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Aikuiskoulutustuki palautettava aiemman käytännön mukaiseksi

269. Keskustan Karstulan kuntayhdistys: Joustavat koulutus- ja työllisyysrakenteet elinvoiman vahvistamiseksi

270. Keskustaopiskelijat: Opiskelijan työ kannattavaksi

271. Turun Keskustaopiskelijat: Opintolaina maksettavaksi vasta, kun siihen on taloudelliset edellytykset

235. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Lähikoulujen turvaaminen valtionosuusjärjestelmää uudistamalla

Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö esittää, että Suomessa on aloitettava lainvalmistelu, jolla muutetaan lakia perusopetuslain (628/1998) 5 §:ssä tarkoitetun valtionavustuksen laskennasta (1059/2007) siten, että valtionavustuksen perusteisiin lisätään lähiopetuksen saatavuutta ja lähikoulujen säilyttämistä tukeva erillinen lisä.

Nykyinen valtionosuusjärjestelmä ei riittävästi huomioi pienten koulujen merkitystä eikä lähiopetuksen saavutettavuutta. Siksi rahoitukseen tulee lisätä selkeästi määritelty lähikoululisä, joka perustuu esimerkiksi oppilasmäärään, koulumatkojen pituuteen ja turvallisuuteen sekä haja-asutusasteeseen ja alueen saavutettavuuteen.

Lähikoululisän tarkoituksena on estää lähikoulujen lakkauttaminen tilanteissa, joissa kustannusperusteet ovat ainoa syy, vaikka koulun merkitys lasten hyvinvoinnille, perheiden arjelle ja alueen elinvoimalle olisi kiistaton. Lisä voidaan toteuttaa kustannusneutraalisti kohdentamalla nykyisiä valtionosuuksia uudelleen niin, että rahoitus tukee paremmin lähiopetuksen saavutettavuutta ja pienten koulujen säilymistä.

Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen ja turvalliseen perusopetukseen mahdollisimman lähellä kotiaan. Perusopetuslain mukainen lähi-

kouluperiaate turvaa lasten yhdenvertaisuuden asuinpaikasta riippumatta, mutta tämä ei tällä hetkellä toteudu.

Viime vuosina koulujen lakkauttaminen ja opetuksen keskittäminen suuriin yksiköihin on heikentänyt lasten arkea, lisännyt koulumatkoja ja kasvattanut kuljetuskustannuksia. Lähikoulut ovat keskeisiä lasten hyvinvoinnille, yhteisöllisyydelle ja alueiden elinvoimalle. Keskusta on aina puolustanut lähipalveluja ja lasten yhdenvertaisia mahdollisuuksia. Siksi valtionosuusjärjestelmän tulee tukea lähikoulujen säilymistä koko maassa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Keskustan tavoitteena on varmistaa koulutuksen saavutettavuus. Lasten koulupolku alkaa lähellä kotoa. Peruskoulun tulee olla lähipalvelu, joka tarjoaa yhteisöllisen ja turvallisen ympäristön oppia. Saavutettavuuden ja koulutusvalintojen varmistamiseksi lähiopetuksen rinnalle perusopetuslakiin tulee saada tarvittaessa hyödynnettävä etäopetusmahdollisuus tarkoin harkituissa tilanteissa.

Yhdysluokkapedagogiikan opetus tulee palauttaa opettajankoulutukseen, jonka jälkeen sitä voidaan hyödyntää nykyistä paremmin. Näin voidaan mahdollistaa myös pienikokoisemmat kyläkoulut.

Puoluekokous tunnistaa tarpeen tukea kuntia koulutuksen saavutettavuuden ylläpidossa. Sivistys on kunnan tärkein tehtävä ja saavutettavuus erityisesti peruskoulun osalta tärkeä toteutettava tavoite.

Keskusta tunnistaa sen, että muuttuneessa tilanteessa valtionosuusjärjestelmää tulee kehittää vastaamaan muuttuneita tarpeita ja tavoitteita. On kuitenkin harkittava tarkkaan, mitä kriteereitä järjestelmään lisätään uudistusten myös. Uudistuksessa tulee huomioida koulutuksen tarpeet laajasti, ei vain saavutettavuuden osalta.

236. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Maaseudun kyläkoulut on turvattava!

Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö esittää, että maaseudun kyläkoulut on turvattava koko Suomessa. Kyläkoulujen säilyttäminen on tietoinen poliittinen arvovalinta. Valtion roolia on vahvistettava ohjauksen ja rahoituksellisten kannusteiden kautta, jotta kunnilla on todelliset mahdollisuudet säilyttää kyläkoulut osana palveluverkkoa ja välttää koulujen lakkauttamiset. Kyläkoulut on nähtävä investointina, joka tukee perhepolitiikkaa, syntyvyyttä ja maaseudun elinvoimaa.

Esitämme seuraavat toimenpiteet:

1. Lainsäädäntömuutos perusopetuslakiin

Perusopetuslakiin tulee lisätä velvoite tehdä lapsivaikutusarviointi. Arvioinnin tulee olla julkinen ja aidosti päätöksentekoa ohjaava.

2. Kyläkoulujen lakkauttamiskynnyksen nosto

Lakkauttamiskynnystä tulee korottaa siten, että koulua ei voida lakkauttaa pelkästään lyhyen aikavälin taloudellisin perustein. Päätöksessä on huomioitava:

- koulumatkojen pituus ja turvallisuus
- oppilaiden hyvinvointi
- alueen elinvoima ja muuttoliike
- perheiden sujuva arki
- pitkän aikavälin kustannukset, kuten kuljetukset, investointitarpeet ja hyvinvointikustannukset

Tämä tekee päätöksenteosta kokonaisvaltaisempaa ja estää hätiköidyt lakkautukset.

3. Valtion rahoituskannuste pienten koulujen säilyttämiseksi

Valtionosuusjärjestelmään tulee lisätä erillinen pienten koulujen tuki, joka huomioi esimerkiksi oppilasmäärän, haja-asutusasteen ja koulumatkojen pituuden. Tuen tarkoituksena on turvata lähikoulujen toiminta erityisesti alueilla, joilla koulu on välttämätön palvelu ja osa elinvoimaa.

Kyläkoulut ovat suomalaisen koulutuksen, lapsiperheiden arjen ja alueellisen tasa-arvon peruspilareita. Niiden merkitys ulottuu opetusta laajemmalle: kyläkoulu on usein kylän sydän, yhteisöllisyyden kokoaja ja ratkaiseva tekijä perheiden asuinpaikkavalinnoissa. Tästä huolimatta kyläkoulujen määrä on vähentynyt rajusti. Vielä

Takaisin sisällysluetteloon

1990-luvulla maassa toimi yli tuhat pientä maaseudun koulua, mutta nyt niitä on jäljellä vain murto-osa. Kehitys uhkaa monin paikoin koko maaseudun tulevaisuutta.

Keskustalle kyläkoulu ei ole menneisyyden jäänne vaan tulevaisuuden valinta. Lapsen oikeus lähellä olevaan kouluun, perheiden arjen sujuvuus ja elävät kylät kulkevat käsi kädessä. Siksi kyläkoulut on turvattava koko Suomessa konkreettisilla toimilla, ei vain periaatteilla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous pitää saavutettavaa lähikoulua tärkeänä tavoitteena. Peruskoulu on lähipalvelu, jonka toteutumiseen tulee löytää monipuolisesti ratkaisuja. Koulujen sijoittamisen osalta arviointia ja tiedontuotantoa tulee lisätä, että päätökset voidaan toteuttaa riittävillä tiedoilla.

Lapsivaikutusarviointi on tärkeä toimi koulutoiminnasta päätettäessä ja kunnille tulisikin antaa tuki tällaisen toteuttamiseen. On kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei kuntien hallinnollista taakkaa lisätä merkittävästi ja siksi velvoitteiden lisäämistä tulee harkita tarkasti huomioiden kuntien kokonaistalous ja muut velvoitteet.

Puoluekokous kannustaa kaikkia keskustalaisia kuntapäättäjiä vaatimaan perusteellisen arvioinnin koulutoiminnasta päättämisen tueksi. Tämän olisi hyvä sisältää aloitteessa mainitut seikat. Samalla kun toimimme tarkasti talouden kysymysten kanssa, tulee meidän taistella ideologista keskittämistä vastaan. Tähän kattava arviointitieto antaa tukea.

Valtionosuusjärjestelmän osalta puoluekokous viittaa aloitevastaukseen Keskustan Kuopion kunnallisjärjestön aloitteeseen lähikoulujen turvaaminen valtionosuusjärjestelmää uudistamalla.

237. Keskustan Pirkanmaan piiri: Erityisryhmät ja -luokat sekä – koulut palautettava

Suomen oppimistulokset ovat pudonneet hälyttävälle tasolle, mikä on suuri häpeä ennen niin kiitellystä Suomen koulutustasosta. Heikkenevä kehitys on katkaistava nyt. On varmistettava, että peruskoulusta päästyään oppilas osaa ne perusasiat, jotka on asetettu tavoitteiksi pystyäkseen siirtymään seuraavalle koulutustasolle. Tämä edellyttää, että perusasiat oppimisessa hallitaan ja niihin on keskitytty sekä kirjojen että digin avulla. 1.8.2025 perusopetuksessa otettiin käyttöön oppilaan tuen uudistus. Se lisää oppimisen tukea ja muuttaa opetuskäytänteitä oppilaan opetusluokassa.

Inkluusio oli ja on hieno ajatus, mutta sen kunnollinen toteuttaminen edellyttää riittävän pieniä opetusryhmiä, oppijoiden tarvitsemista tukitoimista huolehtimista, riittävää määrää erityisopettajia ja usein erilaisia erityisjärjestelyjä. Inkluusion tavoitteiden mukaiseen toteuttamiseen tarvitaan merkittävästi lisää rahaa, mikä ei ole toteutunut. Oppilaille, joille ryhmäkohtainen tuki ei riitä, on varattava riittävästi oppilaskohtaista tukea, joka tarkoittaa lisää erityisopetuksen resurssia mm. erityisopettajan opetustunteja, koulunkäynninohjaajia ja erityisluokkiin oppilaspaikkoja.

Oppilaan tuen uudistus muuttaa perusopetuksen opetuskäytäntöjä ryhmäkohtaisen tuen lisäämiseksi. Opetuksen järjestäjän tulee varata lukuvuosittain opetussuunnitelmaan ryhmäkohtaisten tukimuotojentoteuttamiseen vähintään 0,122 opetustunnin resurssi viikossa oppilasta kohden. Tukimuotoja ovat opettajan antama yleinen tukiopetus ja opetuskielen tukiopetus sekä erityisopettajan antama tukiopetus muun opetuksen yhteydessä. Vaadimme, että oppilaskohtainen resurssin lisäys tulisi huomioida myös kuntien perusopetuksen valtionavustuksissa.

Erityisryhmissä-, ja erityisluokissa sekä erityiskouluissa meillä oli pienet ryhmäkoot, riittävä määrä opetusta, henkilöstöä ja oppimisen tukea varmistavat oppimisen välineet. Ammattilaiset eli kentällä työskentelevä henkilökunta on pyytänyt monesti jo erityisryhmien, erityisluokkien ja erityiskoulujen palautusta. On tehtävä suunnanmuutos eli palautetaan ne, jotta pysymme kehityksessä mukana.

Emeritusprofessori, Kari Uusikylä, on todennut useamman kerran, että Itseohjautuvuus peruskoulun osalta ei ole hyväksi peruskoululaisille, koska

koululaiset eivät tässä vaiheessa kykene siihen täysin ja vuorovaikutustaitoja tulee kehittää niin kotona kuin koulussa. Siksi ne on otettava käyttöön uudelleen.

Jo eläkkeellä oleva, mutta vuosia opettajia kouluttaneena, Seija Sihvo (englannin ja saksan opettaja), on samoilla linjoilla Uusikylän kanssa. Samoin ovat lukemattomat ammattilaiset kouluissa. Kommunikoida pitää osata muutenkin kuin koneiden välityksellä eli kirjat takaisin ja keskustelukulttuuri tunneille.

”Erityisopetuksessa oppilaat oppivat ja opettajat saavat opettaa”. Näin on taattu työrauha kaikille. Tuen uudistuksen vuoksi opettajien koulutus ja täydennyskoulutus on päivitettävä vastaamaan opetussuunnitelmien uudistusta. Erityisopettajia tarvitaan nyt enemmän, heidän koulutustaan on lisättävä.

Keskustan Pirkanmaan piiri toivoo Keskustan puoluekokouksen edistävän aloitteen tavoitteita sekä huomioimaan ne puolueen tulevissa ohjelmalinjauksissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen ja laadukkaaseen koulupolkuun. Sivistys ja koulutus ovat ihmisen oikeuksia, ja jokaisella tulee olla mahdollisuus oppia, kehittyä ja kasvaa.

Peruskoulun idean ytimessä on tavoite tasata erilaisista lähtökohdista ja eri puolilta Suomea tulevien lasten taustojen eroja. Kaikille tarjotaan tasavertaiset mahdollisuudet muun muassa lukemiseen, laskemiseen, itsensä ilmaisemiseen, yhdessä toimimiseen ja ihmisenä kasvamiseen.

Ihmisen mahdollisuus kasvaa täyteen potentiaaliinsa tarkoittaa erilaisten ihmisten kohdalla erilaista tukea ja opetusta. Kunkin lapsen polku rakentuu omanlaisekseen onnistumiseksi, kunhan siihen annetaan mahdollisuudet.

Oikeus erityiseen tukeen sitä tarvitseville tulee varmistaa. Lasten hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta suuren luokat eivät ole paras vaihtoehto. Keskusta vierastaa suuruuden ihannointia peruskouluissa. Kohtuullisen kokoiset ryhmäkoot ovat kaikkien lasten etu.

Hyvistä tavoitteistaan huolimatta kaikkien lasten opettaminen samassa ryhmässä on johtanut monin paikoin työrauhaongelmiin, heikompiin oppimistuloksiin sekä oppilaiden ja opettajien kuormittumiseen. Mikään uudistus ei onnistus, jos se tehdään säästöt edellä ja leikkausten kyytipoikana. Keskustan mielestä inkluusion toimeenpanoa on tarkasteltava kriittisesti, jos sille ei ole riittävästi resursseja.

Erityisen tuen toteuttaminen liittyy vahvasti oppilas-opettaja-suhteeseen ja edellyttää riittäviä resursseja. Tavoitteena on löytää ratkaisuja, joilla riittävä tuki voidaan toteuttaa. Ikäluokkien pienentyessä osa vapautuvasta koulutuksen rahoituksesta voidaan panostaa oppimiseen tukeen, jotta myös tulevat ikäluokat saavat maailman kärkitason osaamista. Samalla tulee panostaa opettajien ja vanhempien vahvaa yhteistyöhön ja tukea erilaisia vanhempia kasvatustehtävässä. Erityinen tuki tulee huomioiden myös erityisen taitavien oppilaiden kohdalla.

238. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Nepsylasten koulunkäynnin ja oppimisen turvaaminen

Nepsylapsilla tarkoitetaan lapsia, joilla on neuropsykiatrisia häiriöitä. Häiriöt ovat kehityksellisiä aivojen toimintaan liittyviä häiriöitä, jotka ilmenevät kullekin häiriölle tyypillisenä toimintatapana ja käyttäytymisenä. Neuropsykiatriset vaikeudet vaikuttavat mm. sosiaaliseen vuorovaikutukseen, kielelliseen ja ei-kielelliseen viestintään, tunteiden ja käyttäytymisen säätelyyn ja oman toiminnan ohjaamiseen. Oireet tyypillisesti vaihtelevat eri lapsilla ja samallakin lapsella oirekuva voi vaihdella kehityksen eri vaiheissa. Neuropsykiatrisiin häiriöihin liittyy usein myös unen, oppimisen, kielenkehityksen ja motoriikan haasteita, mielialavaihteluita, ahdistus- tai pakko-oireisuutta sekä aistiherkkyyttä. Erilaisista neuropsykiatrisista häiriöistä kärsii jopa joka kymmenes lapsi. Viimeisen viiden vuoden aikana neuropsykiatrisesti oireilevien lasten määrä on moninkertaistunut ja näin ollen myös

Takaisin sisällysluetteloon

kuntoutus- ja muita palveluja tarvitaan entistä enemmän.

Suomessa on jo usean vuoden aikana toteutettu kouluissa inkluusiota, mikä on aiheuttanut toisinaan voimakastakin kritiikkiä opiskeluolosuhteiden haasteellisuudesta ja luokkaryhmien levottomuudesta. Osa kritisoineista on vaatinut erityisluokkien palauttamista koulujen arkeen. Samaan aikaan lakkautetaan pieniä kouluja ja rakennetaan uusia, joissa panostetaan suuriin ja avoimiin oppimisympäristöihin ja oppilaiden itsenäiseen tiedonhankintaan.

Miksi: Neuropsykiatrisia haasteita omaavien erityisten oppijoiden on usein mahdotonta opiskella suurissa ryhmissä tai avoimissa oppimisympäristöissä.

Myös itsenäinen tiedonhankinta on haastavaa mm. hahmottamiseen liittyvien vaikeuksien vuoksi. Parhaimmillaan tällaisia oppilaita voidaan auttaa pienilläkin toimenpiteillä. Lapsella ja nuorella voi olla erilaisia aistipoikkeamia, kuten esimerkiksi kuuloaistin yliherkkyys, mikä aiheuttaa sen, että esimerkiksi koululuokan ilmastointilaitteen hurina tai seinäkellon nakse suorastaan koskee korviin, muista luokan äänistä puhumattakaan. Tällainen oppilas hyötyy esimerkiksi äänieristetyistä työskentelytiloista tai vastamelukuulokkeista.

Hajuyliherkälle luokan tuoksut ja myös toisten luokassa olevien hajuvedet ja muut tuoksut, voivat koskea päähän. Voi olla myös niin, että oppilas ei pysty olemaan koulun ruokalan vieressä olevassa luokassa sieltä tulevien hajujen vuoksi. Kun ryhmä siirretään toiseen luokkaan, ongelma häviää. Ihon tuntoaistiyliherkälle vaatteiden saumat tai materiaali sattuu iholle niin, että tunne on, kuin istuisi muurahaispesässä. On myös lapsia, jotka kokevat kaikki sosiaaliset tilanteet hyvin kuormittavina. He hyötyisivät lepohetkistä rauhallisessa ympäristössä koulupäivän aikana.

Miten voi keskittyä opiskeluun, jos pelkkä paikalla oleminen on haastavaa, tuskallista ja aiheuttaa levottomuutta, joka tulkitaan häiriökäyttäytymiseksi?

Miten: Neuropsykiatriset piirteet ja haasteet näkyvät jo varhaiskasvatuksessa ja päiväkodeissa. On erittäin tärkeää, että kaikilla lasten ja nuorten kanssa ohjaus- ja opetus- ja kasvatustyötä tekevillä on neuropsykiatrisen ohjauksen tai valmennuksen osaamista. Mitä varhaisemmassa vaiheessa lasta ja perhettä tuetaan, sitä paremmin mahdollistetaan turvallinen kasvuympäristö, mahdollisuus tasapainoiseen kehittymiseen, tuetaan nepsy ominaisuuksien kanssa toimivaa arkea ja vanhempien jaksamista. Nepsy-piirteisellä lapsella on usein myös nepsy-piirteinen vanhempi, minkä vuoksi koko perheen tukeminen on tärkeää. Henkilökunnan kouluttamisella ja osaamisen lisäämisellä tuetaan myös työssä jaksamista. Varhaisen vaiheen tukemisella ja siten haasteiden ennaltaehkäisyllä on suuri yhteiskunnallinen merkitys sekä yksilön itsensä että kunnan-, hyvinvointialueen ja valtion talouden näkökulmasta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Pirkanmaan aloitteeseen (numero 237) antamaansa vastaukseen.

239. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Koulutuksen kieliohjelman monipuolistaminen

Suomen kielivaranto on kaventunut, ja englannin asema on vahvistunut muiden kielten kustannuksella. Monipuolinen kielitaito tukee elinkeinoelämää, kansainvälistä yhteistyötä ja sivistystä. Kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus opiskella myös muita vieraita kieliä riippumatta asuinpaikasta.

Suomen kielivaranto on kaventunut merkittävästi viime vuosikymmeninä. Englannin asema on vahvistunut, mutta muiden kielten – kuten saksan, ranskan, espanjan ja venäjän – opiskelu on vähentynyt. Tämä heikentää Suomen kansainvälistä kilpailukykyä, vientimahdollisuuksia ja kulttuurista ymmärrystä. Keskustalaisen sivistyskäsityksen mukaan jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus laajempaan kielivalikoimaan riippumatta asuinpaikasta.

Espoon Keskustan kuntayhdistys esittää, että Keskusta edistää kieliohjelmien laajentamista siten, että kunnissa tarjotaan englannin rinnalla aidosti

vaihtoehtoisia kieliä ja turvataan pienempien kieliryhmien toimintaedellytykset.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous tunnistaa monipuolisen kielten osaamisen tärkeyden kansainvälistyvässä maailmassa. Vaikka englannin kieli mahdollistaa toimimisen monissa tilanteissa ja ympäristöissä, on tärkeää pitää yllä osaamispääomaa myös muiden kielien osalta. Kieli on usein myös ikkuna kulttuuriin ja kansainvälistyvässä maailmassa erilaisten kulttuurien ymmärtäminen korostuu entisestään.

Pienten kieliryhmien ylläpitäminen tässä taloustilanteessa on haastavaa. Keskusta tarjoaa vaihtoehdoksi tähän etäopetuksen mahdollistamista. Etäopetuksen avulla eri alueiden kieliryhmiä voidaan yhdistää, ja siten mahdollistaa laajempi kieltenopetus eripuolilla Suomea. Keskusta myös kannustaa kuntia toteuttamaan kieltenopetusta yhteistyössä naapurikuntien kanssa.

Perusopetuksen järjestäminen kuuluu kuntien tärkeimpiin tehtäviin. Koulutukseen kohdistuu paljon odotuksia ja Keskusta luottaakin siihen, että kunnat tekevät oikeita päätöksiä päättäessään, miten koulutuksen resurssit jaetaan.

240. Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys: Arjen taidot osaksi perusopetusta ja vapaata nuorisotyötä

Perusopetuksen valtakunnallisesta älylaitekiellosta koulupäivän aikana on saatu koko maassa pelkästään myönteisiä kokemuksia. Jatkuvan kännykän selaamisen sijaan nuorilla on aikaa toisilleen, keskusteluille ja moninaisille aktiviteeteille välitunneilla.

Seuraava tavoite voisi olla yhteisöllisyyden lisääminen koulun ulkopuolisessa toiminnassa. Tämä liittyy keskeisesti niihin tekijöihin, jotka lisäävät tässä ajassa niin nuorten kuin aikuistenkin turvattomuuden tunnetta, epätietoisuutta tulevasta, pelkoakin. Useimpia meistä mietityttävät monet menossa olevat tai uhkaavat sodat raakuuksineen, mutta yhtä lailla myös ilmastonmuutos, mahdolliset sään ääri-ilmiöt ja talouden epävakaus.

Tärkeä osa omavaraisuutta on perhekohtainen varautuminen pidempikestoisiin häiriöihin muun muassa sähkön, polttoaineiden ja jopa elintarvikkeiden saatavuudessa.

Siksi Suomessa on aloitettava tavoitehakuinen kouluttautuminen poikkeusoloihin ja onnettomuustilanteisiin, ei pelotteluna vaan osana kansallisia turvatakuita.

On välttämätöntä, että mahdollisimman moni nuori osaa toimia tilanteissa, joissa yhteiskunnan turvaverkot järkkyvät. Varautuminen näihin tilanteisiin alkaa arjen perustaitojen, entisajan termillä kansalaistaitojen, opettelemisesta. Mukaan tähän tarvitaan sekä koulua että nuorten parissa toimivia järjestöjä.

Jokainen nuori haluaa auttaa pulaan tai hätään joutunutta kaveriaan. Tosiasia kuitenkin on, ettei kaveria voi auttaa, ellei osaa auttaa itseään. Tällä motolla useimmat nuoret voidaan motivoida opettelemaan ”vanhanaikaisia” arjen taitoja.

Keskustan Kiihtelysvaaran pitäjäyhdistys esittää, että Suomen Keskustan puoluekokous asettaa kansalliseksi tavoitteeksi kaikkien kansalaisten ja erityisesti nuorten toimintavalmiuksien parantamisen poikkeustilanteissa yhdessä perusopetuksen ja nuorten parissa toimivien harraste- ja muiden järjestöjen kanssa niin, että toimintaan mukaan lähteville järjestöille osoitetaan taloudellisia kannustimia koulutuksen järjestämiskuluihin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous tunnistaa erilaisten kansalaistaitojen tärkeyden polarisoituvassa ja konfliktisessa maailmassa. Varautuminen ja siihen liittyvien taitojen kehittäminen ovat tärkeäitä myös kansalaisten turvallisuudentunteen vahvistamisessa.

Suomalaisten varautuminen on melko hyvällä tasolla jo nyt ja puoluekokous tervehtii ilolla kaikkia niitä eri tahoja, jotka ovat nostaneet varautumisen ja siihen liittyvien taitojen esille nostamisen viime aikoina. Myös suomalainen yhteiskunta on varautunut hyvin erilaisiin poikkeusoloihin. Suomesta

Takaisin sisällysluetteloon

myös tullaan ottamaan mallia erilaisten varautumistapojen osalta.

Varautuminen erilaisiin poikkeusoloihin on hyvin laaja ja monimuotoinen tavoite. Sen hyvä toteutuminen edellyttää monia erilaisia taitoja ja toimintatapoja. Puoluekokous tunnistaa yleisen sivistyksen siksi yhdeksi keskeisemmäksi varautumisen keinoksi yhteiskunnassa. Vahva ja saavutettava koulutus mahdollistaa kansalaisille laajasti kyvyn toimia erilaisissa tilanteissa.

Tässä taloustilanteessa puoluekokous ei yhdy uuden rahoituksen jakamiseen, vaikka tunnistaakin aiheen tärkeyden. Muunlaisia kannustimia järjestöille voidaan kuitenkin etsiä.

241. Keskustan Limingan kunnallisjärjestö: Kädentaidot ja robotiikka perustaitoina, lisää käsityön opetusta yläkouluihin

Sivistys ja osaaminen ovat pienen kansan voima, siihen meidän on panostettava.

Yhteiskuntamme digitalisoituu nopeasti, ja tulevaisuuden työelämä edellyttää teknologista osaamista, ohjelmointitaitoja ja ymmärrystä automaatiosta.

On tärkeää, että kouluissa opetetaan ajantasaista ja tulevaisuudessa entistä tärkeämpään rooliin nousevaa tekniikkaa ja samalla huolehditaan perinteisten kädentaitojen osaamisesta.

Tällä hetkellä robotiikan ja teknologiapainotteisen käsityön opetus ei toteudu tasavertaisesti eri puolilla Suomea. Osassa kouluista tarjonta on monipuolista ja ajanmukaista, kun taas toisaalla resurssit ja välineistö ovat rajallisia. Tämä luo alueellista eriarvoisuutta ja kaventaa nuorten mahdollisuuksia innostua tulevaisuuden aloista.

Samaan aikaan kädentaidot rapistuvat huolestuttavaa vauhtia, ja tähän on nyt viimeiset hetket puuttua. Kyky suunnitella, rakentaa, korjata ja ymmärtää teknisiä kokonaisuuksia on keskeinen osa yksilön arjen osaamista ja kansallista kilpailukykyä. Kädentaidot ja tekninen osaaminen ovat myös osa kansallista huoltovarmuutta. Yhteiskunnan kriisinkestävyys heikkenee, jos meiltä puuttuu osaaminen korjata, valmistaa ja ylläpitää keskeisiä rakenteita ja laitteita omavaraisesti. Käytännön tekemisen taidot vahvistavat Suomen kykyä selviytyä poikkeusoloissa ja turvata toimintakyky kaikissa tilanteissa.

1. Rakentaa pitkällä aikavälillä Suomeen huippuosaamista, yritystoimintaa ja kasvua. Varhainen kosketus teknologiaan, robotiikkaan ja kädentaitoihin luo perustan tulevaisuuden osaajille ja vahvistaa Suomen kilpailukykyä.

2. Alueellinen tasa-arvo on turvattava. Nuorten mahdollisuudet eivät saa riippua postinumerosta. Myös pienissä kunnissa on oltava ajantasaista opetusta.

3. Tukee sukupuolten tasa-arvoista pääsyä teknologia-alalle. Kun teknologinen osaaminen kuuluu kaikille, madalletaan kynnystä hakeutua teknologia- ja insinöörialoille sukupuolesta riippumatta.

4. Osaajapula on todellinen uhka. Suomen tulevaisuus edellyttää riittävää määrää teknologian ja teollisuuden osaajia. Meillä ei ole varaa menettää lahjakkuuksia siksi, etteivät nuoret saa riittävän varhain kosketusta alaan.

5. Huoltovarmuus edellyttää käytännön osaamista Kansallinen huoltovarmuus ei perustu pelkästään teknologiaan ja järjestelmiin, vaan myös ihmisten kykyyn tehdä, korjata ja soveltaa osaamistaan käytännössä. Kädentaitojen vahvistaminen kouluissa tukee Suomen kriisinkestävyyttä ja omavaraisuutta pitkällä aikavälillä.

Tämän aloitteen tavoitteena on:

1. Lisätä käsityön opetustunteja peruskoulun yläluokilla, jotta teknologinen ja tekninen osaaminen vahvistuu.

2. Varmistaa, että robotiikan opetusta on saatavilla kaikille yläkoululaisille asuinpaikasta riippumatta.

3. Turvata teknologiapainotteisen käsityön opetus kaikissa kunnissa riittävällä rahoituksella, resurssoinnilla ja välineistöllä.

Takaisin sisällysluetteloon

4. Vahvistaa käsityön houkuttelevuutta ja panostaa laadukkaana tulevaisuuteen suuntaavana oppiaineena, joka tukee Suomen osaajapohjan kasvua.

Esitämme, että Keskusta

1. Edistää perusopetuksen tuntijaon uudistamista siten, että yläkoulujen käsityön opetustunteja lisätään.

2. Vaikuttaa siihen, että robotiikan opetusta on saatavilla asuinpaikasta riippumatta koko maassa.

3. Ajaa ratkaisuja, joilla turvataan teknisen käsityön ja robotiikan opetuksen laatu kaikissa kunnissa.

4. Edistää koulutuspoliittisia linjauksia, joilla vahvistetaan teknologiapainotteisen opetuksen vetovoimaa ja tehdään siitä houkutteleva vaihtoehto mahdollisimman laajalle joukolle nuoria.

5. Huolehtii siitä, että opettajat otetaan mukaan valmisteluun ja kehittämistyöhön, jotta päätöksenteko perustuu käytännön kokemukseen ja asiantuntemukseen.

6. Korostaa koulutuspoliittisessa ohjelmassaan käsityön ja teknologisen osaamisen merkitystä Suomen kilpailukyvylle, yritystoiminnalle ja osaajatarpeeseen vastaamiselle.

7. Mahdollistaa yksityisen ja kolmannen sektorin asiantuntijoiden hyödyntämisen opetuksessa.

Keskusta edistää toimintamalleja, joissa yksityisen ja kolmannen sektorin asiantuntijat voivat toimia opetuksessa vierailevina asiantuntijoina tuomassa työelämäkokemusta erityisesti erikoisaloilla tuoden uusinta osaamista ja työelämäyhteyksiä. Yhteistyö täydentää opetusta eikä korvaa opettajia tai heikennä opetuksen laatua. Tavoitteena ei ole säästää kustannuksissa, vaan vahvistaa opetuksen tasoa opettajien pedagogisessa vastuussa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous tunnistaa, että käsityöoppiaineen ympärillä on voimistuvaa keskustelua eri sisältöjen roolista ja määrästä oppiaineen opetuksessa. Onkin tärkeää, että tietoa ja ymmärrystä muuttuneen käsityöopetuksen toteutumisesta saadaan lisää.

Tuntikehyksen muuttamiseen on jatkuvasti kasvavaa paineitta, kun monimutkaistuvan maailman tarpeita pyritään huomioimaan peruskoulussa. Samalla kun puoluekokous tunnistaa teknisen ja käsityöosaamisen tärkeyden, ei niiden osalta ratkaisu voi olla osaamisen heikentäminen joltain muulta oleelliselta osaamiselta. Tuntikehystä tuleekin kehittää tasapainoisesti ja huomioiden erilasten osaamisten tarpeet ja yhteiskunnan kehittyminen. Sen sijaan oppiaineen sisältöjen kehittäminen ja modernisointi ovat jatkuvasti paikallaan.

Keskusta kannattaa alueellisen tasa-arvon toteutumista myös teknisen osaamisen osalta. Puoluekokous kannustaa kuntia yhteistyöhön sen osalta, että erilainen välineistö on mahdollista saada saavutettavaksi eri alueilla.

242. Keskustanaisten Pirkanmaan piiri: Kädentaidot ovat kansalaistaito, jonka säilyminen Suomessa tulee varmistaa

Käsityönopettajat ovat nähneet peruskoululaisten kädentaitojen heikkenemisen ja ovat huolissaan yhteiskuntamme käsityötaidoista sekä laajemmin ongelmanratkaisutaidoista. Heikentyneet kädentaidot alkavat näkyä koulujen lisäksi jo monilla aloilla.

Rakennusliitto ry, Taitoliitto, Hammaslääkäriliitto, Suomen Tekstiili & Muoti ry sekä Käsityönopettajien liitto julkaisivat vuonna 2025 yhteisen tiedotteen, jossa kiinnitetään huomiota heikentyneiden kädentaitojen vaikutuksiin, jotka ulottuvat terveydenhuollosta rakennusalalle. Hyvät motoriset taidot ovat välttämättömiä tekstiili- ja muotialalla, mutta ammatillisessa koulutuksessa näkyy yhä heikompi lähtötaso. Opiskelijat kamppailevat jo saksien käytön ja käsin ompelun kanssa, kuvataan kannanotossa. ”Haastamme myös päättäjät huomaamaan tämän ja kiinnittämään huomiota käsitöihin kansalaistaitoina. Suomessa tarvitaan laaja-alaisesti sivistyneitä kädentaitajia kaikilla aloilla. Peruskoulussa taito- ja taideaineiden opetus on tärkeä osa koululaisten perustaitojen saavuttamisessa ja käsityön tunteja tulisi lisätä erityisesti 4.-7.

Takaisin sisällysluetteloon

luokille. Jos haluamme tulevaisuudessakin taitavia kirurgeja, autonkorjaajia, sähköasentajia ja muotoilijoita, meidän on pidettävä huolta käsityötaitojen opetuksesta." Opetushallitus hyväksyi vuonna 2014 uuden perusopetuksen opetussuunnitelman, jonka koulut ottivat käyttöön vuoden 2016 syksyllä. Käsityö koki mahdollisesti suurimman muutoksen kuin koskaan aiemmin peruskoulun historian aikana. Vuoden 2014 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käsityö kulkee yhtenä aineena seitsemännelle luokalle asti. Se on monimateriaalinen aine, jossa käytetään käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan pohjautuvaa toimintaa. Käsityöllä on yhteiset tavoitteet ja sisältöalueet. Edellisen opetussuunnitelman perusteisiin verrattuna teknisellä työllä ja tekstiilityöllä ei siis enää ole omia, aineoppikohtaisia sisältöjä. Kokonaisen käsityöprosessin hallinta on yksi käsityön tavoite.

Opetussuunnitelmamuutoksen myötä käsityön oppiaineen tuntimäärä väheni entisestään. Ennen tekstiili- ja teknisellä työllä oli omat tuntimäärät ja nyt ne yhdistettiin. Luonnollisesti oppiaineiden ja tuntimäärien yhdistäminen on vähentänyt sisältöä kummastakin aineesta, mikä huolestuttaa käsityönopettajia ja aiheuttaa keskustelua siitä, mitä on tärkeää opettaa ja mitä ei.

Käsityön oppiaineen oppimistuloksia on viimeksi selvitetty vuonna 2023 julkaistussa tutkimuksessa. Suomen ainedidaktisen tutkimusseuran julkaisemaan tutkimukseen osallistui yhteensä runsaat 1 400 seitsemännen vuosiluokan oppilasta.

Aivan täysin oppilaiden kädentaidot eivät ole romahtaneet, sillä oppilaat saivat keskimäärin 52 prosenttia kaikkien arvioinnin osa-alueiden yhteenlasketusta enimmäispistemäärästä.

Yleistasoa kuvataan tyydyttäväksi. Oppilaiden välillä osaamisessa oli kuitenkin varsin suuria eroja.

Tytöt saavuttivat huomattavasti poikia parempia tuloksia sekä käsityötietoutta mittaavissa tehtävissä että opettajien arvioimassa kokonaisen käsityöprosessin hallinnassa. Tässä on tapahtunut huomattava muutos verrattuna aikaisempaan vuoden 2010 arviointitietoon, jolloin osaamisessa ei ollut juurikaan eroja perusopetuksen päättövaiheessa olevien tyttöjen ja poikien välillä. Tulos osoittaa, että koulutuksen tasa-arvon näkökulmasta tyttöjen ja poikien väliset käsityön oppimistuloserot ovat lisääntyneet huolestuttavalla tavalla

Pirkanmaan Keskustanaiset ehdottavat, että Keskusta ottaa aktiivisen roolin Suomen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisen käsityönopetuksen mahdollistamisessa.

Oppimistuloserojen kaventamiseksi tyttöjen ja poikien erilaisia kiinnostuksen kohteita tulee ottaa nykyistä paremmin huomioon oppiaineen opiskelua suunniteltaessa. Oppimistuloserojen kaventamiseksi on syytä kehittää monipuolisia verkkopohjaisia tukiaineistoja oppiaineen tiedollisten sisältöjen ohjaukseen ja harjoitteluun. Näitä voitaisiin hyödyntää muun muassa sellaisissa kouluissa, joissa heikommin menestyneitä oppilaita on runsaasti. Tukiaineistot voisivat ohjata harjoittelemaan oppiaineen sellaisia tiedollisia sisältöjä, joihin toisissa kouluissa on paneuduttu selvästi vähemmän. Oppimistuloserojen kaventamiseksi varsinkin heikommin menestyneet oppilaat tarvitsisivat lisää arkielämän ja jatko-opintojen kannalta hyödyllisiä harjoituksia ja oppimistehtäviä.

Oppimistuloserojen kaventamiseksi varsinkin heikommin menestyneet oppilaat tarvitsisivat jo perusopetuksen alaluokilla suunnitelmallisempaa tietojen ja taitojen harjoittelua sekä kokonaiseen käsityöprosessiin ohjausta

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita ja perusopetuksen tuntijakoa tarkistettaessa olisi kiinnitettävä huomiota siihen, että oppituntien määrävastaa opetussuunnitelman perusteiden mukaisia keskeisiä sisältöalueita ja opetuksen tavoitteita. Perusopetuksen tuntijakoa pohtivan työryhmän tulee arvioida käsityön opetuksen painopisteen palauttamista ylemmille luokka-asteille. Samalla tulee arvioida mahdollisuudet kaikille yhteisen käsityön opetuksen laajentamiseen perusopetuksen vuosiluokilla 8 ja 9 oppilaiden valinnan mahdollisuudet huomioon ottaen.

Lisäksi käsityö, kuten myös muut taide- ja taitoaineet, tulisi ottaa mukaan kansalliseen koulutuksen seuranta-arviointiohjelmaan säännöllisesti esim. 3–5 vuoden välein.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous tunnistaa käsityötaitojen merkityksen nyky-yhteiskunnassa. Oppiaineen kehittämiseen tulee panostaa siinä, missä koko peruskoulunkin tulee seurata yhteiskunnan kehitystä. Peruskoulun kokonaisuutta arvioitaessa tulle varmistaa, että myös käsityöosaaminen toteutuu tavoitteiden mukaisesti.

Peruskoulun kehittämiseen osoitetaan nyt paljon odotuksia ja monet erilaiset oppiaineet ja taidot on nostettu tarkastelun, muutoksen ja lisäystoiveiden kautta esille. Puoluekokous tunnistaa, että käsityöoppiaine on yksi näistä ja sen sisältöjä tulee arvioida yhdessä koko opetussuunnitelman kokonaisuuden kanssa.

Seurata-arvioinnin lisäämistä ja sen aiheuttamia lisäkuluja tulee harkita tarkkaan. Käsityöoppiaineen arviointitarvetta tulee arvioida osana koko arvointikokonaisuutta.

243. Keskustanaisten Karjalan piiri: Move!:n tuloksien pohjalta on tehtävä selkeitä johtopäätöksiä

Suomen nuoria kannustetaan liikunnallisuuteen valtakunnallisen Move!:n avulla. Move!:n tavoitteena on kannustaa ja tukea lapsia ja nuoria huolehtimaan omasta fyysisestä toimintakyvystä. Move!-mittaukset ovat osa 5.- ja 8.-luokkalaisten liikunnan opetusta.

Mittauksissa oppilailta mitataan kestävyys- ja lihaskuntoa, liikkuvuutta sekä motorisia taitoja.Syksyn 2025 valtakunnallisessa Move!-tiedonkeruussa havaittiin, että 37 prosentilla 5.- ja 8.-luokan oppilaista fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla (35 %:lla 5.-luokkalaisista, 40 %:lla 8.-luokkalaisista).

Keskustanaisten Karjalan piiri esittää, että kaikille oppivelvollisuusiässä oleville lisätään oppiviikkoon kaksi tuntia liikuntaa. Perusteena kansanterveystyö, kansantaloudelliset vaikutukset sekä Suomen väestödemografiset haasteet. On erittäin vaikea kuvitella ihmisen jaksavan työelämässä 70-vuotiaaksi jos fyysinen toimintakyky on terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla jo 5-luokalla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous tunnistaa liikunnan tärkeyden läpi elämän sekä sen, että tavat ja rutiinit liikkumisen opitaan jo nuorena. Move!:n tulosten seuraaminen on tärkeä signaali siitä, miten liikunnallinen elämäntapa on saatu osaksi lapsen elämää. Pueluekokous katsoo, että Suomen harrastamisenmallia kehittämällä saadaan yhä useammalle lapselle paremmat mahdollisuudet löytää itsellee sopiva liikuntamuoto.

Myös Suomen lajiliitot sekä paikalliset liikuntaseurat tekevät jatkuvaa kehittämistyötä sen eteen, että liikunta harrastuksena on yhä useamman saavutettavissa.

Peruskoulun opetussuunnitelman ja tuntikehyksen kehittämiseen asetetaan tällä hetkellä paljon paineita ja odotuksia. Puoluekokous katsoo, että yksittäisten tuntien lisäämiseen toisten oppiaineiden ja taitojen kustannuksella tulee suhtautua hyvin varovaisesti eikä siksi yhdy aloitteen tavoitteeseen tuntikehyksen muutosten osalta.

244. Keskustan Ruoveden kuntayhdistys: Yhteiskuntapolitiikan panostaminen kouluissa

Keskustan Ruoveden kuntayhdistys on huolissaan nykyisestä yhteiskuntapolitiikan ymmärtämisen vajauksesta. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että tähän panostetaan jo peruskouluissa, opetussuunnitelmassa. Yhteiskunnallinen oppiminen tapahtuu parhaiten yhdessä, yhteisöissä, joista koulu on nuoren ihmisen ensimmäisiä isoja yhteisöjä. Kun alusta alkaen opetettaisiin mahdollisuus mielipiteisiin ja vaikuttamiseen mm. koulujen omissa pikku parlamenteissa, joita jo osissa Suomen kuntia toteutetaan, syttyisi monilla varmasti kipinä myös suurempaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tämä olisi pieni panostus nykyhetkeen, mutta suuri panos Suomen tulevaisuuden politiikan kan-

Takaisin sisällysluetteloon

nalta. Tällä esityksellä jokaisella Suomessa koulua käyvällä lapsella ja nuorella olisi samat lähtökohdat yhteiskunnallisessa keskustelussa. Keskustan Ruoveden kuntayhdistys esittää Suomen Keskustalle edellä mainitun asian eteenpäin viemistä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous kannustaa kaikkia keskustalaisia kuntatoimijoita nuorisovaltuustojen toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen. Kunnissa on hyvä löytää myös muita toimintatapoja lasten osallistamiseen yhteiskunnalliseen toimintaan.

Puoluekokous tunnistaa myös Keskustanuorten toiminnan tärkeyden nuorten yhteiskunnallisen osaamisen ja osallistumisen tukijana.

Nuorille ja lapsille tulee antaa aito mahdollisuus vaikuttaa. Siksi pelkkä tiedon lisääminen tai näennäinen osallistaminen ei riitä. Aidon kuuntelun kautta lapsille ja nuorille herää käsitys mahdollisuudesta aidosti vaikutta heitä ympyröivään maailmaan.

245. Keskustan Akaan kuntayhdistys: Uudet keinot opettajiin kohdistuvien huoltajien tekemien rikosilmoitusten vähentämiseen

Tämän aloitteen tavoitteena on vahvistaa opettajien työturvallisuutta, parantaa työssä jaksamista sekä varmistaa, että opettajien työaika voidaan käyttää tarkoituksenmukaisesti opetukseen. Nuorten osaamisen taso ja heidän siirtymisensä työelämään ovat nousseet julkiseen keskusteluun. On tärkeää tarkastella, mistä mahdollinen osaamisvaje johtuu.

OAJ:n tuoreesta jäsenkyselystä selviää, että opettajista tehdään rikosilmoituksia aiempaa herkemmin. Ilmiö aiheuttaa erityistä huolta varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Tarvitaan valtakunnalliset, ministeriön linjaamat ohjeet väkivalta- ja uhkatilanteiden ennaltaehkäisyyn sekä niiden käsittelyyn.

Opettajalla on oikeus turvalliseen työympäristöön. Työnantajan velvollisuuksiin kuuluu huolehtia työolojen turvallisuudesta, ehkäistä väkivaltaa ja sen uhkaa sekä puuttua häirintään ja epäasialliseen kohteluun. Oppilaiden ja huoltajien aiheuttamat riskit kuuluvat näihin velvoitteisiin. Työnantajan tulee ennalta ehkäistä väkivaltatilanteita – mukaan lukien aggressiivisten oppilaiden ja uhkaavasti käyttäytyvien huoltajien toiminta.

Tällä hetkellä nämä velvoitteet eivät toteudu riittävän hyvin. Opettajista tehdään huoltajien toimesta rikosilmoituksia, mikä kuormittaa opettajia, lisää työperäistä stressiä ja heikentää työssä jaksamista. Missään muussa ammatissa työntekijän perustehtävän tekemistä ei häiritä yhtä voimakkaasti ja henkilökohtaisesti. On ensiarvoisen tärkeää, että työnantajat käyttävät työturvallisuuslain tarjoamia keinoja ja mahdollistavat opettajan turvallisen työympäristön sekä työrauhan tarkoituksenmukaisen käytön opetukseen.

Opettaja työskentelee virkavastuulla. Siksi työnantajan tulee ottaa nykyistä rohkeampi rooli työntekijän tukemisessa uhka- ja väkivaltatilanteissa. Muutos on välttämätön: opettajan ei tule joutua tekemään rikosilmoitusta yksin ja omalla nimellään tilanteissa, jotka liittyvät hänen työhönsä. Työnantajalle tulee säätää velvollisuus tehdä rikosilmoitus työturvallisuusvastuunsa nojalla aina, kun tilanne sitä edellyttää. Tämä velvollisuus tulisi sisällyttää työturvallisuuslakiin. Uhkailujen määrä todennäköisesti vähenisi, sillä uhkailu kohdistuisi silloin suoraan koulutuksen järjestäjään.

On myös tärkeää muistaa, että jokaisella oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Näillä toimilla vahvistetaan työrauhaa perusopetuksessa ja vaikutukset kantavat aina toiselle asteelle ja korkeakouluihin asti. Parantunut työrauha ja turvallisuus tukevat ammatillisen osaamisen kehittymistä, auttavat työvoimavajeen paikkaamisessa ja luovat edellytyksiä uusille innovaatioille – juuri niille, joita Suomi nyt kipeästi tarvitsee.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Opettajille on turvattava työrauha ja turvallinen työympäristö, ja työnantajan vastuuta opettajien

tukemisessa uhka- ja väkivaltatilanteissa on tarpeen vahvistaa.

On tärkeää kehittää valtakunnallisia, ministeriön linjaamia ohjeistuksia sekä lisätä ennaltaehkäiseviä keinoja, jotta perusteettomat rikosilmoitukset ja uhkailu vähenevät.

Puoluekokous pitää tärkeänä valtakunnallisten ohjeiden laatimista sekä sitä, että työnantaja ottaa nykyistä aktiivisemman roolin rikosilmoitusten tekemisessä työturvallisuusvastuunsa nojalla. Näin voidaan vähentää opettajiin kohdistuvaa painetta, vahvistaa kouluyhteisön turvallisuutta ja turvata kaikille oppilaille rauhallinen oppimisympäristö.

Mahdolliset rikosilmoituskäytäntöihin liittyvät muutokset tulee arvioida huolellisesti oikeusturvan näkökulmasta. Opettajien suojan vahvistamisen ohella on varmistettava myös oppilaiden ja huoltajien oikeusturva. Tarvitaan tasapainoinen ratkaisu, jossa työnantajan roolia vahvistetaan, mutta ei rajoiteta perusteettomasti yksilön oikeutta tehdä rikosilmoitus.

246. Keskustanuorten Oulun osasto: Määräaikaisten opettajien työkokemuksen kertymisen eriarvoisuus korjattava

Monet opettajaksi valmistuneet joutuvat uransa aikana kamppailemaan toistuvien määräaikaisten työsuhteiden kanssa. Ongelma ei ole vain kesän palkattomissa kuukausissa, vaan myös työkokemuksen kertymisessä. Usein määräaikaisten opettajien palvelussuhteet päätetään ennen kesälomia, jolloin koko lukuvuoden työskennelleet opettajat eivät saa kesäkuukausilta palkkaa eikä työkokemusta.

Tämänhetkisessä työehtosopimuksessa ensimmäiset työkokemus- ja vuosisidonnaiset lisät kertyvät pääsääntöisesti viiden vuoden työkokemuksen jälkeen. Jos opettaja on työskennellyt viisi vuotta opettajana, mutta ollut määräaikaisuuksien vuoksi kesäkuukaudet ilman palkkaa, on hänelle kertynyt työkokemusta todellisuudessa vain reilut neljä vuotta. Käytännössä viiden vuoden lisään oikeuttava työkokemus täyttyy vasta kuudentena tai seitsemäntenä työvuonna.

Tilanteesta tekee epäreilun myös se, että kaksi opettajaa voi tehdä saman työn saman lukuvuoden aikana, mutta vain toisen työsuhde jatkuu kesän yli ja kerryttää työkokemusta. Erot eivät synny työn määrästä tai osaamisesta, vaan työsuhteen muodosta.

Oulun Keskustanuoret esittää, että määräaikaisessa palvelussuhteessa lukuvuoden työskennelleelle opettajalle tulee kertyä työkokemusta myös kesäajalta. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei työkokemuksen kertymistä katkaista kesäkuukausien ajaksi, vaan työkokemusta kertyy lukuvuoden aikana tehdyn työn perusteella riippumatta työsuhteen hallinnollisista keskeytyksistä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous pitää aloitteessa esiin nostettua epäkohtaa määräaikaisten opettajien työkokemuksen kertymisessä ymmärrettävänä ja tärkeänä. On perusteltua, että saman työn tekemisestä syntyvät erot työkokemuksen kertymisessä herättävät kysymyksiä oikeudenmukaisuudesta.

Puolueen on kuitenkin todettava, että työkokemuksen kertymiseen, palvelussuhteen ehtoihin sekä vuosisidonnaisiin lisiin liittyvät kysymykset kuuluvat ensisijaisesti työehtosopimusneuvottelujen piiriin. Näihin ratkaisuihin vaikuttavat työmarkkinaosapuolet, eikä puolueella ole suoraa toimivaltaa määritellä niiden sisältöä.

On tärkeää, että työmarkkinaosapuolet tarkastelevat määräaikaisten työntekijöiden asemaa ja pyrkivät edistämään oikeudenmukaisia käytäntöjä. Puolue kannustaa osapuolia etsimään ratkaisuja, jotka vähentävät perusteettomia eroja työkokemuksen kertymisessä.

247. Oulun Keskustakerho: Nuorten oppivelvollisuus korjattava

Oppivelvollisuusiän nostolla tavoiteltiin koulutustason nostoa ja syrjäytymisen ehkäisyä. Uudistuksen toimeenpanossa on kuitenkin ilmennyt ongelmia, jotka kuormittavat nuoria, perheitä sekä koulutuksen järjestäjiä. Kaikille nuorille nykyinen

Takaisin sisällysluetteloon

malli ei ole tarjonnut riittävän joustavia ja yksilöllisiä koulutuspolkuja.

Esitämme, että oppivelvollisuusikää alennetaan. Jos nuorella ei ole toisen asteen koulutuspaikkaa, hänen tulisi suorittaa TUVA eli tutkintokoulutukseen valmentava koulutus. TUVA-koulutuksen tulee tarjota nuorille riittävän joustavat ja yksilölliset koulutuspolut.

Nuorten oikeus mielekkääseen koulutuspolkuun, riittävään ohjaukseen, oikea-aikaiseen tukeen sekä aitoihin vaihtoehtoihin on turvattava. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ammatillisen koulutuksen resursseihin, nivelvaiheiden toimivuuteen sekä joustaviin ratkaisuihin niille nuorille, joille perinteinen koulumuoto ei ole paras mahdollinen.

Tavoitteena on järjestelmä, joka vahvistaa nuorten osaamista ja hyvinvointia, tukee osallisuutta sekä turvaa jokaiselle realistiset mahdollisuudet rakentaa omaa tulevaisuuttaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Toisen asteen oppivelvollisuus säädettiin keskustan tiede- ja kulttuuriministerikaudella, vaalikaudella 2019–2023. Vaikka uudistuksessa on ilmennyt ongelmia, on uudistus vähentänyt koulupudokkuutta ja nostanut valmistuneiden osuutta.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) vuonna 2025 laatiman selvityksen "Oppivelvollisuusiän korotuksen vaikutuksista" mukaan oppivelvollisuusiän nosto vähensi

koulutuksen keskeyttäneiden osuutta ennen 18 vuoden ikää kolmanneksella. Samalla se vähensi nuorten koulutuksen, työn ja asepalveluksen ulkopuolella viettämää aikaa. Lisäksi toiselta asteelta valmistuneiden osuus kasvoi suhteessa vanhempiin ikäluokkiin.

Puoluekokous kuitenkin tunnistaa oppivelvollisuuden pidentämiseen liittyvä haasteita. Oppivelvollisuuden pidentäminen on tuonut toisen asteen opintoihin yhä enemmän nuoria, jotka tarvitsevat tukea koulunkäynnissä, elämän hallinnassa ja oman polun löytämisessä. Nuorten osaaminen polarisoituu ja yhä suuremmalla joukolla on tuen tarvetta.

Keskusta on esittänyt ratkaisuksi toisen asteen kolmatta polkua, jossa tutkintoon valmistava koulutus, kansanopistojen pitkät linjat, nuorten työpajatoiminta sekä nuorten sosiaali- ja terveyspalveluita tuodaan yhteen sekä rakennetaan niiden avulla tuetumpi polku oppivelvollisuuden loppupäähän. Se on kuntouttava ja joustava vaihtoehto, jolla jokainen nuori pidetään mukana. Polun tavoitteena on tarjota nuorelle valmiudet edetä edelleen ammatilliseen tai lukiokoulutukseen.

Lisäksi puoluekokous katsoo, että erityistä tukea tarvitsevien nuorten määrän kasvaessa tulee lisätä myös ammatillisten erityisoppilaitosten aloituspaikkoja.

248. Keskustanaisten Pirkanmaan piiri: Ammatillisen koulutuksen alamäki käännettävä nousuun

Suomen ammatillisen koulutuksen järjestelmä oli vielä 2000-luvun alussa maailman laadukkaimpia. Samaan aikaan toteutetut oppivelvollisuusiän nosto 18 vuoteen, toimivan koulutusjärjestelmän hajottaminen ja rahoitusleikkaukset ovat ajaneet ammatillisen koulutuksen kiihtyvään alamäkeen.

Opetusresursseja on leikattu voimakkaasti ja lähiopetusta karsittu. Koulutuksen painopistettä on siirretty radikaalisti työssä oppimisen puolelle ilman, että tätä toimintaa olisi mitenkään resursoitu. Ylikuormittuneilla opettajilla on ohjauksessaan samanaikaisesti useita ryhmiä. Pahimmillaan ollaan tilanteessa, jossa nuorella on lähiopetusta neljä tuntia viikossa. Loppu pitäisi käyttää työssä oppimiseen.

Todellisia työssäoppimispaikkoja ei kuitenkaan ole lähellekään riittävästi, koska työnantajille tarjottavat korvaukset niiden järjestämisestä ovat minimaalisia. Ne eivät mahdollista henkilökohtaisen ohjauksen ja osaamisen kehittämisen toteuttamista. Vaikka työssäoppimispaikan onnistuisi saamaankin, nuori voi joutua oman koulutuksensa kannalta täysin toisarvoisiin töihin tai pelkästään sivustakatsojaksi.

Takaisin sisällysluetteloon

Järjestelmä jättää työelämään siirtymisen kannalta kriittisessä kehitysvaiheessa olevan nuoren kylmästi oman onnensa nojaan. Tähän ei Suomella ole varaa. Koulutusjärjestelmän on kyettävä ottamaan vastuu sille kuuluvista asioista.

Ammatillisen koulutuksen alamäen kääntämiseksi nousuun on lähiopetuksen ja siihen liittyvän henkilökohtaisen ohjauksen määrää lisättävä ja laatua kehitettävä myös heikommin itseohjautuvia opiskelijoita tukevaksi.

Työssäoppimispaikkojen määrää on lisättävä ja toiminta resursoitava niin, että opiskelijalla on niissäkin mahdollisuus saada henkilökohtaista ohjausta omaan koulutukseensa liittyvien taitojen ja osaamisen kehittämisessä.

Näin taataan myös yrityksissä olevan hiljaisen tiedon ja osaamisen siirtyminen tulevien osaajasukupolvien käyttöön. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen tulee toteuttaa laajassa yhteistyössä valtiovallan, koulutusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa.

Keskustanaisten Pirkanmaan piirijärjestö ry esittää, että puoluekokous velvoittaa Keskustan toimimaan ripeästi maamme ammatillisen koulutusjärjestelmän alamäen kääntämiseksi nousuun ja ammatillisen koulutuksen arvostuksen nostamiseksi sille kuuluvaan asemaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Orpon hallitus on leikannut ammatillisesta koulutuksesta samanaikaisesti, kun se on käynnistänyt merkittäviä muutoksia. Leikkaukset ovat johtaneet lähiopetuksen vähentymiseen, aloituspaikkojen karsimiseen sekä opetuksen laadun heikentymiseen.

Ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan ennen kaikkea rauhaa perustyön tekemiselle eli opiskelijoiden kohtaamiselle. Puoluekokous katsoo, että ammatillisessa koulutuksessa on lähiopetusta lisättävä oppilaiden osaamistason nostamiseksi. Nuorten tulee saada nykyistä enemmän tukea opintoihin, ja koulutuksessa tulee keskittyä oppimiseen ja opetukseen.

Puoluekokous tunnistaa työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen liittyvät haasteet, mutta näkee sen olennaisena osana ammatillista koulutusta. Työpaikoilla tapahtuva oppiminen on olennainen tapa saada työelämässä tarvittavaa ammattiosaamista.

Keskusta on esittänyt oppisopimusten määrän tuplaamista. Samalla koulutussopimuksia, oppisopimusta ja yrittäjien oppisopimusta tulisi lisätä merkittävästi sopien työmarkkinaosapuolten kanssa.

Puoluekokous kuitenkin muistuttaa, että vaikka työelämäyhteistyö on tärkeä osa ammatillista koulutusta, ei opetusvastuuta voida siirtää liiaksi työpaikoille ja yrityksille. Koulutusvastuun on oltava koulutuksen järjestäjällä etenkin tutkintojen alussa.

Puoluekokous katsoo aloitteen tapaan, että ammatillinen koulutus ansaitsee arvostusta ja kunnianpalautuksen. Ammattitaidon ja käytännönosaaminen on nostettava uudelleen arvoonsa. Ammatillisella ylpeydellä on yhtä tärkeä paikka tämän maan pärjäämisessä kuin esimerkiksi tieteellä ja tutkimuksella.

249. Keskustan Pirkanmaan piiri: Vaadimme toisen asteen koulutuksen kehittämistyölle jatkoa

Keskustalle mahdollisuuksien tasa-arvo on koulutuksessa ja sivistyspolitiikassa keskeisintä. Koulutuksen tulee olla jokaisen saavutettavissa riippumatta asuinpaikasta tai taloudellisesta tilanteesta.

On myös erittäin tärkeää, että opettajat saavat koulutusta oppimisvaikeuksien ja neurokirjon tunnistamiseen, koska sitä tarvitaan nykyisin entistä enemmän.

Oppilaitoksessa tapahtuvaa oppimista ja opettajan antamaa lähiopetusta ja ohjausta on lisättävä. Opetuksen vastuuta on palautettava oppilaitoksille ja opettajille. Sen lisäksi työpaikoilla tapahtuvat työssäoppimisjaksot ovat tärkeitä. Opiskelijalla tulee olla työssäoppimiseen tarvittavat valmiudet ennen työpaikoille siirtymistä

Takaisin sisällysluetteloon

Oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle oli merkittävä uudistus. Sen laadukas toteuttaminen on varmistettava, koska siinä on vielä paljon tehtävää. Uudistuksen vaikutukset on myös analysoitava systemaattisesti.

Siirtymistä peruskoulusta toiselle asteelle eli nivelvaihetta on sujuvoitettava edelleen ja varmistettava esim. tietojen siirtyminen asteelta toiselle. Tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA) ja esim. kansanopistoja tulee hyödyntää oppivelvollisuuden suorittamisessa jatkossakin.

Mestari-Kisälli-malli kehiteltäväksi

Malli on erityisen tärkeää heille, joille koulunkäynti on liian haastavaa, tai jotka eivät viihdy koulussa syystä tai toisesta. Tämä on mahdollisuus saada syrjäytyneistä nuorista kiinni. Jokaiselle on taattava mahdollisuus kouluttautua ja kehittyä Mestari-Kisälli – ajatuksella. Näin jokainen saisi pätevyyden ammattiin, jossa viihtyy ja tuntee itsensä hyödylliseksi ja voisi paremmin. Onnistuessaan tämä malli saisi isot säästöt aikaiseksi estäen syrjäytymästä.

Toisen asteen koulutuksen, (ammatillinen koulutus ja lukio), tulee olla saavutettavissa.

Koulutusta on oltava helposti saavutettavissa kaikkialla ja kaiken ikäisille. Aikuiskoulutustukea ei ole, siksi on tarjottava vaihtoehto tai palautettava tuki takaisin, jotta mahdollistuu työllistyminen

Julkinen liikenne tulee toteuttaa niin, että se tukee koulumatkaliikennettä myös haja-asutusalueilla.

Kun opiskeltavaa alaa ei ole lähellä, tulee alaikäisellä opiskelijalla olla mahdollisuus majoittua edullisesti ja tuetusti asuntoon oppilaitoksen lähellä.

Ammatillista koulutusta on oltava helposti saavutettavissa kaikkialla ja kaiken ikäisille. Aikuiskoulutustukea ei ole, siksi on tarjottava vaihtoehto tai palautettava tuki takaisin, jotta mahdollistuu työllistyminen.

Työelämä tarvitsee ammatti-ihmisiä. Opiskelupaikkojen määrän ja laadun on vastattava työvoimatarvetta. Ammatillinen koulutuksen tulee olla nuorille yhtä vahva ja arvostettu vaihtoehto kuin lukio. Ammatillisen koulutuksen valinneet jäävät varmimmin töihin maakuntaan. Ammatillinen koulutus antaa ammattitaidon lisäksi valmiudet myös korkeakouluopintoihin. Siksi ammatillisen koulutuksen laadusta on huolehdittava. Se edellyttää riittävää ammatillisen koulutuksen rahoitusta.

Oppimaan oppiminen tulisi nostaa yhtä tärkeäksi kuin oppiaineet. Opiskelijoille voisi opettaa systemaattisesti, että miten opiskelua voi suunnitella, miten arvioida oppimistaan ja, miten rakentaa pitkäkestoista muistia.

Huomio pitää olla laadukkaassa ja monipuolisessa opetuksessa. Yhteisölliset toimintatavat tulee valita niin, että ne harjaannuttavat vastuunkantoa, tukevat hyvinvointia ja ehkäisevät yksinäisyyttä.

Alihyödynnettyjä ovat tällä hetkellä selkeä kieli ja rakenteet, visuaaliset tukimateriaalit esim. kuvien käyttö ymmärtämisen tueksi, jaksotetut tehtävät ja rauhallinen tahti, jotta oppilaat pysyvät mukana opetuksessa. On myös tärkeää, että esimerkiksi havainnollistamisissa käytettään arjen tilanteita apuna. Oppiminen syvenee, kun annetaan aikaa oppimiselle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Keskusta huolehtii siitä, että koulutuksesta ei tule vain harvojen oikeutta esimerkiksi postinumeron, elämänvalintojen, iän, varallisuuden tai kansalaisuuden perusteella. Koulujen ovien tulee pysyä suomalaisille auki läpi elämän: pidämme kiinni tutkintokoulutuksen maksuttomuudesta ja mahdollisuuksien tasa-arvosta kaikille suomalaisille.

Samalla koulutuksen saavutettavuudesta on huolehdittava koko Suomessa varmistamalla toisen asteen koulutuksen riittävä verkosto. Näin myös koulumatkat oppilaitoksiin pysyvät opiskelijoille kohtuullisina.

Puoluekokous yhtyy osittain aikuiskoulutustuen palauttamiseen. Lakkautetun aikuiskoulutustuen tilalle tarvitaan uusi, nykyaikainen tukimalli, joka mahdollistaa osaamisen uudistamisen kesken työuran.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluekokous katsoo, että muun muassa oppimisvaikeuksien tukemisessa, oppimaan opettamisessa sekä materiaalien kokoamisessa on luotettava maailman parhaisiin opettajiin.

Oppilaitosten tulee keskittyä oleelliseen, valtaa tulee antaa opettajille ja ammattilaisille ja aikaa läsnäololla, oivaltamiselle ja oppimiselle koulupäivän aikana tulee olla enemmän.

Puoluekokous viittaa lähiopetuksen ja nivelvaiheen osalta Oulun Keskustakerhon aloitteeseen (numero 247) antamaansa vastaukseen.

Lisäksi Mestari-Kisälli-mallin kehittämisestä eli työpaikoilla tapahtuvasta oppimisesta puoluekokous viittaa Keskustanaisten Pirkanmaan piirin aloitteeseen (numero 248) antamaansa vastaukseen.

250. Oulun Keskustakerho: Ammatillisen koulutuksen rakennetta kehitettävä ja rahoitukseen panostettava

Ammatillisen koulutuksen tehtävänä on tarjota nuorille selkeä ja motivoiva väylä työelämään sekä vahva perusta elinikäiselle oppimiselle. Nykyisessä mallissa opintojen rakenne ei aina riittävästi tue opiskelijoiden ammatillisen identiteetin rakentumista opintojen alkuvaiheessa. Etenkin lähiopetuksen resursseja on karsittu viime vuosina, mikä on vaikuttanut heikentävästi koulutuksen laatuun.

Esitämme, että Keskusta edistää ammatillisen koulutuksen rakenteellista kehittämistä siten, että opintojen alkuvaiheessa painottuu vahvemmin lähiopetuksen kautta käytännön työ, tekemällä oppiminen ja konkreettinen ammattiosaaminen.

Esitämme lisäksi, että Keskusta lisää ammatillisen koulutuksen resursseja. Lähiopetus soveltuu ammatilliseen koulutukseen, ja siihen on oltava tarvittavat resurssit opetushenkilöstön ja tuntimäärien osalta. Opetuksen laatu on turvattava.

Tavoitteena on tarvittavin resurssein tuotettu, lähiopetukseen perustuva ja työelämäläheinen ammatillinen koulutus, joka tukee nuorten kasvua vastuullisiksi ammattilaisiksi ja aktiivisiksi kansalaisiksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen, ja viittaa Keskustanaisten Pirkanmaan piirin aloitteeseen (numero 248) antamaansa vastaukseen.

251. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Ammattikoulutuksen rahoitus sijoitettava opetuksen laatuun

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret näkee, että ammatillisen koulutuksen rahoitus on turvattava tasolle, joka mahdollistaa laadukkaan opetuksen ja riittävän tuen jokaiselle opiskelijalle. Ammattikoulutus on keskeinen väylä työelämään ja osaavan työvoiman saatavuuteen, mutta nykyiset resurssit eivät riitä takaamaan riittävää lähiopetusta, ohjausta ja yksilöllistä tukea.

Vuoden 2026 tullut uusi rahoitusmalli on siirtänyt ammatillisen koulutuksen rahoitusta painottumaan yhä enemmän opetuksen laatuun, ohjaukseen sekä vaikuttavuuteen. Muutos on oikeansuuntainen, mutta kokonaisrahoitus ei kuitenkaan ole kasvanut, vaan varat jakautuvat uudella tavalla oppilaitosten kesken.

Samaan aikaan oppilaitosten välinen ero lähiopetuksen määrässä ja opiskelijoiden saamassa tuessa voi kasvaa, sillä koulutuksen järjestäjillä on yhä laaja vapaus päättää rahoituksen käytöstä. Laadukas ammatillinen koulutus edellyttää sitä, että rahoitus kohdennetaan aidosti opetukseen, opettajaresursseihin ja opiskelijoiden tukipalveluihin.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että ammatillisen koulutuksen rahoituksen käyttöä tulisi ohjata ja vahvistaa nykyistä selkeämmin lähiopetuksen määrän, opetuksen laadun ja opiskelijoiden tukipalveluiden vahvistamiseksi. Tavoitteena on turvata jokaiselle opiskelijalle yhdenvertainen mahdollisuus suorittaa tutkinto ja siirtyä osaavana työelämään tai jatko-opintoihin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen ammatillisen koulutuksen rahoituksen ohjaamisesta lähiopetukseen, opetuksen laatuun ja opiskelijoiden tukipalveluihin, mutta luottaa ammatillisen

Takaisin sisällysluetteloon

koulutuksen järjestäjien vapauteen siinä, miten rahaa kohdennetaan edellä mainittuihin asioihin oppilaitoksissa.

Orpon hallitus on leikannut ammatillisesta koulutuksesta samanaikaisesti, kun se on käynnistänyt merkittäviä muutoksia. Uusi rahoitusmalli astui voimaan 1.1.2026 alkaen ja toiminnanohjauskokeilu on käynnissä vuoteen 2033 asti. Puoluekokous katsoo, että ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan ennen kaikkea rauhaa perustyön tekemiselle.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on jatkossakin vapaus päättää rahoituksen kohdentamisesta oppilaitoksissa. Puoluekokous kuitenkin vetoaa ammatillisen koulutuksen järjestäjiin, että rahoitusta käytetään mahdollisimman laajasti aloitteessa mainittuihin asioihin eli ammatillisen koulutuksen perustehtävän täyttämiseen.

252. Etelä-Savon Keskustanaisten piiri: Sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoiden työharjoittelujen muuttaminen palkallisiksi

Etelä-Savon Keskustanaisen piiri esittää, että puolue linjaa tavoitteekseen sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoiden pakollisten työharjoittelujen muuttamisen palkallisiksi sekä edistää asiassa tarvittavaa lainsäädäntöä ja rahoitusratkaisua.

Olemme voineet lukea uutisotsikoista, joissa suljetaan sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköitä ja osastoja ympäri maata. Sote-uudistuksen myötä palvelujen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille. Useilla alueilla talouden tasapainottaminen on johtanut yksiköiden sulkemisiin, toiminnan keskittämiseen ja henkilöstövähennyksiin.

Tämä on näkynyt myös harjoittelupaikkojen määrän vähenemisenä, erityisesti pienemmillä paikkakunnilla. Kun ohjausresurssit vähenevät ja yksiköitä suljetaan, opiskelijoiden mahdollisuudet suorittaa opintoihin kuuluvat harjoittelut heikkenevät. Sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoiden on etsittävä pakollisia harjoittelupaikkoja yhä kauempaa opiskeluja- ja asuinpaikkakunnistaan. Valmistuminen ammattiin vaarantuu harjoittelupaikkojen vähentymisen ja yhä kauemmaksi karkaavien harjoittelujaksojen aiheuttamien opiskelukustannuksien vuoksi.

Keskustalle keskeistä on palvelujen säilyminen koko maassa ja alueiden elinvoiman vahvistaminen. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat monilla paikkakunnilla merkittävä työllistäjä ja perusta arjen turvallisuudelle. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijat tekevät työharjoittelujaan osana työyhteisöä. Heidän työharjoittelupanoksensa on erityisen tärkeä pienissä kunnissa ja haja-asutusalueilla, joissa henkilöstöresurssit ovat niukat. Palkallinen harjoittelu vahvistaa sitoutumista alaan ja alueisiin, lisää mahdollisuuksia jäädä töihin valmistumisen jälkeen ja tukee paikallista työvoiman saatavuutta.

Keskustalaisessa politiikassa korostuu vastuullinen taloudenpito, mutta säästöjen ei tule kohdistua tulevaisuuden osaamiseen. Palkallinen harjoittelu on investointi osaavaan henkilöstöön ja palvelujen jatkuvuuteen koko maassa.

Moni sosiaali- ja terveysalan opiskelija suorittaa pitkiä, kokopäiväisiä harjoittelujaksoja ilman palkkaa. Tämä kuormittaa erityisesti niitä, joilla ei ole taloudellista turvaverkkoa ja joutuvat vuokraamaan erillisen asunnon suoritettavan työharjoittelun vuoksi tai kulkemaan autoilla pitkiä matkoja harjoittelupaikkaan.

Keskustan arvopohjaan kuuluu sivistyksellinen tasa-arvo: jokaisella nuorella ja aikuisella tulee olla mahdollisuus kouluttautua ja rakentaa tulevaisuuttaan asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta.

Palkallinen harjoittelu:

- vähentää opintojen aikaista velkaantumista
- mahdollistaa opiskelun myös pienituloisista perheistä tuleville
- tukee perheellisten ja alanvaihtajien opintoja

Esitämme, että Suomen Keskusta:

1. Kirjaa ohjelmaansa tavoitteen säätää sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoiden pakolliset työharjoittelut palkallisiksi.

2. Vaikuttaa siihen, että valtio turvaa riittävän rahoituksen Hyvinvointialueille harjoittelujen toteuttamiseksi koko maassa.

3. Edistää mallia, jossa harjoittelupalkka suhteutetaan alan työehtosopimuksiin.

4. Huolehtii siitä, että harjoittelupaikkoja turvataan myös pienissä yksiköissä ja maaseutualueilla osana aluepolitiikkaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoiden tekemä työ harjoitteluissa tunnistetaan arvokkaaksi ja että nykyisestä lähtökohtaisesti palkattomasta harjoittelumallista pyritään siirtymään kohti korvattuja käytäntöjä. Harjoittelujen kuormittavuus ja opiskelijoille aiheutuvat kustannukset ovat todellisia ongelmia, joihin on löydettävä ratkaisuja.

Velvoittava valtakunnallinen malli kaikkien harjoittelujen muuttamiseksi palkallisiksi on kuitenkin rahoituksen ja toteutustavan osalta haasteellinen, erityisesti hyvinvointialueiden taloustilanne huomioiden.

Harjoittelu on tärkeää osaavan osaajan kasvamisessa ammattilaiseksi. Palkattoman harjoittelun periaatekäytännöstä tuleekin luopua. Tämän vuoksi palkallisuutta tulee edistää vaiheittain ja joustavin ratkaisuin sekä varmistamalla harjoittelupaikkojen saatavuus koko maassa. Keskusta pitää välttämättömänä, että jokainen opiskelija voi suorittaa harjoittelun ilman siitä hänelle aiheutuvia lisäkustannuksia. Tämä edellyttää korkeakoulupaikkakuntien riittävää harjoittelupaikkatarjontaa. Riittävän rahoituksen tavoittelu hyvinvointialueille harjoittelupaikkojen riittävyyden vuoksi on suotavaa.

Tällä hetkellä palkattomat harjoittelut ovat mahdollisia vain tilanteessa, jossa kysymys on työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta, eikä opiskelija vielä tee kertyneellä osaamisellaan työantajalleen tuottavaa työtä. Tämän kaltaista työpaikoilla tapahtuvaa oppimista tuetaan opintososiaalisten etuuksien, kuten opintotukijärjestelmän kautta. Puoluekokous ei pidä perusteltuna, että maksuttomia harjoitteluja koskeviin tilanteisiin luotaisiin uutta tukimuotoa. Palkallisessa harjoittelussa harjoittelija voi vähentää työmatkojen kustannukset verotuksessaan tulonhankkimiskuluina.

253. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Korkeakouluissa rajoitettava palkattomia harjoitteluja

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että korkeakouluopintojen sisältyviin harjoitteluihin tehtäisiin yhdenvertaisempi malli palkkauksen suhteen. Eurobarometrin 2023 vastanneiden mukaan 55 % sai palkkaa harjoittelusta, kun taas sosiaali- ja terveysalan harjoitteluista vain 10 % oli palkallisia. Esimerkiksi Oulun ylioppilaskunta muistuttaa, että työharjoitteluihin ei lähdetä heti opintojen alussa, vaan taustalla on paljon teoriaa ja tietotaitoa, mitä työpaikoilla tarvitaan.

Palkallinen harjoittelu hyödyntäisi opiskelijoita merkittävästi. Palkallisten harjoittelujen lisääminen lisäisi mielenkiintoa työelämään ja alalle suuntaamista. Etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon harjoittelujen palkallisten harjoittelujen lisääminen voisi herättää enemmän kiinnostusta alaa kohtaan ja luoda enemmän hakijoita alalle. Lisäksi palkalliset harjoittelut keventäisivät opiskelijoiden taloudellista tilannetta, kun erikseen ei tarvitsisi käydä palkkatöissä. Aikaa ja resursseja riittäisi siten enemmän harjoittelun tekemiseen, ja se edesauttaisi myös opintojen päättämistä tavoiteajassa.

Tiedostamme, että kaikki korkeakouluissa suoritettavat harjoittelut eivät ole keskenään samanlaisia ja esitämmekin, että tietyn opintopistemäärän suorittamisen jälkeen olevat työharjoittelut olisivat palkallisia. Harjoitteluita suoritetaan myös siten, että ne päättävät opinnot ja edessä on työelämän aloitus. Kyseisissä tilanteissa taidot työelämään ovat valmiit ja harjoittelun työnkuva voi vastata täysin jo valmistuneen työnkuvaa. Tietyn opintopistemäärän suorittamisen jälkeen opiskelija olisi todistanut riittävän teoreettisen tietotaidon työharjoittelua varten.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain, ja viittaa Etelä-Savon Keskustanaisten piirin aloitteeseen (numero 252) antamaansa vastaukseen.

254. Rovaniemen keskustaopiskelijat: Haja-asutusalueen harjoittelulisän käyttöönotto

Suomessa useat harvaan asutut ja rakennemuutoksesta kärsivät alueet kohtaavat samanaikaisesti osaajapulaa, väestökatoa ja heikkoa veto- ja pitovoimaa nuorten korkeakoulutettujen keskuudessa. Samaan aikaan korkeakouluopiskelijoiden harjoittelu- ja alkuvaiheen työllistymismahdollisuudet keskittyvät voimakkaasti suuriin kaupunkiseutuihin.

Vaadimme haja-asutusalueille kohdennettua valtion tukemaa harjoittelulisää korkeakoulu opiskelijoille, jonka tarkoituksena on tukea harvaan asuttuja kuntia. Harjoittelulisä olisi valtion rahoittama taloudellinen kannustin, joka maksettaisiin esimerkiksi suoraan opiskelijalle harjoittelun ajalta. Lisä ei korvaisi työnantajan maksamaa palkkaa, vaan täydentäisi sitä kompensoiden pitkiä etäisyyksiä, asumiskustannuksia ja alueellista vetovoimavajetta.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää kuntiin ja alueisiin, joissa on todettu osaajapula julkisella sektorilla, pk-yrityksissä ja kasvavilla toimialoilla. Harjoittelutuki tukisi paikallisten työnantajien mahdollisuuksia vastata osaajatarpeisiin tarjoamalla taloudellisen kannustimen, jonka avulla korkeakouluopiskelijoiden harjoittelut ja alkuvaiheen työsuhteet voidaan toteuttaa harvaan asutuilla alueilla.

Tällä aloitteella haluamme vahvistaa harvaan asuttujen alueiden elinvoimaa ja työvoiman saatavuutta siten, että paikalliset yritykset ja julkiset toimijat voivat turvata osaamistaan myös tulevaisuudessa. Haja-asutusalueen harjoittelulisän avulla pyritään lisäämään korkeakouluopiskelijoiden ja nuorten osaajien sijoittumista näille alueille, tukemaan palvelujen jatkuvuutta ja luomaan pysyviä työllistymispolkuja. Samalla lisä edistää alueellista tasa-arvoa, elinkeinon monipuolisuutta ja paikallisyhteisöjen kestävää kehitystä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous tunnistaa aloitteessa esiin nostetun haasteen harvaan asuttujen alueiden osaajapulasta sekä tarpeen vahvistaa alueiden veto- ja pitovoimaa. On tärkeää, että korkeakouluopiskelijoille syntyy nykyistä parempia mahdollisuuksia tutustua työelämään myös kasvukeskusten ulkopuolella.

Esitetty uuden valtakunnallisen harjoittelulisän malli olisi hallinnollisesti raskas toteuttaa ja loisi uuden tukijärjestelmän jo olemassa olevien rinnalle. Nykyinen opintotukijärjestelmä tarjoaa jo lähtökohtaisesti taloudellista tukea opiskelijoille myös harjoitteluiden aikana, ja sen kehittäminen on ensisijaisempi keino opiskelijoiden toimeentulon turvaamisessa.

Lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota korkeakoulujärjestelmän duaalimalliin. Harjoittelukäytännöt ja -rakenteet eroavat yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä, eikä aloitteessa esitetylle mallille ole suoraan sovellettavaa yhtenäistä mekanismia molempiin. Uuden tukimuodon luominen edellyttäisi laajaa valmistelua, jotta eri koulutusmuotojen opiskelijat olisivat keskenään yhdenvertaisessa asemassa.

255. Keskustaopiskelijat: Korkeakoulu-harjoittelupaikkojen saatavuus turvattava

Korkeakouluopiskelijoiden harjoittelupaikkojen saatavuus on heikentynyt useilla aloilla. Harjoittelu on monissa tutkinnoissa pakollinen osa opintoja, eikä ilman sitä voi valmistua. Tällä hetkellä yhä useamman opiskelijan valmistuminen viivästyy yksinkertaisesti siksi, ettei harjoittelupaikkaa löydy ajoissa.

Valmistumisen viivästyminen on aiheuttanut opiskelijoille taloudellista epävarmuutta ja kuormitusta sekä siirtänyt työelämään siirtymistä tilanteessa, jossa osaavasta työvoimasta on monin paikoin pulaa. On kohtuutonta, että tutkinnon suorittaminen viivästyy rakenteellisista syistä, joihin opiskelija ei itse voi vaikuttaa.

Harjoittelupaikkojen riittävyys on varmistettava päätöksenteon keinoin. Harjoittelupaikkoja tulee

olla tarjolla suhteessa opiskelijamääriin, ja niiden on sijaittava kohtuullisen matkan päässä opiskelupaikkakunnasta, jotta opintojen eteneminen ei vaarannu.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Viisaat kunnat osaavat miettiä ratkaisuja, jotka sitouttavat osaavaa työvoimaa omalle alueelle. Korkeakouluopintojen aikaisella työkokemuksella ja harjoittelulla on tärkeä merkitys myöhemmälle työllistymiselle.

Kunnallisten ja julkisen sektorin työpaikkojen ohella tarvitaan lisää myös yksityisen sektorin harjoittelupaikkoja. Kaikilla Suomen alueilla on luotava foorumeita, joissa alueen korkeakoulut ja oppilaitokset, yritykset, julkinen sektori ja muut keskeiset toimijat käsittelevät yhdessä alueellisia koulutustarpeita ja osaajien sitouttamista alueelle esimerkiksi harjoittelujen avulla.

Puoluekokous pitää ylipäätään tärkeänä, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus korkeakouluopintojen aikaiseen harjoitteluun tai harjoitteluihin. Pula harjoittelupaikoista ei saa viivästyttää tai keskeyttää opintoja.

256. Keskustan Helsingin piiri: Työllistyminen huomioitava koulutuksen rahoituksessa

Hyvin toimivassa yhteiskunnassa pystyy toteuttamaan unelmiaan, mutta sitäkin tärkeämpää on elää hyvää elämää ja saada riittävä toimeentulo. Riittävän toimeentulon saamiseksi on olennaista kouluttautua sopivalle alalle. Tämä ei Suomessa toteudu riittävästi. Koulutusjärjestelmämme ei ohjaa riittävästi ihmisiä oikeille aloille, vaan koulutamme liian vähän ihmisiä työvoimapulasta kärsiville aloille ja liian paljon ihmisiä työttömiksi heikosti työllistäville aloille.

Tämä on tehotonta yhteiskunnan ja yksilön resurssien kannalta. Nykyinen koulutuksen (ammatillinen toinen ja kolmas aste sekä yliopistot) rahoitus tulee vain muutaman prosentin osalta opiskelijoiden työllistymisestä, kun taas opintojen vauhdikkaalle edistymiselle annetaan huomattavasti enemmän painoarvoa rahanjaossa. Keskustan Helsingin piiri kannattaa parempia kannusteita koulutuslaitoksille, jotta kohtaanto työmarkkinoilla paranisi. Yksi mahdollinen esimerkki olisi nostaa työllistymisen painoarvoa rahoitusmalleissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous tunnistaa nuorten vastavalmistuneiden työllistymisen tärkeyden tulevalle työuralle.

Suomalaisessa työelämässä tutkintokeskeisyys on melko vahvaa ja moniin tehtäviin edellytetään tiettyä tutkintoa myös silloin, kuin ammattipätevyysvaatimuksia ei ole. Monen yrityksen toiminnan kannalta olisi kuitenkin hyväksi, jos työntekijöillä olisi aiempaa moninaisempi tausta myös koulutuksen osalta.

Tulevien osaamistarpeiden ennakointi on oleellinen osa erityisesti ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen toimintaa. Kuitenkin vastuu hyvästä ennakoinnista on laajempi, sen toteuttamisessa tulee olla vahvasti mukana sekä elinkeinoelämän, että yhteiskunnan tarpeet ja toiveet.

Työllisyys on kuitenkin herkkä muuttumaan myös nopeasti ja ennakoimattomasti. Sotealan korkeaa työttömyyttä ei pystytty ennakoimaan aiemmin. Sotealan tulevaisuuden kannalta ei ole myöskään kannatettavaa reagoida nykyiseen työttömyystilanteeseen vähentämällä koulutusmääriä, kun tiedämme, että väestörakenteen muutokset laittavat painetta hoivan lisäämiselle erityisesti vanhusten osalta.

Keskusta haluaa kehittää koulutuksen ennakointia aiempaa paremmaksi. Puoluekokous kuitenkin katsoo, että vastuu ennakoinnista ja työllisyydestä on laajempi, kuin vain oppilaitosten.

257. Kainuun Keskustanuoret: Luonnonvara-alojen koulutukseen lisättävä monimuotoisuus- ja vesistötietoutta

Vuonna 2024 Suomussalmella paikallinen aliurakoitsija aiheutti tuhoa uhanalaisille jokihelmisim-

Takaisin sisällysluetteloon

pukoille ajamalla Hukkajoen raakkuesiintymän yli metsäkoneella.

Huhtikuussa 2025 Helsingissä pilattiin vahingossa meritaimenen kutupaikkoja rakentamalla väliaikaispato meritaimenen poikasten pesän päälle.

Uhanalaisten lajien läheisyydessä toteutettavien projektien suunnittelu- ja toteutusvaiheen virheitä pitäisi tulevaisuudessa voida välttää paremmin. Ympäristövahinkoja voitaisiin ehkäistä esimerkiksi lisäämällä luonnonvara-alojen ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen opetusta metsien ja vesistöjen monimuotoisuuden säilyttämisestä.

Kainuun Keskustanuoret esittää siis, että luonnonvara-alojen opetussuunnitelmiin lisättäisiin tietoutta siitä, miten uhanalaiset ja vaarantuneet lajit voidaan ottaa huomioon ympäristörakoinnin ja metsänhoidon toteutuksessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Luonnonvara-alan opetuksessa kiinnitetään jo nykyisellään huomiota luontokatoon ja uhanalaisiin lajeihin. Aloitteessa mainitut ikävät tapaukset ovat ennen kaikkea osoituksia arvostelukyvyn puutteesta tai horjumisesta, kuin vaillinaisuuksista opetussuunnitelmissa. Tästä huolimatta luontokadon kiihtyessä, teemaan on syytä kiinnittää jatkossakin tarkkaa huomiota.

Opetussuunnitelmat ovat oppilaitosten ja opetushallituksen päätäntävallassa, eikä niihin tavata kohdistaa poliittista vaikuttamista. Puoluekokous kuitenkin kannattaa aloitteen ajatusta yleisellä tasolla.

258. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Kohti reilumpaa korkeakouluvalintaa - Luovutaan ensikertalaiskiintiöistä ja palautetaan pääsykokeet korkeakouluvalintojen pääväyläksi

Suomen korkeakouluvalintojen tulee perustua yhdenvertaisuuteen ja mahdollisuuteen rakentaa omaa polkua myös myöhemmin elämässä. Ensikertalaiskiintiöt asettavat hakijat eriarvoiseen asemaan aiempien valintojen perusteella, vaikka moni tekee ensimmäiset opintopäätöksensä nuorena ilman varmuutta suunnastaan. Samalla ylioppilastutkinnon arvosanoihin vahvasti nojaava suora valinta korostaa yksittäisten lukioarvosanojen merkitystä tavalla, joka voi lukita tulevaisuuden liian varhain. Korkeakoulujärjestelmän tulisi tukea suunnanmuutoksia ja uusia yrityksiä, ei vaikeuttaa niitä.

Nykyinen valintajärjestelmä on lisännyt painetta lukio-opintoihin tavalla, joka korostaa yksittäisten arvosanojen ratkaisevaa merkitystä ja siirtää kilpailun yhä varhaisempaan vaiheeseen. Ensikertalaiskiintiöt puolestaan vaikeuttavat alanvaihtoa ja uudelleenkouluttautumista, koska aiemmin opiskelupaikan vastaanottaneet joutuvat heikompaan asemaan. Tämä on johtanut tilanteisiin, joissa nuoret kokevat pakkoa hakea "varman päälle" heti ensimmäisellä kerralla, vaikka oma suunta ei olisi vielä selvä. Samalla järjestelmä voi tuntua monimutkaiselta ja jäykältä, mikä heikentää kokemusta reiluudesta ja mahdollisuudesta uuteen alkuun.

Tasapainoisempi ratkaisu olisi siirtyä malliin, jossa pääsykokeet ovat valintojen pääasiallinen perusta ja ylioppilastutkinnon arvosanat tuovat hakijalle lisäpisteitä. Näin palkittaisiin pitkäjänteisestä opiskelusta, mutta annettaisiin samalla mahdollisuus osoittaa osaaminen ja motivaatio myös myöhemmin. Yksi selkeä valintareitti lisäisi läpinäkyvyyttä ja vahvistaisi kokemusta reilusta kilpailusta, jossa jokaisella on aidosti mahdollisuus päästä opiskelemaan työnsä ja kykynsä perusteella.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittävät, että Keskustan tulee edistää korkeakouluvalintojen uudistamista siten, että ensikertalaiskiintiöistä luovutaan ja pääsykokeet palautetaan valintojen pääasialliseksi väyläksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Korkeakoulujen opiskelijavalintoja kehitettäessä on pidettävä kiinni tavoitteesta, että jokaiselle toiseen asteen tutkinnon suorittaneelle nuorelle avataan näkymä opintoihin korkeakouluissa. Korkeakouluun pääsemisen esteitä on purettava ja opintojen aloittamista edeltäviä välivuosia on vähennettävä.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyyn vaatimukseen ensikertalaisuuskiintiöstä luopumisesta.

Ensikertalaiskiintiö lisää nuorten epävarmuutta opintopolulla ja luo kulttuuria, jossa väärä valinta nostaa seinän vastaan. Myös osalla nuorista toisen asteen opintojen jälkeisten välivuosien määrä on kasvanut aiemmasta, kun opiskelupaikkaa ei ole otettu vastaan ykköstoiveeseen nähden toisella tai myöhemmällä sijalla olevasta hakukohteesta.

Puoluekokous tunnistaa muut aloitteessa kuvatut haasteet korkeakouluun hakeutumisessa, mutta pitää tärkeänä korkeakouluun hakeutumisen ja opiskelijavalintojen ennakoitavuutta erityisesti, kun korkeakouluun hakeutumista on uudistettu viime vuosina merkittävästi. Siksi yksittäisten toimenpiteiden sijasta on tarkasteltava ja tutkittava opiskelijavalintojen kokonaisuutta, jotta tavoite saavutettavasta siirtymästä toiselta asteelta korkea-asteelle toteutuu paremmin.

Korkeakoulut ovat käynnistäneet korkeakoulujen visiotyön 2030-luvun digitaalisesta valintakoe- ja valintajärjestelmästä. Puoluekokous muistuttaa aloitteen tekijöitä, että korkeakoulujen opiskelijavalinnat ja sen perusteet kuuluvat korkeakoulujen autonomian piiriin.

259. Satakunnan Keskustanuoret: Valintakokeita kehitettävä vastaamaan paremmin hakukohteiden osaamisvaatimuksia

Nykytilassa korkeakoulujen valintakokeet perustuvat usein yleisesti mitattaviin akateemisiin taitoihin, kuten kirjoitustaitoon, matemaattiseen ajatteluun tai tekstin ymmärtämiseen. Usein samaa valintakoetta sovelletaan useille eri alojen hakukohteille, vaikka niiden osaamisvaatimukset eroavat toisistaan merkittävästi. Tämän seurauksena valintakokeet voivat painottua taitoihin, jotka eivät ole keskeisiä itse koulutuksen tai tulevan ammatin kannalta. Nykyinen valintakoekäytäntö ei siten kaikissa tapauksissa vastaa riittävän hyvin hakukohteiden todellisia osaamisvaatimuksia, vaan valintaa saattavat ohjata ensisijaisesti hakijan kokemukset omista akateemisista taidoistaan. Tällainen epäsuhta voi heikentää hakijoiden yhdenvertaisuutta ja ohjata koulutusvalintoja epäolennaisten kriteerien perusteella sen sijaan, että valinta perustuisi niihin valmiuksiin, jotka aidosti tukevat menestymistä opinnoissa ja ammatillisessa työssä.

Esimerkiksi osteopatian koulutukseen hakevilta voidaan edellyttää valintakokeessa matemaattisia taitoja, vaikka opinnoissa ja ammatillisessa osaamisessa korostuvat ennen kaikkea ihmisen anatomian tuntemus, vuorovaikutustaidot, motorinen hahmottaminen sekä kliininen päättelykyky.

Satakunnan Keskustanuoret esittää, että hakukohdekohtaisia soveltuvuutta mittaavia tehtäviä lisätään yleisluontoisten osaamista mittaavien tehtävien rinnalle ja lisäksi tehdään selvitys valintakokeiden tarkoituksenmukaisuudesta eri aloilla.

Valintakokeiden keskeinen tehtävä on tunnistaa hakijat, joilla on parhaat valmiudet menestyä opinnoissa ja työelämässä. Kokeen mitatessa mahdollisimman suoraan koulutusalalla tarvittavia tietoja, taitoja ja soveltuvuutta, opiskelijavalinta on oikeudenmukaisempi eri taustoista tuleville hakijoille. Korkeakouluihin hakeudutaan suoraan lukiosta, ammatillisesta koulutuksesta, alanvaihtajina tai vuosien työuran jälkeen, ja valintajärjestelmän tulee tunnistaa osaaminen monipuolisesti taustasta riippumatta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy tavoitteeseen korkeakouluun hakeutumisen saavutettavuudesta, ja pitää tärkeänä, että valintakokeet tukevat tätä tavoitetta.

Korkeakouluun hakeutumista on uudistettu viime vuosina merkittävästi. Yhteisillä ja yleisimmillä kokeilla niin ammattikorkeakouluissa kuin yliopistoissa on haluttu vähentää hakijoiden kokemaa kuormitusta ja mahdollistaa tosiasiallinen hakeminen useammalle alalle sekä korkeakouluun.

Puoluekokous pitää tärkeänä korkeakouluun hakeutumisen ja opiskelijavalintojen ennakoitavuutta. Siksi yksittäisten toimenpiteiden sijasta on tarkasteltava ja tutkittava opiskelijavalintojen kokonaisuutta, jotta tavoite saavutettavasta siirtymästä toiselta asteelta korkea-asteelle toteutuu paremmin

Takaisin sisällysluetteloon

Korkeakoulut ovat käynnistäneet korkeakoulujen visiotyön 2030-luvun digitaalisesta valintakoe- ja valintajärjestelmästä. Puoluekokous muistuttaa aloitteen tekijöitä, että korkeakoulujen opiskelijavalinnat ja sen perusteet kuuluvat korkeakoulujen autonomian piiriin.

260. Satakunnan Keskustanuoret: Yhteishaun hakukohteiden järjestyksen vaikutus opiskelupaikan vastaanottamiseen poistettava

Nykyisessä Opetushallituksen koordinoimassa Korkeakoulujen yhteishaku -järjestelmässä hakukohteiden järjestyksellä on ratkaiseva merkitys opiskelupaikan vastaanottamiseen. Hakija voi tulla hyväksytyksi useampaan hakukohteeseen, mutta hän voi ottaa vastaan vain ylimmäksi asettamansa paikan, johon hänen pisteensä riittävät. Mikäli hakija pääsee esimerkiksi kolmanteen ja neljänteen hakukohteeseensa, hän voi ottaa vastaan vain kolmannen hakukohteen paikan. Alempana olevaa paikkaa ei voi valita, vaikka se myöhemmin osoittautuisi sopivammaksi vaihtoehdoksi.

Järjestelmä perustuu ajatukseen hakijan selkeästä etukäteisharkinnasta. Käytännössä moni hakija on kuitenkin nuori tai elämäntilanteensa muutoksessa, ja käsitys omista tavoitteista, paikkakuntatoiveista tai koulutusvalinnasta voi tarkentua vielä hakuprosessin aikana. Nykyinen malli ei huomioi tätä inhimillistä epävarmuutta, vaan lukitsee hakijan ensisijaisuusjärjestykseen jo varhaisessa vaiheessa. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa hakija ei voi ottaa vastaan itselleen kokonaisuutena tarkoituksenmukaisinta opiskelupaikkaa esimerkiksi sijainnin, elämäntilanteen tai muuttuneiden suunnitelmien vuoksi.

Satakunnan Keskustanuoret esittää, että yhteishaun sääntöjä muutetaan siten, että hakija voi ottaa vastaan minkä tahansa opiskelupaikan, johon hänet on hyväksytty, riippumatta hakukohteen alkuperäisestä järjestyksestä. Tällöin hakukohteiden järjestyksellä olisi merkitystä ainoastaan valintaprosessin teknisessä toteutuksessa, ei lopullisessa vastaanottopäätöksessä.

Uudistus lisäisi hakijoiden valinnanvapautta ja joustavuutta. Se mahdollistaisi esimerkiksi sen, että hakija voi hakea samaan koulutukseen usealle paikkakunnalle ja valita niistä itselleen sopivimman vaihtoehdon tulosten selvittyä. Tämä tukisi alueellista liikkuvuutta, vähentäisi virhevalintoja ja voisi osaltaan pienentää opintojen keskeyttämisriskiä.

Koulutuspoliittisesti muutos vahvistaisi hakijalähtöisyyttä ja lisäisi järjestelmän oikeudenmukaisuutta. Opiskelupaikan vastaanottamisen tulisi perustua hakijan lopulliseen, harkittuun päätökseen eikä yksinomaan kuukausia aiemmin tehtyyn järjestysvalintaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, vaikka pitääkin tärkeänä korkeakouluun hakeutumisen saavutettavuutta.

Puoluekokous pitää tärkeänä korkeakouluun hakeutumisen ja opiskelijavalintojen ennakoitavuutta.

Siksi yksittäisten toimenpiteiden sijasta on tarkasteltava ja tutkittava opiskelijavalintojen kokonaisuutta, jotta tavoite saavutettavasta siirtymästä toiselta asteelta korkea-asteelle toteutuu.

Korkeakoulujen yhteishaun hakukohteiden ensisijaisuuden poistaminen todennäköisesti tarkoittaisi valintaprosessin pidentymistä nykyisestä. On totta, että aloitteen kuvaamalla tavalla ensisijaisuuden poistaminen voisi korjata joitakin hakijan epäoikeudenmukaisuuksia, mutta samalla se tekisi koko järjestelmästä hitaamman ja sekavamman. Haasteena on, että varasijajonot eläisivät pitkään ja opiskelupaikkojen täyttyminen viivästyisi jopa lukukauden alkuun. Lisäksi ensisijaisuuden poistaminen tarkoittaisi nykyisen Opintopolku-järjestelmän merkittävää päivittämistä.

261. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Yhden opiskelupaikan malli

Yhden opiskelupaikan sääntely on tullut voimaan, ja sen myötä opiskelijalla voi olla yksi tutkintoon johtava opiskeluoikeus per koulutustaso. Uuden opiskelupaikan vastaanottaminen päättää automaattisesti aiemmat opiskeluoikeudet. Sääntelyn tavoitteena on ollut vapauttaa aloituspaikkoja ensikertalaisille, mutta käytännössä muutos on tuonut esiin merkittäviä ongelmia opiskelijoiden arjessa.

Sääntely vaikeuttaa erityisesti alanvaihtoa. Opiskelijan on luovuttava nykyisestä opiskeluoikeudestaan, kun hän ottaa uuden opiskelupaikan vastaan. Samalla monialaiset opinnot ja rinnakkaiset tutkintopolut ovat kaventuneet, vaikka työelämä tarvitsee yhä laaja-alaisempaa osaamista.

Korkeakoulut ja opiskelijajärjestöt ovat tuoneet esiin, että useamman opiskeluoikeuden omaavia opiskelijoita on ollut vain pieni joukko, eikä sääntely ole vapauttanut merkittävästi paikkoja ensikertalaisille. Sen sijaan se on lisännyt hallinnollista työtä ja heikentänyt opiskelijoiden mahdollisuuksia päivittää osaamistaan muuttuvassa työelämässä.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että yhden opiskelupaikan sääntely tulee kehittää juostavammaksi esimerkiksi kahden opiskeluoikeuden mallilla tai opintopisterajaan perustuvalla ratkaisulla. Näin voidaan turvata alanvaihto ja monialainen osaaminen ilman, että opiskeluoikeuksia pidetään passiivisesti voimassa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Eduskunta hyväksyi tämän vuoden huhtikuussa säännökset opiskeluoikeuden päättymisestä, kun opiskelija valmistuu, luopuu opiskeluoikeudestaan taikka ottaa vastaan uuden tutkintoon johtavan opiskeluoikeuden. Keskusta suhtautui lakimuutokseen myönteisesti eduskunnassa.

Puoluekokous kuitenkin katsoo, että yhden opiskelupaikan mallin vaikutuksia tulee seurata ja arvioida tulevan vaalikauden aikana. Lisäksi on perusteltua selvittää aloitteessa esitettyjä huomioita mallin joustavuuden lisäämiseksi.

262. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Puutekniikan DI-koulutusoikeus Itä-Suomen yliopistolle

Itä-Suomi on Suomen merkittävimpiä metsä- ja puutuoteteollisuuden alueita. Korkean jalostusasteen puutuotteet, puurakentaminen ja biopohjaiset innovaatiot ovat keskeisiä tulevaisuuden kasvualoja. Alueella koulutetaan jo metsätalousinsinöörejä ja metsätieteilijöitä, mutta tarve juuri puutekniikan tutkimukselle on valtava.

Puutekniikan DI-koulutus juuri Itä-Suomessa vahvistaisi alueen asemaa kansallisena ja kansainvälisenä biotalouden osaamiskeskittymänä. Koulutus tukisi yritysten tuotekehitystä, digitalisaatiota ja vientikilpailukykyä keskittyen nimenomaan korkeamman jalostusasteen saavuttamiseen ja uusiin innovaatioihin. Tällä hetkellä Suomessa mikään yliopisto ei tarjoa juuri puutekniikkaan erikoistunutta koulutusta, ja sen sijoittaminen juuri Itä-Suomeen olisi luontevaa alueen suuren metsäteollisuuden osaajatarpeen vuoksi.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittää, että Keskusta vaatii puutekniikan DI-koulutuksen saamista Itä-Suomen yliopistoon.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous tunnistaa puutekniikan koulutuksen merkityksen Itä-Suomen elinkeinoelämälle, erityisesti metsä- ja puutuoteteollisuuden korkeamman jalostusasteen, puurakentamisen sekä biotalouden innovaatioiden näkökulmasta. Tavoite vahvistaa alueen osaamispohjaa ja yritysten kilpailukykyä on kannatettava.

Uuden diplomi-insinöörikoulutuksen käynnistäminen edellyttävät yliopiston omaa strategista valmistelua. Yliopistojen autonomiaa tulee kunnioittaa, eikä koulutusvastuiden laajentamista tule ohjata poliittisesti ilman yliopiston omaa hakemusta ja valtioneuvoston päätöksentekoa. On myönteistä, että Itä-Suomen yliopisto on hakenut tekniikan koulutusvastuun laajentamista luonnontieteiden, metsätieteiden ja tekniikan alalle vuodelle 2026 (tekniikan koulutusaloilta tieto- ja viestintätekniikkaan). Puolue kannustaa selvittämään puutekniikan koulutuksen mahdollisuuksia osana tätä kokonaisuutta yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Takaisin sisällysluetteloon

263. Keskustan Siilinjärven kunnallisjärjestö: Lääkäreiden sosiaaliturvaosaamista vahvistettava

Keskustan Siilinjärven kunnallisjärjestö ry. esittää, että Keskusta ryhtyy toimenpiteisiin, jotta lääkäriopintojen sosiaaliturvaosaamista vahvistetaan. Lääkärintyöhön liittyvän sosiaaliturvan perusteet ja lausuntojen laatiminen olennaisena osana potilaan hoitoa on sisäistettävä ennen käytännön työskentelyä.

Perusteluina esitämme kestämätöntä nykytilannetta, missä lääkäreiden osaamisessa erityisesti yrittäjien ja maatalousyrittäjien sosiaaliturvasta esiintyy oleellisia puutteita. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien oikeudet sosiaaliturvan ansionmenetyskorvauksiin ja maatalouslomitukseen eivät aina toteudu, koska lääkäri ei ole kirjoittanut työkyvyttömyystodistusta.

Lääketieteen opintojen tulee antaa riittävät valmiudet ymmärtää käytännön lääkärityön kannalta keskeiset potilaan sosiaaliturvaoikeudet sekä työeläke- että kansaneläke-etuuksiin. Opiskelijan tulee osaa soveltaa terveydenhuoltoa säätävää lainsäädäntöä sekä muuta keskeistä normistoa sekä sosiaaliturvan perusteita käytännön työssä, hallita lääkärinlausuntojen laatimisen laadulliset ja juridiset perusteet ja harjoitella käytännössä keskeisimpien lääkärinlausuntojen tekemistä.

Opintojen sosiaaliturvaosaamisen vahvistamisen lisäksi tulee vahvistaa lisäkoulutusta työelämässä jo oleville lääkäreille. Lisäkoulutuksen tulee vastata ikääntyvän väestön työkykyarvioinnin haasteisiin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous pitää aloitteessa esiin nostettua tarvetta lääkäreiden sosiaaliturvaosaamisen vahvistamisesta tärkeänä. On olennaista, että lääkärin työssä ymmärretään potilaan sosiaaliturvaan liittyvät oikeudet sekä osataan laatia asianmukaiset lausunnot, jotta potilaiden yhdenvertaisuus toteutuu eri elämäntilanteissa, mukaan lukien yrittäjät ja maatalousyrittäjät.

Korostamme korkeakoulujen autonomiaa opetussisältöjen määrittelyssä. Tämän vuoksi puolue ei voi suoraan linjata lääketieteen opintojen yksityiskohtaisesta sisällöstä. Sen sijaan puolue kannustaa korkeakouluja arvioimaan opetustaan ja varmistamaan, että työelämässä tarvittava sosiaaliturvaosaaminen sisältyy riittävällä tavalla koulutukseen.

On tärkeää, että työelämässä jo toimivien lääkäreiden osaamista vahvistetaan täydennyskoulutuksen avulla. Erityisesti muuttuvissa tilanteissa, kuten väestön ikääntyessä ja työkykyarviointien korostuessa, täydennyskoulutuksella on keskeinen rooli osaamisen päivittämisessä. Täydennyskoulutuksen toteuttamisessa tulee huomioida työnantajien erilaiset käytännöt ja vastuut.

Lisäksi puolue korostaa tarvetta selkeyttää ja vahvistaa ymmärrystä työkyvyttömyyden ja sairaanhoidon käsitteistä osana lääkärin työtä, jotta sosiaaliturvaan liittyvät ratkaisut perustuvat oikeaan ja yhdenmukaiseen arviointiin.

264. Keskustaopiskelijat: Suurelle suomalaiselle korkeakouluhuijaukselle seis!

Suomeen tulee vuosittain yli kymmenen tuhatta opiskelijaa ETA-maiden ulkopuolelta. Etenkin EU:n ulkopuolelta ja ns. kolmansista maista saapuviin opiskelijoihin kohdennetaan paljon virheellistä markkinointia koskien mm. Suomessa työllistymistä, sosiaaliturvaa, kielivaatimuksia ja elinkustannuksia. Useat näistä opiskelijoista luulevat suuntaavansa maailman onnellisimpaan maahan, joka on myyty heille koulutusagenttien toimesta unelmamaana, jossa opiskelu on lähes ilmaista, elinkustannukset kohtuulliset ja valtio kustantaa viulut. Arki kuitenkin iskee päin kasvoja, ja yhä useammat kv-opiskelijat elävät köyhyysrajan alapuolella, seisovat ruokajonoissa, asuvat ahtaasti perheineen yksiöissä ja joutuvat keskeyttämään opintonsa rahojen loppuessa.

Tämän hetken tilanne koskee etenkin korkeakouluopiskelijoita, mutta huoli on myös siitä, että ulkomailta Suomeen rekrytoitavat toisen asteen alaikäiset ETA-maiden ulkopuoliset opiskelijat tulevat kohtaamaan samoja haasteita etenkin lukukausimaksujen muututtua pakolliseksi myös heille.

Takaisin sisällysluetteloon

Keskustaopiskelijat esittääkin, että Keskusta sitoutuu ulkomaalaisille opiskelijoille suunnatun koulutusmarkkinoinnin tiukempaan sääntelyyn ja valvontaan. Rekrytointifirmojen ja korkeakoulujen omaa koulutusagenttitoimintaa on valvottava ja sille on asetettava tarkemmat raamit. Väärää Suomi-kuvaa myymällä teemme myös karhunpalveluksen tulevaisuuden Suomelle, joka tarvitsee korkeakouluosaajia myös ulkomailta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

On totta, kuten aloitteessa todetaan, että ulkomaalaisille opiskelijoille suunnatussa koulutusmarkkinoinnissa on epäonnistuttu, mistä esimerkkinä ovat muutamat räikeimmät julkisessa keskustelussakin esillä olleet tapaukset. Koulutusmarkkinointia tulee valvoa nykyistä paremmin.

Puoluekokous katsookin, että koulutusmarkkinoinnissa tulee nojata suomalaiseen maahanmuuttolinjaan. Suomi tarvitsee kansainvälisiä huippuosaajia ja -tutkijoita, ja täällä on paikka osaaville ja työkykyisille ihmisille, joilla on motivaatio tehdä töitä, yrittää ja opiskella. Tätä osaamiseen ja työntekoon perustuvaa maahanmuuttoa ohjaa Suomen oma, osaamiseen perustuva, pisteytysmalli, joka korostaa Suomen tarvitsemaa osaamista.

265. Keskustan Hämeenlinnan kunnallisjärjestö: Vieraskielisille korkeakouluopiskelijoille laadukas kotoutuminen jo opiskeluaikana

Suomi tarvitsee korkeasti koulutettua maahanmuuttoa, se on selvä. Siksi maahamme saapuukin vuosittain suuri joukko kansainvälisiä, vieraskielisiä korkeakouluopiskelijoita. Liian moni heistä ei kuitenkaan korkeakouluopintojen aikana saavuta sellaista kielitaitoa ja työelämävalmiuksia, mitä työelämä edellyttää. Osaamista kyllä on, mutta ilman riittävää kotoutumista tämä osaaminen ja potentiaali ei päädy täysimääräisesti suomalaisille työmarkkinoille. Haluamme vastaanottaa kansainvälistä osaamista, mutta samalla meidän on asetettava selkeät tavoitteet ja rakenteet, jotka tukevat kasvua. Nykyinen korkeakoulujen maahanmuuttajia koskeva lainsäädäntö ei ole riittävä. Esimerkiksi ammattikorkeakoululain (3 luku 10 § 3 mom.) mukaan ammattikorkeakoulu voi järjestää maahanmuuttajille koulutusta, joka antaa kielelliset ja muut valmiudet ammattikorkeakouluopintoja varten. Laissa ei kuitenkaan ole velvoittavuutta, mikä johtaa vaihteleviin käytäntöihin ja liian usein riittämättömiin tuloksiin. Nykyisessä laissa ei myöskään mainita työmarkkinoita, työelämää tai työllistymistä, minkä pitäisi kuitenkin olla vieraskielisillä opiskelijoilla tavoitteena. Liian suuri vastuu kotoutumisesta siirtyykin valmistumisen jälkeen kuntien työllisyys- ja kotoutumispalveluille.

Keskustan Hämeenlinnan kunnallisjärjestö esittää, että lainsäädäntö muutetaan korkeakouluja velvoittavaksi. Lakiin tulee kirjata, että ammattikorkeakoulun tulee järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on antaa kansainvälisille opiskelijoille riittävät kielelliset ja muut valmiudet korkeakouluopintoihin, työnhakuun ja työelämään Suomessa. Laissa tulee säätää joko koulutuksen vähimmäislaajuudesta tai opintojen aikana saavutettavasta kielitaitotasosta. Sama periaate on ulotettava myös yliopistoihin lisäämällä vastaava velvoittava kirjaus yliopistolakiin. Koska haluamme kansainvälisiä osaajia Suomeen, meidän on varmistettava, että heillä on todellinen mahdollisuus jäädä Suomeen ja työllistyä tänne opintojensa jälkeen. Laadukas kotoutuminen jo opiskeluaikana on panostus, joka vahvistaa työllisyyttä ja siten Suomen kilpailukykyä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Kuten aloitteessa todetaan, Suomi tarvitsee kansainvälisiä huippuosaajia ja -tutkijoita, ja täällä on paikka osaaville ja työkykyisille ihmisille, joilla on motivaatio tehdä töitä, yrittää ja opiskella. Osaamiseen ja työntekoon perustuvaa maahanmuuttoa tulee ohjata Suomen oma, osaamiseen perustuva, pisteytysmalli, joka korostaa Suomen tarvitsemaa osaamista.

Puoluekokous tunnistaa aloitteessa esitetyt puutteet koulutusperäisten maahanmuuttajien integroitumisessa ja kotoutumisessa. Lakiin kirjaamisen sijasta korkeakouluja tulee kannustaa panostamaan kansainvälisten opiskelijoiden integroitumiseen, jonka keskiössä tulee olla kotimaisten

Takaisin sisällysluetteloon

kielten systemaattinen osaamisen kehittäminen ja harjoittelupaikkojen saaminen. Riittävä kielitaito on edellytys pysyvämmälle oleskelulle.

Puoluekokous katsoo, että lisäksi kotoutumisen painopiste tulee olla kielessä, koulutuksessa ja työllistymisessä, mikä antaa avaimet niin osallistumiseen kuin itsenäiseen toimeentuloon työnteon kautta.

266. Pirkanmaan Keskustanuoret: Suomen kielen asema turvattava korkeakouluissa

Suomen kielen asema korkeakouluissa on heikentynyt, kun englannin kielen käyttö on lisääntynyt opetuksessa ja tutkimuksessa. Kansainvälistyminen on tärkeää, mutta se ei saa tapahtua opiskelijoiden perustuslaillisten oikeuksien tai suomen kielen elinvoimaisuuden kustannuksella. Korkeakouluilla on velvollisuus turvata mahdollisuus saada opetusta omalla kielellä.

Käytännössä suomenkielinen opetus on joillakin aloilla jäänyt taka-alalle tai korvautunut kokonaan englanninkielisillä ohjelmilla. Tämä heikentää opiskelijoiden oikeusturvaa ja kaventaa suomen kielen asemaa tieteen ja asiantuntijuuden kielenä. Laajamittainen englanninkielistyminen vaikeuttaa myös alan käsitteistön hallintaa suomeksi.

Korkeakouluilla on vastuu koulutuksen lisäksi suomen kielen kehittämisestä ja ylläpitämisestä. Pienen kielialueen elinvoimaisuus edellyttää, että suomea käytetään kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla, myös korkeakouluissa.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy toimenpiteisiin suomen kielen aseman turvaamiseksi korkeakouluissa siten, että suomenkielinen opetus ja tutkintojen suorittaminen suomeksi taataan kaikilla aloilla ja tutkintotasoilla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous jakaa aloitteessa esiin nostetun tärkeän ja ajankohtaisen huolen suomen kielen asemasta korkeakouluissa. Tavoite turvata suomen kielen elinvoimaisuus tieteen ja opetuksen kielenä on kannatettava. On perusteltua, että opiskelijoilla säilyisi tosiasiallinen mahdollisuus opiskella omalla kielellään ja että suomenkielinen asiantuntijakieli kehittyy myös tulevaisuudessa.

Samalla on kuitenkin syytä tunnistaa korkeakoulujärjestelmän keskeinen periaate korkeakoulujen autonomiasta. Korkeakouluilla on lainsäädäntöön perustuva oikeus päättää opetuksen sisällöstä sekä järjestämistavoista ja tätä kautta myös opetuskielestä. Tämä rajoittaa merkittävästi mahdollisuuksia ohjata yksityiskohtaisesti sitä, millä kielellä opetusta eri aloilla ja tutkintotasoilla tarjotaan.

Kansainvälistyminen on myös korkeakouluille välttämätöntä. Englannin kielen käyttö opetuksessa ja tutkimuksessa tukee suomalaisten korkeakoulujen kilpailukykyä, tutkimusyhteistyötä ja opiskelijoiden valmiuksia toimia kansainvälisessä ympäristössä. Tämän kehityksen rajoittaminen hallinnollisin päätöksin voisi heikentää suomalaisten korkeakoulujen asemaa ja vetovoimaisuutta kansainvälisten tutkijoiden ja opiskelijoiden silmissä.

267. Satakunnan ja Pirkanmaan Keskustanuoret: Tohtorikoulutusohjelmat ammattikorkeakouluihin

Satakunnan ja Pirkanmaan Keskustanuoret esittävät Keskustanuorten valtuuskunnan hyväksymän kannan puoluekokoukselle, että myös ammattikorkeakouluihin tulisi luoda tohtorikoulutusohjelmia. Ammattikorkeakouluissa koulutettavat tohtorit olisivat työelämälähtöisiä ja vahvistaisivat yrityksiä.

Suomessa osaajapula kasvaa, ja työmarkkinoilla tarvitaan entistä korkeammin koulutettua väkeä. Ammattikorkeakouluissa aloittaa vuosittain noin kaksi kertaa enemmän opiskelijoita kuin yliopistoissa, ja tässä joukossa on merkittävä potentiaali edetä aina tohtoritasolle saakka. Ammattikorkeakoulut sijaitsevat alueellisesti kattavasti eri puolilla maata, mikä tekee uudistuksesta myös aluepoliittisesti merkittävän, erityisesti niissä maakunnissa, joissa ei ole omaa yliopistoa. Kansainvälisesti tarkasteltuna tohtorikoulutus ammattikorkeakouluissa on mahdollista jo useissa Euroopan maissa,

Takaisin sisällysluetteloon

kuten Saksassa ja Alankomaissa. Suomen ei tule jäädä kehityksestä jälkeen.

Ammattikorkeakoulujen tohtorikoulutus tuottaisi työelämälähtöisiä asiantuntijoita, jotka toimisivat yrityksissä ratkaisijoina, innovaattoreina ja kehittäjinä. Erityisesti pk-sektori hyötyisi osaajista, jotka pystyvät nostamaan yritysten jalostusarvoa, vahvistamaan osaamista ja tukemaan kansainvälistymistä sekä vientimarkkinoilla toimimista. Ammattikorkeakouluilla on jo nyt keskeinen rooli alueiden elinvoiman vahvistajina sekä työ- ja elinkeinoelämän uudistajina. Ne vastaavat nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin, tukevat yritysten kehittämistoimintaa ja nostavat väestön koulutus- ja osaamistasoa.

Uudenlainen tohtorikoulutus ammattikorkeakouluissa täydentäisi nykyistä yliopistopohjaista tohtorikoulutusjärjestelmää ja loisi monipuolisuutta suomalaiseen korkeakoulukenttään. Samalla se kannustaisi yhä useampaa jatkamaan opintojaan ylempää korkeakoulututkintoa pidemmälle. Koulutukseen panostaminen on panostamista koko maan tulevaisuuteen, osaamiseen, elinvoimaan ja kestävään kasvuun.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Ammattikorkeakoulujen työelämälähtöinen tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminta palvelee hyvin elinkeinoelämän ja erityisesti pk-yritysten tarpeita. Alueellinen kehittämistehtävä tukee alueiden kehittymistä sekä elinkeinoelämän elinvoimaa koko Suomessa.

Ammattikorkeakoulujen ehdoilla toteutettava työelämälähtöinen tohtorikoulutus antaa alueille ja elinkeinoelämälle uusia mahdollisuuksia kehittämiseen. Koulutustaso on myös suoraan yhteydessä alueen elinvoimaan ja kehittymiseen laajemmin.

Tavoitteena on mahdollistaa ammattikorkeakouluille kunkin omaan harkintaan perustuva tohtorikoulutus, jonka keskiössä on yritysten haasteiden ratkaiseminen ja kehittäminen elinkeinoelämässä.

268. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Aikuiskoulutustuki palautettava aiemman käytännön mukaiseksi

Aikuiskoulutukea tulee muokata ostovoimaltaan ja ehdoiltaan tätä aikaa palvelevaksi ja sisällöltään kannustavaksi, joka motivoi opiskelun aikuisiällä ilman taloudellisia huolia. Varttuneella iällä hankittu ammattitaito palkitsee sekä opiskelijan, että opintojen rahoittajan ja koko yhteiskunnan kasvavina verotuloina ja myönteisinä sosiaalisina vaikutuksina. Nykyajan muuttuva työelämä vaatii kouluttautumista ja ammatinvaihdoksia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous tunnistaa tarpeen työuran aikaiselle kouluttautumiselle ja ajoittain myös alan vaihtamiselle. Työelämän muuttuessa osaamista tulee päivittää ja kehittää. Työnmurros johtaa ajoittain myös työtehtävien katoamiseen tai hyvin merkittävään muutokseen.

Aikuiskoulutustuki mahdollisti sellaisen työuran aikaisen opiskelun, joka edellytti poissaoloa työstä. Jotain tukea tämänkaltaiseen oppimiseen tarvitaan jatkossakin. Samalla se kuitenkin keskittyi hyvin samalla taustalla ja alalla oleviin aikuisiin. Keskusta haluaa tuoda vanhan aikuiskoulutustuen tilalle uuden, kehittyneemmän mallin, joka jakautuu tarkoituksenmukaisemmin.

269. Keskustan Karstulan kuntayhdistys: Joustavat koulutus- ja työllisyysrakenteet elinvoiman vahvistamiseksi

Suomen työmarkkinatilanne edellyttää ennakoivaa, joustavaa ja rohkeaa otetta koulutuksen ja työllisyyden kehittämisessä.

Suomen työllisyystilanne on heikko: työttömyys on noussut EU:n kärkitasolle ja pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut poikkeuksellisen korkeaksi. Työelämä muuttuu nopeasti: tehtävät, nimikkeet ja osaamisvaatimukset elävät, eikä lineaarinen "yksi ammatti – yksi työura" ole enää normi. Samaan aikaan ammatillinen koulutus uudistuu: rahoitusta suunnataan

Takaisin sisällysluetteloon

2026 alusta vahvemmin opintojen etenemiseen, valmistumiseen ja työllistymiseen. 2024–2025 tehdyillä leikkauksilla on kavennettu koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia vastata aikuisten ja alanvaihtajien tarpeisiin. Aikuiskoulutuksen ja alanvaihtajien asema on vaarassa heiketä, vaikka he ovat merkittävän tärkeitä alueellisen elinvoiman ja työmarkkinoiden toimivuuden kannalta.

Nykyiset järjestelmät usein ohjaavat ihmisiä joko kokopäiväiseen työmarkkinaosallistumiseen tai työttömyyteen, vaikka työelämässä on tarjolla monenlaisia väyliä ja osa-aikamuotoja. Työllisyyden rakenteet eivät saa estää työn vastaanottamista. Koulutuksen ja työllisyyden rakenteiden on tuettava joustavia siirtymiä, jatkuvaa oppimista sekä eripituisia ja -muotoisia työpanoksia. Joustavat rakenteet ehkäisevät syrjäytymistä, paikkaavat osaajapulaa ja vahvistavat alueen kilpailukykyä.

Esitämme, että puolue ottaa tavoitteekseen uudistaa työllisyys- ja koulutusjärjestelmää siten, että se tukee joustavia siirtymiä, jatkuvaa oppimista ja erilaisia työpanoksen muotoja ilman byrokraattisia esteitä sekä hyödyntää vapaan sivistystyön ja kansanopistojen roolia, ja näillä toimilla edistää elinvoimaa ja ehkäisee syrjäytymistä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Aloitteessa esiin nostettu tarve koulutuksen ja työllisyyden rakenteiden joustavoittamisesta on ajankohtainen ja perusteltu. Työelämän nopea muutos, osaamistarpeiden jatkuva kehittyminen sekä työurien monimuotoistuminen edellyttävät järjestelmältä nykyistä parempaa kykyä tukea yksilöllisiä opinto- ja työpolkuja.

Puolue pitää tärkeänä, että jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia vahvistetaan koko työuran ajan. Erityistä huomiota on kiinnitettävä aikuiskoulutuksen ja alanvaihtajien asemaan, jotta osaamisen päivittäminen ja uudelleensuuntautuminen ovat aidosti mahdollisia eri elämäntilanteissa. Näin voidaan vastata työvoimapulaan, ehkäistä pitkäaikaistyöttömyyttä ja vahvistaa alueellista elinvoimaa.

Puolue katsoo, että koulutuksen ja työllisyyden rakenteita tulee kehittää siten, että ne tukevat joustavia siirtymiä työn, opiskelun ja erilaisten työpanoksen muotojen välillä. Byrokraattisia esteitä työn vastaanottamiselle on purettava, ja järjestelmää on kehitettävä kannustavammaksi.

Lisäksi puolue tunnistaa vapaan sivistystyön ja kansanopistojen merkityksen osana jatkuvan oppimisen kokonaisuutta sekä alueellisen elinvoiman vahvistamista.

270. Keskustaopiskelijat: Opiskelijan työ kannattavaksi

Opiskelijoiden työssäkäynti ei ole "ylimääräinen valinta", vaan yhä useammin edellytys sille, että arki pysyy kasassa. Työ opintojen ohessa vahvistaa osaamista, lyhentää siirtymää työelämään ja ennen kaikkea rakentaa tulevaa veropohjaa: opiskelija, joka saa jalkaa työmarkkinoille ajoissa, työllistyy todennäköisemmin ja maksaa veroja pidempään. Siksi työn tekemistä ei pidä rangaista epäselvillä tukisäännöillä, äkillisillä takaisinperinnöillä tai tilanteilla, joissa lisävuoroista jää käteen vain murto-osa.

Keskustaopiskelijat esittää, että Keskusta sitoutuu rakentamaan opiskelijoille kannustavan ja ennakoitavan mallin, jossa työn vastaanottaminen on aina järkevää. Tämä tarkoittaa selkeää tulohaitaria ja sovittelua, joka on ymmärrettävä etukäteen: opiskelijan pitää voida arvioida yhdellä silmäyksellä, miten lisätunnit vaikuttavat tukiin ja kokonaiskäteen jäävään tuloon – ilman pelkoa yllätyslaskuista. Mallin tulee olla yksinkertainen, automaattinen ja oikeudenmukainen, jotta työnteko vahvistaa arjen taloutta eikä tee siitä riskipeliä.

Lisäksi opiskelijan työn ja opintojen yhteensovittamista on tuettava käytännössä. Puoluekokous velvoittaa Keskustan edistämään palveluja ja pelisääntöjä, jotka mahdollistavat joustot: opintojen aikaiset työvuororatkaisut, ennakoitavat työvuorolistat ja erityisesti julkiselle sektorille toimintamallit, joilla opiskelijoiden työpanosta voidaan hyödyntää ilman että se hidastaa valmistumista. Kun työnteko ja opiskelu saadaan toimimaan yhdessä, hyötyvät opiskelija, työnantaja ja yhteiskunta.

Takaisin sisällysluetteloon

Esitämme, että puoluekokous hyväksyy aloitteen ja velvoittaa Keskustan edistämään opiskelijoiden kannustavaa tulomallia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puolue yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että opiskelijoiden työnteko on kannattavaa ja ennakoitavaa. Tulorajojen nostaminen, kehittäminen ja selkeyttäminen on tarpeen, jotta työn vastaanottaminen ei johda kohtuuttomiin takaisinperintöihin tai epävarmuuteen. Työn ja opintojen yhteensovittamista tulee edistää, sillä työssäkäynti opintojen aikana vahvistaa työelämätaitoja ja sujuvoittaa siirtymistä työmarkkinoille.

Puoluekokous katsoo kuitenkin, ettei puolueen tule ottaa kantaa yksityiskohtaisiin työvuorojärjestelyihin tai työnantajakohtaisiin käytäntöihin. Sen sijaan tavoitteena tulee olla yleisten edellytysten, kuten kannustavampi tulomalli, ja työelämän joustavuuden lisääminen opiskelijoiden aseman tukemiseksi.

271. Turun Keskustaopiskelijat: Opintolaina maksettavaksi vasta, kun siihen on taloudelliset edellytykset

Turun Keskustaopiskelijat ehdottaa, että opintolaina erääntyisi maksettavasi vasta, kun tulot ovat riittävät.

Opintolainan osuutta opiskelun aikaisesta taloudellisesta tuesta on viime vuosina nostettu huomattavasti. Laina erääntyy maksettavaksi viimeistään kahden vuoden kuluttua viimeisen lainaerän nostamisesta, riippumatta velallisen taloudellisesta tilanteesta.

Ulosottoon siirtyneiden opintolainojen määrä on kasvanut huomattavasti. Samalla työllisyystilanne on heikko, ja talousnäkymät eivät ole hyvät.

Opintolainan takaisinmaksu tulisi järjestää siten, että velallinen lyhentää lainaa vasta, kun hänellä on riittävät ja vakaat tulot. Tällöin vältytään maksukyvyttömyyden aiheuttamilta tappioilta, ja toisekseen vähennetään sosiaaliturvan tarvetta heidän osaltaan, joilla tuloista kohtuuton osa menee lainan takaisinmaksuun. Suuren lainan aiheuttama taloudellinen ahdinko voi olla myös toissijaisilta vaikutuksiltaan yhteiskunnalle negatiivinen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Tällä hetkellä opintolainaan on mahdollista hakea joustoa sen takaisinmaksussa, mikäli ei ole kykeneväinen opintolainan takaisinmaksuun opintojen päättymisen jälkeen.

Puoluekokous korostaa, että sosiaaliturvan ja opintotukijärjestelmän tulee kannustaa työntekoon ja omatoimisuuteen. Tuloperusteisella takaisinmaksumallilla voitaisiin johtaa tilanteeseen, jossa lainan takaisinmaksu lykkääntyy pitkälle tulevaisuuteen ja samalla kasvattaa valtion kustannuksia.

Puoluekokous myös korostaa, että opintolaina on osa opiskeluiden aikaista toimeentuloa, eikä opiskeluiden jälkeinen tulosidonnainen etuus. Opiskelijoiden toimeentuloa tulee parantaa ensisijaisesti kohtuuhintaisella asumisella, työnteon mahdollisuuksilla sekä opintotukikokonaisuudella. Toimeentuloa ei paranneta muuttamalla opintolaina tulosidonnaiseksi velaksi.

Liikunta, nuoriso ja kirkko

272. Keskustan Haukiputaan paikallisyhdistys: Liikunta osaksi hoitoa – liikuntaresepti terveydenhuoltoon

273. Keskustanaisten Keski-Suomen piiri: Jokaisella lapsella Suomessa tulee olla oikeus laadukkaaseen uimaopetukseen ja hengenpelastamisen taitoihin - Todistus Pohjoismaisen uimataitotestin suorittamisesta on lisättävä perusopetuksen todistukseen valtakunnallisesti

274. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Kännykkä vasta rippilahjaksi

275. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Liikuntaa some:ssa oleilun sijaan

276. Suomen Keskustanuoret: Nuorten liikkumattomuus ratkaistava!

277. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Nuorten ihmisten työllistyminen ja elämänhallinta

Takaisin sisällysluetteloon

278. Turun keskustaopiskelijat: Jokaiselle koululle oma nuorisotyöntekijä

279. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Yhdenvertaisuutta ja uskonnonvapautta – verotusoikeus kaikille uskonnollisille yhdyskunnille

272. Keskustan Haukiputaan paikallisyhdistys: Liikunta osaksi hoitoa – liikuntaresepti terveydenhuoltoon

Suomessa yhä suurempi osa kansansairauksista liittyy vähäiseen liikkumiseen. Sydän- ja verisuonisairaudet, tyypin 2 diabetes, tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä monet mielenterveyden haasteet kuormittavat sekä ihmisten arkea että julkista taloutta. Samalla tutkimus osoittaa, että säännöllinen liikunta on yksi tehokkaimmista tavoista ehkäistä ja hoitaa monia sairauksia sekä vahvistaa ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Liikunnalla on merkittävä vaikutus myös mielen hyvinvointiin. Säännöllinen liikkuminen vähentää stressiä, lievittää masennus- ja ahdistusoireita sekä parantaa unta ja jaksamista. Monelle ihmiselle liikunta voi olla tärkeä osa toipumista ja arjen hallintaa silloin, kun elämä kuormittaa.

Tämän vuoksi liikunnan roolia osana terveydenhuoltoa tulee vahvistaa. Terveydenhuollossa tulisi ottaa käyttöön liikuntaresepti, jonka avulla lääkärit ja muut ammattilaiset voivat ohjata potilaita liikunnan pariin osana hoitoa. Liikuntaresepti voisi tarkoittaa esimerkiksi ohjausta kunnan liikuntapalveluihin, liikuntaneuvontaan tai matalan kynnyksen liikuntaryhmiin.

Samalla on tärkeää rakentaa toimiva yhteistyö hyvinvointialueiden terveyspalvelujen ja kuntien liikuntapalvelujen välille. Kun kuntien liikuntapalvelut, seurat ja liikuntaneuvonta kytketään osaksi hoitoketjua, voidaan tarjota ihmisille konkreettinen ja saavutettava tapa lisätä liikkumista arjessa.

Liikunnan lisääminen parantaa ihmisten fyysistä ja henkistä hyvinvointia, vähentää sairastavuutta ja säästää pitkällä aikavälillä merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Liikkumattomuus on yksi aikamme suurimmista kansanterveyden haasteista. Keskustan liikuntalinjauksen mukaisesti liikunta on perusoikeus ja jokaisella tulee olla mahdollisuus liikkua taustastaan, iästään tai toimintakyvystään riippumatta. Panostaessamme liikkumiseen, vahvistamme hyvinvointia ja vähennämme sosiaali- ja terveyskustannuksia.

Liikunta on tutkitusti tehokas tapa ehkäistä ja hoitaa monia sairauksia. Keskustan liikuntalinjauksen mukaan liikunta tulee ottaa kiinteäksi osaksi sotepalveluita, ennaltaehkäisyä ja hyvinvointialueiden strategista johtamista. Liikunta ei ole vain yksilön valinta, sen mahdollistaminen on yhteiskunnan vastuulla. Liikuntaresepti tukisi tätä tavoitetta konkreettisesti ja loisi yhtenäisen toimintamallin.

273. Keskustanaisten Keski-Suomen piiri: Jokaisella lapsella Suomessa tulee olla oikeus laadukkaaseen uimaopetukseen ja hengenpelastamisen taitoihin - Todistus Pohjoismaisen uimataitotestin suorittamisesta on lisättävä perusopetuksen todistukseen valtakunnallisesti

Keskustanaisten Keski-Suomen piiri esittää, että Suomen Keskusta sitoutuu edistämään lainsäädäntömuutoksia, joilla uimaopetuksesta ja hengenpelastamisen taidoista tulee yhä vahvempi osa koulujen opetussuunnitelmaa. Pohjoismaiden määritelmän mukaan henkilö, (myös lapsi,) joka pudottuaan syvään veteen, päätyään pinnalle ja uituaan 200 m, josta (50 m selällään) yhtäjaksoisesti kykenee toimimaan turvallisesti.

Jokaisella suomalaisella tai Suomessa asuvalla on omakohtainen tai välillinen kokemus kuolemasta hukkumalla. Asumme maassa, jossa on paljon järviä, jokia ja suurta osaa rajaamme ympäröi meri. On luonnollista, että virkistäydymme kesäisin uimalla ja saunomalla, veneilemme järvillä ja nautimme olosuhteistamme. Talvisin jääpeite tarjoaa mahdollisuudet kalastukseen, luisteluun, hiihtämi-

seen ja autoiluun. Veden jääkansi on talvella yhtä houkutteleva kuin kesäinen avoin vesi.

Alle 6-vuotiaat ovat pääsääntöisesti uimataidottomia. Lapsen hukkuminen tapahtuu hetkessä. Vain henkäys vettä keuhkoihin ja huutaminen on mahdotonta. Varpaat eivät ylety pohjaan, lapsi on lipunut liian syvälle vedessä. Aivan sama koskee aikuista, joka syystä tai toisesta joutuu veden varaan, äkillisesti kauempana veneillen tai rannassa uiden, jolloin hengen pelastaminen ei ehkä onnistu yrityksistä huolimatta.

Hukkuja ei näytä hukkuvalta, kuten on luultu aiemmin, ei huuda apua rannalta tai käyttäydy riehakkaasti. Hän vain painuu pinnan alle. Tapahtuu hiljainen hukkuminen.

Suomessa hukutaan edelleen liian usein verrattuna moniin muihin maihin. Syyt ovat vain muuttuneet ajan kuluessa. Hukkuja on yleensä mies; isä, isoisä, veli tai poika. Päihteet ovat saattaneet liittyä kuolemaan.

Juhannustilastot hukkumisista ovat olleet synkkiä. 2020-luvulla kuoleman syyt ovat muuttuneet, talvisin sisävesistöissä vajotaan jäihin pääsääntöisesti moottorikelkalla ja autolla, vähemmän kalastaessa, luistellessa, hiihtäen tai kävellen. Kesäisin syyt liittyvät veneurheiluun, kalastamiseen ja yleiseen olemiseen vesistöjen läheisyydessä, rannoilla. Syyt hukkumiskuolemiin ovat siis muuttuneet ajan ja harrastusten mukaisiksi. Lasten ollessa rannalla luotetaan liikaa uimavälineisiin. Veneillessä luotetaan (pelastus)liiveihin. Kun ja jos ne ovat päällä ja kelluttavat myös päätä. Kelluntaliivit eivät pelasta kaikissa tilanteissa.

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto SUH suhtautuu määrätietoisesti uimataidon ja hengenpelastamisen koulutukseen ja tiedottamiseen. Voimme olla ylpeitä SUH:N halusta pelastaa meitä hukkumiselta, se järjestää mm. koulutusta hengenpelastuksessa, jääturvallisuudessa, aikuisten uimataitokursseilla, opettaa vauva- ja perheuinteja vetäviä henkilöitä ja uimaopettajia. Luulimme jo, että tilastot hukkumiskuolemista olisivat laskeneet, siltä on näyttänyt. Mutta vain näyttänyt.

Nimittäin kuudesluokkalaisten uimataitoa tutkitaan kansallisella uimataitotutkimuksella määräajoin.
Viimeisin uimataitotutkimus toteutettiin vuonna 2022 SUH:n, Jyväskylän yliopiston ja Opetushallituksen yhteistyönä. Tutkimuksen mukaan Suomessa kuudesluokkalaisista 55 % oli vuonna 2022 uimataitoisia, kun taas vuonna 2016 heitä oli 76 %. Määrä on laskenut 21% vuodesta 2016 vuoteen 2022.

Vuonna 2022 pojista 60 %, tytöistä 51 % ja muunsukupuolisista 40 % ilmoitti olevansa uimataitoisia. Täysin uimataidottomia oli noin 2–5 % sukupuolen mukaan.

Pohjoismaiden uimataidon määritelmän mukaan henkilö, (myös lapsi,) joka pudottuaan syvään veteen, päätyään pinnalle ja uituaan 200 m, josta (50 m selällään) yhtäjaksoisesti kykenee toimimaan turvallisesti.

• Rannat, joilla on uimavalvontaa, ovat yleisiä uimarantoja, kaikkialla Suomessa niitä ei ole. Lasten uinnin valvonta on aikuisten vastuulla.
• On kyse omasta toiminnasta hetkessä syntyvissä tilanteissa, asenteesta tilanteisiin. Joskus välinpitämättömyydestä, asia unohtuu kiireessä, jossa yhtäkkinen tapahtuma voi muuttaa elämän suunnan.
• Sotilaan on osattava uida ja pelastaa toisten henki. Aloitteemme on suuressa määrin turvallisuuskysymys, asepalveluksessa toki puututaan uima- ja hengenpelastamisen taitoon ja sen merkitykseen.
• Kesällä heinäkuussa 2025 hukkui 28 ihmistä, 12 enemmän kuin vuonna 2024. Kesät ovat yhä lämpimämpiä, uiminen lisääntyy. Lisääntyykö varovaisuus vesillä ylipäätään, se jää nähtäväksi.
• Lapset, 0–7-vuotiaat voivat osallistua ensin vauvauintiin ja ennen kouluikää järjestettäviin uintiryhmiin useilla paikkakunnilla, joissa on SUH:n kouluttama vauvauinnin opettaja uimahallissa. Uinnin opettajia on saatava lisää, koska se helpottaa esi- ja alkuopetuksen uintitavoitteiden saavuttamista, näin lapset ovat saaneet myönteisen kokemuksen uinnista jo hyvin varhaisessa lapsuudessaan.

Hukkumisia ehkäisevä aloite on Keski-Suomen Keskustanaisille elintärkeä.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen.

Keskusta näkee huolen heikentyneestä uimataidosta ja pitää tärkeänä, että jokaisella lapsella Suomessa on yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia elintärkeitä arjen turvallisuustaitoja. Uimataito ja hengenpelastamisen perusteet eivät ole vain harrastuksia, vaan ne ovat kansalaistaitoja, jotka voivat pelastaa henkiä ja vahvistaa lasten hyvinvointia. Keskusta suhtautuu täten myönteisesti aloitteeseen.

Keskusta kannattaa aloitteen tavoitetta ja näkee sen tukevan lasten yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja hyvinvointia. Valtakunnallisella kirjauksella saataisiin taattua tasavertainen ja -laatuinen uimaopetus koko Suomessa. Uimaopetuksen laatu ja määrä vaihtelevat kunnittain, jonka myötä valtakunnallinen kirjaus todistuksen varmistaa, että jokainen lapsi asuinpaikasta riippumatta saa saman mahdollisuuden oppia uimaan ja harjoitella hengenpelastustaitoja. Samalla on kuitenkin varmistettava, että kunnilla on riittävät edellytykset toteuttaa uimaopetusta laadukkaasti.

274. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Kännykkä vasta rippilahjaksi

Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö vaatii, että kännykkälaki ja sosiaalisen median rajoitukset ulotetaan koskemaan kaikkia alle 15-vuotiaita. Monien kiistattomien tutkimusten mukaan lasten kehitys- ja vuorovaikutustaidot häiriintyvät kännykän käytön seurauksena. Lapsilla tulee olla aitoja ihmissuhteita esim. syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskusta ymmärtää ajatuksen kehitys- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisestä. Keskusta kuitenkin näkee vahvana lasten vanhempien vastuun lapsen puhelimen käytössä ja korostaa kasvatuksen ensisijaisen vastuun olevan perheillä. Oppilaitoksilla tulee olla riittävä autonomia laatia järjestyssäännöt, joita oppilaat pystyvät noudattamaan.

Vaikka tutkimukset osoittavat liiallisen ruutuajan haitoista, on huomioitava kokonaiskuva monipuolisemmin. Puhelimien vaikutukset riippuvat muun muassa sisällöstä, perheen ja oppilaitoksen ohjauksesta sekä lapsen yksilöllisistä tarpeista. On huomioitava myös lapsen ikä, sillä samanlainen sääntely ei palvele tasapuolisesti kaikkia alle 15-vuotiaita lapsia.

Aitojen ihmissuhteiden tukeminen on Keskustalle tärkeää ja se saavutetaan parhaiten muun muassa vahvistamalla kodin ja koulun yhteistyötä, lisäämällä harrastusmahdollisuuksia sekä tukemalla perheitä arjen kasvatustyössä.

Keskusta jatkaa työtä sen puolesta, että perheillä ja oppilaitoksilla ovat parhaat mahdolliset edellytykset tukea lasten tervettä kasvua ja vuorovaikutustaitoja.

275. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Liikuntaa some:ssa oleilun sijaan

Lapset, nuoret, ikäihmiset ja vammaiset sekä perheet kärsivät yksinäisyydestä, liiallisesta ajasta somessa ja sisällä olosta. Mielenterveys on koetuksella monin eri ärtymysten herättämänä. Keskustanaiset suosittavat, että kaikki julkiset toimijat, kodit ja harrastukset lisäisivät LUONNOSSA LIIKKUMISTA . Luonto, polut, metsät, suot, rämeet, purot valtavine mahdollisuuksineen rentouttavat, rauhottavat ja hoitavat ihmistä kaikkina ikävuosina. Käytetään tätä hienoa mahdollisuutta, aloitetaan nyt.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen.

Keskusta näkee liikunnan tärkeyden nuorten keskuudessa, jonka myötä Keskustan liikuntalinjaukseen on koottu toimenpiteitä suomalaisten fyysisen toimintakyvyn parantamiseksi 15 prosentilla vuoteen 2040 mennessä.

Linjaus painottaa, että liikunta on perusoikeus ja sen tulee olla saavutettavaa ja tasa-arvoista kaikille. Liikkumista edistetään mahdollistamalla, ei velvoittamalla. Keskustan mukaan ulkoilmaliikunta ja luonnossa virkistäytyminen edistävät laajasti

ihmisen hyvinvointia. Linjauksen mukaan muun muassa kaavoituksella ja lähiluonnon saavutettavuudella, retkeily- ja maastoreittien kehittämisellä voidaan tukea ulkoilua. Nämä ovat kannustavia ja rakenteellisia toimia, eivät velvoitteita.

Hyvinvoinnin haasteet ovat monisyisiä, joka liikuntalinjauksen mukaan liikunta on tärkeä osa hyvinvointipolitiikkaa, mutta ratkaisut ovat laajoja. Linjauksen mukaisesti liikunta tulee ottaa kiinteäksi osaksi sote-palveluita, ennaltaehkäisyä ja hyvinvointialueiden strategista johtamista. Luontoliikunta on osa kokonaisuutta, mutta ei yksin riittävä ratkaisu.

Keskusta korostaa, että arjen liikkuminen syntyy perheiden valinnoilla, koulujen ja varhaiskasvatuksen toimintakulttuurilla sekä kuntien ja järjestöjen yhteistyöllä. Liikuntalinjauksen mukaan perheet ovat avainasemassa liikunnallisen elämäntavan opettamisessa.

276. Suomen Keskustanuoret: Nuorten liikkumattomuus ratkaistava!

Keskustanuoret on huolissaan nuorten liikkumattomuudesta, ja sen vaikutuksista kansanterveyteen. Liikkumattomuus on yksi merkittävimpiä kansantautien riskitekijöitä, ja sen seuraukset näkyvät jo nyt niin kasvavina terveysmenoina, kuin myös nuorten heikentyneenä niin fyysisenä kuin psyykkisenäkin hyvinvointina.

Keskustan on oltava aloitteellinen ja linjakas nuorten liikunnan edistämisessä, eivätkä tulevan hallituksen toimet aiheeseen liittyen voi jäädä vain äitiyspakkauksiin lisättyihin palloihin. Liikkumattomuuden kitkemiseksi tarvitaan pitkäjänteinen ja valtakunnallinen ohjelma, joka kokoaa yhteen kunnat, koulut, järjestöt ja erilaiset liikuntatoimijat. Keskustanuoret näkee, että yhteiskuntamme tarvitsee uuden kansallisen projektin nuorten liikkumisen edistämiseksi samaan tapaan, kuin Nuori Suomi ry liikutti lapsia mm. vuosittaisella Liikuntaseikkailu-kampanjallaan.

Harrastamisen Suomen malli on ollut askel oikeaan suuntaan, mutta se ei yksin riitä yhteiskuntaamme kohtaavan haasteen kitkemiseksi. Liikunnasta on rakennettava luonteva osa jokaisen lapsen ja nuoren arkea, ei vain koulupäivän jälkeen tapahtuva viikoittainen harrastusmahdollisuus. Koulupäivän aikaista liikuntaa on lisättävä, välituntiliikunnan mahdollisuuksia edistettävä, ja paikallisten seurojen sekä koulujen yhteistyötä kehitettävä.

Jokaisella lapsella ja nuorella on oltava mahdollisuus löytää itselleen mieluinen tapa liikkua säännöllisesti riippumatta asuinpaikasta tai perheen varallisuudesta. Myös perheillä on keskeinen rooli lasten ja nuorten liikkumisen tukemisessa, sillä liikunnallinen elämäntapa rakentuu ennen kaikkea arjen esimerkkien, kannustuksen ja yhteisen tekemisen kautta.

Nuorten liikkumattomuuden kitkeminen on merkittävä investointi tulevaisuuteen. Se vähentää kansantautien riskiä, vahvistaa parhaassa tapauksessa mielenterveyttä, ja tukee yhteisöllisyyttä. Näistä syistä Keskustan tulee edistää kansallista projektia, joka nostaa nuorten liikunnan nykyistä suuremmaksi yhteiskunnalliseksi kysymykseksi!

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan liikuntalinjauksen mukaan liikunnan edistämisessä on panostettava lapsiin ja nuoriin sekä liikunnallinen polku tulee rakentaa neuvolasta varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja toiselle asteelle saakka. Keskusta yhtyy aloitteessa esitettyyn näkemykseen siitä, että pelkät yksittäiset toimet eivät riitä liikkumattomuuden trendin kääntämiseksi. Kansallisella projektilla voidaan koota yhteen muun muassa kunnat, koulut ja järjestöt sekä perheet, joiden avulla vahvistaa liikunnallista elämäntapaa ja lisätä koulupäivän aikaista liikuntaa.

277. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Nuorten ihmisten työllistyminen ja elämänhallinta

Nykyisin lapset ja nuoret vieraantuvat työstä ja työelämästä, koska kotona ei ole tarpeeksi virikkeitä työhön. Työelämän harjoittelun ja tutustustumista tulisi lisätä nykyisestä. Nuoria tulee työllistää enenevässä määrin yrityksille ja eri työpaikoille

Takaisin sisällysluetteloon

maksettavan tuen avulla. Kaikille ei ehkä riitä työpaikkoja vapailta markkinoilta, joten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja elämän mielekkyyden turvaamiseksi tulee kokeilla useampia keinoja pitää yllä toiveikkuutta. Näin tuemme nuoren kasvua vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nämä työllistetyt jaksot voivat olla määräaikaisia ja viimekädessä suunnitelmia voidaan räätälöidä itsekullekin sopivaksi. Pääasiana tulee olla riittävän vaativa ja selviämiskykyä kohentava päivittäinen työssäolo, josta maksetaan riittävä palkka.

Lasten, nuorten, ikäihmisten ja vanhusten vuorovaikutusta ja kanssakäymistä lisätään kaikin mahdollisin keinoin. Tämä lisää elämän rikkautta ja vastuunottoa, sekä välittämistä kaikista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen.

Keskusta jakaa aloitteen näkemyksen siitä, että työn merkitys on suomalaisen yhteiskunnan perusta. Työ luo osallisuutta, rytmiä arkeen ja kokemuksen siitä, että jokaisella on mahdollisuus työntekoon. On tärkeää, että nuoret pääsevät riittävän varhain tutustumaan työelämään ja saavat mahdollisuuden kokeilla eri töitä turvallisesti ja ohjatusti. Keskusta näkee, että nuorille pitää taata hyvät lähtöasetelmat työelämään lähtökohdista riippumatta.

278. Turun keskustaopiskelijat: Jokaiselle koululle oma nuorisotyöntekijä

Turun keskustaopiskelijat esittää, että jokaiselle koululle tulee nimetä oma nuorisotyöntekijä. Nuorisotyöntekijän tulee olla koulutettu ammattilainen, jolla on osaamista ja resursseja kohdata lapsia sekä nuoria kouluarjen erilaisissa tilanteissa.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että lasten ja nuorten henkinen pahoinvointi on lisääntynyt. Tämä negatiivinen kehityssuunta tulee kääntää takaisin oikeaan suuntaan. Koululaiset tarvitsevat arkeensa luotettavia aikuisia, joilla on aikaa kohdata heitä. Koulunuorisotyöntekijät kykenevät roolinsa ansiosta havainnoimaan kouluyhteisön ilmiöitä eri tavoin, kuin opetushenkilöstö pystyy ja ehtii. Heillä on mahdollisuus puuttua yksinäisyyteen, kiusaamiseen, päihteiden käyttöön ja muihin hyvinvointia uhkaaviin ilmiöihin. Koulupudokkuus on tämän päivän vakava ongelma, jonka ehkäisyssä jokainen arjen luotettava aikuinen on tärkeä. Lisäksi koulunuorisotyöntekijä toimii keskeisenä linkkinä nuorisopalveluiden, opetustoimen ja oppilashuollon eli terveydenhuollon välillä.

Nuorissa on maamme tulevaisuus. Moniammatillinen yhteistyö on ratkaisu moninaistuviin haasteisiin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta korostaa, että lasten ja nuorten hyvinvointi rakentuu arjen turvallisista aikuisista, varhaisesta tuesta ja palveluista, jotka ovat lähellä lapsen kasvuympäristöä. Koulu on yksi tärkeimmistä yhteisöistä, jossa nuorten hyvinvointia voidaan vahvistaa. Koulukohtainen nuorisotyöntekijä tukee tätä tavoitetta konkreettisesti ja toimii luontevana linkkinä opetustoimen, nuorisopalveluiden ja oppilashuollon välillä. Nuorisotyöntekijä voi omalla läsnäolollaan ehkäistä nuorten yksinäisyyttä, kiusaamista, päihdeongelmia ja koulupudokkuutta. Nämä ovat ilmiöitä, jotka tarvitsevat läsnäoloa ja luottamuksellisia suhteita.

Keskusta toteaa, että jokaisella koululla tulisi olla käytössään koulutettu nuorisotyöntekijä, joko koulukohtaisesti tai alueellisiesti siten, että työntekijä on aidosti läsnä kouluyhteisön arjessa. Moniammatillista yhteistyötä tulisi vahvistaa siten, että nuorisotyön rooli kouluissa tunnistettaisiin osaksi ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä.

279. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ja Joensuun Keskustaopiskelijat: Yhdenvertaisuutta ja uskonnonvapautta – verotusoikeus kaikille uskonnollisille yhdyskunnille

Suomen Keskusta on kautta historiansa korostanut yhdenvertaisuutta, yhteisöllisyyttä ja vastuullisuutta. Näistä lähtökohdista on perusteltua tarkastella uskonnollisten yhdyskuntien asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Tällä hetkellä vain Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja Suomen

ortodoksinen kirkko voivat periä jäsenmaksunsa verotuksen yhteydessä. Muut uskonnonvapauslain mukaisesti rekisteröidyt yhdyskunnat ovat tästä mahdollisuudesta ulkopuolella, mikä asettaa ne keskenään eriarvoiseen asemaan ilman, että erolle on enää nyky-yhteiskunnassa selkeää periaatteellista perustetta.

Uskonnonvapaus tarkoittaa oikeutta olla kuulumatta mihinkään uskonnolliseen yhteisöön, mutta yhtä lailla oikeutta kuulua ja tukea omaa yhteisöään. Verotuksen yhteydessä perittävä jäsenmaksu ei ole pakollinen vero, vaan jäsenyyteen ja yksilön omaan päätökseen perustuva järjestely, josta voi erota milloin tahansa. Jos valtio mahdollistaa tämän kahdelle historialliselle kirkkokunnalle, on yhdenvertaisuuden näkökulmasta johdonmukaista avata sama mahdollisuus selkein ja tasapuolisin ehdoin kaikille rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille.

Suomen Keskusta voi tällä linjauksella osoittaa sitoutumisensa perustuslailliseen yhdenvertaisuuteen ja elävien paikallisyhteisöjen tukemiseen. Uudistus ei heikentäisi nykyisten kirkkojen asemaa, vaan päivittäisi lainsäädäntöä vastaamaan suomalaisen yhteiskunnan monimuotoisuutta. Puoluekokouksen tulisi velvoittaa puolueen toimijat edistämään lainsäädäntömuutosta, jolla kaikille rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille annetaan mahdollisuus hakea verotuksen yhteydessä tapahtuvaa jäsenmaksun perintää läpinäkyvin ja tasapuolisin kriteerein.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret ja Joensuun Keskustaopiskelijat esittävät, että Keskustan tulee edistää lainsäädäntömuutosta, joka mahdollistaa kaikille rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille jäsenmaksun perimisen verotuksen yhteydessä yhdenvertaisin ehdoin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Uskonnollisia yhdyskuntia ovat uskonnonvapauslain mukaan evankelisluterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko ja uskonnonvapauslaissa säädetyllä tavalla rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat. Suomessa kirkon erityisasema suhteessa valtioon ilmenee niin lainsäädännöllisessä rakenteessa kuin myös taloudessa. Suomessa evankelisluterilaisella ja ortodoksisella kirkolla on omiin lakeihin perustuva erikoisasema. Kirkoilla on verotusoikeus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa lisäksi kirkoille valtionrahoituksen lakisääteisten yhteiskunnallisten tehtävien hoitamiseen. Evankelis-luterilaisella kirkolla on joitain julkisia erityistehtäviä, jotka perustuvat lainsäädäntöön. Näitä ovat mm. hautaustoimi, rekisteritehtävä ja kulttuurihistoriallinen vastuu.

Ministeriö myöntää toiminta-avustusta rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille, joilla ei ole verotusoikeutta. Toiminta-avustusten lisäksi yhdyskunnat keräävät jäsenmaksua tai muuta rahoitusta.

Tällaisia rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia on yritys- ja yhteisötietojärjestelmän mukaan 204 kappaletta. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusta sai vuonna 2025 yhteensä 30 uskonnollista yhdyskuntaa.

Uskonnollista toimintaa voi harjoittaa myös esimerkiksi aatteellisena yhdistyksenä tai ilman oikeudellista järjestäytymistä.

Perustuslain 11 §:n mukaan ”Jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen.”

Keskustan mielestä nykyjärjestelmä on toimiva, eikä verotusoikeutta ole syytä laajentaa koskemaan rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia, vaan ne voivat ratkaista rahoituksensa parhaaksi katsomallaan tavalla. Verotusoikeuden laajentaminen olisi turhan byrokraattinen ja kankea ratkaisu ja johtaisi pahimmillaan toimintaan käytettävän rahoituksen vähenemiseen.

Uskonnollisten yhdyskuntien näkemyksiä verotusoikeuteen ei ole erikseen selvitetty. Todennäköisesti osa kannattaisi ja osa vastustaisi nykyjärjestelmän muutosta.

Takaisin sisällysluetteloon

Takaisin sisällysluetteloon

Sosiaaliturva, etuudet ja perhepolitiikka

280. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Nuorten perheiden taloudellinen tuki lasten saamiseen opiskeluaikana

281. Keskustan Helsingin piiri: Polut pitkiltä sairauslomilta työelämään tai oikeiden tukien piiriin

282. Keskustan Rantsilan paikallisyhdistys: Eläkkeiden indeksikorotuksen tasa-arvoistaminen

283. Keskustan Kouvolan kunnallisjärjestö: Naisille oikeudenmukaisempaa eläkettä

284. Suomen Keskustanuoret, Suomen Keskustanaiset ja Keskustaopiskelijat: Keskustan luotava oikeudenmukainen eläkepoliittinen linja

285. Keskustan Haukiputaan paikallisyhdistys: Eläkevakuutusten purkaminen ja muuntaminen mahdollistettava talouskasvun luomiseksi

286. Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö: Työttömyystukien heikennykset uudelleen tarkasteluun lapsiperheköyhyyden torjumiseksi

287. Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Sosiaaliturvan toimenpiteiden yhteisvaikutukset on arvioitava

288. Suomen Keskustanuoret ja Keskustaopiskelijat: Keskustan edistettävä kunnianhimoista sosiaaliturvapolitiikkaa

289. Keskustaopiskelijat: Keskustan mentävä kohti perustuloa!

290. Lapin Keskustanuoret: Keskustan toimittava puoluekokouspäätöstensä mukaisesti – perustulo korvaamaan sosiaaliturva

291. Keskustan Hämeenlinnan kunnallisjärjestö: Vastikkeellinen kansalaispalkka

292. Keskustan Helsingin piiri: Aloittavien yrittäjien sosiaaliturvaa on parannettava

293. Keskustan Länsi-Tampereen paikallisyhdistys: Rintamaveteraanien puolisoiden ja leskien aseman parantaminen

294. Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys: Kotihoidontukeen lisää vaihtoehtoja

295. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Toimeentulotuen perusosan tulee olla sama kaikille 18 vuotta täyttäneille

296. Keskustanaisten Puolangan yhdistys: Työttömyysturvan suojaosa palautettava ennalleen

297. Keskustan Utajärven kuntayhdistys, Keskustan Muhoksen kuntayhdistys ja Keskustan Vaalan kunnallisjärjestö: Tuettujen lomien rahoitus palautettava

298. Keskustanaisten Keski-Suomen piiri: Elämisen edellytykset turvattava – köyhyyden ja osattomuuden kasvu pysäytettävä

299. Keskustanaisten Helsingin piiri: Lasten ja nuorten tukeminen perheissä puolueen keskeiseksi tavoitteeksi

300. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Perhepolitiikan yhteiskuntasopimus

301. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Lapsiperheköyhyys kuriin

302. Uudenmaan Keskustanuoret: Suomeen opintolainan huoltajahyvitys

303. Keskustanaisten Karjalan piiri: Perheellistymisraha

304. Keskustanaisten Karjalan piiri: Virosta oppia: Selkeä tuki kolmannesta lapsesta

305. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Lapsilisä päivitettävä ostovoimaltaan tähän hetkeen

306. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Lapsilisän maksaminen 18 ikävuoteen asti

307. Keskustanaisten Karjalan piiri: Perhevapaakorvauksen nostolle on tasa-arvoon, yrittäjyyteen ja väestödemografiaan liittyvät perusteet

308. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Kela korvausten omavastuun ilmoitukset automaattiseksi kaikkien käyttäjien tietoon

309. Pirkanmaan Keskustanuoret: Varusmiehet Kela-tuetun ateriatuen piiriin

310. Suomen Keskustanaiset: Rohkeita tekoja hoivavastuun sukupuolittuneisuuden vähentämiseksi

311. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Yksityisen ja julkisen sektorin työkyvyttömyysarvioinnin yhdenvertaistaminen

312. Suomen Keskustanaiset: Yhdenvertainen ja joustava omaishoidon tuki – eläkekertymä ja verokevennys omaishoitajan valinnan mukaan

313. Pohjois-Karjalan Keskustanaisten piiri: Aloite omaishoidon palkkion yhdenmukaisuudesta ja verottomuudesta

314. Keskustan Oriveden kuntayhdistys: Omaishoitajien asemaa on parannettava

315. Keskustanaisten Kymenlaakson piiri: Omaishoitajien asema turvattava

316. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Oikeus akuuttiin omaishoidon vapaaseen iäkkään läheisen kriisitilanteessa

317. Kuopion Keskustanaiset: Työssäkäynnin ja hoivan roolien parempi yhteensovittaminen: omaishoitovapaan ansionmenetyksen korvaaminen

Takaisin sisällysluetteloon

280. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Nuorten perheiden taloudellinen tuki lasten saamiseen opiskeluaikana

Suomen syntyvyys on laskenut merkittävästi, ja yhä useampi nuori kokee taloudellisen epävarmuuden esteenä lapsitoiveiden toteuttamiselle. Opiskeluaika osuu usein hedelmällisimpään elämänvaiheeseen, mutta nykyinen tukijärjestelmä ei riittävästi huomioi opiskelijoiden perhetilannetta.

Perheystävällinen yhteiskunta tukee lapsitoiveiden toteutumista myös opiskeluaikana. Taloudellinen turva vähentää lykkäämistä ja vahvistaa pitkän aikavälin väestökehitystä.

Espoon Keskusta ehdottaa, että Keskusta edistää opiskelevien nuorten perheiden taloudellisen tuen ja neuvontapalveluiden vahvistamista, jotta lasten saaminen opiskeluaikana on taloudellisesti mahdollista ja turvallista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Suomalaiset nuoret saavat nykyisin vähemmän lapsia kuin toivovat. Keskustalle jokainen lapsi on arvokas. Haluamme tukea suomalaisia perheellistymään ja saamaan niin monta lasta kuin he itse toivovat. Tämän vuoksi keskusta on julkaissut kymmenen kohdan ohjelman, jonka toteutus osaltaan tukisi suomalaisten lapsihaaveita.

Yksittäistä syytä alhaiselle syntyvyydelle ja toivotun lapsiluvun toteutumattomuudelle on mahdotonta löytää. Tutkimusten mukaan syinä korostuvat muun muassa pidentynyt nuoruus, koettu epävarmuus niin työelämässä kuin muutoinkin, sekä ”hyvän vanhemmuuden” oletetut vaateet ja kustannukset. Keskusta pyrkii puuttumaan syntyvyyden räikeimpien esteisiin. Myös luottamus toisiin ihmisiin ja tulevaisuuteen vaikuttaa lapsensaantitoiveisiin.

Lapset ovat lahja. Siksi keskusta pyrkii tekemään kaikkensa myös tahattoman lapsettomuuden poistamiseksi. Suomeen tulee palauttaa yhteisöllisyyden arvostus, joka lisää erityisesti perheiden luottamusta siihen, että kaikesta selvitään.

Keskusta on valmis yhteistyöhön eri tahojen kanssa tilanteen korjaamiseksi ja perheellistymisen mahdollistamiseksi. Lapsiperheille paremman Suomen rakentaminen voisi olla tässä repivässä ajassa yhdistävä työ, jonka merkitys on Suomen ja suomalaisten tulevaisuudelle ratkaiseva.

Keskustan kymmenen kohdan ohjelma sisältää tiivistetysti seuraavat toimet:

1. Parannetaan lapsettomuustutkimuksiin ja -hoitoon pääsyä. Turvataan jonottomat hedelmöityshoidot ja luodaan keskenmenoihin hoitopolku. Kevennetään hedelmöityshoitoon pääsyn kriteerejä Tanskan mallin mukaisesti. Laitetaan hoitopolut kuntoon endometrioosin ja muiden gynekologisten sairauksien ja oireyhtymien hoidossa.

2. Lisätään nuorten hedelmällisyystietoisuutta ja -neuvontaa kouluissa, kutsunnoissa ja opiskelijaterveydenhuollossa.

3. Tuetaan parisuhteita ja vanhemmuutta. Lisätään parisuhde- ja perhekasvatus koulujen opetussuunnitelman perusteisiin. Tarjotaan vanhemmuuden tukipalveluja jokaisessa perhekeskuksessa.

4. Parannetaan työpaikkojen perheystävällisyyttä ja työajan joustoja. Aloitetaan perheystävällisten työpaikkojen luominen julkisista työnantajista: valtiosta, kunnista ja hyvinvointialueista. Annetaan myös isovanhemmille mahdollisuuksia yhdistää työtä ja perhettä tarpeiden mukaan. Tiukennetaan määräaikaisia työsuhteita koskevaa lainsäädäntöä raskaussyrjinnän poistamiseksi.

5. Helpotetaan perheen perustamista opiskeluaikana. Keskusta esittää, että opintotuen huoltajakorotus maksetaan jatkossa jokaisesta opiskelijan lapsesta. Jokaisen lapsen tulisi myös nostaa opintolainahyvitystä 10 prosenttiyksikköä. Perheelliselle opiskelijalle on oltava mahdollisuus suorittaa opinnot pidemmässä ajassa. Myös harjoittelukäytäntöjä on uudistettava siten, että harjoittelut on mahdollista suorittaa lapsihaaveiden rinnalla.

6.Tuetaan erityisesti poikien ja miesten pärjäämistä koulussa ja vahvistetaan nuorten tulevaisuususkoa. 35-vuo - tiaista miehistä puolella ei ole lapsia ja saman ikäisistä naisista 30 % ei ole lapsia. Lap-

Takaisin sisällysluetteloon

sista on tullut tilastoissa ennen kaikkea paremmin toimeen tulevien ja korkeakoulutettujen oikeus.

7. Tuetaan työperäistä maahanmuuttoa. Torjutaan rasismia ja etnistä syrjintää määrätietoisesti. Kansainvälisten opiskelijoiden määrää on lisättävä ja Suomessa opiskelleille valmistuneille ulkomaalaisille on myönnettävä työ- ja oleskelulupa viideksi vuodeksi.

8. Vahvistetaan kuntien ja hyvinvointialueiden perheystävällisyyttä. Keskusta kannattaa alueiden aktiivista ja monipuolista tukea perheille ja perhesuunnitteluun. Jokaiselle alle kouluikäisen lapsen perheelle taataan oikeus kotipalvelun lastenhoidon tukeen 3 tuntia kuukaudessa. Niille perheille, joiden tukiverkot ovat ohuemmat on annettava lupaus tuesta arkisten askareiden tekemiseen.

9. Lapsiperheillä tulee olla varaa ja mahdollisuuksia kaikenlaisiin asumismuotoihin myös kaupungeissa. Keskusta puolustaa omistusasumisen mahdollistamista yhä useammalle lapsiperheelle.

10. Lisätään perusturvan perheystävällisyyttä. Keskusta vastustaa sellaista sosiaaliturvan uudistamisen suuntaa, jossa etuuksien lapsikorotukset poistetaan ja lapsen kuluja kompensoidaan vain töissä käyville vanhemmille. keskusta esittää vanhempainetuuksien verovapautta. Se toisi näkyväksi lasten kasvatustyön arvon ja maksaisi velkaamme lapsiperheille. Verovapaus tulisi toteuttaa vaiheittain. Puolustamme myös kaikille perheille maksettavaa lapsilisää ja näemme sen tärkeänä tulonsiirtona lapsiperheille.

281. Keskustan Helsingin piiri: Polut pitkiltä sairauslomilta työelämään tai oikeiden tukien piiriin

Kela maksaa sairauspäivärahaa enintään 300 arkipäivältä. Kun 300 päivää täyttyy, tulee työkyvyttömyyden jatkuessa hakea kuntoutustukea tai työkyvyttömyyseläkettä. Kun nämä loppuvat, vaikka henkilöllä olisi työpaikka, tulee henkilön ilmoittautua työttömäksi työvoimapalveluissa, jotta hän saisi tukea elämiseen. Tämä koko prosessi vaatii sairaalta ja hänen läheisiltään paljon byrokratiaviidakon tuntemista, jotta osaisi toimia "oikealla" tavalla. Siten tämä sairas henkilö lisää työttömien määrää vaikka hän ei voi tehdä töitä. Tällaisiin tapauksiin tulisi luoda oma systeemi. Mikäli työkyky on jo parantunut sairasloman loputtua, tulisi työelämään palaamista helpottaa.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että Keskusta etsii aktiivisesti ratkaisuja tähän ongelmaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Nykyinen sairauspäivärahan, kuntoutustuen, työkyvyttömyyseläkkeen ja työttömyysturvan välinen järjestelmä voi olla aloitteessa kuvatulla tavalla sairastuneelle sekä hänen läheisilleen raskas ja vaikeasti hahmotettava. Kun sairauspäivärahan enimmäisaika täyttyy eikä pysyvää ratkaisua työkyvyn parantamiseksi ole vielä löytynyt, ihminen voi joutua väliinputoajaksi: työkyky ei riitä työntekoon, mutta muut etuudet päättyvät.

Tällöin henkilö ohjautuu usein ilmoittautumaan työttömäksi vain saadakseen toimeentuloa, vaikka hän ei tosiasiallisesti ole työmarkkinoiden käytettävissä. Tämä vääristää työttömyystilastoja ja kuormittaa sekä yksilöä että palvelujärjestelmää.

Viime vaalikausien aikana on ollut työn alla sosiaaliturvan uudistaminen. Osana sosiaaliturvan uudistamista tulisi huomioida myös tällaiset tilanteet ja selvittää ja arvioida, miten voitaisiin turvata toimeentulo pitkäaikaisesti sairaille ihmisille, joiden työkyky on tilapäisesti heikentynyt mutta ei pysyvästi menetetty.

Keskusta pitää tärkeänä, että samalla vahvistetaan työelämään palaamisen tukea sairausloman tai kuntoutuksen jälkeen esimerkiksi joustavilla siirtymävaiheen ratkaisuilla, osasairauspäivärahaa kehittämällä esimerkiksi Ruotsin mallin mukaisesti ja työn mukauttamista kehittämällä. Ongelmaan tulisi hakea systemaattisesti uusia, ihmislähtöisiä ratkaisuja, jotka vähentävät byrokratiaa ja ehkäisevät väliinputoamista.

Takaisin sisällysluetteloon

282. Keskustan Rantsilan paikallisyhdistys: Eläkkeiden indeksikorotuksen tasa-arvoistaminen

Ehdotamme, että eläkkeiden indeksikorotus laskettaisiin keskieläkkeestä ja muutos olisi euromääräisenä sama kaikille eläkkeensaajille. Mielestämme eläkeläiset ovat samanarvoisia eläkkeen suuruudesta riippumatta siksi korotus euromääräisenä ja tasa-arvoisena.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskustan puoluekokous ymmärtää aloitteessa tehdyn ehdotuksen eläkeläisten tasavertaisuuden korostamisesta ja pienituloisten toimeentulon turvaamisesta. Jokaisella eläkkeensaajalla tulee olla mahdollisuus tulla toimeen arjessaan.

Keskustan puoluekokous ei kuitenkaan kannata ehdotusta, jossa eläkkeiden indeksikorotus olisi kaikille eläkeläisille euromääräisesti sama. Tällainen ratkaisu heikentäisi työeläkejärjestelmän perusperiaatetta ja voisi pitkällä aikavälillä murentaa luottamusta järjestelmään. Eläke heijastaa työuran aikaista ansiotasoa ja maksettuja maksuja, ja myös indeksitarkistusten tulee lähtökohtaisesti toimia samalla tavalla.

Samalla keskustan puoluekokous kuitenkin toteaa, että pienimpien eläkkeiden tasosta on pidettävä erityistä huolta. Eläkepolitiikan keskeinen tavoite tulee olla se, ettei kukaan joudu eläkkeellä köyhyyteen ja että arjen välttämättömät menot ovat katettavissa eläkkeellä ja sitä täydentävällä muulla sosiaaliturvalla kuten asumisen tuella. Tätä voidaan edistää tehokkaammin ja oikeudenmukaisemmin kohdentamalla parannuksia esimerkiksi takuueläkkeeseen, kansaneläkkeeseen ja asumisen tukimuotoihin sekä huolehtimalla ikääntyneiden tarvitsemien palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta.

283. Keskustan Kouvolan kunnallisjärjestö: Naisille oikeudenmukaisempaa eläkettä

Politiikassa puhutaan monesti miesten ja naisten tuloeroista, mutta monesti eläkeläiset jäävät huomiotta. Vuonna 2024 Eläketurvakeskuksen mukaan naisten keskieläke oli 1 893 euroa ja miesten 2 349 euroa. Vajaan 500 euron ero kuukaudessa on hyvin merkittävä, ja varsinkin jos kyseessä on yksin asuva tai leskeksi jäänyt nainen, raha voi olla tiukoilla.

Elinajanodotteen pidentyessä, myös eläkkeellä olon ajanjakso on kasvanut. Omalla eläkkeellä pitäisi saada elää laadukasta ja hyvää elämää sekä sillä tulisi tulla toimeen. Sukupuolten välisiin tuloeroihin tulisikin kiinnittää huomiota myös eläkkeellä olevien kohdalla.

Naisten eläkekertymään vaikuttavat isona tekijänä esimerkiksi miehiä isompi osuus vanhempain- tai hoitovapaalla olemisessa. Hoitovapaan aikana kertyvä eläke on kuitenkin paljon pienempää kuin vanhempainvapaan aikana. Vaikka vanhempain- ja hoitovapaan ajalta kertyy nykyisin eläkettä, se ei auta ennen uudistusta pidettyjen vanhempainvapaiden eläkkeen kertymättä jäämiseen.

Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö esittääkin, että vanhempain- ja hoitovapaat korvattaisiin eläkkeelle päästyään kevyemmällä verotuksella, joka kompensoisi kertymättä jääneet eläkkeet. Niille naisille keille ei ole kertynyt perhevapailla eläkettä verovähennys tulisi korreloida saman työssäolon palkkaluokan miesten eläkkeisiin, jotta eläkekuoppaa ei tulisi. Lisäksi tulisi tarkastella perhevapaiden kerryttämää eläkettä, jos perheen toinen vanhempi käyttää vain perhevapaita ja on työstä poissa pitkään.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Keskustan puoluekokouksen mielestä on tärkeää, että sukupuolten välisiä tuloeroja tarkastellaan koko elinkaaren ajalta. Suomalaisten keskimääräinen eläke oli Eläketurvakeskuksen mukaan vuonna 2024 tasan 2100 euroa kuukaudessa. Aloitteessakin kuvatut tilastot osoittavat, että naisten ja miesten keskieläkkeiden ero on edelleen huomattava. On selvää, että lähes 500 euron kuukausittaisella erolla voi olla vaikutuksia koettuun arjen turvallisuuteen, arjesta pärjäämiseen ja elämänlaatuun.

Takaisin sisällysluetteloon

Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat yksin asuvat ja leskeksi jääneet naiset, joilla ei ole puolisoa jakamaan asumis- ja elinkustannuksia. Kun elinikä pitenee, eläkkeen merkitys korostuu entisestään.

Keskusta näkee tärkeänä nuorten ja vielä työelämässä olevien tulevien eläkeläisten eläke-eroihin vaikuttamisen. Eläke-erot heijastavat pitkälti työelämän aikaisia rakenteellisia epäkohtia, kuten työelämän eriytymistä nais- ja miesvaltaisiksi aloiksi, eri toimialojen välisiä arvostus- ja palkkaeroja, hoivavastuiden epätasaista jakautumista ja tästä seuranneita katkonaisia työuria erityisesti naisilla. Näihin tekijöiden vaikutuksen vähentäminen vaatii pitkäjänteistä politiikkaa, jota keskusta on edistänyt muun muassa perhevapaauudistuksella.

Keskustan puoluekokous toteaa, että eläkejärjestelmän ohella on tarpeen arvioida myös muuta sosiaaliturvaa ja palveluja, joilla vielä keskieläkettä pienemmälläkin eläkkeellä elävien pienituloisten eläkeläisten asemaa voidaan parantaa.

Sukupuolten väliseen tulo- ja eläke-eroon tulisi suhtautua tasa-arvokysymyksenä myös, koska kyse on myös oikeudesta turvattuun vanhuuteen.

284. Suomen Keskustanuoret, Suomen Keskustanaiset ja Keskustaopiskelijat: Keskustan luotava oikeudenmukainen eläkepoliittinen linja

Keskustanuoret, Keskustaopiskelijat ja Keskustanaiset ovat huolissaan puolueen linjattomuudesta eläkepolitiikan suhteen, mikä on tämän hetken kriittisimpiä poliittisia kysymyksiä.

Keskustan on oltava edelläkävijä eläkepoliittisessa keskustelussa, joka junnaa paikallaan. Puolueen ratkaisut eivät voi perustua hetkellisiin poliittisiin paineisiin tai yksittäisten päättäjien ulostuloihin, vaan selkeään kokonaisnäkemykseen siitä, millainen eläkejärjestelmä turvaa sekä nykyisten että tulevien sukupolvien toimeentulon.

Eläkepolitiikan keskiössä on oltava aito sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Nuoret ja työikäiset sukupolvet eivät voi kantaa kohtuuttoman suurta taakkaa nykyjärjestelmästä samalla, kun tulevaisuuden eläkkeiden taso näyttäytyy epävakaana. Järjestelmän on oltava taloudellisesti kestävä niin, ettei se siirrä liikaa vastuuta seuraaville sukupolville. Samalla on huolehdittava siitä, että jo eläkkeellä olevien ihmisten toimeentulo on turvattu.

Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden rinnalla eläkepolitiikassa on tarkasteltava myös sukupuolten välistä tasa-arvoa. Suomessa naisvaltaiset alat ovat keskimäärin matalammin palkattuja, ja työurat sisältävät miehiä useammin katkoja esimerkiksi hoivavastuun vuoksi. Koska eläkejärjestelmämme perustuu pääosin ansiosidonnaisuuteen, johtavat palkkaerot ja urakatkokset siihen, että naiset saavat lähtökohtaisesti pienempää eläkekertymää kuin miehet. Tämä rakenteellinen epätasa-arvo kasvattaa köyhyysriskiä erityisesti iäkkäiden naisten keskuudessa.

Puolueen eläkepolitiikka ei voi nojata vain yksittäisten kansanedustajien mielipiteisiin aiheesta, vaan sen on huomioitava laajemmin puoluetoimijoiden näkökulmat. Keskustan on rakennettava eläkepoliittinen linjapaperi, joka on taloudellisesti kestävä ja sosiaalisesti oikeudenmukainen, sekä tarjottava ratkaisuja, jotka vahvistavat luottamusta suomalaiseen eläkejärjestelmään myös tulevien sukupolvien kohdalla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Kouvolan kunnallisjärjestön aloitteeseen 283 antamaansa vastaukseen.

Puoluekokous toteaa myös, että eläkejärjestelmän kestävyyden vahvistaminen parantaa luottamusta eläkejärjestelmää kohtaan. Siksi keskusta on tukenut uudistuksia, joiden tavoitteena on turvata eläkkeiden rahoitus eläkeikäisen väestön määrän kasvaessa ja työikäisen väestön määrän supistuessa. Vuoden 2025 eläkeuudistuksen tavoitteena oli mahdollistaa yksityisten alojen työeläkeyhtiöiden mahdollisuuksia tavoitella parempia sijoitustuottoja eläkevaroille, muun muassa kasvattamalla eläkevarojen sijoitusriskiä ja mahdollistamalla sijoitusten osakepainojen kasvattaminen ja vähentämällä tarvetta realisoida sijoituksia epäsuotuisina aikoina.

Takaisin sisällysluetteloon

285. Keskustan Haukiputaan paikallisyhdistys: Eläkevakuutusten purkaminen ja muuntaminen mahdollistettava talouskasvun luomiseksi

Suomalaisille on kertynyt säästöjä yksityisiin eläkevakuutuksiin miljardeja euroja, pääasiassa aikaisemmin annettujen verovähennysoikeuksien vuoksi. Eläkesäästöt ovat pääosin nostettavissa eläköitymisen aikaan. Yksilölliset eläkevakuutukset ovat olleet jo laskussa, mutta ovat edelleen merkittävässä roolissa. Vapaaehtoisia eläkevakuutuksia tai pitkäaikaissäästämisen tilejä on edelleen yli 400 000 suomalaisella.

Vastaavasti henkilöstörahastojen määrä on kasvanut reippaasti viime vuosina. Suomessa on tänä vuonna menossa rikki jo 450 henkilöstörahaston rajapyykki. Henkilöstörahasto on sellainen rahasto, jonne työnantaja voi työntekijän pyynnöstä maksaa bonuspalkkiot sen sijaan, että työntekijä ottaisi tämän rahana. Rahastonostojen määrää on rajoitettu. Rahaston pääoma maksetaan kokonaisuudessaan pois joko henkilön vaihtaessa työpaikkaa taikka eläköitymisen yhteydessä rahaston sääntöjen mukaisesti kerralla taikka useammalle vuodelle jaksotettuna.

Osana Suomen talouskasvun kiihdyttämistä yksilöllisten eläkevakuutusten, niin henkilön itse ottamien kuin heidän työnantajiensa ottamien ja vapaakirjalla olevien vakuutusten purkaminen ennen aikojaan tulisi mahdollistaa. Rahat voisi halutessaan nostaa heti, taikka siirtää omaan henkilöstörahastoon. Heti nostaessa maksusta tulisi maksettavasti verot normaalisti ja henkilöstörahastosta puolestaan henkilöstörahastolain mukaisesti. Muutos vaatisi muutoksia henkilöstörahastolakiin, jotta siirto eläkesäästöistä henkilöstörahastoon mahdollistuisi. Kyse olisi tässä tapauksessa rajatusta ja vapaaehtoisesta lisäkanavasta, ei rahaston ydintoiminnan muuttamisesta.

Sidottujen eläkesäästövarojen purkaminen vapauttaisi pääomaa kulutukseen ja myös mahdollistaisi varojen sijoittamisen eri tavalla tuoden pääomaa pääomaköyhälle markkinallemme. Talouskasvulla olisi työllistävä vaikutus ja vaikka eläkesäästöt vähenisivät, voisi tämä mahdollistaa niiden paremman kertymisen tulevaisuudessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan puoluekokous jakaa Haukiputaan kunnallisjärjestön tekemän aloitteen taustalla olevan vakavan huolen suomalaisten kotitalouksien heikentyneestä ostovoimasta ja kulutuskysynnän vähenemisestä. Kotimaisen kysynnän vahvistaminen on keskustan mielestä keskeinen edellytys kestävälle talouskasvulle ja työllisyyden paranemiselle.

Puoluekokous toteaa, että eläkevakuutukset ja pitkäaikaissäästäminen on tarkoitettu nimenomaan turvaamaan toimeentuloa pidemmällä aikavälillä, jolloin järjestelmien ja sijoitustuotteita koskevan sääntelyn ennakoitavuus on välttämätöntä.

Keskustan puoluekokous suhtautuu kuitenkin myönteisesti ehdotukseen vapaaehtoisten eläkevakuutusten purkamisen mahdollistamisesta. Eläkevakuutuksia koskeva lainsäädäntö ja maksujen ja nostettavan eläkkeen verokohtelu on muuttunut useaan otteeseen, ja tämän on heikentänyt myös luottamusta järjestelmään sekä tehnyt tuotteesta vaikeaselkoisemman. Moni vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ottanut henkilö on aikoinaan tehnyt säästämispäätöksen aivan erilaisessa vero- ja kannustinympäristössä kuin missä tällä hetkellä ollaan. Näin ollen on kohtuullista, että myös säästöjen nostamista koskevia ehtoja tarkastellaan uudelleen muuttuneessa tilanteessa.

Keskusta peräänkuuluttaa Orpon hallitukselta toimia kotitalouksien ostovoiman vahvistamiseen ja kasvun aikaansaamiseen. Tämä edellyttää toimia, jotka tukevat erityisesti pieni- ja keskituloisten kulutusmahdollisuuksia, vakauttavat arjen kustannuksia ja parantavat luottamusta tulevaan. Myös pääomamarkkinoiden toimivuutta ja kotimaisen investointiympäristön vetovoimaa on syytä kehittää. Keinovalinnoissa on välttämätöntä punnita huolellisesti lyhyen aikavälin hetkellisen piristyksen ja pitkän aikavälin taloudellisen ja sosiaalisen kestävyyden välistä tasapainoa.

Takaisin sisällysluetteloon

286. Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö: Työttömyystukien heikennykset uudelleen tarkasteluun lapsiperheköyhyyden torjumiseksi

Tällä hetkellä elämme varsin haastavia aikoja maassamme. Työttömien määrä kasvaa ja tämä koskee mitä suurimmissa määrin myös lapsiperheitä. Nykyisen hallituksen tekemät leikkaukset työttömyysturvasta ja sosiaalietuuksista muutenkin kurittavat lapsiperheitä. Työttömyysturvan lapsikorotuksen poistuminen oli jo monelle perheelle iso lovi perheen jo muutenkin niukkoihin tuloihin, mutta myös leikkaukset työttömyyspäivärahasta on kohtuuton tällaisessa työllisyystilanteessa.

Koko ajan tulee uutisia uusista irtisanomisista ja näihin työntekijät ovat itse täysin syyttömiä. Samalla näiden uudistusten myötä poistui 300 euron suojaosa työttömyysturvasta ja tämä aiheutti sen ettei pätkätöitä tai muutaman tunnin osa-aikaisia töitä kannata ottaa vastaan, koska tämä pitkittää käsittelyaikoja työttömyyskassoissa ja kelassa. Työttömyys ajaa myös perheiden lapsia eriarvoiseen asemaan, sillä on välillisesti suuriakin vaikutuksia, kuten kiusaaminen.

Tämä puolestaan aiheuttaa sen ettei perheellä ole ruokaan, vuokriin ja laskuihin rahaa. Perheellisillä on myös usein velkoja, ja samalla ulosottojen määrät ovat nousseet jo yli puoleen miljoonaan. Voimmeko ottaa vastuullemme sitä, että meillä näistä säästösyistä on pian asunnottomia vanhempia ja huostaanotettuja lapsia hirvittävät määrät?

Työttömyys on tilanne, josta moni syyttää itseään ja aiheuttaa välillä vakaviakin mielenterveysongelmia, joilla on suoranainen vaikutus kansanterveydelle ja hyvinvointialueiden palveluiden kysynnän lisääntymisenä. Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö kokee, että nyt tehdyt työttömyystukien heikennykset tulisi laittaa uudelleen tarkasteluun torjuaksemme erityisesti lapsiperheköyhyyttä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan puoluekokous suhtautuu myönteisesti työttömyysturvan lapsikorotusten palauttamiseen. Keskusta vastusti lapsikorotusten poistoa työttömyysetuuksista lakimuutoksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Lapsikorotusten poistuminen on ollut monille perheille tuntuva leikkaus arjen toimeentuloon samaan aikaan, kun muita sosiaalietuuksia on myös heikennetty. Kun perheiden tulot pienenevät yhtäaikaisesti useasta suunnasta, riskit velkaantumiselle, ulosotolle ja asumisen menettämiselle kasvavat nopeasti. Lapsiperheköyhyyden kasvun onkin arvioitu kasvaneen merkittävästi.

Keskustan vastustuksesta huolimatta hallituksen toteuttama työttömyysturvan 300 euron suojaosan poisto on lisäksi heikentänyt kannustimia ottaa vastaan osa-aikatyötä tai lyhyitä työsuhteita. Tämä osuu erityisen raskaasti lapsiperheisiin, joissa joustava työn vastaanottaminen on aiemmin ollut toimiva tapa yhdistää työ ja perhe-elämä.

Puoluekokous toteaa myös, että lapsiperheköyhyys ei ole vain sen hetkinen koko perheen arjessa pärjäämiseen ja elämään merkittävästi vaikuttava ongelma, vaan sillä on todettu olevan pitkäkestoisia vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja terveyteen. Köyhyys ja vanhempien työttömyys lisäävät lapsuudessa eriarvoisuutta, ulkopuolisuuden kokemuksia ja myös mielenterveysongelmien riskiä. Näiden ongelmien hoitaminen jälkikäteen tulee yhteiskunnalle huomattavasti kalliimmaksi kuin niiden ennaltaehkäisy.

Keskustan mielestä työttömyysturvan lapsikorotukset ja suojaosat tulisi siksi palauttaa. Lapsikorotusten palauttaminen olisi konkreettinen ja kohdennettu keino torjua lapsiperheköyhyyttä ja tukea perheiden arjessa pärjäämistä ja lasten ja nuorten hyvinvointia.

SOSI

287. Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Sosiaaliturvan toimenpiteiden yhteisvaikutukset on arvioitava

Suomen perustuslaki takaa oikeuden riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin, perustoimeentulon turvaan sekä välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut ovat yhteiskunnan perusta.

Takaisin sisällysluetteloon

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Perusosan leikkaaminen -40 % vaarantaa vakavasti mahdollisuuden ihmisarvoiseen elämään.

Sairaiden, vanhusten, vammaisten, työkyvyttömien ja alaikäisten henkilöiden on voitava luottaa siihen, että sosiaaliturvajärjestelmä kantaa heistä huolen, tilanteessa, jolloin henkilö itse ie ole kyvykäs pitämään riittävässä määrin huolta itsestään ja toimeentulostaan. Sosiaaliturvan toimenpiteiden tai leikkausten yhteisvaikutusten arviointi on tehtävä ennen heikennysten viemistä lainsäädäntöön.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Suomen perustuslaki takaa jokaiselle ihmiselle oikeuden ihmisarvoiseen elämään ja riittävään turvaan elämän eri tilanteissa. Julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä toimeentulotuki ovat keskeinen osa tätä turvaverkkoa. Niiden tehtävänä on varmistaa, ettei kukaan jää ilman välttämätöntä apua silloin, kun oma työkyky, terveys tai elämäntilanne ei mahdollista omasta toimeentulosta ja pärjäämisestä huolehtimista.

Toimeentulotuki on viimesijainen etuus, jonka tarkoituksena on turvata välttämätön toimeentulo ja tukea ihmisiä takaisin itsenäiseen selviytymiseen. Viime vuosina osa ihmisistä on joutunut turvautumaan toimeentulotukeen jatkuvasti. Tuen merkitys viimesijaisena tukena on siten hämärtynyt. Toisaalta toimeentulotuen perusosan merkittävät leikkaukset, kuten 40 prosentin tasoinen heikennys, herättävät perusteltua huolta siitä, miten ihmisarvoisen elämän vähimmäisedellytykset turvataan kaikissa tilanteissa.

Hyvinvointiyhteiskunnan kestävyys edellyttää taloudellista vastuunkantoa kaikilta siihen kykeneviltä ihmisiltä, mutta samalla myös inhimillisyyttä ja oikeudenmukaisuutta. Sosiaaliturvaa uudistettaessa on välttämätöntä arvioida huolellisesti eri toimenpiteiden ja leikkausten yhteisvaikutukset ennen lainsäädäntöön muuttamista. Näin varmistetaan, että järjestelmä tukee työhön ja osallisuuteen, mutta kantaa myös niissä tilanteissa, joissa apua tarvitaan yllättävien muutosten keskellä ja niitä ihmisiä, jotka eivät omin voimin kykene hankkimaan työllään riittävää toimeentuloa. Erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten, kuten pitkäaikaissairaiden, pysyvästi työkyvyttömien ja vammaisten ihmisten elämän perustarpeet tulee turvata.

288. Suomen Keskustanuoret ja Keskustaopiskelijat: Keskustan edistettävä kunnianhimoista sosiaaliturvapolitiikkaa

Nykymuotoinen monimutkainen ja vaikeaselkoinen etuuksien ja palveluiden kokonaisuudesta muodostuva sosiaaliturvajärjestelmä vaatii kokonaisuudistuksen. Tilkkutäkkimäinen malli, jota nykyhallitus on pyrkinyt kaikin keinoin murentamaan, ei palvele ihmistä inhimillisesti eikä hyödytä valtion kassaa.

Uuden sosiaaliturvan tulee pystyä vastaamaan sirpaloituviin ja heikentyneisiin työmarkkinoihin sekä muuttuviin elämäntilanteisiin. Nykytasoinen hyvinvointi on mahdollista vain, mikäli yhä useampi suomalainen saa tehdä työtä.

Perusturva on uudistettava kannustavammaksi ja yksinkertaisemmaksi. Keskustan aloitteesta toteutettu perustulokokeilu loi tälle osittain pohjaa, mutta jäi ajallisesti liian lyhyeksi, ja kohdistui liian suppealle ryhmälle. Tarvitsemme sosiaaliturvan, joka aidosti vähentää köyhyyttä. Työ on paras keino siihen ja mallin keskiössä tulisikin olla työn vastaanottamisen helpottaminen. Aiemmin käyttöön otettu kansallinen tulorekisteri antaa mahdollisuuden reaaliaikaisen sosiaaliturvajärjestelmän rakentamiseen.

Sosiaaliturvajärjestelmäämme on rakennettava kohti perustuloa, jota ohjaa päämääräisenä vaihtoehtona negatiivisen tuloveron malli. Malli tulee rakentaa niin, että se ottaa huomioon kaikki väestöryhmät, myös sairaat ja osatyökykyiset. Työhön kannustava perustulomalli pyrkii vähentämään

kannustinloukkuja helpottamalla tulojen yhteensovittamista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa samalla Keskustan sosiaalipoliittisen seuran aloitteeseen 287 antamaansa vastaukseen.

Sosiaaliturvaa tulee uudistaa ja yksinkertaistaa perusturvan hengessä, mutta keskustan puoluekokous ei näe Suomen tämänhetkisessä haastavassa taloustilanteessa vastikkeettomuuteen perustuvaa perustuloa toteuttamiskelpoisena.

Puoluekokous toteaa, että jokaisella ihmisellä on oikeus riittävään toimeentuloon. Hyvinvointiyhteiskunnan keskeinen tunnusmerkki on sosiaaliturva, joka mahdollistaa ihmisarvoisen elämän jokaiselle ihmiselle riippumatta hänen elämäntilanteestaan.

Keskustalaisessa ajattelussa perustana on jokaisen ihmisen oman toimeliaisuuden ja voimavarojen vahvistaminen. Sosiaaliturvan tulee muodostaa turvaverkko, joka tukee ihmistä niissä elämäntilanteissa ja - vaiheissa, kun hän ei kykene eri syistä itse vastaamaan toimeentulostaan.

Yhteiskunnan tulee taata riittävä hoiva ja huolenpito niille ihmisille, jotka eivät tule toimeen omillaan eivätkä kykene itse hankkimaan riittävää toimeentuloa työnteollaan. Sosiaaliturvan tulee luoda ihmisten elämään turvaa, varmuutta, vakautta ja hyvinvointia, mutta sen tulee kannustaa samalla työntekoon ja vastuun kantamiseen omasta elämästään.

Keskustan puoluekokous suhtautuu myönteisesti sosiaaliturvauudistuksen jatkamiseen myös tulevalla vaalikaudella. Erilaiset tarveharkintaiset, syyperustaiset ja universaalit etuudet sekä palvelut muodostavat edelleen liian monimutkaisen ja vaikeaselkoisen kokonaisuuden. Sosiaaliturvan kehittämisessä on kuitenkin huomioitava ihmisten erilaiset elämäntilanteet ja erityisesti lasten hyvinvoinnin turvaaminen.

Sosiaaliturvan pitäisi vastata nykyistä huomattavasti paremmin työelämän muutoksiin, erilaisten työnteon muotojen joustavaan yhdistämiseen ja ihmisten muuttuviin elämäntilanteisiin. Keskusta on ehdottanut, että sosiaaliturvauudistuksessa luodaan myös nykyisen veroehdotuksen kaltainen, erilaiset sosiaaliturvaetuudet yhteen kokoava sosiaaliturvaehdotus, joka vähentäisi sosiaalietuuksien alikäyttöä.

Sosiaaliturvaan sisältyviä kannustinloukkuja on kyettävä purkamaan, jotta työn tekeminen ja yrittäminen on aina kannattavaa. Puoluekokous pitää tätä sosiaaliturvan kehittämisen keskeisenä tavoitteena. Tämän vuoksi keskusta kannattaa suojaosan palauttamista työttömyysetuuksiin.

Työhön kannustamiseen pitää löytää sellaisia keinoja, jotka huomioivat jokaisen ihmisen yksilöllisen työkyvyn ja tukevat työkyvyn ylläpitoa ja palauttamista. Puoluekokous pitää tärkeänä, että osa-aikainen työnteko on aidosti mahdollista niille ihmisille, jotka eivät esimerkiksi vamman tai sairauden vuoksi kykene tekemään kokopäivätyötä, ja niissä elämäntilanteissa, joissa kokopäiväinen työnteko ei ole esimerkiksi perhetilanteen tai läheisen ihmisen hoivavastuun vuoksi mahdollista.

Sosiaaliturvaa tulee kehittää myös siihen suuntaan, että se ei toimi esteenä yhdistää joustavasti palkkatyötä ja yrittäjyyttä työuran eri vaiheissa. Keskusta näkee tähän yhtenä ratkaisuna yhdistelmävakuutuksen, joka mahdollistaisi työssäoloehdon kerryttämisen sekä palkka-, että yrittäjäasemassa tehdystä työstä ja turvaisi toimeentulon työttömyyden aikana vaikka henkilön työura koostuisi erilaisissa rooleissa ja työsuhdemuodoissa tehdystä työstä.

289. Keskustaopiskelijat: Keskustan mentävä kohti perustuloa!

Nykymuotoinen monimutkainen ja vaikeaselkoisten säädösten etuuksien ja palveluiden kokonaisuudesta muodostuva sosiaaliturvajärjestelmä tarvitsee kokonaisuudistuksen. Uuden sosiaaliturvan tulee pystyä vastaamaan sirpaloituviin työmarkkinoihin ja muuttuviin elämäntilanteisiin. Nykytasoinen hyvinvointi on mahdollista vain, mikäli yhä useampi suomalainen tekee ja saa tehdä työtä.

Takaisin sisällysluetteloon

Perustulo mahdollistaa entistä paremmin myös elämän mittaisen oppimisen ja itsensä kehittämisen, kun ei tarvitse kantaa huolta omasta toimeentulostaan opiskelun aikana. Perustulon avulla pystytään turvaamaan opiskelijoiden toimeentulo, mikä parantaa myös opiskelijoiden henkistä- ja fyysistä hyvinvointia, ja parhaimmassa tapauksessa vauhdittaa opiskelijoiden valmistumista. Voidaan myös nähdä että perustulo ennaltaehkäisee mahdollista loppuun palamista työssä ja opinnoissa.

Perusturvan parantamista on jatkettava myös tulevina vuosina uudistaen sitä kannustavammaksi ja yksinkertaisemmaksi. Keskustan aloitteesta toteutettu perustulokokeilu loi tälle osittain pohjaa. Tarvitsemme sosiaaliturvan, joka aidosti vähentää köyhyyttä. Työ on paras keino siihen ja mallin keskiössä tulisikin olla työn vastaanottamisen helpottaminen. Aiemmin käyttöön otettu kansallinen tulorekisteri antaa mahdollisuuden joustavamman ja reaaliaikaisen sosiaaliturvajärjestelmän rakentamiseen.

Sosiaaliturvajärjestelmäämme on rakennettava kohti perustuloa. Perustulomalli tulee rakentaa niin, että se ottaa huomioon kaikki väestöryhmät, myös sairaat ja osatyökykyiset. Yhtenä vaihtoehtona on negatiivisen tuloveron malli. Se pyrkii vähentämään kannustinloukkuja helpottamalla tulojen yhteensovittamista. Progressiivisen negatiivisen tuloveron tulisi koskea kaikkia väestöryhmiä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Suomen Keskustanuorten ja Keskustaopiskelijoiden aloitteeseen (numero 288) antamaansa vastaukseen.

290. Lapin Keskustanuoret: Keskustan toimittava puoluekokouspäätöstensä mukaisesti – perustulo korvaamaan sosiaaliturva

Keskusta asettautui kannattamaan perustuloa 2018 Sotkamon puoluekokouksessa. Puoluekokouksen päätöksen vastaisesti Keskusta ei ole kuitenkaan esittänyt julkisesti omaa perustulomalliaan.

Esitämme, että Keskusta alkaa noudattamaan puoluekokouspäätöstään ja nostaa perustulon tavoitteeksi tulevalle kahdelle vaalikaudelle. Perustulon tulisi olla mahdollisimman helppo ja yksinkertainen, summa joka kattaa elämisen vähimmäistarpeet ja vastaisi nykyistä minimitoimeentuloa. Perustulo leikkaantuisi pois verotuksen keinoin sen päälle tienatuista tuloista, jolloin sitä ei tarvitsisi alkaa tulosidonnaisesti laikkaamaan. Esimerkiksi jos ansiotulovero olisi perustulon kanssa tasavero, leikkaisi esimerkiksi 40 % vero 800 euron perustulon pois 2000 euron ansiotulojen kohdalla, minkä jälkeen henkilö maksaisi enemmän veroja kuin saa tuloja. Perustulo olisi kustannusneutraali, kun se verotettaisiin pois.

Perustulon päälle voisi saada lapsilisää, minkä saisi tuplana yksinhuoltajatapauksessa. Lisäksi perustulon päälle voitaisiin luoda universaali ansiosidonnainen työttömyysturva, joka toimisi pehmeänä laskuna työttömyyden alusta eteenpäin, laskien kuukausittain kohti perustuloa. Työttömyysturva työssäoloehtoakin olisi mahdollisuus muuttaa niin, että ansiosidonnaisen maksimimäärä kertyisi jokaisesta tienatusta eurosta prosenttiperusteisesti, mikä tarkoittaisi että jonkinasteista ansiosidonnaista saisi jo ennen täyden työssäoloehdon saavuttamista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Suomen Keskustanuorten ja Keskustaopiskelijoiden aloitteeseen (numero 288) antamaansa vastaukseen. Puoluekokous toteaa myös, että keskustan puoluekokous on edellisen kerran ottanut kantaa perustuloon Jyväskylän puoluekokouksessa 2024.

291. Keskustan Hämeenlinnan kunnallisjärjestö: Vastikkeellinen kansalaispalkka

Seuraavan Suomen hallituksen hallitusneuvotteluihin Keskustan Hämeenlinnan kunnallisjärjestö toivoo puolueemme ottavan esille vastikkeellisen kansalaispalkan.

Tulottomat saisivat 1200-1300 €/kk verottomasti ja vastaavasti asumis-, opinto-, toimeentulo-, koti hoidon ja palkkatuki poistuisivat.

Takaisin sisällysluetteloon

Vastikkeellisuus tarkoittaisi opiskelua, pienten lasten hoitoa tai 8-10 tuntia viikossa yhteiskunnan: kuntien, hv-alueiden ja valtion tarjoamaa työtä. Mahdollisuus olisi valita useammasta tehtävästä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen ja viittaa Suomen Keskustanuorten ja Keskustaopiskelijoiden aloitteeseen (numero 288) antamaansa vastaukseen.

292. Keskustan Helsingin piiri: Aloittavien yrittäjien sosiaaliturvaa on parannettava

Nykyinen työttömyysturvajärjestelmä ei tunne muita vaihtoehtoja kuin palkansaajana tai YEL-vakuutettuna yrittäjänä tehdyn työn. Muut ovat nykyjärjestelmässä väliinputoajia. Nykyinen jako palkansaajien ja yrittäjien työttömyysturvaan voi toimia esteenä yritystoiminnan aloittamiselle työttömyysturvan ulkopuolelle putoamisen uhkan vuoksi. Nykyjärjestelmässä yksinyrittäjä tai ammatinharjoittaja, jolla ei ole YEL-vakuutusta, ei pysty vakuuttamaan itseään työttömyyden varalta.

Tarvitsemme sosiaaliturvan uudistamista niin, että yrittäjyyteen siirtyminen on turvallista eikä kukaan joudu kohtuuttomaan riskiin toimeentulonsa suhteen. Siksi Keskustan Helsingin piiri esittää, että puolue valmistelee konkreettisen mallin sosiaaliturvan uudistamiseksi siten, että yrittäjyyteen siirtyminen on nykyistä turvallisempaa ja joustavampaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Suomen Keskustanuorten ja Keskustaopiskelijoiden aloitteeseen (numero 288) antamaansa vastaukseen.

Yhä useampi suomalainen yhdistää ansiotyötä, kevytyrittäjyyttä, ammatinharjoittamista ja voi ottaa vastaan myös lyhytkestoisia toimeksiantoja. Sosiaaliturvajärjestelmämme ei tunnista vielä riittävällä tavalla työelämän monimuotoistumista ja muodostaa osin myös esteitä työn vastaanottamiselle ja palkkatyön ja yrittäjyyden yhdistämiselle. Keskusta pitää tärkeänä, että yrittäjyyden kokeileminen palkkatyön ohessa ja yrittäjäksi siirtyminen olisi nykyistä turvallisempaa eikä siihen liity kohtuutonta pelkoa toimeentulon menetyksestä. Työttömyysturvan ulkopuolelle putoamisen pelko voi estää osaa ihmisiä kokeilemasta yritystoimintaa, sivutoimista yrittäjyyttä tai uudenlaista itsensä työllistämistä. Olisi koko yhteiskunnan etu, jos ihmiset voisivat joustavasti hyödyntää osaamistaan ja työllistää itseään. osa- tai kokoaikaisesti.

Yhtenä ratkaisuna sosiaaliturvan uudistamisessa Keskusta kannattaa yhdistelmävakuutuksen kehittämistä. Se mahdollistaisi työssäoloehdon kerryttämisen sekä palkkatyöstä että yrittäjäasemassa tehdystä työstä. Tällainen malli tunnistaisi eri rooleissa ja työsuhdemuodoissa tehtyä työtä ja turvaisi paremmin toimeentulon työttömyyden aikana ja vähentäisi väliinputoamista. Samalla se lisäisi järjestelmän kannustavuutta ja kannustaisi vastaanottamaan ja tekemään työtä joustavasti.

Sosiaaliturvan uudistamisessa on tärkeää edetä huolellisesti ja yhteistyössä, kuunnellen sekä työntekijöitä, yrittäjiä, että itsensä työllistäjiä. Tavoitteena tulee olla malli, joka kannustaa työntekoon, yrittämiseen ja aktiivisuuteen, mutta tarjoaa turvaa silloin, kun työt vähenevät ja toimeentulo heikkenee väliaikaisesti.

293. Keskustan Länsi-Tampereen paikallisyhdistys: Rintamaveteraanien puolisoiden ja leskien aseman parantaminen

Suomen sotien 1939–1945 sotainvalideilla sekä rintamatehtävissä olleilla miehillä ja naisilla eli rintamaveteraaneilla on laeissa ja asetuksissa säädetty oikeus saada valtion varoin eräitä etuisuuksia kuten eläkkeiden rintamalisä, laitos- ja avokuntoutuspalvelut ja kotona asumista tukevat palvelut. Näihin oikeutettujen veteraanien määrä on alle tuhat henkilöä.

Veteraanien aviopuolisoiden ja leskien asemaa ei ole turvattu lakisääteisesti. Veteraanin eläessä puolisoilla on supistettuja etuja kuntoukseen ja kotiin tuotuihin palveluihin liittyen. Rintamaveteraanin kuollessa nämä palvelut loppuvat. Veteraanien leskien palveluiden saaminen on vapaaehtoisten

Takaisin sisällysluetteloon

lahjoituksien ja keräyksien varassa sekä mahdollisten paikallisten tukien varassa. Leski jää monella tapaa tyhjän päälle muun muassa veteraanin hautajaiskulujen ja muiden kuolemasta johtuvien kulujen vuoksi. Merkittävä osa sotiemme veteraanien leskistä elää vähimmäiseläkkeen turvin. Monen veteraanin puoliso on tehnyt elämäntyönsä kotona, eikä työeläkettä ole näin kertynyt. He ovat kuitenkin merkittävällä työpanoksellaan osallistuneet kasvattajina ja hoitajina maamme jälleenrakentamiseen sodan jälkeen ja siten suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan luomiseen. Leskien määrä on noin 3500. Heidän keski-ikänsä on erittäin korkea.

Esitämme, että rintamaveteraanien puolisoille ja leskille tulisi taata itsenäinen kuntoutusoikeus, joko laitos- tai kotikuntoutuksena. Tämä tulisi kirjata rintamaveteraanien kuntoutuslakiin tai erilliseen säädökseen. Lisäksi tulevissa hallitusohjelmaneuvotteluissa tulee vähävaraisten rintamaveteraanien puolisoiden ja leskien asema ottaa huomioon myös muiden etujen määrittelyssä kuten maksuttoman laitoshoidon osalta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Keskustan puoluekokous toteaa, että aloitteessa nostetaan esille tärkeä sotiemme veteraanien puolisoiden ja leskien asema. Puolisoiden merkitys veteraanien tukena sekä heidän oma elämäntyönsä suomalaisen yhteiskunnan jälleenrakentamisen vuosina ansaitsee tunnustuksen. Heidän arkensa turvallisuuteen ja toimeentuloonsa on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota.

Veteraanin kuoleman jälkeen huolta voi herättää, jos puolison aiemmin saamat tukipalvelut päättyvät, ja palveluiden saatavuus voi tämän jälkeen vaihdella alueittain. Nämä tilanteet voivat lisätä epävarmuutta ja taloudellista kuormitusta vaiheessa, jossa toimintakyky ja omat voimavarat usein jo heikkenevät. Samalla on huomioitava, että veteraanien kuntoutusjärjestelmä on alun perin rakennettu vastaamaan nimenomaan rintamatehtävissä toimineiden henkilöiden tarpeisiin vastaavaksi, ja järjestelmän laajentaminen itsenäiseksi subjektiiviseksi oikeudeksi edellyttäisi tarkempaa arviota.

Keskustan puoluekokous pitää erittäin tärkeänä, että ikääntyneiden palveluita kehitetään jatkuvasti heidän tarpeisiinsa vastaaviksi ja veteraanien puolisoiden ja leskien asema huomioidaan osana ikääntyneiden palvelujen kokonaisuutta niin kuntoutus-, kotihoito- kuin palveluasumisessakin.

294. Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys: Kotihoidontukeen lisää vaihtoehtoja

Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys ry esittää, että lasten kotihoidon tuen maksatusta uudistettaisiin. Tällä hetkellä tukea maksetaan kotiin jäävälle vanhemmalle.

Kuitenkin monen lapsiperheen lähipiiriin kuuluu hyvinvoivia isovanhempia, jotka jo nyt osallistuvat lastenlastensa arkeen.

Esitämme, että kotihoidon tukea uudistettaisiin siten, että tukea voitaisiin maksaa suoraan isovanhemmille ja siten, että tuki voisi olla osa-aikaista. Uudistus helpottaisi lapsiperhearkea ja antaisi perheille enemmän valinnanvapautta arjen pyörittämiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous kannatta lämpimästi ehdotusta siitä, että kotihoidon tukea voitaisiin maksaa suoraan lapsen isovanhemmalle, jos isovanhempi hoitaa lastenlapsiaan koko- tai osapäiväisesti. Puoluekokous kannattaa myös sitä, että selvitetään mahdollisuutta maksaa kotihoidon tuki tai jokin muu lastenhoidon tuki voitaisiin maksaa myös osittaisena isovanhemmalle, jos hän hoitaa osa-aikaisesti lastenlapsiaan.

Kuten aloitteessa todetaan, monet isovanhemmat ovat hyväkuntoisia ja halukkaita osallistumaan lastenlastensa hoitoon ja perheiden arkeen. Mahdollisuus maksaa kotihoidon tukea suoraan isovanhemmille tunnistaisi ja arvostaisi tätä sukupolvien välistä vastuunkantoa, lisäisi lastenhoitovaihtoeh-

toja sekä vahvistaisi perheiden valinnanvapautta ja läheisverkostoja. Samalla se voisi helpottaa vanhempien paluuta työelämään vanhempainvapaan päättymisen jälkeen ja mahdollistaa joustavampia ratkaisuja työn ja perhe-elämän yhteensovittamisessa pikkulapsivaiheessa. Ehdotus voisi helpottaa myös varhaiskasvatuksen järjestämistä, jos osalla kaikista pienimmistä lapsista päiväkodin aloitus myöhentyisi hieman.

Aloitteessa ehdotetaan myös osa-aikaisen kotihoidon tuen käyttöönottoa. Puoluekokous toteaa, että tällä hetkellä käytössä on alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmalle maksettava joustava hoitoraha, jota voi saada, kun työaika on korkeintaan 80 % normaalista työajasta ja osittainen hoitoraja, jota voidaan maksaa 1. ja 2. luokalla olevan lapsen vanhemmalle, joka tekee töitä korkeintaan 30 tuntia viikossa lapsen hoidon vuoksi. Näiden etuuksien tunnettuutta voisi parantaa vielä nykyisestä ja selvittää lastenhoidon tukijärjestelmän selkeyttämistä.

Puoluekokous muistuttaa, että perheiden käytettävissä on myös yksityisen hoidon tuki, mikäli lapset eivät ole julkisessa varhaiskasvatuksessa. Perhe voi palkata yksityisen hoidon tuen turvin kotiinsa työsopimussuhteisen hoitajan lastenhoitajaksi. Palkattuna hoitajana voi toimia myös lasten isovanhempi.

Osittaisen vanhempainrahan käyttö on kasvanut merkittävästi vanhempainvapaiden uudistamisen jälkeen. Tämä osoittaa osaltaan, että kaikki perheet eivät tarvitse lapsilleen kaikissa vaiheissa täysipäiväistä hoitoa kodin ulkopuolella. Esimerkiksi muutama hoitopäivä viikossa isovanhemman kanssa voisi olla lapsen kannalta turvallinen ja hyvä vaihtoehto.

Aloitteessa ehdotettu uudistus helpottaisi perheiden arkea, tukisi pidempiä työuria ja vahvistaisi sukupolvien välistä yhteyttä. Kotihoidon tuen kehittäminen joustavammaksi vahvistaisi perheiden erilaiset tarpeet nykyistä paremmin tunnistavaa sosiaaliturvaa.

295. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Toimeentulotuen perusosan tulee olla sama kaikille 18 vuotta täyttäneille

1.3.2026 voimaan tullut toimeentulotuen perusosan leikkaus ei kohtele kansalaisia tasa-arvoisesti. 18 vuotta täyttäneiden yksin asuvien sekä vanhempiensa luona asuvien perusosaa leikataan 3 % ja muiden 18 vuotta täyttäneiden perusosaa leikataan 2 %. Ero on 17,90 euroa kuukaudessa. Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä mm. perhesuhteiden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan puoluekokous toteaa, että keskusta vastusti toimeentulotukilakimuutosta eduskunnassa ja esitti lakiehdotuksen hylkäämistä. Keskusta on erittäin huolissaan hallituksen toimista, jotka ovat johtaneet yhä useamman lapsiperheen tulotason merkittävään laskuun ja lisänneet köyhyydessä elävien lasten ja nuorten määrää merkittävästi. Köyhyys eriarvoistaa lapsia ja määrittää voimakkaasti ihmisen elämää. Se vaikuttaa laajasti ihmisen hyvinvointiin ja sekä fyysiseen että henkiseen terveyteen. Lapsena koettu köyhyys voi vaikuttaa tutkimusten mukaan pitkälle ihmisen elämään ja mahdollisuuksiin aina aikuisuuteen asti.

Hallituksen sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitukseen tekemien leikkausten ohella epäonnistunut työllisyyspolitikka ja kyvyttömyys edistää kasvua ovat heikentäneet myös lasten ja nuorten vanhempien edellytyksiä työllistyä, joka mahdollistaisi perheiden taloudellisen tilanteen kohentumisen ja vähentäisivät lapsiperheiden tarvetta turvautua toimeentulotukeen viimesijaisena etuutena.

Keskustan puoluekokous pitää myös ongelmallisena, että kuntien rahoitusvastuuta perustoimeentulotuen kustannuksista kasvatettiin 100 prosenttiin 18—24-vuotiaiden osalta. Perusteeksi rahoitusvastuun siirrolle kokonaan kuntien vastuulle esitettiin nuoren syrjäytymisen ehkäisyä. Hallituksen mukaan tavoitteena oli kannustaa

Takaisin sisällysluetteloon

kuntia varmistamaan, että nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon loppuun, lukion päättäneet hakeutuvat jatko-opintoihin ja valmistumisen jälkeen työttömäksi jäävä nuori työllistyisi mahdollisimman nopeasti. Keskusta pitää edellä kuvattuja tavoitteita sinänsä tärkeinä, mutta keinoa tavoitteen saavuttamiseksi epäonnistuneina.

Keskustan puoluekokous muistuttaa, että kunnat vastaavat koulutuksesta ja työllisyyspalveluista, mutta sosiaali- ja terveyspalvelut ovat hyvinvointialueiden järjestämis- ja kustannusvastuulla. Hyvinvointialueiden vastuu näistä nuorista jää kuitenkin olemattomaksi. Kunnat tulevat vastaamaan kustannuksista niissäkin tapauksessa, jos nuorella on esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmia, jotka estävät työllistymisen tai opintojen suorittamisen. Mikäli hyvinvointialue ei pysty hoitamaan omaa osuuttaan nuoren tilanteen ratkaisemiseksi, nuorta ei tällaisessa tapauksessa voida auttaa parhaalla mahdollisella tavalla pelkästään kuntien vastuulla olevilla työllisyyspalveluilla tai opinto-ohjauksella.

296. Keskustanaisten Puolangan yhdistys: Työttömyysturvan suojaosa palautettava ennalleen

Suojaosa mahdollistaa lyhyet työsuhteet ja lisäansiot. Tämä on työntekijän ja työnantajan etu. Tarvittaessa työhön kutsuttava voi toimia lyhyen sairasajan tuuraajana tai vastaavan elämäntilanteesta johtuvan työstä poissaolon korvaajana. Myös verotulot kasvavat ja yleinen toimeliaisuus ruokkii yhteistä hyvinvointia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustalle kaikki työ on arvokasta. Pidämme tärkeänä, että jokainen ihminen pystyy osallistumaan työelämään mahdollisuuksiensa ja kykyjensä mukaan. Osa-aikainen työnteko on huomattavasti parempi vaihtoehto kuin syrjäytyminen kokonaan työelämän ulkopuolelle.

Puoluekokous toteaa, että keskusta vastusti eduskunnassa suojaosan poistamista työttömyysetuuksista. Ennen suojaosan poistamista, vuonna 2022, lähes 40 prosenttia työttömyysetuuden saajista sai työttömyyspäivärahaa osa-aikaisen työnteon ohella. Tutkimusten mukaan satunnaista ja osa-aikaista työtä tekevien työttömien osuus kasvoi huomattavasti, kun työttömyysturvan suojaosa otettiin käyttöön.

Tavoite kokopäivätyöhön kannustamisesta on keskustan puoluekokouksen mielestä sinänsä kannatettava, mutta suojaosan poistaminen heikentää osa-aikaisen työn vastaanottamisen kannusteita ja siksi keskusta vastusti sen poistamista ja kannattaa suojaosan palauttamista.

Orpon hallituksen päätös suojaosan poistamisesta oli huonosti perusteltu ja se osui myös erittäin huonoon ajankohtaan. Työttömyys on kasvanut suojaosan poistamisen jälkeen merkittävästi ja kokopäiväistä työtä ei ole tarjolla kaikille halukkaille. Osa osa-aikatyötä tekevistä tekee osa-aikatyötä vastentahtoisesti ja siirtyisi mielellään kokopäivätyöhön, mutta sitä ei ole ollut tarjolla riittävästi heidän alallaan.

Keskustan puoluekokouksen mielestä on myös tunnustettava, että jokainen työikäinen ihminen ei pysty tekemään kokopäiväistä työtä. Osalla työtekijöistä ei ole sairauden tai muista syistä heikentyneen työkyvyn vuoksi edellytyksiä tehdä koko työuransa ajan kokopäivätyötä. Yksinhuoltajat, perhevapailta palaavat vanhemmat, erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhemmat ja omaishoitajat voivat joissain tapauksissa läheistensä hoivavastuun ja kuormittavassa arjessa pärjäämisen vuoksi tekemään vain osa- aikaista työtä. Osa-aikatyö on siis osalle työntekijöistä ainoa mahdollisuus työllistyä.

Suojaosaa poistettaessa Orpon hallituksen esityksessäkin todettiin, että suojaosa parantaa kokonaan työttömien kannustimia ottaa vastaan osa-aikaista tai lyhytkestoista työtä. Hallituksen esitykseen sisältyi myös arvio siitä, että vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen avun saanti voi heikentyä suojaosan poistamisen vuoksi, koska henkilökohtaisena avustajana työskentelevät tekevät usein osa-aikatyötä. Osa-aikaisen työvoiman saatavuus onkin heikentynyt osassa yrityksistä suojaosan poistamisen ja kotitalousvähennyksen leikkausten jälkeen.

Takaisin sisällysluetteloon

297. Keskustan Utajärven kuntayhdistys, Keskustan Muhoksen kuntayhdistys ja Keskustan Vaalan kunnallisjärjestö: Tuettujen lomien rahoitus palautettava

Tuetut lomat ovat tarkoitettu pienituloisille perheille ja aikuisille, joilla muuten olisi haastavaa tai jopa mahdotonta päästä hetkeksi irti arjesta. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) rahoituksen leikkaukset ovat jo vaikuttaneet vuosina 2024–2025, jolloin tuettuja lomia myönnettiin aiempaa vähemmän. Leikkaukset koskettavat monia vähävaraisia lapsiperheitä, vanhuksia, omaishoitajia, työttömiä ja myös erinäisistä sairauksista kärsiviä ihmisiä. Vuonna 2025 tuettua lomaa haki, viiden eri lomajärjestön järjestäjien kautta yhteensä 87 000 henkilöä, joista vain kolmasosa pääsi tuetulle lomalle. Hallituksen STEA -rahoituksen lisäleikkausten myötä tuetut lomat tulevat päättymään kokonaan vuonna 2027, mutta kohderyhmän tarve päästä arjestaan irti pienen loman avulla ei tule häviämään mihinkään.

Tuetut lomat tukevat myös alueellista matkailua ja elinvoimaa. Vuonna 2027 asiakasmäärien laskiessa reilusti lomakohteissa, tullaan näkemään irtisanomisia ja mahdollisesti myös konkursseja näiden alueiden yrityksissä. Keskustan tulisi asettaa tavoitteekseen palauttaa tuettujen lomien rahoitus samalle tasolle, kuin se oli vuonna 2023.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Tuetut lomat ovat olennainen osa ennaltaehkäisevää sosiaali- ja terveyspolitiikkaa. Ne tukevat perheiden, ikäihmisten, omaishoitajien ja pitkäaikaissairaiden ja heidän perheenjäsentensä jaksamista tilanteessa, jossa perheen voimavarat ovat erilaisten arkea ja jaksamista kuormittavien tekijöiden vuoksi koetuksella. STEAavustusten leikkaukset ovat jo lyhyessä ajassa kaventaneet kaikkein heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuuksia lomaan, vaikka tarve hengähdystauolle ei ole vähentynyt. Lomien hakijamäärät ovat kertoneet selvästi siitä, että tuetuille lomille on ollut tarvetta. Tuettujen lomien merkitys ulottuu myös yksilöiden hyvinvointia laajemmalle, kuten aloitteessa kuvataan. Lomatoiminta tukee alueellista elinvoimaa ja kotimaista matkailua. Lomakohteet ovat lähialueillaan myös tärkeitä työllistäjiä. Rahoituksen päättyminen uhkaa työpaikkoja ja yritystoiminnan jatkuvuutta tilanteessa, jossa työttömyys on kasvanut muutoinkin.

298. Keskustanaisten Keski-Suomen piiri: Elämisen edellytykset turvattava – köyhyyden ja osattomuuden kasvu pysäytettävä

Keskustanaisten Keski-Suomen piiri esittää, että Keskusta vahvistaa rooliaan heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten puolustajana ja tekee elämisen edellytysten turvaamisesta keskeisen poliittisen painopisteen.

Keskusta on kautta historiansa ollut vähäosaisten, syrjäytymisvaarassa olevien, yksinasuvien, lapsiperheiden ja alueellisesti heikommassa asemassa olevien suomalaisten ääni. Keskustan arvopohjaan kuuluvat kohtuullisuus, yhteisvastuu ja alueellinen tasa-arvo. Näiden arvojen tulee näkyä myös tämän ajan talous- ja sosiaalipolitiikassa.

Viime vuosien säästö- ja sopeutustoimet ovat kohdistuneet raskaasti pienituloisiin kansalaisiin. Toimeentulotuen leikkaukset, perusosan alentaminen sekä asumis- ja terveydenhuoltomenojen kiristykset ovat lisänneet taloudellista epävarmuutta. Samalla vaikutusarvioinnit ovat keskittyneet budjettiteknisiin säästöihin, eivätkä ole riittävästi huomioineet päätösten inhimillisiä, sosiaalisia ja alueellisia seurauksia. Säästöjen todelliset kustannukset näkyvät kasvavana kuormituksena sosiaali- ja terveyspalveluissa, erityisesti lastensuojelussa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä kriisipalveluissa. Samalla hyvinvointialueet vähentävät henkilöstöä ja lähipalveluita. Tämä kehitys heikentää kansalaisten mahdollisuutta saada oikea- aikaista ja kokonaisvaltaista tukea.

Köyhyyden ja osattomuuden kasvu lisää psyykkistä kuormitusta, turvattomuutta ja yhteiskunnallista levottomuutta. Asunnottomuuden, leipäjonojen, mielenterveysongelmien ja työttömyyden kasvu ovat vakavia varoitusmerkkejä.

Takaisin sisällysluetteloon

Luottamusyhteiskunta ei kestä, jos yhä useampi kokee jäävänsä yksin. Kansalaisilla tulee olla oikeus riittävään perusturvaan riippumatta siitä, ovatko he työkykyisiä vai eivät, asuvatko kasvukeskuksessa vai maaseudulla. Sosiaaliturvan tulee kannustaa työn vastaanottamiseen eikä rangaista satunnaisesta ansiotulosta. Lasten saamien pienimuotoisten lahjojen ei tule heikentää perheen tukia. Lapsilisien tulee vahvistaa ostovoimaa ja tukea perheiden arkea sekä syntyvyyttä.

Verotuksessa on huomioitava sairauden aiheuttamat lisäkulut, asumisen sijainti suhteessa työpaikkaan sekä pienituloisten todellinen maksukyky. Aikuisten uudelleenkouluttautumista työttömyystilanteessa tulee tukea taloudellisesti. Hyvinvointialueiden on turvattava lähipalvelut yhdenvertaisesti koko maassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 4 §:n mukaisesti. Alueellista eriarvoistumista ei saa hyväksyä.

Keskustanaisten Keski-Suomen piiri esittää, että:
1. Keskusta vaatii kaikkiin merkittäviin säästö- ja sopeutustoimiin laajaa, avointa ja julkista vaikuttavuusarviointia, jossa huomioidaan päätösten inhimilliset, sosiaaliset ja alueelliset vaikutukset.
1. Keskusta laatii oman sosiaaliturvan ja perusturvan toimenpideohjelman, jonka tavoitteena on köyhyyden ja osattomuuden kasvun pysäyttäminen sekä työnteon kannustavuuden vahvistaminen.
2. Puolue perustaa asiantuntijaryhmän valmistelemaan Keskustan linjaukset perusturvan, verotuksen ja palveluiden yhteensovittamisesta siten, että elämisen edellytykset turvataan koko Suomessa.
3. Keskusta vahvistaa politiikassaan perheiden, yksinasuvien, pienituloisten ja syrjäytymisvaarassa olevien asemaa sekä turvaa lapsilisien ostovoiman.
4. Alueellinen yhdenvertaisuus ja lähipalveluiden turvaaminen nostetaan keskeiseksi periaatteeksi kaikessa Keskustan talous- ja sote-politiikassa.

Elämisen edellytysten turvaaminen ei ole menoerä, vaan se on investointi Suomen tulevaisuuteen, yhteiskunnalliseen eheyteen ja luottamukseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan puoluekokous jakaa Keskustanaisten KeskiSuomen piirin esittämän huolen yhteiskunnallisen eriarvoisuuden kasvusta ja heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten tilanteesta. Elämisen edellytysten turvaaminen, alueellinen yhdenvertaisuus ja yhteisvastuu ovat keskeisiä periaatteita puolueen politiikassa eri aikoina ja erilaisissa yhteiskunnallisissa tilanteissa. Keskusta tunnistaa, että viime vuosien talous ja sopeutustoimilla on ollut merkittäviä vaikutuksia pienituloisiin, lapsiperheisiin, yksinasuviin ja palveluista riippuvaisiin ihmisryhmiin, ja että päätösten kokonaisvaikutuksia on arvioitava nykyistä laajemmin ja inhimillisemmin. Keskusta on vaatinutkin eduskunnassa eri päätösten yhteisvaikutusten arviointia ja vastustanut lapsiperheisiin kohdistuvia leikkauksia ja työteon kannustavuutta heikentäviä lakimuutoksia.

Keskustan puoluekokous kannattaa aloitteessa esitettyjä ehdotuksia. Keskustalla tulee olla oma linja perusturvan kehittämisessä sekä palvelujen ja verotuksen yhteensovittamisessa. Päätöksissämme tulee huomioida aina sosiaaliset, alueelliset ja inhimilliset vaikutukset sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä eri päätösten yhteisvaikutukset. Keskustan puoluekokous näkee tärkeänä, että näitä kysymyksiä valmistellaan puolueessamme laajasti ja asiantuntijatietoon nojaten.

Hyvinvoinnin heikentyminen, luottamuksen rapautuminen ja palvelujärjestelmän kuormittuminen eivät ole kestävä tie talouden ja koko yhteiskunnan eheyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Keskusta katsoo, että sosiaaliturvan tulee turvata ihmisarvoinen elämä koko Suomessa. Kannustamme työn vastaanottamiseen ja puolustamme mahdollisuutta kouluttautua ja opiskella myös työuran aikana. Alueellisen yhdenvertaisuuden ja lähipalveluiden turvaaminen on keskeinen periaate Keskustan talous ja sotepolitiikassa.

299. Keskustanaisten Helsingin piiri: Lasten ja nuorten tukeminen perheissä puolueen keskeiseksi tavoitteeksi

Lasten hyvinvointiin, terveyteen ja koulumenestykseen vaikuttavat perheiden olot ja aikuisten hyvinvointi, koulutus ja työllistyminen. Moni lapsi elää perheessä, jossa rahat eivät riitä lasten ja nuorten tarpeisiin kunnolla. Mahdollisuuksia

osallistua harrastuksiin ja yhteiseen toimintaan on vähäistä. Elinkustannusten nousu, asumisen kallistuminen kaupunkialueilla ja sosiaaliturvaan kohdistuneet heikennykset ovat lisänneet perheiden taloudellista ahdinkoa. Heikot olot perheissä ja lapsuudessa vaikuttavat koulutustasoon ja riskiin syrjäytyä, ja siten työmarkkina-asemaan myöhemmin elämässä. Kyse on koko yhteiskunnan tulevaisuudesta.

Keskustan perusarvoihin kuuluvat perheiden ja lasten tukeminen sekä sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Jokaisella lapsella ja nuorella tulee olla tasavertaiset mahdollisuudet turvalliseen arkeen ja hyvään kasvuun asuinpaikasta, vanhempien koulutustasosta tai perheen tulotasosta riippumatta.

Lasten ja nuorten tukeminen perheissä on siksi nostettava Keskustan keskeiseksi yhteiskuntapoliittiseksi tavoitteeksi

Keskustan tulee edistää lapsilähtöistä sosiaaliturvaa, jossa 1. vanhempien työllistymistä ja kouluttautumista tuetaan konkreettisin perhepalveluin sekä 2. lapsiperheiden etuuksien ostovoima turvataan nykyistä paremmin muun muassa opiskelujen aikana. Lisäksi Keskustan on 3. edistettävä perheystävällistä työelämää varmistamalla varhaiskasvatuksen ja iltapäivätoiminnan palvelut koko maassa. 4. Lasten ja nuorten osallisuutta yhteiskuntaan on vahvistettava huolehtimalla siitä, että harrastukset, koulun retket ja muu yhteinen toiminta ovat aidosti kaikkien lasten saavutettavissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että Keskustan eduskuntaryhmä on vastustanut eduskunnassa lapsiin ja perheisiin kohdistuvia leikkauksia.

Keskustan puoluekokous jakaa aloitteessa esitetyn näkemyksen siitä, että lasten ja nuorten hyvinvointi on varsin riippuvainen perheiden taloudellisesta tilanteesta ja aikuisten voimavaroista ja mahdollisuuksissa käydä töissä ja opiskella. Taloudellinen ahdinko, eriarvoiset kasvu- ja elinolosuhteet ja vanhempien kuormitus heijastuvat suoraan lasten hyvinvointiin, oppimiseen ja tulevaisuuden näkymiin. Kyse ei ole vain yksittäisten perheiden haasteista vaan koko suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuudesta. Lapsuuden olosuhteisiin panostaminen on parasta ennaltaehkäisyä syrjäytymistä vastaan ja vahvin investointi tulevaisuuteen.

Keskustan perusarvoihin kuuluvat perheiden tukeminen, alueiden ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet hyvään elämään asuinpaikasta ja ihmisen ja perheen lähtökohdista riippumatta. Keskusta pitää tärkeänä, että lasten ja nuorten tukeminen perheissä nostetaan keskeiseksi yhteiskuntapoliittiseksi tavoitteeksi. Lapsilähtöiset palvelut ja etuudet, joiden avulla tuetaan vanhempien työllistymistä ja kouluttautumista perheiden arkea, ovat keskeinen osa tätä kokonaisuutta. Lapsiperheiden sosiaalietuuksien taso ja ostovoimaa on turvattava nykyistä paremmin myös elämänvaiheissa, joissa perheen aikuiset opiskelevat ensimmäistä tutkintoaan tai kouluttautuvat uuteen ammattiin.

Keskusta pitää välttämättömänä perheystävällisen työelämän edistämistä ja varhaiskasvatuksen sekä aamu ja iltapäivätoiminnan palveluiden turvaamista kaikissa kunnissa. Palveluiden saatavuus ei saa riippua postinumerosta. Lisäksi Keskusta tukee vahvasti lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamista, harrastusten, koulun retkien ja muun yhteisen toiminnan on oltava aidosti kaikkien lasten saavutettavissa perheen tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Esimerkiksi koulukuljetukset tulee suunnitella siten, että kuljetusten piirissä olevilla lapsilla on mahdollisuudet osallistua maksuttomiin Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin harrastuksiin.

Keskusta kannattaa aloitteessa esitettyjä tavoitteita ja edistää niitä osana puolueen ohjelmatyötä ja poliittista vaikuttamista. Lasten ja perheiden hyvinvointiin panostaminen on investointi tulevaisuuteen.

Takaisin sisällysluetteloon

300. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Perhepolitiikan yhteiskuntasopimus

Lapsiasiavaltuutetun mukaan viimeiset neljä vuotta ovat olleet lapsille, nuorille ja perheille vaikeita. Erilaiset kriisit ovat seuranneet toistaan ja vaikuttaneet lasten elinoloihin. Samalla on toteutettu politiikkaa, jossa on tietoisesti tehty lasten edun vastaisia päätöksiä esimerkiksi kaikkein köyhimpien perheiden sosiaaliturvaa leikkaamalla ja alkoholin saatavuutta helpottamalla. Erityisesti yksinhuoltajaperheet ja monilapsiset perheet ovat lapsiperheköyhyyden riskiryhmää.

Keskusta haluaa olla perheiden puolue. Lasten oikeuksien toteutuminen edellyttää, että yhteiskunta suojelee lapsiperheiden perusturvaa myös taloudellisesti vaikeina aikoina. Seuraavalla vaalikaudella on tavoiteltava perhepolitiikan yhteiskuntasopimusta, jossa puolueet yhdessä sitoutuvat siihen, että lapsiperhe-etuudet suojataan leikkauksilta, sidotaan elinkustannuskehitykseen ja lapsen edun ensisijaisuus kirjataan perustuslakiin.

Lasten oikeuksien toteutuminen ei saa olla kiinni siitä, millainen hallitus kulloinkin on vallassa, vaan oikeuksiin sitoutumisen tulee olla pysyvä periaate.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Helsingin piirin aloitteeseen (numero 299) antamaansa vastaukseen. Puoluekokous toteaa myös olevansa samaa mieltä aloitteen tekijöiden kanssa siitä, että lasten oikeuksien toteutumisen ei pitäisi olla kiinni siitä, millainen hallitus kulloinkin on vallassa.

301. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Lapsiperheköyhyys kuriin

Kuluneella hallituskaudella hallituksen leikkauslistalla ovat olleet lukuisat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Säästölistalle ovat joutuneet myös esimerkiksi lastensuojelun palvelut ja erityisesti lastensuojelun jälkihuolto, sekä useat lapsiperheitä koskevat tuet. Uutisista joutuu tasaisin väliajoin lukemaan, kuinka yhä useampi lapsi ajautuu köyhyysrajan alapuolelle.

Kun lapsiperheiden tuista ja heidän käyttämistään palveluista leikataan, käy monen kotitalouden tila tukalaksi. Perheissä joudutaan miettimään, mihin varat käytetään, ja valitettavasti esimerkiksi lasten harrastustoiminta jää usein pois tiukan taloustilanteen myötä. Hallitus on myös lopettamassa pienituloisten tuetut lomat. Tämäkin päätös osuu lapsiin, joilla ei ilman kyseistä tukea ole välttämättä mahdollisuutta päästä lomalle. Tiukka taloustilanne usein myös kiristää perheen sisäistä ilmapiiriä, ja voi pahimmillaan johtaa rajuihinkin tilanteisiin, joissa lapsen hyvinvointi ja terveys vaarantuvat.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että lapsiperheisiin kohdistuvia leikkauksia rajoitetaan. On kohtuutonta, että hallitus haluaa heikentää toimillaan sellaisten henkilöiden asemaa, jotka tulevat rakentamaan yhteiskuntaamme tulevaisuudessa. Lapset eivät voi äänestää tai osallistua päätöksentekoon, mutta moni muistaa kyllä lapsuusajan köyhyyden. Tällaiset muistot luovat epätoivoa ja epäluottamusta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Helsingin piirin aloitteeseen (numero 299) sekä Keskustan Utajärven kuntayhdistyksen, Keskustan Muhoksen kuntayhdistyksen ja Keskustan Vaalan kunnallisjärjestön aloitteeseen (numero 297) antamaansa vastaukseen.

302. Uudenmaan Keskustanuoret: Suomeen opintolainan huoltajahyvitys

Suomen syntyvyys on ollut jo pitkään laskussa, ja hedelmällisyysluku oli vuonna 2024 pienin koko mittaushistorian aikana: 1,25. Samaan aikaan suomalaiset toivovat saavansa perhebarometrin mukaan keskimäärin kaksi lasta elämänsä aikana. Syntyvyyspolitiikassa onkin tarkasteltava syitä siihen, miksi suomalaiset eivät pääse toivomaansa lapsilukuun. Samaan aikaan Suomessa opiskelijoiden velkaantuminen on kasvanut merkittävästi, ja opintolainojen korot ovat kasvaneet huomattavasti. Keskimääräisellä lainaa nostaneella on lainaa ylemmän korkeakoulututkinnon suoritettuaan yli 23 000 €.

Takaisin sisällysluetteloon

Yhdeksi syntyvyyden laskun syistä on tunnistettu se, että lasten hankinta on myöhentynyt. Ensimmäisen lapsen hankinnan myöhentyminen aiheuttaa usein sen, ettei hedelmällisyyden laskun vuoksi haluttuun lapsilukuun päästä. Yhdeksi lasten hankinnan myöhentymisen syistä on tunnistettavissa nuorten aikuisten taloudellinen epävarmuus. Työelämän alkua rasittavat kasvavat opintolainat kasvattavat tätä taloudellista epävarmuutta entisestään.

Jotta opintolainojen kasvun vaikutusta perheellistymiseen voitaisiin ehkäistä, Uudenmaan keskustanuoret esittää opintolainan huoltajahyvityksen käyttöönottoa. Huoltajahyvityksessä osa opintolainasta annettaisiin anteeksi, jos opintolainavelallinen on valmistuessaan lapsen huoltaja, tai hänestä tulee huoltaja esimerkiksi viiden vuoden sisällä valmistumisesta. Hyvitysosuus kasvaisi lasten määrän kasvaessa. Opintolainahyvitystä voisi saada opintojen aikana tai opintojen jälkeen niin kauan, kun opintolainaa on jäljellä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan puoluekokous toteaa, että keskusta on julkistanut viime vuonna 10 keinoa syntyvyyden ja positiivisen väestökehityksen tukemiseksi ohjelmassaan Etsinnässä vauvabuumi. Yksi ehdotuksista oli perheystävällinen opiskelu. Ohjelmassa todetaan, että keskeneräiset opinnot ovat 20–34-vuotiaiden keskuudessa yleinen syy lastensaannin lykkäämiseen. Keskusta esittää ohjelmassa opiskelijoiden perheellistymisen mahdollistamiseksi useita erilaisia toimia, joiden joukossa on myös aloitteessa ehdotettu opintolainan huoltajahyvityksen käyttöönotto. Keskusta esittää, että jokaisen lapsen tulisi nostaa opintolainahyvitystä 10 prosenttiyksikköä.

Keskusta esittää myös, että opintotuen huoltajakorotus maksetaan jatkossa jokaisesta opiskelijan lapsesta. Perheelliselle opiskelijan olisi keskustan mielestä oltava mahdollisuus suorittaa opinnot pidemmässä ajassa. Myös harjoittelukäytäntöjä on uudistettava niin, että perheellisten opiskelijoiden palkattomat harjoittelut kolmivuoroaloilla on mahdollista suorittaa lapsihaaveiden rinnalla.

303. Keskustanaisten Karjalan piiri: Perheellistymisraha

Tällä puoluekokousaloitteella halutaan tukea perheen perustamista ja vähentää taloudellisia haasteita perheen perustamiselle.

Suomen äitiyspakkaus täyttää 89 vuotta. Äitiysavustus jaetaan jokaisen syntyvän lapsen vanhemmille. Vanhemmat voivat valita joko vastasyntyneen hoitotarvikkeita ja vaatteita sisältävän äitiyspakkauksen tai rahasumman. Rahasumma on huhtikuusta 2026 alkaen 210 euroa.

Kelan viime syksynä julkaistun raportin mukaan entistä useampi perhe valitsee rahakorvauksen äitiyspakkauksen sijaan.

Tällä puoluekokousaloitteella halutaan tukea perheen perustamista. Tämä aloitteen mukaan ensimmäisestä lapsesta maksetaan jatkossa 500 euron perheellistymisraha äitiyspakkauksen lisäksi.

Perusteena aloitteelle on alhainen syntyvyys, nuorten aikuisten heikko taloustilanne sekä perheellistymiseen liittyvät monet uudet kustannukset.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Aloitteessa esille nostettu äitiyspakkaus on ollut maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen, merkittävä ja kansainvälistä mielenkiintoakin herättänyt osa perhepolitiikkaamme. Vuonna 1937 säädettiin laki äitiysavustuksesta ja seuraavana vuonna aloitettiin avustusten jakaminen ensin vähävaraisille synnyttäjille. Vuodesta 1949 äitiysavustus on jaettu kaikille äideille. Äitiysavustuksen avulla äidit saatiin terveydenhuollon piiriin. Taustalla oli huoli syntyvyyden laskusta ja suurista lapsikuolleisuusluvuista.

Äitiyspakkaus on tänä päivänäkin tärkeä, mutta myös symbolinen osoitus yhteiskunnan tuesta perheille. Äitiyspakkauksen tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia ja vanhemmuuteen valmistautumista tarjoamalla kaikille perheille yhtäläinen alku ja perustarpeet lapsen varhaisiin kuukausiin.

Takaisin sisällysluetteloon

Aloitteessa esitetty perheellistymisraha ensimmäisestä lapsesta on kiinnostava ehdotus. Taloudellisen tuen merkitys perheen perustamisen kynnyksellä voi olla todellinen, erityisesti nuorille aikuisille, joiden taloudellinen tilanne on usein epävarma. Perheellistymisraha voisi siten toimia myönteisenä viestinä siitä, että yhteiskunta arvostaa perheen perustamista ja haluaa jakaa siihen liittyviä kustannuksia.

Keskusta katsoo, että syntyvyyden vahvistaminen edellyttää useiden keinojen samanaikaista tarkastelua. Taloudellisten tukien lisäksi tarve koskee myös työelämän joustavuutta, koulutus- ja perhevapaajärjestelmää sekä palveluiden saatavuutta eri puolilla maata. Keskusta suhtautuu myönteisesti aloitteen tavoitteisiin ja pitää perusteltuna, että perheellistymisrahan kaltaisia uusia keinoja arvioidaan osana puolueen perhe ja väestöpoliittista ohjelmatyötä.

304. Keskustanaisten Karjalan piiri: Virosta oppia: Selkeä tuki kolmannesta lapsesta

Suomen syntyvyys on ollut pitkään ennätysalhainen. Keskustanaisten Karjalan piiri on tehnyt kaksi aloitetta, joilla halutaan muuttaa suomalaista yhteiskuntaa lapsiystävällisemmäksi.

Viron syntyvyysluvuissa tapahtui selkeä muutos vuoden 2017 lapsilisäuudistuksen jälkeen. Tuon jälkeen Viron valtio alkoi maksaa kolmilapsisille ja tätä suuremmille perheille 300 euron suuruista kuukausittaista suurperhelisää.

Suurperhetuki on saanut aikaan Virossa kolmansien lasten vauvabuumin.
Virossa lapsilisää maksetaan ensimmäisestä ja toisesta lapsesta 80 euroa kuukaudessa, mutta kolmannen lapsen kohdalla lapsilisä nousee nykyisin jo 550 euroon kuukaudessa. Summa sisältää 100 euron lapsilisän ja 450 euron suurperhetuen.

Vastaavasti Suomessa ensimmäisen lapsen lapsilisä on 94,88 euroa ja toisen 104,84 euroa kuukaudessa. Kolmannen lapsen kohdalla tuki on Suomessa 133,79 euroa. Tällä aloitteella esitetään lapsilisien korottamista kolmannen ja neljännen lapsen osalta 400 euroon kuukaudessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Syntyvyys on Suomessa historiallisen matalalla tasolla. Lasten ja perheiden etuuksien ja palveluiden rahoitukseen kuluvat menot tulevat pienenemään tulevina vuosina, jos syntyvyys ei nouse nykyisestä. Puoluekokous katsoo, että perheiden tulevaisuuden toivoa tulee vahvistaa ja lapsiperheitä tulee tukea myös taloudellisesti. Tästä syystä Keskusta on vastustanut lapsiin ja perheisiin kohdistuneita leikkauksia.

Puoluekokous toteaa, että Viron lapsilisäuudistuksella oli positiivinen vaikutus syntyvyyteen, erityisesti kolmansien lasten määrään, mutta vaikutuksen arvioidaan olleen rajallinen ja osittain väliaikainen. Syntyvyyden pysyvä nosto edellyttäisi mitä todennäköisemmin nykyajassa monenlaisia laajoja toimia, joita keskusta odottaa vielä nykyiseltäkin hallitukselta.

Lapsilisän tarkoituksena on kattaa lapsista aiheutuvia kustannuksia. Keskustan puoluekokous pitää tärkeänä lapsilisäjärjestelmän säilyttämistä nykyisen mallisena universaalina verottomana etuutena.

Keskusta on huolissaan erityisesti elinkustannusten nousun, työttömyyden kasvun ja hallituksen tekemien etuusleikkausten myötä yhä vaikeammassa taloudellisessa tilanteessa ja haavoittuvassa asemassa olevista perheestä, joita ovat esimerkiksi useat yksinhuoltajaperheet, monilapsiset perheet ja toimeentulotuen varassa olevat perheet.

Keskusta tunnistaa, että lapsilisän reaaliarvo on siihen tehdyistä pienistä korotuksista huolimatta heikentynyt. Lapsilisän kertakorotukset ovat olleet perheille tärkeitä, mutta puoluekokous pitäisi tärkeänä myös lapsilisien sitomista indeksiin, jotta lapsilisän taso ei jäisi jälkeen elinkustannusten noususta. Keskusta on edistänyt edellisillä vaalikausilla lapsilisän yksihuoltajakorotuksen nostamista ja neljännen ja sitä seuraavien lasten lapsilisien korottamista sekä vienyt läpi lapsilisän ylimääräisen kertamaksun, jolla tuettiin perheiden ostovoimaa korkean inflaation ja nousevien elinkustannusten aikana joulukuussa 2022.

Takaisin sisällysluetteloon

305. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Lapsilisä päivitettävä ostovoimaltaan tähän hetkeen

Maassamme on lisääntynyt lapsiperheköyhyys, tämä on hyvinvointi - ja sivistysvaltion merkittävä häpeä. Tämän asian kokonaisvaltainen korjaaminen on aloitettava viipymättä Keskustanaisten, Suomen Keskustan - ja kaikkien puolueiden yhteistoimena. Lapsissa on tulevaisuus.

Lisääntyneet elinkustannukset, mm. ruoka, asuminen, vaatteet ja harrastukset vaativat rahaa. Noin kahden vuosikymmenen aikana lapsilisien arvo on heikentynyt 30–40 prosenttia.

Lapsilisän sitominen indeksiin parantaisi tilannetta ja myöskin muitten toimenpiteitten käyttöönottoa tulisi harkita tässä tilanteessa, kun syntyvyys laskee kaiken aikaa. Verovähennyksen käyttöönotto uudestaan ei saisi olle poisluettu keino lapsiperheen taloudellisen tilanteen ja syntyvyyden kasvua arvioitaessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Karjalan piirin aloitteeseen (numero 304) antamaansa vastaukseen.

306. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Lapsilisän maksaminen 18 ikävuoteen asti

Suomessa lapsilisää maksetaan nykyisin siihen saakka, kun lapsi täyttää 17 vuotta. Käytännössä lapsen taloudellinen vastuu ei kuitenkaan pääty tähän. Toisen asteen opinnot, harrastukset, liikkuminen ja arjen kulut jatkuvat ja usein kasvavat täysi-ikäisyyden kynnyksellä.

Keskustan perhepolitiikan lähtökohtana on tukea lapsiperheitä johdonmukaisesti ja ennakoitavasti. Lapsilisän jatkaminen 18 ikävuoteen asti on selkeä, hallinnollisesti yksinkertainen ja oikeudenmukainen ratkaisu.

Espoon Keskusta ehdottaa, että Keskusta edistää lapsilisän maksamisen jatkamista 18 ikävuoteen asti vahvistaakseen lapsiperheiden taloudellista turvaa ja eroperheiden elatuksen selventämiseksi ja nuorten opiskelun tukemiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Karjalan piirin aloitteeseen (numero 304) antamaansa vastaukseen.

Puoluekokous toteaa, että ehdotus on sinänsä kannatettava, mutta ensi vaalikauden tiukassa taloudellisessa tilanteessa lapsilisän laajentaminen 18 ikävuoteen saakka olisi tavoite, jonka toteuttaminen on vaikeaa.

Puoluekokous toteaa myös, että mikäli 17-vuotiaista maksettaisiin edelleen lapsilisää, he eivät voisi saada yhtäaikaisesti opintotukea, joka on etuutena erittäin tärkeä erityisesti niille nuorille, jotka joutuvat muuttamaan peruskoulun jälkeen toiselle paikkakunnalle opiskelemaan.

307. Keskustanaisten Karjalan piiri: Perhevapaakorvauksen nostolle on tasa-arvoon, yrittäjyyteen ja väestödemografiaan liittyvät perusteet

Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2024 julkaiseman selvityksen mukaan yhteensä 40 prosenttiin palkansaajien raskauksista vuosina 2012–2023 kuului kokemuksia raskaussyrjinnästä (25 % raskauksista), pelkoa oman aseman heikkenemisestä työelämässä (22 % raskauksista) tai jotain muuta työelämässä raskauden vuoksi kohdattua kielteistä (13 % raskauksista).

Petteri Orpon hallituksen ajamat työelämämuutokset tulevat vaikuttamaan määräaikaisten työsuhteiden lisääntymisiin. Riskinä on hallituksen esitys 199/2025 johtaa siihen, että raskaana olevien tai perhevapaalle jäävien työntekijöiden määräaikaisia työsopimuksia ei uusita.

Määräaikaisien työsuhteiden muutosten arvioidaan kohdistuvan eritoten naisiin ja nuoriin. Naiset ja nuoret tekevät eniten Suomessa määräaikaisuuksia. Koska työelämämuutos koskettaa nuoria ja naisia, on valitettavasti todennäköistä, että lakimuutos vaikuttaa negatiivisesti Suomen syntyvyyteen.

Takaisin sisällysluetteloon

Tällä aloitteella halutaan, että Suomen Keskusta ottaa selvästi kielteisen kannan työelämän raskaussyrjintään. Tämän aloitteen konkreettinen ehdotus asian korjaamiseksi on Kelan maksaman perhevapaakorvauksen nosto 2 500 eurosta 4 000 euroon. Perhevapaakorvaus on ollut 1.4.2017 saakka 2 500 euroa.

Perusteet aloitteelle: Perhevapaakorvauksen nosto osaltaan vähentää raskaussyrjintää rekrytointitilanteissa, vähentää osaltaan perhevapaisiin liittyvää syrjinnän kokemuksia työelämässä, parantaa nuorten naisten asemaa työelämässä, luo osaltaan edellytyksiä syntyvyyden kasvulle Suomessa sekä auttaa työ- ja perhe-elämän yhdistämiselle yksilötasolla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta ei hyväksy raskaus- ja perhevapaasyrjintää missään muodossa ja vastustaa hallituksen esitystä määräaikaisten työsopimusten sopimisen helpottamisesta. Raskaus- ja perhevapaasyrjintä on jo nyt yksi yleisimmistä syrjinnän muodoista suomalaisessa työelämässä. Jopa joka neljäs raskaana olevista naisista on kokenut syrjintää työelämässä.

Yksi yleisimmistä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän muodoista on työntekijän määräaikaisen työsuhteen jatkamatta jättäminen raskauden tai perhevapaalle jäämisen vuoksi. Lakimuutos luo lisää entisestään epävarmuutta työelämässä. Syntyvyys on Suomessa jo nyt historiallisen matalalla tasolla ja lakimuutos voi vaikuttaa entistä kielteisemmin nuorten uskallukseen perustaa perhe. Jos jopa vuoden pituiselle määräaikaisuudelle ei tarvitse olla perustetta, se tulee näkymään työpaikoilla hallituksen esityksessäkin arvioidun mukaisesti lisääntyvänä nuorten naisten raskaus- ja perhevapaasyrjintänä.

Keskustan puoluevaltuusto pitää todella tärkeänä raskaudesta ja vanhemmuudesta työnantajalle aiheutuvien kustannusten kattamista yhteisvastuullisesti. Sipilän hallituksen aikana käyttöönotettu työnantajalle maksettava 2500 euron kertakorvaus perhevapaasta aiheutuvista kustannuksista ja kaikkien työntekijöiden ja työnantajien sairausvakuutusjärjestelmän kautta kattamat ansiosidonnaisten vanhempainvapaakulut tasaavat äitiydestä aiheutuvia kustannuksia työnantajien välillä. Kertakorvausta ei ole korotettu kertaakaan sen jälkeen, kun se otettiin huhtikuussa 2017 käyttöön, vaikka kustannukset ovat muutoin kasvaneet näiden vuosien aikana merkittävästi. Kertakorvauksen korottaminen olisi siten perusteltua.

Vaikka yksittäinen työnantaja ei vastaa yksin hänen työntekijänsä vanhemmuudesta aiheutuvista kustannuksista, työnantajalle jää edelleen katettavaksi epäsuoria kustannuksia, kuten sijaisjärjestelyistä ja uuden työntekijän perehdytyksestä aiheutuvat kustannukset.

308. Keskustanaisten Puolangan paikallisyhdistys: Kela korvausten omavastuun ilmoitukset automaattiseksi kaikkien käyttäjien tietoon

Lääkkeitten, matkakulujen ja sairaskulujen maksukertymän ilmoitukset tulee muuttaa helpommin seurattavaksi ja yhtenäiseksi. Nykyisen käytännön mukaan kansalaisen tulee itse huolehtia esimerkiksi sairaanhoidon maksukaton täyttymistä.

Ajantasainen ilmoitus maksujen määrästä parantaa ihmisten mahdollisuutta suunnitella talouttaan ja ennakoida tulevaa. Tämä on koko yhteiskunnan etu. Maassamme on paljon ihmisiä, joilla ei ole älylaitteita, eikä taitoa käyttää niitä. Tieto on tultava oikealla tavalla perille.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Aloitteessa esiin nostettu ongelma on todellinen. Lääkkeiden osalta vuosiomavastuun täyttymisen seuranta on jo järjestetty toimivasti, kun apteekki saa heti Kela-korvattavien lääkkeiden oston yhteydessä tiedon vuosiomavastuun ylittymisestä. Asiakkaan ei siten tarvitse itse huolehtia niin sanotun lääkekaton ylittymisestä.

Sen sijaan matkakulujen ja sairaanhoidon asiakasmaksujen osalta vastuu maksukattojen kertymän seuraamisesta on nykyisin pitkälti kansalaisella.

Takaisin sisällysluetteloon

Erityisen ongelmallista tämä on ihmisille, joilla ei ole älylaitteita, digitaalista osaamista tai voimavaroja seurata asiaa ja asioida useiden eri toimijoiden kanssa.

Lääkkeiden maksukaton osalta käytössä oleva apteekkien reaaliaikainen seurantamalli on asiakaslähtöinen ja oikeudenmukainen. Asiakas saa maksukaton tuoman hyödyn automaattisesti ilman erillistä hakemista tai ostettujen lääkkeiden kulujen seurantaa riippumatta siitä, mistä apteekista hän on ostanut lääkkeet. Tätä mallia tulisi käyttää lähtökohtana myös matkakulujen ja sairaanhoidon asiakasmaksujen maksukattojen seurannan kehittämisessä.

Matkakulujen ja asiakasmaksujen vuosiomavastuun kertymän seurannan tulisi puoluekokouksen mielestä olla ajantasaista, yhtenäistä ja automaattista, eikä se saa olla riippuvaista asiakkaan omasta aktiivisuudesta tai digitaalisista taidoista. Perusperiaatteen tulee olla, että maksukaton ylittyminen havaitaan automaattisesti samalla tapaa kuin lääkkeiden osalta jo nyt tapahtuu apteekeissa.

Vastuu maksukattoihin vaikuttavien maksujen seurannasta ja tietojen kokoamisesta tulisi olla hyvinvointialueilla ja Kelalla. Näillä toimijoilla on lakisääteinen rooli asiakasmaksujen ja matkakorvausten hallinnoinnissa sekä parhaat edellytykset varmistaa, että tiedot kulkevat sujuvasti. Asiakkaan näkökulmasta järjestelmän tulee toimia kokonaisuutena, riippumatta käytetystä palvelusta tai maksusta.

309. Pirkanmaan Keskustanuoret: Varusmiehet Kela-tuetun ateriatuen piiriin

Varusmiehet muodostavat yhden pienituloisimmista väestöryhmistä Suomessa. Päiväraha ei ole pysynyt kustannusten nousun tahdissa, ja monille palvelusaika merkitsee todellista taloudellista niukkuutta. On kohtuutonta, että nuori, joka suorittaa lakisääteistä velvollisuuttaan maanpuolustuksen hyväksi, joutuu samalla kamppailemaan toimeentulonsa kanssa.

Varusmiesten asemaa voidaan parantaa ottamalla heidät mukaan Kela-tuettuun ateriatukijärjestelmän piiriin korkeakouluopiskelijoiden tapaan. Ateriatuki mahdollistaisi edullisen ja ravitsevan aterian myös palveluksen ulkopuolella. Se olisi konkreettinen ja kustannustehokas tapa tukea varusmiesten jaksamista ja hyvinvointia sekä edistäisi samalla Suomen kansanterveydellisiä tavoitteita.

Ateriatuki ei olisi vain taloudellinen helpotus, vaan myös osoitus siitä, että yhteiskunta tunnistaa varusmiesten arjen todellisuuden ja haluaa tukea heitä palveluksensa aikana. Se olisi pieni, mutta merkityksellinen askel kohti oikeudenmukaisempaa ja paremmin toimivaa palvelusjärjestelmää.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta alkaa edistämään varusmiesten ottamista mukaan Kela-tuetun ateriatukijärjestelmän piirin korkeakouluopiskelijoiden tapaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous ei pidä tarkoituksenmukaisena laajentaa ateriatukijärjestelmää kattamaan myös varusmiehiä.

Ateriatuki on alennus, jonka opiskelija saa opiskelijaravintolassa ostamastaan ateriasta. Ateriatuki maksetaan opiskelijaravintolalle ja kaikki varusmiehet eivät asu loma-aikoinaan paikkakunnilla, joissa olisi opiskelijaravintoloita. Kaikki opiskelijaravintolat eivät myöskään ole avoinna viikonloppuisin, joten ateriatuesta saatava hyöty voisi jäädä hyvin rajalliseksi.

Mikäli varusmiesten taloudelliseen tilanteeseen halutaan tuoda helpotusta, keskustan puoluekokous näkee tarkoituksenmukaisempana päivärahan korottamisen.

310. Suomen Keskustanaiset: Rohkeita tekoja hoivavastuun sukupuolittuneisuuden vähentämiseksi

Suomalaisessa arjessa hoivavastuu jakautuu edelleen epätasaisesti, painottuen naisten vastuulle. Sukupolvibarometri 2025:n mukaan lähes kolmannes suomalaisista pitää naisten suurempaa hoivavastuuta perheissä ”luontevana”. Hoivavastuun

Takaisin sisällysluetteloon

sukupuolittuneisuus johtaa urakatkoksiin, osa-aikatyöhön ja pienempiin eläkkeisiin. Naisilla hoivavastuu kasautuu, kun samaan aikaan huolehditaan sekä lapsista että ikääntyvistä vanhemmista. Palkaton hoivatyö on ”ansa naiselle”, joka lisää stressiä, heikentää työmarkkina-asemaa ja aiheuttaa pitkän aikavälin taloudellista eriarvoisuutta.

Tutkimusten mukaan miehet käyttävät viikostaan tunnin enemmän palkkatyöhön, kun taas naiset käyttävät merkittävästi enemmän aikaa palkattomaan hoivaan ja kotityöhön. Hyvinvointialueilla ja kunnissa tehdyt leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluista siirtävät hoivavastuuta tyypillisesti naisille. Hoivavastuun kasvu on ristiriidassa työllisyystavoitteiden kanssa: naisia halutaan tasa-arvon nimissä työelämään, mutta samaan aikaan naisten odotetaan ottavan hoivavastuuta kotona.

Omaishoitajaliiton mukaan Suomessa on noin 350 000 omais- ja läheishoitajaa, joista 50 000 toimii sopimusomaishoitajina kunnan kanssa. Näistä jopa 70 prosenttia on naisia.

Nykyinen malli ylläpitää sukupuolittuneita rakenteita, jotka heikentävät yhdenvertaisuutta ja lisäävät eriarvoisuutta työelämässä ja sosiaaliturvassa. Yhteiskunnalla tulee olla keinoja hoivavastuun tasaisempaan jakautumiseen. Tavoitteena tulee olla Suomi, jossa hoivavastuu jakautuu tasapuolisesti, naisten urakehitys ja toimeentulo eivät kärsi hoivatyön vuoksi. Samaan aikaan tulee turvata vapaaehtoisesti omaishoitajana toimivien asema.

Suomen Keskustanaiset esittää, että Keskusta sitoutuu edistämään hoivavastuun tasaisempaa jakautumista kaikilla politiikkalohkoilla. Konkreettisesti tämä tarkoittaa esimerkiksi omaishoitajien aseman parantamista, vanhempainvapaajärjestelmän kehittämistä ja ikääntyneiden palveluihin panostamista. Keskusta sitoutuu myös vaatimaan, että kaikissa omais- ja läheishoidon sekä hoivapolitiikan uudistuksissa tehdään sukupuolivaikutusten arviointi. Hoivapolitiikan uudistuksissa sukupuolivaikutusten arviointi on välttämätöntä, jotta vältetään syrjivät vaikutukset ja edistetään tasa-arvoa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Kuten Keskustanaisten puoluekokousaloitteessa todetaan, hoivavastuu jakautuu Suomessa yhä epätasaisesti sukupuolten välillä. Hoivavastuu kasaantuu naisille niin lapsista kuin ikääntyvistä vanhemmista ja muista lähisukulaisistakin. Hoivavastuun sukupuolittuneisuus johtaa naisten heikompaan työmarkkina-asemaan, katkonaiseen työuraan, osa-aikatyöhön ja näkyy heikompana toimeentulona, pienempänä palkkana ja ikääntyneillä naisilla pienempinä eläkkeinä.

Keskustan puoluekokous toteaa, että hoivavastuun tasaisempi jakautuminen edellyttää tietoisia toimia. Miehiä tulee kannustaa ottamaan nykyistä enemmän vastuuta sekä lastensa että ikääntyvien läheistensä hoidosta. On ristiriitaista tavoitella naisten korkeampaa työllisyysastetta ilman, että samanaikaisesti etsitään ratkaisuja hoivavastuun tasaisempaan jakautumiseen.

Vanhempainvapaajärjestelmän uudistaminen on ollut keskeisessä roolissa hoivavastuun tasaisemman jakautumisen tavoittelussa. Perhevapaauudistuksessa molemmille vanhemmille kiintiöidyt vanhempainvapaa ovat kannustaneet yhä useamman isän pitämään aiempaa pidempiä perhevapaita. Vastaavasti omais ja läheishoidon järjestelmiä tulee kehittää siten, että ne eivät oletusarvoisesti ohjaa hoivavastuuta naisille, vaan mahdollistavat ja kannustavat myös miesten osallistumista hoivatyöhön.

Yhtä tärkeää on tunnistaa julkisten palveluiden merkitys. Sosiaali ja terveyspalveluihin sekä ikääntyneiden palveluihin kohdistuvat leikkaukset siirtävät hoivavastuuta koteihin, käytännössä naisille. Hoivan osalta tehtävät poliittiset ratkaisut ovat siten myös tasa-arvo-, talous ja työllisyyspolitiikkaa. Panostukset palveluihin tukevat paitsi hoivan laatua myös mahdollistavat perheiden tilanteeseen sopivan tavan yhdistää työn ja hoivavastuun läheisistä.

Aloitteen esittämä vaatimus sukupuolivaikutusten arvioinnista on perusteltu. Kaikissa omais ja ikääntyneiden hoivan ja hoidon uudistuksissa tulee arvioida, miten ne vaikuttavat naisten ja miesten asemaan, ajankäyttöön ja toimeentuloon. Hoivavastuun tasaisempi jakautuminen ei tarkoita

Takaisin sisällysluetteloon

hoivatyön vähättelyä, vaan sen oikeudenmukaisempaa jakautumista.

311. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Yksityisen ja julkisen sektorin työkyvyttömyysarvioinnin yhdenvertaistaminen

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että työkyvyttömyyden arvioinnin tulee kohdella työntekijöitä yhdenvertaisesti sektorista riippumatta. Nykyisessä työeläkejärjestelmässä työkyvyn arviointikäytännöt poikkeavat yksityisen ja julkisen sektorin välillä.

Yksityisellä sektorilla työkykyä arvioidaan kokonaisharkinnan perusteella suhteessa laajemmin työmarkkinoilla tarjolla oleviin tehtäviin. Julkisella sektorilla työkyvyttömyyden arviointi painottuu vahvemmin henkilön omaan työhön ja ammattiin. Ero arviointitavassa voi johtaa tilanteisiin, joissa eri sektoreilla työskentelevät henkilöt ovat keskenään eriarvoisessa asemassa.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että työeläkejärjestelmää on perusteltua tarkastella yhdenvertaisuuden näkökulmasta samalla turvaten työkyvyttömien oikeusturva ja kannustaen työkyvyn mukaiseen työssä jatkamiseen.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että yhdenmukaistetaan yksityisen ja julkisen sektorin työkyvyttömyyden arviointikriteerejä siten, että työntekijöiden yhdenvertaisuus toteutuu nykyistä paremmin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Puoluekokous toteaa, että yksityisen ja julkisen sektorin erilaisten työkyvyttömyyseläkekäytäntöjen ja työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen yleisyyden taustalla on työn kuvien eroja ja myös ero työkyvyttömyyseläkkeiden rahoituksessa.

Keskustan mielestä keskeisenä periaatteena tulee ihmisten työkyvyn tukeminen ajoissa ja riittävästi, jotta työelämässä voidaan jatkaa mahdollisimman pitkää ja työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen tarvetta kyetään ehkäisemään ennalta. Tämä tarkoittaa muun muassa tarpeenmukaisia ja hyvin toimivia varaisen tuen työllisyys- ja kuntoutuspalveluja, osaamisen päivittämistä sekä työelämän joustoja ja työn ja työolosuhteiden ja tekopaikkojen muokkausta työkyvyn mukaan myös osatyökykyisille ihmisille.

Keskustan puoluekokous pitää tarkoituksenmukaisena arvioida sitä, hyödynnetäänkö osatyökyvyttömyyseläkkeitä riittävästi tilanteessa, jossa työntekijän työkyky on osittain heikentynyt. Suomessa työkykyä arvioidaan edelleen usein kaksinapaisesti. Ihminen on joko työkykyinen tai työkyvytön. Tavoitteena tulisi olla pidentää työuria ja kannustaa sekä järjestelmämuutoksin, että asenteita päivittämällä työntekijöitä jatkamaan työssä edes osa-aikaisesti. Tämän tavoitteen tulisi kattaa kaikki työntekijät ja työnantajat alasta ja sektorista riippumatta. Myös osasairauspäivärahajärjestelmää tulisi kehittää ja tehdä siitä subjektiivinen oikeus Ruotsin tapaan.

312. Suomen Keskustanaiset: Yhdenvertainen ja joustava omaishoidon tuki – eläkekertymä ja verokevennys omaishoitajan valinnan mukaan

Omaishoito on suomalaisen hoivajärjestelmän perusta. Satojentuhansien omaishoitajien työ säästää yhteiskunnalle merkittäviä summia ja mahdollistaa läheisten hoivan kotona.

Omaishoitajista valtaosa on naisia, ja hoivavastuun kasautuminen näkyy naisten urakatkoksina, pienempinä eläkkeinä ja taloudellisena epävarmuutena.

Omaishoidon tuki perustuu valtakunnalliseen lainsäädäntöön, mutta käytännössä hyvinvointialueet määrittävät myöntämisperusteiden yksityiskohdat sekä palkkioluokkien rakenteen ja tasot lain rajoissa. Tämä on johtanut alueellisiin eroihin. Samaa hoidon sitovuutta ja vaativuutta kuvaava tilanne voi johtaa eri lopputulokseen eri puolilla Suomea. Hoivatyön arvo ei saa riippua asuinpaikasta.

Samalla omaishoitajat ovat hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Työikäinen vammaisen lapsen vanhempi tarvitsee eläkekertymää turvatakseen

Takaisin sisällysluetteloon

tulevaisuutensa. läkäs puoliso-omaishoitaja hyötyy enemmän välittömästä toimeentulon parantamisesta kuin lisäeläkekertymästä. Yksi malli ei kohtele kaikkia oikeudenmukaisesti.

Suomen Keskustanaiset esittää, että:
1. Omaishoidon palkkion taso määräytyy valtakunnallisesti yhtenäisin kriteerein hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella.
2. Omaishoidon tuen rahoitus ja maksatus siirretään Kelalle, jotta tuen taso ja myöntämisperusteet yhdenmukaistuvat koko Suomessa.
3. Omaishoitajalle säädetään valinnanmahdollisuus: eläkettä kerryttävä ja normaalisti verotettava palkkio tai kevennetysti verotettu / verovapaa palkkio ilman lisäeläkekertymää.
4. Omaishoidon verokohtelua kevennetään siten, ettei palkkio kohtuuttomasti kiristä omaishoitajan kokonaisveroprosenttia.

Tämä malli tunnustaa hoivatyön arvon, vahvistaa naisten taloudellista asemaa ja huomioi eri-ikäisten omaishoitajien erilaiset tarpeet. Se lisää yhdenvertaisuutta, parantaa toimeentuloa ja antaa omaishoitajalle mahdollisuuden valita omaan elämäntilanteeseensa sopivin ratkaisu.

Hyvinvointivaltiota ei saa rahoittaa naisten palkattomalla hoivatyöllä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen muutoin paitsi omaishoidon tuen verottomuuden osalta.

Puoluekokous tunnustaa omaishoitajien tekemän työn tärkeyden. Omaishoito mahdollistaa eri syistä hoivaa tarvitsevien ihmisten kotona asumisen. Puoluekokous pitää erittäin tärkeänä eri puolilla Suomea, eri hyvinvointialueiden alueella toimivien omaishoitajien yhdenvertaista kohtelua.

Keskustan tavoitteena on, että omaishoitajien edellytyksiä toimia omaishoitajina parannetaan. Omaishoitajien palkkioita olisi tarpeen korottaa ja omaishoitajien tukipalveluita ja mahdollisuutta pitää omaishoitajan lakisääteiset vapaat tulee kehittää nykyisestä. Myös viestintää omaishoitajille ja omaishoidettaville tarjolla olevista palveluista, omaishoitajien lomapäiväoikeudesta ja lomien aikaisista hoitojärjestelyistä tulee lisätä.

Puoluekokous ei kannata omaishoidon tuen muuttamista verottomaksi tai aloitteessa ehdotettua mallia valintaan perustuvasta verokohtelusta, jonka puoluekokous näkee myös juridisessa mielessä ongelmalliseksi. Puoluekokous huomauttaa, että verottomuudesta hyötyisivät eniten ne omaishoitajat, joilla eläke tai muut ansiotulot ovat omaishoidon palkkion ohella suurimpia ja vähiten ne, joilla ei ole muita tuloja tai muut tulot ovat pieniä, koska jälkimmäiset omaishoitajat maksavat jo tällä hetkellä omaishoidon palkkioistaan vain vähän veroa.

Puoluekokous huomauttaa myös, että osa omaishoitajista on työikäisiä ja moni heistä joutuu olemaan omaishoitajuuden sitovuuden vuoksi joko kokonaan pois ansiotyöstä tai pystyy tekemään työtä lyhyitä päiviä tai jaksoja osa-aikaisesti. Sellaiset etuudet, joista ei makseta veroa, eivät kerrytä myöskään ansiosidonnaisia etuuksia. Mikäli omaishoidon tuki olisi veroton etuus, omaishoidon sitovuuden vuoksi työelämästä poissaolevien työikäisten omaishoitajien eläkekertymä voisi jäädä vielä nykyistäkin pienemmäksi.

Työikäisten omaishoitajuutta olisi tarpeen rakentaa uudella tavalla erityisesti silloin, jos toiveena on, että omaiset ottavat hoivaa tarvitsevista läheisistään nykyistä enemmän hoivavastuuta. Työn on joustettava iäkkään muistisairaan läheisen hoivassa ja hoivavastuuta ottavan vanhemman ja koko perheen toimeentulo on turvattava silloinkin, kun vanhempi jää hoitamaan paljon hoivaa tarvitsevaa sairasta alaikäistä lastaan pysyvästi kotiin. Puoluekokous pitää myös tärkeänä, että epävirallisten omaishoitajien edellytyksiä toimia läheistensä asioiden hoitajina parannetaan nykyisestä.

313. Pohjois-Karjalan Keskustanaisten piiri: Aloite omaishoidon palkkion yhdenmukaisuudesta ja verottomuudesta

Omaishoidon tuella tarkoitetaan omaishoidon tuesta annetun lain mukaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon

tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista.

Kenen on mahdollista saada omaishoidon tukea?

Omaishoidon tukea voidaan myöntää omaishoitolain 3 §:n mukaan, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa. Omaishoidon tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hoidettavan omainen tai läheinen suostuu omaishoitajaksi ja hoidettava hyväksyy hänet hoitajakseen.

Käytännössä omaishoidon tuesta tehdään hyvinvointialueen ja omaishoitajan välille omais- hoitosopimus, johon liitetään aina yhdessä tehty hoito- ja palvelusuunnitelma. Omaishoidon tukeen sisältyy aina rahana suoritettava hoitopalkkio, joka on verotettavaa tuloa. Omaishoitolain 5 §:n mukaan omaishoidon tuen palkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Perheen tulot ja varallisuus eivät vaikuta palkkion määrään. Omaishoitolaissa määritellään hoitopalkkion vähimmäismäärä. Hoitopalkkion määrää tarkistetaan vuosittain omaishoitolain 6 §:n mukaan työntekijän eläkelain 96 §. Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoittaa vuosittain voimassa olevat palkkiot. Omaishoitajalla on oikeus lakisääteisiin vapaisiin ja omaishoitajalle kertyy pääsääntöisesti eläkettä.

Miksi: Nykyinen käytäntö omaishoidosta maksettavista korvauksista on Suomessa kirjava ja erot ovat suuria. Eli hyvinvointialueet maksavat omaishoidosta hyvin eri korvausta ja tukiluokkien sisällä on suuria eroja. Riippuen missä päin Suomea ja millä hyvinvointialueella asuu samasta työstä, maksetaan hyvin erilaista korvausta. (Lähde: https://dynastyjulkaisu.pohjoiskarjala.net/vatejulk/kokous/2025100616-1145806.PDF)

Omaishoitajuus on inhimillinen ja kustannuksiltaan edullinen muoto hoitaa ympärivuorokautista hoivaa ja hoitoa tarvitsevia. Tällä hetkellä omaishoitajien on Suomessa 50 000 henkilöä ja huoltosuteen noustessa heidän määränsä oletetaan nousevan.

Omaishoitajille maksetuilla omaishoidon palkkioilla säästetään ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumiseen verrattuna tällä hetkellä vuosittain vähintään 1.3 miljardia euroa. Omaishoito on välttämätön muoto hoitoa ja hoivaa tarvitseville, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisista on pulaa ja hyvinvointialueiden tarjoamat hoitopaikat eivät riitä nyky- ja tulevaisuuden tarpeisiin.

Omaishoitajat joutuvat maksamaan tuloveroa ympärivuorokautisesta, pyyteettömästä työstään lähimmäisensä hyväksi. Tämä vero tulisi ehdottomasti poistaa, jotta uusia omaishoitajia saataisiin lähimmäisiään hoitamaan.

Miten: Omaishoidon palkkion yhdenmukaiseen ja yhdenvertaiseen määräytymiseen tulisi valtakunnallisesti käyttää jo laajasti sosiaali- ja terveydenhuollossa käytössä olevaa RAI-mittaria. Standardoitu RAI-järjestelmä on tarkoitettu vanhus- ja vammaispalvelun asiakkaan palvelun-tarpeen arviontiin ja hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelman laatimiseen sekä sitä käytetään hoidon vaikuttavuuden arvioinnissa. Tällöin käytäntö olisi yhdenmukainen koko Suomessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen ja viittaa Suomen Keskustanaisten aloitteeseen (numero 312) antamaansa vastaukseen. Puoluekokous pitää tärkeänä, että omaishoidon tuen myöntämisperusteet ovat samanlaisia riippumatta omaishoitajan ja hänen hoidettavansa asuinpaikasta.

314. Keskustan Oriveden kuntayhdistys: Omaishoitajien asemaa on parannettava

SOSI

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tilastojen mukaan vuonna 2024 Suomessa toimi noin 62 000 omaishoitajaa. Omaishoidon hoitopalkkioita maksettiin yhteensä 328 miljoonaa euroa. Ala on vahvasti naisvaltainen, sillä 70 prosenttia omaishoitajista oli naisia. Joka toinen omaishoitaja oli täyttänyt 65 vuotta, eläkkeellä olevien osuus oli 53 prosenttia ja työllisten osuus 32 prosenttia.

Väestön ikääntyessä voidaan arvioida omaishoidon tarpeiden lisääntyvän. Laki omaishoidon tu-

Takaisin sisällysluetteloon

esta määrittelee omaishoidon näin: ”Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista muista palveluista.”

Omaishoitajat tekevät yhteiskunnallisesti arvokasta työtä huolehtimalla läheisistään arjessa – usein ympärivuorokautisesti. Omaishoito parantaa hoidettavien elämänlaatua, tekee mahdolliseksi kotona asumisen ja vähentää raskaampien ja kalliimpien julkisten palvelujen tarvetta. Kyse on hoitomuodosta, joka on samanaikaisesti inhimillinen ja kustannustehokas. Kuitenkin omaishoitajien asema on epäoikeudenmukainen ja kuormittava.

Ilman omaishoitajia yhteiskunnan olisi järjestettävä vastaavat palvelut hoidettaville muulla tavoin. Omaishoito säästää vuosittain merkittävän määrän julkisia varoja. THL:n tekemän tutkimuksen mukaan (THL Työpaperi 53, 2024) omaishoitajien työpanos säästää yhteiskunnan varoja noin miljardi euroa vuodessa.

Nykyjärjestelmä ei riittävästi tunnista eikä arvosta omaishoitajien tekemän työn todellista merkitystä, ja heidän toimeentulonsa jää monesti niukaksi. Omaishoidon palkkiot ovat tasoltaan sellaisia, etteivät ne vastaa työn kuormittavuutta ja sitovuutta, eivätkä aina kata ansionmenetystä ja turvaa riittävää elin- ja eläketasoa. Tämä heikentää omaishoitajien pitkän aikavälin taloudellista turvaa ja lisää epävarmuutta tulevaisuudesta. Kun hoitovastuu sitoo omaishoitajan lähes tai täysin kokoaikaisesti, kasvaa myös riski jäädä pitkäksi aikaa tai pysyvästi työelämän ulkopuolelle. Samalla ammattitaidon ylläpito vaikeutuu, työelämäverkostot heikkenevät ja osaaminen vanhenee, vaikka juuri näiden ylläpitäminen olisi tärkeää sekä yksilön tulevaisuuden että yhteiskunnan näkökulmista.

Moni omaishoitaja on työikäinen ja tekee hoitotyötä työn ohessa. Työn ja omaishoitajuuden yhteensovittaminen on kuitenkin haastavaa ja taloudellinen riski on suuri. Työn ja omaishoidon yhteensovittamista pitäisikin edistää lisäämällä omaishoitoon liittyviä tukipalveluita työnteon mahdollistamiseksi ja luoda mahdollisuuksia työelämäjoustoihin ja takaamalla laajempi omaishoitovapaa työelämään, paremmat osa-aikatyön mallit ja parempi ansionmenetyskorvaus.

Taloudellisen tilanteen lisäksi keskeinen huoli liittyy omaishoitajien jaksamiseen. Omaishoitajuus on sitovaa, usein ympärivuorokautista vastuuta, jossa vapaa-aika ja palautuminen jäävät vähäisiksi. Erityisesti muistisairaiden hoitaminen kuormittaa sekä fyysisesti että henkisesti. Vaikka omaishoitajilla on oikeus lakisääteisiin vapaapäiviin, niiden toteutuminen on käytännössä osoittautunut vaikeaksi puutteellisten sijaisjärjestelyjen vuoksi. Työ on myös psyykkisesti kuormittavaa, mitä ei useinkaan tunnisteta.

Omaishoitajien asema vaihtelee merkittävästi hyvinvointialueittain. Palvelujen saatavuus, tukimuodot ja tuen myöntämiskriteerit eivät ole yhdenvertaisia. Tämä asettaa omaishoitajat eriarvoiseen asemaan asuinpaikasta riippuen, vaikka hoidon sitovuus ja vaativuus ovat samanlaisia kaikkialla.

Omaishoitajien asemaa on parannettava konkreettisilla keinoilla:

1. Omaishoidon korvauksia on parannettava. Hoitopalkkioihin tarvitaan lakisääteinen tasokorotus, jotta omaishoitajat saavat tekemästään vaativasta ja sitovasta työstä korvauksen, joka turvaa heille riittävät tulot ja eläketurvan. Samalla on tärkeää viedä lainsäädäntöön yhtenäiset valtakunnalliset kriteerit, jonka perusteella omaishoidon tukea myönnetään kaikilla hyvinvointialueilla. Samalla tulee varmistaa, että omaishoidon palkkioiden maksuaikataulut ovat kohtuullisia.

2. Tukea ja palveluja omaishoitajien hyvinvoinnin edistämiseksi on parannettava. Lakisääteisten vapaapäivien tosiasiallinen toteutuminen on varmistettava riittävillä ja toimivilla sijaisjärjestelyillä. Sijaispalvelut on pystyttävä tarjoamaan hoidettavan tarpeiden mukaan ja riittävän lähellä ja myös niissä tilanteissa, joissa hoidettava edellyttää ympärivuorokautista hoitoa. Omaishoitajille tulee olla tarjolla matalan kynnyksen mielenterveys- ja vertaistukea sekä ennakoivaa uupumisen seurantaa, jotta kuormitukseen voidaan puuttua ajoissa. Tukipalvelujen on oltava saatavilla yhdenvertaisesti kaikilla hyvinvointialueilla.

3. Omaishoitajuuden ja työelämän yhteensovittamista on kehitettävä.
Omaishoitajan palkkatyön tekemisen edellytykset on turvattava. Yhteiskunnan tukitoimin pitää turvata omaishoitajan jaksaminen hoitotyössä. Omaishoitajuuteen liittyviä työelämäjoustoja tulee vahvistaa kehittämällä laajempia omaishoitovapaita ja parempia osa-aikatyön malleja sekä järjestämällä parempi ansionmenetyskorvaus. Tavoitteena on, että omaishoitajat voivat yhdistää työ- ja hoitovelvoitteensa ilman taloudellista tai ammatillista riskiä, ja siten säilyttää kiinteän yhteyden työelämään samalla kun he huolehtivat läheisestään. Omaishoitajilla tulee olla myös mahdollisuus ylläpitää ammattitaitoaan ja osaamistaan tulevaisuutta silmällä pitäen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Suomen Keskustanaisten aloitteeseen (numero 312) antamaansa vastaukseen.

315. Keskustanaisten Kymenlaakson piiri: Omaishoitajien asema turvattava

Omaishoitajat tekevät tärkeää työtä joka säästää merkittävästi yhteiskunnan ja hyvinvointialueiden resursseja. Monessa tapauksessa omaishoitajan työ on ympärivuorokautista. Tyypillinen omaishoitaja on ikääntynyttä puolisoaan kotona hoitava ja usein itsekin iäkäs.

Nykyisellään omaishoitajilla on mahdollisuus 2-3 vapaapäivään kuukaudessa, jolloin hoidettava omainen on varahoitopaikassa, mutta näistä hoidettava maksaa asiakasmaksun hyvinvointialueelle.

Nämä vapaapäivät ovat tärkeitä omaishoitajan jaksamiselle. Vaikka maksu on maksimissaan 13,70 euroa vuorokaudelta voi tämäkin olla ratkaiseva summa.

Keskustanaisten Kymenlaakson piiri esittää, että omaishoitajien pitää saada vapaapäivänsä ilman asiakasmaksua ja resurssit niihin pitää turvata. Näin turvataan omaishoitajien jaksamista ja annetaan heidän työlleen arvoa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen ja viittaa Suomen Keskustanaisten aloitteeseen (numero 312) antamaansa vastaukseen.

316. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Oikeus akuuttiin omaishoidon vapaaseen iäkkään läheisen kriisitilanteessa

Väestön ikääntyessä yhä useampi työikäinen huolehtii iäkkäistä vanhemmistaan. Äkilliset sairaus- tai kriisitilanteet aiheuttavat kohtuuttoman paineen erityisesti naisille, joille hoivavastuu edelleen useammin kasautuu. Nykyinen lainsäädäntö tunnistaa lapsen hoidon, mutta ei riittävästi iäkkään omaisen akuutteja tilanteita.

Kohtuullinen ja rajattu akuutti omaishoidonvapaa:
- tukisi perheiden selviytymistä kriisitilanteessa
- ehkäisisi pidempää työpoissaoloa
- vahvistaisi työn ja hoivavastuun yhteensovittamista
- keventäisi hyvinvointialueiden akuuttia palveluntarvetta ja työtaakkaa
antaa mahdollisuuden lähiomaisen osallistua saattohoitoon

Espoon Keskustan kuntayhdistys esittää, että Keskusta ryhtyy ajamaan lainsäädäntömuutosta, joka mahdollistaa työntekijälle oikeuden enintään kolmen päivän palkattomaan omaisvapaaseen iäkkään läheisen äkillisessä kriisitilanteessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Puoluekokous toteaa, että työntekijöiden oikeudet omaishoitovapaaseen ovat tällä hetkellä jo parempia kuin aloitteessa ehdotetaan. Työntekijällä on lakisääteinen oikeus saada viisi työpäivää palkatonta vapaata työstään kalenterivuoden aikana henkilökohtaisen avun tai tuen tarjoamiseksi omaiselleen tai samassa taloudessa asuvalle läheiselleen.

Omaishoitovapaassa ei ole rajoitusta omaisen iän osalta, eli omaishoitovapaata voi käyttää yhtä lailla lapsen, puolison kuin vanhemman tarvitessa akuu-

Takaisin sisällysluetteloon

tisti työntekijän läsnäoloa vakavan sairauden tai vamman vuoksi apua.

Keskustan puoluekokous toteaa, että omaishoitovapaa mahdollistaa myös läheisen henkilön saattohoitoon osallistumisen.

317. Kuopion Keskustanaiset: Työssäkäynnin ja hoivan roolien parempi yhteensovittaminen: omaishoitovapaan ansionmenetyksen korvaaminen

Työntekijällä on oikeus saada viisi työpäivää vapaata työstä henkilökohtaisen avun tai tuen tarjoamiseksi omaiselle tai työntekijän kanssa samassa taloudessa asuvalle läheiselle. Vapaata voi käyttää esim. lääkärikäynneillä avustamiseen, sairaalasta kotiutuneen hoitoon tai saattohoitoon.

Nämä vapaat ovat pääasiallisesti palkattomia. Yleisimmin tilastojen mukaan omaishoitoa tekevistä (omaishoitovapaa tai sopimusomaishoito) on 70 % naisia. Naisten osuus Suomessa ns. matalapalkka-aloilla on suuri. Palkaton omaishoitovapaa voi tehdä pienituloisen kuukausiansioon merkittävän aleneman ja voi muodostua esteeksi ottaa omaishoitovapaata. Tilastojen valossa tiedetään, että omaishoitovapaan käyttö on jäänyt vähäiseksi.

Suomessa joka kolmas työssäkäyvä henkilö eli noin 700 000 suomalaista osallistuu aktiivisesti ansiotyön ohessa ikääntyneen tai sairaan läheisen hoitoon. Väestön ikääntyessä omaishoitajien rooli tulee kasvamaan, erityisesti alueilla, jossa hyvinvointialueiden peruspalvelut ovat haastavia järjestää.

Esitämme, että seuraavan hallituskauden aikana selvitetään mahdollisuudet korvata omaishoitovapaan ansionmenetys Kelan maksamalla etuudella ja käynnistetään toimenpiteet prosessin muuttamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Espoon Keskustan kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 316) antamaansa vastaukseen.

Keskustan puoluekokous pitää tärkeänä, että selvitetään mahdollisuutta maksaa omaishoitovapaan ajalta ansionmenetystä, joka mahdollistaisi yhä useammalle omaishoidon vapaan käyttämisen ja vastuun ottamisen läheisten hoivasta tältä osin nykyistä laajemmin.

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä hyvinvointialueisiin liittyvät asiat

318. Varsinais-Suomen Keskustanaisten piiri: Nuorten mielenterveyskriisin ratkaiseminen ja lasten psykiatrisen hoidon saatavuuden parantaminen vaativat ennaltaehkäiseviä toimia

319. Keskustanuorten Etelä-Pohjanmaan piiri: Yksi käynti, koko perheen tuki: Perheterapeuttiset tarkastukset osaksi kouluterveydenhuoltoa

320. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon resursseja vahvistettava

321. Keskusta Pietarsaaren kuntayhdistys: Varmistetaan apteekkipalvelut koko Suomessa

322. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Apteekkien vastuuta terveydenhuollossa suuremmaksi – hoitaja apteekkeihin

323. Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Apteekkitalous

324. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Apteekkitoiminnan turvaaminen koko maassa

325. Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Nikotiinikorvauslääkkeiden myynti pitää palauttaa takaisin apteekkeihin

326. Pirkanmaan Keskustanuoret: Nikotiinipussien nikotiinin yläraja laskettava pohjoismaiselle tasolle

327. Keskustan sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Terveyspolitiikka takaisin hallitusohjelmaan

328. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Alkoholin kotiinkuljetusta ei tule laajentaa

329. Keskustan Äänekosken paikallisyhdistys: Sotejärjestöjen rahoitus turvattava – ennaltaehkäisevä työ on vastuullista talouspolitiikkaa ja luottamusyhteiskunnan perusta

330.Keskustanaisten Oulun paikallisyhdistys: Erilaiset perheellistymisen muodot syntyvyyden vahvistamiseksi tehokkaampaan käyttöön

331. Etelä-Savon Keskustanaistenpiiri: Perhepolitiikan uudistaminen ja kumppanuusvanhemmuuden tunnistaminen

332. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Lapsen huoltajuudesta sopiminen, moniammatillinen työryhmä käyttöön

333. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Syntyvyyden vahvistaminen ennakoivalla ja perheystävällisellä politiikalla

334. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Vakavia hoitolaiminlyöntejä ei saa tapahtua

335. Etelä-Pohjanmaan Keskustanaiset: Hyvinvointialueiden rahoitusmalli tarvitsee uudistamisen

336. Suomen Keskustanaiset: Laadukkaat sote-palvelut ja reilut työolot vaativat kestävää rahoitusta

337. Etelä-Pohjanmaan Keskustanaiset: Seulontatutkimukset naisen terveyden parhaaksi

338. Suomen Keskustanuoret: Ei-kaupalliset sijaissynnytykset mahdollistettava

339. Keskustan Helsingin piiri: Ei-kaupallisen sijaissynnytyksen mahdollistaminen Suomessa

340. Keskustan Helsingin piiri: Itsellisen vanhemmuuden tukeminen ja yhdenvertaiset palvelut

341. Keskustan Helsingin piiri: Turvallinen ja omannäköinen vanhuus sateenkaarisenioreille

342. Keskustan Ilomantsin kuntayhdistys: Asiakasmaksujen oikeudenmukaisuus asumispalveluissa

343. Keskustan Ilomantsin kuntayhdistys: Lastensuojelulain mukainen erityisen huolenpidon ja koulukodin sijoittaminen Pohjois-Karjalaan - Lapsen edun ja edun yhdenvertaisuuden vaatimus

344. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Kannabiksen dekriminalisointi

345. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Keskustan kannatettava kokonaisvaltaista selvitystä huumausainelainsäädännön vaikuttavuudesta

346. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Käyttöhuoneet kokeiluun

347. Keskustan Kolarin kuntayhdistys: Huumeiden vastaisen toiminnan tehostaminen

348. Keskustan Liperin kuntayhdistys: Huumekauppariikollisuuden vastainen ohjelmaesitys

349. Keskustan Karstulan kuntayhdistys: Lääkäriresurssia perusterveydenhuoltoon

350. Keskustan Lappeenrannan kunnallisjärjestö: Hyvinvointialueiden rahoitus korjattava oikeudenmukaisemmaksi

351. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Liikuntaneuvon lisääminen perhepalveluihin.

352. Keskustan Pielaveden kunnallisjärjestö: KELA-kyytien kustannusvastuun siirtämisestä hyvinvointialueille

353. Keskustan Pirkanmaan piiri: Aloite kansallisen syöpästrategian viiveettömän toimeenpanon, hyvinvointialueiden sitouttamisen ja resurssien turvaamisen edistämiseksi

354. Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Soten ja peruspalveluiden uudistaminen

Takaisin sisällysluetteloon

355. Keskustan Vuokatin paikallisyhdistys: Naistentautien hoidot pitää saada TK-lääkärihoidon hinnalla

356. Keskustanaisten Helsingin piiri: Vaihdevuosioireiden hoidon yhdenvertaisuuden varmistaminen

357. Keskustanaisten Uudenmaan piiri: Ehkäisyneuvonnan, perhesuunnittelun ja perustason gynekologisten palveluiden siirtäminen neuvoloiden vastuulle

359. Suomen Keskustanaiset: Gynekologiset palvelut työterveyshuollon piiriin

360. Suomen Keskustanaiset: Gynekologisista sairauksista ja oireyhtymistä johtuvan lääkityksen lisääminen Kela korvattavaksi

361. Keskustanaisten Keski-Suomen piiri: Synnyttäneiden naisten jälkihoito kuntoon – äitiysfysioterapia, toinen jälkitarkastus ja Kela-korvaukset osaksi hoitokokonaisuutta

362. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Lastensuojelun henkilöstömitoitus asiakasmäärien mukaiselle tasolle

363. Keskustanaisten Ylä-Savon piiri: Farmaseutin vastaanotto perusterveydenhuoltoon hyvinvointialueilla.

364. Keskustanuorten Etelä-Pohjanmaan piiri: Kallis vyötärö - laitetaan stoppi lihavuusepidemialle

365. Kuhmon Keskusta: Mummoralli kuriin – Vuodeosastot turvattava lähipalveluna

366. Pirkanmaan Keskustanuoret: Alaikäisten poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset kiellettävä lailla lapsen perusoikeuksien turvaamiseksi

367. Keskustanaisten Uudenmaan piiri: Yhtään tyttöä ei saa silpoa - järeämmät keinot viranomaisille

368. Pirkanmaan Keskustanuoret: Alkoholihankintojen kieltäminen hyvinvointialueilla

369. Pirkanmaan Keskustanuoret: Sosiaali- ja terveydenhuollon päällekkäisiä tietojärjestelmiä karsittava

370. Pirkanmaan Keskustanuoret: Tulkkauspalvelujen keston rajaaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa viiteen vuoteen

371. Suomen Keskustanaiset: Eturauhassyövän seulonta osaksi kansallista seulontaohjelmaa

372. Varsinais-Suomen Keskustanaisten piiri: Perhehoito tarjoaa inhimillisen ja kustannustehokkaan ratkaisun hoivakriisiin

373. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Turvakotipaikkoja lisättävä maanlaajuisesti

374. Ylöjärven Keskustanaiset: Pilotti: Ferritiinitestauksen ja raudanpuutteen tunnistamisen sisällyttäminen osaksi neuvoloiden rutiinitutkimuksia Suomessa

375. Keskustan Etelä-Pohjanmaan piiri: Lainsäädännöllä turvattava asuminen ja palvelujen saanti myös yhteisöllisessä asumisessa

376. Keskustan Kittilän paikallisyhdistys: Kelataksiuudistus on tullut tiensä päähän

377. Varsinais-Suomen Keskustanaisten piiri: Hoidon jatkuvuusmallin laajempaa käyttöönottoa edistettävä

378. Keskustan Pielisjoen paikallisyhdistys: Hallitusohjelmassa tavoiteltava hyvinvointierojen kaventamista

379. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Synnytyksen jälkihuoltoa parannettava fysioterapialla

380. Varsinais-Suomen Keskustanaisten piiri: Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiomuutoksen jälkeen sisällön uudistaminen vaatii vahvaa panostusta

381. Keskustanaiset Kainuun piiri: Kliinisten asiantuntijoiden osaaminen täysimääräisesti käyttöön sosiaali- ja terveydenhuollossa

318. Varsinais-Suomen Keskustanaisten piiri: Nuorten mielenterveyskriisin ratkaiseminen ja lasten psykiatrisen hoidon saatavuuden parantaminen vaativat ennaltaehkäiseviä toimia

Nuorten mielenterveyskriisin ratkaiseminen ja lasten psykiatrisen hoidon saatavuuden parantaminen vaativat ennaltaehkäiseviä toimia. Päiväkotien ja koulujen massalaitosmaiset rakenteet, suuret ryhmäkoot ja säästöt terveystarkastuksista sekä psykiatrisista sairaanhoitajista heikentävät lasten ja nuorten yksilöllistä huomioimista ja hyvinvointia. Nuorten mielenterveyskriisin ratkaiseminen vaatii moniammatillista yhteistyötä, matalan kynnyksen palveluiden (kuten Walk in -terapian ja Sekasinchatin) lisäämistä, koulujen oppilashuollon vahvistamista sekä nopeaa pääsyä hoitoon.

Koulukuraattorit ja -psykologit sekä nuorisotyö tarjoavat nopeaa apua ilman diagnoosia tai lähetettä. Ennaltaehkäisy, varhainen tuki, vanhempien osallistaminen ja arjen hyvinvointitekijöiden (uni, liikunta, ihmissuhteet) tukeminen ovat keskeisiä. Mielenterveystaitojen opettaminen, elämänhallinnan tukeminen ja vanhempien aktiivinen rooli avun hakemisessa. Kouluterveydenhuollon ja psykiatristen sairaanhoitajien tuominen sinne, missä nuoret ovat. Tavallisimpia ongelmia ovat mieliala-, ahdistuneisuus- ja käytöshäiriöt.

Takaisin sisällysluetteloon

Varsinais-Suomen Keskustanaiset esittää puoluekokousaloitteessaan, että Suomen Keskusta rp. ryhtyy pikaisiin toimiin tämän ongelman juuri syiden selvittämiseen ja tarvittaviin toimenpiteisiin ko. asiantilan parantamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Varsinais-Suomen Keskustanaisten aloite nuorten mielenterveyskriisin ratkaisemiseksi ja lasten psykiatrisen hoidon saatavuuden parantamiseksi noudattaa vahvasti Keskustan oman mielenterveysohjelman sisältöjä. Aloitteessa korostetaan erityisesti varhaisen tunnistamisen ja ennaltaehkäisevien toimien merkitystä.

Varhainen tuki on mielenterveyden suurin yksittäinen investointi, jonka varaan koko palvelurakenne tulisi rakentaa. Mielenterveyskriisin ratkaisuissa pitää olla erilaisia toimenpiteitä. Niitä ovat arjen lähellä tapahtuva tuki, lasten ja nuorten kehitysympäristöjen vahvistaminen sekä sen varmistaminen, että mielenterveyden ongelmat havaitaan ennen kuin ne syvenevät.

Aloitteessa kiinnitetään huomiota varhaiskasvatuksen ja koulujen rakenteisiin. Huomio on oikea, lasten ja nuorten hyvinvointi rakentuu arjen kasvuympäristöissä, ja koulujen tulee olla paikkoja, joissa apu on helposti saavutettavissa. Hoitoon hakeutumisen kynnystä pitää madaltaa. Tavoitteena pitää olla seitsemän päivän pääsy keskusteluapuun sekä sen turvaaminen, että jokaisessa koulussa tulee olla riittävästi turvallisia aikuisia. Moniammatillisen yhteistyön avulla pitää rakentaa toimivia hoitoketjuja, joissa sosiaalihuolto, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoito toimivat yhdessä ilman pompottelua.

Myös matalan kynnyksen palveluiden, kuten walk-intoiminnan ja chatpalveluiden vahvistamista tarvitaan.

Perheiden tukeminen ja vanhempien roolin vahvistaminen on tärkeää. Keskustan ajama perhelääkäri- eli omalääkärimalli tukee tätä ajattelua. Koko perhe on nähtävä hoidon perusyksikkönä ja tuen on kohdistuttava sekä psyykkiseen että arjen hyvinvointiin. Psykiatrisen hoidon kapasiteettia ja resursseja pitää vahvistaa pitkäjänteisesti.

319. Keskustanuorten Etelä-Pohjanmaan piiri: Yksi käynti, koko perheen tuki: Perheterapeuttiset tarkastukset osaksi kouluterveydenhuoltoa

Suomi maksaa tällä hetkellä raskaasti siitä, että juoksemme mielenterveyskriisin perässä sammuttamassa tulipaloja, jotka olisi voitu ehkäistä jo kipinävaiheessa. OECD:n arvion mukaan nämä mielenterveysongelmat aiheuttavat vuosittain noin 11 miljardin euron kustannukset, jotka koostuvat suorien hoitokulujen lisäksi muun muassa sairauspoissaoloista ja ennenaikaisesta työkyvyttömyydestä. Nykyinen järjestelmämme painottuu liikaa yksilökeskeiseen ja usein viivästyneeseen korjaavaan hoitoon, mikä ei enää riitä ratkaisemaan käsillä olevaa kriisiä.

On tunnustettava, etteivät mielenterveysongelmat ponnahda tyhjästä, vaan ne kehittyvät osana laajempaa sosiaalista systeemiä. Perhe on yksilön elämän merkittävin ja vaikuttavin systeemi, joka määrittää lapsen ja nuoren hyvinvoinnin suunnan.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että osaksi kouluterveydenhuoltoa lisätään lakisääteiset perheterapeuttiset terveystarkastukset tietyissä kehityksen nivelvaiheissa, esimerkiksi 2-luokalla, 6-luokalla ja 9-luokalla. Tavoitteena on pysähtyä tarkastelemaan koko perheen tilannetta ennen kuin mahdolliset ongelmat kasvavat suuremmiksi ja haastavammiksi.

Tällainen malli olisi poikkeuksellisen kustannustehokas tapa kohdentaa resursseja, sillä yhdellä käynnillä tarkastetaan ja huomioidaan koko perheen toimintakyky kerralla. Systeeminen lähestymistapa mahdollistaa puuttumisen perheen sisäisiin haasteisiin varhaisessa vaiheessa sen sijaan, että keskityttäisiin vain yksittäiseen oireilevaan jäseneen. Näin voimme katkaista ylisukupolvisia ongelmakierteitä ja ehkäistä raskaampien sekä huomattavasti kalliimpien erityispalveluiden tarvetta tulevaisuudessa.

Lapsen tai nuoren pahoinvointi on usein merkki koko perhesysteemin tuki- tai muutostarpeesta.

Takaisin sisällysluetteloon

Tarjoamalla apua ja työkaluja tällä tasolla turvataan parhaiten nuoren tasapainoinen kasvu. Samalla kevennetään merkittävästi julkisen talouden pitkäaikaista taakkaa siirtämällä painopiste oireiden hoidosta ennaltaehkäisevään, pitkäjänteiseen ja kokonaisvaltaiseen tukeen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Puoluekokous jättää hyvinvointialueille harkittavaksi perheiden laajojen hyvinvointitarkastusten määrän, mutta yhtyy muuten aloitteeseen. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuorten aloite perheterapeuttisten tarkastusten lisäämisestä kouluterveydenhuollon yhteyteen liittyy tiiviisti niihin periaatteisiin, joita Keskustan mielenterveysohjelma nostaa varhaisen tuen ja perhekeskeisyyden kantaviksi teemoiksi. Aloitteessa esitetään, että tietyissä nivelvaiheissa — kuten 2., 6. ja 9. luokalla — tehtäisiin laajempia tarkastuksia, joissa huomioidaan koko perheen hyvinvointi. On totta, että lasten ja nuorten mielenterveys ei ole irrallinen ilmiö, vaan sidoksissa perheen, ympäristön ja arjen kokonaisuuksiin.

Puoluekokous katsoo aloitteen tavoin, että henkisen hyvinvoinnin kannalta ratkaisevia hetkiä ovat arjen nivelvaiheet: siirtymät varhaiskasvatuksesta kouluun, alakoulusta yläkouluun ja edelleen toiselle asteelle. Varhaisen avun tulisi kohdentua erityisesti hetkiin, joissa kuormitus voi kasvaa ja joissa ongelmien ehkäisy on vaikuttavinta. Aloitteen ehdottamat perheterapeuttiset tarkastukset muodostavat toimenpidemallin, joka edesauttaa varhaista tunnistamista ja tukea ilman diagnoosivaatimuksia.

Aloitteen näkökulma, jossa lapsen tai nuoren haasteet kietoutuvat usein koko perheen dynamiikkaan – on keskeinen osa myös keskustan ajamaa perhe- eli omalääkärimallia. Keskustan mielenterveysohjelmassa painotetaan, että mielenterveyttä eikä terveyttä voida hoitaa pelkästään yksilötasolla, vaan tuki on vietävä lähelle ihmisten arkea ja perheitä. Aloite noudattaa samaa ajatusta: "yhdestä käynnistä, jossa nähdään koko perheen tilanne".

Aloitteessa korostetaan myös kustannusvaikuttavuutta: mallin arvioidaan vähentävän raskaiden erityispalvelujen tarvetta ja siirtävän painopistettä korjaavista palveluista ennaltaehkäisyyn. Mielenterveyteen panostaminen on taloudellisesti järkevää ja vaikutuksia on arvioitava pitkäjänteisesti. Puoluekokous korostaa, että päätöksenteon tulee perustua vaikuttavuuteen ja ennakointiin, ja aloitteessa on konkreettinen malli, jolla varhaista tukea voidaan vahvistaa.

320. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon resursseja vahvistettava

Lasten ja nuorten mielenterveyden häiriöt ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina. Samanaikaisesti hoitojonot ovat pidentyneet, hoitoon pääsy viivästyy monin paikoin kohtuuttomasti ja alueellinen eriarvoisuus palveluiden saatavuudessa on kasvanut. Varhainen tuki ja oikea-aikainen hoito ovat inhimillisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävin tapa ehkäistä ongelmien syvenemistä.

Lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon riittävät resurssit ovat investointi tulevaisuuteen. Ilman oikea-aikaista hoitoa ongelmat kasautuvat, erikoissairaanhoidon kuormitus lisääntyy, koulupudokkuus lisääntyy ja syrjäytymisen riski kasvaa. Tämä aiheuttaa merkittäviä kustannuksia niin yksilölle kuin yhteiskunnalle.

Esitämme, että Keskusta linjaa tulevaan hallitusohjelmaan:

1. Taataan oikea-aikainen pääsy lasten ja nuorten psykiatriseen arvioon ja hoitoon koko maassa - huomioidaan myös sijaishuollossa olevien nuoret. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa hoitotakuun toteutumista seurataan erikseen ja poikkeamiin puututaan nopeasti.
2. Vahvistetaan perustason mielenterveyspalveluita hyvinvointialueilla. Lisätään koulupsykologien, kuraattorien ja matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden resursseja, jotta ongelmiin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa.

Rakennetaan sujuvat hoitopolut yhteistyössä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalipalveluiden ja opetustoimen kanssa.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piirin aloite korostaa lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon huomattavaa kuormittumista viime vuosina. Aloitteessa tuodaan esille, että hoitojonot ovat pidentyneet, alueellinen eriarvoisuus on kasvanut ja oikea-aikaisen hoidon viivästyminen aiheuttaa kasautuvia ongelmia niin yksilöille kuin yhteiskunnalle. Nämä havainnot vastaavat Keskustan oman mielenterveysohjelman painotuksia erityisesti hoitoketjujen toimivuuden ja psykiatrisen hoidon rakenteellisten haasteiden osalta.

Puoluekokous yhtyy aloitteen painotukseen siitä, että lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon pääsy on ratkaisevaa, jotta ongelmat eivät kasva raskaammiksi ja jotta erikoissairaanhoidon kuormitus ei lisäänny. Psykiatrisen hoidon rahoitus ja kapasiteetti ovat pitkään heikentyneet ja hoidon saamisen viiveet ovat merkittävä riskitekijä sairauksien pitkittymiseen. Mielenterveyden ongelmien ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen ovat taloudellisesti ja inhimillisesti kestävin tapa ehkäistä raskaampien palvelujen tarvetta.

Aloite esittää, että lasten ja nuorten psykiatrinen arvio ja hoito on taattava oikea-aikaisesti koko maassa, ja että myös sijaishuollossa olevien nuorten hoitoon pääsyyn tulee kiinnittää erityistä huomiota. Hoitoon pääsyn ei tule riippua asuinpaikasta ja kansallisesti ohjattuja rakenteita tarvitaan, jotta palvelujen taso ei vaihtele alueittain. Aloitteen huoli sijaishuollossa olevien nuorten asemasta tukee keskustalaista ajatusta yhdenvertaisuudesta ja siitä, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten palveluketjut on varmistettava erityisen tarkasti.

Aloitteessa esitetään myös peruspalvelujen vahvistamista: koulupsykologien, kuraattorien ja matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden resursseja tulisi lisätä, jotta ongelmiin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa. Kouluyhteisöjen roolia, oppilashuollon riittävyyttä ja matalan kynnyksen tukea pidetään keskeisinä osina toimivaa mielenterveyspalvelukokonaisuutta.

Tavoitteena pitää olla seitsemän päivän pääsy keskusteluapuun sekä sen turvaaminen, että jokaisessa koulussa tulee olla riittävästi turvallisia aikuisia.

Moniammatillisen yhteistyön avulla pitää rakentaa toimivia ja saumattomia hoitopolkuja, joissa sosiaalihuolto, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoito toimivat yhdessä ilman pompottelua. Yhteinen vastuunjako, sujuvat siirtymät ja palveluiden yhteensovittaminen ovat keskeisiä tekijöitä lasten ja nuorten hoidon parantamiseksi.

Aloite nostaa esiin tärkeitä ongelmakohtia, erityisesti psykiatrisen hoidon riittämättömät resurssit, hoitoon pääsyn viiveet, alueellisen yhdenvertaisuuden haasteet ja varhaisen tuen puutteet. Näihin ongelmiin on haettava rakenne- ja järjestelmätason ratkaisuja lasten ja nuorten palvelujen näkökulmasta.

321. Keskusta Pietarsaaren kuntayhdistys: Varmistetaan apteekkipalvelut koko Suomessa

Keskustalaisen politiikan ytimessä on ajatus, että ihmisillä tulee olla mahdollisuus hyvään elämään, palveluihin ja turvallisuuteen asuinpaikasta riippumatta.

Apteekit ovat monilla paikkakunnilla keskeisimpiä lähipalveluja. Ne ovat terveydenhuollon ammattilaisten ylläpitämiä lähiterveyspalveluita, joista saa lääkkeet, lääkitysneuvontaa ja maksutonta ohjausta arjen terveyspulmiin ilman ajanvarausta. Monelle apteekki on ensimmäinen paikka, johon käännytään terveyteen liittyvissä kysymyksissä.

Suomalainen proviisoriomisteinen apteekkijärjestelmä perustuu ammattiapteekkijärjestelmään ja vahvaan asiantuntijuuteen. Koulutettu farmaseuttinen henkilöstö antaa neuvontaa kasvokkain ja ohjaa tarvittaessa jatkohoitoon. Lääkkeet eivät ole tavallisia kulutustuotteita, vaan niiden käyttöön liittyy aina riskejä ja siksi neuvonnan tulee pysyä terveydenhuollon ammattilaisten vastuulla.

Kattava apteekkiverkoston merkitys korostuu hajaasutusalueilla ja pienissä kunnissa, joissa apteekki voi olla ainoa paikka saada terveydenhuollon ammattilaisen neuvontaa. Apteekit ovat myös

Takaisin sisällysluetteloon

osa huoltovarmuutta. Avohuollon lääkehuolto ja merkittävä osa lääkkeiden varastoinnista on apteekkien vastuulla, joten verkoston toimintakyky ja maantieteellinen kattavuus ovat kokonaisturvallisuuskysymyksiä.

Viime vuosikymmeninä lääkekustannusten hillintään liittyvät päätökset ovat kohdistuneet voimakkaasti apteekkitalouteen, mikä on lisännyt huolta apteekkien toimintaedellytyksistä. Jos apteekkiverkosto harvenee, palvelut keskittyvät suuriin kaupunkeihin. Se heikentää lääkkeiden ja neuvonnan saatavuutta, kasvattaa terveyseroja ja voi vaarantaa lääkehuollon turvallisuuden. Samalla sote-palveluja keskitetään, joten arjessa toimivien lähipalvelujen turvaaminen korostuu entisestään.

Keskustan Pietarsaaren kuntayhdistys esittää, että puoluekokous linjaa puolueen toimivan sen puolesta, että apteekkijärjestelmää tulee kehittää niin, että apteekkipalvelut ovat saatavilla koko maassa. Proviisoriomisteissa ammattiapteekissa lääkkeiden myyntiin sekä neuvontaan liittyvät ammatilliset vastuut säilyvät parhaiten. Itsehoitolääkkeiden myynti tulee pitää apteekeissa, joissa asiakas saa lääkkeen lisäksi asiantuntevaa ja puolueetonta ohjausta. Koko maan kattava apteekkiverkko tukee myös kokonaisturvallisuutta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Apteekit ovat merkittävä osa palveluverkostoamme ja keskeinen lähipalvelu esimerkiksi haja-asutusalueilla. Keskustalle maankattavan apteekkiverkoston ylläpito on myös turvallisuuskysymys.

Asiantuntijoiden ja perustuslakivaliokunnan vastustuksesta huolimatta hallitus ajoi läpi lakiuudistuksen, joka mahdollistaa niin apteekkiveron muutoksen, lääketaksan leikkaukset kuin myös itsehoitolääkkeiden siirtämisen ruokakauppoihin. Apteekkilain uudistuksen yhteisvaikutukset iskevät erityisesti pieniin apteekkeihin kaupunkien lähiöissä, taajamissa ja maaseutumaisissa kunnissa. Fimean arvion mukaan jopa yli 100 apteekkia ajautuu kannattavuuskriisiin, mikä johtaa osaltaan apteekkiverkon supistumiseen. Apteekkien lakkautusaalto on jo alkanut.

Keskusta ei hyväksy hallituksen ajamaa apteekkiverkon keskittämistä. Keskustan vaihtoehtona oli ja on jatkossakin kehittää apteekkien roolia osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Apteekit on otettava vahvemmin mukaan osaksi sote-palveluita erityisesti lääkehuollon kysymyksissä, kuten kokonaislääkityksen ajantasaisuuden arvioinnissa ja lääkeneuvonnassa liittyen resepti- ja itsehoitolääkkeisiin. Apteekeille olisi annettava mahdollisuus tuottaa myös terveyspalveluita nykyistä enemmän esimerkiksi sairaanhoitajavastaanottoina kilpailuneutraliteetti ja palvelun laatu turvaten yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Lääketurvallisuus, joka edellyttää alan ammattitaitoa, tulee varmistaa koko maassa.

322. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Apteekkien vastuuta terveydenhuollossa suuremmaksi – hoitaja apteekkeihin

Julkinen terveydenhuolto nyky-Suomessa on ruuhkautunut paikoittain pahoin, ja terveyskeskusten päivystysten lakkauttaminen kasvattaa jonoja entisestään. Esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueella Kuopion yliopistollisen sairaalan päivystyksen rajat ovat paukkuneet jo pitkään, eivätkä alueen muiden yöpäivystysten lakkautukset helpota tilannetta. Apua päivystysten ruuhkautumiseen pitää alkaa etsiä muista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Yksittäisissä apteekeissa ympäri Suomen on jo nyt käytössä asiakkaalle maksullinen terveyspistepalvelu, jolla tarkoitetaan sairaanhoitajan työskentelyä apteekin tiloissa. Sairaanhoitajan työtehtäviin apteekissa voi sisältyä tällä hetkellä esimerkiksi rokotteiden antamista, korvahuuhteluita, verenpaineen mittauksia ja tikkien poistoa. Lisäksi nykymuotoiseen terveyspistepalveluun voi kuulua täydennyskouluttautuneen farmaseutin palveluita. Tällöin farmaseutti voi esimerkiksi suorittaa rokottamisia tai astma- ja diabeteskontrolleja.

Apteekin sairaanhoitaja voi olla apteekkarin suoraan palkkaama apteekin työntekijä. Osa apteekeista tarjoaa terveyspistepalveluja myös yhteistyökumppaneiden kautta. Terveyspisteet toimivat osakeyhtiömuodossa, niillä on vastuulääkäri ja toiminnalle on haettu lupa aluehallintovirastosta. Terveyspistepalvelu on pidetty ja asiakkaan

näkökulmasta matalan kynnyksen toimintamalli. Farmasialiiton aikakauslehti Dosiksen (4/2024) terveyspisteistä kertovassa artikkelissa apteekkarit kertovat asioinnin helppouden olevan yleisin syy käyttää terveyspistepalveluita. Terveyspistetoiminnan suurimpana haasteena apteekkarit pitivät sitä, etteivät asiakkaat tienneet terveyspisteen olemassaolosta. Ratkaisuna tähän haasteeseen apteekkarit esittivät esimerkiksi markkinoinnin ja tiedottamisen lisäämistä.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että apteekkien terveyspistetoimintaa laajennetaan ja levitetään entisestään ympäri Suomen. Näemme, että nykymuotoinen terveyspistepalvelu on toimiva ja potentiaalinen. Lisäksi apteekit ovat jo osa sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmää, ja terveyspistepalvelu tukee ja syventää apteekkien roolia osana sosiaali- ja terveyspalveluita. Haluamme siis olla edistämässä tietoisuutta apteekkien terveyspistetoiminnasta. Erityisen tärkeää olisi lisätä tietoisuutta terveyspistepalveluiden hyödyistä niin asiakkaiden kuin apteekkarienkin keskuudessa. Tietoisuuden lisäämisestä ja levittämisestä olisi hyötyä erityisesti niillä paikkakunnilla, joissa julkisen terveydenhuollon palvelut ovat pahoin ruuhkautuneet. Näemme, että apteekkien terveyspistetoiminta ja julkinen terveydenhuolto eivät ole toistensa kilpailijoita, vaan täydentävät ja tukevat toisiaan. Uskomme, että terveyspistetoiminta voisi tulevaisuudessa tukea koko Suomen elinvoiman säilymistä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain ja viittaa Keskustan Pietarsaaren kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 321) antamaansa vastaukseen.

Keskusta muistuttaa, että kilpailuneutraliteettiin liittyvät sekä lääkkeen määräämisen ja myynnin raja-aitakysymykset on tärkeä arvioida laajennettaessa palveluvalikoimaa lääkehoidon ulkopuolelle. Apteekkien omistamista voidaan Keskustan mielestä vapauttaa maltillisesti mahdollistamalla apteekkien omistus myös apteekkien farmasiankoulutuksen saaneelle henkilökunnalle.

Kaiken kaikkiaan lääkehuoltoa on uudistettava hallitusti lääketurvallisuus varmistaen ja lääkkeiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta huolehtien.

323. Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Apteekkitalous

Eduskunta hyväksyi 2025 lopussa hallituksen esityksen apteekkitalouden uudistamiseksi.

Samaan aikaan sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan seuraavaa uudistusta, joka keskittyy apteekkitoiminnan kehittämiseen. Pöydällä ovat muun muassa apteekkien palvelut, verkkoapteekkitoiminta sekä apteekkien ja muun terveydenhuollon yhteistyön tiivistäminen.

Keskustan on oltava hereillä tulevissa uudistuksissa. Sivuapteekkien sulkeminen ei ole pelkkä rakennekysymys – se on suora uhka ihmisten arjen turvallisuudelle. Harvaan asutuilla alueilla apteekki on paljon enemmän kuin lääkkeiden noutopaikka: se on matalan kynnyksen lähipalvelu, jossa etenkin iäkkäät voivat saada kasvokkain neuvoja terveydenhuollon ammattilaiselta. Tätä ei korvata digipalveluilla, joihin kaikilla ei ole edes pääsyä

Kun hyvinvointialueet jo nyt karsivat omia toimipisteitään, sivuapteekkien katoaminen repii palveluverkkoa entisestään. Lääkitysturvallisuus ja huoltovarmuus eivät saa jäädä markkinavoimien tai hallinnollisten ratkaisujen varaan. On pystyttävä vastaamaan yksinkertaiseen kysymykseen: kuka varmistaa, että lääkkeitä todella saa – nopeasti ja läheltä?

Apteekkien roolia pitäisi vahvistaa, ei heikentää. Palvelujen saavutettavuus ja potilaiden turvallisuus on asetettava etusijalle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja ja viittaa Keskustan Pietarsaaren kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 321) ja Pohjois-Savon Keskustanuorten aloitteeseen (numero 322) antamiinsa vastauksiin.

Takaisin sisällysluetteloon

324. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Apteekkitoiminnan turvaaminen koko maassa

Uusi apteekkilaki aiheuttaa varsinkin pienten maaseutukuntien apteekeille kannattavuusongelmia ja asukkaille uhkakuvia terveyspalveluiden heikentymiseen.

Monista kunnista on jo nyt poistettu terveyskeskusvastaanotot ja laitoshoitopaikat. Apteekki saattaa olla vielä ainoa terveyspalvelua tuottava yksikkö kunnassa.

Keskustan tulee toimia siten, että apteekit voivat laajentaa ketteräksi palvelujaan terveydenhuollon alueelle mm. hoito- ja neuvontapalveluiden muodossa. Apteekkipalvelujen laajentaminen edellyttää, että se otetaan huomioon proviisorien ja farmaseuttien koulutuksessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Pietarsaaren kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 321), Pohjois-Savon Keskustanuorten aloitteeseen (numero 322) ja Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittisen seuran aloitteeseen (numero 323) antamiinsa vastauksiin.

325. Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Nikotiinikorvauslääkkeiden myynti pitää palauttaa takaisin apteekkeihin

Nikotiinikorvauslääkkeiden myynti sallittiin ruokakaupoissa, huoltoasemilla ja kioskeissa vuonna 2006 ja hieman myöhemmin myös ravintoloissa. Nikotiinivalmisteiden myynti on tämän jälkeen moninkertaistunut, ja nikotiinista on tullut Suomen myydyin lääkeaine. Tutkimusten mukaan on hyvin epätodennäköistä, että tämä olisi olennaisesti vaikuttanut suomalaisten tupakoinnin vähenemiseen.

Nikotiinikorvauslääkkeiden niin sanottu viihdekäyttö on yleistynyt, ja moni on tullut myös riippuvaiseksi niistä. Nikotiiniriippuvuus on vakava sairaus, jonka vuoksi nikotiinituotteiden kokeiluja ja käytön aloittamista tulisi kaikin tavoin ehkäistä. Yksi keino tähän olisi palauttaa nikotiinikorvauslääkkeiden myynti takaisin apteekkeihin, jolloin niiden käyttöön olisi mahdollista saada neuvontaa ja tukea terveydenhuollon ammattilaiselta.

Keskustan tulisi vaikuttaa siihen, että nikotiinikorvauslääkkeet palautettaisiin apteekkiin. Niiden virheellinen käyttö vähenisi ja olisi selvää, että ne on tarkoitettu ainoastaan tupakoinnin vähentämisen tai lopettamisen tueksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja pitää nikotiinikorvauslääkkeiden palauttamista apteekkeihin perusteltuna aloitteessa mainituista syistä.

326. Pirkanmaan Keskustanuoret: Nikotiinipussien nikotiinin yläraja laskettava pohjoismaiselle tasolle

Nikotiinituotteiden käyttö on merkittävä kansanterveydellinen haaste Suomessa, erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa. Nikotiinipussien nikotiinipitoisuudet ovat viime vuosina kasvaneet, ja terveysviranomaiset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat ovat toistuvasti korostaneet tarvetta rajoittaa tuotteiden vahvuutta riippuvuuden ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi.

Suomessa nikotiinipusseille on asetettu tupakkalain nojalla nikotiinin enimmäismäärä, joka on korkeampi kuin useissa muissa Pohjoismaissa. Useat asiantuntijatahot ovat lausunnoissaan esittäneet, että nikotiinipitoisuuden enimmäisrajan tulisi olla selvästi matalampi kansanterveyden suojelemiseksi. Näistä suosituksista huolimatta Suomessa säädetty nikotiiniraja on jäänyt pohjoismaisessa vertailussa korkealle tasolle.

Muiden Pohjoismaiden ratkaisut osoittavat, että nikotiinituotteiden sääntely on mahdollista toteuttaa nykyistä tiukemmin. Tanskassa nikotiinipussien nikotiinipitoisuudelle on säädetty Suomea selvästi alhaisempi, 9 mg/g enimmäisraja, ja Ruotsissa vastaava raja on 12 mg/g. Pohjoismainen vertailu osoittaa, että Suomen nykyinen sääntelylinja poikkeaa asiantuntijasuosituksiin perustuvasta varovaisemmasta sääntelykäytännöstä.

Takaisin sisällysluetteloon

Nikotiinin korkea pitoisuus lisää nopeasti riippuvuuden riskiä ja ohjaa kulutusta entistä vahvempiin tuotteisiin. Tämä kehitys on vastoin Suomen kansanterveydellisiä tavoitteita ja vaarantaa erityisesti nuorten terveyden. Lainsäädännön ensisijaisena tehtävänä tulee olla suomalaisten terveyden suojeleminen, ei nikotiini- ja tupakkateollisuuden kaupallisten intressien edistäminen.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy toimenpiteisiin nikotiinipussien nikotiinin enimmäismäärän laskemiseksi Tanskan tasolle (9 mg/g) kansanterveyden edistämiseksi ja nikotiiniriippuvuuden vähentämiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen nikotiinipussien nikotiinin enimmäismäärän laskemiseksi pohjoismaiselle tasolle.

327. Keskustan sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Terveyspolitiikka takaisin hallitusohjelmaan

Soten mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kansalaisille tärkeät. Olennaista on kuitenkin ymmärtää, että kalliit palvelut vaikuttavat varsin rajoitetusti suomalaisten terveyteen ja hyvinvointiin. Suurin vaikutus on ihmisten elintavoilla ja elinympäristöllä. Vaikka ihmisten oma vastuu on tärkeä, ihmisiä voidaan tukea ja kansanterveyteen vaikuttaa hyvällä terveyspolitiikalla, joka puuttuu nykyisestä hallitusohjelmasta ja paljolti myös nykyisen hallituksen työstä, joka suosii vapaan kilpailun politiikkaa myös terveyttä vaarantavien tuotteiden kohdalla.

Kun alkoholivauriot ovat edelleen varsin mittavat, tulisi palata vastuullisen alkoholipolitiikan tielle. Alkoholin saatavuus ei ole ongelma, alkoholi on! Lasten ja nuorten suojelua teollisuuden uusilta nikotiinituotteilta tulisi olennaisesti kiristää. Lasten sekä aikuisten lihavuutta tulisi torjua hyvällä ravintopolitiikalla, erityisesti rajoittamalla epäterveellisten ja lihottavien tuotteiden osalta uusien ulkomaisten esimerkkien mukaan. Energiajuomien myyntikielto lapsille pitäisi toteuttaa. Haittaveroja tulisi käyttää riittävästi alkoholi-, tupakka-, nikotiini- ja runsassokeristen tuotteiden kohdalla, koska ne ovat tutkimusten mukaan tehokkaita ja voivat olennaisesti auttaa myös valtion budjettivajeen kattamisessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

On tärkeää, että väestötason terveyden edistämisen ja kansanterveystyön roolia kasvatetaan seuraavan hallituksen ohjelmassa ja käytännön politiikassa. Väestön terveyttä ei edistetä vain sosiaali- ja terveyspalveluiden keinoin, vaan myös vaikuttamalla poikkileikkaavasti esimerkiksi päihdepolitiikkaan ja tarkastelemalla veropolitiikan instrumentteja tai muita ohjaavia rakenteita niin väestön ravitsemuksen kuin vaikkapa liikunnan osalta. Ehkäisevää työtä ja terveyden edistämistä voidaan tukea myös muun muassa ottamalla erilaiset järjestötoimijat mukaan niin valtakunnallisesti, hyvinvointialueilla kuin paikallisesti ja huolehtimalla näiden toimintaedellytyksistä.

328. Keskustan Turun seudun paikallisyhdistys: Alkoholin kotiinkuljetusta ei tule laajentaa

Keskustan Turun Seudun paikallisyhdistys esittää Suomen Keskustan puoluekokoukselle, että alkoholin kotiinkuljetusta ei tule laajentaa. Kotiinkuljetus heikentäisi mahdollisuuksia valvoa ikärajojen noudattamista ja lisäisi riskiä, että alkoholia päätyy alaikäisille. Alkoholin saatavuuden helpottaminen on tutkimusten mukaan yhteydessä kulutuksen ja haittojen kasvuun. Siksi nykyinen sääntely on perusteltua ja mahdolliset uudistukset tulisi suunnata terveyden edistämiseen, ei saatavuuden lisäämiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen, ettei alkoholin kotiinkuljetusta tule laajentaa.

Takaisin sisällysluetteloon

329. Keskustan Äänekosken paikallisyhdistys: Sote-järjestöjen rahoitus turvattava – ennaltaehkäisevä työ on vastuullista talouspolitiikkaa ja luottamusyhteiskunnan perusta

Suomen Keskusta on linjannut Suunta Suomelle -tilannekuvassa, että hyvinvointivaltion ydintehtävät on määriteltävä selkeästi ja voimavarat käytettävä viisaasti ja oikeudenmukaisesti. Yhteiskunnan eheys, luottamus ja ihmisten osallisuus eivät synny sattumalta, vaan ne rakentuvat arjen turvasta, varhaisesta tuesta ja toimivista lähiyhteisöistä.

Keskustan Äänekosken paikallisyhdistys on huolissaan siitä, että sosiaali- ja terveysjärjestöjen STEA-avustukset ovat pienentyneet vuosina 2024–2026 merkittävästi. Vuonna 2024 rahoitus oli noin 384 miljoonaa euroa, vuonna 2025 noin 304 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 enää noin 274 miljoonaa euroa. Kahdessa vuodessa rahoitus on vähentynyt yli kolmanneksella.

Vaikka maan hallituksen budjettiriihessä hylättiin esitetty 100 miljoonan euron lisäleikkaus, toteutui vuonna 2026 jo aiemmin päätetty noin 30 miljoonan euron leikkaus. Samalla STEA:n rahoitus tuettuihin lomajaksoihin päätettiin lopettaa.

Kyse ei ole vain talousluvusta. Kyse on siitä, millaista yhteiskuntaa rakennamme.

Ennaltaehkäisy on kohtuullista ja kestävää politiikkaa

Keskustan arvopohjaan kuuluvat kohtuullisuus ja ylisukupolvisuus. Ennaltaehkäisevä järjestötyö on juuri tätä: ajoissa annettua tukea, joka ehkäisee raskaampien ja kalliimpien palveluiden tarvetta.

Tuetut lomat eivät ole ylellisyyttä, vaan hengähdystauko vammaisille lapsille ja heidän perheilleen. Ne tarjoavat vertaistukea ja vahvistavat perheiden jaksamista. Kun matalan kynnyksen tuki heikkenee, uupumus kasvaa – ja kustannukset siirtyvät hyvinvointialueiden raskaampiin palveluihin.

Keskustan talouslinjan mukaisesti julkista taloutta tulee tervehdyttää vastuullisesti ja oikeudenmukaisest . Siksi sopeutustoimien on perustuttava vaikutusarviointiin: leikkaukset, jotka lisäävät korjaavien palveluiden kustannuksia, eivät ole kestävää talouspolitiikkaa.

Järjestöt ovat alueellisen tasa-arvon turvaajia

Keskusta korostaa koko Suomen elinvoimaa ja alueellista tasa-arvoa. Monilla pienillä paikkakunnilla, kuten Äänekoskella, järjestöt ovat ainoa matalan kynnyksen tukimuoto. Ne vahvistavat yhteisöllisyyttä, ehkäisevät syrjäytymistä ja ylläpitävät osallisuutta eli juuri sitä luottamusyhteiskunnan pääomaa, jota Keskusta haluaa vahvistaa.

Jos järjestötoiminta heikkenee, heikkenee samalla ihmisten mahdollisuus saada apua lähellä kotia. Tämä kasvattaa alueellista eriarvoisuutta ja rapauttaa yhteiskunnallista eheyttä.

Esitämme, että Keskustan tulee edellyttää:

Keskustan Äänekosken puolueyhdistys esittää, että Suomen Keskusta:
1. Sitoutuu turvaamaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksen vähintään vuoden 2024 tasolle, osana hyvinvointivaltion ydintehtävien turvaamista.
2. Edellyttää kattavaa vaikutusarviointia siitä, miten rahoituksen väheneminen lisää kustannuksia kunnissa ja hyvinvointialueilla sekä heikentää ennaltaehkäisevää työtä.
3. Linjaa, että ennaltaehkäisevä ja perheitä tukeva järjestötoiminta on osa vastuullista talouspolitiikkaa, ei siitä irrallinen menoerä.
4. Vahvistaa järjestöjen asemaa osana luottamus- ja sopimusyhteiskuntaa, jossa julkinen valta, kansalaisyhteiskunta ja paikallisyhteisöt toimivat kumppaneina.

Yhteiskunnan vahvuus mitataan siinä, huolehtiiko se heikoimmistaan ajoissa eikä vasta kun kriisi on jo kasvanut.

Ennaltaehkäisevä tuki on inhimillisesti oikein ja taloudellisesti viisasta. Se on Keskustan arvojen mukaista politiikkaa.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osin aloitteeseen.

Suomen Keskusta rp tunnistaa järjestöjen tärkeän ja korvaamattoman roolin osana luottamusyhteiskuntaa. Orpon hallituksen nopeat ja ennätyssuuret leikkaukset muun muassa sote-järjestöjen valtionavusta ovat rapauttaneet järjestöekosysteemin rakenteita ja heikentäneet järjestöjen toimintaedellytyksiä koko maassa. Lisäksi valtionavustusten ohjauksesta on tullut ennakoimatonta ja toimintaympäristöä leimaa epätietoisuus tulevasta, mikä uhkaa lamauttaa toimijoita.

Keskustan Suunta Suomelle -ohjelmassa linjataan, että järjestöjen ja muiden vapaaehtoistoimijoiden toimintaedellytykset on turvattava. Tämä edellyttää myös nykyistä vakaampaa rahoituksen ja ohjauksen näkymää valtionavustuksia saaville järjestöille. Sote-järjestöjen mittavat leikkaukset ovat jo vaikuttaneet kielteisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden kysyntään ja palveluketjuihin hyvinvointialueilla. Keskusta kannattaa vaikutusarvioiden tekemistä järjestökenttään kohdistuvien leikkausten vaikutuksista hyvinvointialueiden palveluihin, sosiaaliturvan tarpeeseen ja muihin välillisiin kustannuksiin. Elinvoimainen järjestökenttä lisää yhteiskunnan resilienssiä ja henkistä huoltovarmuutta sekä vahvistaa kokonaisturvallisuutta.

330.Keskustanaisten Oulun paikallisyhdistys: Erilaiset perheellistymisen muodot syntyvyyden vahvistamiseksi tehokkaampaan käyttöön

Suomen syntyvyys on historiallisen matalalla tasolla, ja kehitys haastaa koko yhteiskunnan tulevaisuuden: työvoiman saatavuuden, huoltosuhteen sekä alueiden elinvoiman. Syntyvyyden vahvistaminen edellyttää perhemyönteistä politiikkaa, jossa tuetaan ihmisten mahdollisuuksia saada lapsia silloin kun he itse sitä toivovat. Samalla on tunnistettava, että perheellistymisen tavat ovat moninaistuneet.

Moni toivoo lasta, mutta kohtaa esteitä esimerkiksi hedelmällisyyteen, parisuhdetilanteeseen, taloudelliseen epävarmuuteen tai adoption monimutkaisiin prosesseihin liittyen. Siksi perhepolitiikan on huomioitava erilaiset tavat tulla vanhemmaksi.

Keskustanaisten Oulun paikallisyhdistys esittää, että Keskusta vahvistaa politiikassaan toimia, joilla tuetaan monipuolisesti lasten saamisen mahdollisuuksia, ja vie toimet konkreettisesti myös hallitusohjelmaan.

Edistettäviä toimia ovat:
• Hedelmöityshoitojen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden parantaminen, hoitojonojen lyhentäminen sekä kohtuullinen kustannustaso. Lapsettomuus on monelle raskas elämäntilanne, ja hoitojen tulee olla aidosti saavutettavia.
• Itsellisen äitiyden huomioiminen yhtenä perheellistymisen muotona, jotta myös yksin lasta toivovat voivat turvallisesti, yhdenvertaisesti, oikeaaikaisesti ja tuetuin resurssein toteuttaa vanhemmuuden haaveensa. Spermaa, inseminaatiota tai hedelmöitystä joudutaan jonottamaan, ja jokainen menetetty ovulaatio on menetetty mahdollisuus.
• Adoptioprosessien sujuvoittaminen ja nopeuttaminen niin kotimaassa kuin kansainvälisissä adoptioissa, kuitenkin varmistaen aina lapsen edun ensisijaisuus.
• Perheellistymisen taloudellisten esteiden vähentäminen, esimerkiksi perhe-etuuksia ja palveluita kehittämällä.
• Perhemyönteisen ilmapiirin vahvistaminen, jossa erilaiset perhemuodot hyväksytään ja lapsitoiveeseen suhtaudutaan kannustavasti.

Syntyvyyden vahvistaminen ei tapahdu yhdellä päätöksellä, vaan laajalla perhepolitiikalla, joka tukee ihmisten mahdollisuutta perustaa perhe omista lähtökohdistaan. Kun yhteiskunta poistaa tarpeettomia esteitä vanhemmuuden tieltä, useampi lapsitoive voi toteutua.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja siinä esitettyihin toimenpidesuosituksiin. Puoluekokous viittaa vastauksessaan myös Suomen Keskustanuorten aloitteeseen (numero 338) ja Keskustan Helsingin piirin aloitteeseen (numero 339) antamiinsa vastauksiin ei-kaupallisten sijaissynnytysten mahdollistamiseksi Suomessa lainsäädäntöä uudistamalla.

Takaisin sisällysluetteloon

331. Etelä-Savon Keskustanaistenpiiri: Perhepolitiikan uudistaminen ja kumppanuusvanhemmuuden tunnistaminen

Suomen syntyvyys on laskenut historiallisen matalalle tasolle. Väestörakenteen muutos haastaa hyvinvointiyhteiskunnan kestävyyttä, työmarkkinoita ja julkista taloutta. Syntyvyyden vahvistamiseksi on viime vuosina keskusteltu muun muassa taloudellisista kannustimista, perhevapaista ja perhepalveluista. Samalla yksi keskeinen näkökulma on jäänyt vähemmälle huomiolle: perhepolitiikka perustuu edelleen varsin kapeaan käsitykseen perheestä.

Yhä useampi ihminen toivoo lasta, mutta ei löydä tai halua rakentaa vanhemmuutta romanttisen parisuhteen varaan. Monille mahdollinen ratkaisu voisi olla kumppanuusvanhemmuus, jossa kaksi tai useampi aikuinen sopii tietoisesti lapsen hankkimisesta ja kasvatuksesta ilman keskinäistä parisuhdetta. Tällainen vanhemmuus perustuu suunnitelmallisuuteen, vastuuseen ja yhteistyöhön.

Nykyinen lainsäädäntö ei kuitenkaan tunnista kumppanuusvanhemmuutta riittävästi. Vanhemmuuden juridinen määräytyminen, perhevapaajärjestelmä sekä useat sosiaali- ja terveyspalvelujen käytännöt rakentuvat edelleen oletukselle kahden vanhemman parisuhteeseen perustuvasta perheestä. Tämä voi vaikeuttaa lapsen arjen järjestämistä ja jättää osan perheistä järjestelmän ulkopuolelle tai harmaalle alueelle. Näihin asioihin tulisi saada ratkaisu.

Syntyvyyden laskun oloissa on perusteltua tarkastella myös niitä rakenteita, jotka voivat tahattomasti rajoittaa ihmisten mahdollisuuksia ryhtyä vanhemmiksi. Perhepolitiikan tulisi tukea vastuullista vanhemmuutta erilaisissa elämäntilanteissa ja perhemuodoissa.

Perhepolitiikan uudistaminen on osa laajempaa väestöpolitiikan kokonaisuutta, jossa tavoitteena on vahvistaa lasten syntymisen edellytyksiä sekä turvata jokaiselle lapselle turvallinen kasvuympäristö ja sitoutuneet aikuiset ympärilleen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta tunnistaa perheiden ja vanhemmuuden moninaistumisen suomalaisessa yhteiskunnassa. Keskustalaisen perhepolitiikan lähtökohtana on aina lapsen etu, turvallinen kasvuympäristö ja vastuullinen vanhemmuus – ei perhemuodon ideologinen määrittely.

Keskusta edistää sitä, että palvelut ja tuki ovat yhdenvertaisesti saavutettavissa eri perhetilanteissa, samalla huolehtien siitä, että ratkaisut perustuvat huolelliseen arviointiin ja lapsen hyvinvointiin.

332. Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri: Lapsen huoltajuudesta sopiminen, moniammatillinen työryhmä käyttöön

Suurin osa eronneista suomalaisvanhemmista saa sovittua lastensa huoltoon liittyvistä asioista ongelmitta joko keskenään tai kunnan lastenvalvojan avustuksella. Arviolta vajaassa viidessä prosentissa tilanteista vanhempien välit ovat kuitenkin niin riitaisat, että asiaa selvitellään käräjäoikeudessa. Suomessa on otettu käyttöön vapaaehtoinen sovittelumenettely, joka on saanut valtavan suosion. Menettelyssä käräjäoikeuden tuomari ja sosiaalitoimen työntekijä auttavat vanhempia pääsemään huoltoasioissa sopuun ilman oikeudenkäyntiä. Käräjäoikeuden ratkaistavaksi päätyneiden tilanteiden käsittely alkaa sillä, että käräjäoikeus pyytää sosiaalitoimelta selvityksen perheen tilanteesta, eli sosiaaliviranomaiset vierailevat vanhempien kotona ja selvittävät perheen olosuhteita muun muassa päiväkodin, koulun ja terveydenhuollon avustuksella.

Tilanteen kriisiytyessä lapsen ja perheen asioista päätetään käräjäoikeudessa. Huoltajuusriidoissa pääsääntöisesti osapuolet eli huollosta tai tapaamisoikeudesta riitelevät vanhemmat maksavat kumpikin itse omat oikeudenkäyntikulunsa. Jos vanhempi on varaton, hän saa ilmaista oikeusapua, kun toinen vanhempi voi joutua maksamaan kulut itse.

Miksi: Käräjäoikeudella ei ole yksistään asiantuntemusta päättää siitä, mikä on lapselle hyväksi. Ero-

tilanteessa tehdään valitettavan usein aiheettomia lastensuojelu-ilmoituksia kiusaamistarkoituksessa. Ilmoitukset työllistävät lastensuojelun työntekijöitä, koska heillä on velvollisuus tutkia ilmoituksen todenperäisyys ja lapsen elinolosuhteet omassa perhepiirissään. Vanhemmille ilmoitukset aiheuttavat tarpeetonta stressiä ja vahingoittaa vanhempien yhteistyötä. Toistuvasti tehdystä aiheettomasta ilmoituksesta pitäisi seurata ilmoittajalle huomautus tai muu sanktio.

Miten: Lapsiasiainvaltuutettu Elina Pekkarisen kertoman mukaan, joillakin hyvinvointialueilla on perustettu moniammatillinen työryhmä sopimaan lapsen asioista. Pohjois-Karjalan keskustanaiset kannattaa tällaista toimintaa ja pitää sitä joustavana ja oikeudenmukaisena toimintatapana. Näin voidaan reagoida nopeasti muutoksiin lapsen elämässä. Lisäksi säästyy yhteiskunnan varoja, kun ei tarvita kalliita oikeudenkäyntejä. Pohjois-Karjalan keskustanaiset esittävät, että tällainen moniammatillinen työryhmä täytyy ottaa käyttöön koko Suomen alueella ja kaikilla hyvinvointialueilla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

On tärkeää, että hyviksi havaittujen käytäntöjen jakaminen ja levittäminen hyvinvointialueiden kesken tulisi laajemmin käytännöksi. Tämä tulee huomioida myös hyvinvointialueiden kansallista ohjausta kehitettäessä.

333. Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö: Syntyvyyden vahvistaminen ennakoivalla ja perheystävällisellä politiikalla

Keskustan Kuopion kunnallisjärjestö esittää valtakunnallista hedelmällisyys- ja perhevalmennusta sekä ennaltaehkäisevää perhepolitiikkaa syntyvyyden nostamiseksi. Valmennuksen tavoitteena on tarjota luotettavaa ja ajantasaista tietoa perheen perustamisesta, hedelmällisyydestä sekä elämäntilanteiden vaikutuksista lapsitoiveisiin. Lähipalvelut, yhteisöllisyys ja paikalliset ratkaisut tukevat perheiden arkea ja päätöksiä erityisesti maaseudulla ja seutukaupungeissa, joissa elinvoima ja perheiden hyvinvointi ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa. Lisäksi tarvitaan lisää toimia vanhemmuuden ja opiskelun yhdistämiseksi sekä toivotun lapsiluvun toteuttamiseksi.

Suomen syntyvyys on laskenut ennätyksellisen matalalle tasolle. Kehitys haastaa koko yhteiskunnan kestävyyden, alueiden elinvoiman sekä tulevien sukupolvien hyvinvoinnin. Tutkimusten perusteella syntyvyyden vahvistaminen ei ole vain taloudellisten kannustimien kysymys. Perheen perustamista lykätään usein tiedon puutteen, jaksamiseen liittyvien huolien tai elinympäristön epävarmuuden vuoksi. Tarvitaan luottamusta tulevaisuuteen, ajoissa saatavaa tukea ja arjen ratkaisuja, jotka tekevät perheellistymisestä mahdollisen eri elämäntilanteissa.

Yhä useampi kohtaa tahatonta lapsettomuutta. Hedelmällisyysvalistuksen lisäksi terveydenhuollossa pitää panostaa tulevaisuudessa enemmän hedelmöityshoitojen saatavuuteen. Lisäksi monen lapsettomuutta aiheuttavan sairauden diagnosointi ja hoito viivästyy, mikä vaikeuttaa lapsettomuutta. Näin on esimerkiksi endometrioosin tai PCOS kohdalla.

Palveluiden tulee olla saavutettavia ja toteutua neuvoloissa, opiskelija- ja työterveyshuollossa sekä digitaalisina palveluina. Lisäksi painotetaan ennaltaehkäisevän parisuhde- ja jaksamistuen vahvistamista. Perheen perustaminen edellyttää turvallista ja vakaata elämäntilannetta, jota voidaan tukea matalan kynnyksen palveluilla osana peruspalveluja. Varhainen tuki vahvistaa perheiden voimavaroja ja ehkäisee ongelmien kärjistymistä.

Keskustalle syntyvyyden vahvistaminen on tulevaisuuteen katsova yhteiskunnallinen teko. Perheiden hyvinvointi, alueiden elinvoima ja yhteiskunnan kestävyys rakentuvat rinnakkain. Tarvitaan politiikkaa, joka tukee ihmisiä ajoissa, lähellä ja arjen todellisuutta ymmärtäen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin ja viittaa vastauksessaan myös Keskustan Helsingin piirin aloitteeseen (numero 340) antamaansa vastaukseen ja ei-kaupallisia sijaissynnytyksiä koskeviin

Takaisin sisällysluetteloon

Suomen Keskustanuorten aloitteeseen (numero 338) ja Keskustan Helsingin piirin aloitteeseen (numero 339) antamiinsa vastauksiin.

Suomen syntyvyys on laskenut ennätyksellisen matalalle tasolle. Tilanne edellyttää aktiivisia politiikkatoimia mm. lapsiperheiden toimeentulon ja työelämän perhemyönteisyyden osalta, mutta ennen kaikkea nuoret kaipaavat tulevaisuususkoa ja kannustusta perheellistymiseen. Keskusta esittää koulujen opetussuunnitelmaan perhekasvatusta, joka antaisi välineitä vanhemmuuteen ja parisuhteeseen.

334. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Vakavia hoitolaiminlyöntejä ei saa tapahtua

Kansalaisen tulee voida luottaa, että hoito maamme hoitolaitoksissa on vastuullista, ihmisen arvoa kunnioittavaa ja oikeudenmukaista. Hoidon tason on pysyttävä korkealla ja vakavat laiminlyönnit on estettävä.

Käytännössä oikeusturva ja korvaukset voivat jäädä yksilön varaan ja vaihdella tapauskohtaisesti. Yrityksen johtoa ei tällä hetkellä saada vastuuseen esimerkiksi hoitolaitoksen henkilökunnan työpaikkakohtaisen perehdytyksen puutteista tai aliresursoinnista. On välttämätöntä, että julkinen valta ja lainsäädäntö asettaa selkeät raamit korvausvastuulle silloin, kun toiminnan puutteellisuus tai huolimattomuus johtaa vakaviin inhimillisiin menetyksiin.

Espoon Keskustan kuntayhdistys esittää, että Keskusta edistää selkeää ja ennakoitavaa korvausvastuujärjestelmää, jossa vakavista laiminlyönneistä seuraava henkilökohtainen haitta tai kuolema korvataan ennalta määrätyllä vakiokorvausmallilla. Tämä vahvistaa oikeudenmukaisuutta ja ihmisen arvon kunnioittamista ja tavoitteena on laiminlyöntien ennaltaehkäisy.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen ja pitää tärkeänä, että ennakoivan korvausvastuumallin aikaansaamisen mahdollisuudet selvitetään kunnolla.

335. Etelä-Pohjanmaan Keskustanaiset: Hyvinvointialueiden rahoitusmalli tarvitsee uudistamisen

Hyvinvointialueiden rahoitusmallia on uudistettava. Mallin uudistamisessa on huomioitava, että rahoitus perustuu ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon. Mallin tulee olla myös oikeudenmukainen kaikille hyvinvointialueille. Rahoituskriteereiden uudistamisessa tulisi huomioida entistä vahvemmin hyvinvointialueen asukkaiden ikärakenne ja palvelutarve, olosuhdetekijät sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien vaikuttavuus. Rahoitusmallin tulee olla kannustava ja sen on mahdollistettava ennakointi, vaikuttavuuden seuranta on tärkeää. Rahoitusmallin tulee kannustaa hyvinvointialueita myös ulkopuolisen rahoituksen hankintaan niin, ettei tämä vähennä valtionrahoitusta, esimerkkeinä tutkimus- ja kehittämisrahoitus ja myyntituotot.

Nykyistä rahoitusmallia käytettäessä rahoitus kohdentuu virheellisesti eri hyvinvointialueille. Rahoituksen perustana olevien diagnoositietojen laadussa ja kattavuudessa on suuria aluekohtaisia ja tietojärjestelmistä johtuvia eroja, alueiden asukasmäärä ja asukastiheys saa liian suuren painotuksen mallissa. Malli ei myöskään kannusta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn eikä palkitse hyvistä tuloksista, joita hyvinvointialueella on saavutettu.

Hyvinvointialueiden rahoituksesta todetaan, että sen on turvattava perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen. Hyvinvointialueiden saama valtion rahoitus on yleiskatteista eli hyvinvointialue itse päättää saamansa valtion rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen.

Hyvinvointialueille myönnettävä valtion rahoitus perustuu laskentamalliin, jossa rahoituksen määräytymistekijät ja niiden osuudet on määritelty hyvinvointialueiden rahoituslaissa. Määräytymistekijöinä ovat hyvinvointialueen asukasmäärä, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavat tekijät ja alueellisia olosuhteita kuvaavat tekijät kuten asukastiheys, vieraskielisyys, kaksikielisyys, saaristoisuus, saamenkielisyys, yliopistosairaalalisä sekä hyvinvoinnin ja terveyden

Takaisin sisällysluetteloon

edistämisen toimet ja pelastustoimen riskitekijät. Alueellinen rahoitus lasketaan vuosittain uusimmilla tilastotiedoilla. Määräytymistekijöiden osuudet muuttuvat vuosittain. Valtionrahoituksesta vähennetään vuosikohtaisesti hyvinvointialueiden asiakas- ja käyttömaksut sekä muut toiminta- ja rahoitustuotot.

Tärkeää on, että kaikilla hyvinvointialueilla säilyy toimintakyky ja taloudelliset mahdollisuudet tuottaa ja turvata tarvittavat sote- ja pelastuspalvelut. Ison uudistuksen toteuttaminen tarvitsee aikaa, aikaa tarvitaan myös alijäämien kattamiseksi vähintään vuoden 2028 loppuun.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous toteaa, että aloitteessa esitetyt linjaukset hyvinvointialueiden rahoitusmallin uudistamiseksi ovat pääosin niitä, joita Keskusta on esittänyt vuoden 2025 lopulla ns. Korjaussarjaesityksessään. Siksi puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja pitää välttämättömänä, että uuden rahoitusmallin valmistelu aloitetaan parlamentaarisen työryhmän johdolla pikaisesti. Tavoitteena tulee olla, että uusi järjestelmä kyetään saattamaan voimaan tulevan eduskuntavaalikauden aikana.

Hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmä kaipaa perusteellista remonttia. Rahoitusjärjestelmän tulee olla luotettava, ennakoitava, tuloksellisuuteen kannustava laskennallinen ja eri alueiden väestöä oikeudenmukaisesti kohteleva sekä hyvinvoinnin edistämiseen kannustava. Siinä tulee ottaa huomioon rahoitusta vähentävänä tekijänä yksityisten palvelujen käyttö sekä poistaa väestön määrän ylipainotus. Nykyinen järjestelmä ei täytä näitä tavoitteita. Parhaiten näitä tavoitteita toteuttaisi järjestelmä, joka perustuisi pääosin kunkin alueen väestöllisiin ja alueen toimintaolosuhteita kuvaaviin tekijöihin. Nykyinen hallitus on ollut haluton korjaamaan hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmässä laajasti havaittuja virheitä tämän vuoden keväällä tehdyssä rahoitusjärjestelmän uudistusesityksessä, vaikka ne ovat eri asiantuntijoiden laajasti tunnistamia. Hallituksen esitys oli käytännössä leikkauslaki, jolla hallituksen päättämät rahoitusleikkaukset vietiin lainsäädäntöön.

336. Suomen Keskustanaiset: Laadukkaat sote-palvelut ja reilut työolot vaativat kestävää rahoitusta

Hyvinvointialueiden taloushaasteet ja talouden sopeutukset kohdistuvat erityisen voimakkaasti naisiin.

Hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta, joten niiden koko rahoitus tulee valtiolta. Nykyinen rahoitusmalli ja alijäämän kattamisen velvoite eivät tue palvelujen pitkäjänteistä järjestämistä. Hyvinvointialueet ovat ryhtyneet säästöihin, mikä näkyy palvelujen karsimisena, toimipisteiden sulkemisena ja henkilöstön vähentämisenä.

Suomalaisten palvelut sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä pelastustoimessa ovat vaarassa heikentyä, kun yhä pienempi henkilöstömäärä vastaa vaativammista tehtävistä aikana, jolloin sosiaaliturvaa on heikennetty merkittävästi ja työttömyys on korkealla. Sosiaalibarometri 2025 osoittaa, että säästötoimet kohdistuvat tärkeisiin palveluihin ja iskevät erityisesti ikääntyneisiin: ympärivuorokautista hoivaa on vähennetty, palvelujen saantikriteereitä kiristetty ja asiakasmaksuja korotettu. Tämä lisää hoivaköyhyyttä ja omaisten vastuuta sekä usein juuri naisten hoivavastuuta.

Naisvaltaiset alat, kuten hoiva- ja sosiaalipalvelut, ovat kärsineet erityisen rajusti pääministeri Petteri Orpon hallituksen leikkauspolitiikasta. Säästöpäätöksiä tulisi arvioida sekä sosiaalipoliittisesti että henkilöstön näkökulmasta. Terveysteknologian käyttöön ottaminen voi pitkällä aikavälillä parantaa henkilöstön työolosuhteita niin, että palvelut tulevat toteutetuksi laadukkaina ja saavutettavina, mutta mekaanisesti asetetut säästöt eivät saa entisestään heikentää tilannetta.

Suomen Keskustanaiset esittää, että Keskusta varmistaa, että syksyllä 2025 päätetty velkajarrumenettely ei heikennä palveluja eikä henkilöstön työmahdollisuuksia hyvinvointialueilla. Puolue kehittää rahoitusmallia niin, että se turvaa hyvinvointialueiden kyvyn järjestää laadukkaat ja saavutettavat palvelut sekä huomioi naisvaltaisten alojen aseman ja työolosuhteet.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous viittaa Etelä-Pohjanmaan Keskustanaiset aloitteeseen (numero 335) antamaansa vastaukseen. Keskusta tukee vahvasti tasa-arvon toteutumista työmarkkinoilla, myös hyvinvointialueilla.

337. Etelä-Pohjanmaan Keskustanaiset: Seulontatutkimukset naisen terveyden parhaaksi

Vaadimme rintasyövän ja kohdunkaulan syövän seulontatutkimusten ikärajojen uudelleen määrittämistä rintasyövän seulonnoissa 40–75-vuotiaiden ikäryhmälle ja kohdunkaulan syövän seulonnoissa 25–70-vuotiaiden ikäryhmälle.

Naisten terveyden edistämiseksi ja syöpäsairauksien ehkäisemiseksi hyvinvointialueiden tehtävä on toteuttaa rintasyövän seulontana mammografia- tutkimukset sekä kohdunkaulan syövän ja sen esiasteiden varhaiseksi havaitsemiseksi papairtosolu-tutkimukset. Hyvinvointialueet päättävät itsenäisesti seulontojen toteuttamisen omana toimintana, yhdessä muiden hyvinvointialueiden kanssa tai ostopalveluna.

Henkilökohtaisen kutsun rintasyöpäseulontaan saavat 50–69-vuotiaat naiset kahden vuoden välein. Kohdunkaulan syövän seulontaan kutsun saavat 30–65-vuotiaat naiset viiden vuoden välein. Hyvinvointialueet voivat kutsua kohdunkaulan syövän seulontaan myös 25-vuotiaat naiset.

Molempiin seulontatutkimuksiin osallistuminen on vähentynyt. Tämä maksuttomiin tutkimuksiin osallistumattomuuden kehityssuunta on huolestuttava. Kun rintasyöpä tai kohdunkaulan syöpä pahenee, sillä on kiistattomia vaikutuksia paitsi naisten terveyteen ja elämänlaatuun myös terveydenhuollon kalliimpien erityispalvelujen lisääntyneeseen käyttöön ja kustannusten nousuun.

Parasta naisen oman terveytensä sekä hyvinvointialueiden kestävän ja hallitun talouden kannalta on käydä seulontatutkimuksissa säännöllisesti syöpien varhaisen havaitsemiseksi. Osallistumista edistävät joustavien ajanvarausten lisääminen ja uusintakutsujen lähettäminen.

Naisten keski-iän noustessa ja rintasyöpään ja kohdunkaulasyöpään sairastuvuudessa on syytä tarkastella seulontojen ikärajoja. Molempiin syöpiin sairastuu vuosittain yli 69-vuotiaita enenevissä määrin. Rintasyöpään sairastuu myös alle 50- vuotiaita yhä enemmän.

On kohtuutonta, että seulontojen ulkopuolelle jäävät yli 69- vuotiaat naiset maksavat yksityislääkäripalveluissa kalliita seulontatutkimuksia, koska julkisten perusterveyspalvelujen saatavuus on heikkoa seulontatutkimusten toteutuksessa. On myös muistettava, että naisten työeläke on keskimäärin 1500 euroa kuussa, joten kynnys hakeutua vastaaviin tutkimuksiin itsemaksavana asiakkaana on korkea. Alle 50-vuotiaat työssäkäyvät naiset voivat käyttää työterveyshuollon palveluita tutkimuksiin lähetteiden saamiseksi tai kustantaa tutkimukset helpommin myös itse. Tämä eriarvoistaa naisten terveyspalvelujen saatavuutta eri ikäisten naisten keskuudessa.

Näiden perusteluiden pohjalta Etelä-Pohjanmaan keskustanaiset vaativat valtakunnallisten maksuttomien syöpäseulontoja jatkamista pidempään eikä niitä tule lopettaa 65 tai 69 ikävuoden kohdalla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Kansallisiin seulontoihin osallistumisen heikkeneminen on haaste, jonka ratkaisemiseen hyvinvointialueiden tulee panostaa kustannustehokkailla ja toimivaksi osoitetuilla keinoilla. Ajanvarausmahdollisuuksien edistäminen ja muistutuskutsujen lähettäminen ovat hyvä tapa lisätä osallistumisasteita kansallisiin seulontoihin.

Julkisen seulontatehtävän laajentamista tulee tarkastella osana sosiaali- ja terveyspalveluiden priorisointityötä. Haastavassa julkisen talouden tilanteessa uusia tehtäviä on punnittava laajasti kustannus- ja terveyshyötyjen näkökulmasta.

Takaisin sisällysluetteloon

338. Suomen Keskustanuoret: Ei-kaupalliset sijaissynnytykset mahdollistettava

Suomessa on historiallisen alhainen syntyvyys. Lapsia syntyy vuosi toisensa jälkeen liian vähän, mutta samaan aikaan kaikilla lasta toivovilla ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia lapsitoiveensa toteuttamiseen. Yhteiskunnan tulee tukea jokaista lasta toivovaa riippumatta henkilön terveystilanteesta, perhemuodosta tai elämäntilanteesta.

Sijaissynnytysjärjestelyt ovat osalle ainoita keinoja saada lapsi. Sijaissynnytysjärjestelyssä henkilö (sijaissynnyttäjä) saatetaan raskaaksi ja hän luovuttaa lapsen synnytyksen jälkeen toisen henkilön tai pariskunnan (aiotut vanhemmat) kasvatettavaksi.

Suomen hedelmöityshoitolaki kieltää hedelmöityshoidot, joiden seurauksena syntynyt lapsi annetaan adoptoitavaksi. Tästä syystä Suomessa ei ole mahdollista toteuttaa sijaissynnytysjärjestelyjä.

Sijaissynnytysjärjestelyissä ulkomailla käyminen ei ole laitonta, mutta epäviralliset järjestelyt aiheuttavat riskejä kaikille osapuolille. Vuosittain kymmenet suomalaiset lapsiperheellistyvät ulkomailla toteutettujen sijaissynnytysjärjestelyjen avulla. Järjestelyjen hinta on kokonaisuudessaan 80 000 € - 200 000 €.

Ulkomailla sijaissynnytysjärjestelyillä syntyneen lapsen oikeuksien, kuten kansalaisuuden saamisen, toteutuminen Suomessa vaatii vanhemmalta tai vanhemmilta erittäin suurta ja haastavaa selvitystyötä.

Laki sijaissynnytyksestä tulee säätää viipymättä. Oikeusministeriön selvitykseen (2023) annetuista 48:sta asiantuntijalausuntopalautteesta vain kaksi lausuntoa vastusti sääntelyn luomista. Suomessa säädettävä ei-kaupallinen sijaissynnytys toisi sijaissynnytysperheiden tueksi lainsäädännön ja palvelujärjestelmän. On mahdollista säätää laki niin, että kaikkia osapuolia suojellaan. Sijaissynnytyksestä tarvitaan myös kansainvälisoikeudellinen sääntely, missä Suomi voi olla suunnannäyttäjänä.

Keskustan tulee edistää ei-kaupallisen sijaissynnytyksen sääntelyä yhdenvertaisten lapsitoiveiden mahdollistamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen edellä esitetyin perusteluin.

Ei-kaupalliset sijaissynnytykset tulee sallia myös Suomessa, mutta lainsäädännössä määriteltävien tarkkojen edellytysten, menettelyiden ja vastuiden täyttyessä. Näitä ovat Väestöliiton mukaan muun muassa kysymykset lapsen oikeuksista, sijaissynnyttäjän asemasta ja itsemääräämisoikeudesta sekä aiottujen vanhempien roolista ja vastuista. Toiminta ei saa perustua taloudelliseen hyötyyn.

Keskusta on perheiden puolue, joka tavoittelee ihmisten lapsilukutoiveiden toteutumista. Kunnioitamme perheiden valinnanvapautta, naisten ja lasten ihmisoikeuksia sekä perheiden moninaisuutta.

339. Keskustan Helsingin piiri: Ei-kaupallisen sijaissynnytyksen mahdollistaminen Suomessa

Toive omasta lapsesta on yksi monista elämän perustavanlaatuisimmista kokemuksista. Perhe ja vanhemmuus ovat monelle meistä tie hyvään elämään. Yhteiskuntamme tehtävänä on tukea perheellistymistä.

Osa ihmisistä ei voi saada lasta raskauden kautta terveydellisistä syistä tai elämäntilanteensa vuoksi. Esimerkiksi ilman kohtua syntyneet, kohtunsa menettäneet sekä muut, joille sijaissynnytys on mahdollinen reitti vanhemmuuteen.

Suomessa sijaissynnytys ei ole suoraan kiellettyä, mutta hedelmöityshoitoja ei saa antaa tilanteessa, jossa lapsi on tarkoitus luovuttaa toisen kasvatettavaksi. Tämä ohjaa ihmiset hakeutumaan ulkomaille, eli silti lainsäädäntömme estää käytännön kotimaassa.

Sijaissynnytys on käytännössä vain harvojen saavutettavissa, ja ulkomailla toteutettuihin järjestelyihin liittyy juridisia ja inhimillisiä haasteita Suo-

Takaisin sisällysluetteloon

men valvonnan ulkopuolella. Tarvitsemme säädellyn, ei-kaupallisen sijaissynnytysjärjestelmän, joka mahdollistaa turvalliset ja läpinäkyvät järjestelyt ja turvaa kaikkien osapuolten oikeudet.

Helsingin Keskustan piiri esittää, että Keskustan tulee edistää sijaissynnytyksen sallimista Suomessa uudistamalla lainsäädäntöä ja luomalla julkiseen terveydenhuoltoon kytkeytyvän toimintamallin. Mallin tulee perustua vapaaehtoisuuteen, ei-kaupallisuuteen ja viranomaisvalvontaan ja sen tulee sisältää ennakollinen arviointi ja riittävä tuki prosessin kaikissa vaiheissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa vastauksessaan Suomen Keskustanuorten aloitteeseen (numero 338) annettuun vastaukseen.

340. Keskustan Helsingin piiri: Itsellisen vanhemmuuden tukeminen ja yhdenvertaiset palvelut

Vanhemmuus on yksi arvokkaimmista lahjoista. Itsellisesti vanhemmaksi haluavat ovat kirjava joukko eri ikäisiä ja erilaisissa tilanteissa eläviä henkilöitä, joilla ei joko omasta toiveesta tai toiveista huolimatta ole kumppania. Itsellisen toive saada lapsi ja päätös ryhtyä yksin hedelmöityshoitoihin on syntynyt pitkällisen harkinnan tuloksena.

Nykyinen palvelujärjestelmä ei kuitenkaan kaikilta osin tunnista itsellisten vanhempien tarpeita riittävästi, hedelmöityshoidot ovat kotimaassa mahdollisia myös yksin lasta toivoville, käytännössä palveluiden saatavuudessa, tuessa ja ohjauksessa on eroja. Lisäksi itseelliset vanhemmat voivat kohdata epäselvyyksiä esimerkiksi palveluissa, perhevapaissa, tukijärjestelmissä ja arjen tuen muodoissa.

Nykytilanne ei kaikilta osin turvaa yhdenvertaisia mahdollisuuksia lapsiperheellistymiseen eikä riittävää tukea vanhemmuuteen. Lainsäädännön ja palvelujärjestelmän tulee vastata ihmisten erilaisiin elämäntilanteisiin.

Keskustan tulee edistää itsellisen vanhemmuuden huomioimista lainsäädännössä ja palvelujärjestelmässä siten, että palveluiden saatavuus, neuvonta ja tuki ovat yhdenvertaisia koko maassa. Lisäksi tulee varmistaa, että hedelmöityshoitojen saatavuus, perhepalvelut sekä sosiaaliturva tukevat itsellisiä vanhempia johdonmukaisesti ja ennakoitavasti. Tavoitteena on mahdollistaa lapsiperheellistyminen yhdenvertaisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja toteaa, että keskustalainen perhepolitiikka nojaa ihmisten omien valintojen sekä parisuhteiden ja perheiden moninaisuuden kunnioittamiseen.

Keskustan tuore syntyvyyspoliittinen linjaus "Etsinnässä vauvabuumi" käsittää 10 politiikkatekoa syntyvyyden lisäämiseksi ja positiivisen väestökehityksen tukemiseksi: Turvataan mm. jonottomat hedelmöityshoidot, luodaan keskenmenoihin hoitopolku, löysennetään hedelmällisyyshoitojen rajoituksia, lisätään hedelmällisyyshoidon kertoja ja tuetaan vanhemmuuden toiveita siten, että esimerkiksi kotikunta ei saa enää olla hedelmöityshoitojen esteenä. Laitetaan myös hoitopolut kuntoon endometrioosin ja muiden gynekologisten sairauksien ja oireyhtymien hoitoon. Jokaisen on saatava apua tahattomaan lapsettomuuteen ajoissa ja saavutettavasti.

Vanhemmuutta tulee tukea ja palveluita ja neuvontaa on löydyttävä jokaisesta perhekeskuksesta yhdenvertaisesti. Perhepalveluiden ja sosiaaliturvan lisäksi yhden vanhemman perheissä työn ja perheen yhteensovittaminen edellyttää joustoa ja työaikajärjestelyitä. Työnantajia tulee kannustaa perhemyönteisyyteen.

341. Keskustan Helsingin piiri: Turvallinen ja omannäköinen vanhuus sateenkaarisenioreille

Suomessa elää sateenkaarisenioreita, joiden elämää ovat pitkään muovanneet yhteiskunnan asenteet ja rakenteet. Moni on joutunut peittämään identiteettiään vuosikymmenten ajan, ja heidän kokemuksensa ovat usein jääneet näkymättömiksi.

Jokaisella on oikeus vanheta arvokkaasti omana itsenään. Ikääntyessä turvallisuuden, jatkuvuuden ja yhteisöllisyyden merkitys korostuu. Sateenkaa-

risenioreille palveluasuminen ei kuitenkaan aina tunnu turvalliselta, jos omaa identiteettiä, läheisiä tai elämänhistoriaa joutuu peittelemään. Lainsäädäntö velvoittaa turvaamaan itsemääräämisoikeuden, yhdenvertaisuuden ja palveluiden saavutettavuuden. Näiden on toteuduttava käytännössä kaikissa ikääntyneiden palveluissa.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että Keskustan tulee edistää sateenkaarisenioreiden asumis- ja hoivaratkaisujen kehittämistä osana ikääntymispolitiikkaansa sekä vaikuttaa siihen, että asia huomioidaan hyvinvointialueiden ja valtion päätöksenteossa.

Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että hyvinvointialueet huomioivat sateenkaarisenioreiden palvelutarpeet osana palveluiden suunnittelua ja että vahvistamme hoivahenkilöstön osaamista yhdenvertaisessa ja sateenkaarisensitiivisessä kohtaamisessa koulutuksen ja ohjeistuksen keinoin. Lisäksi voidaan kehittää ja pilotoida sateenkaariystävällisiä asumisratkaisuja sekä selvittää mahdollisuuksia kehittää myös perhehoitoa tähän paremmin vastaavaksi vaihtoehdoksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Oman näköisen elämän eläminen on mahdollistettava kaiken ikäisille, mukaan lukien ikääntyville heidän päätyessään erilaisten asumis- ja hoivapalveluiden piiriin. Erilaisten palvelutarpeiden huomioinnin tulee olla osa niin hoivahenkilöstön koulutusta kuin palvelua järjestävien ja tuottavien tahojen rakenteita.

342. Keskustan Ilomantsin kuntayhdistys: Asiakasmaksujen oikeudenmukaisuus asumispalveluissa

Kun ihminen elämäntilanteestaan johtuen tarvitsee pitkäaikaista hoivaa, hoitoa ja huolenpitoa oman kodin ulkopuolella, voidaan hänet sijoittaa yhteisöllisen hoidon-, ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikköön tai perhehoitoon. Jos hoidon tarve on suuri, tulee kyseeseen laitoshoito. Em palveluihin siirtyessään ihminen siirtyy myös sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain alaiseksi.

Laissa määritellään perittävän asiakasmaksun suuruus ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, perhehoidossa ja laitoshoidossa oleville sekä se, kuinka paljon asukkaalle on jäätävä rahaa omaan käyttöön esim vaatteisiin, kampaajalle, herkutteluun jne. Asikasmaksu on yleensä 85 % tulosta, kuitenkin niin, että ihmiselle jää vähintään 195 euroa/kk käyttörahaa. Laitoshoidossa tuo käyttövara on 131 euroa/kk, johtuen siitä, että asiakasmaksu sisältää mm vaatteet.

Laissa ei kuitenkaan määritellä lainkaan yhteisöllisessa asumisessa asuvien käyttövaraa. Asiakasmaksu perustuu pelkästään tuloihin ja varallisuuteen (esim pankkitalletuksiin) ilman, että siinä on otettava huomioon asukkaalle jäävää käyttövaraa. Joissain tapauksissa asiakasmaksu voi olla suurempi kuin kuukausitulo.

Asiakasmaksun määrittävä ja perivä hyvinvointialue voi tehdä halutessaan päätöksen maksun alentamisesta, näin ei kuitenkaan yleensä tehdä. Alennusta on erikseen haettava.

Yhteisöllistä hoitoa pyritään nykyisin lisäämään hyvinkin voimakkaasti ja vastaavasti raskaampia, ympärivuorokautista palveluasumista ja laitoshoitoa vähentämään. Suuntaus on oikea, mutta asiakasmaksulakiin tarvitaan muutos. Yhteisöllisessä hoidossa oleva ihminen on vielä varsin kykenevä osallistumaan erilaisiin asumisyksikön ulkopuolisiin tapahtumiin, kuten teatteriin, elokuviin, urheilutapahtumiin tai vaikkapa ravintolassa käymiseen.

Esitämme, että Keskusta ottaa lain muutoksen hoitamisen vastuulleen ja sisällyttää sen esityksenä tulevissa, kevään 2027, hallitusneuvotteluissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja pitää perusteltuna, että yhteisöasumisessa otetaan käyttöön asukkaan käyttövara samoin periaatteen, kuin mitä noudatetaan kokoaikaisen hoivan ratkaisuissa. Puoluekokous viittaa vastauksessaan myös Keskustan Etelä-Pohjanmaan piirin aloitteeseen (numero 375) antamaansa vastaukseen.

Takaisin sisällysluetteloon

343. Keskustan Ilomantsin kuntayhdistys: Lastensuojelulain mukainen erityisen huolenpidon ja koulukodin sijoittaminen Pohjois-Karjalaan - Lapsen edun ja edun yhdenvertaisuuden vaatimus

Tässä aloitteessa esitetään, että Pohjois-Karjalaan tulee perustaa:
1. lastensuojelulain mukainen erityisen huolenpidon yksikkö (EHO)
2. valtion koulukoti

Tämä esitys koskee kriittistä puutetta Pohjois-Karjalan lastensuojelun palveluissa: alueelta puuttuvat sekä EHO-yksikkö että valtion koulukoti.

Lastensuojelulain mukaisen erityisen huolenpidon ja koulukodin puute on rakenteellinen palveluvaje Pohjois-Karjalassa. Tämä johtaa siihen, että erityisen haavoittuvassa asemassa olevia lapsia ja nuoria joudutaan sijoittamaan kauas omasta koti- ja elinympäristöstään sekä perheistään. Tilanne herättää vakavia kysymyksiä lastensuojelulain, perustuslain ja lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumisesta sekä sosiaalityön eettisestä vastuusta.

Pohjois-Karjalassa ei ole tällä hetkellä:
• yhtään erityisen huolenpidon (EHO) yksikköä
• yhtään valtion koulukotia

Lisäksi alueella on vain rajallisesti vaativan tason lastensuojeluyksiköitä, eikä niiden kapasiteetti ja rakenteet aina vastaa kaikkein vaativimmin oireilevien lasten tarpeisiin.

Valtion koulukoti ja erityinen huolenpito – kriittinen puuttuva lenkki ja palveluvaje Pohjois-karjalassa

Valtion koulukodit ovat valtakunnallisia erityistason sijaishuollon yksiköitä, jotka vastaavat kaikkein vaativimmassa tilanteessa olevien lasten ja nuorten hoidosta ja kuntoutuksesta. Suomessa toimii viisi valtion koulukotia:
• Lagmansgårdenin koulukoti Pietarsaaressa
• Limingan koulukoti Limingassa
• Sairilan koulukoti Mikkelissä
• Sippolan koulukoti Kouvolassa
• Vuorelan koulukoti Nummelassa (Vihti)

Ne tarjoavat vaativan erityisen tuen perusopetusta ja sijaishuoltoa lapsille, joiden oireilu, väkivaltaisuus, päihdeongelmat tai muu vakava riskikäyttäytyminen edellyttävät poikkeuksellisen vahvaa, rakenteellista ja moniammatillista tukea. Pohjois-Karjalassa ei ole yhtään valtion koulukotia, mikä jättää alueen lastensuojeluketjun puutteelliseksi ja muodostaa kriittisen aukon vaativan sijaishuollon ja valtion koulukodin palveluiden välille. Lastensuojelun sijaishuollon asiakkuudessa oleminen merkitsee jo lähtökohtaisesti puuttumista perheiden itsemääräämisoikeuteen, ja kasvatuksellista vastuuta siirtyy tällöin julkiselle toimijalle, käytännössä hyvinvointialueelle. Tästä näkökulmasta on perusteltua tarkastella kriittisesti sitä, miksi Pohjois-Karjalan alueella oleva palveluvaje – erityisesti valtion koulukodin ja eho-yksikön puuttuminen – on jäänyt aiemmin tunnistamatta.

Vaativan tason lastensuojelupalvelut ovat Pohjois-Karjalassa rakenteellisesti niukat suhteessa tarpeeseen. Käytännössä kaikkein haastavimmin oireilevat nuoret ohjautuvat harvoihin yksiköihin tai lapset ja nuoret joudutaan sijoittamaan kauaksi perheistään. Tämä osoittaa selvästi, että alueella on rakenteellinen palveluvaje, joka edellyttää kokonaisvaltaista ratkaisua.

EHO-yksikön perustaminen Pohjois-Karjalaan:
• täydentäisi alueen palvelurakennetta
• vahvistaisi alueellista omavaraisuutta vaativassa sijaishuollossa
• vähentäisi tarvetta sijoittaa nuoria kauas omasta arkiympäristöstään
• loisi selkeän ja hallitun jatkumon vaativan sijaishuollon ja valtion koulukotien väliin

Kyse ei ole yksittäisten paikkojen lisäämisestä, vaan palvelujärjestelmän rakenteellisen aukon korjaamisesta ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten oikeuden turvaamisesta riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen.

Sosiaalityöntekijät joutuvat tekemään ratkaisuja, jotka voivat olla ristiriidassa lapsen edun ja ammattieettisten periaatteiden kanssa. Pitkien sijoitusetäisyyksien vuoksi perheiden mahdollisuudet osallistua lapsen hoitoon ja kuntoutukseen heikkenevät merkittävästi.

Takaisin sisällysluetteloon

Lapsiasiavaltuutetun linjaus ja havainnot: Lapsiasiavaltuutettu on korostanut, että lasten- ja nuorisopsykiatrian palveluiden kuormitus on kasvanut hälyttävästi, ja osasyynä ovat perustason osaamisen ja resurssien puute. Tämä johtaa usein huostaanottoihin ja sijoituksiin, jotka eivät ratkaise lasten ongelmia kokonaisvaltaisesti.

Lapsiasiavaltuutetun mukaan mahdollisimman varhain annettu tuki vähentää myöhempiä ongelmia, kuten päihdehäiriöitä, syrjäytymistä ja rikollisuutta. Hän on lisäksi todennut, että on epäjohdonmukaista, ettei tarvetta hybridiyksiköille, joissa psykiatrinen hoito ja lastensuojelu toimivat tiiviisti yhdessä, ole huomioitu, vaikka lasten tarpeet edellyttävät tällaisia ratkaisuja (LAPS/10/2026, 16.2.2026).

Tämä tukee esityksen tavoitetta: Pohjois-Karjala tarvitsee moniammatillisen EHO-yksikön ja valtion koulukodin, jotta kaikkein haavoittuvimmat lapset saavat oikea-aikaista ja riittävää tukea lähellä kotiaan.

Lastensuojelulaki ja sosiaalihuoltolaki: Sosiaalihuoltolain 5 §:n mukaan lapsen etu on ensisijainen. Lastensuojelulain 54 § turvaa lapsen oikeuden ylläpitää yhteyttä vanhempiinsa. Lain 7§ ja 54 § edellyttävät huomioimaan perhesuhteiden säilyttämisen ja perheen yhdistämisen mahdollisuudet.

Perustuslaki: 19 § turvaa oikeuden välttämättömään huolenpitoon ja 22 § velvoittaa julkista valtaa turvaamaan perusoikeuksien toteutumisen.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus: Artikla 3, 9, 19 ja 20 edellyttävät lapsen edun ensisijaisuutta, oikeutta perhesuhteiden ylläpitoon sekä tarpeisiin vastaavaa suojelua ja hoitoa.

Puuttuva EHO-yksikkö ja valtion koulukoti heikentävät näiden perusoikeuksien toteutumista käytännössä.

Pohjois-Karjalassa on vahva kokemus sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä Siun sote -kuntayhtymän kautta, olemassa olevia yksiköitä ja tilaratkaisuja sekä ammatillista osaamista, jotka mahdollistavat EHO-yksikön ja koulukodin perustamisen. YTA-yhteistyö KYS:n kanssa tukee tarvittaessa psykiatrian integraatiota, mutta ei poista alueellista vastuuta.

Nykyinen tilanne, jossa Pohjois-Karjalassa ei ole EHO-yksikköä eikä valtion koulukotia, ei ole lastensuojelulain, perustuslain, lapsen oikeuksien sopimuksen eikä sosiaalityön eettisten periaatteiden mukainen.

Keskustan Ilomantsin kuntayhdistyksenä esitämme, että Pohjois-Karjalaan perustetaan:
1. Lastensuojelulain mukainen erityisen huolenpidon yksikkö (EHO)
2. Valtion koulukoti

Kyse ei ole hallinnollisesta järjestelykysymyksestä, vaan lasten perusoikeuksista, yhdenvertaisuudesta ja sosiaalityön eettisestä vastuusta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Aloitteen huoli eli riittävä ja oikeantasoinen huolenpito oireilevista lapsista ja nuorista on erittäin tärkeä ja vaatii laajoja toimia. On totta, että lasten- ja nuorisopsykiatrian palveluiden kuormitus on kasvanut, johon osasyynä on riittämätön tuki perheille, lapsille ja nuorille palvelujärjestelmän perustasolla ja ehkäisevissä palveluissa. Lisääntyneet huostaanotot ja sijoitukset ovat tästä yksi oire. Ongelmaa pitäisikin pystyä ratkaisemaan ensisijaisesti lisäämällä varhaisen vaiheen tukea lapsiperheille ja tunnistamaan ne perheet, jotka tarvitsevat apua. Lastensuojelun painopistettä on välttämätöntä saada siirrettyä raskaista palveluista kohti kevyempiä palveluja. Oikea-aikainen tuki on sekä inhimillistä että kustannustehokasta.

Sijoitukset eivät läheskään aina ole optimaalinen ratkaisu lasten ja nuorten tilanteisiin ja voivat jopa lisätä syrjäytymiskehitystä ja heijastua sijoitetun henkilön hyvinvointiin elämänmittaisesti. Myös Suomen historiassa on surullisia esimerkkejä suljettujen laitosten vakavista ongelmista aikuisten harjoittamaa vallan- ja voimankäyttöä sekä nuorten itsemääräämisoikeuden rikkomista koskien.

Takaisin sisällysluetteloon

Kaikkein raskaimpiakin palveluita tarvitaan, mutta ei ole välttämätöntä, että niitä järjestetään jokaisella hyvinvointialueella. Hyvinvointialueet voivat tehdä yhteistyötä palveluiden järjestämisessä. Vaativaa sijaishuoltoa sinänsä tuottavat myös muut toimijat kuin valtion koulukodit. Uusien raskaiden palvelumuotojen ja -yksikköjen sijaan pitäisi ennen kaikkea varmistaa riittävästi resursoidut ja oikein kohdentuvat avopalvelut, oli kyse sitten lastensuojelun palveluista tai muusta peruspalvelusta.

344. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Kannabiksen dekriminalisointi

Huumeiden käyttö sekä niistä aiheutuvat haitat ja kuolemat vain lisääntyvät Suomessa. Suomen täytyy vastata tilanteeseen mukauttamalla huumepolitiikkaansa, jotta kansalaisia pystytään suojelemaan huumeiden haitoilta mahdollisimman tehokkaasti. Askel, jonka muutamat maat ovat jo ottaneet on kannabiksen käytön rangaistavuudesta luopuminen.

Kannabiksen käytön dekriminalisointi palvelee rikoksen stigman poistamista kannabiksen käytöstä. Kannabiksen käyttäjiä auttaa paljon enemmän hoitoon pääsy ja ammattilaisten kanssa keskustelu, kuin sakko. Suomi voisikin Portugalin tavoin rikosmerkinnän antamisen sijaan määrätä käyttäjät ”rangaistuksena” asiantuntijoiden puoleen hoidontarpeen arviointia varten.

Portugali onkin hieno esimerkki onnistuneesta dekriminalisaatiolainsäädännöstä, painottaen haittojen ehkäisemistä käyttäjien rankaisemisen sijaan. Portugalissa huumeet dekriminalisoitiin vuonna 2001, joten lain tehokkuutta on ehditty tutkia pitkään. Saksa taas dekriminalisoi kannabiksen vuonna 2024, vähentääkseen hallussapito- ja käyttötapausten rasitusta oikeussysteemille.

Kannabiksen käytön rangaistavuudesta luopumisessa tulisi pyrkiä lisäämään käyttäjien mahdollisuuksia päätyä hoitoon ja vähentää huumausaineesta aiheutuvia riskejä kansalaisille. Rankaiseminen ei ole toiminut tähän asti, kokeillaan nyt auttamista.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Suomi on erityisesti nuorten huumausainekuolemien kärkimaa Euroopassa. Vuonna 2023 huumeisiin kuoli 310 ihmistä — enemmän kuin kertaakaan mittaushistorian aikana. Alle 25-vuotiaita heistä oli 91, ja joka neljäs 15–24-vuotiaana kuollut menehtyi huumeisiin. Huumeisiin liittyvät lieveilmiöt, kuten rikollisuus, turvattomuus, talous- ja terveysongelmat vaikuttavat yhä useamman suomalaisen elämään. Kyse ei ole pelkästään kaupunkimaisten alueiden haasteesta, vaan huumausaineet ongelmineen näkyvät kaikkialla, missä tulevaisuususkoa on vähän.

Rikosoikeudelliseen kontrolliin perustuva huumepolitiikka ei ole onnistunut huumausaineiden myymisen ja käyttämisen estämisessä; huumeiden haitat ovat lisääntyneet, saatavuus on helpottunut ja käyttö koskettaa yhä nuorempia.

Kansainvälinen tutkimusnäyttö on osoittanut, että tiukka huumausainepolitiikka ei ole estänyt huumeiden käyttäjämäärien, huumekuolemien tai –haittojen lisääntymistä. Tutkimusnäyttö on sen sijaan osoittanut, että väljempi huumausainepolitiikka on vähentänyt huumeista johtuvia kuolemia, edistänyt varhaisempaa hoitoon hakeutumista eikä depenalisoiva tai dekriminalisoiva säätely ole aiheuttanut merkittävää kasvua päihteiden ongelmakäyttäjien määrässä. Harjoitetun huumausainepolitiikan tiukkuudella on melko vähän vaikutusta käyttäjämääriin, mutta suuri vaikutus laittomia päihteitä käyttävien ihmisten kohteluun.

Puoluekokous katsoo, että seuraavalla vaalikaudella tulisi tarkastella huumausainepolitiikkaa laaja-alaisesti, huumekuolemien estäminen ja huumeriippuvaisten nykyistä toimivampi hoitoon pääsy edellä.

345. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Keskustan kannatettava kokonaisvaltaista selvitystä huumausainelainsäädännön vaikuttavuudesta

Varsinais-Suomen Keskustanuoret ehdottaa, että Keskusta ottaa kannakseen huumausainelainsää-

dännön säädöskokoelman (SDK 373/2008) vaikuttavuuden ja lainsäädännön kokonaisvaltaisen selvityksen laatimisen.

Edellisen kerran huumausainelainsäädäntöä uudistettiin ja selvitettiin kokonaisuudessaan vuonna 2008, kun nykyinen huumausainelainsäädäntö astui voimaan. Yhteiskunta, asenteet ja tutkimustieto ovat kehittyneet tuon 18 vuoden aikana. Lainsäädännön tulee olla oikeasuhtaista, ja pohjautua parhaaseen mahdolliseen tietoon. On mahdollista, ettei 18 vuoden takainen, 20 vuotta vanhaan tietoon ja olosuhteisiin pohjautuva säädöskokoelma kaikilta osin enää vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksiin ja haasteisiin.

Jotta mahdolliset muutostarpeet ja tehokkaampien keinojen löytäminen lainsäädännön julkilausuttujen tavoitteiden täyttämiseksi voidaan tunnistaa, on asia otettava kokonaisvaltaiseen selvitykseen.

Asian selvittäminen viestii, että me puolueena otamme huumausainetilanteen vakavasti, ja että me aidosti haluamme löytää tietoon perustuvia ratkaisuja siihen puuttumiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Pohjois-Savon Keskustanuorten aloitteisiin (numero 344 ja 346) annettuihin vastauksiin.

346. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Käyttöhuoneet kokeiluun

Huumeiden käyttö sekä niistä aiheutuvat haitat ja kuolemat vain lisääntyvät Suomessa. Suomen täytyy vastata tilanteeseen mukauttamalla huumepolitiikkaansa, jotta kansalaisia pystytään suojelemaan huumeiden haitoilta mahdollisimman tehokkaasti. Askel tätä kohti on käyttöhuoneiden kokeilu.

Käyttöhuoneiden tarkoitus ei ole kannustaa huumeiden käyttöön, vaan minimoida käytöstä aiheutuvat haitat niitä valmiiksi käyttäville. Käyttöhuoneiden on todettu vähentävän huumekuolemia, infektioita, huumeiden näkyvyyttä kaupunkiympäristössä, sekä terveydenhuollon kustannuksia. Käyttöhuoneet voivat parhaimmillaan auttaa käyttäjiä pääsemään hoitoon, kun työntekijät kohtaavat heidät ihmisinä ja auttavat heitä sosiaali- tai terveyspalvelujen piiriin. Käyttöhuoneiden ei ole tarkoitus poistaa huumeongelmaa Suomesta, vaan auttaa suojelemaan käyttäjiä vähentämällä haittoja ja estämällä huumekuolemia.

Käyttöhuoneita on käytössä useissa maissa, joten tutkimustietoa on saatavilla reilusti. Käyttöhuoneiden on todettu vähentävän edellä mainittuja haittoja, sekä tukeneet hoitoonohjausta. Käyttöhuoneiden ei myöskään ole todettu yleensä lisäävän alueiden rikollisuutta tai turvattomuutta.

Suomen on aika ottaa käyttöhuoneet osaksi huumepolitiikkaa, vaikkapa alkukokeiluilla. Niin kauan kuin Suomen huumepolitiikka ei vähennä huumeiden käyttöä, meidän täytyy pyrkiä suojelemaan käyttäjiä huumeiden haitoilta. Ottakaamme siis käyttöhuoneet osaksi huumepolitiikkaamme samalla kun pyrimme vähentämään huumeiden käyttöä kokonaisuudessaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, mutta tunnistaa aloitteessa esitetyn huolen.

Kansainvälisten kokemusten perusteella käyttöhuoneet voivat oikein toimiessaan edistää huumeidenkäyttäjien avunsaantia ja inhimillistä, ihmisarvoista kohtaamista haavoittuvassa tilanteessa. Jos Suomessa jossain vaiheessa päädytään harkitsemaan käyttöhuonekokeilua, asia vaatii perusteellisia selvityksiä.

Ennen kuin kokeilua voi harkita, tulee turvallisuusviranomaisten aitoon huoleen vastata. Vähintään alueellisia käyttöhuonekokeiluita ja laajimmillaan huumeiden käyttöhuoneiden kansallista käyttöönottoa kannattavat Suomessa muun muassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, sosiaali- ja terveysministeriö sekä asiantuntijatahot kuten A-klinikat ja Sininauhasäätiö. Myös Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus suosittelee käyttöhuoneiden käyttöönottoa Best Practices –listallaan. Helsingin kaupunki on esittänyt huumeiden käyttöhuoneen alueellista kokeilua Sosiaali- ja terveysministeriölle jo vuonna

Takaisin sisällysluetteloon

2018. Helsinki olisi todennäköisesti luontevin paikka mahdolliselle kokeilulle.

Jos asia tulee eduskunnan käsittelyyn, asia on keskustan kansanedustajille niin kutsuttu omantunnon kysymys, eli he voivat äänestää asiassa parhaan harkintansa mukaan.

347. Keskustan Kolarin kuntayhdistys: Huumeiden vastaisen toiminnan tehostaminen

Viime päivinä on mediassa puhuttu paljon huumeiden käytöstä sekä nuorten huumekuolemien määrästä ja niiden ehkäisystä.

Päihteet yleensä on suuri ongelma ja huumeet kiellettynä ja vaarallisimpana yhteiskunnallinen tabu.

Huumeet ovat läsnä joka paikassa ja myös pienillä paikkakunnilla missä tunturikeskukset sesonkiaikana lisäävät alueellista käyttöä ja helpottavat niiden saatavuutta.

Emme tiedä miten huumeet ja huumekuolemat on kirjattu nykyiseen hallitusohjelmaan mutta jos Keskusta on seuraavassa hallituksessa niin huumeongelman merkitystä olisi mielestämme korostettava koko valtakunnan tasolla.

Huumeiden vastainen taistelu tulisi olla läpi leikkaava asia jokaisella valtion sektorilla koska käyttäjiä löytyy jokaisesta yhteiskuntaluokasta, jokaiselta alalta ja suurin ongelma, aivan nuoret teinit.

Huumeet ovat siis yhteiskunnallinen ongelma, olleet jo pitkään, mutta se on pysynyt tabuna. Niinpä siihen täytyy löytyä tai ainakin tosissaan yrittää löytää yhteiskunnallinen kestävä ratkaisu.

Lapsia syntyy vähän ja jokaisen heistä soisi saada kasvaa ja kehittyä turvallisesti vailla pelkoa yhteiskunnallisesta huumeongelmasta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa vastauksessaan Pohjois-Savon Keskustanuorten aloitteeseen (numero 344) antamaansa vastaukseen.

348. Keskustan Liperin kuntayhdistys: Huumekaupparikollisuuden vastainen ohjelmaesitys

Laittomien huumeiden saatavuus, kokeilu ja käyttö on lisääntymässä varsinkin nuorten ja lasten keskuudessa. Laiton huumekauppa on rikostutkijoiden yleisimmin mainitsema perussyy väkivaltaisen järjestäytyneen rikollisuuden sekä jengirikollisuuden taustalla.

Aloite Suomen huumeidenvastaiseksi linjaksi pysäyttämään etenkin lapsiin ja nuoriin kohdistettu huumekauppa.

1. Pitkäaikaistavoitteet:
- Väkivaltaisen järjestäytyneen huumekaupparikollisuuden näivettäminen viemällä siltä maksava asiakaskunta.
- Laittomien huumeiden käyttöön liittyvän rikollisuuden, sosiaalisten- ja terveyshaittojen, sekä asumishäiriöiden vähentäminen.
- Kenenkään ei tarvitse pelätä väkivaltaista huumekäyttäytymistä koti-, koulu-, työ- eikä asuinympäristössään.

2. Keinot:
- Voimakas jatkuva julkinen vaikuttaminen erityisesti nuorten mielipideilmastoon siten, että huumeiden ja päihteiden käyttö koetaan vastenmielisenä ja epämuodikkaana ja huumeiden kokeilun ja käytön houkuttelevuus ja yleistyminen lasten ja nuorten keskuudessa saadaan taittumaan ja vähenemään.

- Erityisesti lapsiturvallisen kasvuympäristön ylläpitämiseksi asukasyhteisöille laillisia oikeuksia vaikuttaa suoraan oman asumisympäristönsä päihteisiin ja huumeisiin liittyvään häiriökäyttäytymiseen ja asumisoikeuksiin niin, että lähiympäristön päihteidenkäyttäjiä palveleva huumekauppa rikollisine lieveilmiöineen siirtyy pois perhevaltaisista taajamista.

- Huumetrollaus hallintaan. Huumekaupan valvontaan ja vastatoimiin lisää valtuuksia netin kautta tapahtuvan päihde- ja huumemyönteisen tiedotuksen, mainonnan ja huumekaupan rajoittamiseksi ja estämiseksi sulkemalla pääsy huumemyön-

teistä ilmapiiriä levittäville nettisivuille, palvelimille ja foorumeille.

- Rikoksenteon avuksi, kuten kiristyksen tai huumekaupan maksuvälineiksi sopivien sähköisten maksutapojen kieltäminen. Laillisen maksutavan tulee olla tarvittaessa jäljitettävissä rikostutkijoille.

- Lapsiturvallisuuden parantamiseksi rikollisuutta vastaan vahvan tunnistautumisen käyttöönotto netti- ja mobiiliviestinnän edellytykseksi alaikäisten kanssa.

- Laittomien huumeiden ostamisen ja käytön rinnastaminen rikoslaissa väkivaltaisen huumerikollisuuden rahoittamiseen ja tukemiseen, tarkoituksena vähentää laittoman huumeteollisuuden, -salakuljetuksen ja -kaupan asiakkaita, ja näin pysäyttää väkivaltaisen huumerikollisuuden vaikutusvallan ja asiakaskunnan kasvu maassamme, sekä kääntää laittomien huumeiden käyttö pitkällä ajalla laskuun.

- Ehdottoman vankeuden käyttäminen yhtenä mahdollisuuksista katkaista etenkin rikollisuuteen suuntautuneiden tai vakiintuneiden huumeidenkäyttäjien asiakasyhteys laittomaan huumekauppaan. Ne, jotka eivät vankeusaikanaan kykene katkaisemaan huumeriippuvuuttaan, pyritään ohjaamaan sellaiseen huumekorvaushoitoon tai lääkehoitoon, joka auttaa pitämään heidät erossa tukemasta ja rahoittamasta järjestäytynyttä huumerikollisuutta.

- Huume- tai päihderiippuvuudesta irtaantumaan haluttomien tai kyvyttömien ohjaaminen potilaiksi reseptilääkkeinä määrättävien huumeiden tai huumeidenkaltaisten lääkkeiden korvaushoitoon, edellytyksenä sitoutuminen olemaan ostamatta, myymättä sekä käyttämättä laittomia huumeita ja katkaisemaan yhteytensä laittomaan huumekauppaan, sekä suostuminen valvontaan huumekokein, terveydenhoito-, poliisi- ja sosiaaliviranomaistutkimuksin ja vastaavin tavoin laittomista huumeista ja niiden myyntikontakteista irti pysymisen varmistamiseksi, sekä rajoituksiin luottamuksellisuutta edellyttäviin kansalaisoikeuksiinsa niin pitkään, kunnes potilaat mahdollisesti haluavat ja kykenevät osoittamaan pysyvänsä kokonaan irti laittomista huumeista ja päihteistä sekä huumerikollisyhteyksistä.

- 'Reseptihuumeilla' tarkoitetaan tässä sellaisia huumeita, tai korvaavia huumeidenkaltaisia lääkkeitä, joiden raaka-aineet ovat peräisin eettisesti toimivilta tuottajilta niin, ettei laiton huumerikollisuus pääse hyötymään niistä missään vaiheessa, ja joiden tulee olla joko valtionjohtoisten tai luotettaviksi tunnettujen yritysten valmistamia. Reseptihuumeiden tulee ohjata huumeidenkäyttäjät pois tukemasta laitonta huumekauppaa ja siihen liittyvää rikollisuutta ja turvattomuutta. Reseptihuumeiden hintaa ja saatavuutta voidaan säädellä sairausvakuutuskorvauksin tai vastaavin niin, ettei reseptihuumeiden käyttäjien tarvitse palata tukemaan huumekaupparikollisuutta turvautumalla laittomiin huumeisiin.

- Hoitohenkilökunnan, pelastus- sekä sosiaalitoimen ja järjestyksenvalvonnan ammattilaisten avuksi tietokanta reseptihuumeiden ostamiseen ja henkilökohtaiseen käyttöön oikeutetuista henkilöistä sekä laittomien huumeiden käyttäjistä niin, että tieto huumeiden käyttöön liittyvistä terveyshaitoista, kuten yliannostustapauksissa huumeen laadusta saadaan nopeasti hoitohenkilökunnan tietoon tehokkaan hoidon varmistamiseksi, ja järjestyksenvalvojaviranomaisten tietoon väkivaltaiseen, psykoottisen tai itsetuhoiseen käyttäytymiseen varautumisen sekä huumekäyttäytymiseen liittyvien rikosten tai perheväkivallan ennaltaehkäisevän torjunnan avuksi.

- Huumevieroitus- tai korvaushoitoon ja muihin päihdepalveluihin tulee päästä heti niin, että huumeidenkäyttäjän saadaan nopeasti irti rahoittamasta laitonta huumekauppaa ja tukemasta huumeisiin liittyvää rikollisuutta.

- Huumeidenkäyttöhuoneiden tulee ohjata huumeidenkäyttäjät pois tukemasta laittomaan huumekauppaan liittyvää rikollisuutta siten, että niissä sallitaan vain reseptihuumeiden käyttö, ja niiden tulee tukea huumeidenkäyttäjien pääsyä huumekorvaus- ja vieroituspalveluihin.

- Uudenlaisten tai luetteloimattomien huumeiden tai hyväksymättömien lääkkeiden tuonti tulee pysäyttää välittömästi, kun niitä on havaittu.

Takaisin sisällysluetteloon

- Poliisille lisää valtuuksia vakavaa rikollisuutta tukevan huumekaupan ja huumeiden käytön vastaiseen toimintaan. Seuranta- ja tiedusteluoikeuksia huumekauppaan liittyväksi epäiltyyn viestintään.

- Jätevesitutkimuksen laajentaminen laittomien, haitallisten tai vaarallisten huumeiden käyttö-, myynti- tai valmistuspaikkojen paikallistamiseksi.

- AA- ja vastaavan kokonaisvaltaiseen päihde- ja huumeriippuvuuden katkaisua tukevan ja elämäntavan muutokseen kannustavan vapaaehtoistoiminnan tukeminen.

3. Huumerikollisuuden uhan katkaisu.

Tämä aloite koskee kaikkia sellaisia huumeita, joita ostamalla huumeenkäyttäjä rahoittaa väkivaltaista järjestäytynyttä huumekaupparikollisuutta. Vaikka laittomien huumeiden asiakkaat eivät itse ajattelekaan aiheuttavansa turvattomuutta, niin juuri he maksavina asiakkaina tukevat meitä kaikkia uhkaavaa huumeisiin liittyvää vakavaa rikollisuutta. Laittoman huumekaupan asiakkuus aiheuttaa tyypillisesti ryöstöjä ja varkauksia, uhkailua ja kiristystä, rahanpesua ja ylivelkaantumista, petoksia ja kavalluksia, väkivalta- ja henkirikoksia, turvattomuutta ja pelkoa, ja huumeenkäyttäjän lähipiireineen ja omaisineen joutumista usein pitkäaikaisesti järjestäytyneen huumekaupparikollisuuden vaikutusvallan alaiseksi.

Huumerikollisuuden vaikutusvalta perustuu kokeilunhaluisten, kaveriensa esimerkkejä seuraavien, tai pitkäaikaisesti riippuvaisten asiakkaiden piittaamattomaan hyväksikäyttöön helpon rahan saamiseksi. Äkkirikastuva huumerikollinen jättää toimintansa tuhoisat seuraukset meidän tavallisten ihmisten ratkaistaviksi. Tämä aloite ehdottaa keinoja tyrehdyttää laittomasti tuotettujen huumeiden kauppaan liittyvä rikollisuuden tulonlähde poistamalla siltä mahdollisimman monta maksavaa asiakasta.

Koska monille huumeiden käyttäjille lopettaminen ei ole vaihtoehto, aloitteessa on jätetty lailliset reseptihuumeet saataville, kuten tähänkin saakka. Huumeiden käyttöä ei voi käytännössä saada loppumaan ilman niiden käyttäjän omaa halua ja määrätietoisuutta varsinkaan, kun laittomien huumeiden säännölliset käyttäjät eivät tavallisesti myönnä omaa huumeriippuvaisuuttaan.

Käytännössä laittomien huumeiden säännöllisille käyttäjille näyttää olevan tarkoituksenmukaista järjestää korvaava mahdollisuus laillisiin reseptihuumeisiin tai -lääkkeisiin niin, että yhteiskuntaturvallisuutemme paranee tyrehdyttämällä tai jopa katkaisemalla käyttäjiltä väkivaltaiselle huumerikollisuudelle tähän saakka runsaana virrannut rahoitus.

Huumekaupparikollisuuden vääristelevä mielipidevaikuttaminen laittomien huumeiden rangaistavuuden poistamiseksi on voimistunut. Huumerikollisuus on kasvava sosiaalinen-, kansanterveydellinen- ja turvallisuusongelma, johon maamme on aika vastata. Tarvitsemme huumeidenvastaisen ohjelman.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, sillä se pitää sisällään liian monta tulkinnanvaraista toimenpidesuositusta, ja viittaa Pohjois-Savon Keskustanuorten aloitteisiin (numero 344 ja 346) antamiinsa vastauksiin.

Puoluekokous yhtyy kuitenkin aloitteessa esitettyyn huoleen huumausaineiden käytön ja myymisen negatiivisista vaikutuksista yhteiskuntaan ja ihmisiin.

349. Keskustan Karstulan kuntayhdistys: Lääkäriresurssia perusterveydenhuoltoon

Keskustan Karstulan kuntayhdistys esittää selvitettäväksi sitä, voisiko Suomessa koulutetuille lääkäreille edellyttää palveluvuosia perusterveydenhuollossa valmistumisensa jälkeen.

Lääkäreiden koulutus on yhteiskunnalta vahva panostus terveydenhuollon palveluihin. Näin ollen olisi vähintäänkin kohtuullista, että julkinen perusterveydenhuolto myös hyötyisi tästä panostuksesta. Työvelvoitteella voitaisiin vastata eri puolella Suomea olevaan lääkäripulaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskustan tavoitteena on, että kullakin hyvinvointialueella on riittävästi tarvittavia sote-ammattilaisia alueen asukasmäärään ja palvelutarpeeseen nähden. Orpon & Purran hallitus on liian tiukalla rahoituksen tasapainotusaikataululla ja leikkauksilla vastuussa hyvinvointialueiden henkilökuntaleikkauksista, irtisanomisista ja palveluverkon heikentymisestä.

Alueiden lääkäripulaan olemme esittäneet vastaukseksi aluevaaliohjelmassamme mm. lääkäreiden koulutuksen lisäämistä ja lääketieteen opintoihin kuuluvan harjoittelun ja työn suorittamista julkisella sektorilla hyvinvointialueiden eri toimipisteissä. Pidämme perusteltuna myös aloitteessa esitetyn selvityksen tekemistä.

Lähtökohtamme on, että julkisen sektorin osuus sote-palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa on keskeinen. Sen rinnalle tarvitaan kuitenkin myös yksityisiä ja kolmannen sektorin tuottajia.

350. Keskustan Lappeenrannan kunnallisjärjestö: Hyvinvointialueiden rahoitus korjattava oikeudenmukaisemmaksi

Tällä puoluekokousaloitteella halutaan muuttaa hyvinvointialueiden rahoitusmallia. Koko maan palvelutarpeen kasvuarviossa on painotettava monisairastavuuden ja sairastavuuden alueellisia eroja.

Perustuslaillisten vaatimusten vuoksi hyvinvointialueiden rahoituksen eriytyminen on pysäytettävä välittömästi siten, että alueiden rahoituksen pohjaksi otetaan muun muassa talouspolitiikan arviointineuvoston 2.2.2026 julkaisemassa raportissa suositeltu vakaa ja ennustettava rahoitusmalli, perustuen demografisiin sekä verifioituihin, Kelan tietopohjiin perustuviin diagnoosi- ja muihin väestötietoihin.

Yksinkertainen rahoitusmalli mahdollistaa samalla myös kannusteen hoitaa ihmisiä hyvin. Rahoituksen perustana ei tule käyttää yksityisen terveydenhuollon diagnoositietoja eikä nykyisiä THL:n palvelutarvekertoimia, koska ne ylläpitävät ja syventävät yli ja alirahoituksen vinoumaa ja vaarantavat peruspalvelujen yhdenvertaisen rahoituksen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteiseen ja viittaa Etelä-Pohjanmaan Keskustanaisten aloitteeseen (numero 335) antamaansa vastaukseen.

351. Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö: Liikuntaneuvon lisääminen perhepalveluihin.

Keskustan Mikkelin kunnallisjärjestö vaatii liikuntaneuvon lisäämistä perhe- sekä neuvolapalveluihin. Liikunnan lisäämisellä on suora yhteys hyvinvointiin, mielenterveyteen sekä luoda säästöjä hyvinvointialueelle. Toimintakyvyn paraneminen ja ylläpito luo säästöjä terveyspalveluihin. Etenkin lasten fyysistä toimintakykyä ja liikunnan lisäämistä arkeen on lisättävä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Liikunnallisen elämäntavan tukeminen on tärkeä osa ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. On tärkeää, että perhe- ja neuvolapalveluissa lapsen ja perheen toimintakykyä ja terveyttä tarkastellaan laajana kokonaisuutena, mihin kuuluu lapsen, sisarusten ja vanhempien terveyden lisäksi myös esimerkiksi ravitsemus ja liikunta.

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen tulee nähdä osana kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintatyötä, sillä liikuntapalvelut ja liikkumisen infrastruktuuri ovat osa kuntien tehtävää. 228 Suomen kunnassa tarjotaan jo tällä hetkellä liikuntaneuvontaa. Onkin tärkeä pitää huolta siitä, että kunnat ja hyvinvointialueet tekevät liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi yhteistyötä, jottei synny kaksinkertaisia rakenteita ja turhaa byrokratiaa.

Puoluekokous huomauttaa, että vaikka liikunnallisen elämäntavan perusta rakennetaan jo lapsuudessa, tulee liikkumisen mahdollisuuksista pitää huolta koko elinkaaren ajan. Suomen väestö

Takaisin sisällysluetteloon

ikääntyy nopeaa vauhtia. Aktiivisella elämällä, arkiliikunnalla ja lihaskuntoa tukevalla harjoittelulla on merkittävä vaikutus erityisesti ikääntyvän ihmisen terveyteen, toimintakykyyn ja jopa muistisairauksien puhkeamiseen. Ikääntyvien suomalaisten liikunnallisen elämäntavan tukeminen tulee nähdä toimintakykyisten ja laadukkaiden elinvuosien mahdollistamisena.

352. Keskustan Pielaveden kunnallisjärjestö: KELA-kyytien kustannusvastuun siirtämisestä hyvinvointialueille

KELA-korvattavien matkojen kustannukset ovat kasvaneet viime vuosina merkittävästi, ja samalla sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueille. Nykyinen järjestelmä, jossa KELA vastaa sairasvakuutuslain mukaisista matkoista ja hyvinvointialueet muista asiakkaiden kuljetuksista, on pirstaleinen ja usein sekä asiakkaiden että järjestäjien kannalta epäselvä.

Esitämme, että Keskusta ryhtyy selvittämään mahdollisuutta siirtää KELA-kyytien kustannusvastuu hyvinvointialueille, jotta kuljetuspalvelut voidaan järjestää kokonaistaloudellisesti, asiakaslähtöisesti ja sote-palveluiden kokonaisuutta tukevalla tavalla.

1. Kuljetustarpeet ovat osa asiakkaiden palvelukokonaisuutta
Hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä, ja kuljetustarve syntyy usein juuri näiden palveluiden piirissä. On perusteltua tarkastella matkoja osana samaa kokonaisuutta, jotta asiakkaiden tarpeet voidaan arvioida ja toteuttaa järkevästi yhdessä muiden palveluiden kanssa.

2. Nykyinen kaksoisjärjestelmä aiheuttaa päällekkäisyyttä
Kun osa kuljetuksista kuuluu Kelalle ja osa hyvinvointialueille syntyy tilanteita, joissa asukkaiden matkoja ei pystytä yhdistämään kustannustehokkaasti. Lisäksi vastuiden ja korvausperusteiden epäselvyys kuormittaa sekä asukkaita että viranomaisia.

3. Mahdollisuus kustannusten parempaan hallintaan
Kuljetusten kustannukset kasvavat sekä valtion että hyvinvointialueiden budjeteissa. Yhdistämällä vastuu yhdelle toimijalle voidaan kehittää tehokkaampia kuljetusjärjestelmiä, kuten matkojen yhdistelyä, reittisuunnittelua ja alueellisia sopimuksia.

4. Asiakkaiden yhdenvertaisuus paranee
Tällä hetkellä asiakkaiden kuljetuspalvelut vaihtelevat sen mukaan, kenen vastuulle matka kuuluu. Vastuun keskittäminen hyvinvointialueille voisi parantaa yhdenvertaisuutta sekä selkeyttää asiakkaiden oikeuksia ja palvelupolkuja. Asiakkaiden näkökulmasta käytettävyys parantuisi ja selkiytyisi esim. siten, että valittavien eri puhelinnumeroiden ja vaihtoehtojen määrä vähenee, kun jatkossa olisi mahdollisesti käytössä vain yksi palvelunumero.

Keskustan Pielaveden Kunnallisjärjestö ry esittää, että Suomen Keskusta käynnistää selvitystyön KELA-kyytien kustannusvastuun siirtämisestä hyvinvointialueille, jossa

a) arvioidaan muutoksen vaikutukset sekä kustannusten hallintaan että palveluiden järjestämiseen,
b) selvitetään myös vaihtoehtoiset mallit, joissa KELA-matkat integroidaan osaksi hyvinvointialueiden muuta kuljetuspalvelukokonaisuutta,
c) kuullaan henkilöliikennepalveluja tuottavia alan yrityksiä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen siirtää KELA-kyytien kustannusvastuu hyvinvointialueille aloitteessa esitetyistä syistä.

353. Keskustan Pirkanmaan piiri: Aloite kansallisen syöpästrategian viiveettömän toimeenpanon, hyvinvointialueiden sitouttamisen ja resurssien turvaamisen edistämiseksi

Suomessa syöpätaakka kasvaa väestön ikääntyessä, ja syöpätapausten määrän arvioidaan lisääntyvän jopa 20 % vuoteen 2035 mennessä ja entistä useampi myös elää pidempään syövän kanssa. Ilman käytännön toimeenpanoa syöpästrategia voi jäädä vain paperiksi. On kansallisesti välttämätöntä siirtyä sanoista tekoihin.

Viime vuosina Suomi on jäänyt jälkeen erityisesti uusien syöpälääkkeiden käyttöönoton nopeudessa ja hoitojen saatavuudessa verrattuna useisiin EU-maihin. Tämä edellyttää määrätietoista uudistusta ja nopeaa implementointia, jotta voimme taata yhdenvertaisen ja ajantasaisen syövän hoidon kaikille.

Marraskuussa 2025 julkaistu Kansallinen Syöpästrategia tähdentää syöpien varhaista toteamista, hoitopolkujen sujuvoittamista ja prosessien yhtenäistämistä, jotta innovatiivisten hoitojen käyttöönotto tapahtuisi yhdenvertaisesti ja ilman tarpeettomia viiveitä.

Aloitteen perustelut:
• Syövän hoitoon kehitettävä kansallinen laaturekisteri on saatettava kattavasti käyttöön mahdollisimman nopeasti – pilotointien sijaan tarvitaan koko maan ja kaikkien syöpätyyppien kattava rekisteri, jotta hoidon laatua, vaikuttavuutta ja alueellista yhdenvertaisuutta voidaan seurata ja edistää tiedolla.
• Syövän varhainen toteaminen ja modernit diagnostiikkamenetelmät, kuten molekyyliprofilointi ja laaja-alainen kuvantaminen, tulee saada koko maan kattavasti kaikkien saataville yhdenvertaisesti. Näin edistetään yksilöllistä ja kohdennettua sekä kustannusvaikuttavaa hoitoa.
• Lääkkeiden arviointijärjestelmän sekä rahoitusmallien kehittäminen on välttämätöntä, jotta hoidon saatavuus ja esimerkiksi uusien sairaalalääkkeiden käyttöönotto eivät viivästy alueellisten budjettirakenteiden tai monimutkaisten prosessien vuoksi.
• Valtion ja hyvinvointialueiden tulee sisällyttää riittävät resurssit strategian toteutukseen vuosittaisiin talousarvioihin.

Toimenpide-ehdotukset:
• Hyvinvointialueet sitoutetaan syöpästrategian kokonaisvaltaiseen toimeenpanoon, mukaan lukien kansallisen laaturekisterin käyttöönotto ja yhdenvertainen diagnostiikka.
• Valtion tulee varmistaa strategian toteutuksen edellyttämät resurssit – niin rahoitus, henkilöstö kuin teknologia – ja ohjata toteutusta selkeillä kansallisilla kriteereillä sekä sisällyttää resurssit talousarvioihin.
• Lääkehoitojen arviointi- ja rahoitusmallit uudistetaan yhdenvertaisuutta ja käyttöönoton viiveettömyyttä painottaen ja tarvittaessa päivitetään lainsäädäntöä.
• Toteutusta ja vaikuttavuutta seurataan kansallisesti määriteltävien mittareiden avulla, ja arvioinnin perusteella käynnistetään välittömästi korjaavia toimia alueilla, joissa tavoitteet eivät toteudu.
• Edistetään hyvien käytäntöjen jakamista ja eri sidosryhmien avointa vuorovaikutusta perustamalla kansallinen yhteistyöfoorumi.

Näin varmistetaan, että kansallisen syöpästrategian toimeenpanoa edistetään määrätietoisesti kaikilla hyvinvointialueilla, turvataan riittävä rahoitus ja resurssien kohdentaminen – jotta yksikään potilas ei jää ilman laadukasta, oikea-aikaista hoitoa ja Suomi nousee takaisin syövän hoidon ja tutkimuksen kärkimaaksi Euroopassa. Keskustan Pirkanmaan piiri pyytää puoluetta huomioimaan aloitteessa nostetut seikat tulevassa ohjelmatyössä ja politiikan linjauksissa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Suomi on jäämässä syövän hoidossa jälkeen muista Pohjoismaista. Elossaoloennuste on monissa syövissä Suomessa huonompi kuin muissa Pohjoismaissa. Erityisen huono se on miesten syövissä. Syinä pidetään, että lääkäriin pääsee hitaasti, kuvantamistutkimuksia tehdään suppeasti erityisesti hoidon alussa ja lääkehoidoissa ei käytetä uusia, immunologisia lääkkeitä siinä määrin kuin muissa Euroopan maissa kustannussyistä. Myös erot hyvinvointialueiden välillä ovat syövän hoidossa suuria. Sosiaali- ja terveysministeriö on myöntänyt, että perusterveydenhuoltoon pääsy on liian hidasta, mikä nostaa vastaavasti erikoissairaanhoidon kustannuksia.

Keskustan tavoitteena on kokonaisvaltainen ihmisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen. Vaikuttavuusarviointia varten tulee rakentaa kansalliset mittarit, kuten syöpästrategiassa esitetään syövän hoidon osalta. Puoluekokous yhtyy aloitteen toimenpidesuosituksiin, mutta korostaa, että hyvinvointialueiden ohjauksessa tulee hoidon vaikuttavuutta pystyä arvioimaan myös kriittisesti. Poliittisessa päätöksenteossa pitää lisäk-

SOTE

Takaisin sisällysluetteloon

si pystyä määrittelemään, paljonko syöpäsairaan ihmisen lisäelinvuosi saa maksaa yhteiskunnalle. Tällaiset laskelmat tulee tehdä yleisemmistä syövistä ohjaamaan potilaiden hoitoa ja lääkäreiden työtä.

354. Keskustan Sosiaali- ja terveyspoliittinen seura: Soten ja peruspalveluiden uudistaminen

Sote on ollut merkittävä uudistus suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä. Uudistuksen toteutus on jäänyt hyvin vajavaiseksi, minkä kansalaiset näkevät monina ongelmina. Kun valtiontalous on suurissa vaikeuksissa, ongelmia ei voida korjata jatkuvalla lisärahalla, vaan toteutuksen korjauksilla.

Juhlapuheiden sijaan tulisi ryhtyä todellisiin toimenpiteisiin peruspalvelujen vahvistamiseksi ja omalääkärijärjestelmän toteuttamiseksi koko maassa. Tämä voidaan toteuttaa siirtämällä rahoituksen painopistettä peruspalvelujen suuntaan. Valtiovallan tulisi myös suunnata valtion soterahoitus ja muu tuki julkiseen järjestelmään, ja siirtää kelan matkakorvaukset hyvinvointialueiden hoidettaviksi.

Valtiovallan palvelujärjestelmän ohjaus tulisi olla sosiaali- ja terveysministeriön, ei valtionvarainministeriön hoidossa. Hyvinvointialueiden itsehallintoa tulisi vahvistaa, vaikka eri alueilla syntyisikin erilaisia ratkaisuja. Ennaltaehkäisevää työtä tulisi vahvistaa mm. muuttamalla nykyistä monimutkaista rahoitusjärjestelmää, joka maksaa sairauksista – ei niiden ehkäisystä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta kannattaa omalääkärimallin käyttöönottoa ja terveydenhuollon painopisteen siirtämistä kohti nykyistä vahvempaa, saavutettavaa perusterveydenhuoltoa. Kelan matkakorvausjärjestelmän siirtäminen hyvinvointialueen vastuulle tukee sote-uudistuksen tavoitetta monikanavaisen rahoitusjärjestelmän purkamisesta ja parantaa hyvinvointialueiden kannusteita tarkastella palveluverkon laajuutta myös kyytien vähentämisen tai lyhentämisen näkökulmasta.

Hyvinvointialueiden autonomiaan kuuluu oikeus päättää siitä, miten palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja väestön tarpeita vastaavalla tavalla. Suomen Keskusta katsoo, että sekä julkisella että yksityisellä palvelutuotannolla on tärkeä roolinsa suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden tuotannossa ja kehittämisessä.

355. Keskustan Vuokatin paikallisyhdistys: Naistentautien hoidot pitää saada TK-lääkärihoidon hinnalla

Syöpien määrä kasvaa väestön ikääntyessä. Hoitojen kehittyessä syöpiin kuolleisuus onneksi laskee. Varhainen toteaminen parantaa hoidon tuloksia. Gynekologisia syöpiä ei useinkaan havaita varhaisessa vaiheessa, koska gynekologisissa tarkastuksissa käydään yhä vähemmän. Tarkastuskäynnit maksavat paljon ja naiset joutuvat säästämään.

Suomen perusterveydenhuollossa on riittämättömästi gynekologista asiantuntemusta. Naistentautien hoitoa pitää hakea yksityiseltä sektorilta. Yksityisten naistentautilääkärien perimät hinnat ovat nousseet 40% 10 vuodessa, kaksinkertaisesti yleiseen kustannusnousuun verrattuna. Hoitomaksut laboratorio- ja kuvantamistutkimuksineen sekä toimistomaksuineen ovat useita satoja euroja käyntikerralta, 70 euron Kela-korvauksen jälkeenkin.

Naisten pitää elämänsä varrella turvautua gynekologin palveluihin raskauden ehkäisyssä, ajoittaisten tarkastusten vuoksi, vaihdevuosina hormonikorvaushoitojen aloittamiseksi ja seuraamiseksi sekä koettujen oireiden vuoksi. Gynekologisten hoitojen tarpeen vuoksi naisten terveydenhoito on kalliimpaa kuin miesten terveydenhoito. Tämä sukupuolia eriarvoisesti kohteleva epäkohta pitää korjata. Tärkeää on myös parempi sosiaalinen tasa-arvosta. Gynekologisten hoitojen Kela-korvaukset painottuvat ylempiin tuloluokkiin. Pienituloisilla ei ole varaa hoitoihin. Yhteiskunnalle ja työnantajille on kuitenkin etua siitä, jos naisten tauteja hoidetaan ajallaan ja asiantuntevasti.

Takaisin sisällysluetteloon

Suomen valtion tulee huolehtia siitä, että gynekologisia hoitoja tarvitsevat naiset saavat hoitoa tk-kustannustasolla. Silloin naiset saavat asianmukaista hoitoa tasa-arvoisella tavalla ja tulotasosta riippumatta. Vaihtoehtoja epäkohdan ratkaisuun voi olla monia: esim. Kela-korvausten nostaminen, hoitokäyntien hinnoittelu samalla tavalla kuin yksityislääkärikäynnit hinnoitellaan 65 vuotta täyttäneille, naistentautien hoidon sisällyttäminen työterveyshoitoon. Tärkeintä on saada asian valmistelu käyntiin sosiaali- ja terveysministeriössä. Sitä Keskusta voi vaatia vielä hallitukselta oppositiopuolueena ja viimeistään seuraavan hallituksen ohjelmaan.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain. Pidämme tärkeänä, että hyvinvointialueet edistävät gynekologisten palveluiden saatavuutta julkisina palveluina.

Mutta kuten aloitteessakin todetaan, on näitä palveluita tällä hetkellä tarjolla hyvinvointialueilla niukasti, joten moni nainen hankkii tarvitsemansa palvelut yksityisen sektorin toimijoilta. Esitimme jo aluevaaliohjelmassamme keväällä 2025, että terveydenhuollon Kela-korvaukset kohdennettaisiin ennen kaikkea vaikuttaviin toimenpiteisiin kuten juuri gynekologisiin palveluihin, suun terveyteen ja hedelmöityshoitoihin, koska hoitoa tulee saada tasa-arvoisesti ja tulotasosta riippumatta. Korvauksen taso ja hinnoittelu on syytä tarkastaa ensi kaudella.

Valtaosa työterveyssopimuksista mahdollistaa jo tällä hetkellä työkykyä haittaavien gynekologisten vaivojen tutkimisen ja hoitamisen työterveyshuollossa sekä työterveys- ja yleislääkärin vastaanotolla että erikoislääkärikonsultaatioiden avulla. Sen sijaan erilaiset määräaikaistarkastukset ja papakokeet terveille ja oireettomille naisille ei kuulu työterveyshuollon piiriin.

Keskustan tavoitteena on myös kehittää terveydenhuollon henkilöstön peruskoulutusta ja työn ohessa tapahtuvaa lisäkoulutusta mm. gynekologisten vaivojen tunnistamisessa ja diagnosoimisessa.

356. Keskustanaisten Helsingin piiri: Vaihdevuosioireiden hoidon yhdenvertaisuuden varmistaminen

Vaihdevuodet koskettavat jokaista naista. Suomessa satojatuhansia naisia on vaihdevuosi-iässä, ja monille oireet, kuten kuumat aallot, unettomuus, mielialan vaihtelut ja työkykyä heikentävä uupumus, ovat merkittäviä ja pitkäkestoisia.

Suomessa on olemassa Käypä hoito -suositukset vaihdevuosioireiden diagnostiikasta ja hoidosta. Ongelmana ei ole ohjeistuksen puute, vaan sen epätasainen toteutuminen. Yksityisellä sektorilla palveluja on tarjolla, mutta ne eivät ole kaikkien saavutettavissa talouden tai sijainnin vuoksi.

Kyse on tasa-arvosta, työkyvystä ja kansanterveydestä.

Keskustanaisten Helsingin piiri ry. esittää, että 1. vaihdevuosioireiden asianmukainen diagnosointi, hoito ja hoidon seuranta turvataan yhdenvertaisesti terveydenhuollossa kaikille naisille, 2. lisätään vaihdevuosien hoitoa koskevaa koulutusta perus- ja työterveyshuollossa lääkäreille ja hoitajille varmistaen, että oireita ei vähätellä eikä psykologisoida ilman asianmukaista arviointia, 3. turvataan lääketieteellisesti perustellun hormonikorvaushoidon ja muiden hoitomuotojen saatavuus kaikille ja 4. tunnistetaan vaihdevuosien vaikutus työkykyyn osana työhyvinvointipolitiikkaa.

Naisten terveys on koko yhteiskunnan asia. Hoitamattomat vaihdevuosioireet lisäävät sairauspoissaoloja ja työkyvyttömyysriskiä, sekä aiheuttavat kuormitusta mielen hyvinvointiin. Oikea-aikainen ja asianmukainen hoito parantaa elämänlaatua, pidentää työuria ja vahvistaa tasa-arvoa. Julkisen terveydenhuollon tulee kyetä tarjoamaan laadukasta ja suositusten mukaista hoitoa kaikille naisille, ei vain niille, joilla on mahdollisuus hakeutua yksityiselle sektorille.

SOTE

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin ja viittaa myös Keskustan Vuokatin paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 355) antamaansa vastaukseen.

Takaisin sisällysluetteloon

On tärkeää, että hyvinvointialueet edistävät gynekologisten palveluiden saatavuutta julkisina palveluina. Myös sairasvakuutusmekanismin (ns. Kelakorvaukset) tarjoamat mahdollisuudet hyödyntää yksityisellä sektorilla olevaa osaamista asiakkaalle kohtuullisin kustannuksin tulee huomioida. Lisäksi terveydenhuollon henkilöstön perus- ja täydennyskoulutuksessa pitää vahvistaa osaamista gynekologisten vaivojen tunnistamisessa ja diagnosoimisessa.

357. Keskustanaisten Uudenmaan piiri: Ehkäisyneuvonnan, perhesuunnittelun ja perustason gynekologisten palveluiden siirtäminen neuvoloiden vastuulle

Suomen syntyvyys on laskenut historialliselle tasolle, ja samalla nuorten naisten ja muiden synnyttävien ikäluokkien polku terveydenhuollossa on sirpaloitunut. Tällä hetkellä ehkäisyneuvonta ja perhesuunnittelu on jaettu kouluterveydenhuollon, opiskelijaterveydenhuollon ja terveysasemien kesken. Tämä johtaa usein katkoksiin hoitosuhteissa ja kynnykseen hakeutua palveluiden piiriin.

Keskustanaisten Uudenmaan piiri esittää, että ehkäisyneuvonta, perhesuunnittelu sekä perustason gynekologiset tarkastukset ja lapsettomuusneuvonta siirretään selkeäksi osaksi neuvolajärjestelmää.

Pysyvä ja luottamuksellinen hoitosuhde: Neuvoloiden vahvuus on pitkäkestoinen asiakassuhde. Siirtämällä palvelut neuvolaan nuori nainen saa jo varhaisessa vaiheessa oman terveydenhoitajan, joka tuntee hänen historiansa. Tämä madaltaa kynnystä puhua vaikeistakin asioista.

Väestöpoliittinen vaikuttavuus: Kun perhesuunnittelu ja lapsettomuusasiat ovat osa neuvolan arkea, keskustelu perhehaaveista muuttuu luonnolliseksi osaksi terveydenhuoltoa. Tämä tukee Väestöliiton tavoitteita toivotun lapsiluvun saavuttamisesta.

Resurssien järkevä käyttö: Syntyvyyden laskiessa neuvoloiden perinteinen työmäärä vähenee. Neuvoloiden osaamista on järkevää hyödyntää laajemmin naisterveyden edistämisessä, mikä turvaa myös neuvolapalveluiden säilymisen lähipalveluna.

Ennaltaehkäisy ja varhainen tuki: Helppo pääsy gynekologisiin tarkastuksiin ja matalan kynnyksen apu lapsettomuushaasteisiin neuvolan kautta nopeuttaa hoitoon pääsyä ja vähentää erikoissairaanhoidon kuormitusta myöhemmässä vaiheessa.

Keskustanaisten Uudenmaan piiri esittää, että Keskusta ottaa tavoitteekseen uudistaa neuvolajärjestelmää siten, että:
Ehkäisyneuvonta ja perhesuunnittelu keskitetään neuvoloiden vastuulle.
Neuvoloihin luodaan suora polku perustason gynekologisiin tarkastuksiin. Lapsettomuusneuvonnasta ja alkututkimuksista tehdään kiinteä osa neuvolapalveluita.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Monella hyvinvointialueella ehkäisyneuvonta on jo tällä hetkellä osa perhesuunnittelu- ja perheneuvolakonseptia ja nämä toiminnat jakavat jo nyt yhteisiä toimitiloja.

Lisääntymisterveyttä ja –biologiaa ei voi kuitenkaan jättää yksin perheneuvoloiden vastuulle, sillä ehkäisy- ja gynekologipalveluita käyttävät pääsääntöisesti vain naiset. Myös pojat ja nuoret miehet tarvitsevat laadukasta tietoa mm. Seksitaudeista, hedelmällisyysiästä ja muista seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä asioista.

Suomen Keskusta kuitenkin katsoo, että korkeakouluopiskelijoiden seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvät asiat kuuluvat Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö YTHS:lle.

358. Keskustanaisten Uudenmaan piiri: Naisten gynekologiset oireet ansaitsevat tulla tunnistetuksi hyvinvointialueen digipalvelun oirekyselyssä

Yleinen käytäntö on, että hyvinvointialueet haluavat kansaisten tekevät verkossa oirekyselyn ennen yhteydenottoa terveyskeskukseen. Naisten gynekologisiin oireisiin tähän ei ole edes mahdollisuutta, koska sellaista kyselyä ei ole olemassa. Oletus näyttää olevan, että naiset hakeutuvat heti

yksityiselle gynekologille omien oireidensa kanssa. Taloudellisesti heikommassa asemassa olevalla ei ole varaa yksityiseen terveyspalveluun, joten hoitoon pääsy saattaa näin viivästyä. Terveyskeskuksessa voi olla, ettei ole tarpeeksi ammattitaitoa tunnistamaan naisten gynekologiset oireet.

Keskustanaisten Uudenmaan piiri vaatii, että keskustalaiset aluevaltuutetut toimivat päätöksenteossa niin, että hyvinvointialueen digipalvelut ovat tasa-arvoiset ja palvelevat myös naisten gynekologisiin oireiden kartoittamiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Julkisen terveydenhuollon tulisi pystyä palvelemaan paremmin naisia gynekologisten vaivojen diagnosoinnissa ja hoidossa. Gynekologisten palveluiden saatavuuden heikkous julkisessa ja työterveyshuollossa on tunnistettu. Palveluiden heikolla saatavuudella ja yleislääkäreiden heikolla naistentautien tuntemuksella on vaikutus naistentautien pitkiin diagnoosiviiveisiin.

Yksityisen puolen gynekologipalveluiden hinta on noussut Kelan selvityksen mukaan viimeisen 10 vuoden aikana 40 %, mikä on merkittävästi enemmän kuin muiden terveysalan palveluiden hintojen nousu. Palveluiden hinnalla on suora vaikutus niiden käyttöön, erityisesti matalatuloisten suomalaisten keskuudessa.

Kaikkien gynekologisten vaivojen hoito ei vaadi erikoislääkäriä. Perus- ja työterveyshuollon ammattilaisten osaamista gynekologisissa kysymyksissä tulee kehittää palveluiden saatavuuden yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Gynekologisten vaivojen oirekysely olisi yksi hyvä askel kohti saavutettavampia terveyspalveluita.

359. Suomen Keskustanaiset: Gynekologiset palvelut työterveyshuollon piiriin

Naisten gynekologiset vaivat ovat alihoidettuja ja moni gynekologinen ongelma jää kokonaan diagnosoimatta. Naisten sairauksia vähätellään, ja niihin suhtaudutaan terveydenhuollossa välinpitämättömästi.

Tutkimusten mukaan vähintään joka kymmenes syntymässä naiseksi määritelty kärsii jossain elämänsä vaiheessa gynekologisista sairauksista tai oireyhtymistä, ja oikean diagnoosin saaminen ajoissa on usein haasteellista. Gynekologiset vaivat aiheuttavat merkittävää haittaa ja elämänlaadun heikkenemistä. Lisäksi sairauspoissaolopäiviä saattaa kertyä runsaasti selittämättömien, väärin diagnostisoitujen kipujen vuoksi. Jos yhden sairauspoissaolopäivän kustannukset työnantajalle ovat noin 350 euroa, loppulasku on huomattava.

Tärkeä osa ongelman ratkaisua on moniammatillinen yhteistyö, jossa myös työnantajilla on merkittävä rooli. Tavoitteena pitää olla, että yksikin gynekologisen sairauden diagnoosiviiveestä johtuva kyvyttömyys elää normaalia elämää on liikaa.

Suomen Keskustanaiset esittää, että gynekologiset palvelut tulee saattaa työterveyshuollon piiriin ja terveydenhuoltohenkilöstön koulutusta ja tietoisuuden lisäämistä yleisimmistä naisten kohtaamista sairauksissa tulee lisätä, jotta ne tunnistettaisiin nykyistä nopeammin. Oikeat tilastot ja vaikutusarviot vähentävät sairauspoissaoloja ja säästävät kustannuksia.

Puoluehallituksen vastausesitys:
Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, mutta viittaa yleis- ja työterveyshuollon ammattilaisten gynekologisen osaamisen kehittämisen tarpeen osalta Keskustanaisten Uudenmaan piirin aloitteeseen (numero 358) annettuun vastaukseen.

Valtaosa työterveyssopimuksista mahdollistaa jo tällä hetkellä työkykyä haittaavien gynekologisten vaivojen tutkimisen ja hoitamisen työterveyshuollossa sekä työterveys- ja yleislääkärin vastaanotolla että erikoislääkärikonsultaatioiden avulla. Sen sijaan erilaiset määräaikaistarkastukset ja papakokeet terveille ja oireettomille naisille ei kuulu työterveyshuollon piiriin. Määräaikaistarkastusten suositukset ovat myös muuttuneet viime vuosina mm. kohdunkaulan syövän seulonnan kehityksen ansiosta.

Takaisin sisällysluetteloon

360. Suomen Keskustanaiset: Gynekologisista sairauksista ja oireyhtymistä johtuvan lääkityksen lisääminen Kela korvattavaksi

Gynekologisista sairauksista ja oireyhtymistä kärsivät jäävät usein ilman Kelan lääkekorvauksia. Nykyinen korvausjärjestelmä ei huomioi riittävästi naiserityisiä sairauksia, vaikka ne aiheuttavat merkittävää inhimillistä ja taloudellista kuormaa. Gynekologisten sairauksien hoitoon käytettävät lääkkeet ovat usein ehkäisyvalmisteita, mutta niiden käyttö sairauden hoitoon ei ole rinnastettavissa raskauden ehkäisyyn. Erityiskorvausoikeus on rajattu lähinnä gynekologisiin syöpiin. Nykyinen käytäntö rajaa suurimman osan näistä lääkkeistä korvausten ulkopuolelle, mikä on merkittävä epäkohta ja asettaa potilaat eriarvoiseen asemaan.

Pitkäaikaisten sairauksien hoitoon käytettävien lääkkeiden tulisi olla Kela-korvattavia kaikkien sairauksien ja oireyhtymien kohdalla. Näitä ovat esimerkiksi endometrioosi, munasarjojen monirakkulaoireyhtymä (PCOS), raskauspahoinvointi ja vaihdevuosioireet.

Yhtenä esimerkkinä on raskauspahoinvointi, joka on yleinen ja vakava tila, ja voi johtaa sairaalahoitoon ja työkyvyttömyyteen. Raskauspahoinvointiin käytettävät lääkkeet eivät ole automaattisesti Kela-korvattavia, ja niiden kustannukset voivat olla huomattavia erityisesti pitkäaikaisessa käytössä. Tarvittava hoito tulisikin turvata jokaiselle tulotasosta riippumatta.

Lisäksi esimerkiksi vaihdevuosioireet vaikuttavat merkittävästi naisten elämänlaatuun ja työkykyyn. Vaihdevuosioireisiin käytettävien lääkkeiden Kela-korvattavuus riippuu lääkkeestä ja kuuluuko se lääkkeiden korvausjärjestelmään. Hoitoon käytettävien lääkkeiden kustannukset voivat muodostua esteeksi hoidon saamiselle, mikä lisää eriarvoisuutta ja heikentää naisten asemaa työelämässä.

Suomen Keskustanaiset esittää, että Keskusta edistää gynekologisista sairauksista ja oireyhtymistä johtuvien lääkitysten kelakorvattavuuksien määrittelyä. Tämä koskee muun muassa endometrioosia, munasarjojen monirakkulaoireyhtymä (PCOS), raskauspahoinvointia ja vaihdevuosioireita. Tavoitteena on turvata yhdenvertainen hoito ja vähentää sairauksien aiheuttamaa taloudellista kuormaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa vastauksessaan myös Keskustan Vuokatin paikallisyhdistyksen aloitteeseen (numero 355) antamaansa vastaukseen.

Raskauspahoinvoinnin, endometrioosin ja PCOS:n kaltaisten, merkittävästi elämänlaatuun ja työkykyyn vaikuttavat sairaudet olisi hyvä saada Kela-korvattavuuden piiriin. Oirehoidon lisäksi myös gynekologisen hoidon saatavuuden parantaminen on tärkeää, sillä endometrioosi ja PCOS ovat kivuliaisuutensa lisäksi merkittävimpiä naisten tahattoman lapsettomuuden taustatekijöitä.

Puoluekokous tunnustaa, että Kela-korvattavuuden edistäminen vaatii paitsi poliittista tahtoa, myös työtä lääkeyhtiöiden puolelta. Useamman edellä mainitun sairauden hoitoon käytettävien lääkkeiden Kela-korvattavuuden esteenä on se, että lääkettä valmistava lääkeyhtiö on määritellyt sen käyttötarkoituksen liian kapeasti.

361. Keskustanaisten Keski-Suomen piiri: Synnyttäneiden naisten jälkihoito kuntoon – äitiysfysioterapia, toinen jälkitarkastus ja Kela-korvaukset osaksi hoitokokonaisuutta

Synnyttäneiden naisten kokemukset osoittavat, että raskaudenaikainen hoito on pääsääntöisesti laadukasta, mutta synnytyksen jälkeinen hoitokokonaisuus jää usein riittämättömäksi. Usein ainoa äidin saama varsinainen lääkärikontakti synnytyksen jälkeen on yksi jälkitarkastus Synnytysvaurioiden asianmukainen tunnistaminen ja hoito vaikuttavat merkittävästi naisen elämänlaatuun. Hoitamattomat tai puutteellisesti hoidetut repeämät ja muut vauriot voivat vaikuttaa kipuun, pidätyskykyyn, seksuaalisuuteen, kehonkuvaan, liikuntakykyyn sekä mahdolliseen uuteen raskauteen.

Kyse on naisten terveydestä, tasa-arvosta ja koko perheen hyvinvoinnista. Monet äidit ovat kokeneet, ettei synnytyksessä syntyneitä vaurioita ole

Takaisin sisällysluetteloon

tunnistettu riittävästi neuvolan jälkitarkastuksessa. Mikäli ongelmia ei tunnisteta ajoissa, pääsy jatkohoitoon viivästyy tai estyy, ja nainen jää yksin oireidensa kanssa. Tämä lisää inhimillistä kärsimystä ja kasvattaa myöhempiä hoitokustannuksia.

Keskustan perhepolitiikan keskiössä on ennaltaehkäisy, oikea-aikainen hoito ja arjen turva. Synnytyksen jälkeisen hoidon vahvistaminen on sekä inhimillisesti että taloudellisesti kestävää politiikkaa. Varhainen fysioterapia ja asiantuntijahoito ehkäisevät pitkäaikaisia vaivoja ja raskaampia erikoissairaanhoidon toimenpiteitä.

Synnytyksen jälkiseurantaa tulee kehittää. Tarvitaan toinen julkiseen hoitokokonaisuuteen kuuluva seurantakäynti esimerkiksi noin 9 kuukauden kuluttua synnytyksestä. Lisäksi äitiysfysioterapia tulee turvata osaksi hoitoketjua.

Samalla tulee kehittää Kela-korvausjärjestelmää siten, että äitiysfysioterapia ja tarvittavat gynekologiset jälkitutkimukset ovat taloudellisesti saavutettavia myös yksityiseltä sektorilta hankittuina.

Äitiysvalmennuksessa on vahvistettava synnytyksestä palautumisen, lantionpohjan terveyden, kehon muutosten ja omahoidon ohjausta. Ennaltaehkäisevä tieto vähentää myöhempiä ongelmia ja tukee perheiden jaksamista.

Keski-Suomen Keskustanaiset esittävät, että Suomen Keskusta puoluekokouksessaan linjaa:
1. Hyvinvointialueiden tulee turvata synnyttäneille äideille kattava synnytyksen jälkeinen hoitokokonaisuus raskaudenaikaisen hoidon jatkumona.
2. Julkiseen hoitoon tulee sisällyttää toinen jälkitarkastus noin 9 kuukauden kuluttua synnytyksestä.
3. Äitiysfysioterapia tulee sisällyttää osaksi synnytyksen jälkihoitoa matalalla kynnyksellä.
4. Neuvolajärjestelmän osaamista synnytysvaurioiden tunnistamisessa ja jatkohoitoon ohjaamisessa tulee vahvistaa.
5. Kela-korvauksia tulee kehittää siten, että äitiysfysioterapia ja tarvittavat gynekologiset jälkitutkimukset ovat taloudellisesti saavutettavia.
6. Äitiysvalmennukseen tulee sisällyttää vahvemmin synnytyksestä palautumisen, lantionpohjan terveyden ja omahoidon ohjaus.

Hyvin hoidettu äiti voi hyvin ja hyvinvoiva äiti on koko perheen hyvinvoinnin perusta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Jopa joka kolmannella suomalaisella äidillä on synnytyksestä johtuvia, pitkäaikaisia terveydellisiä haittoja, kuten virtsankarkailu, ulostamisongelmat, yhdyntäkivut ja kroonistuneet kiputilat. Nämä haitat aiheuttavat jaksamisen haasteita sekä lapsiperhearjessa että työelämässä. Näiden haittojen tunnistaminen ja hoito tulisi onnistua Suomessa nykyistä paremmin.

362. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Lastensuojelun henkilöstömitoitus asiakasmäärien mukaiselle tasolle

Lastensuojeluun tarvitaan lisää työntekijöitä, ei enää asiakasmäärien kasvattamista.

Suomessa yhä useampi lapsi ja nuori tarvitsee tukea arjessa selviytymiseen, mielenterveyteen ja turvalliseen kasvuympäristöön. Lastensuojelun kuormitus on kasvanut, sijaishuollossa olevat nuoret jäävät yhä useammin väliinputoajiksi, ja samaan aikaan lasten ja nuorten psykiatriset palvelut ovat ruuhkautuneet. Tilanne koskettaa perheitä kaikkialla Suomessa – niin kaupungeissa kuin maaseudulla.

Lastensuojelun työntekijät tekevät vaativaa ja vastuullista työtä lasten turvallisuuden, hyvinvoinnin ja oikeuksien turvaamiseksi. Liian suuret asiakasmäärät heikentävät työn laatua, lisäävät työntekijöiden kuormitusta ja vaarantavat lasten oikea-aikaisen tuen.

Tarvitsemme riittävästi koulutettuja sosiaalityöntekijöitä ja muita lastensuojelun ammattilaisia, jotta jokainen lapsi saa yksilöllistä ja oikea-aikaista tukea eikä työntekijä vaihtuisi niin tiheään. Ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen, vanhemmuuden ja perheiden tukeminen ovat sekä inhimillisesti että taloudellisesti kestävin ratkaisu.

Takaisin sisällysluetteloon

Keskustan arvopohja rakentuu vastuulle, oikeudenmukaisuudelle ja heikoimmassa asemassa olevien puolustamiselle. Lapsissa ja nuorissa on Suomen tulevaisuus. Heidän hyvinvointinsa turvaaminen on koko yhteiskunnan velvollisuus.

Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri ry esittää, että Keskusta vaikuttaa lastensuojelun asiakasmäärien ja riittävän rahoituksen pitämiseen lapsen edun turvaavalla tasolla sekä henkilöstömitoitusta ja sosiaalityöntekijöiden koulutusmäärien lisäämiseen.

Samalla on huolehdittava siitä, että lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon resurssit turvataan koko maassa ja hoitojonot puretaan määrätietoisella toimenpideohjelmalla. Tämä tarkoittaa myös perustason ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistamista, matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen lisäämistä sekä toimivia palveluketjuja peruspalveluista erikoissairaanhoitoon.

Panostus lapsiin ja nuoriin on inhimillinen ja taloudellinen panostus Suomen tulevaisuuteen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin ja viittaa vastauksessaan myös Keskustan Ilomantsin kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 343) antamaansa vastaukseen. Olennaista on painopisteen siirto raskaista palveluista kohti kevyempiä palvelumuotoja ja varhaisempaa lasten ja perheiden tukea. Tällöin myös lastensuojelun ammattilaisten voimavarat voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisemmin.

Keskustan Suunta Suomelle -ohjelmassa korostetaan, että ihminen ja hänen ongelmansa on kohdattava kokonaisuutena ilman pompottelua eri palvelujen ja viranomaisten välillä. Etenkin lasten ja nuorten osalta on huomioitava koko perhe, sillä lapsen hyvinvointi on riippuvainen läheisten jaksamisesta, pärjäämisestä ja terveydestä. Riittävien ja oikea-aikaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen lisäksi on huolehdittava myös muista tekijöistä kuten järjestöjen toimintaedellytyksistä, joilla voidaan tukea erilaisten perheiden tilanteita niin arjessa kuin siinä vastaan tulevien vaikeuksien kohdatessa.

363. Keskustanaisten Ylä-Savon piiri: Farmaseutin vastaanotto perusterveydenhuoltoon hyvinvointialueilla.

Lääkitysturvallisuus on keskeinen osa potilasturvallisuutta ja vaikuttavaa perusterveydenhuoltoa. Monilla potilailla, erityisesti ikääntyneillä monisairailla, on käytössään useita lääkkeitä, mikä lisää haitta- ja yhteisvaikutusten ja lääkitysvirheiden riskiä. Lähes kaikki 75 vuotta täyttäneet henkilöt käyttävät lääkkeitä (99 %). Iäkkäillä monilääkitys on yleistä ja yhä useampi iäkäs käyttää yli viittä lääkettä samanaikaisesti ja yli 10 lääkettä käyttävien osuus on lisääntynyt viime vuosina. Ainakin 10 % iäkkäistä käyttää vanhuksille sopimattomia lääkkeitä. Tällä hetkellä sairaanhoitajien ja lääkäreiden aikaresurssit eivät riitä lääkehoidon kokonaisuuden arvioimiseen tai tarkistamiseen.

Farmaseuteilla ja proviisoreilla on erityisosaamista hyödynnettäväksi nykyistä tehokkaammin paitsi lääkeneuvonnassa, myös eriasteisissa lääkehoidon moniammatillisissa arvioinnissa ja lääkitysturvallisuuden parantamisessa. Useissa kunnissa ja hyvinvointialueilla sekä kansainvälisesti on saatu hyviä kokemuksia farmaseutin tai proviisorin vastaanotoista perusterveydenhuollossa.

Tavoitteena on parantaa erityisesti iäkkäiden monilääkittyjen lääkitys- ja potilasturvallisuutta, hoidon laatua ja kustannusvaikuttavuutta tarjoamalla farmaseutin vastaanottoa osana perusterveydenhuollon palvelukokonaisuutta.

Farmaseutin vastaanotto tukee moniammatillista yhteistyötä perusterveydenhuollossa, sillä se ensinnäkin vapauttaa lääkärien ja hoitajien aikaa potilas-ja hoitotyöhön. Farmaseutin osallistumisen potilaan hoitoprosessiin on todettu myös sujuvoittavan lääkäreiden ja sairaanhoitajien työtä. Lääkärin aikaa on arvioitu säästyvän avovastaanotolla noin 20 minuuttia per asiakas, kun potilaan kokonaislääkitys on etukäteen tarkistettu ja arvioitu. Farmaseutin vastaanotto parantaa potilasturvallisuutta ja vähentää lääkitykseen liittyviä haittoja sekä näin vähentää päivystyskäyntejä ja sairaalahoitoja lääkitysvirheiden vähentyessä. Farmaseutin vastaanotto vähentää hyvinvointialueen kustannuksia lääkehoidon epäselvyyksistä johtuvan (häiriö)kysynnän takia.

Takaisin sisällysluetteloon

Esitämme, että hyvinvointialue:

1. Käynnistää farmaseutin vastaanoton terveysasemilla tai digitaalisena palveluna.

2. Kohdentaa farmaseutin vastaanotot erityisesti:
* moniläästittyihin potilaisiin
* ikääntyneisiin
* potilaisiin, joilla on toistuvia lääkitysongelmia tai haittavaikutuksia

3. Määrittelee farmaseutin vastaanoton tehtäviksi muun muassa:
* lääkityksen kokonaisarvioinnin yhteistyössä lääkärin ja hoitajan kanssa
* lääkeneuvonnan ja potilasohjauksen
* lääkityspoikkeamien ja -riskien tunnistamisen
* työyksiköiden lääkehoitosuunnitelmien tarkistuksen
* kouluttamisen

4. Farmaseutin asiantuntijan palvelujen tarjoamiseen haetaan paikallisesti kustannustehokkain tapa joko hyvinvointialueen omana palveluna tai hyödynnetään avoapteekin farmasetteja ja proviisoreita. Apteekit ovat monella paikkakunnalla käytetyin terveyspalvelu ja niiden saavutettavuus on hyvä maankattavasti. Apteekeissa on jo valmiiksi laaja farmaseuttinen osaaminen sekä lääkityksen tarkistusta ja potilasohjausta tukeva infrastruktuuri. Siksi farmaseutin vastaanotto apteekin kautta olisi otettavissa käyttöön nopeasti ilman tilainvestointeja ja sitäkin kautta kustannustehokas tapa tuoda palvelu ihmisten arkeen. Hyvinvointialue voi vahvistaa lähipalvelujaan ostamalla palvelun apteekilta tai järjestämällä vastaanoton apteekin tiloissa. Syrjäseuduilla ja pienemmillä paikkakunnilla apteekkien kautta toteutettava farmaseutin vastaanotto voisi olla yksi tapa säilyttää palveluja paikkakunnilla, joissa terveysasemien palvelut ovat vähentyneet.

5. Arvioi farmaseutin vastaanoton vaikutuksia potilasturvallisuuteen, hoidon laatuun, asiakastyytyväisyyteen sekä kustannuksiin.

6. Tutkii myös vaikuttavuutta, josta voidaan laskea kustannusvaikuttavuuden.

Farmaseutin vastaanotto on kustannustehokas ja potilaslähtöinen keino vastata perusterveydenhuollon kasvaviin haasteisiin. Lääkitysongelmat ovat merkittävä syy päivystyskäynteihin ja sairaalahoitoihin, mikä korostaa ennaltaehkäisevien palvelujen, kuten farmaseutin vastaanoton, merkitystä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin, ja tunnistaa aloitteessa esitetyt hyödyt hoidon ja potilasturvallisuuden osalta. Lääketurvallisuus tulee varmistaa ympäri Suomen.

Apteekit ovat merkittävä ja itsenäinen osa palveluverkostoamme, jonka olemassaoloa tulee vahvistaa eikä heikentää. Keskusta luottaa eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön: Apteekit on otettava vahvemmin mukaan osaksi sote-palveluita erityisesti lääkehuollon kysymyksissä, kuten kokonaislääkityksen ajantasaisuuden arvioinnissa ja lääkeneuvonnassa liittyen resepti- ja itsehoitolääkkeisiin.

Sen sijaan hyvinvointialueiden tehtäviä ja kustannuksia ei tule lisätä nykyisestä. Lääkäreiden tietoisuutta lääkkeiden yhteisvaikutuksista tulee lisätä osana lääkärikoulutusta.

364. Keskustanuorten Etelä-Pohjanmaan piiri: Kallis vyötärö - laitetaan stoppi lihavuusepidemialle

Suomi on tilastojen mukaan EU:n kolmanneksi lihavin maa. Lihavien määrä on yli kaksinkertaistunut 1990-luvulta lähtien ja trendi näyttäisi olevan nousussa. Tällä hetkellä Suomessa on arvion mukaan ainakin noin 3,5 miljoonaa ylipainoista (painoindeksi >25), joista lihavia (painoindeksi >30) on noin 1,4 miljoonaa. Ylipainoisten määrä Suomessa on siis tilastosta riippuen noin 60–70 %, joten normaalipainoiset ovat selkeässä vähemmistössä.

Ylipainon aiheuttamat sairaudet ja vaivat lisäävät terveydenhuollon kuluja, vievät ikääntyneet aikaisemmin hoivan piiriin, nostavat eläkemenoja sekä vähentävät tehtyä työtä ja työn tuottavuutta. FinWeight-tutkimuksen hyvin varovaisen arvion mukaan ylipainosta johtuvat vuosittaiset kustannukset ovat vähintään 2,5 miljardia, mutta laajemmin tarkasteltuna kustannukset nousevat

Takaisin sisällysluetteloon

yli 5 miljardin, kun mukaan otetaan enemmän epäsuoria kustannuksia. Esimerkiksi OECD-raportti arvioi, että Suomen bruttokansantuote on vuosittain keskimäärin 2,8 % alhaisempi ylipainon takia. Vuonna 2024 menetimme ylipainosta johtuen siis arviolta 7,7 miljardia euroa BKT:sta.

Talouden lisäksi ylipainolla on vahva vaikutus myös muihin merkittäviin yhteiskunnallisiin haasteisiin, kuten mielenterveysongelmiin, syntyvyyden laskuun ja puolustuskyvyn ylläpitämiseen. Kaikista tärkeimpänä lihavuus laskee ihmisten elämänlaatua ja aiheuttaa turhaa inhimillistä kärsimystä, kuten ennenaikaisia kuolemia. Kaikki tämä voisi olla vältettävissä.

Yksilöitä ei tule syyllistää ylipainosta eikä ylipainon ratkaiseminen ole pelkästään yksilön vastuulla. Ylipaino on alkanut yleistyä erityisesti vasta 1980-luvulta lähtien. Emme ole muuttuneet geneettisesti 40 vuodessa, mutta ympäristömme on muuttunut sellaiseksi, että terveen painon ylläpitäminen vaatii merkittävää vaivannäköä. Ylipainoa ei voi siis jättää yksilön harteille, vaan yhteiskunta tulisi rakentaa mahdollistamaan ja ohjaamaan terveelliseen elämään.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret vaatii, että lihavuuden vähentäminen otetaan kansanterveydelliseksi prioriteetiksi, samaan tapaan kuin tupakoinnin lopettaminen on otettu. Tavoitteeksi tulisi asettaa ylipainon laskeminen 1980-luvun tasolle vuoteen 2050 mennessä.

Ensimmäisenä askeleena tavoitteeseen pääsemiseksi tulee asettaa porrastettu haittavero elintarvikkeille (ei vain virvoitusjuomille), jotka sisältävät runsaasti lisättyä sokeria, rasvaa tai suolaa. Haittaveron ensisijainen tavoite on kannustaa valmistajia muuttamaan reseptejään terveellisemmiksi, mutta samalla se voi olla mahdollisuus kerätä kipeästi tarvittavia verotuloja valtion alijäämän kattamiseen.

Suomella ei ole varaa katsoa sivusta, kun miljardit eurot ja kansalaisten hyvinvointi valuvat hukkaan lihavuusepidemian myötä. On aika tehdä terveellisestä elämästä uusi normi ja samalla turvata maamme taloudellinen tulevaisuus.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Lihavuuden vähentämisestä tulee tehdä kansanterveydellinen projekti. Lihavuus heikentää elämänlaatua, lisää sairastavuutta ja jopa ennenaikaisia kuolemia, aiheuttaa erilaisia inhimillisiä rajoitteita ja vaikuttaa näin yksilön hyvinvointiin. Lisäksi lihavuus kuormittaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Lihavuuden vähentäminen ei kuitenkaan ole vain yksilön vastuulla, vaan yhteiskunnan on luotava olosuhteita, jotka ohjaavat ja mahdollistavat terveellisemmän elämän. Lihavuuden hoitopolkuja tulee kehittää entistä vaikuttavammaksi.

Keskusta kannattaa myös sokeripitoisten ja epäterveellisten tuotteiden verottamista. Haittaverot ovat keskustalle väline ohjata ihmisten kulutusta ja ostotottumuksia terveellisempään suuntaan eikä niinkään ensisijainen keino kerätä rahaa valtiolle verojen muodossa. Suomi voisi olla kansainvälinen mallimaa vähäsokeristen ja terveysvaikutteisten elintarvikkeiden ja esim. terveellisempien välipalojen tuottajana. Suomalainen luonto marjoineen sekä maatalous- ja elintarvikeosaaminen maailmanlaajuisina ja luotettavine brändeineen tarjoavat tähän hyvät mahdollisuudet.

365. Kuhmon Keskusta: Mummoralli kuriin – Vuodeosastot turvattava lähipalveluna

Vuodeosastohoito tulee säilyttää lähipalveluna myös harvaan asutuilla alueilla, kuten pitkien välimatkojen maakunnissa. Jos lähin vuodeosasto sijaitsee 100 kilometrin päässä, palvelu ei ole tosiasiallisesti yhdenvertainen verrattuna alueisiin, joissa hoito on lähellä.

Ihmisen on saatava hoitoa oikeassa paikassa. Erikoissairaanhoito on järjestelmän kalleinta hoitoa. Akuutin erikoissairaanhoitotarpeen päättyessä on taloudellisesti kestävää siirtää potilas ajoissa kevyempään, potilaan kotia lähellä sijaitsevaan vuodeosastohoitoon. Tällöin kyse on perusterveydenhuollon vuodeosastohoidosta: seurannasta, kuntoutuksesta ja perushoidosta. Säästöjen tulisi syntyä tästä hoidon porrastuksesta – ei vuodeosastoja sulkemalla.

Takaisin sisällysluetteloon

Ikääntyvä väestörakenne kasvattaa entisestään painetta vuodepaikoille ja vuodepaikkojen ollessa alimitoitettuna, potilaita siirrellään vuodeosastoilta toiselle tai jopa pahimmassa tapauksessa kotiutetaan liian aikaisin kotiin. Tämä niin sanottu mummoralli kuormittaa erityisesti iäkästä ja monisairasta potilasta. Se lisää riskiä sekavuuteen ja toimintakyvyn laskulle sekä hoitoketjujen katkeamiseen. Tarpeettomat kuljetukset sitovat ensihoidon resursseja ja kasvattavat kustannuksia.

Terveydenhuoltolaki edellyttää, että palvelut järjestetään väestön tarpeet huomioiden ja alueellisesti saavutettavasti. Yli 100 kilometrin matka ei ole kohtuullinen. Se on este inhimilliseen hoitoon ja omaisten osallistumiseen.

Kuhmon Keskusta esittää, että vuodeosastohoito tulisi turvata lähipalveluna omalla terveysasemalla tarvittaessa lainsäädännön kautta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen huoleen. Ikääntyvät ihmiset ansaitsevat elämänsä viimeisille vuosille rauhaa ja tarvettaan vastaavaa hoivaa, ei pomputtelua palvelusta ja paikasta toiseen.

Laitoshoito eli vuodeosasto on vanhuspalvelulain mukaan viimesijainen vaihtoehto eikä sitä ole tarkoitettu pitkäaikaiseen asumiseen.

Hyvinvointialueilla on itsehallinnollinen oikeus päättää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalveluiden järjestämisestä. Vuodeosastojen ja osastopaikkojen määrä ovat asioita, joita hyvinvointialueiden päättäjien tulee tarkastella osana palveluverkkoa koskevia päätöksiä. Keskusta esittää Kelan matkakorvausten siirtämistä hyvinvointialueiden vastuulle. Tämä myös parantaisi mahdollisuuksia turvata erilaisia soten lähipalveluita. Tämä vähentäisi osaoptimoinnin mahdollisuuksia ja lisäisi potentiaalisesti kuljetuspalveluiden tehokkuutta.

Vuodeosastojen ja osastopaikkojen määrää arvioitaessa on hyvä ottaa huomioon kehittyvä lääketiede, päiväkirurgia ja ikääntyvä väestö. Vanhuus ei ole sairaus. Terveyskeskuksen vuodeosasto ei ole ihmisarvoinen tai ihmisen toimintakykyä ylläpitävä paikka ikääntyneen ihmiseen pidempiaikaiseen viipymiseen. Jos ikääntynyt ihminen ei pärjää kotona yksin edes koti- ja omaishoidon avustamana, on ikääntyneen paikka yhteisöllisessä asumisessa, perhekodissa tai ympärivuorokautisessa hoivassa.

Niillä paikkakunnilla, jossa vuodeosastoa ei enää ole, toimivana mallina voisi olla niin sanottu hybridimalli, jossa ympärivuorokautisesta palveluasumisesta varataan muutama paikka esimerkiksi saattohoitotilanteessa oleville henkilöille. Näin varmistetaan näissäkin tilanteissa inhimillinen etäisyys kodista ja läheisistä.

Silloin, kun palvelumalli muuttuu, on tärkeä rakentaa luottamusta siihen, että ketään ei jätetä heitteille ja jokainen voi ikääntyä turvallisin mielin.

366. Pirkanmaan Keskustanuoret: Alaikäisten poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset kiellettävä lailla lapsen perusoikeuksien turvaamiseksi

Lapsen oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja kehollisen itsemääräämisoikeuteen on keskeinen perusoikeus, jonka tulee ohjata kaikkea alaikäisiä koskevaa sääntelyä. Alaikäiseen kohdistuvat pysyvät ja peruuttamattomat kehoa muuttavat toimenpiteet edellyttävät poikkeuksellisen painavaa oikeutusta, joka voi perustua vain lääketieteelliseen välttämättömyyteen ja lapsen välittömään etuun.

Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus on toimenpide, jossa lapsen kehoon tehdään pysyvä muutos ilman, että lapsi kykenee itse antamaan siihen vapaaehtoista ja tietoon perustuvaa suostumusta. Toimenpiteeseen liittyy aina lääketieteellisiä riskejä, eikä sen vaikutuksia voida myöhemmin peruuttaa. Pelkkä huolellinen suorittamistapa tai lääketieteellinen valvonta ei poista perusoikeusongelmaa, sillä kysymys ei ole ensisijaisesti toimenpiteen turvallisuudesta vaan siitä, onko lapsen koskemattomuuteen kajoaminen oikeutettua ilman lääketieteellistä tarvetta.

Ympärileikkausten sallittavuutta perustellaan usein vanhempien uskonnonvapaudella ja oikeudella uskonnolliseen kasvatukseen. Nämä oikeudet ovat perustuslaillisesti turvattuja, mutta

Takaisin sisällysluetteloon

ne eivät ole rajattomia. Uskonnonvapaus takaa oikeuden vakaumukseen, opetukseen ja uskonnon harjoittamiseen, mutta se ei voi syrjäyttää lapsen omaa oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen. Pysyvä ja peruuttamaton kehoa muuttava toimenpide ylittää uskonnollisen kasvatuksen rajat. Täysi-ikäinen yksilö voi halutessaan ympärileikkauttaa itsensä uskonnollisista tai muista syistä, mutta alaikäisen puolesta tällaisen päätöksen tekeminen ei ole perusteltua.

Nykyinen oikeustila on jättänyt poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset tapauskohtaisen arvioinnin varaan. Tämä on johtanut epäselvyyteen siitä, missä määrin lapsen oikeudet toteutuvat yhdenvertaisesti ja ennakoitavasti. Oikeusvaltion kannalta ei ole kestävää, että lapsiin kohdistuvien pysyvien toimenpiteiden hyväksyttävyys määräytyy jälkikäteen tapauskohtaisessa oikeudellisessa punninnassa ilman selkeää lainsäädännöllistä linjaa. Lainsäätäjän tehtävänä on antaa asiasta yksiselitteinen ja lapsen edun ensisijaisuutta korostava sääntely.

Usein poikien ympärileikkausta tarkastellaan rinnakkain tyttöjen sukuelinten silpomisen kanssa. Tyttöihin kohdistuvat ympärileikkaukset ovat kaikissa muodoissaan vakavia rikoksia ja ehdottomasti kiellettyjä, eikä niiden tuomittavuudesta ole epäselvyyttä. Tästä huolimatta on ongelmallista, että kahden alaikäisiin kohdistuvan, pysyvän kehoa muuttavan toimenpiteen oikeudellinen arviointi eroaa toisistaan sukupuolen perusteella. Lasten yhdenvertaisen suojelun periaate edellyttää, että myös poikien osalta lainsäädäntö asettaa selkeät rajat sille, milloin lapsen koskemattomuuteen voidaan puuttua.

Kansainvälisesti poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset ovat joissain maissa sallittuja, mutta tämä ei poista kansallista vastuuta arvioida sääntelyn yhteensopivuutta lapsen edun kanssa. Kansainväliset ihmisoikeussopimukset korostavat lapsen edun ensisijaisuutta, henkilökohtaista koskemattomuutta ja oikeutta kehon itsemääräämiseen. Valtiolla on oikeus ja velvollisuus säätää näitä periaatteita tehokkaasti turvaavaa lainsäädäntöä, vaikka nimenomaista kansainvälistä kieltoa ei olisi.

Lapsen perusoikeuksien turvaaminen edellyttää selkeää rajaa lääketieteellisesti välttämättömien ja ei-välttämättömien toimenpiteiden välille. Lainsäädännön tulee johdonmukaisesti suojella alaikäisiä pysyviltä kehoa muuttavilta toimenpiteiltä silloin, kun ne eivät ole lapsen terveyden kannalta välttämättömiä.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy edistämään lainsäädäntöä, jossa alaikäisten poikien ympärileikkaus sallitaan ainoastaan lääketieteellisin perustein ja jossa ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset kielletään selkeästi lapsen perusoikeuksien ja yhdenvertaisen suojelun turvaamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osin.

Suomessa alaikäisten poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta ei ole kielletty lailla, mutta sen katsotaan loukkaavan lapsen koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Toistaiseksi asiassa on Suomessa menty viranomaisten ohjeistuksilla. Terveydenhuollon ammattilaisia ohjeistetaan ottamaan asia puheeksi raskaana olevien ja alaikäisten poikien vanhempien kanssa, kun henkilö tulee alueelta, joissa kulttuuriin kuuluu poikien ympärileikkaus. Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus ei kuulu julkiseen terveydenhuoltoon, ja sen saa tehdä vain laillistettu lääkäri.

Poikien ei-lääketieteellisten ympärileikkausten ehdoton kieltäminen sisältää käytännön maailmanlaajuisesta yleisyydestä ja pitkästä, uskontoihin sidotusta historiasta johtuen riskin, että ympärileikkaukset voisivat siirtyä yhä enemmän terveydenhuollon ammattilaisiin kuulumattomien henkilöiden tekemiksi joko Suomessa tai sen ulkopuolella. Tämän takia on tärkeä arvioida huolellisesti eri toimien tosiasiallisia vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja kaikissa ratkaisuvaihtoehdoissa pyrkiä edistämään lasten itsemääräämisoikeutta keskustelun ja tiedon lisäämisen kautta.

Takaisin sisällysluetteloon

367. Keskustanaisten Uudenmaan piiri: Yhtään tyttöä ei saa silpoa - järeämmät keinot viranomaisille

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on vakava ihmisoikeusloukkaus ja väkivaltarikos. Se aiheuttaa pysyviä fyysisiä ja psyykkisiä vammoja, ja sen kohteeksi voi joutua jopa alle vuoden ikäisiä lapsia.

Suomessa silpominen on rikoslaissa rangaistavaa riippumatta siitä, tehdäänkö teko Suomessa vai ulkomailla, kun uhri on Suomen kansalainen tai pysyvästi Suomessa asuva. Käytännössä oikeudenkäyntejä ja tuomioita on kuitenkin vähän, mikä herättää kysymyksen lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan tehokkuudesta.

Keskustan arvopohja perustuu ihmisarvon kunnioittamiseen, oikeudenmukaisuuteen ja heikoimmassa asemassa olevien suojelemiseen, tämä edellyttää seuraavaa:

1. Viranomaisten ja viranhaltijoiden velvollisuuden tunnistaa ja ilmoittaa silpomisen riskitilanteista sekä epäilyistä.
2. Ennaltaehkäisevät toimet neuvoloissa, kouluissa terveystarkastuksissa ja terveydenhuollossa riskitilanteiden tunnistamiseksi. Jokainen terveydenhoitaja ottaa jo etukäteen puheeksi nämä asiat perheiden kanssa; tästä on nähty olevan selvästi hyötyä.
3. Silpomiseen liittyvän rikosvastuun ja rangaistuskäytännön arviointi, jotta seuraamukset ovat riittävän ankaria ja ennaltaehkäiseviä.
4. Selkeän valtakunnallisen toimintamallin luominen tilanteisiin, joissa on perusteltu epäily siitä, että lapsi aiotaan viedä ulkomaille silpomistoimenpidettä varten.
5. Uhrien tukipalveluiden vahvistaminen ja korjaavien hoitojen saatavuuden turvaaminen.
6. Tulee järjestää keskustelutilaisuuksia ja naistoimintaa, jossa suomalaiset ja maahanmuuttajanaiset keskustelevat suomalaisesta tapakulttuurista ja lainsäädännöstä.
7. Kouluissa, esim. terveydenhoitajan johdolla asiasta keskustellaan sekä tyttöjen että poikien kanssa. Se on parasta asennekasvatusta.

Keskustanaisten Uudenmaan piiri esittää, että Keskusta vahvistaa lainsäädäntöä ja viranomaiskäytäntöjä tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen ehkäisemiseksi, rikosvastuun toteuttamiseksi ja uhrien suojelemiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on Suomen rikoslain mukaan rangaistava teko. Tämä ei ole kuitenkaan poistanut täysin tyttöjen ympärileikkauksia, vaan Suomessa syntyneitä ja kasvaneita tyttöjä saatetaan edelleen lähettää esimerkiksi vanhempien lähtömaihin ympärileikattavaksi. Naisten ympärileikkaus on vakava naisiin kohdistuva, niin henkisesti kuin fyysisesti vammauttava väkivallan muoto, johon on pystyttävä puuttumaan nykyistä tehokkaammin muun muassa aloitteen kuvaamin keinoin.

368. Pirkanmaan Keskustanuoret: Alkoholihankintojen kieltäminen hyvinvointialueilla

Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on kautta maan vakava. Palveluja joudutaan sopeuttamaan, henkilöstöresursseja tarkastelemaan kriittisesti ja säästöjä etsitään myös pienistä kokonaisuuksista. Tässä tilanteessa hyvinvointialueiden verovaroin tekemät alkoholihankinnat herättävät perusteltua huomiota ja kysymyksiä kansalaisten keskuudessa. Ylen selvityksen mukaan alkoholiostoihin käytetyt summat vaihtelevat hyvinvointialueittain muutamista sadoista euroista yli 20 000 euroon vajaassa kahdessa vuodessa, mikä osoittaa merkittäviä eroja toimintatavoissa ja linjauksissa.

Hyvinvointialueiden perustehtävänä on väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tästä näkökulmasta alkoholin tarjoaminen julkisin varoin on ongelmallista, sillä alkoholi on terveydelle haitallinen aine ja sen käyttö on ristiriidassa hyvinvointialueiden ydintehtävän kanssa. Vaikka yksittäiset summat olisivat kokonaisbudjetteihin nähden pieniä, on kysymys ennen kaikkea periaatteellinen ja arvolähtöinen.

Takaisin sisällysluetteloon

Alkoholihankinnoilla on myös merkittävä symbolinen vaikutus hyvinvointialueiden legitimiteettiin kansalaisten silmissä. Tilanteessa, jossa palvelujen saatavuutta heikennetään ja henkilöstö joutuu toimimaan kuormittavissa olosuhteissa, alkoholin tarjoaminen julkisissa tilaisuuksissa heikentää luottamusta järjestelmään ja päätöksentekoon. Pieneltäkin vaikuttava menoerä voi horjuttaa kansalaisten ja henkilöstön kokemusta oikeudenmukaisesta ja vastuullisesta verovarojen käytöstä.

Useat hyvinvointialueet ovat jo linjanneet, ettei alkoholia hankita tai tarjota verovaroin kuin harvinaisissa ja tarkoin rajatuissa poikkeustapauksissa tai ei lainkaan. Esimerkiksi Etelä-Karjalan hyvinvointialueella alkoholitarjoilut on käytännössä kielletty, eikä linjaus ole aiheuttanut merkittävää kritiikkiä. Selkeä ja valtakunnallisesti johdonmukainen linja tukisi hyvää hallintoa, lisäisi avoimuutta ja vahvistaisi kansalaisten luottamusta hyvinvointialueiden toimintaan.

Alkoholin tarjoaminen ei ole välttämätön osa kokouksia, seminaareja tai sidosryhmätilaisuuksia. Vieraanvaraisuus ja arvostus voidaan osoittaa laadukkailla alkoholittomilla tarjoiluilla, jotka sopivat kaikille osallistujille ja tukevat terveyttä edistäviä toimintamalleja.

Suomen Keskustan aatteelliseen perintöön kuuluu alkiolainen kansanterveysajattelu sekä johdonmukainen ja vastuullinen alkoholipolitiikka, jota puolueen tulee edistää kaikilla hallinnon tasoilla. Hyvinvointialueet ovat keskeinen osa julkista palvelujärjestelmää, ja niiden toiminnan tulee heijastaa näitä arvoja selkeästi ja uskottavasti.

Aloitteen tavoitteena on vahvistaa hyvinvointialueiden vastuullista taloudenpitoa, edistää terveyttä tukevia käytäntöjä sekä parantaa hyvinvointialueiden legitimiteettiä ja uskottavuutta kansalaisten silmissä.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ottaa puolueen linjaksi alkoholiostojen kieltämisen hyvinvointialueilla. Näin puolue edistää johdonmukaista alkoholipolitiikkaa, vahvistaa luottamusta julkiseen hallintoon ja toimii arvojensa mukaisesti myös käytännön päätöksenteossa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen, mutta pitää Etelä-Karjalan mallia suositeltavana käytäntönä. Alkoholin osto ja tarjoaminen ovat Keskustan mielestä kunkin hyvinvointialueen omassa päätösvallassa.

369. Pirkanmaan Keskustanuoret: Sosiaali- ja terveydenhuollon päällekkäisiä tietojärjestelmiä karsittava

Suomessa on tällä hetkellä useita päällekkäisiä sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmiä, jotka hidastavat ja vaikeuttavat hoitoon pääsyä sekä asiointia. Erilaiset tietojärjestelmät eri toimijoiden välillä vaikeuttavat erityisesti potilastietojen kuten kuvantamisen tulosten siirtämistä toimijalta toiselle. Tietojen hidas ja monimutkainen käsittely vie sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden sekä potilaiden aikaa ja resursseja, heikentäen Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän kantokykyä.

Ongelman ratkaisemiseksi Suomessa tulee laatia asiantuntijoiden johdolla selkeät valtakunnalliset suuntaviivat, miten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmiä tulisi yhdenmukaistaa. Asiantunti-ja-arvioiden pohjalta tulisi tehdä valtakunnallinen ohjeistus tietojärjestelmien yhdenmukaistamiseksi koko maassa sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden parantamiseksi sekä järjestelmän kuormituksen vähentämiseksi.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy edistämään asiantuntijoiden johdolla laadittavia selkeitä valtakunnallisia suuntaviivoja sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien yhdenmukaistamiseksi, jotta palveluiden saatavuutta voidaan parantaa ja järjestelmän kuormitusta vähentää.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta parannetaan sekä mahdollistetaan asianomaisen henkilön luvalla

Takaisin sisällysluetteloon

häntä koskevien eri viranomaisten hallussa olevien tietojen yhdistäminen hänen ongelmiensa ratkaisemiseksi nykyistä kokonaisvaltaisemmin.

370. Pirkanmaan Keskustanuoret: Tulkkauspalvelujen keston rajaaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa viiteen vuoteen

Suomessa tulkkauspalvelut sosiaali- ja terveydenhuollossa aiheuttavat vuosittain merkittäviä kustannuksia. Suurin osa kuluista liittyy vieraiden kielten tulkkaukseen henkilöille, joilla on riittävät edellytykset kielen oppimiseen, mutta jotka käyttävät tulkkia pitkään maassa olon jälkeen.

Tulkkauspalvelujen käyttöön liittyy kansanterveydellisiä ja oikeudellisia velvoitteita, sillä asiakkaan ymmärryksen varmistaminen on olennaista hoidon turvallisuuden ja laadun kannalta. Julkisen vallan tehtävä on turvata kaikille riittävät palvelut, mutta samalla on perusteltua odottaa yksilön omaa vastuuta kielen oppimisessa, erityisesti pitkäaikaisesti maassa asuvilta.

Pohjoismaista löytyy toimivia esimerkkejä. Esimerkiksi Tanskassa tulkkauspalvelut tarjotaan maksutta kolmen vuoden ajan maahan tulon jälkeen. Tämän jälkeen tulkin kustannuksista vastaa yksilö itse, ellei ole erityisiä terveydellisiä syitä, kuten kuurous, joka edellyttää viittomakielisen tulkin palvelua.

Aloitteen tavoitteena on varmistaa palvelujen tarkoituksenmukainen käyttö, edistää kielen oppimista ja vastuunottoa sekä hillitä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvua vaarantamatta asiakkaiden turvallisuutta tai hoidon laatua.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy edistämään mallia, jossa tulkkauspalvelut sosiaali- ja terveydenhuollossa tarjotaan julkisesti viiden vuoden ajan maahan tulon jälkeen. Tämän jälkeen palvelun kustannuksista vastaisi yksilö itse, ellei terveydellinen tai muu erityinen syy estä kielen oppimista ja käyttämistä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen ja pitää tärkeänä, että selvitetään mahdollisuudet rajata julkisrahoitteisten tulkkauspalvelujen käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollossa aloitteessa esitetyllä tavalla.

Puoluekokous korostaa, että on tärkeää kehittää edelleen nykyistä tehokkaampia, entistä enemmän etätulkkaukseen ja tekoälyn hyödyntämiseen perustuvia toimintamalleja. Maahanmuuttotaustaisten henkilöiden Suomen tai Ruotsin kielenoppimiseen on panostettava voimakkaammin ja myös edellytettävä nykyistä selkeämmin henkilön omaa vastuuta osallistua järjestettyyn kielikoulutukseen osana kotouttamistoimia.

371. Suomen Keskustanaiset: Eturauhassyövän seulonta osaksi kansallista seulontaohjelmaa

Eturauhassyöpä on kansanterveydellinen ongelma. Se on miesten yleisin syöpä Suomessa. Miesten syöpäkuoleman aiheuttajana se on Suomessa toiseksi ja koko Euroopassa kolmanneksi yleisin. Suomessa eturauhassyöpää todetaan yli 5 500 miehellä vuosittain ja noin 850 miestä kuolee siihen joka vuosi. Noin kymmenes mies sairastuu siihen ennen 75 vuoden ikää.

Suurentuneessa eturauhassyövän riskissä ovat erityisesti yli 50-vuotiaat miehet. Varhaisvaiheen eturauhassyöpä on usein oireeton. Ensimmäinen oire saattaakin olla etäpesäkkeistä johtuva luustokipu tai patologinen murtuma.

Tampereen ja Helsingin yliopistojen johdolla tehtävä kolmiportainen ProScreen-tutkimus on toteuttanut uudenlaista syöpäseulonnan toimivuutta, joka sisältää muun muassa kaksi verikoetta ja magneettitutkimuksen. Tutkimuksen tavoitteena on ollut selvittää, voidaanko uudella seulontatavalla vähentää eturauhassyöpäkuolleisuutta tehokkaasti sekä samalla vähentää aiempien seulontamenetelmien suurinta ongelmaa: merkityksettömän eturauhassyövän ylidiagnosointia, jota on esiintynyt PSA-seulonnassa.

Takaisin sisällysluetteloon

Tutkimuksesta saatujen tulosten mukaan PSA-seulonnalla voidaan hieman pienentää eturauhassyövän aiheuttamaa kuolleisuutta. PSA-seulonta tuottaa kuitenkin niin paljon tarpeettomia syöpädiagnooseja, että haitat ylittävät hyödyt. Uudet tulokset osoittavat, että nyt käytetty kolmiportainen menetelmä tuottaa vähemmän tarpeettomia syöpädiagnooseja kuin PSA-seulonta.

Suomen Keskustanaiset vaatii, että Keskustan tulee aloittaa yhteiskunnallinen keskustelu eturauhassyövän seulomisen liittämisestä kansalliseen seulontaohjelmaan yli 50-vuotiaille miehille. Seulontaohjelma on saatava osaksi kansallista seulontaohjelmaa seuraavalla hallituskaudella.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Eturauhassyövän Käypä hoito –suositus on päivitetty viimeksi vuonna 2025. Suosituksessa väestötason seulonnan hyödyt nähtiin kiistanalaisena. Tämän lisäksi suomalainen asiantuntijaryhmä, jonka jäsenet kuuluivat aloitteessa mainitun ProScreen-tutkimuksen ohjausryhmään, toteutti sosiaali- ja terveysministeriölle vuonna 2023 eturauhassyövän väestötason seulonnan arvioinnin. Asiantuntijaryhmä ei suositellut eturauhassyövän seulonnan käynnistämistä Suomessa tieteelliseen näyttöön liittyvän epävarmuuden ja palvelujärjestelmältä vaadittavien resurssien saatavuushaasteiden takia.

Julkisen seulontatehtävän laajentamista tulee tarkastella osana sosiaali- ja terveyspalveluiden priorisointityötä. Haastavassa julkisen talouden tilanteessa uusia tehtäviä on punnittava laajasti kustannus- ja terveyshyötyjen näkökulmasta.

372. Varsinais-Suomen Keskustanaisten piiri: Perhehoito tarjoaa inhimillisen ja kustannustehokkaan ratkaisun hoivakriisiin

Perhehoito tarjoaa inhimillisen ja kustannustehokkaan ratkaisun hoivakriisiin, keventää kotihoidon kuormaa ja tukee ihmisten kotona pärjäämistä. Kun perhehoitoon kytketään omasairaanhoitaja, syntyy palvelumalli, joka tuo hoivan lähelle ihmistä, vahvistaa hoidon jatkuvuutta ja parantaa palveluiden vaikuttavuutta. Tämän toteuttaminen edellyttää tietoisuuden lisäämistä, asiakasprosessien kehittämistä ja perhehoidon rakenteiden vahvistamista koko maassa. Kansallinen ikäohjelma 2030 linjaa perhehoidon yhdeksi ratkaisuksi vanhuspalveluiden haasteisiin. Lisäämällä perhehoitoa voidaan keventää kotihoidon kuormitusta, vähentää raskaampien palveluiden tarvetta ja tarjota elämänlaadullisesti rikasta arkea niille, jotka eivät vielä tarvitse ympärivuorokautista hoitoa.

Suurimmat esteet perhehoidon laajentumiselle ovat tietoisuuden puute, toimimattomat asiakasprosessit ja epäselvä ohjautuminen palveluun. Tämä johtaa siihen, että oikea-aikainen ohjaus ja palvelun myöntäminen jäävät toteutumatta, jolloin perhehoidon mahdollisuudet jäävät hyödyntämättä.

Perhehoito tarjoaa ratkaisun kotihoidon työmäärän hallintaan. Ikäihmiset tarvitsevat paljon hoivaa, ja kotihoidon ammattilaisten työaika tulisi keskittää hoitotyöhön. Haasteita aiheuttavat myös perhehoidon myöntämisen rajaukset: joillakin hyvinvointialueilla perhehoitoa ei myönnetä ilman omaishoidon sopimusta, mikä on epätasa-arvoista ja jättää esimerkiksi yksinäiset ihmiset palveluiden ulkopuolelle. Keskitetty ja koordinoitu toimintamalli on avain perhehoidon vahvistamiseen.

Varsinais-Suomen Keskustanaiset toivoo, että puoluehallitus ottaa politiikkaohjelmassa huomioon perhehoidon resurssit, ohjauksen rakenteet ja myöntämiskriteerien joustavuuden, jotka tarvitsevat kehittämistä. Lisäksi toivoo, että Suomen Keskusta on valmis tekemään yhteistyötä ja osallistumaan kehittämistyöhön, jolla rakennetaan yhtenäinen, kestävä ja ihmislähtöinen perhehoidon ja omasairaanhoitajan kokonaisuus Suomeen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Suomen väestö ikääntyy tulevien vuosikymmenien aikana hurjaa vauhtia. Yli 85-vuotiaiden määrä tulee tuplaantumaan 2040-luvulle tultaessa. Tähän palvelutarpeen kasvun haasteeseen vastaamiseen tarvitaan monipuolinen joukko erilaisia palveluita

Takaisin sisällysluetteloon

ja teknologioita. Perhehoito on tärkeä lisä tähän kokonaisuuteen.

373. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Turvakotipaikkoja lisättävä maanlaajuisesti

Varsinais-Suomen Keskustanuoret esittää, että turvakotipaikkojen määrää tulee kasvattaa Suomessa maanlaajuisesti.

Tutkimusten mukaan perheväkivalta ja erityisesti naisiin kohdistuva väkivalta on lisääntynyt viime vuosina. Tällä hetkellä Suomessa toimii turvakoteja 25:llä paikkakunnalla ja paikkoja on yhteensä 228. Eduskunta on päättänyt vuoden 2026 talousarvioissa rahoituksen lisäämisestä, jolla saadaan 15 uutta paikkaa. Tämä ei kuitenkaan ole riittävää, sillä turvakotien asiakasmäärät ovat olleet kasvussa vuodesta 2022 lähtien.

Vuonna 2024 tilanpuutteen takia jouduttiin ohjaamaan 1318 henkilöä toiseen turvakotiin, joka on saattanut sijaita pitkän välimatkan päässä. Ruuhkat painottuvat keskeisille kaupunkiseuduille. Suurten kaupunkien kapasiteetin ohella on huolehdittava pienempien kaupunkien turvakotipalveluiden säilyttämisestä, jonka kautta myös suurempien kaupunkien ruuhkia voidaan lieventää. Väkivallalta tai sen uhkalta on päästävä turvaan nopeasti ja saavutettavasti. Turvakotien ammattilaiset osaavat auttaa eteenpäin vaikeassa elämäntilanteissa olevia ja auttavat katkaisemaan väkivallan kierteitä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Liian moni suomalainen nainen kohtaa elämänsä aikana lähisuhdeväkivaltaa nykyisen tai entisen kumppaninsa taholta. Apua lähisuhdeväkivallan uhreille ja tekijöille on tarjolla liian vähän ja laadultaan vaihtelevasti. Jokaisen lähisuhdeväkivaltatilanteessa apua hakevan suomalaisen on voitava luottaa siihen, että apua on saatavilla sitä tarvittaessa. Näin ei kuitenkaan tällä hetkellä kaikkialla Suomessa ole.

Tukea lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuneen kohtaamiseen ja tilanteiden tunnistamiseen tulisi tarjota laajasti julkisen puolen ammattilaisille. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten uhrien luottamus yhteiskuntaa kohtaan voi olla heikko ja tilanteeseen puuttuminen vaatii ammattilaisilta erityistä hienovaraisuutta. Uskonnollisten yhteisöjen rooli lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden tukijana ja väkivaltatilanteiden sovittelijana on tunnistettava. Tätä työtä on syytä tukea moniammatillisesti siten, että uhrin oikeusturva toteutuu. Puoluekokous muistuttaa, että lähisuhdeväkivalta on yleisen syytteen alainen rikos.

Keskustan puoluekokous tunnistaa lähisuhdeväkivallan yhdeksi Suomen merkittävimmistä sosiaalisista ongelmista, johon on puututtava nykyistä tehokkaammin toimin.

374. Ylöjärven Keskustanaiset: Pilotti: Ferritiinitestauksen ja raudanpuutteen tunnistamisen sisällyttäminen osaksi neuvoloiden rutiinitutkimuksia Suomessa

1. Tausta
Raudanpuute on yleinen, mutta usein tunnistamaton puutostila, joka aiheuttaa laajaalaista oirehdintaa ja heikentää merkittävästi elämänlaatua, toiminta- ja työkykyä. Tutkimusten mukaan jopa 40 % raskaana olevista voi kärsiä raudanpuutteesta jo ensimmäisellä kolmanneksella, mutta yli 90 % näistä ei ole aneemisia, jolloin pelkkä hemoglobiinitesti ei paljasta puutetta.

Raudanpuute voi siis jäädä huomaamatta erityisesti silloin, kun hemoglobiini on vielä normaalilla tasolla, koska ferritiiniarvoja ei seurata neuvoloissa. Ferritiini on kuitenkin tehokkain tapa mitata kehon rautavarastoja ja tunnistaa puutostila ennen kuin se johtaa anemiaan tai vakaviin oireisiin.

2. Mitä raudanpuute ja matala ferritiini aiheuttavat?
Raudanpuute vaikuttaa elimistön toimintoihin laajasti:
- Energiantuotanto, solujen tuotanto ja hapen kuljetus
- Hermoston toiminta ja aivojen kehitys
- Mielialan ja kognitiivisten toimintojen heikkene-

Takaisin sisällysluetteloon

minen
- Fyysinen väsymys, uupumus ja alentunut toimintakyky
- Levottomat jalat, unihäiriöt, päänsäryt, ihon ja hiusten muutokset
- Heikentynyt vastustuskyky ja pitkään jatkuvat infektiot
- Hormonaaliset häiriöt, lapsettomuus ja runsaat kuukautiset
- Neurologiset kehityshäiriöt lapsilla ja mahdolliset oppimisen haasteet.

Raudanpuute voi jäädä tunnistamatta, jos seurataan vain hemoglobiinia, sillä ferritiini voi olla matala jo ennen anemiavaihetta ja aiheuttaa merkittäviä oireita. Usein nämä oireet voivat johtaa virhediagnooseihin, kuten masennukseen, uupumukseen tai työperäiseen stressiin, mikä vaikeuttaa todellisen syyn tunnistamista. Tästä syystä pelkkä hemoglobiiniseuranta ei riitä.

3. Vaikutus perheiden ja lasten hyvinvointiin

Äidit ja odottavat äidit:
- Raudanpuute raskauden aikana lisää riskiä ennenaikaisille synnytyksille, lapsen pienelle syntymäpainolle ja myöhemmille kehityshäiriöille.
- Neuvolassa tunnistamaton raudanpuute voi vaikuttaa sekä äidin fyysiseen että psyykkiseen jaksamiseen, mielenvireyteen ja toimintakykyyn.
- Vastasyntyneen lapsen rautavarastot muodostuvat raskausajan loppuvaiheessa, joten äidin matalat rautavarastot voivat vaikuttaa lapsen kehitykseen jo varhaisessa vaiheessa.

Lapset:
- Raudanpuute voi vaikuttaa lapsen keskittymiskykyyn, oppimiseen, mielialaan ja käyttäytymiseen.
- Piilevä raudanpuute voi olla osasyynä oireisiin, jotka johtavat turhiin tutkimuksiin, terapeuttisiin toimenpiteisiin tai koulunkäynnin tukitoimiin (esimerkiksi neurologiset kehityspoikkeamat ja ADHDyhteydet).

4. Taloudelliset perustelut ja nettohyöty

Ennaltaehkäisevä kustannustehokkuus:
- Panostamalla raudanpuutteen varhaiseen tunnistamiseen ja hoitoon, voidaan säästää merkittäviä summia terveydenhuollon kuluissa:
- Vältetään turhat erikoissairaanhoidon käynnit ja pitkät selvittelyt, kun oireiden perussyynä oleva raudanpuute tunnistetaan ajoissa.
- Vähemmän monimutkaisia diagnooseja. Nopeampi hoito vähentää päivystyskäyntejä ja tutkimusjaksoja.
- Raudanpuutteen hoito toteutetaan usein edullisesti rautalisillä tai tarvittaessa infuusioilla.

Adressin* mukaan Suomessa voitaisiin säästää arviolta vähintään 100 miljoonaa euroa vuosittain, jos raudanpuute tunnistettaisiin ja hoidettaisiin kattavasti ja oikeaaikaisesti. (*https://www.adressit.com/vaadimme_raudanpuutteen_tunnustamista_seka_tasa-arvoista_hoitoa)

Työkyky ja yhteiskunta:
- Raudanpuutteen hoitaminen voi parantaa työkykyä jopa 20 %, mikä heijastuu positiivisesti tuottavuuteen ja verokertymään.

Perheen talous ja lasten tulevaisuus:
- Kun lapset ja äidit voivat paremmin, perheet tarvitsevat vähemmän koulun tukitoimia, terapiapalveluja ja terveydenhuollon resursseja. Se taas vähentää pitkän aikavälin kustannuksia kunnille ja hyvinvointialueille.

5. Riskiryhmät

Ferritiivajeeseen sairastumisen riskiryhmää ovat:
- Naiset, joilla on runsaat kuukautiset
- Raskaana olevat (raskausaikana raudan tarve voi jopa kaksinkertaistua)
- Tiheästi synnyttäneet naiset
- Naiset, joilla on imeytymishäiriöitä tai kroonisia sairauksia, kuten diabetes tai suolistosairaus
- Kasvissyöjät

6. Mallia naapurimaista

Esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa ferritiinimittaus on osa neuvolaseurantaa, myös Tanskassa se on mukana hoitolinjauksissa. Suomessa Pohjois-Pohjanmaalla otettiin ferritiinimittaus osaksi neuvolaseurantaa vuonna 2021.

Lähdeviitteet:

Takaisin sisällysluetteloon

https://www.raudanpuute.fi/
https://yle.fi/a/3-11839559
https://www.adressit.com/vaadimme_raudan-puutteen_tunnustamista_seka_tasa-arvoista_hoitoa

Yhteenveto

Ferritiinitestauksen systemaattinen lisääminen neuvoloihin on:
- Terveyspoliittisesti perusteltua
- Taloudellisesti kannattavaa
- Perheen ja lapsen hyvinvointia edistävää

- Tasaarvoa ja naisen asemaa vahvistavaa

Ennaltaehkäisevä raudanpuutteen tunnistaminen ja aikaisessa vaiheessa aloitettu hoito parantavat suomalaisten hyvinvointia ja vähentävät tarpeettomia terveydenhuollon kustannuksia. Toimenpiteellä on suora vaikutus suomalaisnaisten terveyteen ja työkykyyn sekä lasten hyvinvointiin ja tulevaisuuteen.

Ehdotukset ja vaatimukset päätöksenteolle:
- Pilotoidaan ferritiinin mittaus osaksi neuvoloiden rutiinitestejä esimerkiksi tietyillä hyvinvointialueilla ja seurataan pilotoinnin vaikutuksia.
- Kehitetään yhtenäiset kansalliset ohjeet raudanpuutteen seulonnasta, diagnosoinnista ja tukitoimista, mukaan lukien äitiys ja lastenneuvola sekä koulu/opiskeluterveydenhuolto.
- Koulutetaan terveydenhuollon ammattilaisia tunnistamaan raudanpuutteen oireet ja riskiryhmät sekä käyttämään ferritiinitestausta oikeaaikaisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen ajatukseen yhtenäisen ohjeistuksen laatimisesta raudanpuutteen seulontaan, diagnosointiin ja tukitoimiin. Raudanpuute ja siitä johtuvat moninaiset oireet ovat osa naistapaisten terveyshaasteiden kirjoa, johon liittyy kokemus julkisen terveydenhuollon toimimattomuudesta ja oireiden vähättelystä.

Ferritiinimittauksen pilotoinnin sijaan puoluekokous kuitenkin ehdottaa, että ohjeistuksen laatimisessa käytettäisiin hyödyksi Pohjois-Pohjanmaan monivuotiset kokemukset ferritiinimittauksesta osana neuvoloiden palveluvalikoimaa.

Raudanpuutetta voidaan ennaltaehkäistä monipuolisella ravinnolla ja rautaa sisältävillä ravintolisillä.

375. Keskustan Etelä-Pohjanmaan piiri: Lainsäädännöllä turvattava asuminen ja palvelujen saanti myös yhteisöllisessä asumisessa

Lainsäädännöllä tulee varmistaa se, että myös pienimpiä eläkkeitä saavien on mahdollista asua ja saada tarvittavat tukipalvelut kuten ateria- ja hoivapalvelut yhteisöllisen asumisen yksiköissä ja että eläkkeestä jää kuukausittain minimissään tietty osa, jolla pystyy lisäksi maksamaan esim. kotihoidon ja kotisairaalan palvelut, lääkkeet ja muut elämisen kulut.

Suurin osa iäkkäistä haluaa asua omassa kodissaan niin pitkään, kuin on mahdollista. Kuitenkin toimintakyvyn ja terveydentilan heikentyessä saattaa tulla ajankohtaiseksi siirtyminen palveluasumisen piiriin. Yhteisöllisestä asumisesta on viime vuosina syntynyt uusi palveluasumisen muoto ikäihmisille. Palvelu on tarkoitettu niille ikääntyville, jotka eivät pärjää enää yksin omassa kodissaan kotihoidon palvelujenkaan avulla, mutta ympärivuorokautisen palveluasumisen, hoivan ja hoidon kriteerejä he eivät kuitenkaan vielä täytä.

Kotihoidon asiakkaista joka kolmas kokee yksinäisyyttä (THL 2023). Turvattomuuden kokemus on myös iso ongelma. Esteettömiä asunnoista Suomessa on vain joka neljäs. Joka kuudes kotihoidon asiakas tai hänen läheisensä arvioi, että asiakkaan olisi parempi asua muualla kuin kotona. 94 prosenttia iäkkäistä kotihoidon asiakkaista käyttää kotihoidon palvelujen lisäksi myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

Yhteisöllisestä asumisesta puhutaan silloin, jos asiakas vuokraa tai joissakin tapauksissa ostaa oman asunnon tai huoneen palvelutalosta. Asunnoissa tai huoneissa on omat wc-tilat. Asunnon lisäksi yhteisöllisessä asumisessa on ostettavissa erilaisia ja eri hintaisia tukipalveluja joko säännöllisesti tai tarvittaessa, kuten ateria-, siivous-, vaatehuolto- ja

Takaisin sisällysluetteloon

hoivapalveluja sekä lisäksi mm. turvapuhelin ja hälytyspalvelut, kuntosalin tai saunan käyttö, ohjattu palvelukeskustoiminta tai hoitotyö. Yhteisöllisen asumisen palveluja tarjoavat hyvinvointialueiden lisäksi myös järjestöt ja yritykset.

Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa hoitomaksu saa olla enintään 85 prosenttia asukkaan kuukausituloista tiettyjen vähennysten jälkeen. Jos asukkaan tulot ovat suuremmat kuin puolison tulot, niin maksu määräytyy yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Yhteisöllistä asumista koskevaa lainsäädäntöön pohjautuvaa rajoitusta maksujen suuruudesta ei ole.

Yhteisöllisessä asumisessa asunnosta maksetaan vuokra tai vastike. Kaikista tukipalveluista, joiden hinnat voivat vaihdella eri palveluntuottajien välillä, asukas maksaa erikseen. Asumisen kustannuksiin on mahdollista hakea eläkkeensaajan asumistukea ja hoitotukea. Iso kysymys on kuitenkin se, miten pientä eläkettä saava ikäihminen pystyy asumiskustannusten lisäksi ostamaan tarvitsemansa edes pakolliset tukipalvelut kuten ateriat, siivouksen, pyykkihuollon ja hoivapalvelun. Tämän lisäksi ikäihminen yhteisöllisessä asumisyksikössä tarvitsee samalla tavalla kuin kotonakin asuessaan kotihoidon, kotisairaanhoidon, kotisairaalan tai sairaalan palveluja, lääkkeet täytyy ostaa, tarvitaan turvapuhelin ja puhelin, jolla saa yhteyden läheisiin, myös hiusten leikkuuta, jalkahoitoa, vaatteitakin. Pieni eläke ei tähän kaikkeen riitä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Ilomantsin kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 342) antamaansa vastaukseen.

Yhteisöllisen asumisen lainsäädäntö astui voimaan vuonna 2023, samaan aikaan hyvinvointialueiden aloittamisen kanssa. Yhteisöllisen asumisen lainsäädännön tausta-ajatus on kannatettava; monet suomalaiset asuvat asunnoissa, jotka eivät ole yhteensovitettavissa ikääntymisen mukanaan tuomien haasteiden kanssa. Palvelumallit, joissa ihmiset voivat vapaaehtoisesti päättää muuttaa yhteisölliseen ympäristöön, jossa sosiaali-, terveys- ja arjen kannalta tarpeelliset tukipalvelut ovat lähellä ja helposti saatavilla, ovat monissa maissa toimivaksi tunnistettuja konsepteja.

Yhteisöllisen asumisen lainsäädännön voimaantulo yhtä matkaa hyvinvointialueiden raskaan sopeutustarpeen kanssa on kuitenkin johtanut tilanteeseen, jossa yhteisöllistä asumista on alettu käyttämään kalliimman ja raskaammin säädellyn ympärivuorokautisen palveluasumisen vaihtoehtona. Tämä toimintatapa on paitsi lainsäädännön hengen vastainen, myös palveluita tarvitsevalle usein epäturvallinen ja kallis.

Yhteisöllinen asuminen katsotaan asiakasmaksulain näkökulmasta kotihoidoksi. Ikääntynyt ihminen asuu usein ryhmäkotimuotoisessa ympäristössä, mutta hänen palveluidensa saamistaan säätelee hyvinvointialueen määrittelemä kotihoidon viikkotyömäärä. Yksiköiden työntekijöiden velvollisuus on pyrkiä noudattamaan asukkaalle asetettuja viikkotyömääriä ja jos palvelutarvetta on asetettua kotihoidon tuntimäärää enemmän, laskutetaan kotihoidon käynnit suoraan asukkaalta.

Kotihoito ja kotiin tuotavat palvelut eivät kerrytä asiakasmaksulain mukaista maksukattoa terveyspalveluiden tapaan eikä yhteisölliseen asumiseen ole säädetty asiakasmaksulakiin vähimmäiskäyttövaraa ympärivuorokautisen hoivan tavoin. Nykyinen lainsäädäntö voi siis johtaa tilanteisiin, jossa yhteisöllisen asumisen asiakas maksaa vähemmästä palvelusta enemmän kuin ympärivuorokautisen hoivan asukas. Yhteisöllisen asumisen asiakas voi myös joutua tilanteeseen, jossa hänen palvelutarpeensa ylittää hänen kuukausittaiset tulonsa. Moni yhteisöllisen asumisen asukas joutuukin käyttämään varallisuuttaan riittävien palveluiden turvaamiseen.

Yhteisöllisestä asumisesta on tullut hyvinvointialueille tapa säästää ja siirtää maksuvastuuta ikääntyvän väestön palveluista ikääntyneille ja heidän läheisilleen. Joissain tapauksissa käy myös niin, että ikääntynyt ei saa palvelutarvettaan vastaavia palveluita, esimerkiksi apua yöaikaisiin vessakäynteihin, sillä yhteisöllisessä asumisessa ei pääsääntöisesti ole yöaikaista valvontaa.

Maksuvastuun siirtämisen lisäksi yhteisöllisessä asumisessa palveluiden järjestäjää viehättää myös palvelun matalampi säätely. Yhteisöllisen asumisen ollessa palvelun tuotannollisesta näkökulmasta kotihoitoa, ei palvelun tuottajaa koske ympärivuorokautista palveluasumista koskeva säätely esimerkiksi hoitajamitoituksen suhteen.

Puoluekokous katsoo, että ikääntyneiden palveluiden lainsäädännöllistä kokonaisuutta tulee tarkastella tulevan vaalikauden aikana. Suomen väestön ikääntyminen ja palvelutarpeen kasvu tulee koettelemaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää kokonaisvaltaisesti. Lainsäädännön kokonaistarkastelun ytimessä tulisi olla ikääntyneen toimintakyvyn tukeminen, henkilöstön riittävyyden turvaaminen, palvelujärjestelmätason osaoptimoinnin kitkeminen sekä turvallisuutta ja hyvinvointia tukevien teknologioiden käytön lisääminen.

376. Keskustan Kittilän paikallisyhdistys: Kelataksiuudistus on tullut tiensä päähän

Uudistunut Kelataksitoiminta on aloittanut toimintansa heinäkuussa 2018. Uudistuksessa Kelataksi toiminta annettiin kilpailutuksen kautta isoille valtakunnallisille toimijoille - pienet paikalliset taksiautoilijat syrjäytettiin. Paikallistaksi on voinut halutessaan tehdä sopimuksen ison välittäjäfirman kanssa.

Heti alusta alkaen Kelataksitoiminnassa on ollut ongelmia, joita ei ole vieläkään saatu korjattua.

Kelataksi tilataan ison välittäjäyrityksen keskitetyn numeron kautta. Välittäjäyritys välittää kyydin sitten sopimuskumppanilleen. Useat pienet paikallistaksit eivät lähteneet välittäjäyritysten sopimuksiin mukaan, koska välittäjäyrityksen perimä välitysprovisio on niin korkea, ettei näitä nykyisiä Kelakyydin nimellä meneviä kuljetuksia kannattanut ajaa. Tästä on seurauksena, että Kelataksia ei aina saa taikka sitä joutuu odottamaan useita tunteja.

On useita esimerkkejä missä asiakas on odottanut ennakolta tilaamaansa Kelataksia jopa 10 tuntia, pahimmillaan taksi ei saavu ollenkaan. Ongelma korostuu syrjäseuduilla missä muutenkin takseja ja palvelua on muutoinkin vähän saatavilla. Kela on tiedostanut ongelman ja pyrkinyt korjaamaan tilanteen, siinä onnistumatta.

Esitämme, että tämän Kelataksi sopimuskauden umpeuduttua toimintaa ei jatketa enää isojen välitysfirmojen kanssa - vähintään myös pienten paikallistentaksien on päästävä Kelan sopimuskumppaniksi vanhan mallin mukaisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous tunnistaa aloitteessa kuvatut ongelmat Kela-taksitoiminnassa ja yhtyy aloitteeseen.

Kela-taksien nykyinen järjestämistapa ei turvaa yhdenvertaista ja luotettavaa palvelua kaikkialla Suomessa. Kela-ajot ovat monin paikoin heikosti kannattavia, mikä on vähentänyt taksiyrittäjien halukkuutta ajaa kyytejä ja osallistua kilpailutuksiin. Keskusta korostaa Kela-taksitoiminnassa asiakaslähtöisyyttä, alueellista oikeudenmukaisuutta ja taksiyrittäjien todellisia toimintaedellytyksiä. Järjestelmää on välittömästi uudistettava näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

377. Varsinais-Suomen Keskustanaisten piiri: Hoidon jatkuvuusmallin laajempaa käyttöönottoa edistettävä

Julkisen terveydenhuollon asiakkaalle omalääkäri tai omahoitaja voivat vaihtua useita kertoja hoitoprosessin aikana, mikä johtaa tehottomuuteen ja epätyydyttävään hoitokokemukseen. Uudistetussa mallissa asiakkaalla olisi pelkän lääkärin sijaan moniammatillinen palvelutiimi.

Uudistettu omalääkärimalli ei tule yksinään poistamaan terveydenhuollon resursointiongelmia, mutta malli on yksi tärkeä keino tehostaa terveydenhuollon toimintaa sekä parantaa hoidon laatua ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia. Sosiaali- ja terveysministeriön Hyvän työn ohjelmassa tähdätään sosiaali- ja terveydenhuollon työnjaon kehittämiseen ja selkiyttämiseen. Omasairaanhoitajamallin liittäminen uudistettuun omalääkärimalliin vastaa tähän tavoitteeseen ja vie palvelun uudelle tasolle. Perusterveydenhuollossa toimiva omasairaanhoitaja tuntee asiakkaan tilanteen. Asiakkaat voivat konsultoida häntä. Omasairaanhoitaja on

Takaisin sisällysluetteloon

ihmisen yksilöllisen elämän ja arjen asiantuntija ja välittää tietoa sairaanhoidollisista tarpeista omasairaanhoitajalle. Malli on inhimillisesti ja taloudellisesti kestävä ratkaisu, joka tukee ikäihmisten kotona asumista ja vahvistaa hoidon jatkuvuutta.

Omasairaanhoitajan ja -terveydenhoitajan roolissa korostuvat asiakkaan ja potilaan ohjaaminen, ennaltaehkäisevä hoito sekä moniammatillisen hoidon suunnittelu ja koordinointi. Asiakkaita ja potilaita ei hoideta jonossa, vaan omasairaanhoitajan, omalääkärin ja muiden ammattilaisten vastaanotoilla tai kontakteissa.

Varsinais-Suomen Keskustanaiset kysyykin, miten Suomen Keskusta aikoo asioita edistää sosiaali-ja terveydenhuollon perusterveydenhuollon uudistamista?

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja vastaa Varsinais-Suomen Keskustanaisten laajaan kysymykseen tiivistetysti seuraavaa:

Toimiva hoidon porrastus ja perusterveydenhuollon kuntoon saattaminen sekä terveyspalveluiden että sosiaalipalveluiden integrointi ihmislähtöisesti paikallistasolla on Keskustalle tärkeää. Ihmisen palvelutarve tulee ottaa haltuun jo ensimmäisellä yhteydenotolla. Hoidon jatkuvuuden turvaamiseksi tavoitteenamme on perhelääkärimalli, joka eroaa omalääkäristä siten, että haluamme hoitaa perhettä kokonaisuutena.

Lähipalveluissa hyödynnämme hyviksi arvioituja moniammatillisia omatiimi- toimintamalleja, kuten aloitteessakin on esitetty. Omatiimi-malli mahdollistaa paremman sosiaali- ja terveyspalveluiden integraation.

Osana hoidon jatkuvuutta on huolehdittava myös riittävästä tiedon integraatiosta, jonka avulla sosiaali- ja terveyspalveluissa syntyvä tieto seuraa asiakasta läpi palveluketjujen.

378. Keskustan Pielisjoen paikallisyhdistys: Hallitusohjelmassa tavoiteltava hyvinvointierojen kaventamista

Suomessa sosiaalinen oikeudenmukaisuus ei toteudu alueellisesti tasavertaisesti. Useimmat elinvoimaa ja hyvinvointia tarkastelevat selvitykset osoittavat, että Länsi-Suomessa väestön hyvinvointi on monilla mittareilla korkeampi, kun taas Itä-Suomessa ongelmat kasautuvat. Korkea työttömyys, matala tulotaso ja kohonnut sairastavuus kuormittavat itäistä Suomea jo ylisukupolvisesti.

Elinkeinopolitiikka ja perinteinen aluepolitiikka, kuten tie- ja raidehankkeet, ovat välttämättömiä väestökehityksen ja työmarkkinoiden vahvistamisessa. Ne eivät kuitenkaan yksin riitä vastaamaan alueen pitkäkestoisiin hyvinvointihaasteisiin. Tarvitaan kokonaisvaltaisempi ote, jossa taloudellisen elinvoiman rinnalla vahvistetaan terveyttä, hyvinvointia ja osaamista.

Sosiaali- ja terveyserojen sekä koulutuserojen kaventaminen eri alueiden välillä on perusteltua nostaa valtakunnallisesti keskeiseksi tavoitteeksi. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi seuraavaan hallitusohjelmaan pitkäjänteistä, poikkihallinnollista kärkihanketta, joka kohdistuu ylisukupolviseen huono-osaisuuteen, alueellisiin terveyseroihin, osaamistason vahvistamiseen sekä ennaltaehkäiseviin palveluihin. Mikäli Keskusta on käymässä hallitusohjelmaneuvotteluja, sen tulee edistää hyvinvointierojen kaventamista alueellisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen ja pitää terveyserojen kaventamista yhtenä keskeisenä terveydenhoidollisena tavoitteena. Tavoitteen toteutumisen kannalta on tärkeää edistää ennaltaehkäiseviä toimia sekä lisätä hyvinvointialueiden, kuntien ja järjestöjen yhteistyötä tavoitteen toteuttamiseksi.

Terveyserojen kaventaminen on otettava mukaan hyvinvointialueiden rahoitusuudistukseen.

Takaisin sisällysluetteloon

379. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Synnytyksen jälkihuoltoa parannettava fysioterapialla

Raskausaika ja synnytys muokkaa äidin kehoa merkittävästi. Synnytyksestä palautuminen fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin näkökulmasta vaikuttaa niin arkeen kuin pitkän aikavälin terveyteen. Neuvolan jälkitarkastus keskittyy yleiseen terveydentilaan laajasti sekä vauvan hyvinvointiin, mutta ei kuitenkaan tarjoa kehon palautumiseen ja toiminnallisen kuntoutumiseen merkittävästi tukea.

Äidin hakeutuminen fysioterapiaan jää nykyisin äidin omalle vastuulle. Erityisesti lantionpohjan toiminta, vatsalihasten erkauma ja keskivartalon sekä kehon toiminnalliset muutokset ovat yleisiä synnytyksen jälkeisiä haasteita, jotka eivät aina tule ilmi lääkärin tai kätilön tutkimuksen yhteydessä. Fysioterapeuttinen tarkastelu ja harjoittelu voivat tunnistaa ja hoitaa vaivoja kuitenkin tehokkaasti.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että fysioterapia lisätään osaksi synnyttäneiden jälkitarkastuspakettia neuvolassa. Tämä pitäisi sisällään lantionpohjan, vatsan ja keskivartalon toiminnallisen arvion sekä yksilöllisen harjoitus- ja kuntoutussuunnitelman.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustanaisten Keski-Suomen piirin aloitteeseen (numero 361) antamaansa vastaukseen.

380. Varsinais-Suomen Keskustanaisten piiri: Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiomuutoksen jälkeen sisällön uudistaminen vaatii vahvaa panostusta

Hyvinvointialueet käynnistivät 1.1.2023 toimintansa kovan henkilöstöpulan saattelemana. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulaa on pyritty helpottamaan nykyisen hallituksen 270 hallitusohjelmaan kirjatulla Hyvän työn ohjelmalla, joka sisältää runsaasti alan veto- ja pitovoiman lisäämiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan koulutuspaikkoihin tehdyt lisäykset ehtinevät vaikuttaa henkilöstön saatavuuteen ainakin paperilla Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen siirtymäajan kuluessa. Henkilöstöä on ajateltu olevan riittävästi saatavilla kaikkiin tarvittaviin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin. Hyvinvointialueiden rahoitusta muutettiin vastaamaan voimassa olevaa henkilöstömitoitusta joulukuussa 2023 ja vuosille 2024–2027. Aika näyttää miten uusien koulutuspaikkojen panostus riittää korjaamaan alalta poistuvien suuren määrän. Koska koulutetuista hoitajista on jo nyt huutava – osin kriittinenkin - työvoimapula, ovat hyvinvointialueet henkilöstöpulaan vedoten sulkeneet terveysasemia tai niiden palveluja, vähentäneet myös vuodeosastopaikkoja.

Hyvinvointialueet ovat myös talousvaikeuksissa ja hakevat suuria säästöjä nopealla aikataululla. Tyypillinen säästökohde on Sote-keskusten palveluverkko: toimipisteet vähenevät tai niiden aukioloajat ja palveluvalikoima heikkenevät. Tilalle on suunnitteilla liikkuvia ja digitaalisia palveluita. Tämä tarkoittaa väistämättä henkilökunnankin osalta muutosneuvotteluita, jos oma työpiste lopetetaan. Julkinen liikenne saattaa olla puutteellista, minkä vuoksi palveluiden siirto vaikeuttaisi erityisesti autottomien henkilökunnan pääsyä työhön ja ikäihmisten pääsyä palveluihin. Henkilökunnalla on syystäkin huoli hoidon jatkuvuudesta, palvelutason heikentymisestä, eriarvoisuuden lisääntymisestä sekä henkilökunnan pidentyneistä välimatkoista. Suunnitellut muutokset heikentävän erityisesti kotona asuvien vammaisten, huonokuntoisten sekä autottomien ihmisten yhdenvertaisuuden kokemusta. Huoli palveluiden yhdenvertaisuudesta liittyy myös haja-asutusalueiden asukkaisiin, että palvelujen saatavuus voi heiketä. Riskinä on hoidon eriarvoistuminen, kun digitaalisten palvelujen lisääntyminen tuottaa vaikeuksia esimerkiksi ikäihmisille.

Sote-alan opiskelijat tuovat viestiä kentältä, ettei ohjaajien aika riitä ohjaamiseen kiireen ja työvoimapulasta johtuvan sijaisten puuttumisen vuoksi. Kuitenkin tiedämme, että tyytyväisistä hoitotyön opiskelijoista tulee työpaikan keikkalaisia, kesätyöntekijöitä ja uusia hoitajia. Onnistunut kokemus opiskelijaohjauksesta on siksi osa työpaikan

Takaisin sisällysluetteloon

hoitajarekrytointia. Hoitajapulassa hyvä ja huono ”kello” työpaikasta kuuluvat yhtä nopeasti opiskelijaryhmälle ja opettajalle.

Miten Suomen Keskusta aikoo vaikuttaa lähipalvelujen turvaamiseen, sote-palveluverkon kovaan karsimiseen ja alati kasvavaan sote- henkilöstön työvoimapulaan?

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous pitää Keskustan keskeisenä tavoitteena lähipalvelujen turvaamista toimintatapoja, hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmää ja tietojärjestelmiä uudistamalla sekä lisäämällä merkittävästi alueiden päätösvaltaa siitä, miten ne palvelut järjestävät alueellaan.

381. Keskustanaiset Kainuun piiri: Kliinisten asiantuntijoiden osaaminen täysimääräisesti käyttöön sosiaali- ja terveydenhuollossa

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksissa keskustelu keskittyy usein rakenteisiin, rahoitukseen ja hallintoon. Harvemmin kysymme, hyödynnämmekö täysimääräisesti sitä osaamista, joka järjestelmässämme jo on.

Kliiniset asiantuntijat – kokeneet hoitotyön ammattilaiset, joilla on syvällinen erityisosaaminen ja ylempi korkeakoulutus – ovat voimavara, jota hyödynnetään tällä hetkellä liian vähän. He työskentelevät lähellä potilasta ja arjen hoitotilanteita. He tunnistavat hoitopolkujen katkokset, päällekkäisyydet ja viiveet. Kun kliiniset asiantuntijat osallistuvat palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja päätöksentekoon, ratkaisut rakentuvat todellisen hoitotyön kokemuksen ja näyttöön perustuvan tiedon varaan – eivät pelkästään hallinnollisten oletusten pohjalta.

Kliinisen asiantuntijuuden vahvempi hyödyntäminen lisää potilaslähtöisyyttä, hoidon laatua ja turvallisuutta. Potilas hyötyy sujuvammista hoitoketjuista, paremmasta ohjauksesta ja oikea-aikaisemmasta hoidosta.

Palvelujen saatavuuden näkökulmasta kliiniset asiantuntijat voivat vahvistaa perustason palveluja. Kun osaamista tuodaan lähemmäs arkea – esimerkiksi hoitovastaanotoille, pitkäaikaissairauksien seurantaan ja ennaltaehkäisyyn – osa palvelutarpeesta voidaan ratkaista ilman raskasta erikoissairaanhoitoa. Tämä lyhentää jonoja, vapauttaa lääkärityöpanosta vaativampiin tehtäviin ja nopeuttaa hoitoon pääsyä. Kyse ei ole tehtävien siirtämisestä pois keneltäkään, vaan osaamisen tarkoituksenmukaisesta ja vaikuttavasta käytöstä.

Samalla vahvistetaan hoitotyön urapolkuja. Tällä hetkellä moni kokenut ammattilainen joutuu siirtymään pois kliinisestä työstä edetäkseen uralaan hallinnollisiin tehtäviin. Kliinisten asiantuntijaroolien systemaattinen rakentaminen tarjoaa vaihtoehdon: mahdollisuuden kehittyä, erikoistua ja kantaa vastuuta ilman, että joutuu luopumaan potilastyöstä. Tämä lisää alan veto- ja pitovoimaa, tukee työssä jaksamista ja vahvistaa koko sosiaali- ja terveydenhuollon osaamispääomaa.

Laadukas ja kestävä sosiaali- ja terveydenhuolto ei synny pelkästään rakenteita muuttamalla. Se syntyy hyödyntämällä parhaalla mahdollisella tavalla ihmisten osaamista. Kliinisten asiantuntijoiden vahvempi rooli on investointi, joka maksaa itsensä takaisin sekä inhimillisesti että taloudellisesti.

Esitämme, että puoluekokous päättää:
1. Linjata, että kliinisten asiantuntijoiden roolia sosiaali- ja terveydenhuollossa vahvistetaan valtakunnallisesti osana palvelurakenteiden kehittämistä.
2. Edistää lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat kliinisten asiantuntijoiden laajennetun ja selkeästi määritellyn työnkuvan perustason palveluissa.
3. Vaikuttaa siihen, että hyvinvointialueilla rakennetaan systemaattiset kliinisen asiantuntijuuden urapolut, jotka mahdollistavat etenemisen ilman siirtymistä pois potilastyöstä.
4. Huolehtia siitä, että kliiniset asiantuntijat osallistuvat palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja päätöksentekoon kaikilla tasoilla.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Takaisin sisällysluetteloon

Kliinisillä asiantuntijoilla, erityisesti lääkäreillä, on perinteisesti ollut hyvin vahva asema sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässämme paitsi asiantuntijoina, myös johtajina. Kun hyvinvointialueuudistus on vihdoin saatu hyvään alkuun vähentämällä sosiaali- ja terveyspalveluja järjestävien tahojen määrää, on olennaista keskittyä palvelujen sisältöjen uudistamiseen. On selvää, että siinä tarvitaan niin sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden parhaan sisältöosaamisen hyödyntämistä kuin organisaatiotasolla johtamis- ja prosessiosaamista.

Hyvä johtaminen huomioi eri ammattilaisten mahdollisuudet edetä luontevasti urapolulla organisaation sisällä. Tällöin koko organisaatio voi hyötyä kasvavasta ja täydentyvästä osaamisesta, joka tukee eri vaiheessa olevia ammattilaisia ja koituu asiakkaiden ja potilaiden parhaaksi. Samalla on tärkeä tunnistaa myös ne kohdat, joissa kliinikko ei aina ole paras johtaja. Sen sijaan vastuun ja riittävän vapauden antaminen kliinisen työn osaajille erilaisten hoitotyön ratkaisujen kehittämisessä lisää työn autonomiaa ja valjastaa ammattilaisen osaamisen parantamaan hoitotyötä. Hyviä esimerkkejä tästä löytyy esimerkiksi omalääkärimalleista, joissa lääkärin vastuulle on annettu tietyn väestön terveyden edistäminen tietyillä mittareilla, mutta hän voi itse pohtia oman alueensa ja väestönsä mukaiset parhaat käytännöt päämäärän saavuttamiseksi. Näin ollen ei ole myöskään tarpeen linjata liian tiukasti kliinisten asiantuntijoiden erilaisia rooleja ja tehtäviä. Myös hyvinvointialueilla on oltava riittävä autonomia kehittää ratkaisuja kunkin alueen ominaispiirteiden mukaan ilman liian tiukkaa kansallista yksityiskohtien sääntelyä.

Työelämä, työmarkkinat ja tasa-arvo

382. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Työpaikan turvaaminen perhevapaiden yli

383. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kesätyösetelien joustavamman käytön edistäminen maaseudun elinvoiman vahvistamiseksi

384. Keskustan Pirkanmaan piiri: Työelämän alueellisen epätasa-arvon kasvun hillitseminen

385. Keskustanaisten Kainuun piiri: Tasa-arvoinen naisten asema Suomessa

386. Keskustanaisten Keski-Suomen piiri: Julkisen sektorin muutosturva lakiin – talousvastuullisesti ja ihmistä kunnioittaen

387.Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Määräaikaisten työsopimusten sääntelyn muutosten vaikutukset arvioitava

388. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Osatyökykyisten työllistymistä edistettävä

389. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Työllisyyttä vahvistettava - erityisesti nuorten ensimmäisen työpaikan saamista

390. Kuhmon Keskusta: Etätyö syrjäseutujen työllistäjänä

391. Keskustan Tampereen kunnallisjärjestö: Puoluekokousaloite etätyön vakiinnuttamiseksi työelämässä

392. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Anonyymit rekrytoinnit yleiseksi käytänteeksi

393. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Työhyvinvointiin panostettava

394. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Työnantajat takaisin maanpinnalle – vaatimuksiin jotain järkeä

395. Rovaniemen Keskustanaiset: Suomen kieli osaksi työpäivää

396. Uudenmaan Keskustanuoret: Jokaisen työtä tekevän tulisi tavata työelämävalmentajaa vuosittain

397. Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys: Työllisyyspalvelumaksut ja työmarkkinatuen sakkomaksut oikeudenmukaisiksi

398. Etelä-Savon Keskustanaisten piiri: Päihdehoitajat osaksi työllisyyspalveluita

399. Keskustan Helsingin piiri: Kansallinen sateenkaaripoliittinen toimintaohjelma Suomeen

Takaisin sisällysluetteloon

382. Espoon Keskustan kuntayhdistys: Työpaikan turvaaminen perhevapaiden yli

Työuran alkuvaiheessa olevat kohtaavat edelleen epävarmuutta perhevapaiden vaikutuksista työsuhteeseen. Vaikka lainsäädäntö suojaa perhevapaita, käytännössä epävarmuus, määräaikaisuudet ja epäsuorat paineet voivat heikentää työpaikan säilymistä tai urakehitystä.

Perhevapaat eivät saa muodostua riskiksi työuralle. Nuorten perheiden mahdollisuus sovittaa yhteen työelämä ja perhe edellyttää todellista turvaa siitä, että työsuhde ja asema työpaikalla säilyvät perhevapaiden yli.

Keskustan arvopohjassa korostuvat:
- työn ja perheen yhteensovittaminen
- tasa-arvo työelämässä
- vastuullinen perhepolitiikka

Työelämän tulee olla perheystävällinen kaikissa uran vaiheissa.

Espoon Keskusta ehdottaa, että Keskusta edistää työpaikan säilymisen vahvempaa turvaa perhevapaiden yli, jotta työuran alkuvaiheessa olevat voivat sovittaa yhteen työn ja perheen ilman pelkoa työsuhteen menettämisestä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteeseen perhevapaalta palaavien aseman parantamisesta.

Erityisesti nuoret naiset, mutta myös perhevapaita käyttävät miehet, ovat työmarkkinoilla epätasa-arvoisessa asemassa, syynä on muun muassa joidenkin työnantajien ongelmallinen suhtautuminen perhevapaiden käyttöön.

Keskusta näkee, että perhevapailla olevien vanhempien työmarkkinatilanne kaipaa parantamista, ja työsuhdeturvan kehittäminen voisi olla yksi keino. Työsuhdeturvan parantaminen ja aloitteessa kuvatun tai sen kaltaisen lakimuutoksen edistäminen edellyttää kuitenkin muutoksen todellisten vaikutusten huolellista selvittämistä. On esimerkiksi varottava vahingossa korottamasta työnantajien kynnystä palkata nuoria naisia. Työelämän raskaussyrjintää tulee kuitenkin poistaa lainsäädännöllä.

Keskusta haluaa kehittää myös TE-palveluja vastaamaan paremmin perhevapaalla olevien ja perhevapaavalta palaavien tarpeita. Perhevapailla oleville tulee tarjota mm. mahdollisuuksia ja kannustusta oman osaamisen päivittämiseen. Erityistä huomiota on jatkossa kiinnitettävä niihin perhevapailta työmarkkinoilla palaaviin vanhempiin, joilla ei ole työsuhdetta, johon palata.

383. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kesätyösetelien joustavamman käytön edistäminen maaseudun elinvoiman vahvistamiseksi

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että maaseudun elinvoima ja palveluiden turvaaminen vaativat uusia ja luovia ratkaisuja. Monessa kunnassa tarjotaan nuorille kesätyöseteleitä työllistymisen tukemiseksi, mutta käytäntö on usein rajattu vain oman kunnan nuorille.

Monilla kaupunkilaisnuorilla on kuitenkin luontaisia siteitä maaseutuun esimerkiksi isovanhempien tai sukulaisten kautta. Mahdollistamalla kesätyösetelien joustavamman käytön myös ulkopaikkakuntalaisille nuorille voitaisiin houkutella nuoria viettämään kesää maaseudulla, tekemään kesätöitä ja käyttämään paikallisia palveluita. Tämä voisi osaltaan vahvistaa kuntien elinvoimaa sekä lisätä nuorten kiinnittymistä maaseutuun pitkällä aikavälillä.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret korostaa, että kuntien tilanteet ja resurssit vaihtelevat, eikä malli sovellu sellaisenaan kaikkiin kuntiin. Siksi ratkaisujen tulee perustua kuntien omaan harkintaan ja paikallisiin tarpeisiin.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että Keskusta kannustaa kuntia arvioimaan mahdollisuuksia laajentaa kesätyösetelien käyttöä myös ulkopaikkakuntalaisille nuorille paikalliset olosuhteet huomioiden sekä levittää hyviä käytäntöjä maaseudun elinvoiman vahvistamiseksi.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous suhtautuu myönteisesti aloitteen tavoitteeseen.

Kesätyöseteleiden käyttö on suosittua ja sitä kautta monet nuoret saavat ensikosketuksensa työelämään ja saavat ensimmäisen ansiotulonsa.

Keskusta kannattaa, että kunnat selvittävät ja arvioivat mahdollisuutta tarjota kesätyöseteliä ulkopaikkakunnalta tulevalle nuorelle. Kuntarajat ylittävää yhteistyötä kannattaa tehdä myös nuorten työllistämisessä.

384. Keskustan Pirkanmaan piiri: Työelämän alueellisen epätasa-arvon kasvun hillitseminen

Tulevaisuuden hyvän työelämän suurimmat haasteet ja mahdollisuudet liittyvät yhteiskunnan jatkuvaan nopeaan muutokseen, joka tapahtuu samanaikaisesti monella rintamalla. Muutokseen vaikuttavat erityisesti teknologian kehittyminen ja muutokset markkinoilla. Perinteisten teollisuus- ja toimihenkilötyöpaikkojen määrän kääntyminen laskuun on osa käynnissä olevaa työelämän rakenteellista muutosta sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Samalla uudet työpaikat syntyvät voittopuolisesti korkeaa koulutusta ja vahvaa osaamista vaativiin asiantuntijatehtäviin ja palvelusektorille kasvukeskuksissa. Tämä kehityksen seurauksena alueellinen epätasa-arvo työpaikkojen tarjonnan määrässä ja valikoiman laajuudessa lisääntyy ja erot tarjolla olevien tehtävien mahdollistamissa ansioissa kasvavat. Toisaalta teknologian kehitys mahdollistaa etä- ja monipaikkaisen työn ja paikkariippumattoman työuran, mikä antaa uusia mahdollisuuksia asuinpaikan valintaan ja elinkustannusten hallintaan. Viime kädessä vastuu työelämän muutoksiin varautumisesta ja muutoksista selviämisestä jää kuitenkin ihmisille itselleen.

Työelämän kasvavaa alueellista epätasa-arvoa tulee pienentää lainsäädännön ja julkisen vallan toimenpiteiden kautta.

Keskustan Pirkanmaan piiri esittää, että Keskusta muodostaa vuoden 2026 loppuun mennessä kattavan ajantasaisen tilannekuvan työelämän alueellisesta tasa-arvosta ja sen kehityksestä erityisesti hallituksen vuosina 2023–2026 tekemien työelämäuudistusten seurauksena. Samalla esitetään, että vuoden 2026 loppuun mennessä Keskusta tekee ehdotuksen konkreettisista toimenpiteistä tilanteen parantamiseksi. Ehdotuksen tulee sisältää sekä nopealla aikataululla toteutettavat että pitkän tähtäimen toimenpiteet vaikutusarvioineen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Petteri Orpon johtama Suomen hallitus on muuttanut suomalaista työelämää kovalla kädellä ja runnomalla lakiesityksiä läpi asiantuntijoita kuuntelematta. Keskustan mielestä työelämää pitää uudistaa sopien ja neuvotellen, ei riidellen ja sanelemalla. Keskusta myös yhtyy huoleen työelämä alueellisen epätasa-arvoisuuden lisääntymisestä.

Työelämä myös muuttuu jatkuvasti. Digitalisaatio, etätyö ja tekoäly myös tuovat paljon mahdollisuuksia mukanaan, joita ei viime vuosien hallituksen päätöksenteossa ole osattu ottaa huomioon tarpeeksi. Vuosien 2023–2026 työelämäuudistuksilla on ollut myös paljon negatiivisia vaikutuksia, eivätkä ne ole aina lisänneet työllisyyttä tai työpaikkoja. Globaalit kriisit ovat myös haastaneet Suomea ja varsinkin Itäisen Suomen tilanne on ollut jo pitkään haastava. Keskusta on esittänyt omassa Itä-Suomi ohjelmassaan keinoja ja ratkaisuja, joilla itsessään jo pystytään vähentämään työelämän alueellista epätasa-arvoisuutta.

Keskustan mielestä on perusteltua selvitys työelämän alueellisen tasa-arvon tilanteesta ja ryhtyy tekemään ehdotusta konkreettisista toimenpiteistä tilanteen parantamiseksi.

385. Keskustanaisten Kainuun piiri: Tasa-arvoinen naisten asema Suomessa

Suomea pidetään kansainvälisesti tasa-arvon mallimaana. Olemme ylpeitä historiastamme, jossa naisille myönnettiin varhain äänioikeus ja oikeus asettua ehdolle vaaleissa. Tästä huolimatta Suomi ei ole vieläkään naisille kaikilta osin yhtä tasa-arvoinen maa kuin miehille.

Takaisin sisällysluetteloon

Naisten ja miesten välinen palkkaero sekä taloudellisen aseman eriytyminen ovat keskeisiä tasa-arvokysymyksiä. Naiset ansaitsevat keskimäärin miehiä vähemmän, työskentelevät useammin osa-aikaisesti ja kantavat suuremman vastuun perhevapaista. Tämä heijastuu koko elinkaareen pienempinä eläkkeinä, heikompana taloudellisena turvana ja suurempana köyhyysriskinä, erityisesti yksinhuoltajilla ja iäkkäillä naisilla.

Hoiva- ja kotityön epätasainen jakautuminen ylläpitää rakenteellista epätasa-arvoa. Vaikka isien osallistuminen on lisääntynyt, valtaosa hoivavastuusta on edelleen naisilla. Perhevapaiden epätasainen käyttö vaikuttaa naisten urakehitykseen, palkkatasoon ja työmarkkina-asemaan. Perhevapaita ei tule nähdä urariskinä, vaan yhteiskunnallisena investointina.

Työmarkkinat ovat edelleen voimakkaasti jakautuneet sukupuolen mukaan. Naisvaltaiset alat – kuten sosiaali-, terveys- ja kasvatusalat – ovat yhteiskunnallisesti välttämättömiä, mutta niiden palkkataso ei vastaa työn vaativuutta ja vastuuta. Tämä on seurausta pitkäaikaisista rakenteista, jotka aliarvostavat naisvaltaista työtä.

Lisäksi naiset kohtaavat miehiä enemmän sukupuolistunutta häirintää ja väkivaltaa. Turvallisuus on tasa-arvon perusta. Yhteiskunta ei ole aidosti tasa-arvoinen, jos kaikki eivät voi elää arkeaan ilman pelkoa, väkivaltaa tai vähättelyä.

Tasa-arvo ei ole valmis saavutettu tila, vaan jatkuvaa poliittista työtä. Se edellyttää määrätietoista puuttumista niihin rakenteisiin, jotka ylläpitävät eriarvoisuutta, sekä sukupuolivaikutusten systemaattista arviointia kaikessa päätöksenteossa. Jokaisella budjetti- ja lakipäätöksellä on vaikutuksia naisiin ja miehiin – nämä vaikutukset on tunnistettava ennen päätöksentekoa.

Esitämme, että puoluekokous päättää:
1. Sitoutua palkkatasa-arvon määrätietoiseen edistämiseen, mukaan lukien palkka-avoimuuden vahvistaminen ja aktiivinen samapalkkaisuustyö.
2. Edistää perhevapaiden ja hoivavastuun tasaisempaa jakautumista rakenteilla, jotka kannustavat isiä käyttämään vapaita ja turvaavat yhdenvertaisen kohtelun työelämässä.
3. Vaikuttaa naisvaltaisten alojen palkkauksen ja arvostuksen nostamiseen vastaamaan työn vaativuutta ja yhteiskunnallista merkitystä.
4. Vahvistaa toimia naisiin kohdistuvan väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi sekä turvata riittävät resurssit tukipalveluille, turvakodeille ja oikeusprosessien sujuvuudelle.
5. Varmistaa sukupuolivaikutusten arvioinnin systemaattinen toteutuminen kaikessa lainsäädäntö- ja budjettivalmistelussa.
Suomi voi olla aidosti tasa-arvoinen maa – mutta vain, jos tunnistamme epäkohdat ja teemme rohkeita ja oikeudenmukaisia päätöksiä niiden korjaamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen tavoitteisiin tasa-arvon edistämisestä.

Vaikka Suomi on monella tapaa tasa-arvon edelläkävijä, on monia tasa-arvokysymyksiä edelleen ratkaistavana. Maailman muuttuminen on tuonut mukanaan uusia tasa-arvokysymyksiä vanhojen tilalle. Epätasa-arvosta sukupuolet kärsivät eri tavoin elämän eri vaiheissa.

Esimerkiksi pojilla ja miehillä korostuvat heikompi koulumenestys ja -viihtyvyys, mielenterveysongelmat, lyhyempi elinikä sekä korkeampi rikollisuuden riski. Naiset taas kärsivät muun muassa syrjinnästä työelämässä, heikommasta ansiotasosta, lähisuhdeväkivallasta sekä häirinnästä. Globaalisti naisten ja tyttöjen oikeuksien parantamisessa on edelleen runsaasti tehtävää.

Keskustan mielestä seuraavalla hallituskaudella on tehtävä kattava tasa-arvo-ohjelma sekä kehityspolitiikassa panostettava tyttöjen ja naisten aseman parantamiseen.

386. Keskustanaisten Keski-Suomen piiri: Julkisen sektorin muutosturva lakiin – talousvastuullisesti ja ihmistä kunnioittaen

Keskustanaisten Keski-Suomen piiri esittää, että Suomen Keskusta sitoutuu edistämään lainsäädäntömuutoksia, joilla julkisen sektorin työntekijöiden muutosturva säädetään vähintään teollisuuden

tasoiseksi tilanteissa, joissa henkilöstöä vähennetään taloudellisista tai tuotannollisista syistä.

Perustelut

Hyvinvointialueet ja kunnat tasapainottavat talouttaan nykyisessä vaikeassa tilanteessa. Sopeutus on välttämätöntä. Mutta tapa, jolla se tehdään, ratkaisee sekä julkisen talouden että työllisyyden suunnan pitkällä aikavälillä.

Heikosti hoidettu muutos tulee kalliiksi. Jos henkilöstövähennykset toteutetaan ilman vahvaa muutosturvaa:
• osaava työvoima siirtyy pysyvästi pois alalta
• rekrytointikustannukset kasvavat
• ostopalvelujen käyttö lisääntyy
• työuupumus ja sairauspoissaolot kasvavat
• verotuloja menetetään alueellisesti

Lyhyen aikavälin säästö voi muuttua pitkäksi laskuksi. Teollisuudessa ymmärretään, että muutosturva nopeuttaa työllistymistä ja vähentää työttömyyden kestoa. Mitä nopeammin työntekijä siirtyy uuteen työhön, sitä pienemmät ovat julkiset työttömyysmenot ja sitä nopeammin verotulot palautuvat.

Julkisen sektorin on toimittava vähintään samalla tasolla. Hyvinvointialueilla henkilöstöstä valtaosa on naisia, usein keski-ikäisiä ja pitkän työkokemuksen omaavia ammattilaisia. Ilman suunnitelmallista uudelleenkoulutusta ja uudelleensijoittamista riski pitkäaikaistyöttömyyteen kasvaa. Se on sekä inhimillinen että kansantaloudellinen tappio.

Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon osaaminen on osa kansallista huoltovarmuutta. Osaamisen valuminen pois alalta heikentää palveluiden saatavuutta ja nostaa kustannuksia tulevaisuudessa.

Keskustan linjattava asiaa selkeästi

Keskustan tulee edistää lainsäädäntöä, joka:
1. Velvoittaa julkisen sektorin laatimaan kirjallisen muutosturvasuunnitelman kaikissa taloudellisissa henkilöstövähennyksissä.
2. Vahvistaa työntekijän oikeutta uudelleenkoulutukseen ja osaamisen päivittämiseen.
3. Säätää uudelleensijoittamisen ensisijaiseksi vaihtoehdoksi ennen irtisanomista.
4. Yhdenmukaistaa ja vahvistaa työllistymisvapaan oikeudet.
5. Edellyttää pakollista talous-, työllisyys- ja tasa-arvovaikutusten arviointia ennen päätöksiä.

Talous ja ihminen eivät ole vastakkainKes kustan talouspolitiikka on vastuullista, mutta ei kylmää. Kestävä talous syntyy työllisyydestä, osaamisesta ja luottamuksesta.

Muutosturva ei ole kuluerä. Se on investointi työllisyyteen, alueelliseen elinvoimaan ja julkisen talouden kestävyyteen. Jos julkinen sektori joutuu sopeuttamaan, sen on tehtävä se reilusti, ennakoivasti ja taloudellisesti viisaasti. Keskustan on oltava tämän linjan selkeä puolustaja.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskusta ymmärtää huolen vaikeasta työllisyystilanteesta, mutta niukan talouden aikana on vaikeaa luoda uusia maksuvelvoitteita kunnille-, hyvinvointialueille ja valtiolle. Keskusta kuitenkin kannustaa julkista sektoria selvittämään aina onko työntekijää mahdollistaa uudelleensijoittaa ennen irtisanomista.

Keskusta on samaa mieltä, että ihmisille pitää antaa mahdollisuuksia päivittää osaamistaan ja oppisopimusmallia tulee kehittää. Keskustan tahtotilana on myös palauttaa aikuiskoulutustuki, joka mahdollistaa uudelleenkouluttautumisen.

387.Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Määräaikaisten työsopimusten sääntelyn muutosten vaikutukset arvioitava

Suomen työmarkkinoita ollaan muuttamassa siten, että määräaikaisen työsopimuksen voisi jatkossa tehdä ilman perusteltua syytä enintään vuodeksi, ja sopimus voitaisiin uusia enintään kaksi kertaa vuoden sisällä. Muutos merkitsisi merkittävää periaatteellista ja käytännöllistä muutosta nykyiseen sääntelyyn.

Takaisin sisällysluetteloon

Suomen Keskusta on perinteisesti korostanut työelämän oikeudenmukaisuutta, perheiden aseman turvaamista sekä alueellista ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Nyt esitetty lakimuutos herättää vakavia kysymyksiä erityisesti naisvaltaisten alojen työntekijöiden asemasta.

Sosiaali- ja terveysalalla, varhaiskasvatuksessa, kaupan alalla sekä monilla palvelualoilla työskentelee suuri määrä naisia. Näillä aloilla määräaikaisuudet ovat jo nyt yleisiä. Mikäli määräaikaisuuden perustevaatimusta höllennetään, on olemassa riski, että työsuhteiden epävarmuus lisääntyy entisestään. Erityistä huolta herättää raskaussyrjinnän ja perhevapaasyrjinnän mahdollinen kasvu tilanteessa, jossa työsuhteen jatkuminen on työnantajan harkinnassa ilman velvoitetta esittää perusteltua syytä.

Vaikutukset eivät rajoitu yksittäisiin työntekijöihin. Työsuhteiden epävarmuus vaikuttaa perheellistymispäätöksiin, asuntolainan saamiseen, toimeentulon ennakoitavuuteen sekä alueiden elinvoimaan. Epävarmuus kohdistuu erityisesti nuoriin aikuisiin ja perheellistymisikäisiin naisiin.

Keskustan tulee kantaa vastuunsa siitä, että lainsäädäntöä uudistettaessa vaikutukset arvioidaan huolellisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri ry esittää, että Keskusta
1. edellyttää hallitukselta kattavaa, riippumatonta ja sukupuolivaikutukset huomioivaa vaikutusten arviointia ennen lakimuutoksen eduskuntakäsittelyn vaihetta ja hyväksymistä,
2. vaatii erillistä arviota muutoksen vaikutuksista naisvaltaisiin aloihin, raskaussyrjinnän riskiin sekä perhevapaiden käyttöön,
3. korostaa, että työelämän joustoja lisättäessä työntekijöiden oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta ei saa heikentää,
4. sitoutuu siihen, että mahdolliset epäkohtien lisääntymiset korjataan viipymättä lainsäädännöllä.

Keskustan tulee olla työelämäuudistuksissa tasapainottava voima: uudistuksia voidaan tehdä, mutta ei heikoimpien kustannuksella. Oikeudenmukainen työelämä, perhemyönteisyys ja tasa-arvo ovat arvoja, joista emme saa tinkiä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen henkeen.

Aloitteen huoli on aiheellinen. Suomessa on historiallisen alhainen syntyvyys jatkunut jo pidemmän aikaa ja kaikki keinot syntyvyyden nostamiseksi pitää käyttää. On perusteltua vaatia vaikutusarvioinnit, koska asiantuntijat eivät ole löytäneet työllisyyttä lisääviä vaikutuksia. Perheellistymistä hankaloittavia kulmia lakimuutoksesta löytyy.

Määräaikaisten työsopimusten solmimisen helpottaminen luo epävarmuutta työelämään. Jos vuodenkaan määräaikaisuudelle ei tarvitse olla perustetta, se tuo työelämään arvaamattomuuden kulttuuria. Tämä aiheuttaa epävarmuutta erityisesti nuorten naisten elämään.

Lakimuutos luo riskiä erityisesti nuoriin naisiin ja perhettä suunnitteleviin työntekijöihin. Monelle kyse on hyvin konkreettisesta pelosta esimerkiksi sen suhteen uskaltaako kertoa raskaudesta, jos työsopimus on määräaikainen.

Raskaus- ja perhevapaasyrjintä on jo nyt yksi yleisimmistä syrjinnän muodoista suomalaisessa työelämässä. Keskusta ei hyväksy minkäänlaista uutta lainsäädäntöä, joka lisää raskaus- tai muutakaan syrjintää työelämässä.

Työelämää tulee uudistaa sopien ja neuvotellen, ei sanelemalla ja määräämällä. Se on pitkään ollut Keskustan linja. Kuten aloitteessa mainitaan ansiokkaasti niin oikeudenmukainen työelämä, perhemyönteisyys ja tasa-arvo ovat Keskustalle tärkeitä arvoja.

388. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Osatyökykyisten työllistymistä edistettävä

Nuorten ja nuorten aikuisten joukossa on kasvava ryhmä henkilöitä, joilla terveydelliset, psyykkiset tai sosiaaliset haasteet estävät työnteon. Heillä on kuitenkin usein halua ja osittaista työkykyä, jota nykyinen järjestelmä ei pysty riittävästi tukemaan. Byrokratia, työn muokkaamisen kustannukset sekä epävarmuus työkyvyn vaihtelusta tekevät osatyö-

kykyisten palkkaamisesta työnantajille kohtuuttoman riskialtista.

Osa-aikainen työskentely on keskeinen osa kuntoutumista, osallisuuden vahvistumista ja syrjäytymisen ehkäisyä. Pitkäaikainen työelämän ulkopuolelle jääminen lisää sekä inhimillistä kärsimystä että julkisia menoja. Tarvitaan ratkaisuja, jotka tekevät osatyökykyisen henkilön palkkaamisesta työnantajalle selkeästi kannattavaa ja vähentävät epävarmuuteen liittyviä riskejä.

Esitämme, että Keskusta laatii tulevia hallitusneuvotteluja varten mallin, joka tukee osatyökykyisten palkkaamista ja huomioi erityisesti mikro- ja pk-yritysten toimintaympäristön. Mallin tulee sisältää taloudellisesti kannattavat ratkaisut työn muokkauksesta ja työajan joustoista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Tarvitaan myös valtion ja työnantajan välinen riskienjakomekanismi vaihtelevan työkyvyn tilanteisiin sekä sujuvia mahdollisuuksia osa-aikatyöhön ilman etuuksien äkillistä katkeamista.

Lisäksi Keskustan tulee tukea alueellisia kokeiluja, joissa työllisyys-, sosiaali- ja kuntoutuspalvelut kootaan yhtenäiseksi palvelupoluksi erityisesti alueiden elinvoiman kannalta keskeisiin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Asia on tärkeä niin yksilön kuin yhteiskunnan näkökulmasta. Työkyvyttömyyden arvioinnista pitää siirtyä työkykyisyyden arviointiin. Tähän suuntaan tulee kehittää lainsäädännön lisäksi asenteita koko yhteiskunnassa.

Keskusta haluaa tukea osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia sekä osa-aikatyön tekemisen mahdollisuuksia. Ikääntyvässä ja tiukkenevan julkisen talouden Suomessa ei ole varaa jättää käyttämättä niitä voimavaroja ja sitä osaamista, joita osatyökykyisillä henkilöillä on annettavanaan työmarkkinoille. Keskustan tavoitteena on tehdä sosiaaliturvajärjestelmästä joustavampi ja purkaa osa-aikatyön vastaanottamista häiritsevät tuloloukut: Työn vastaanottamisen pitäisi aina olla kannattavaa myös taloudellisesti.

Osatyökykyisten työllistymiseen on löydettävä uusia tapoja ja kannustimia. Kaikilla on oikeus tehdä työtä ja osallistua yhteiskunnan toimintaan työkykynsä mukaisella tavalla. Keinoja osatyökykyisten työllistymiseksi on paljon, mutta niitä käytetään hajanaisesti. Keskeisiä kehittämiskohteita ovat työelämän toimintatapojen lisäksi sosiaaliturva, koulutus, kuntoutus, työvoimapalvelut sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Osatyökykyisten työllistymiseen tulee ottaa käyttöön toiminnallinen malli yrityksille, joka on sekä työnantajalle, että työntekijälle hyödyllinen.

389. Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri: Työllisyyttä vahvistettava - erityisesti nuorten ensimmäisen työpaikan saamista

Suomen taloustilanne on heikko, ja työllisyyskehitys on jäänyt jälkeen muista Euroopan maista. On vakava huolenaihe, että maamme työllisyystilanne on EU:n heikoimpia samaan aikaan, kun julkinen talous on kireällä ja väestö ikääntyy.

Suomen Keskusta on aina ollut työn, yrittäjyyden ja alueellisen elinvoiman puolustaja. Nyt tarvitsemme määrätietoisia toimia, joilla työllisyyttä vahvistetaan koko maassa.

Erityisen huolestuttava on nuorten tilanne. Ensimmäisen työpaikan saaminen on monelle nuorelle poikkeuksellisen vaikeaa. Ilman työkokemusta ei saa työtä – ja ilman työtä ei saa työkokemusta. Pitkittynyt työttömyys tai työelämän ulkopuolelle jääminen uran alkuvaiheessa heikentää ansiotuloja, lisää syrjäytymisriskiä ja vaikuttaa koko elämänkaareen. Kyse ei ole vain yksilöistä, vaan koko Suomen tulevaisuudesta, osaamisesta ja huoltosuhteesta.

Tarvitsemme ratkaisuja, jotka madaltavat työllistämisen kynnystä, tukevat pk-yrityksiä ja kannustavat työn vastaanottamiseen.

Työ on parasta sosiaaliturvaa. Työ luo osallisuutta, hyvinvointia ja uskoa tulevaisuuteen. Keskustan tulee olla se voima, joka rakentaa sillan koulu-

Takaisin sisällysluetteloon

tuksesta työelämään ja antaa jokaiselle nuorelle mahdollisuuden ensimmäiseen työpaikkaan – ja sitä kautta täysipainoiseen elämään. Suomen tulevaisuus ratkaistaan työpaikoilla. Nyt on aika toimia.

Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri ry esittää, että Suomen Keskusta
1. vaatii kokonaisvaltaista työllisyysohjelmaa, jonka tavoitteena on nostaa Suomen työllisyysaste EU:n keskitasolle ja sen yli,
2. edistää nuorten ensimmäisen työpaikan mallia esimerkiksi määräaikaisella, kevennetyillä sivukuluilla toteutettavalla "ensimmäisen työn sopimuksella",
3. vahvistaa oppisopimus- ja koulutussopimusjärjestelmiä sekä työelämäyhteyksiä toisen asteen ja korkea-asteen koulutuksessa,
4. parantaa pk-yritysten toimintaedellytyksiä verotusta ja hallinnollista taakkaa keventämällä, jotta uskallus palkata kasvaa,
5. kehittää alueellisia työllisyysratkaisuja, joissa huomioidaan eri maakuntien erityispiirteet ja työvoimatarpeet,
6. varmistaa osaltaan, että työn vastaanottaminen on aina taloudellisesti kannattavaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Keskusta näkee, että aloite on tärkeä. Työttömyys on Suomessa historiallisen korkealla, erityisesti nuorisotyöttömyys.

Keskusta näkee, että oppisopimusjärjestelmää tulee kehittää entisestään, pk-yritysten toimintaedellytyksiä pitää parantaa ja alueellisia ratkaisuja tarvitaan työllistymisen parantamiseksi. Esimerkiksi Keskustan esittämät erityistalousalueet ottavat huomioon maakuntien eroavaisuuksia. Työn täytyy olla myös aina kannattavaa ja Keskustan tahtotilana on palauttaa työttömyysturvan suojaosa takaisin.

Aloitteessa puhutaan työllisyysohjelmasta, mutta aloite ei kerro keneltä sitä vaaditaan. Keskustan tahtotila on nostaa Suomen työllisyysastetta ylöspäin ja se vaatii määrätietoista työtä.

Nuorten työllistämiseksi Keskusta on esittänyt, että nuorten työmarkkinatukea ja kuntien sakkomaksuja ohjataan alle 30-vuotiaiden korkeakoulusta tai toiselta asteelta valmistuneiden työllistämiseen. Muitakin keinoja nuorten työllistämiseksi tulee tarkastella ja selvittää.

390. Kuhmon Keskusta: Etätyö syrjäseutujen työllistäjänä

Viime vuosina etätyö on mahdollistanut työn tekemisen paikasta riippumatta. Etätyö on tuonut syrjäseuduille myös uusia työmahdollisuuksia. Seuduille, jossa työmahdollisuudet muutoin saattaisivat olla heikommat. Osaajat ovat voineet tehdä töitä pitkienkin välimatkojen päästä muuttamatta itse töiden perässä suuriin kasvukeskuksiin. Syrjäseudut ovat voineet pitää asukkaansa.

Asenne etätyötä kohtaa on kuitenkin alkanut kiristymään kohtalokkaaseen suuntaan. Uusi valtion työmarkkinalaitoksen suositus läsnätyön määräksi on keskimäärin 12 päivää kuukaudessa. Suosituksen tavoitteena on edistää valtionhallinnon tuottavuutta, mutta uusi suunta uhkaa syrjäseutujen työpaikkoja.

Valtiolla säästetään tällä hetkellä yhtä aikaa myös seinistä. Toimitiloja lakkautetaan maakunnista ja sen vuoksi läsnätyöpaikka voi siirtyä satojen kilometrien päähän. Samaan aikaan etätyön määrää halutaan vähentää ja velvoittaa työntekijä useammin töihin läsnätyöpaikalla. Kun etätyömahdollisuus supistuu ja toimipaikat lakkautetaan, edessä on muutto työn perässä pois kotiseudulta.

Tämä kehitys uhkaa keskittää työpaikat entistä voimakkaammin vain kasvukeskuksiin. Etätyöehtojen kiristyminen ja toimitilojen lakkauttaminen rajaa myös uudet rekrytoinnit käytännössä vain isoihin kasvukeskuksiin. Näin syrjäseudut menettävät työmahdollisuuksia entisestään – ja samalla verotuloja, osaamista sekä tulevaisuudenuskoa.

Kuhmon Keskusta esittää, että etätyökäytäntöjä ei pidä perusteettomasti kiristää syrjäseutujen työmahdollisuuksien kustannuksella. Laaja etätyö on nähtävä syrjäseutujen elinvoiman turvaajana.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Etätyö on luonteva osa sujuvaa työarkea. Työ on yhä harvemmin yhteen paikkaan sidottua ja etätyöt tuovat paljon uusia mahdollisuuksia.

Keskusta haluaa edistää ihmisten mahdollisuuksia etätyöhön, siihen soveltuvissa työtehtävissä ja työpaikoilla sopien. Monipaikkaisuus ja etätyöt tuovat joustoa ja hallintaa ihmisten elämään. Ne myös lisäävät harvaan asuttujen alueiden ja muun väljästi asutun Suomen elinvoimaa. Tätä kehitystä pitää edistää, eikä hankaloittaa.

Monipaikkaisuudesta ja etätyöstä on tullut monille suomalaisille uudenlainen tapa asua, tehdä työtä ja viettää vapaa-aikaa. Julkisissa puheenvuoroissa ovat korostuneet etätyön ongelmat ja paluu työpaikoille -vaatimukset. Keskusta luottaa, että etätyön osalta ratkaisut löytyvät työpaikoilla, yhdessä sopien.

Keskustan mielestä valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien pitää näyttää mallia. Niiden on mahdollistettava työntekijöiden etätyö siihen soveltuvissa työtehtävissä ja myös tarvittaessa tarjottava yhteiskäyttötiloja etätyöskentelyyn.

391. Keskustan Tampereen kunnallisjärjestö: Puoluekokousaloite etätyön vakiinnuttamiseksi työelämässä

Etätyö on vakiinnuttanut asemansa tärkeänä osana työelämää, erityisesti maaseudulla ja pienissä kunnissa, joissa se tarjoaa joustavan tavan yhdistää työ ja arki sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa. Se vähentää matkustamisen tarvetta, parantaa työhyvinvointia ja tuottavuutta, pienentää hiilijalanjälkeä sekä tuo säästöjä työnantajille ja työntekijöille. Etätyö mahdollistaa osaamisen ja työpaikkojen hajauttamisen myös kaupunkien ulkopuolelle, mikä lisää osallistumismahdollisuuksia eri puolilla maata.

Etätyön onnistuminen edellyttää kattavia ja laadukkaita verkkoyhteyksiä, jotta se voi toteutua tasa-arvoisena mahdollisuutena kaikille. Lisäksi työyhteisöjen vuorovaikutus ja yhteenkuuluvuus on turvattava digitaalisin työvälinein, selkein käytännöin ja säännöllisellä yhteydenpidolla.

Työnantajien rooli on keskeinen ergonomian ja työhyvinvoinnin tukemisessa, jotta etätyö voidaan vakiinnuttaa kestävänä ja tasa-arvoisena käytäntönä nykyaikaisessa työelämässä.

Kunnioittavasti esitämme Keskustan puoluekokoukselle, että puolue yhtyy aloitteeseemme ja ryhtyy toimenpiteisiin etätyön vakiinnuttamiseksi osaksi kestävää ja tasa-arvoista työelämää.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Kuhmon Keskustan aloitteeseen (numero 390) antamaansa vastaukseen.

392. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Anonyymit rekrytoinnit yleiseksi käytänteeksi

Syrjintä työelämässä on yhdenvertaisuuslain nojalla kiellettyä. Syrjintää voi usein esiintyä jo ennen työsuhteen alkamista rekrytointivaiheessa. Työnhakijan palkkaamatta jättäminen esimerkiksi hänen ikänsä tai nimensä takia on konkreettinen esimerkki työsyrjinnästä. Konkreettinen tapa puuttua rekrytoinnin työsyrjintään olisi anonyymi rekrytointi, jossa työnhakijan kaikkia tietoja ei anneta työnantajalle ennen kuin vasta esimerkiksi haastatteluvaiheessa. Työntekijän alkuperäisen hakemuksen tiedoista työnantajalle näkyvät vain työ- ja koulutushistoria, pätevyydet sekä mahdollisesti motivaatiokirje, mutta hakijan ikä sekä nimi piilotetaan toistaiseksi. Näin mahdollistetaan jatkoon päässeiden valinta pelkästään osaamisen ja meriittien avulla.

Monet yritykset hyödyntävätkin anonyymiä rekrytointia ja se on yleistä myös julkisella sektorilla. Esimerkiksi kuntien ja hyvinvointialueiden käyttämä Kuntarekry-sivusto hyödyntää anonyymiä rekrytointia monien työpaikkojen kohdalla poistamalla tunnistettavat henkilötiedot, kunnes rekrytoija tekee haastattelupäätökset. Monille työnantajille anonyymi rekrytointi toimii myös positiivisena kilpailutekijänä työnhakijoiden sekä asiakkaiden

Takaisin sisällysluetteloon

keskuudessa, sillä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat suurelle osalle ihmisistä tärkeitä arvoja.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että anonyymiä rekrytointia lisätään niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla. Tavoitteena on mahdollistaa tasa-arvoinen työelämä ja lisätä esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten ja kaikenikäistein ihmisten mahdollisuuksia työllistyä osaamistaan vastaaviin töihin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteessa esitettyyn huoleen syrjivistä käytännöistä työnhakutilanteissa, mutta ei kannata anonyymin rekrytoinnin käyttöönottoa kaikissa julkisen sektorin rekrytoinneissa.

Keskusta tunnustaa ja tunnistaa sen, että työnhakutilanteissa tapahtuu monenlaista syrjintää. ”Liian vanhaksi” työnhakijaksi leimataan entistä nuorempia; ei voi olla yhteiskuntataloudellisesti kestävää, että työkykyistä ja –haluista viisikymmenvuotiasta työnhakijaa pidetään liian ikääntyneenä. Tutkimukset ovat toisaalta osoittaneet sen, että esimerkiksi itäeurooppalaisen nimen omaavan hakijan tulee lähettää kaksinkertainen määrä hakemuksia verrattuna suomenkielisiin, jotta tulee kutsutuksi työhaastatteluun.

Haastattelukynnyksen ylittäminen on työnhakuprosessissa ratkaiseva hetki. Nimetön työnhaku on yksi tapa edistää monipuolisemman hakijajoukon pääsemistä haastateltavien joukkoon. Nimetön työnhaku ei tarkoita anonyymeja rekrytointeja, vaan sitä, että niin sanottu paperikarsinta haastatteluun suoritetaan ilman tietoa muun muassa hakijan nimestä, äidinkielestä, syntymäpaikasta ja tutkinnon suorituspaikasta.

Haastattelutilanteessa kunkin hakijan sosiaaliset taidot, kielitaito sekä muu osaaminen ovat rekrytoijien arvioitavissa normaaliin tapaan. Nimetön työnhaku ei kuitenkaan ole ongelmaton eikä ainoa ratkaisu syrjinnän vähentämiseen työnhaussa.

Keskusta rohkaisee kuntia ja muitakin työnantajia jatkamaan anonyymin rekrytoinnin kokeiluja. Eri puolilla maata toteutetuista kuntatason kokeiluista on kerättävä kokemukset yhteen ja siltä pohjalta kehitettävä työnhakuprosessien yhdenvertaisuutta.

393. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Työhyvinvointiin panostettava

Työhyvinvoinnin tila Suomessa on heikolla tasolla. Työterveyslaitoksen vuonna 2025 antaman mediatiedotteen mukaan työhyvinvoinnin heikentyminen on viimein pysähtynyt, mutta esimerkiksi työkyky ja työssä tylsistyminen ovat edelleen heikommalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa. Tiedotteen mukaan myös joka kolmannella alle 36-vuotiaalla on työuupumusoireita.

Työhyvinvoinnista huolehtiminen olisikin tärkeää, sillä työpoissaolojen hintalappu on melkoinen, ja maksamme tulevaisuudessa kalliisti siitä, jos esimerkiksi vastavalmistuneet uupuvat jo työuransa alkuvaiheissa. Kelan elokuussa 2024 tekemän selvityksen mukaan sairauspoissaolot mielenterveyssyistä maksavat menetettynä työpanoksena yli miljardi euroa vuodessa.

Viime aikoina työnteossa on alkanut näkyä myös uusi lieveilmiö. Työttömyyden kasvaessa moni tarttuu mihin tahansa tarjolla olevaan työhön, vaikka se ei vastaisi omaa osaamista tai kiinnostusta. Kun työn sisältö ei tunnu omalta, työhyvinvoinnin perusta on jo lähtökohtaisesti heikko. Tämä korostuu erityisesti uusilla työntekijöillä, joiden jaksamisen kannalta on tärkeää panostaa hyvään perehdytykseen ja siihen, että työ olisi kuormitukseltaan ja sisällöltään kestävää. Samalla monella on paine olla joustava ja suostua kaikkeen, mikä johtaa helposti siihen, ettei omia rajoja uskalleta tuoda esiin. Työpaikoilla tulisikin aktiivisesti rakentaa kulttuuria, jossa työntekijä voi sanoa ei kohtuuttomille vaatimuksille ilman pelkoa seurauksista, mikä on keskeinen osa uupumisen ehkäisyä.

Palkkaus on keskeinen osa työhyvinvointia. Riittämätön palkka heikentää motivaatiota ja synnyttää kokemuksen siitä, ettei omaa työpanosta arvosteta. Kun palkka vastaa työn vaativuutta ja vastuuta, työntekijä kokee tulevansa kohdelluksi reilusti, mikä lisää sitoutumista ja työssä viihtymistä. Ilman oikeudenmukaista palkkausta ei voida puhua kestävästä työhyvinvoinnista.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että työhyvinvointiin tulee jatkossa panostaa enemmän. Jos kaikilla työpaikoilla sitouduttaisiin tukemaan työhyvinvointia työpaikalle sopivin ja riittävin keinoin, tulisi se halvemmaksi ja helpommaksi kuin työkyvyttömyyden aiheuttamien ongelmien korjaaminen. Kun kaikilla on työpaikalla hyvä olla, myös työnteko sujuu ja työn laatu on parempaa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Keskusta näkee, että työhyvinvointiin pitää panostaa. Samalla täytyy kuitenkin todeta, ettei palkka ole ainoa työhyvinvoinnin mittari. Työhyvinvointia voidaan parantaa muillakin keinoilla.

Keskustan mielestä työelämässä tulee ottaa käyttöön säännölliset, fyysisiä ja psykososiaalisia työkykyriskejä ennakoivat työterveystarkastukset. Henkinen kuormitus tulee myös tunnistaa paremmin. Muuttuneessa työelämässä on otettava huomioon myös etätyöhön liittyvä erityispiirteet ja etätyötä tekevien työhyvinvointiin on panostettava.

Mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä suurimpia haasteita työssä jakamisessa. Tämän takia Keskusta haluaa, että mielenterveyden tukeminen varmistettaisiin lakisääteisenä työterveyspalveluna ja työterveyshuolto tekee vähintään kerran vuodessa ennakoivaa ja mielenterveyttä tukevaa toimintaa. Tällä olisi suuri merkitys työhyvinvoinnin ylläpitämisessä.

394. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Työnantajat takaisin maanpinnalle – vaatimuksiin jotain järkeä

Nykypäivänä työnhakuprosessit ovat sietämättömän pitkiä, työläitä ja monivaiheisia. Erityisesti isompien ketjujen rekrytointiprosessit kestävät kauan, jopa useita kuukausia. Varsinkin nuorten suosiossa olevien määräaikaisten työpaikkojen, esimerkiksi kesätöiden, hakujen suhteen on täysin kohtuutonta, että hakuprosessi vaatii niin paljon aikaa ja vaivaa. Oman haasteensa työnhakuun tuotavat myös haamutyöpaikat, joita ei oikeasti ole olemassakaan.

Koska työttömiä työnhakijoita on tällä hetkellä ennätysmäärä, on ymmärrettävää, että tilanne on hankala myös työnantajien näkökulmasta. Jos hakijoita on paljon, voi olla vaikeaa karsia joukosta ne, jotka sopisivat työpaikan tarpeisiin parhaiten. Useimmiten monivaiheisissa rekrytointiprosesseissa toistuvat samat kysymykset jokaisessa vaiheessa. Ainoa muuttuva asia on väline tai tapa, jolla kysymyksiin vastataan. Myös työvoimaviranomaisten suunnasta tuleva paine hakea töitä luo omat haasteensa rekrytointiin. Monet työnhakijat hakevat useita sellaisiakin paikkoja, joihin heillä ei ole todellisuudessa osaamista, tai joita heillä ei ole aikomusta ottaa vastaan.

Monissa vastavalmistuneille tai muuten vähän työkokemusta omaaville suunnatuissa työpaikkailmoituksissa vaaditaan jopa useamman vuoden työkokemusta alalta. Näitä paikkoja hakevat nyt myös jo kokemusta omaavat työttömiksi joutuneet osaajat, mikä edelleen vaikeuttaa nuorten työllistymistä. Myöskään harjoittelupaikkoja korkeakouluopiskelijoille ei ole tarjolla, vaan niihinkin edellytetään kokemusta alalta.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että erityisesti nuorten työpaikkojen kohdalla rekrytointiprosesseja tulisi suoraviivaistaa ja inhimillistää. Ei voida olettaa, että vastavalmistuneelle tai vielä opintojaan suorittavalle nuorelle olisi ehtinyt kertyä nykyvaatimusten mukaista osaamista. Toivoisimme, että työnantajat ymmärtäisivät nykyajan realiteetit sekä haasteet opintojen ja työelämän yhteensovittamisesta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen henkeen.

Keskusta on huolissaan kasvavasta nuorisotyöttömyydestä ja toimenpiteitä sen torjumiseksi on tehtävä. Vuoden 2025 lopulla Suomessa oli alle 25-vuotiaita työttömiä 43 000 ja nuorten työttömyysaste on huomattavasti koko muuta väestöä korkeampi eli noin 21 prosenttia. Olisi kuitenkin epätasa-arvoista muita työnhakijoita kohtaan antaa yhdelle ryhmälle parempi asema rekrytointivaiheeseen.

Takaisin sisällysluetteloon

Nykyinen työnhaunmalli tulee unohtaa ja luoda tilalle parempi malli, jolloin pakkohakemiset jäisivät historiaan ja työpaikkoja hakisivat motivoituneet ja oikeat hakijat. Työnantajat uskaltaisivat myös laittaa matalammalla kynnyksessä työpaikkoja julkisesti auki ja piilotyöpaikat vähenisivät. Kun työnhaun mallia uudistetaan, se myös helpottaa nuorten tilannetta rekrytointivaiheessa ja antaa paremmat mahdollisuudet työpaikkaan.

Keskusta on myös esittänyt, että nuorten työmarkkinatukea ja kuntien sakkomaksuja ohjataan alle 30-vuotiaiden korkeakoulusta tai toiselta asteelta valmistuneiden työllistämiseen.

395. Rovaniemen Keskustanaiset: Suomen kieli osaksi työpäivää

Monilla aloilla yritysten suurin kasvueste on työntekijöiden saatavuus. Uusia osaajia tarvitaan nopeasti, eikä heitä voida irrottaa pitkäksi aikaa luokkahuoneeseen opiskelemaan kieltä. Siksi suomen kielen oppiminen pitäisi yhdistää suoraan työhön. Kun kieli opitaan työpaikalla käytännön tilanteissa, työntekijä voi tehdä töitä ja kehittyä samaan aikaan. Tämä nopeuttaa työllistymistä ja helpottaa yritysten kasvua Suomessa.

Jotta tämä onnistuu, yritykset tarvitsevat myös tukea. Kielikoulutuksen järjestäminen vie aikaa ja rahaa, eikä vastuu voi olla pelkästään työnantajilla. Tarvitaan joustavia koulutusmalleja, rahoitusta ja yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Kun yrityksiä tuetaan, ne uskaltavat rekrytoida enemmän ja investoida työntekijöiden kielitaitoon – ja koko yhteiskunta hyötyy.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen henkeen.

Keskustan mielestä ulkomailta tulevien osaajien kielitaidon kehittämiseen pitää panostaa. Keskusta kuitenkin muistuttaa, että Suomi on kaksikielinen maa ja suomen ohella toinen kansalliskielemme on ruotsi. Maahanmuuttajilta edellytetään aktiivista suomen- tai ruotsin kielen opiskelua tai työssä hankittua kielitaitoa, jota tulee tukea kuten aloitteessa todetaan. Kielenopettelu ei voi olla täysin valtion tai yritysten varassa vaan ulkomailta tulevan osaajan pitää itse panostaa kielen oppimiseen. Kun kieltä oppii töissä, niin kotouttaminen onnistuu helpommin. Avaimet osallistumiseen ja itsenäiseen toimeentuloon syntyvät parhaiten työn kautta ja kielitaidon osaaminen on siinä keskiössä.

396. Uudenmaan Keskustanuoret: Jokaisen työtä tekevän tulisi tavata työelämävalmentajaa vuosittain

Uudenmaan Keskustanuoret esittää, että suomalaisten työhyvinvointiin panostetaan tekemällä työelämävalmentajan tapaamisesta vuosittain pakollista jokaiselle työikäiselle sekä työelämässä olevalle. Oman jaksamisen, rutiinien sekä työelämätaitojen kartoittaminen helpottaa yksilön haasteiden tunnistamisen sekä mahdollistaa niiden ratkaisemisen aikaisessa vaiheessa. Tarpeen mukaan työelämävalmentaja voi ohjata käymään esimerkiksi työpsykologilla. Lisäksi tämä mahdollistaa myös uralla etenemisen.

Työelämä muuttuu hyvinkin nopeaan tahtiin. Työn kuormittavuus kasvaa, jatkuvat muutokset vaikuttavat ja työurien pituus lyhenee. Kun työhyvinvointiin panostetaan, se parantaa sekä työntekijän että työyhteisön toimivuutta. Vuosittainen tapaaminen on hyvä ja konkreettinen tapa tukea jokaista työntekijää. Tämä voi olla helppo ratkaisu niille kenestä tuntuu haastavalta mennä suoraan esimerkiksi esihenkilölle tai työpsykologille keskustelemaan.

Nykyisin tukea saa kun kuormitus on kasvanut jo liian suureksi. Tämä malli tulee myös selvästi edullisemmaksi sillä sairauspoissaolojen määrä vähenee kun tarjolla on ennaltaehkäisevää ja matalan kynnyksen tukea jolloin mahdolliset haasteet ja kuormitukset huomattaisiin ajoissa. On myös suuri hyöty että työntekijät kehittävät työelämätaitojansa, löytävät itselle sopivan työn, kokevat työtehtävänsä mielekkäiksi.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteen henkeen ja viittaa Pohjois-Savon Keskustanuorten aloitteeseen (numero 393) antamaansa vastaukseen.

Keskusta näkee, että työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen pitää panostaa. Ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista luoda uutta käytäntöä ja mallia toimivan työterveyden rinnalle. Yrityksiä voi kuitenkin kannustaa vapaaehtoisesti käyttämään työelämävalmentajien palveluita osana työntekijöiden työhyvinvointia.

Keskustan mielestä työelämässä tulee ottaa käyttöön säännölliset, fyysisiä ja psykososiaalisia työkykyriskejä ennakoivat työterveystarkastukset. Henkinen kuormitus tulee myös tunnistaa paremmin. Muuttuneessa työelämässä on otettava huomioon myös etätyöhön liittyvä erityispiirteet ja etätyötä tekevien työhyvinvointiin on panostettava.

Mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä suurimpia haasteita työssä jakamisessa. Tämän takia Keskusta haluaa, että mielenterveyden tukeminen varmistettaisiin lakisääteisenä työterveyspalveluna ja työterveyshuolto tekee vähintään kerran vuodessa ennakoivaa ja mielenterveyttä tukevaa toimintaa. Tällä olisi suuri merkitys työhyvinvoinnin ylläpitämisessä.

397. Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys: Työllisyyspalvelumaksut ja työmarkkinatuen sakkomaksut oikeudenmukaisiksi

Työllisyyspalveluiden siirto kuntien vastuulle, on aiheuttanut kohtuuttomia sakkomaksuja kunnille. Perusajatus työllisyyspalveluiden siirrossa sille taholle, missä elinvoimaisuuteen voidaan vaikuttaa, on ollut hyvä.

Mutta sakkomaksujen siirto samassa yhteydessä kunnille on lainsäädännöllisesti epäonnistunut. Esitämme, että työllisyyspalvelumaksut ja työmarkkinatuen sakkomaksut jaettaisiin kuntien ja valtion kesken tasaisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskusta ymmärtää aloitteen esittämän näkökulman, mutta Keskustan mielestä kuntien työttömistä maksamat sakkomaksut pitää voida käyttää alueilla työllisyyden vahvistamiseen toimivimmaksi katsotulla tavalla.

Työttömyydestä kunnille aiheutuvat kustannukset kasvavat, vaikka kunnan mahdollisuudet tilanteen korjaamiseen ovat rajalliset. Kuntia kannattaakin kannustaa työllisyyden parantamiseen sakkomaksujen maksamisen sijaan.

Työllisyysalue voi ohjata tätä rahoitusta esimerkiksi koulutustason parantamiseen, kuntouttavaan työtoimintaan, starttirahoihin tai muihin parhaaksi katsomiinsa toimenpiteisiin. Alueilla tiedetään parhaiten, mitkä ratkaisut ihmisten työllistymiseksi ja työllistämiseksi toimivat.

398. Etelä-Savon Keskustanaisten piiri: Päihdehoitajat osaksi työllisyyspalveluita

Työttömyyden taustalla on usein myös terveyteen ja elämäntilanteeseen liittyviä tekijöitä, joista yksi merkittävimmistä on päihdeongelma. Päihteiden käyttö heikentää työ- ja toimintakykyä, vaikeuttaa työnhakua ja lisää riskiä pitkäaikaistyöttömyyteen sekä syrjäytymiseen.

Työllisyyspalveluissa kohdataan paljon työnhakijoita, joiden työllistymisen esteenä on päihteiden käyttö tai siitä johtuvat sosiaaliset ja terveydelliset ongelmat. Nykyinen palvelujärjestelmä on kuitenkin pirstaleinen: kuntien työllisyyspalvelut keskittyvät työnhakuun ja työmarkkinoille ohjaamiseen, kun taas päihdehoito kuuluu sosiaali- ja terveyspalvelujen vastuulle. Tämän vuoksi päihdeongelmat jäävät usein työllisyyspalveluissa tunnistamatta tai niihin puuttuminen viivästyy.

Päihdehoitajien tai päihdetyön asiantuntijoiden työskentely työllisyyspalvelujen yhteydessä mahdollistaisi matalan kynnyksen tuen, varhaisen puuttumisen sekä sujuvan hoitoonohjauksen. Samalla se tukisi työllisyysasiantuntijoiden työtä

Takaisin sisällysluetteloon

ja auttaisi rakentamaan realistisia polkuja kohti työelämää.

Varhainen tuki ja hoitoon pääsy parantavat ihmisten hyvinvointia, vahvistavat työ- ja toimintakykyä sekä vähentävät pitkäaikaistyöttömyyden ja syrjäytymisen kustannuksia.

Etelä-Savon keskustanaisten piiri esittää, että Suomen Keskusta:
1. edistää valtakunnallisesti mallia, jossa päihdetyön ammattilaisia integroidaan työllisyyspalveluihin
2. tukee pilottihankkeita, joissa päihdehoitajat työskentelevät työllisyyspalvelujen yhteydessä
3. vahvistaa työllisyys- sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistyötä työllistymisen esteiden poistamiseksi.

Tavoitteena on rakentaa palvelumalli, jossa työllisyyden esteisiin puututaan varhain ja kokonaisvaltaisesti, jotta mahdollisimman moni ihminen pääsee takaisin työelämään.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Keskustan mielestä päihdetyötä ei pidä siirtää osaksi työllisyyspalveluita, vaan päihdehoito kuuluu osana sosiaali- ja terveyspalveluita. Keskusta kuitenkin kannustaa viranomaisia käymään aktiivisempaa vuoropuhelua keskenään ja kannustaa hyvinvointialueita ja kuntia yhteistyöhön työllistymisen haasteiden ja päihdeongelmien ratkaisemiseksi.

Keskustan mielestä päihde-, mielenterveys- ja sosiaalihuollon hoito tulee koota hyvinvointialueilla yhdeksi kokonaisuudeksi, jotta ihminen saa tarvitsemansa avun samasta paikasta.

399. Keskustan Helsingin piiri: Kansallinen sateenkaaripoliittinen toimintaohjelma Suomeen

Suomi tarvitsee kansallisen sateenkaaripoliittisen toimintaohjelman. Sateenkaari-ihmisten saavuttamattomia oikeuksia ja yhdenvertaisuutta edistetään yhä hajanaisesti kotimaassamme. Muut Pohjoismaat ovat jo pitkään rakentaneet määrätietoista sateenkaaripolitiikkaa, ja myös EU edellyttää jäsenmailta johdonmukaisempia toimia.

Sateenkaari-ihmiset kohtaavat edelleen syrjintää, häirintää ja hyvinvointieroja. Erityisesti sateenkaarinuorten tilanne on huolestuttava. Samalla palvelujärjestelmässä on puutteita osaamisessa ja yhdenvertaisessa kohtaamisessa.

Helsingin Keskusta esittää, että Keskusta sitoutuu ajamaan kansallisen sateenkaaripoliittisen toimintaohjelman kirjaamista vuoden 2027 vaalien jälkeen rakennettavaan hallitusohjelmaan. Toimintaohjelman tulee sisältää konkreettiset toimet eri hallinnonaloille, selkeät vastuutahot sekä riittävät resurssit. Ohjelman toteutumista on seurattava systemaattisesti.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat ihmiset kokevat yhä syrjintää ja muuta epäasiallista kohtelua. Suomalainen yhteiskunta ei ole vielä tältäkään osin riittävän tasa-arvoinen ja oikeudenmukainen.

Puoluekokous katsoo, että vuoden 2027 eduskuntavaalien jälkeen muodostettavan hallituksen ohjelmassa tulee ottaa esille tasa-arvoon, myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin, liittyvät kysymykset sekä niiden edistäminen ohjelmien ja konkreettisten toimenpiteiden kautta. Luontevin tapa edistää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta on tehdä se osana laajempaa tasa-arvo-ohjelmaa.

Takaisin sisällysluetteloon

Maaseutu, maa- ja metsätalous, elintarvikkeet sekä eräkysymykset

400. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kestävä kannanhoito hyljekantoihin

401. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kestävää kannanhoidollista metsästystä isoille linnuille

402. Oulun Keskustakerho: Eläinoikeuksien vahvistaminen ja eläinten oikeudellisen aseman kehittäminen

403. Kuhmon Keskusta: Metsäpeuran suojelustatusta nostettava uhanalaiseksi

404. Keskustan Konneveden kuntayhdistys: Harmaan suojelun ehkäisemiseksi ja luonnonsuojelun hyväksyttävyyden turvaamiseksi niin, että luonnon turvaaminen toteutetaan kunnioittaen oikeusvaltion periaatteita

405. Keskustan Helsingin piiri: Suomalaisesta kasviproteiinista Naton päivittäisruokailun pelastaja

406. Keskustan Helsingin piiri: Suomeen saatava ylivaalikautinen toimintaohjelma kasvipohjaisen ruoantuotannon kiihdyttämisestä

407. Oulun Keskustakerho: Hallittu ja oikeudenmukainen siirtymä kohti kasvipohjaisempaa ruokajärjestelmää

408.´Keskustan Kolarin kuntayhdistys: Itämeren lohen lisääntymisen ja kalastusmatkailun tukeminen

409. Keskustan Tuusulan kunnallisjärjestö: Maanmittaustoimitusten korjaaminen kokonaisuudessaan lainmukaisiksi

410. Keskustan Petäjäveden kuntayhdistys: Keskustan Petäjäveden kuntayhdistys tekee puoluekokousaloitteen (9/2023) muuttamisesta siten, että valtion korvausvelvollisuus kytketään eläin- ja kasvilajien rauhoitussäännöksiin silloin kun rauhoituksesta aiheutuu vähäistä suurempi haitta.

411. Keskustan Pielisjoen paikallisyhdistys: Keskustan tavoiteltava NOUSU-ohjelman jatkamista

412. Keskustan Pirkanmaan piiri: Maanomistajan oikeusturva ja maaseudun yrittäjät takaisin päätöksenteon keskiöön

413. Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys: Sukupolvenvaihdoksiin erityislaki

414. Lapin Keskustanuoret: Maatalouteen liittyviin tukiin takaisin yläikäraja

415. Paavolan Keskusta: Ennallistamisasetuksen toimeenpano on tehtävä maanomistajia puolustaen

416. Paavolan Keskusta: METKAtuen on jatkuttava 2030-luvun loppuun asti

417. Paavolan Keskusta: Metsänhoitoa ei pidä rajoittaa liikaa

418. Pirkanmaan Keskustanuoret: Epäeettisesti tuotetun rituaaliteurastetun lihan myynnin kieltäminen

419. Pirkanmaan Keskustanuoret: Epäterveellisten elintarvikkeiden markkinoinnin rajoittaminen lasten ja nuorten terveyden suojelemiseksi

420. Keskustannuorten Uudenmaan piiri: Turkistuotanto ajettava alas hallitusti

421. Keskusta Mäntyharjun kunnallisjärjestö: Kotimaisen ja lähiruoan osuuden kasvattaminen sekä ruokakasvatuksen vahvistaminen julkisissa ruokapalveluissa

400. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kestävä kannanhoito hyljekantoihin

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret on huolissaan kalastuksen kannattavuudesta ja elinvoimaisuudesta rannikkoalueilla. Hyljekannat ovat kasvaneet tasolle, joka aiheuttaa merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia vahinkoja kalastukselle. Rikkinäiset pyydykset, menetetty saalis ja lisääntyneet kustannukset heikentävät rannikkokalastajien toimeentuloa ja alan tulevaisuudennäkymiä.

Kalastajille maksetaan nykyisin korvauksia hylkeiden aiheuttamista omaisuusvahingoista. Tämä ei kuitenkaan ole pitkällä aikavälillä kestävä ratkaisu, sillä korvaukset maksetaan veronmaksajien varoista samalla kun vahinkojen juurisyihin ei puututa riittävästi. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että hyljekantojen hallinnassa tarvitaan nykyistä vaikuttavampaa ja kokonaisvaltaisempaa otetta. Keskeistä on laatia selkeä kansallinen kannanhoitosuunnitelma, jossa metsästyskiintiöitä tarkastellaan, lupamenettelyä sujuvoitetaan sekä varmistetaan käytännön edellytykset hylkeenmetsästyksen toteuttamiselle ja houkuttelevuudelle.

Tehokas ja kestävä kannanhoito vähentää ennalta kalastukselle aiheutuvia vahinkoja, turvaa rannikkokalastuksen jatkuvuutta ja keventää veronmaksajien varoihin kohdistuvaa painetta. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että hyljekantoihin laaditaan ja toimeenpannaan selkeä kansallinen kannanhoitosuunnitelma, jossa metsästyskiintiöitä

tarkastellaan, lupamenettelyä joustavoitetaan sekä parannetaan käytännön edellytyksiä hylkeenmetsästyksen toteuttamiseksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että rannikkokalastuksen toimintaedellytykset ja elinvoima turvataan. Hyljekantojen kasvu on lisännyt kalastukselle aiheutuvia vahinkoja, ja pelkkä vahinkojen korvaaminen ei ole pitkällä aikavälillä kestävä ratkaisu. Puoluekokous katsoo, että painopistettä tulee siirtää vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja vaikuttavaan kannanhoitoon. Lisäksi on tarpeellista, että hyljekantojen hallintaan laaditaan selkeä ja vaikuttava kansallinen kannanhoitosuunnitelma.

Puoluekokous kiinnittää huomiota siihen, että nykyinen sääntely, erityisesti EU-tasolla, rajoittaa hyljetuotteiden kaupallista hyödyntämistä. Keskustan europarlantaarikko Katri Kulmuni on nostanut asiaa esiin kirjallisissa kysymyksissään Euroopan komissiolle. Nykytilanne, jossa hylkeitä voidaan metsästää mutta niiden hyödyntäminen on rajoitettua, heikentää kannanhoidollisen metsästyksen edellytyksiä. Puoluekokous katsoo, että EU-sääntelyä tulee tarkastella siten, että laillisesti pyydettyjen hylkeiden kestävä hyödyntäminen olisi mahdollista myös pienimuotoisesti.

Puoluekokous korostaa, että kestävä kannanhoitosuunnitelma turvaa hyljekannan tasapainon, ehkäisee ylitiheydestä aiheutuvia haittoja ja vahvistaa rannikkoalueiden elinvoimaa.

401. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kestävää kannanhoidollista metsästystä isoille linnuille

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret on huolissaan maatalouden elinvoimasta ja viljelijöiden jaksamisesta. Runsastuneet valkoposkihanhikannat aiheuttavat vuosittain merkittäviä satovahinkoja erityisesti kevätmuuton aikaan. Myös kurkien ja joutsenten kannat ovat olleet kasvussa, ja niiden on havaittu aiheuttavan vahinkoja pelloilla. Viljelijöille maksetaan nykyisin korvauksia lintujen aiheuttamista vahingoista, mutta tämä siirtää kustannukset veronmaksajien vastuulle sen sijaan, että vahinkoja ehkäistäisiin ennalta. Nykyinen poikkeuslupajärjestelmä on hidas ja jäykkä. Lupia myönnetään ensisijaisesti lintujen häirintään ja karkottamiseen, vaikka kokemusten mukaan nämä keinot ovat usein tehottomia ja vahingot toistuvat.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret katsoo, että lintukantojen hallinnassa tarvitaan nykyistä vaikuttavampia ja ennakoivampia keinoja. Keskeistä on valmistella valkoposkihanhien, kurkien ja joutsenten osalta kansallinen kannanhoitosuunnitelma, jossa mahdollistetaan tarvittaessa kannanhoidollinen metsästys sekä sujuvoitetaan lupamenettelyä vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi kustannustehokkaasti, samalla turvaten lajien elinvoimaisuus pitkällä aikavälillä ja huomioiden kansalliset sekä EU-lainsäädännölliset reunaehdot. Tehokas ja kestävä kannanhoito vähentää satovahinkoja ennalta, turvaa viljelijöiden toimintaedellytyksiä ja keventää veronmaksajien varoihin kohdistuvaa painetta.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että valkoposkihanhien, kurkien ja joutsenten osalta laaditaan ja toimeenpannaan kansallinen kannanhoitosuunnitelma, jossa lupamenettelyä joustavoitetaan ja mahdollistetaan tarvittaessa kannanhoidollinen metsästys lajien elinvoimaisuus turvaten.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Luonnon monimuotoisuus on tärkeää ja lintukantojen elpyminen ja vahvistuminen ovat osoitus suojelun toimivuudesta ja tehokkuudesta. Suojelustatusta tulisikin pystyä tarkastelemaan uudelleen niiden lintulajien osalta, joiden kanta on huomattavasti vahvistunut rauhoittamisen jälkeen.

Puoluekokous katsoo, että EU:n lintudirektiivin päivittämiselle on tarvetta sellaisten lajien osalta, jotka ovat todistetusti elinvoimaisia ja jotka aiheuttavat vuosittain merkittäviä satovahinkoja, kuten valkoposkihanhet ja joutsenet. Kurkien osalta toistaiseksi yhtä mittavaa ongelmaa ei ole havaittu. Suojelustatusta voitaisiin muuttaa siten, että tiukasti suojeltuja lajeja siirrettäisiin väljemmän suojelun kategoriaan tai laji voitaisiin siirtää metsästyslain alaiseksi.

Puoluekokouksen mielestä lajien suojelussa tulee ottaa huomioon sekä sosiaalinen, ekologinen että taloudellinen näkökulma. Lajien kannanhoidollinen metsästys voi tuoda myös säästöjä, jos sen avulla pystytään vähentämään ylisuurien kantojen aiheuttamia tuhoja ja täten tuhoista aiheutuneita korvaussummia. Kantojen maltillisella hoidolla voidaan myös parantaa muiden lajien elinolosuhteita ja suojella viljelyksiä.

402. Oulun Keskustakerho: Eläinoikeuksien vahvistaminen ja eläinten oikeudellisen aseman kehittäminen

Keskustan tulee edistää vastuullista ja eettisesti kestävää suhdetta muihin eläimiin. Eläimet on lainsäädännössä tunnistettu tunteviksi olennoiksi, mutta niiden oikeudellinen asema määräytyy yhä pitkälti ihmisen määrittelemän käyttötarkoituksen perusteella. Erottelu esimerkiksi seuraeläinten ja tuotantoeläinten välillä vaikuttaa siihen, millaista suojaa ja arvostusta eläimet käytännössä saavat.

Esitämme, että Keskusta edistää eläinoikeuksien vahvistamista siten, että eläinten suojelua ja oikeudellista asemaa tarkastellaan johdonmukaisesti niiden kyvyn tuntea ja kokea perusteella – ei ensisijaisesti niiden taloudellisen tai muun käyttötarkoituksen kautta. Samalla käynnistetään selvitys siitä, millä tavoin ja missä laajuudessa muille eläimille voitaisiin harkita oikeushenkilön asemaa tai sitä vastaavaa oikeudellista suojaa Suomen oikeusjärjestelmässä.

Tavoitteena on vahvistaa eläinten hyvinvointia ja oikeudellista turvaa tavalla, joka heijastaa yhteiskuntamme kehittyvää arvopohjaa, tukee vastuullista elinkeinotoimintaa ja lisää oikeudenmukaisuutta suhteessamme muihin eläviin olentoihin. Tavoitteena on myös vähentää eläinten esineellistämistä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että eläinten hyvinvoinnin ja lajityypillisen käyttäytymisen edistäminen on jatkossakin keskeinen asia niin seura- kuin tuotantoeläinten osalta. Uusi eläinsuojelulaki, jossa myös näitä vaatimuksia on pyritty päivittämään, astui voimaan vuoden 2024 alussa. Eläinten hyvinvoinnin parantamisesta käydään myös EU-tasolla aktiivista keskustelua. Viimeisimpänä lainsäädäntö koirien ja kissojen jäljitettävyydestä, joka tulee voimaan 2028 alussa. Tarkastelua EU:n eläinten hyvinvointilainsäädännön nykytilanteesta odotetaan piakkoin.

Puoluekokous ei tue oikeushenkilön asemaa eläimille, vaan näkee että eläinten hyvinvointi varmistetaan omistajille asettavien velvoitteiden kautta. Eläimillä tulee jatkossakin olla rikosoikeudellinen suoja, joka säätää tarpeettoman kärsimyksen aiheuttamisen rangaistavaksi teoksi.

403. Kuhmon Keskusta: Metsäpeuran suojelustatusta nostettava uhanalaiseksi

Kuhmon Keskusta on huolissaan metsäpeurakantojen kehityksestä. Koska peuroja ja erityisesti niiden vasoja näkyy ainakin Kuhmossa jatkuvasti vähemmän, on todennäköistä, että peurakanta ei uusiudu sellaisella tavalla, että laji pysyisi pitkään elinvoimaisena. Esimerkiksi vuoden 2024 Luken kartoituksessa Kainuun kannan vasaprosentti oli vain noin 10 %.

Jotta metsäpeuralla on tulevaisuutta, tarvitsee laji suojaavia toimenpiteitä. Käynnissä oleva EU-rahoitteinen LIFEline4Fennicus-hanke on erinomainen työkalu metsäpeuran asian edistämiseen, mutta Kuhmon Keskusta kaipaa muitakin toimia. Tällä hetkellä metsäpeuran suojelustatus on "silmälläpidettävä", mutta tilanteen vuoksi Kuhmon Keskusta toivoo, että metsäpeura saisi uhanalaisen statuksen. Kuhmon Keskusta näkee, että uhanalaisuusluokitus olisikin metsäpeuran suojelulle eduksi.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Metsäpeurakannan hoitosuunnitelma on valmistunut vuonna 2023. Sen päätavoitteina on metsäpeurakannan säilyminen suotuisalla tasolla ja kannan vahvistuminen. Hoitosuunnitelman tavoitteena on myös, että metsäpeuraa voitaisiin

Takaisin sisällysluetteloon

kestävästi hyödyntää myös riistalajina suotuisan suojelutason vaarantumatta. Puoluekokous katsoo hoitosuunnitelman vastaavan hyvin metsäpeuran suojelutavoitteisiin, eikä tarvetta suojelustatuksen muutokselle tällä hetkellä ole.

Yksi keskeinen keino turvata metsäpeurakantoja on suurpetojen kannanhoidollinen metsästys. Suden osalta tämä mahdollistui vuoden 2026 alussa voimaan tulleen metsästyslain muutoksen myötä.

Suojelustatuksen kiristäminen merkitsisi käytännössä metsäpeuran metsästyksen estymistä. Kestävästi harjoitettua metsästystä pidetään kuitenkin toimenpiteenä metsäpeuran perinnöllisen puhtauden ylläpitämiseksi ja vahinkojen ehkäisemiseksi. Kestävä metsästyksen harjoittaminen edellyttää, että metsäpeuroja esiintyy riittävän runsaasti sopivissa elinympäristöissä poronhoitoalueen ulkopuolella. Pienimuotoisella metsästyksellä edistetään myös paikallisyhteisöjen sitoutumista metsäpeuran kannanhoitoon ja seurantaan.

404. Keskustan Konneveden kuntayhdistys: Harmaan suojelun ehkäisemiseksi ja luonnonsuojelun hyväksyttävyyden turvaamiseksi niin, että luonnon turvaaminen toteutetaan kunnioittaen oikeusvaltion periaatteita

Konneveden kuntayhdistys tekee puoluekokousaloitteen harmaan suojelun ehkäisemiseksi ja luonnonsuojelun hyväksyttävyyden turvaamiseksi niin, että luonnon turvaaminen toteutetaan kunnioittaen oikeusvaltion periaatteita: päätökset ovat selkeitä ja valituskelpoisia, rajoituksista aiheutuvat kustannukset eivät kaadu pelkästään yksittäisille maanomistajille, ja korvaus- ja neuvontajärjestelmät toimivat.

Esitämme aloitteena puoluekokoukselle, että harmaa suojelu kitketään kaavoituksesta ja muusta viranomaistoiminnasta (luvitus, metsien käyttö jne) vahvistamalla maanomistajan omaisuudensuojaa, selkeyttämällä korvausmenettelyt sekä yhdenmukaistamalla viranomaiskäytännöt koko maassa.

1. Selkeät pelisäännöt ja oikeusturva: Kaavoituksen ja viranomaisohjeiden oikeusvaikutukset selkeytetään. Suositusluontoiset lakiin perustumattomat ohjeet erotellaan selkeästi velvoittavista vaatimuksista.

2. Korvausvastuu kuntoon: Rajoitusten korvattavuus selkeytetään, jotta kustannukset eivät siirry hiljaisesti yksittäisille yrittäjille ja kansalaisille eikä suosituksista aiheudu tarpeettomia markkinahäiriöitä.

3. Yhdenmukaiset käytännöt: Valtakunnallinen ohjaus vähentää alueellista vaihtelua ja "kepillä jäätä" -tyyppistä viranomaistoimintaa. Selkeytetään varovaisuusperiaatteen sisältöä.

4. Neuvonta ja ennakoitavuus: Maanomistajalle tarjotaan varhainen, selkeä neuvonta siitä, mitä laki edellyttää ja miten korvauksia haetaan.

Harmaa suojelu syntyy, kun metsän käyttöä rajoitetaan "varmuuden vuoksi" tai epämääräisiin ohjeisiin nojaten – ilman että on virallista suojelupäätöstä tai korvausta. Tämä heikentää omaisuudensuojaa ja lisää byrokratiaa sekä epävarmuutta.

Kun suojavyöhykkeet ja kaavamerkinnät laajenevat tulkintojen myötä, päätösvalta siirtyy käytännössä pois omistajalta ilman selkeitä pelisääntöjä.

Luottamus yhteiskuntaan edellyttää, että oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään lailla ja että viranomaismenettely on ymmärrettävää. Harmaa suojelu rapauttaa luottamusta, kun rajoitteet syntyvät epäselvien suositusten, vaihtelevien tulkintojen ja kaavakäytäntöjen kautta ilman, että ihmisillä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa tai valittaa.

Kun rajoitukset pienentävät omaisuuden arvoa ilman korvausta, syntyy koettu epäoikeudenmukaisuus – ja se vaikeuttaa myös ympäristö- ja luontotavoitteiden toimeenpanoa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että kaikessa maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa tulee kunnioittaa maanomistajan omaisuudensuojaa. Maankäytön rajoituksista tulee maksaa täysi korvaus maan-

omistajalle. Aloitteessa mainitut toimenpide-ehdotukset ovat erittäin kannatettavia.

Puoluekokous korostaa omaisuudensuojaa keskeisenä perusoikeutena, jonka tulee olla vahvasti turvattu oikeusvaltiossa. Yksityinen omistus, mukaan lukien maanomistus, on tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa ja sen taloudellista perustaa. Siksi valtion ja viranomaisten on kunnioitettava omistajan oikeuksia, eikä omaisuuden käyttöä tule rajoittaa ilman painavaa perustetta.

Luonnonsuojelun tulee ensisijaisesti perustua vapaaehtoisuuteen. Yhteiskunnallisesti tarpeellisia rajoituksia, kuten harvinaisten luontokohteiden suojelua, voidaan toteuttaa, mutta sen tulee perustua avoimeen valmisteluun ja selkeään päätöksentekoon. Erityisen tärkeää on, että maanomistajille maksetaan täysi korvaus, jos omaisuuden käyttöä rajoitetaan merkittävästi. Näin varmistetaan, ettei yksittäinen kansalainen joudu kantamaan kohtuutonta taakkaa yhteiskunnan tarpeiden toteuttamisesta.

Puoluekokous katsoo, että Keskustan tulee vastustaa harmaata suojelua, jossa omaisuuden käyttöä rajoitetaan ilman virallista suojelupäätöstä tai asianmukaisia korvauksia. Tällainen käytäntö heikentää luottamusta viranomaisiin ja oikeusjärjestelmään sekä asettaa maanomistajat epäoikeudenmukaiseen asemaan.

405. Keskustan Helsingin piiri: Suomalaisesta kasviproteiinista Naton päivittäisruokailun pelastaja

Kestävän ruokajärjestelmän toteutuminen vaatii esimerkiksi panostuksia kasviproteiinien tuotannon edistämiseen. Suomalainen kasviproteiinien tuotanto koostuu nykyisellään pääosin palkokasveista, kuten kotimaisesta härkäpavusta ja herneestä.

Kasviproteiineissa on potentiaalia paitsi kotimaiseen kulutukseen, myös vientiin. Kasvisproteiinit ovat jo nyt suosittu proteiininlähde esimerkiksi retkeilyssä, sillä tuote on kuivattuna hyvin säilyvä ja kevyt raaka-aine.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että suomalaisista kasviproteiineista luodaan Naton päivittäisruokailun pelastaja. Tämä tarkoittaa, että suomalainen kasvisproteiini muodostaa jatkossa mittavan osan Naton harjoitusten ja muun toiminnan kuivamuonituksesta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että Suomen valkuaisomavaraisuutta on vahvistettava edelleen kasviproteiinien tuotannon kautta. Suomalainen innovaatio-osaaminen on huippua uusien kasviproteiinituotteiden osalta ja sitä on lisättävä. Uusien, innovatiivisten tuotteiden kautta lisäarvon saaminen elintarvikeketjuun on keskeinen osa lisäarvon tuottamista myös viljelijälle.

Puoluekokous tukee suomalaisen ruokaosaamisen kehittämistä kaikki tuotantomuodot huomioon ottaen (ml. kasvi- ja eläinproteiinit). Kokonaisvaltaisen huoltovarmuuden osaamisen osalta on tärkeää viedä ruokainnovaatiotamme myös maamme yhteistyökumppaneille, ja tehdä niistä osa Nato -harjoitusten kuivamuonitusta. Maittava, ravinteikas ja turvallinen suomalainen ruoka on jokaisen oikeus.

406. Keskustan Helsingin piiri: Suomeen saatava ylivaalikautinen toimintaohjelma kasvipohjaisen ruoantuotannon kiihdyttämisestä

Suomen on vastattava yhtä aikaa ilmastokriisiin, luontokatoon, huoltovarmuuden vahvistamiseen sekä kestävän talouskasvun edistämiseen. Ruokajärjestelmällä on näissä jokaisessa keskeinen rooli. Kasvipohjaisen ruoantuotannon kasvu tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia Suomen maataloudelle, elintarviketeollisuudelle ja viennille. Useat tutkimukset osoittavat, että kasvipohjaisen ruokavalion lisääminen on yksi kustannustehokkaimmista tavoista vähentää ruoan ilmastovaikutuksia, monipuolistaa tuotantorakennetta ja parantaa kansanterveyttä.

Tanskassa julkaistiin syksyllä 2023 kunnianhimoinen toimintasuunnitelma kasvipohjaisen

ruoantuotannon kasvattamiseksi. Se sisältää ylivaalikautisen strategian ja ruokaketjun kaikkia osia koskevia konkreettisia toimenpiteitä, joilla voidaan kiihdyttää kasvipohjaisen ruoan tuotantoa ja kulutusta. Tanskan tavoitteena on saavuttaa 3 % osuus globaalista kasviproteiinimarkkinasta. Arvioiden mukaan osuuden arvo olisi noin 1,8 miljardia euroa ja se voisi luoda jopa 27 000 uutta työpaikkaa. Mallia on kansainvälisesti pidetty onnistuneena erityisesti siksi, että se luo pitkäjänteisen parlamentaarisen pohjan ja koko ruokajärjestelmää koskevan kokonaisuuden.

Myös Suomessa on valtava potentiaali kasvipohjaisen ruoantuotannon kasvattamiseksi, eikä meillä ole varaa jättää tilaisuutta käyttämättä. Kehitys ei tapahdu itsestään, vaan tarvitaan pitkäjänteistä yhteistyötä yli puoluerajojen.

Keskustan Helsingin piiri esittää, että Suomeen luodaan ylivaalikautinen toimintaohjelma kasvipohjaisen ruoantuotannon kiihdyttämiseksi. Ylivaalikautinen toimintaohjelma parantaisi maatalouden ennakoitavuutta, loisi kasvua elintarvike- ja teknologiateollisuuteen, vähentäisi ruokajärjestelmän ilmasto- ja ympäristökuormitusta, vahvistaisi Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta sekä tukisi kotimaista tutkimusta ja vientiä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että suomalaiset ruokainnovaatiot ovat maailman huippua ja niiden edelleen kehittämistä on tuettava. Ylivaalikautinen toimintaohjelma tukisi viljelijöiden pitkän aikavälin suunnitelmien tekoa, koko suomalaista ruokasektoria sekä huoltovarmuutta.

Puoluekokous muistuttaa, että maataloustuotannon tasapuolinen kehittäminen tuotantosuunnasta riippumatta on ensiarvoista. Huoltovarmuudenkin näkökulmasta on tärkeää, että kotimaista ruoantuotantoa on eri sektoreilla. Siksi turhasta kasvi- ja eläintuotannon vastakkainasettelusta on päästään eroon. Tuotantosuunnat ovat toinen toisiaan tukevia ja tulevaisuudessakin kumpaakin tarvitaan. Lisäksi kuluttajilla tulee jatkossakin olla mahdollisuus valita itselleen paras mahdollinen ruokavalio. Eduskunnassa käsittelyssä olleella kansallisella ruokastrategiallakin pyritään pitkän aikavälin visioon 2040-luvulle asti ja tätä työtä on edelleen jatkettava.

407. Oulun Keskustakerho: Hallittu ja oikeudenmukainen siirtymä kohti kasvipohjaisempaa ruokajärjestelmää

Suomen ja maailman ruokajärjestelmä on murroksessa. Uusimmat ravitsemussuositukset korostavat kasvipohjaisten elintarvikkeiden osuuden lisäämistä terveyden edistämiseksi. Samanaikaisesti ilmastonmuutoksen hillintä, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä huoltovarmuuden vahvistaminen edellyttävät ruokajärjestelmän kehittämistä kestävämpään suuntaan.

Keskustan tehtävänä on varmistaa, että siirtymä toteutetaan hallitusti, oikeudenmukaisesti ja koko maata vahvistaen. Kotimaisen ruoantuotannon omavaraisuus, maaseudun elinvoima ja viljelijöiden toimeentulo on turvattava myös muutoksessa.

Esitämme, että Keskusta:

1. Edistää politiikkaa, joka kannustaa kasvipohjaisten proteiinien, kuten palkokasvien, viljelyn ja jalostuksen lisäämiseen Suomessa.

2. Tukee tutkimusta, tuotekehitystä ja investointeja, jotka vahvistavat kotimaista kasvipohjaista elintarviketuotantoa ja nostavat sen jalostusastetta.

3. Huolehtii siitä, että julkiset hankinnat ja ruokakasvatus tukevat terveellisiä, kestäviä ja kotimaisia valintoja ravitsemussuositusten mukaisesti.

4. Varmistaa, että siirtymä vahvistaa kokonaisturvallisuutta: kotimainen valkuaisomavaraisuus paranee, tuontiriippuvuus vähenee ja ruokajärjestelmä kestää paremmin kriisejä.

Keskusta voi toimia sillanrakentajana muutoksessa, joka vahvistaa sekä kansanterveyttä, ympäristöä että maaseudun tulevaisuutta.

Takaisin sisällysluetteloon

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen ja Keskustan Helsingin piirin aloitteisiin (numerot 405 ja 406) antamiinsa vastauksiin.

408.´Keskustan Kolarin kuntayhdistys: Itämeren lohen lisääntymisen ja kalastusmatkailun tukeminen

Keskustan Kolarin kuntayhdistys edistää kaikin toimin sitä, että Itämeren villilohi pääsee kutemaan Tornio-Muoniojoen vesistöön ja tukemaan sekä vapaa-ajan, että kalastusmatkailun kehittymistä Tornionlaaksossa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että Itämeren villilohen lisääntyminen Tornio-Muonionjoen vesistössä turvataan. Vaelluskalakantojen vahvistaminen tukee luonnon monimuotoisuutta sekä alueellista elinvoimaa muun muassa kalastusmatkailun ja virkistyskäytön kautta.

Puoluekokous korostaa, että kalakantojen elvyttämisessä on huomioitava tasapaino luonnon monimuotoisuuden ja kestävän luonnonvarojen käytön välillä. Toimenpiteiden tulee olla pitkäjänteisiä ja perustua paikallisiin olosuhteisiin.

Puoluekokous kannustaa paikalliseen aktiivisuuteen ja yhteistyöhön eri toimintasektorien välillä. Paikallisilla yhteisöillä, kalastajilla ja alueen toimijoilla on keskeinen rooli vaelluskalakantojen vahvistamisessa ja vesistöjen kestävän käytön edistämisessä.

409. Keskustan Tuusulan kunnallisjärjestö: Maanmittaustoimitusten korjaaminen kokonaisuudessaan lainmukaisiksi

Suomessa on siirretty paperiset maanmittausasiakirjat digitaaliseksi kokonaisuudessaan 2000-luvulla. Digitaalisilla asiakirjoilla on haluttu saada asiakirjat paremmin saavutettaviksi. Mielestämme digitalisoinnin yhteydessä ei ole noudatettu riittävää tarkkuutta. Se on aiheuttanut mutkien suoraksi vetämistä mm. maa-alojen rasiteteiden tarkastelussa. Se on johtanut myös kiinteistöjen maamerkkien sivuuttamiseen aiheuttaen virheellistä maarajojen tulkitsemista. On esimerkiksi siirretty kiinteistöjen rajoja rasitetien sivulta tien keskelle. Toiminta aiheuttaa sen, että esimerkiksi toinen osapuoli saattaa menettää rakennusoikeutta ja toinen saa rakennusoikeutta. Mielestämme hallinnon lainmukaisuutta rikotaan tältä osin toistuvasti ja omaisuuden suojan oikeusturva jää toteutumatta.

Maanmittaustoimitukseen osallistuvat pääasiassa toimituksen suorittaja (viranomainen) sekä asianosaiset eli ne henkilöt, joiden kiinteistöjä tai oikeuksia toimitus koskee.

Maanmittaustoimituksessa käsitellään kiinteistön rajojen muuttamista tai poistamista sekä oikeuksien ja rasitteiden muutoksia.

Kiinteistöiltä rajoja on muutettu tai poistettu. Sekä oikeuksia että rasitteita on muutettu myös ilman maanmittaustoimitusta. Kiinteistön omistaja ei tällöin ole tietoinen rajojen muutoksista, eikä toimitusta tai päätöstä ole, josta voisi valittaa. Toimitamme pyydettäessä esimerkkitapauksia.

Kiinteistöön kohdistuvista muutoksista olisi aina tultava tieto maanomistajille, jotta he voisivat valvoa muutosten oikeellisuutta. Kehotammekin kaikkia maanomistajia tarkastamaan omien kiinteistöjensä rajojen ajantasaisuuden.

Esitämme, että toiminta saatetaan kokonaisuudessaan lainmukaiseksi. Virheelliset päätökset on korjattava vielä, kun fyysistä aineistoa on olemassa, kuten kartat, asiakirjat ja mikrofilmit. Oikaisuista ei tule koitua kuluja maanomistajille. Nykyään oikaisu voi olla maanomistajalle kallista ja aikaa vievää. Aiemmin maanmittaustoimitukset tehtiin Maanmittauslaitoksessa ja kiinteistötietojen oikeudellisuudet vahvistettiin käräjäoikeudessa, jolloin käsittelylle muodostui valvontamekanismi.

Hallintolain (434/2003) mukainen itseoikaisu on menettely, jossa viranomainen korjaa päätöksessään olevan virheen (esim. kirjoitusvirhe, asiavirhe) oma-aloitteisesti tai asianosaisen pyynnöstä 5

Takaisin sisällysluetteloon

vuoden kuluessa päätöksestä. Itseoikaisu on usein nopeampi ja yksinkertaisempi keino kuin valitus. Korjaaminen voi olla pakollista (selvät virheet) tai harkinnanvaraista (asiavirheet).

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Digitaalisten palveluiden kehittämisessä ja käyttöönotossa on useita kannatettavia näkökohtia. Parhaimmillaan näin voidaan saavuttaa sekä julkisen talouden kustannussäästöjä, että parantaa palvelujen käytettävyyttä. Digitaaliset palvelut ja asiakirjojen digitaalisuus eivät saa kuitenkaan johtaa oikeudellisen tarkkuuden heikkenemiseen. Puoluekokous pitää esiin nostettua ongelmaa vakavana oikeusturva- ja omaisuudensuojakysymyksenä.

Kiinteistöjen rajojen, rasitteiden ja muiden oikeuksien muuttuminen ilman asianmukaista maanmittaustoimitusta tai maanomistajan tietoa on vastoin hyvän hallinnon periaatteita. Mikäli rajojen tulkinnassa on tapahtunut virheitä tai yksinkertaistuksia, jotka vaikuttavat esimerkiksi rakennusoikeuksiin, on kyse merkittävästä puutteesta hallinnon lainmukaisuudessa.

Omaisuudensuojan tulee toteutua täysimääräisesti myös digitaalisessa kiinteistötietojärjestelmässä.

Puoluekokous katsoo, että esitetty vaatimus toiminnan saattamisesta lainmukaiseksi on perusteltu. Mahdolliset virheelliset rajaukset ja päätökset tulee oikaista viranomaisten toimesta ilman kustannuksia maanomistajille, ja oikaisumenettelyjä on sujuvoitettava. Hallintolain mukainen itseoikaisu tarjoaa tähän välineen, mutta sen käyttöä on tehostettava ja tarvittaessa kehitettävä. Samalla on syytä arvioida valvontamekanismien riittävyyttä, jotta vastaavilta ongelmilta vältytään jatkossa ja kansalaisten luottamus kiinteistöjärjestelmään säilyy.

410. Keskustan Petäjäveden kuntayhdistys: Keskustan Petäjäveden kuntayhdistys tekee puoluekokousaloitteen (9/2023) muuttamisesta siten, että valtion korvausvelvollisuus kytketään eläin- ja kasvilajien rauhoitussäännöksiin silloin kun rauhoituksesta aiheutuu vähäistä suurempi haitta.

Petäjävedellä on rauhoitettu viranomaisen toimesta kaksi kanahaukan pesäpuun ympäristön metsäkuviota määräämällä luonnonsuojelulain 74 §:n vedoten 0,79 hehtaarin suojavyöhykkeet pesäpuiden ympärille ilman korvausta käytön rajoituksesta. Rauhoituksesta on aiheutunut molemmissa tapauksissa yli 15 000 euron tulon menetys metsänomistajille, kun tukkimetsän uudistushakkuu estyi. Suomen perustuslain (731/1999) 20 §:n mukaan vastuu luonnosta, sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Perustuslaissa ei siis lue, että vastuu kuuluisi vain maanomistajalle. Luontoarvojen suojelun hyväksyttävyyden varmistamiseksi ehdotamme luonnonsuojelulain 111 §:n muuttamista siten, että valtion korvausvelvollisuus ”vähäistä suuremmasta haitasta” ulotetaan myös eläinlajien (70 §) ja kasvilajien (74 §) rauhoitussäännöksiin kuten metsälain 10 §:ssä, joka rajaa metsänomistajan vastuun kyseisillä kohteilla maksimissaan kolmeen tuhanteen euroon. Lakimuutos yhtenäistäisi viranomaistulkintaa, lisäisi harkintaa rajoitusten säätämiseen, mutta parantaisi samalla luontoarvojen turvaamisen kannustavuutta maanomistajien keskuudessa.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on yhteinen tehtävä, eikä siitä aiheutuva taloudellinen vastuu voi kohdistua kohtuuttomasti yksittäisille maanomistajille. Mikäli eläin- tai kasvilajien rauhoittamisesta aiheutuu vähäistä suurempi haitta, on oikeudenmukaista korvata siitä aiheutuva taloudellinen menetys.

Puoluekokous pitää perusteltuna, että luonnonsuojelulain 111 §:n korvausperiaatteita tarkennetaan. Korvausvelvollisuutta koskevan sääntelyn ja tulkinnan on oltava johdonmukaista eri lainsää-

däntöjen välillä. Korvausperiaatteiden ulottaminen eläin- ja kasvilajien rauhoitussäännöksiin selkeyttäisi viranomaistulkintaa ja vahvistaisi maanomistajien oikeusturvaa.

Puoluekokous korostaa, että oikeudenmukainen korvausjärjestelmä kannustaa maanomistajia osallistumaan luontoarvojen turvaamiseen. Näin voidaan edistää sekä luonnon monimuotoisuutta että kestävää maankäyttöä.

411. Keskustan Pielisjoen paikallisyhdistys: Keskustan tavoiteltava NOUSU-ohjelman jatkamista

Suomessa uhanalaisten vaelluskalakantojen vahvistaminen on viime vuosina edennyt tavoitteellisesti. Sipilän hallituskaudella käynnistetty NOUSU-ohjelma loi perustan pitkäjänteiselle työlle, jonka tavoitteena on parantaa uhanalaisten lajien kuten taimenen, lohen ja vaellussiian mahdollisuuksia nousta kutualueilleen ja palauttaa luonnollisia lisääntymisympäristöjä. Orpon hallitus leikkasi NOUSU-ohjelman rahoituksen noin puoleen aiemmasta.

NOUSU-ohjelmasta on toteutettu padonpurkuja, ohitusuomia, kalateitä ja alasvaellusrakenteita. Tulevaisuudessa EU:n biodiversiteettitavoitteet ja Suomen ennallistamisvelvoitteet korostavat tarvetta lisätä toimia erityisesti uhanalaisten virtavesiluontotyyppien palauttamiseksi.

Virtavesien ennallistaminen ja vaelluskalakantojen elpyminen tuottavat paljon alueellisia hyötyjä. Ne parantavat vesistöjen ekologista tilaa, vahvistavat luonnon monimuotoisuutta sekä tukevat alueiden elinvoimaa muun muassa kalastusmatkailun, virkistyskäytön ja maisema-arvojen kautta.

Vaelluskalojen elinoloja parantavan työn tulee edetä pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti. Siksi Keskustan tulee edelleen edistää NOUSU-ohjelman jatkamista. Ohjelma vaikuttaa myönteisesti niin alueiden elinvoimaan, luonnon monimuotoisuuteen kuin kotimaisten vaelluskalakantojen selviämiseen.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Vaelluskalakantojen vahvistaminen ja virtavesien ennallistaminen ovat keskeinen osa luonnon monimuotoisuuden turvaamista sekä vesistöjen hyvän tilan saavuttamista. Puoluekokous katsoo, että työn tulee edetä pitkäjänteisesti ja riittävästi resursoituna.

Puoluekokous korostaa, että kalakantojen elvyttämisessä on löydettävä tasapaino luonnon monimuotoisuuden ja energiantuotannon välillä. Vesivoimalla on tärkeä rooli osana monipuolista energiantuotantoa, joka vahvistaa huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä epävarmoina aikoina. Ratkaisuissa tulee huomioida sekä energiantuotannon tarpeet että vaelluskalojen elinolosuhteet.

Kalojen kulkumahdollisuuksia tulee parantaa muun muassa kalateiden, ohitusuomien ja vaellusesteiden poistamisen avulla. Toimenpiteiden toteuttamista hidastavia lupaprosesseja tulee sujuvoittaa.

Puoluekokous toteaa, että kansallinen vapaaehtoisuuteen perustuva NOUSU-ohjelma on keskeinen väline vaelluskalakantojen elvyttämisessä. Puoluekokous katsoo, että ohjelman tavoitteiden mukaisia toimia tulee jatkaa ja sen riittävästä rahoituksesta huolehtia.

Vaelluskalakantojen elpyminen vahvistaa luonnon monimuotoisuuden lisäksi alueellista elinvoimaa muun muassa kalastusmatkailun ja virkistyskäytön kautta.

412. Keskustan Pirkanmaan piiri: Maanomistajan oikeusturva ja maaseudun yrittäjät takaisin päätöksenteon keskiöön

Suomalaisen omaisuudensuojan perusta horjuu hallinnollisen hiivuttamisen, ennallistamisasetusten ja laajojen infrahankkeiden puristuksessa. Maaseudun yrittäjien ääni hukkuu päätöksentekoon, jota ohjaavat suljetut kabinetit ja epäviralliset sisäpiirit. Näissä rakenteissa luottamushenkilöistä

muodostuu helposti hallinnon jatke kansalaisten edustajien sijaan.

Tilannetta pahentavat puolueraja ylittävä kuri ja näennäinen yksimielisyys. Valmisteluryhmien työrauhaa suojellaan yksittäisen ihmisen oikeusturvan kustannuksella, ja tievarauksia, suojeluvyöhykkeitä sekä kaavaratkaisuja linjataan päätöksenteossa jo ennen virallisia käsittelyjä. Hallinnon hyväksyntä alkaa syrjäyttää sen oikeudentajun, jonka kansalaisten maalaisjärki tunnistaa. Kun poliitikon huomio kääntyy hallinnon miellyttämiseen, maaseudun ja heikoimman ääni vaimenee.

Maanomistaja ja yrittäjä on kohdattava tasavertaisena kumppanina jo suunnittelun alkuvaiheissa. Uusi lunastuslaki (1.8.2025) edellyttää avointa vuorovaikutusta, mutta velvoite jää tyhjäksi, ellei kabinettien hiljaisuuden kulttuuria uskalleta murtaa. Vaikuttava päätöksenteko syntyy vain silloin, kun prosessit avataan niille, joita ratkaisut eniten koskettavat. Luottamushenkilöiden on astuttava ulos hallinnon varjosta ja palautettava päätöksentekoon se avoimuus, rehellisyys ja vastuunotto, jota kenttä perustellusti odottaa. Näin voidaan palauttaa luottamus siihen, että julkinen valta toimii kansalaisten eikä hallintokoneiston ehdoilla.

Esitämme, että Suomen Keskusta ottaa maaseutupoliittisen ohjelmatyönsä tavoitteeksi maanomistusvaikutusten arvioinnin, jotta maankäytön päätösten taloudelliset seuraukset tulevat avoimesti näkyviin. Puolueen on samalla vahvistettava rooliaan maaseutuyrittäjien puolustajana ja uskallettava haastaa poliittinen hiljaisuus sekä hallinnon myötäily. Päättäjien välinpitämättömyys maanomistajien huolia kohtaan herättää kasvavaa tyytymättömyyttä myös äänestäjissä, ja Keskustan on tehtävä tähän selkeä pesäero.

Kunnioittavasti esitämme Keskustan puoluekokoukselle, että puolue yhtyy aloitteeseemme, ryhtyy konkreettisiin toimiin maanomistajan oikeusturvan vahvistamiseksi ja määrittää puolueelle maaseutupoliittisen ohjelmatyön periaatteet, joissa huomioidaan sekä maanomistajan oikeudet että maaseutuyrittäjyyden monipuoliset ulottuvuudet.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen ja viittaa Keskustan Konneveden kuntayhdistyksen aloitteeseen (numero 404) antamaansa vastaukseen.

413. Keskustan Tervakaupunnin paikallisyhdistys: Sukupolvenvaihdoksiin erityislaki

Suomen alkutuotantoa harjoittavien maatilojen määrä vähenee huolestuttavaa vauhtia. Samalla alkutuottajien keski-ikä nousee. Osaltaan tilanjatkon esteenä on sukupolvenvaihdoksesta aiheutuvat kovat kustannukset.

Esitämme, että sukupolvenvaihdoksiin tehtäisiin erityislaki, jolla kohtuullistettaisiin nuorelle viljelijälle tulevat tilan haltuunoton kustannukset sekä turvattaisiin rahoitusmallit. Tämä ei ole pelkästään kansakunnan talouden kannalta tärkeä, vaan myös ensiarvoisen merkityksellinen huoltovarmuuskysymys.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen osittain.

Puoluekokous yhtyy aloitteen ajatukseen sukupolvenvaihdosten helpottamiseen ja tilanpidon aloittamisen haasteiden vähentämisestä vahvasti. Puoluekokous on erittäin huolissaan tulevaisuuden maataloustuotannosta ja tilanpidon jatkajien vähäisestä määrästä. Puoluekokous ei kuitenkaan näe tarvetta erityislaille sukupolvenvaihdoksiin, mutta tunnistaa tilakauppojen sujuvoittamisen tärkeyden.

Maataloussektorista on tehtävä houkutteleva uravaihtoehto tuleville nuorille maatalousyrittäjille. Sukupolvenvaihdoksiin on jo kiinnitetty huomiota myös tulevassa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan lainsäädännössä, sillä vuoden 2027 jälkeisessä lainsäädäntöehdotuksessa jäsenmailta vaaditaan niin toimintasuunnitelma sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi kuin aloituspakkaus nuorille viljelijöille.

Yksin sukupolvenvaihdosten kiihdyttäminen ei ole ratkaisu, vaan on tarkasteltava, miten maa-

taloustuotannosta saadaan maatalousyrittäjille paremmin kannattavaa. Maatalousmarkkinat on laitettava kuntoon. Lisäksi näiden toimien ohella on tärkeää niin EU:n kuin kansallisella tasolla tarkastellaan rahoitusmarkkinoiden rajoittavaa lainsäädäntöä, jotta maatalousyrityksillä on paremmat mahdollisuudet rahoituksen saamiseksi investointeihin, joilla varmistetaan tilan tulevaisuus.

414. Lapin Keskustanuoret: Maatalouteen liittyviin tukiin takaisin yläikäraja

Tällä hetkellä yläikärajan puuttuminen rajoittaa nuorten elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia laajentua tai ylipäätään aloittaa maataloustoimintaa. Samaan aikaan nuoret osaajat siirtyvä yhä nopeammalla vauhdilla pois maatalouden piiristä ja näin ollen maamme ruokatuotannon suuret paineet jäävät yhä vanhenevalle sukupolvelle.

Koemme että Keskustan toiveissa olisi myös tulevaisuudessa pitää maaseutumme viriileinä lapsiperheiden kansoittamana ympäristönä. Tämä ei ole mahdollista, mikäli olemassa olevat maatilat, eläimet ja etenkin pellot ovat eläkeikäisten henkilöiden hallinnassa. Tällä hetkellä pahimpana pidämme peltotukien jumiutumista, niin sanottua näennäisviljelyä harjoittavien eläkeikäisten entisten maanviljelijöiden huomaan helpon rahan lumoamat, eivätkä he näin ollen ole luovuttamassa niitä nuoremmille sukupolville. Näillä nuoremmilla sukupolvilla olisi suurempi tarve saada peltoa ruuan tuotannolliseen viljelykseen, joko eläinten ravinnoksi tai suoraan ruuantuotantoon. Näin ollen tuet kohdentuisivat tarkemmin suomalaiseen ruuantuotantoon.

Toiveemme olisi, että tukien saamiseen tulevan yläikärajan kautta, maanviljelijöiden eläköitymisten määrä nousisi ja tilat siirtyisivät seuraaville sukupolville. Tämä ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, että he eivät saisi enää työskennellä maatalouden piirissä, sillä voisivat he vielä urakoida tai työskennellä nuorille viljelijöille.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy osittain aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että maataloustukia tulisi painottaa nuorten viljelijöiden käyttöön ja aktiiviseen ruoantuotantoon. Tämä edistäisi sukupolven vaihdoksien syntymistä ja maataloustuotannon jatkumista. Tällä hetkellä alle 40-vuotiaat maanviljelijät voivat saada nuoren viljelijän tukea, aloitustukea ja investointitukea.

Varsinaisen yläikärajan määrittäminen eli iän perusteella tukien piiristä poissulkeminen on yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyysperiaatteiden nojalla vaikeaa niin kansallisissa kuin EU:n suorissa tuissakin. Sen sijaan erilaiset taloudelliset houkuttimet jatkaville ja erityisesti luopuville viljelijöille ovat mahdollisia ja niitä tulisi kehittää. Aiemmin käytössä ollut luopumistukijärjestelmä tulisi palauttaa EU:n sallimissa rajoissa.

415. Paavolan Keskusta: Ennallistamisasetuksen toimeenpano on tehtävä maanomistajia puolustaen

EU:n ennallistamisasetus tuli voimaan vuonna 2024, ja se velvoittaa jäsenmaita tekemään laajoja toimia luonnon tilan parantamiseksi. Suomella on kaksi vuotta aikaa laatia oma suunnitelmansa. Asetuksen tavoitteet ovat sinänsä ymmärrettäviä, mutta käytännön toteutus herättää paljon huolta. Ennallistaminen voi vaikuttaa merkittävästi metsätalouteen, maatalouteen ja maanomistajien oikeuksiin. Paavolan Keskusta esittää, että ennallistamisasetuksessa kunnioitetaan maanomistajan oikeutta omistaa maata.

Suomen ei pidä toteuttaa asetusta tavalla, joka heikentää maanomistajien asemaa tai vaikeuttaa elinkeinon harjoittamista. On välttämätöntä, että toimeenpano tehdään Suomen omista lähtökohdista ja niin, että maanomistajien ääni kuuluu aidosti. Kustannuksia ei saa kaataa yksittäisten ihmisten niskaan, eikä ketään saa pakottaa toimiin, jotka heikentävät omaisuuden arvoa tai käyttömahdollisuuksia. Vapaaehtoisuus ja kannustimet ovat ainoa järkevä tapa edetä, eikä pakolla saavuteta hyväksyntää tai toimivia ratkaisuja.

Paavolan Keskusta esittää, että puolueen tulee suhtautua ennallistamisasetukseen kriittisesti ja korostaa, että Suomen on itse päätettävä, miten mahdolliset toimet toteutetaan. Puolueen tulee

puolustaa maanomistajien oikeuksia ja varmistaa, ettei asetuksen toimeenpano heikennä maaseudun elinvoimaa tai taloudellisia mahdollisuuksia.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että luonnon monimuotoisuuden lisääminen itsessään on kannatettava toimi, mutta pakottavien ja paikallisia olosuhteita tunnistamattoman ennallistamisasetuksen kautta asetettavat ylikansalliset tavoitteet eivät ole paras reitti tavoitteen saavuttamiseksi. Kansallisessa toimeenpanosuunnitelmassa tulee painottaa kustannustehokkaita ratkaisuja. Ensisijaisesti toimenpiteitä tulee toteuttaa valtionmailla ja suojelualueilla.

Puoluekokous painottaa metsien moninaisten käyttötarkoitusten yhteensovittamista. Yksinomaisen suojelun rinnalla ennallistamistoimenpiteissä tulee huomioida myös talousmetsissä tehtävä monimuotoisuustyö.

Panostukset vapaaehtoisiin toimiin kuten HELMI-, METSO- ja NOUSU-ohjelmiin ovat tuottaneet positiivisia tuloksia. Puoluekokous katsoo, että näitä jo olemassa olevia vapaaehtoisen suojelun ohjelmia tulee hyödyntää jatkossakin. Tällä tavoin huomioidaan oikeudenmukaisella ja kestävällä tavalla maanomistajien oikeuksien toteutuminen.

416. Paavolan Keskusta: METKAtuen on jatkuttava 2030-luvun loppuun asti

Nykyinen METKAtukia koskeva lainsäädäntö on voimassa vuoden 2029 loppuun saakka. On selvää, että viimeistään seuraava Suomen hallitus päättää lain jatkosta seuraavalle vuosikymmenelle. Paavolan Keskusta esittää, että Suomen Keskusta tukee METKAlain jatkamista siten, että laki säilyy metsänhoitoon kannustavana ja rahoitukseltaan riittävänä.

METKAtukea voi saada yksityinen metsänomistaja metsänhoitoon, luonnonhoitoon, metsäteihin sekä määräaikaiseen suojeluun. METKAtuet kannustavat suomalaisia metsänomistajia hoitamaan metsiään aktiivisesti itse tai ostamalla metsänhoitopalveluita yrityksiltä. Tämä pitää suomalaiset metsät kasvavina, tukee yrittäjyyttä ja vahvistaa maaseudun elinvoimaa. Hyvin hoidettu metsä kasvaa paremmin, sitoo enemmän hiiltä ja tuottaa varallisuutta metsänomistajille sekä laadukasta puuta teollisuuden käyttöön.

Paavolan Keskusta toivoo, että Suomen Keskusta yhtyy aloitteeseen. Tämä on puolueelle myös mahdollisuus tuoda esiin, että suomalainen metsä ja metsänomistajat ovat puolueelle tärkeitä.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous katsoo, että metsätalouden kannusteet ovat avainasemassa suomalaisten talousmetsien kestävässä kasvatuksessa. Metsien hyvä hoito takaa metsien terveyden ja hiilinielujen vahvistumisen. METKA-tukien kaltainen kannustinjärjestelmä on hyvän metsänhoidon kannalta välttämätön ja sen rahoituksen taso on pidettävä riittävänä.

Metsätaloudessa vuosikymmenien kasvatusajat vaativat, että kannusteiden tukitasot ja perusteet eivät ole poukkoilevia ja ennakoimattomia. Suomessa metsänhoidon tukijärjestelmä on ollut katkeamattomasti käytössä 1960-luvulta lähtien, mikä on luonut mahdollisuuden metsien suunnitelmalliseen ja pitkäjänteiseen hoitoon ja parannustöihin. Puoluekokous tukee METKA –lain jatkamista hyvään metsänhoitoon kannustavana ja rahoitukseltaan riittävänä.

417. Paavolan Keskusta: Metsänhoitoa ei pidä rajoittaa liikaa

Metsänhoito on tärkeä osa suomalaista elinkeinoa ja maaseudun arkea. Viime vuosina sääntelyä on lisätty tai aiotaan lisätä, erityisesti EU-tasolla, joka herättää huolta metsänomistajien oikeuksista ja mahdollisuuksista hoitaa metsiään normaalisti. Paavolan Keskusta esittää, että päätökset metsien käytöstä on voitava tehdä Suomessa - ei EU:ssa.

Ojitukset ja muut metsänhoidon perustoimet ovat monille metsille välttämättömiä. Niiden rajoittaminen heikentäisi metsien kasvua ja metsätalouden kannattavuutta. Ojitusta tulee voida jatkaa myös tulevaisuudessa, kunhan työ tehdään järkevästi ja

luontoarvot huomioiden. Tämä on ollut toimiva käytäntö jo pitkään.

Paavolan Keskusta esittää, että puolueen tulee suhtautua kriittisesti liialliseen sääntelyyn ja puolustaa metsänomistajien oikeutta hoitaa metsiään ilman tarpeetonta byrokratiaa. Metsien käyttöä ei pidä ohjata ylhäältä käsin, vaan ratkaisut on tehtävä paikallisten olosuhteiden ja käytännön kokemuksen pohjalta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous jakaa huolen metsätalouden lisääntyvästä sääntelystä ja korostaa, että metsien käyttöä koskevan päätösvallan tulee säilyä ensisijaisesti Suomessa. EU-tason ohjauksen laajeneminen metsäkysymyksiin ei huomioi riittävästi kansallisia erityispiirteitä eikä suomalaista korkeatasoista metsäosaamista. Metsien käytön rajoittaminen maassa, jossa metsätaloutta on harjoitettu kestävästi sukupolvien ajan, ei edistä ilmastonmuutoksen torjuntaa, vaan voi päinvastoin hidastaa siirtymää pois fossiilisista raaka-aineista.

Metsien viisas käyttö on osa ratkaisua ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin. Puupohjaiset, uusiutuvat raaka-aineet korvaavat fossiilisia materiaaleja, kuten muoveja ja tekokuituja, ja siten vähentävät päästöjä globaalisti. Samalla metsien monimuotoisuudesta on huolehdittava. Terve, monilajinen ja hiiltä sitova metsä on paras keino hillitä ilmastonmuutosta. Tämä edellyttää sekä talousmetsien luonnonhoitoa että kohdennettua suojelua ja ennallistamista. Vapaaehtoisuuteen perustuvat ohjelmat, kuten METSO-, HELMI ja SOTKA-ohjelmat, ovat toimivia keinoja monimuotoisuuden turvaamisessa, ja niiden jatkamista tulee tukea.

Metsien kasvukunnosta huolehtimiseen tulee kannustaa jokaista metsänomistajaa. Ojitukset ja muut metsänhoidon perustoimet ovat monin paikoin välttämättömiä metsien kasvun ja elinvoimaisuuden turvaamiseksi, kun ne toteutetaan järkevästi luontoarvot huomioiden.

418. Pirkanmaan Keskustanuoret: Epäeettisesti tuotetun rituaaliteurastetun lihan myynnin kieltäminen

Eläinten hyvinvointi on suomalaisen maatalous- ja elintarvikepolitiikan keskeinen lähtökohta. Suomessa eläinsuojelulainsäädäntö perustuu periaatteeseen, jonka mukaan eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua, tuskaa tai kärsimystä. Tästä periaatteesta ei tule poiketa myöskään elintarvikemarkkinoilla.

Rituaaliteurastus ilman eläimen tainnuttamista ei täytä suomalaisen eläinsuojelulainsäädännön vaatimuksia, eikä tällainen tuotantotapa ole Suomessa sallittu. Tästä huolimatta rituaaliteurastetun lihan myynti on mahdollista tuontituotteiden kautta. Tämä luo ristiriidan suomalaisen lainsäädännön, eläinten hyvinvointia koskevien arvojen ja markkinoilla myytävien tuotteiden välille.

On perusteltua, että Suomessa myytävä liha on tuotettu samojen eettisten ja eläinsuojelullisten vaatimusten mukaisesti riippumatta siitä, onko se kotimaista vai tuontilihaa. Lihan myynti, jonka valmistustapaa ei sallita Suomessa, heikentää eläinten hyvinvoinnin toteutumista, asettaa kotimaiset tuottajat eriarvoiseen asemaan ja hämärtää kuluttajien käsitystä vastuullisesta ruoantuotannosta. Kielto vahvistaa eläinten hyvinvointia, tukee suomalaista vastuullista lihantuotantoa ja parantaa kotimaisen lihan asemaa elintarvikemarkkinoilla.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ryhtyy edistämään rituaaliteurastetun lihan myynnin kieltämistä Suomessa sekä kaikkien Suomen eläinsuojelulainsäädännön vastaisesti tuotettujen maahantuotujen elintarvikkeiden poistamista markkinoilta.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous näkee, että eläinten hyvinvoinnista on pidettävä huolta ja eläimelle on taattava kivuton lopetus. Rituaaliteurastuksessa on tärkeää varmistaa, että eläin ei koe tarpeetonta kärsimystä. Puoluekokous yhtyy aloitteen osaan, että Suomeen tuotavan lihan on täytettävä samat eläinsuo-

Takaisin sisällysluetteloon

jelulliset- ja laatukriteerit kuin kotimaan tuotannolta edellytetään.

Vuonna 2024 voimaan tullut Suomen eläinten hyvinvointilainsäädäntö tarkentaa, että uskonnollinen teurastustapa on sallittu, kun verenlasku ja tainnutus tehdään samanaikaisesti. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti uskonnon vapaus on turvattava Suomessa. Suomessa tehtävät rituaaliteurastukset on suoritettava jatkossakin valvotusti ja sellaisen henkilön toimesta, jolla on riittävät tiedot ja taidot lopetusmenetelmistä.

419. Pirkanmaan Keskustanuoret: Epäterveellisten elintarvikkeiden markkinoinnin rajoittaminen lasten ja nuorten terveyden suojelemiseksi

Lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus ovat Suomessa kasvava kansanterveydellinen haaste. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan merkittävä osa ikäluokista on jo varhaisessa vaiheessa ylipainoisia, mikä lisää riskiä moniin pitkäaikaisiin sairauksiin ja heikentää hyvinvointia myöhemmässä elämänvaiheessa. Kehityssuunnan pysäyttäminen edellyttää vaikuttavia ja ennakoivia toimia, jotka tukevat terveellisiä valintoja erityisesti lapsuudessa.

Epäterveellisten, runsaasti sokeria, suolaa tai tyydyttyneitä rasvoja sisältävien elintarvikkeiden voimakas markkinointi kohdistuu usein lapsiin ja nuoriin. Tutkimusnäyttö osoittaa, että markkinointi vaikuttaa merkittävästi lasten ruokavalintoihin ja kulutustottumuksiin. Tästä huolimatta Suomessa epäterveellisten elintarvikkeiden markkinointia on toistaiseksi rajoitettu pääosin suositusten ja alan itsesääntelyn keinoin.

Kansainvälisesti on ryhdytty määrätietoisempiin toimiin. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa epäterveellisten elintarvikkeiden mainontaa on rajoitettu televisiossa ja digitaalisissa kanavissa tiettyihin ajankohtiin, ja toimenpiteiden arvioidaan ehkäisevän merkittävästi lasten ylipainoa. Myös Suomessa viranomaiset ovat tunnistaneet ilmiön ongelmallisuuden, ja kansallisissa linjauksissa on todettu, että lapsille suunnattu epäterveellisten elintarvikkeiden markkinointi on ristiriidassa lapsen edun ja oikeuksien kanssa.

Vaikka markkinoinnin rajoittaminen puuttuu elinkeinovapauteen ja kaupallisen viestinnän vapauteen, on lapsen oikeus terveyteen ja suojeluun painava peruste sääntelylle. Kyse ei ole yksittäisten tuotteiden kieltämisestä, vaan markkinoinnin ohjaamisesta siten, että se ei aktiivisesti edistä terveydelle haitallisia valintoja haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten keskuudessa. Vastaavia periaatteita on jo sovellettu esimerkiksi alkoholin ja tupakkatuotteiden markkinoinnissa.

Markkinointia koskeva sääntely voidaan toteuttaa huolellisella valmistelulla, selkeillä ravintosisältökriteereillä ja perusoikeusnäkökulmat huomioiden. Tavoitteena tulee olla lainsäädäntö, joka täydentää nykyisiä suosituksia ja itsesääntelyä ja varmistaa riittävän vaikuttavat keinot kansanterveyden edistämiseksi. Samalla on tärkeää, että Suomi vaikuttaa aktiivisesti myös EU-tasolla yhteisten linjausten kehittämiseksi.

Lasten ja nuorten hyvinvointi, kansanterveys sekä ennaltaehkäisevä terveyspolitiikka edellyttävät nykyistä vahvempia toimia epäterveellisten elintarvikkeiden markkinoinnin rajoittamiseksi.

Pirkanmaan Keskustanuoret esittää, että Suomen Keskusta ottaa tavoitteekseen epäterveellisten, runsaasti sokeria, suolaa tai tyydyttyneitä rasvoja sisältävien elintarvikkeiden markkinoinnin kieltämisen tai merkittävän rajoittamisen erityisesti lapsille ja nuorille suunnatussa mediassa. Puolueen tulee edistää kansallista lainsäädäntöä sekä vaikuttaa EU-tasolla siten, että lasten terveys ja hyvinvointi asetetaan taloudellisten intressien edelle.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Puoluekokous haluaa olla edistämässä lasten ja nuorten terveyttä. Suomessa on vuonna 2024 laadittu ohjeistus elintarvikkeiden markkinoinnista lapsille. Ohjeistus on oikeansuuntainen, mutta se ei ole velvoittava eikä sen noudattamatta jättämistä sanktioida.

Takaisin sisällysluetteloon

Ohjeistuksessa määritellään epäterveelliset elintarvikkeet ja miten tällaisia elintarvikkeita lapsille on sopivaa markkinoida. Epäterveellisiksi elintarvikkeiksi on luokiteltu makeiset, jäätelöt, energiajuomat ja alkoholijuomat sekä elintarvikkeet, jotka ylittävät laaditut ravintoainekriteerit. Ravintoainekriteereissä tarkastellaan rasvan laatua, sokerin määrää, makeutusaineita, sekä suolan ja kuidun määrää.

Lapsiin kohdistuva epäterveellisten elintarvikkeiden pakkaukset eivät saa vedota ulkoasultaan lapsiin esim. hahmojen muodossa. Lapsiin kohdistuva markkinointi ei myöskään saa olla esimerkiksi pelillinen tai sisältää oheisleluja.

Puoluekokous näkee, että tarvitaan velvoittavampia toimenpiteitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Epäterveellisten elintarvikkeiden markkinoinnin rajoittaminen on tärkeää ennaltaehkäisevää terveyspolitiikkaa ja sitä tulee edistää sekä kansallisella, että EU –tasolla.

420. Keskustannuorten Uudenmaan piiri: Turkistuotanto ajettava alas hallitusti

Turkistuotannossa vallitsee merkittäviä eettisiä ongelmia. Turkiseläimet elävät lajityypille luonnottomissa oloissa ja tuotanto aiheuttaa myös ympäristöongelmia. Eettisten ja ekologisten seikkojen lisäksi ala on menettänyt suosiotaan vuosien saatossa ja näin ollen sen tuottamat taloudelliset vaikutukset ovat heikentyneet.

Uudenmaan Keskustanuoret peräänkuuluttaa, että voimme vaikuttaa ainoastaan omaan toimintaamme, mutta tätä kautta muun muassa EU:n yhteisillä linjauksilla voisimme esimerkiksi lopettaa tarhakasvatettujen turkisten tuonnin ja myynnin kokonaan, ja näin vaikuttaa myös tuotantoon kolmansissa maissa.

Suomalaisten tarhojen määrä on viimeisten vuosien aikana vähentynyt ja ollut enenevässä määrin tukisidonnaista. Turkisalan laskusuhdanne on jo käynnistänyt suuren alueellisen elinkeinopoliittisen muutoksen ja on erityisen tärkeää, että tämä muutos tapahtuu oikeudenmukaisesti.

Uudenmaan keskustanuoret alleviivaavat, että turkistuotannon alasajo on tehtävä hillitysti ja hallitusti riittävän siirtymäajan puitteissa. Turkisalan tuottajia on myös kannustettava siirtymäajan puitteissa alanvaihtoon niin, että toimeentulo on tuottajille turvattu jatkossakin.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous ei yhdy aloitteeseen.

Puoluekokous toteaa, että turkiselinkeino on viime vuosina ollut merkittävässä murroksessa ja toimijoiden määrä on vähentynyt. Alan tulevaisuuteen vaikuttavat muun muassa EU lainsäädäntö, kansainväliset markkinamuutokset, eläintautitilanne sekä yhteiskunnallinen keskustelu eläinten hyvinvoinnista. Suomessa turkistarhaus on edelleen alueellisesti merkittävä elinkeino, jolla on vaikutuksia erityisesti paikallistalouteen ja työllisyyteen.

Puoluekokous katsoo, että laillisen elinkeinon harjoittamisen edellytykset tulee turvata ja toimialaa kehittää erityisesti eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Turkiselinkeino ei saa maatalouden tuotantotukia, mutta investointituilla, lainatakauksilla ja alalle kohdennetulla tutkimusrahoituksella voidaan edistää eläinten hyvinvointia ja sen kautta vahvistaa paikallistaloutta.

Puoluekokous pitää tärkeänä, että yhteiskunta mahdollistaa elinikäisen oppimisen ja tukee tarvittaessa alanvaihtoa niille yrittäjille ja työntekijöille, jotka haluavat siirtyä muihin tehtäviin.

Puoluekokous korostaa luonnonvara-alan kokonaisuutta ja pitää tärkeänä, että eri elinkeinojen toimintaedellytykset turvataan sekä vältetään tarpeetonta vastakkainasettelua. Mahdolliset muutokset tulee toteuttaa ennakoitavasti, oikeudenmukaisesti ja yrittäjien asema turvaten.

421. Keskusta Mäntyharjun kunnallisjärjestö: Kotimaisen ja lähiruoan osuuden kasvattaminen sekä ruokakasvatuksen vahvistaminen julkisissa ruokapalveluissa

Kouluruokailu on keskeinen osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Jokainen kouluruokailu-

tilanne on kasvatustilanne, jossa lapset ja nuoret tutustuvat uusiin raaka aineisiin, oppivat makuja ja ruokailutaitoja sekä omaksuvat ruokaan liittyviä arvoja ja asenteita.

Maksuton, monipuolinen ja täysipainoinen ateria tukee oppimista, terveyttä ja jaksamista. Joillekin lapsille koululounas on päivän ainoa lämmin ateria.

Kouluruokailulla on ravitsemuksellisen tehtävänsä lisäksi merkittävä kasvatuksellinen ja yhteiskunnallinen rooli. Sen kautta voidaan vahvistaa lasten ja nuorten ymmärrystä siitä, mistä ruoka tulee, miten sitä tuotetaan ja miksi kotimaisella ruoantuotannolla on merkitystä.

Lasten myönteinen suhde kotimaiseen tuotantoon lisää arvostusta suomalaista maataloutta, kalataloutta ja muuta alkutuotantoa kohtaan sekä vahvistaa ruokakulttuurimme jatkuvuutta. Alkutuotanto sisältää kasvintuotannon: viljat, vihannekset, hedelmät, marjat ja sienet. Eläintuotanto sisältää maidon- ja munantuotannon, lihakarjankasvatuksen, kalanviljelyn/kalastuksen ja hunajantuotannon unohtamatta metsästystä.

Julkiset ruokahankinnat muodostavat merkittävän taloudellisen kokonaisuuden. Niillä voidaan vaikuttaa paikalliseen elinvoimaan, yritystoimintaan ja työpaikkoihin. Kotimaisten ja lähialueella tuotettujen elintarvikkeiden suosiminen vahvistaa huoltovarmuutta, lyhentää toimitusketjuja ja tukee vastuullista sekä läpinäkyvää ruokajärjestelmää. Vahva kotimainen alkutuotanto on keskeinen osa kansallista kriisinkestävyyttä.

Lähiruoan käytön lisääminen edellyttää kuitenkin käytännön reunaehtojen huomioimista, kuten tuotteiden esikäsittelyastetta, logistiikkaa ja soveltuvuutta valmistusprosesseihin. Hankintojen suunnittelulla on ratkaiseva merkitys. Pilkkomalla hankintakokonaisuuksia tarkoituksenmukaisesti voidaan mahdollistaa pienten ja keskisuurten paikallisten tuottajien osallistuminen kilpailutuksiin hankintalainsäädännön puitteissa.

Maistuva ruoka on kouluruokailun onnistumisen edellytys. Kun ruoka maistuu, sitä syödään riittävästi ja ruokahävikki vähenee. Hävikki on sekä taloudellinen että eettinen ongelma.

Maistuvuuden kehittäminen, kotimaisten sesonki raaka-aineiden hyödyntäminen sekä oppilaiden osallistaminen ruokailun ja ruokalistojen kehittämiseen vahvistavat ruokailun arvostusta ja vaikuttavuutta. Koululaisten syömättömyys kouluissamme on yllättävän yleistä.

Keskustan tulee olla edelläkävijänä ja edistää kotimaisen ruoan arvostusta:

1. Selvittää kotimaisen ja lähiruoan nykyinen osuus julkisissa ruokapalveluissa, erityisesti koulu- ja varhaiskasvatusruokailussa.

2. Asettaa tavoitteeksi kotimaisten raaka-aineiden osuuden määrätietoisen kasvattamisen sekä hyödyntää hankintalainsäädännön mahdollisuudet laatu-, vastuullisuus- ja huoltovarmuuskriteerien vahvistamisessa.

3. Edistää hankintakokonaisuuksien tarkoituksenmukaista pilkkomista, jotta paikalliset tuottajat ja pk-yritykset voivat osallistua kilpailutuksiin tasapuolisesti.

4. Vahvistaa yhteistyötä ruokapalveluiden ja paikallisten tuottajien välillä sekä lisätä koulujen ja varhaiskasvatuksen mahdollisuuksia tutustua kotimaiseen ruoantuotantoon esimerkiksi vierailujen ja teemaviikkojen kautta.

5. Kehittää ruokakasvatusta siten, että lasten ja nuorten tietoisuus ruoan alkuperästä, sesongeista ja suomalaisesta ruokaperinteestä vahvistuu.

6. Panostaa ruoan maistuvuuteen ja ruokailutilanteen pedagogiseen merkitykseen sekä vähentää ruokahävikkiä suunnitelmallisin toimenpitein.

Tavoitteena on käyttää julkisia ruokahankintoja tietoisesti elinvoiman, vastuullisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseen sekä tarjota lapsille ja nuorille laadukasta, mahdollisimman lähellä tuotettua kotimaista ruokaa.

Suomalainen kouluruokailu on kansainvälisesti arvostettu järjestelmä. Sitä on kehitettävä edelleen

Takaisin sisällysluetteloon

niin, että se vahvistaa kotimaisen tuotannon asemaa, lisää ruoan arvostusta ja siirtää suomalaisen ruokakulttuurin osaamista ja perinteitä seuraaville sukupolville.

Puoluehallituksen vastausesitys:

Puoluekokous yhtyy aloitteeseen.

Elintarvikehankinnoilla valtion hallinnossa, kunnissa ja hyvinvointialueilla tulee tukea kotimaista vastuullista tuotantoa, jolloin sekä positiiviset taloudelliset että sosiaaliset vaikutukset saadaan pysymään Suomessa. Julkisella rahalla ei tulisi tehdä sellaisia ruokahankintoja, jotka eivät täytä Suomen lainsäädäntöä tai tuotantostandardeja.

Puoluekokous korostaa, että kouluruokailu on yksi suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kulmakivistä, jolla on keskeinen merkitys lasten ja nuorten terveydelle, oppimiselle ja yhdenvertaisuudelle. Kouluruokailun kehittämisessä keskiössä tulee olla ruoan maistuvuus, ravitsevuus ja ruokakasvatus. Jokainen kouluruokailutilanne on paitsi ravitsemuksellinen myös kasvatuksellinen hetki, jossa opitaan ruokailutaitoja, tutustutaan uusiin makuihin ja ymmärretään ruoan alkuperää. Lisäksi on tärkeää muistaa, että joillekin lapsille koululounas on päivän ainoa lämmin ateria.

Puoluekokous pitää ehdotettuja toimenpiteitä hyvinä. Niitä tulisi edistää kotimaisuusasteen nostamiseksi ruokalistoilla ja hankinnoissa. Toimenpiteet edistävät myös tavoitetta maatalouden kannattavuuden parantamisesta. Kotimainen ja lähellä tuotettu vaihtoehto tulisikin olla aina ensimmäinen valinta julkisia hankintoja tehtäessä.

Keskusta